Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

FLAVII IOSEPHI, PATRIA HIEROSOLY/
mitani, religione Iudæi, inter Græcos historiographos, cum
primis facundi, opera quædam RVFFINO presby
tero interprete, in quibus post ultimam aliorum
æditionem, loca nec pauca, nec omnino le/
uis momenti ex uetustissimorum co/
dicum collatione restituta
comperies lector.

Catalogum operum, indicabit proxima pagella.

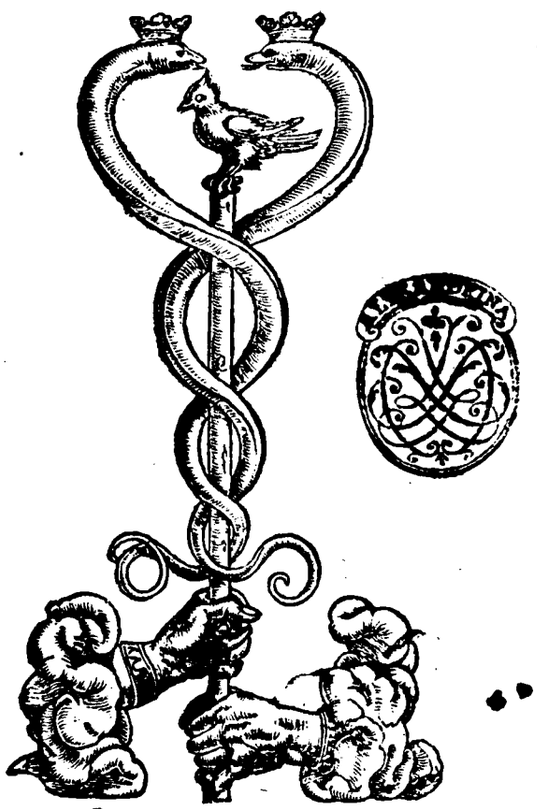

BASILEAE APVD ~~IO. BROSINVM~~
ANNO M. D. XXIIII.
MENSE SEPTEMBRI.

Ἀρχαιολογίας τ᾽ Ἰουδαικῆς, id est, de antiquitatibus Iudæorum. Lib. XX.

Πολέμου Ἰουδαικοῦ, id est, de bello Iudaico. Lib. VII.

Ἀρχαιότητος, id est, de antiquitatibus contra Appionem grammaticum Alexandrinum.

Περὶ τοῦ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, id est, de Imperatrice ratione, quo libro tradit mortem septem fratrum Machabæorum & matris.

INDEX EORVM, QVAE TOTO HOC opere continentur.

Aaron frater Mosis 55
Aaron quomodo sacerdotiū susceperit 77
Aaron uirga frondēte sacerdotio dignus noscitur 94
Aarō mortuo successit Eleazarus filius 95
Abarim mons 115
Abassarus sacrorū uasorum custos 305
Abbreuiatur uita hominum 14
Abdagades dux 542
Abdemonis filius solutor quarundā quæstionum 230
Abdenago Azarias socius Danielis 296
Abdias & Achab Heliam quærentes 247
Abdicantur alienigenæ Leuitarū & sacerdotum uxores 315
Abdimus Tyrius 231
Abdosius 310
Abdon Israëlitarum princeps 138
Abel occisus à Cain fratre 5
Abela locus ad Iordanem 116
Abela patria Helisæi prophetæ 249
Abelmachia ciuitas 207
Abennerigus rex 574
Aber martyr Machabæus 865
Abia filius Samuelis 149
Abia mater Ezechiæ 277
Abias filius Roboam 198
Abias patris successor in regno 240
Abiæ oratio ad exercitū Hieroboam 242
Abiæ uictoria 243
Abiæ mortuo succedit Asa 243
Abias rex Arabiæ 577
Abiathar filius Dauid 185
Abiathar filius Abimelech. 170
Abiathar traducit Saul tyrannidis 178
Abiathar pontifex 179. 191
Abiathar suffragatus Adoniæ, ad regnum aspiranti 215
Abiathar sacerdotio priuatur 218
Abida filius Madian 22
Abiezer sacerdos 146
Abigail uxor Nabal, postea Dauid nupta 174
Abigea soror Dauid 202
Abihel auus Saul 158
Abila ciuitas quæ & Abela 104
Abimahel filius lectan 83
Abimatadocus filius Nabuchodon. 259
Abimelech rex, riualis Abrahæ 19
Abimelech cū Isaac amicitiam init 24
Abimelech filius Gedeonis fratricida 135
Abimelech occisus 137
Abimen filius Roboam 242
Abinadas gener Salomonis 220
Abirom de tribu Ruben 90
Abirom & Dathan uiui absorpti 95
Abisa de collis 779. 785
Abisag adulescentula corpus Dauid senio frigidum calefecit 212
Abisai filius Saruiæ 174. 182
Abisai uictoria de Idumæis 191
Abisai conuiciantem Semei interficere uolens, prohibetur à Dauid 200
Abisai refragatur Semei ueniam precanti à Dauid 205
Abisai regē Dauid à morte protexit 208
Abisai nongētos uno die solus occidit 209
Abiud filius Aaron 77
Abiud igne concrematus 79
Abner filius Ner cognatus Saul 158. 180
Abner contra Ioab bella parat 182
Abner deficit ab Isboseth ad Dauid 183
Abner hortatur populū ad defectionē 183
Abner à Ioab occisus, à Dauid lugetur 184
Abora oppidum 389
Aboracus oppidum 378
Abraham apud Græcos Abrahamus 52
Abraham decimus à Noë 84
Abraham quando genitus 14
Abrahæ genealogia, uirtus, profectio, eruditio, & cætera. fol. 14. 15. 16. & deinceps
Abran ciuitas 22
Absalom filius Dauid 183
Absalom sororis incestum ulcisci nisus 197
Absalom fugit in Gessur eodem
Absalom reuocatur à patre 198
Absalom pulcherrimus & cæsarie mirandus eodem
Absalom segetem Ioab incendit, & contra patrem conspirat 198
Asalom concubinas patris uiolat 200
Absalom ex arbore pēdēs confoditur 205
Absalom statua 205
Absalom socer & patruus Aristobuli secūdi à Romanis captus 397
Absamon occisus 690
Absanis princeps Israëlitarum 138
Abuma ciuitas 287
Acanthonaulon loci nomen 774

Acenchies regina 860
Accaron ciuitas Palæſtinæ 127
Accaron capta à Chananæis 131
Accuſatores Danielis obijciũt leonib⁹ 302
Accuſatio turbatorum libertatis, Iudæis à Romanis conceſſæ 457
Achab filius Amarin ſuccedit patri in regno 246
Achab increpat⁹ idololatriæ ab Helia 246
Achab cõtriſtatus ſup ira dei, quã cõtraxerat p mortẽ Naboth, pœnitentiã agit 250
Achab Syros ſuperauit 251
Achab Adadũ inimicũ iſipiẽter recipit 252
Achab pugnaturus conſulit ſuos prophetas 253
Achab à pſeudopropheta perſuaſus cõtra Syros bella iterum mouet 254
Achab ſagitta in pulmone configitur 255
Achab ſuccedit Ochozias filius 255
Achamus princeps Samariæ 254
Achar furti reus occiditur 119
Achas martyr Machabæus 904
Achaz rex Hieroſolymorum 276
Achaz à Phaceia uictus 276
Achaz mortuo ſuccedit Ezechias 277
Achelamas uxor Amaſiæ, mater Oziæ 274
Achias ſacerdos 156
Achiæ prophetia ad Hieroboam 236. 248
Achil pater Ioſaphat 191
Achimaas filius Sadoch miniſter Dauid patri ſuccedit in pontificatu 1992. 05. 295
Achimas filius Berezel 206
Achimæ pater Ieſobos 209
Achimelech ſacerdos 168
Achimelech reſponſio ad Saul 169
Achimelech occiſus à Doech 170
Achimelech Gethæus 174
Achanomij conſiliũ ad Eſdram de abdicãdis alienis uxoribus 314
Achinadab gener Salomonis & militiæ princeps 220
Achinoë uxor Dauid 174
Achis rex Geth 168
Achis parat bellum contra Hebræos 176
Achiſamach pater Oholiab 70
Achitob ſacerdos 157
Achitobi filius Aſophi 218
Achitophel cõſiliari⁹ Dauid defecit ad Abſalom 199
Achitophel ſe ſuſpendit 202
Aciabus Herodem ſeipſum interficere conantẽ, ab impietate abſtinuit 496
Aciabus contra Iudæam niſus 659
Acohin oppidum 601
Acra collis 785
Acrabata ciuitas 708
Acratheus eunuchus 320
Actipos ciuitas 123
Acuſilaus Argiuus 854
Ada uxor Eſau, filia Elomis 24. 32
Adadus filius Iſmaëlis 20
Adadus rex Damaſci & Syriæ uictus à Dauid 190
Adadus filius Adadi regis Syriæ bella mouet contra Achab 250
Adadus ab Achab uictus recipitur in gratiam 252
Adadus inimicus iterum factus uincit Achab 254
Adadus qui & Adher Heliſæo inſidiatus contra Ioram bella parat 260
Adam interpretatur rubeus 4
Adam præuaricationis mulctatus 5
Adam omnium rerum exterminationem prædixit 7
Adam uixit annos 930. 8
Adan ſagitta confixit Achab regem 255
Adad Idumæus contra regnum Salomonis niſus 235
Adar undecimus mẽſis Hebræorũ 116. 312
Adara filius regis Thou 190
Adaſa uicus 597
Adaſis uicus 358
Adbeelus filius Iſmaëlis 20
Adda præfectus equitũ in Hieroſol. 316
Addan filius Aſahel rex Syrorum, quẽ Biblia Benadab uocant 278
Adher moriturũ prædixit Heliſæus 265
Adida uicus 388
Adiſſa ciuitas 395
Adonai interpretatur dominus 126
Adonias filius Dauid 185
Adonias ambit regnum præparato conuiuio 212. 213
Adonias turbatus Salomone regnum adepto 214
Adonias ueniam precatus 214
Adonias ſibi Abiſag uxorem cupiens occiditur 218
Adonizebecho regi Bezechinorũ manus & pedes præciſi 126
Adoreon ciuitas 598
Adrazarus rex Sophene debellatus à Dauid 190
Adrazarus rex Syrorum cum Ammonitis uictus 195

Adúra ciuitas à Roboam ſtructa 239
Aduram filius Iectam 15
Aduram præfectus tributorũ Dauid 208
Aduram procurator operariorum templi Salomonis inſtitutus 222
Aduram lapidatur 237
Aduẽtus ortygiarũ ad Hebr. in deſerto 65
Aduentus coturnicũ ad Iſraëlitas 86
Adulterium non faciendũ 84
Aedificium regiæ Salomonis 229
Aedificatio noui tẽpli Hieroſolymit. 452
Aedificatio noui tẽpli in Aegypto 365
Aedificatio, & deſcriptio tẽpli Salom. 221
Aegyptij olim Merſei dicti ſiue Meſrei 12
Aegyptiorum ueſania circa mulieres 15
Aegyptij legibus diſcordes 15
Aegyptus laudatur 685
Aegyptus hubertuoſa prouincia 24
Aegypto fames prænunciata 39
Aegypto præficitur Ioſeph 39
Aegyptijs fames inualeſcit 47
Aegyptij qntã frugũ partẽ ſoluũt regib⁹ 47
Aegyptiorũ odij in Hebræos origo 48
Aegyptiorum bellũ cõtra Aethiopes 51. 52
Aegyptiorũ dux Moſes factus 52
Aegyptiorum regi Moſes locutus pro dimittendo populo 56
Aegyptiorum peſſimæ paſſiones 56
Aegyptiorum inſecutio poſt Iſraël 59
Aegyptiorum reges uſq; ad ſocerum Salomonis Pharaones dicti 231
Aegyptus ſub Ptolemæo Sotere 329
Aegypti limites 767
Aegyptius quidam propheta uelut populi ſeductor occiſus 584
Aemilius Regulus autor cõſpirationis aduerſum Caligulam 548
Aenigmata Hiræ à Salomone ſoluta 230
Aeolij olim Eliſei 12
Aeſopus ſeruus Alexandræ tertiæ 430
Actas, Seth, Enos, Cainæ, Mahelaleel, Iared, Henoch, Matuſalael, Lamech, Noë 78
Actas { Saræ 22; Iſaac 31; Ioſeph 48; Aaron 95; Moſi 116; Dauid 216; Iacob 48; Salomonis 236; Roboam 241 }
Aethiopes laudantur 685
Aethiopes olim Chuſæi 12
Afferema ciuitas 589
Africa olim Phuti dicta 12
Agag rex Amalechitarum 159
Agag moritur in Galgalis 160
Agar ancilla concepit ex Abraham & peperit Iſmaël 17
Agar contempſit Saram eodem
Agar oblegata cum puero 20
Agatharchides hiſtoriographus 867
Ager Nabuthei 165
Ageſilaus 854
Aggari populi 518
Aggeus propheta 511
Agith uxor Dauid 185
Agla uxor Dauid eodem
Agme famula Iuliæ Auguſti coniugis 492
Agrippa maior.
Agrippa filius Ariſtobuli quarti 669
Agrippa Romæ ſuarũ rerũ prodigus Hieroſolymam redit æris alieni cõflator 525
Agrippa ob æs alienũ Tiberio inuiſus, iterum tamen amicus factus 527
Agrippa accuſat⁹ cõijcit in uincula 530. 669
Agrip. è uinculis ſolutus fit tetracha 533. 669
Agrippa accuſat Herodẽ quartũ 535
Agr. cõuiuiũ Caio Caligulæ præparatũ 538
Agrippa impetrat à Caligula, ne Iudæi ſtatuis erigendis moleſtentur 539
Agrippæ calliditas ad Senatũ Rom. 564
Agrippæ nauigatio in Iudæam 566
Agrippæ aurea catena in templo ſuſpenſa quid ſignificet 567
Agrippa Iudæos ab iniuria Doritarum aſſerit, & ſacerdotes inſtituit 568
Agrippæ inimicitia cum Marſo 571
Agrippa omine bubonis mortem ſibi præſciuit 571
Agrippæ proles, cui etiam mortuo contumelia eſt illata 572
Agrippa ſecundus.
Agrippa Agrippæ maioris filius 481. 525
Agrippa Romæ à Cl. Cæſare nutritus 572
Agrippa Iudæorum cauſas cõtra Samaritas Romæ tutatus 582
Agrippa tetrarcha factus 582
Agrippæ contentio cõtra Iudæos ſuper parietis cuiuſdam erectione 586
Agrippa Cæſareã Philippi, Neroniam nominat 587
Agrippa Leuitis & hymnidicis cõcedit uſum lineæ ueſtis contra legem 588
Agrippæ oratio Iudæos ad parẽdum Romanis hortantis 682

Agrippa Hieroſolymis exulat 687
Agrippæ milites Iudæorum ſeditionem cõ preſſuri, cedere ſunt coacti 688.689
Agrippæ ſtudium de bello Iudæorum reuocãdo fruſtratum 696
Agrippa filius Felicis. 582
Agrippa filius Demetrij 582
Agrippias ciuitas, olim Anthedon 586
Agrippina mater Neronis 585
Agrippium Herodis ædes 630
Aichan pater Godoliæ 295
Aſlath ciuitas 276
Aim uicus 765
Ain urbs 120
Alanorum eruptio in Mediam & Armeniam 841
Albinus præſes Iudææ 676. 585
Albino in Iudæa præſidẽte, malorũ omniũ fuit impunitas 676
Alchimus Ioachim ſacerdos 556
Alchimi mors 558
Alcibiades dux 504
Alcion medicus 558
Alexander Macedo Lydiam, Ioniã, & Syriam prædauit 526
Alexãder Damaſcum, Sidonem, Tyrum, & Gazam expugnauit 527
Alexander Hieroſolymis honorifice exceptus 527.528
Alexandri ſomnium 528
Alexandri notabile uerbum ſacerdotẽ horãtis 528
Alexander deo ſacrificat 528
Alexãdri benignitas & cultꝰ in Iudæos 528
Alexãder tẽplũ Sanabalath ædificauit 529
Alexander ſecundus, Epiphanes, Balais.
Alexander Ptolemaida capit 562
Alexãdri epiſtola ad Ionathã Abbarõ 565
Alexander ducit Cleopatram filiam Ptolemæi Philometoris uxorem 565.566
Alexãder Ionathan Abbaron purpura induit 566
Alexander ſocero inſidiatus, fugit ad Ciliciam 568
Alexãdri caput mittitur ad ſocerum 568
Alexandri filius bello ſuperat Demetrium Nicanorem 570
Alexander Zebennas, tertius.
Alexandri amicitia cum Hyrcano Ioanne 579
Alexãder occiſus ab Antiocho Grypo 579
Alexander Iamneus á Iudæis Crucida dictus, quartus
Alexander fratri Ariſtobulo maiori, ſuccedit in principatu 585
Alexander contra quos militarem expeditionem diſpoſuerit 584.586
Alexandro contumelia irrogata 586
Alexander uictus à Demetrio Eucero 587.601
Alexander octingentos Iudæorum crucifigi iubet 587.602
Alexander à Iudæis Crucida dicitur 587
Alexandri morientis conſilium ad Alexandram uxorem 589
Alexander quintus Ariſtobuli ſecundi filius.
Alexander Iudæam inuadit 598.607
Alexander bello contra Hyrcanum tertiũ & Antipatrum ſuperatus 598.607
Alexander Gabinio ſe tradit cum caſtellis 598.608
Alexander Romanos cõtumelia afficiẽs, ſuperatur à Gabinio 599
Alexandri mors 401.609
Alexander ſextus, filius Herodis primi ex Mariamne.
Alexãder Romã mittitur erudiẽdus 449
Alexander in patriam reuerſus, Glaphirã filiã regis Cappadocũ duxit uxorẽ 455
Alexander accuſatur à patre apud Auguſtum 460. 634
Alexandri reſponſio ad accuſationem patris 461.634.635
Alexander patri reconciliatur 462.635
Alexander comprehenditur 469
Alexander per delatores patri redditur inuiſus 473
Alexandri afflictio 473
Alexander laqueo perimitur 478.643
Alexandri uxor ad patrem Archelaum reuerſa 479
Alexander ſeptimus, Alabarchus 527.536
Alexander Theodori, octauus, Iudæorum legatus 408
Alexander nonus, rector Aegypti ſub Nerone 679
Alexandrum ſextum quidam Iudæus ſe ſimulans, Auguſti callidítate deprehenſus 510.511.663
Alexandri nomine aliquod proles de progenie Herodis dictæ 524.525.644.645
Alexander Polyhiſtor 22
Alexãder Dorothei, legatus Iudæorũ 402
Alexander Iaſonis, legatus Iudæorũ 402
Alexandra prima.

Alexandra Salome uxor Aristobuli maioris 383
Alexandra secunda.
Alexandra uxor Alexandri Iamnei 389
Alexandra rerum Iudææ potita eodem
Alexandræ mors 391. 604
Alexandra tertia.
Alexandra filia Hyrcani tertij, uxor Alexandri quinti 428
Alexandra Herodi primo indignata propter sacerdotium in alienigenas collatum 428
Alexandræ & Cleopatræ cõspiratio in Herodem primum 428
Alexandra patrem fugere suadet ab Herode 438
Alexandra ob temeritatem occisa 443
Alexandria Aegypti ciuitas 335
Alexandria laudatur 685
Alexandriæ reges Ptolemæi dicti 231
Alexandrini & Antiocheni apud Titũ & Vespasianum & M. Agrippam, cupiẽtes solui à iure cum Iudæis communi, repulsam sunt passi 338
Alexãdrinorum disceptatio cũ Iudæis 693
Alexandrium Iudææ castellum 390
Alexas Aegyptius 809
Alexas maritus Salomes 479
Alexas captiuos Iudæos soluit 497
Alisfragmutos rex 859
Altaria templi Salomonis 225
Amabec delator temeritatis Alexandriæ tertiæ 443
Amacos uxor Iazatis 574
Amadathus pater Aman 319
Amalech filius naturalis Eliphas 32
Amalechitis Iudmæa dicta 32
Amalechitarum bellum cum Hebræis 65
Amalechitæ uicti à Saul 159
Amalechitæ in Sicelech irruentes cæsi à Dauid 178
Aman insidiatus genti Iudæorum, patibulum Mardochæo parauit 319
Aman spe & consilio delusus accusatur ab Hester & patibulo suspenditur 325
Amanthias Galaadites 202
Amaramaus seditiosus Iudæus 573
Amarin rex Israëlitarum 245
Amasa princeps militiæ Dauid occisus à Ioab 206. 207
Amasias sacerdos 256
Amasias filius Ioæ primi rex Hierosolymorum 270
Amasias patrẽ ulciscitur, gloria elatus Idolatra factus 271
Amasias à Ioa secundo uictus, ab amicis occisus 272
Amasiæ succedit Ozias filius 275
Amasias princeps militiæ regis Phaceiæ 276
Amasias quæstor Iosiæ regis 285
Amath filius Chanaan 15
Amathæi populi 15. 123
Amathi prouincia 15
Amathi ciuitas 232
Amathetidis ciuitas 372
Amathus uicus & Iudææ ciuitas 516. 561
Amathus expugnatur 385
Amenosis rex 860
Amias mater Sedechiæ 288
Aminadab Leuita 247
Aminadab filius Iesse 161. 162
Aminadab filius Saul bello interijt 179
Aminadab architectus templi 310
Amital mater Ioachim 287
Ammiramis pater Mosi deum pro gente Israëlitarum exorat 49. 50
Ammiramis filius Caath 58
Ammon filius Lot 19
Ammon filius Dauid qui & Amnon 185
Ammon sororem Thamar adamatam stuprat 196
Ammonius contra Ptolemæum Philometorem insidiatus occiditur in habitu fœmineo 367
Ammonitæ populi 19
Ammonitæ Israëlitas opprimunt 157
Ammonitæ uicti à Saul 158
Ammonitæ contumelioſi in legatos Dauid 192
Ammonitæ cum Moabitis aduersus Iosaphat pugnaturi seipsos interimunt 255
Ammonitæ tributarij facti Oziæ secundo 274
Ammonitæ tributarij Ionathan 275
Ammonitæ subiguntur à Babyloniis 295
Ammonitæ uicti à Iuda Machabæo 352
Ammonitis regio 96
Amomi prouincia Carrorum ferax 574
Amon filius Manasse à suis occisus 284
Amorræus filius Chanaan 15
Amorræa regio septima pars terræ Chananæorum 117
Amorræorum terra Hebræi potiũtur 96
Amorræorum mons 242
Amphet ciuitas 145
Amraphelus dux Assyriorum 16

Amygdolon ſtagnum 798
Anacharſis philoſophi mors 891
Anacíris princeps Aſſyriorum cõtra Hieroſolymam 280
Anamim filius Meſraim 15
Ananelus ſacerdos ab Herode primo conſtitutus 428
Ananelus ſacerdotio priuatur 428
Ananelo ſacerdotium reſtituitur 431
Ananías ſocius Danielis aliâs Sidrach 296
Ananías filius Oniæ 380
Ananias doctor legis Moſeos 575
Ananías Nibidæus rex Chalcidis 579
Ananías pontifex cum fratre Ezechia occíſus 690
Ananías Seduci 691
Ananus pontifex poſt Iozarũ Boethi 515
Ananus ſacerdotio priuatur 516
Ananus pontifex 587
Ananus filius Ionathæ 697
Anani pontificis oratio de Zelotis cõquerentis ad populum in excidio Hieroſolymorum 744
Anani mors 752
Anath pater Sanagar 132
Anathoth patria Hieremiæ 289
Anathath uicus 708
Anaxagoræ philoſophi mors 890
Andreas primas cuſtodiæ Ptolemæi Philadelphi 330
AndronicusMeſſalanus p Iudæis cauſam agens cõtra Samaritas præualet 365
Andromachus aulicus Herodis 468
Aner amicus Abrahæ 17
Angeda ciuitas 708
Angeli mulieribus coëuntes 7
Angelos Ioſephus figuras nominat 26
Aníanus 581
Anídius Gallus conſul Herode Hieroſolymam expugnante 426
Anilei & Aſinei conſpiratio cõtra Parthos & Babylonios 541. 543
Anilei uictoria & mors 544. 545
Anna mater Samuelis 144
Anna aliâs Chanam uicus 602
Annas pontifex 516
Anmarſuane menſis Hebræorum 7
Annus Iubileus 84
Annus Sabbaticus 406
Anthedon expugnata 386
Anthenio dux 627
Anthenio legatus 341
Anthocratorida ciuitas 515
Anni ab Adã uſq; ad reparationẽ tẽpli 222
Annius Rufus præſes Iudææ 516
Anteius occíſus 556
Autibas Iudæus à Fado occíſus 573
Antigonus poſt Alex. Aſiã apprehẽdit 329
Antigonus nauali prælio uictus à Ptolemæo rege 336
Antigonus filius Hyrcani Ioannis 380
Antigonus occíſus à fratre inſidias paſſus 382. 600
Antigonus Ariſtobuli ſecũdi filius Romã uinctus ducitur 397. 610
Antigoni accuſatio coram Cæſare contra Antipatrum & Hyrcanum tertium 402
Antigonus è Iudæa pellitur 415
Antigoni amicitia cum Lyſania 415
Antigoni expeditio cõtra Herodem adiuuantibus Parthis 415. 616. 617
Antigonus in Iudæam introductus 417
Antigonus Ioſippi fratris Herodis caput incidit 423. 625
Antigonus uinctus ducitur ad Marcũ Antonium 426. 625
Antigonus Antiochiæ occíſus 427. 626
Antiochia Syriæ metropolis 338
Antiochia à Græcis Scythopolis 573
Antiochia olim Mygdonia 576
Antioc. primus, Epiphanes dictus 303. 338
Antiochus Ptolemæũ Epíphanem & Scopum uicit 330
Antiocho nubit Cleopatra Ptolemæi Epiphanis filia 340
Antiochus fratris ſui ſucceſſor 346
Antioch. inſtituit ſacerdotẽ, in Aegyptum pfecturus Hieroſolymã deuaſtat 346. 596
Antioc. ad Perſida profectus, regni adminiſtrationem cõmiſit Lyſiæ cuidam 350
Antiochi effrena tyrannis in Machabæos martyres 857. 858
Antioch. infeliciter Elimaida obſedit 354
Antiochus moritur, filio Antiocho Eupatori regnum relinquens 355. 597
Antiochi & Macedonum audacia, Tito Hieroſolymam obſidente 797
Antiochus Comagenenſis rex, Agrippæ maioris gener factus 517. 572
Antiochus regno pulſus 840. 843
Antiochus ſecundus, Eupator dictus.
Antiochus contra Iudam 355
Antiochus obſeſſis in tẽplo fidẽ uiolat 356
Antiochus occiditur 357
Antiochus tertius, Theos dictus Alexandri ſecundi filius.

Antiochus

Antiochus Demetrium Nicanorem ſuperat 370
Antiochus à Tryphone tutore ſuo occiſus 375
Antiochus quartus Soter aliâs Pius.
Antiochus Demetrij Nicanoris frater Cleopatram fratriam ducit uxorem 376
Antiochus Tryphonem uicit 376
Antiochi perfidia & ingratitudo in Simonem Matathiam 376. 597. 598
Antiochus contra Hyrcanum Ioannem exercitum ducens, tandem cum eo amicitiam componit 377. 378
Antiochi laus 378
Antiochus in bello contra Parthos occiſus 378
Antiochus quintus, Cyzicenus.
Antiochus Antiochi Soteris filius, uincit ab Ariſtobulo Hyrcani Iohānis filio 380
Antiochus ſextus, Grypus Philometor.
Antiochus Demetrij Grypi filius cōtra Antiochum Cyzicenum 379
Antiochi mors 386
Antiochus ſeptimus filius Antiochi Cyzicení cum Antonio Pio profligauit Seleucum filium Antiochi Grypi 386
Antiochus octauus, qui & Liber pater.
Antiochus Antiochi Grypi filius Antiochum Cyzicenum proſtrauit 386
Antiochus contra Iudæam niſus occidítur 388
Antipater olim Antipas, pater Herodis primi, Hyrcano tertio amicus 392
Antipater & Hyrcanus tertius ad Aretam regem Arabum confugiunt 393. 604
Antipater legatus ad Pompeiū Magnum pro Hyrcano tertio 394
Antipatri uictoria de Aegyptijs 402. 610
Antipater tyrannidis accuſatus 402
Antipater præſes Iudææ factus 402
Antipater Iudæis inuiſus 404
Antipater ueneno interijt 411
Antipater ſecundus, filius Hero. primi 413
Antipater fratribus ex Mariamne genitis prælatus, Romā mittitur, Agrippæ commendatus 459. 460
Antipatri ſimulatio erga patrem 462
Antipater omnibus inuiſus, in patrem maleuolus, odij diſſimulator, uxorem ducit Ariſtobuli fratris filiam 635. 636. 640. 641
Antipatri odium in liberos fratrum 479
Antipatri & Pherorę conſpiratio in Herodem 481. 645
Antipatri coniuratio quomodo prodita 483. 484. 646
Antipater ueneficij appellatur 484. 647
Antipater accuſatur à patre 487. 650
Antipatri excuſatio 488. 651
Antipater in uincula cōiectus culpā reijcit in Antiphilum 492
Antipater occiditur 496
Antipater filius Salomes ſecundæ 500
Antipater Gadijs occiſus ab Herode 445
Antipater Samarites Antipatrū ſecūdum ueneficij appellauit 485. 486. 647
Antipas filius Herodis 480. 644
Antipas tetrarcha factus 496
Antipater ambitionis notatur contra Archelaum fratrem pro regno certans 499. 500
Antipas regione trans Iordanem donatur 509
Antipater Iaſonis legatus Iudæorum 372
Antipas legatus Iudæorum 688
Antiphilus ueneficij & coniurationis reus contra Herodem 485
Antiphili epiſtola ad Antipatrum ſecundum, ab Herode deprehenſa 492
Antiquiſſimi Græcorum Chaldæis præceptoribus uſi 854.
Antiquitatis cognitio à Græcis non expetenda 855
Antonius dux 608
Antonius Hecatontarchus 725
Antonius contra Vitellium 769
Antonia uxor Druſi maioris 525
Antonia filia Claudij ex Petina 585
Antonia turris arx & caſtellum olim Baris 382. 630. 600. 603. 785
Antonia incenditur 689
Antoniæ fundamenta diruta 809
Anubis Aegyptiorū dei prætextu ſtuprum factum Romæ in templo Iſidis 519
Anxioramus filius Ioram ſacerdos 295
Aoth aſſertor Iſraëlitarum ab Eglon 132
Apachas rex 819
Apama concubina Darij 308
Apamea ciuitas 376. 435
Apathaſi uicus 745
Apellæos menſis Macedonum 315. 347
Apema arx 394
Apemus Tryphon 369
Aphaca ciuitas expugnata 721
Apheca ciuitas 251. 252
Apheci turris 696

Apher filius Madian 22
Apheran filius Abrahæ eodem
Aphrica unde dicta eodem
Apollinis templum Romæ impensis Augusti fundatum 507
Apollonia oppidum 389
Apollonius dux Samariæ 348
Apollonius Antiochi iudex occisus 349
Apollonius Titus à Ionatha Abbarō uincitur 366. 367
Apollonius Alexandri legatus Iudæorum 379
Apollonius Molon 841. 850
Appellatio litium remittenda ad urbem sacram 107
Appio legatus Alexandrinorum Iudæos accusat 535
Appionis aliquot calumniæ & figmenta de Iudæis 877. 878. 879
Aquæ Gennisaron 371
Aquilas Caligulam gladio confodit 555
Aquilas præses Alexandriæ 566
Aquæ calidæ apud Amathunta 735
Aquileia ciuitas 460
Arabarchis quid significet 74
Arabanech sacra tunica eodem
Arabata ciuitas 393
Arabazacus Themasus 308
Arabes anno decimotertio circuncidun-tur 20
Arabia felix 22
Arabia ab Ismaëlitis culta 49
Arabum pugna cum Iudæis 434
Arabes Iudæorum legatos occidunt 435
Arabes uicti à Iudæis 437
Aracæus filius Chanaan 13
Aradius filius Chanaan eodem
Aradia insula eodem
Arachus pater Adrazari 190
Aradus ciuitas 386
Aramatha ciuitas 245. 264
Aram filius Sem 13
Aram frater Abrahæ 14
Arameni nunc Syri 13
Arax prouincia eodem
Arbela uicus 621
Arbores fructiferæ non incidendæ 113
Arca dei 73
Arca ciuitati Hierico circumlata muri conciderunt 118
Arca dei à Palæstinis capta 145
Arca bobus quoquò trahenda datur 147
Arca Betsamis deuenit eodem
Arca missa Chariathiarim in domū Aminadab lata 147
Arca transfertur Hierosolymam 188
Arcam prophanis manibus attrectantes extinguebantur 146. 188
Arca templo Salomonis importatur 226
Arca tabulas Mosi conditas habuit 226
Arca nube circundatur eodem
Arcæ Noë reliquiæ in prouincia Carrorū demonstrantur 524
Arcæ ciuitas 834
Arcades antiquitate non esse insignes 855
Arce ciuitas 13. 220
Arcariī principes militiæ Iosaphat 258
Archæ ciuitas (rectius forte dixeris, Arce) 123
Archelais uicus 518
Archelaus rex Cappadocum pater Glaphiræ 455. 634.
Archelaus herodis iram super filio & fratre mitigat 474. 639. 640
Archelaus conspirationis coram Herode se excusat 474.
Archelaus filius Herodis primi 480. 644.
Archelaus iniuste accusatur à fratre 486
Archelao legatur regnum à patre 497. 654
Archelai uerba ad populum sibi gratulantem 497. 655
Archelaus ob seditionem Iudæorum exortā ad Cæsarem nauigat 498. 499. 656
Archelai & Antipatri cōcertatio apud Augustum pro regno Iudææ 500 657
Archelaus regno dignus pronuntiatur 502
Archelai mater moritur 503. 658
Archelao absente Iudæa uariīs tumultibus afflīgitur 504. 505. 658. 659
Archelaus Romæ agens à Iudæis accusatur 661. 662. 507
Archelaus non rex sed toparcha factus 509. 662
Archelaus Glaphiram fratriam ducit uxorem 511. 664
Archelai exilium & somnium 512 665
Archim locus 97
Archiuum publicum incensum 689
Arcus dei, Iris 9
Area Chedon loci nomen 188
Area locus ubi immolatus Isaac, pestem deprecatus Dauid, templum ædificauit Salomon 211. 212
Ared filius Beniamin 46

Areli filius Gad 47
Aretas rex inferioris Syriæ Alexandrum Iamneum uicit 188. 602
Aretas rex Arabum 595
Aretas auxiliatus Varo contra Iudæã 506
Aretas iniuriam filiæ ultus in Herode genero 523
Arecen ciuitas Arabiæ, à Græcis Petra 102
Areth martyr Machabæus 865
Arethusa ciuitas 597
Argenti & auri copia quanta fuerit Salomoni 234
Argorij ex porticu decidentis fortuna 511
Aries machina bellica 717
Arimna ciuitas Galaadinorum 15
Ariochus dux Assyriorum 16
Ariochin minister regis Babylonij 297
Arion dispensator Iosephi filij Thobiæ 545
Aristæus Ptolemæi Philadelphi amicus, Iudæos captiuos absolui supplicat 550. 556
Aristæus descripsit cõuiuium Ptolemæi septuagita senioribus Iudæorũ exhibitũ 556

Aristobulus maior.

Aristobulus filius Hyrcani Ioãnis 580. 599
Aristobulus matrem & fratrẽ in carcerem conijcit 582 599
Aristobulus φιλέλλην dictus 585
Aristobuli mors 585. 601

Aristobulus secundus.

Aristobulus filius Alexãdri Iamnei 589. 605
Aristobulus Alexãdriæ matri indignatus, ꝙ potestatẽ Pharisæis cõcesserit 590. 605
Aristobulus Iudæam inuadit ægrotãte matre 591. 605
Aristobulus regnũ assequutus eiecto Hyrcano fratre 592. 604
Aristobulus obsidetur in templo 595. 606
Aristob. donis sibi conciliat Scaurũ cõtra Hyrcanũ fratrẽ & Aretam regẽ 594. 604
Aristobulus Pompeio magno uitem auream dono mittit 594
Aristobulus fugatur in Alexandrium castellum 595
Aristobulus Romam uinctus ducitur 597 607
Aristobulus à Roma fugiens rursum Romanis iterum pugnans uincitur 599. 608
Aristobulus à Cæsare dimissus à Pompeianis ueneno necatur 401. 609

Aristobulus tertius.

Aristobulus filius Alexandræ 428. 429
Aristobulus sacerdotium ab Herode adeptus matris importunitate 429
Aristobulus dolo Hero. submergitur 450

Aristobulus quartus.

Aristobulus filius Herodis primi Romam mittitur erudiendus 449. 633
Aristobulo in patriam reducto uxor datur 445. 634
Aristobulus cũ fratre accusatus per patrẽ apud Augustum. 460. 634
Aristobulus patri reconciliatur 462. 640
Aristobulus iterum delatus cum fratre apprehenditur 473. 642
Aristobulus damnatus laqueo perimitur 470. 643
Aristo minister Hero. regis Chalcidis 578
Aristoteles philosophus meminit gẽtis Iudæorum 869
Arithei populi 125
Armenia unde instituta 15
Arnon fluuius 96. 97
Arosath ciuitas 59
Arphaxat filius Sem 15
Arphaxadei populi 15
Arrius centurio 506
Arsaces rex Parthorum 575
Arsanum castrum 577
Arsimon zelota 809
Arsinoe regina uxor Ptolemæi Philadelphi 333
Arsinoe soror Cleopatræ 435
Artabazis filius Tigranis 434. 626
Artaxias rex Armeniæ 434
Artaxerxes rex aliâs Assuerus, magnificũ conuiuium celebrauit 317
Artaxerxes Vasthim uxorem repudiat 318
Artaxerxis epistola pro Iudæis 523. 524
Arthemon Iudæos lassos inuadit in bello contra Arabes 435
Arus Ptolemæi, uicus quidam 506
Asa filius Abiæ succedit patri in regno 245
Asa profligans Zaream regem, populatur regionem Baasa 245
Asa mortuo succedit Iosaphat 246
Asahel filius Saruiæ 182
Asahel miræ uelocitatis 182
Asahel perẽptus sepelitur in Bethleem 182
Asahel rex Damasci uictus ab Helia 249
Asahel Adher regis seruus & in regno Syrorum successor 265
Asahel uicit Israelitas 269
Asahel mortuo successit Ioachazas 269
Asahel mortuo regnũ peruenit ad filium eius Addan 278
Asam filius Iesse 161

Aſamonæi 512
Aſamonæorum pontificum in principatu terminus 426
Aſaph 510
Aſaphat filius de prole Gigantum contra Dauid 208
Aſaphon locus 384
Aſar pater Ioab maritus Saruiæ 182
Aſar ciuitas 155
Aſaracoldas rex Aſſyriorum 282
Aſarcha Pentecoſte græce 82
Aſarmoth filius Iecten 13
Aſbel filius Beniamin 46
Aſcalon ciuitas Palæſtinorum 123
Aſcalon capta à Chananæis 131
Aſcalonitarum peſtis 146
Aſcenſores equorum Salomonis quomodo exornati 234
Aſchenar filius Gomer 12
Aſchanes eunuchus 296
Aſer filius Iacob 28
Aſeritæ quam terram ſint ſortiti 123
Aſes rex 859
Aſia 684. 529
Aſina Balaam loquitur 98
Aſinei & Anilei fratrum duorum cõſpiratio contra Parthos & Babylonios 541
Aſineus ueneno interijt 544
Aſion gaber, locus 232
Aſochiton, aliâs Aſſochion & Aſſocheon ciuitas Galilææ 384
Aſom filius Dan 46
Aſophi filius Mareoth 218
Aſor campus 578
Aſor ciuitas condita à Salomone 231
Aſoſra genus tubæ Hebrææ 85
Aſphaltitis palus uel lacus 16. 96. 256 273. 761
Aſphar lacus 360
Aſprenæ ſenatoris ueſtis malo omine cruentata 553
Aſprenas occiditur 556
Aſſeneth filia Putipharis uxor Ioſeph 39
Aſſerones menſuræ Moſaicæ 225
Aſſuerus, uide Artaxerxes 317
Aſſur filius Sem 13
Aſſurim filius Dadan 22
Aſſyria unde dicta idem
Aſſyrij populi 15
Aſſyriorum bellum cum Sodomitis 16
Aſſyriorum ſtrages Hieroſolymam obſidentium 282
Aſſyriorum defectio à Medis 285
Aſtabus flnuius 52
Aſtaburas fluuius idem
Aſtaroth deus Palæſtinorum 180
Aſtoide 632
Aſtrologiæ & Geometriæ ſtudium quãto tempore olim perdiſci poterat 10
Aſtrologiam calluit Abraham 15
Athenienſes Hyrcano tertio ſtatuam dedicandam decernunt 405
Athenienſes laudantur 685
Athõges uir ignobil' cõtra Iudæã niſus 595
Atlas locus 690
Atratinus 619
Auarim locus 859
Aula tẽpli Salo. extrinſecus facta 225. 226
Aula regia 785
Aulon oppidum 389
Auranitis regio Herodi datur 449
Aurea aquila è templo direpta 495
Aurei lecti uſus ſolis Parthis cõceſſus 576
Autozoniblipſa ciuitas 247
Azariæ prophetiæ ad exercitum Aſa 244
Azarias Oziã ſacra temerãtẽ, phibuit 274
Azarias filius Achimæ, ſacerdos 295
Azarias puer ſocios Danielis à Babylonio Abdenago nuncupatus 246
Azarias Iudæis præficitur Iuda Machabæo ad hoſtes profecto 553
Azariæ infelix pugna 554
Azarus pontifex 494
Azeca locus 162
Aziazus rex Amaſorum 582
Azo filius Nachor 14
Azotus Palæſtinorum ciuitas 123
Azotorum peſtis 146
Azymorum feſtiuitas 558. 82

B

BAacha ciuitas 190
Baal deus Achab & Tyriorum 246
Baal templũ Samariæ concrematur eiuſq; ſacerdotes interimuntur 267
Baal templum Hieroſolymis euerſum 268
Baaſa filius Meheli 243
Baaſa interficit Nadab eiuſq; regno potitur 244
Baaſa à Crebne occiſus 245
Babe liberi inimicitiæ in Herodem luunt pœnas 484
Babel interpretatur confuſio 12
Babras radix qua dæmones effugãtur 858
Babylon ciuitas 58
Babylon à Cyro & Dario capta 508
Babylon Seleuco ſubditur 529

Babyloniorum ſtudium in capienda urbe Hieruſalem 291
Babyloníj Hieroſolymitas captíuos abducunt & perimunt 291. 292
Bacchides hoſtis Iudæ Macha. 357. 358. 359
Bacchides uaſtat Iudæam 361. 596
Bacchides cum Ionatha Abbaron fœdus íníre coactus 362
Bachílla ſcriptor geſtorum Dauid 208
Bachuran locus 200
Bachus pater Banaiæ 220
Bactriani populi 15
Bæon rex 859
Bagatheus eunuchus 319
Baiæ oppidum campaniæ 535
Balaã ꝓpheta filíjs Iſraël bñdixit, ac rurſus cõtra íllos cõſiliũ dedit Balach 98. 99. 100
Balach rex Madianitarũ Balaam prophetam conſulit cõtra Iſraëlitas 98. 99. 100
Baladas rex Babyloniorum 285
Balam ciuitas 155
Balan famula Rahuelis collocaī Iacob 28
Balas Rubenita 90
Balath urbs à Salomone condita 231
Balathana locus 480
Baldezel uicus 707
Baliorum rex 16
Ballas rex Sodomitarum ídem
Balleas rex Sodomitarum ídem
Ballis dux Germanorum 835
Balliſtarum uis 719
Balſami radicem regina Aethiopiæ prima Iudææ intulit 235
Balſamum qualiter circa Hiericuntem inueniatur 605
Balſamum nuſquam naſcitur præterquam in Hierico 433
Baltaſar nomen Danielis apud Babyloníum 296
Baltaſar q & Naboan rex Babylonius 299
Baltaſar iuxta ꝓphetiã Danielis captus 301
Baltaſar ſacris uaſis abutenti mirabile contigit prodigium 300
Banaia filius Remmõ occidit Iſboſeth 185
Banach princeps militiæ Salomonis 220
Banaias præfectus cuſtodiæ corporis Dauid 208. 191
Banaias unus fortiſſimorũ Dauid Palæſtinos uicit & leonem interfecit 209. 210
Banaias refragatus ambitióni Adoniæ 215
Banaias ſuffragatus Salomoni, in regem ungendo 214. 215
Banaias Adoniam & Ioab iuſſu Salomonis occidit 218
Banaias filius Bachi princeps militiæ Salomonis 220
Barachias Iſraëlita 276
Barachus dux Iſraëlitarum 135
Barbari Sorophraci dicti 22
Barbarorum inſidiæ cõtra Herodem 425
Barematim ab Iſaac capitur 26
Bardanes rex Parthorũ à ſuis occiſus 577
Baris mons 9.
Baris caſtellũ nũc Antonia 455. 200. 605
Barthanus 319
Baruch ſcriba & diſcip. Hieremiæ 288. 295
Barzafarmanes ſatrapa Parthus 427. 415
Baſan princeps militiæ Salomonis 220
Baſemath filia Iſmaëlis uxor Eſau 26. 32
Baſima filia Salom. uxor Achinadab 220
Baſſus Macheruntа & Herodiũ capit 857
Bataltidis regio 105
Bathanea regio 449. 480. 629
Bathuel filius Nachor 14
Bathilus uenenum Roma afferens apprehenditur 485
Bathyra uicus 480
Batibius ſenator 554
Bathanea prouincia 269
Batus menſuræ genus 222
Bebius mons 582
Bebriacum Galliæ oppidum 764
Becher filius Beniamin 46
Bedoſcoria locus 355. 597
Beelſephon locus 58
Begabri uicus 759
Bela filius Beniamin 46
Beleſemius Hieroſolymã cũ tẽplo deſtructam iuſſu Cãbyſis reſtitui prohibuit 306
Bello qui inutiles 115
Bellum inter Ioab & Abner 182
Bellum Hebræorum inteſtinũm 185
Bellum Roboam contra Abiam 242
Bellum inter fratres Demetrium & Philippum filios Antiochi Grypi 388
Belſcelida ciuitas 569
Beniamin filius Iacob natu minimus 38
Beniamin domi linquitur, fratribus in Aegyptum profectis 40
Beniamin ad Ioſeph mittitur 41. 42
Beniamin quaſi furti reus capitur 45
Beniamitæ quam terrã ſint ſortiti 125
Beniamitarum infelix bellum contra Iſraëlitas 129. 150
Beniamitæ deſponſi labitis uirginibus, eorumq; ducenti raptu ducunt uxores 150
Beretha locus 681
Berezel Galaadites 206

Beria filius Aſer 47
Berithus ciuitas 475. 476
Berithij Varo Iudææ tumultus ſedaturo auxiliati 506
Beroea ciuitas 388
Beronice ciuitas, olim Elana 232
Beronice filia Salomes primæ, uxor Ariſtobuli quarti 455
Beronices nomine plures fuiſſe de progenie Herodis inuenies 524. 530. 566. 582
Beroſus Chaldæus de arca Noë 8. 822
Beroſus mẽminit Abrahæ 15
Beroſus de rege Sennacherib 282
Beroſus de rege Nabuchodonoſor 298. 825
Berothi ciuitas 121
Berſabee ciuitas 149. 249
Berſelleus Galaadites bñficus i Dauid 202
Berſellei filios Dauid moriturus commendat Salomoni 216
Berylus Neronis pædagogus 585
Beſeleel filius Vri 70. 78
Beſor torrens 179
Beſtiarum paſſio in Aegypto 57
Betharanta ciuitas Iulia dicta 515
Bethara 777
Bethel ager 26
Bethel quid ſignificet idem
Bethel ciuitas 155. 237
Bethela urbs capta 127
Bethlehem ciuitas tribus Iudæ idem
Bethlehem à Roboam ſtructa 239
Bethelephton toparchia 759
Bethomis ciuitas 387
Bethoron uicus & ciuitas 358. 362
Bethſabee uxor Vriæ à Dauid ſtuprata 195
Bethſabee prodit temeritatẽ Adoniæ 215
Bethſabee repulſam paſſa à Salomõe pro Betſaida ciuit. Iulia dicta 515 (Adonia 218
Bethzan ciuitas nunc Scythopolis 180
Betiſo locus 779
Betſamis uicus 147
Betſamis ciuitas à Græcis Scythopolis 354
Betſamitæ populi 147
Betſephon ciuitas in bibliis Balaſor 197
Betſura ciuitas à Roboam ſtructa 239
Betſura à Iuda Machabæo capta 355
Betſura à Simone Matathia expugnat 371
Betſuritæ Antiocho Eupatori ſe tradũt 356
Betthora locus 272
Bettora uicus Iudææ 350
Bettoron ciuitas 696
Bezechin regio 126
Bezechini populi idem
Bibaſte caſtrum 364
Bibimaſis dux 327
Birzito uilla 357
Bithiſanos urbs 123
Bittora urbs à Salomone condita 230
Blaſphemiæ lex & pœna 106
Blicus Ptolemæus 401. 610
Bobus terra aranda, nec diuerſo genere ſe
Bochor uicus 201 (minanda 108
Bochorus pater Sabee 206
Boëthus pater Simonis Cantharæ 567
Bologeſes rex Parthorum 577
Bonones à Parthis pulſus, ab Armenijs ca
Booz cognatus Elimelech du/ (pitur 517
cit Ruth uxorem 145
Booz colũnæ nomẽ in tẽplo Salomo. 224
Borceas uicus 708
Boſame filia Herodis 645
Boſor ciuitas Arabiæ 105
Boſphorani 684
Bothrus ciuitas 24
Boum triturantium ora non obligãda 108
Bracchus legatus 565
Britanni laudantur 684. 685
Britannicus filius Claudij 585
Brixellum 764
Brunduſium urbs 418
Bubo ominoſus ales Agrippæ maiori interpretatus 530. 578
Buliaſtis flumen 858
Bureus princeps militiæ Claudij 585
Buz filius Nachor 14
Buzi ſacerdos 146
Buzus aliâs Bithus, pater Simonis ſoceri Herodis 448

C

CAath filius Leui 46. 51
Cabrothaliã locus 86
Cades locus 124
Cadmus Mileſius 854
Cælius Baſſus occiſor Sexti Cæſaris 612
Cæſarea Capadociæ olim Moga 18
Cæſarea Herodis ædes 630
Cæſarea olim Stratonis pyrgus uel turris 446. 449. 571. 585. 600
Cæſarea quando ab Herode perfecta 462
Cæſareæ magna Iudæorũ cædes facta 691
Cæſareæ Iudæorũ & Syrorum contẽtio ſa
Cæſarea Philippi olim Pãneas 515 (cta 585
Cæſarea Philippi Neronia dicta 587
Cæſares Romanorum reges ſunt dicti 230
Cæſaris pugna cõtra Aegyptios adiuuãtibus Hyrcano tertio & Antipatro 401. 609
Cæſaris bñficẽtia in Hyrcanũ tertiũ, & Antipatrum primũ, eiuſq; filios 401. 618

Cæſare interfecto, Iudæa exactionibus gra uatur, Ro. diſſidijs & tumultibus inquie/ tantur 410. 411. 612
Cæſonia uxor Caij Caligulæ occiſa 561
Caiaphas nomine Ioſephus, pontifex poſt Simonem Camithi 516
Caiaphas pontificatu priuatur 521
Cain fratricida primus arare comperit 5
Cain à deo increpat⁹, mēſurarū & pōderū inuētor, primæ mundi ciuitatis cōditor 6
Cainæ filij Enos ætas 8
C. Fannij decretum pro Iudæis 408
C. Cæſaris decreta pro Hyrcano tertio, & gente Iudæa 405. 406
C. Cæſaris cædes 411
C. Martius Cenſorinus 464
C. Norbani Flacci epiſtola pro libertate Iudæorum tutanda eodem
Caius filius Agrippæ 500
C. Caligula filius Druſi maioris ex Anto/
C. Caligula quartus Ro. imp. 669 (nia 529
C. Caligula Herodem cum Herodiade exilio damnat 535. 669
Caligula Agrippā Tetrachia Philippi do/ nat 535. 669
C. Caligula Petronium contra Iudæos le/
C. Caligulæ literæ ad Petronium (gat 669
de ſtatuis erigendis 539
C. Caligulæ crudelitas & arrogantia 547
C. Caligula inſidijs Caſſij Chereæ interem ptus 548. 549. 550. 555
C. Caligulæ uxor occiditur 561
C. Caligulæ qual' fuerit uita & eruditio 561
C. Sempronius Romanus 379
Caleph locus 127
Caleph explorator Chananææ 87
Caligo tenebrarum in Aegypto 58
Caliſtus libertus C. Caligulæ 552
Callimander à Iudæis uictus 380
Calliroë fons Iordanis 495
Calon locus 434
Cābyſes rex Perſarū Saba ciuitatē Mero/ inden nominauit 52
Cambyſes Aegyptum uaſtauit 58
Cābyſes Hieroſolymā & tēplū reſtaurari prohibuit 306
Cambyſes Damaſci defunctus 306
Camon ciuitas Galaadinorum 137
Campus Curricus uel Curſus 192
Campus maximus, regio 220
Camuel filius Nachor 14
Canathon uicus 626
Cādelabra & cāthari tēpli Salomonis 225
Capernaum fons 735
Capharbaſa locus & campus 388. 469
Capharim ciuitas 765
Capharſamala uicus 358
Caphartophran uicus 759
Caphedon Samaræorum ſeductor 520
Caphera ciuitas 765
Caphthorim filius Meſraim 13
Capirona locus 604. 394
Capito Geſſij Flori centurio 678
Capitolium Romæ Iouis templum 547
Capadoces olim Moſchini 11
Capreæ inſula 527
Captiuorum mos ſupplicandi 252
Captiuorum & peremptorū numerus Ti to Hieroſolymam obtinente 827
Carchedon ciuitas nunc Carthago 861
Carmelus mons 125. 220
Carran locus 26
Carrorum prouincia amomi ferax, & reli/ quijs arcæ Noë celebris 574
Carthaginenſes laudantur 685
Carus phariſæus occiditur 482
Caſed filius Nachor 14
Caſſander rex Macedoniæ poſt Alex. 529
Caſſij aduentus in Iudæam 400. 402
Caſſius Iudæam uarijs malis affecit 418
Caſſius Longinus præſes Syriæ poſt Vi/
Caſſius Chæreas Claudio imi/ (tellium 455
micus morte multatur 565. 566
Caſſius præſes Syriæ poſt Craſſum 609
Caſtomachi ciuit. à Iuda Mac. uaſtata 353
Caſtor Iudæus 789
Caſtra regio 182
Catalogus pōtificum à tēpore Salomonis uſq; ad captiuitatem Babylonicam 295
Catullus Libyæ præſes ſcelerum ſuorū in/
Caulas locus 295 (ſtas ſoluit pœnas 852
Cauſa deletionis tribus Beniamin 127
Cauſa defectionis tribuū à Roboam 237
Cauſa erroris Græcorum 854
Cedarus filius Iſmaelis 20
Cedeſſa ciuitas 371
Cedmas filius Iſmaelis 20
Cedron uallis 779
Ceila prouincia 171
Ceilani & Ceilitæ prouinciales eodem
Celeb filius Dauid 185
Celendris ciuitas Ciliciæ 486
Celer millenarius diſcerptus 582
Cenez filius Eliphas 32
Cenez Iſraelitas ab Aſſyrijs aſſeruit 131
Cendebeus dux à Simone Matathia ui/ ctus 576. 598
Cenedecus 696

Ceparius Quirini senator 402
Cephalon frater Antipatri primi 594. 604.
Ceraſtes pater Pauſaniæ 326
Cerealis Samariæ expugnator 722. 723
Cerimoniæ ſacerdotum & pontificum tabernaculi 80
Ceſennius Gallus Galilæam inuadit 695
Ceſeninius Petus 840
Ceſtius Gallus 677. 695
Ceſtius Iudæã explorat p Neapolitanũ 681
Ceſtius Iudæam populatur 694. 695
Ceſtij exercitus cæſus 695
Ceſtius Hieroſolymam obſidet 697
Cethæus filius Chanaan 15
Cethim filius Iani 12
Cethima inſula, nunc Cyprus eodem
Cetura uxor Abrahæ 22
Chabulan terra 230
Chacad Hebræorum ſapiens 221
Chadam 195
Chalcis ciuitas 594. 401
Chaldæi olim Arphaxadæi 15
Chaldæi inſurgunt contra Abraham 14
Challis ciuitas 707
Cham filius Noë 10
Chana uilla & uicus 388. 434
Chananæus, in bibliis Chanaan, filius Chananæa regio 12 (Cham 12
Chananæa fame preſſa 15
Chananæi inimici Iſaac 26
Chananæorum exercitus quantus fuerit contra Gabaonitas 121. 122
Chananæos & rebelles eſſe occidẽdos 114
Chananæorum terræ natura 123
Chananæi à Ioſue deuicti eodem
Chananæi ab Iſraelitis deuicti 135
Chananacha Ammonitarũ metropolis 192
Chariathiarim ciuitas 147
Charmi filius Ruben 46
Charran ciuitas 14
Chaſlohim filius Meſraim 15
Chebritonicus uicus 800
Chebron fons 294
Chebron ciuitas uaſtata 554. 763. 765
Chedon area, locus 388
Cheferitæ populus 120
Chelcias filius Oniæ Aegyptiaci tẽpli conditoris 180
Chelion filius Elimelech 142
Cherubim figurationes arcæ Moſi 75
Cherubim templi Salomonis 224
Chetomene, ueſtis ſacra 74
Cheton lineum ſacrum eodem
Chiatemeritæ populus 120
Chira aurarius opifex tẽpli Salomõis 224
Chordorlohomorrus Aſſyriorum dux 16
Chorami Madianitis, uxor Samariæ 108
Chronica ab initio mundi uſq; ad captiuitatem Babylonicam 292
Chuſus filius Cham 12
Chuſæi populi eodem
Chuſi amicus Dauid 199. 200
Chuta flumen 280
Chuti locus 279
Chutia regio Perſidis 280
Chutæorum trãſmigratio in Samariã 280
Chutæorum inſidiæ contra Iudæos 310
Cilicia olim Tharſus 12
Cilicum oppidum 389
Cinæus filius Chanaan 15
Cinnamus princeps Parthorum 576
Cinnira muſica inſtrumenta 225
Cinthares ponderis genus 75
Circunciſionis origo 18
Circunciſio Iudæorum & Arabum 20
Cis pater Saul, filius Abihel 150. 158
Ciuitates fugitiuorum 103
Claſſicus dux Germanus 835
Claudius C. Caligulæ patruus 554. 558
Claudius quomõ imperiũ ſuſceperit 558
Claudius à militibus non à ſenatu Ro. imperator delectus 562. 563. 671
Claudij beneficẽtia in Agrippã maiorem, & edicta aliquot pro Iudæis 566. 672
Claudius in ſeditioſos Iudæos animaduertit, ſtolam conſeruãdi poteſtatem Iudæis concedit, & Herodi Chalcidis regi põtifices & ſacerdotes inſtituendi autoritatem donat 572. 573. 574
Claudij obitus 583. 674
Claudij tempore fames facta 88
Clearchus philoſ. Iudææ gẽtis meminit 865
Clemens complex coniurationis in C. Caligulam 550. 558
Clemẽtia Agrippæ maioris in detrectatorem 570
Cleodemus propheta 22 (Cleopatra uxor Ptolemæi Epiphanis 342
Cleopatra filia Ptolemæi Epi. nubet Antiocho 340
Cleopatra raptu deſponſata Demetrio Nicanori 368
Cleopatra uiduata Antiochũ Soterem leuirũ ad nuptias & ad imperiũ inuitat 376
Cleopatra inſidiata Ptolemæo Lathyro filio 380. 384. 385
Cleopatra Selene regina Syriæ 390
Cleopatra Alexandram tertiã cum filio fugere inuitat ad Aegyptum 430

Cleopatra M. Antonij animũ incitat i He
Cleopatræ malitiæ 433. 626 (rodẽ 626
Cleopatra cũ Ant. uicta ab Auguſto 441
Cleopatra Hieroſolymitis, uxor Hero. ma
Cleopatra uxor Geſſij Flori 591 (gni 480
Clitus læuæ ſuæ manus abſciſor 704. 705
Cluditus Romanus 554
Codeſcanathan uicus 626
Coeles 602
Cœnopolis locus 697
Colchi 684
Collatio Hero. I. & Agrippæ maioris 570
Colles Hieroſolymorum 778. 779
Colobium quid ſignificet 197
Columnæ templi Salomonis 224
Comis 632
Cõmutatio ſacerdotij ex tribu in tribũ 146
Cos inſula 385
Concertatio fratrum de ſacerdotio 346
Cõcertatio ſuper tẽplis Aegypti & Hiero/
Conciſio locus 188 (ſolymorum 365
Concubina Nachor 14
Cõflictus duarũ meretricũ añ Salomo. 219
Conſilium Balaam aduerſus Iſrael 100
Cõſiliũ ſapiẽtiũ Palæſtinorũ, p arca dei 147
Cõſpiratio Abſalõ aduerſus Dauid patrẽ
Conuallis benedictionis 256 (ſuum 199
Conuallis gigantum 187
Cophinum flumen 15
Cõpinius cum Cyrenio miſſus ad cenſen
dum populum Iudæorum 515. 664
Copton ciuitas 768
Corban quid ſignificet 95. 688
Corduba Iberiæ ciuitas 548
Core filius Eſau 32
Core cõtra Moſen ſeditioſus plebẽ aduer/
ſus eum concitat 90
Core cum 250. uiris exuſtus 93
Coria ciuitas 395. 605
Corinthus quidã in Herodis magni mor
tem molitus 485 646
Cornelius Leo, tabellio Claudij 574
Cornelius Sylla 606
Cornelius Fauſtus Syllæ filius, muros Hie
roſolymorũ primus conſcẽdit Pompeio
ciuitatem obſidente 397
Corona pontificis in tabernaculo 76
Corona aurea templi Salomonis 225
Correon locus 149
Corus quid 448
Cotardus Parthorũ rex poſt Bardanẽ fra/
Cotis rex minoris Armeniæ 570 (trẽ 577
Cous Euaretus 642
Coza Idumæorum deus 445
Cozabi ſcortum Samariæ 102
Craſſus præſes Syriæ poſt Gabinum pecu
nias templi deprædatus 400. 609
Craſſus apud Parthos occiſus 400
Crateræ templi Salomonis 225
Cremona Galliæ ciuitas 769
Creon occidit Baaſan 245
Cræteo Ioui tẽplũ dedicat à Sichimitis 348
Culmen loci nomen 256
Cumanus præſes Iudææ poſt Tiberiũ Ale
Cumanus à Iudæis accu/ (xãdrũ 579. 672
ſatus, Romam mittitur 581. 582. 673
Curio filius Nicodemi 691
Cuſpius Fadus Syriæ præſes, Claudio im/
perante 453
Cuſpius Fadus in Iudæam miſſus 572
Cuſtobarus ab Herode affine ſuo occiſus
Cuſtobarus 588 (443
Cuſtobarus Iudæorum legatus 688
Cynaras rex Cyri 554
Cypris uxor Antipatri, mater Herodis
magni 401. 609
Cyprus inſula, olim Cethima 12
Cyprus ciuitas 463
Cyprus capitur 693
Cyrene ciuitas 400
Cyrenæi laudantur 685
Cyrenius præſes Syriæ populũ Iudæorum
Cyrillus poëta 865. (cenſet 513
Cyr⁹ Perſarũ rex cõtra regẽ Babyloniũ 299
Cyrus Iudæorum captiuitatẽ relaxat 304
Cyri epiſtola ad Syriæ ſatrapas 305
Cyro ignorãte Hieroſolyma & templum
reſtaurari prohibentur eodem
Cyrus filius Xerxis aliãs Artaxerxis uel
Aſſueri 317
Cyzicus ciuitas 379

D

DAcus Parthorũ, puincia inuadit 578
Dadan filius Iexan 22
Dagon deus Palæſtinorum 146. 793
Dagonis templum in Azoto 367
Dagon caſtellum Hiericuntis 376
Dalila meretrix Samſonis impoſtrix 142
Dalmatæ populus 684
Damaſcus unde inſtituta 18
Damaſcus ſubditur Dauid 190
Damaſcus ab Aſſyriis capta 277
Damaſcus capta ab Alexãdro Magno 527
Damaſcenorum ingens clades 190
Dan fons Iordanis 16
Dan filius Iacob 28. 46
Danitæ quam terram ſint ſortiti 123
Danitæ in montana fugati 132

Dan ciuitas conditur 131. 238
Dan uaſtatur ab Aſa 245
Daniel à rege Babylonio Baltaſar nomina tus 296
Daniel prodit regis Babylonij ſomniũ 297
Daniel regi Babylonio ſcripturam inter/ pretatus 300
Daniel in Mediam à Dario ductus, maxi/ mo in honore celebratur, tranſgreſſionis accuſatus, leonibus obijcitur deuorãdus: illæſo eo permanẽte, accuſatores ſuæ mali tiæ deprehenſi uiciſſim leonibus ſunt ob/ iecti 301. 302
Danielis Mauſoleum eiuſq; autoritas & uiſiones 302. 303
Daphne Antiochiæ locus 423. 480
Darda ſapiens Hebræorum 221
Darius Medorũ rex cõtra Babyloniã 299.
Darius Perſarũ regnũ aſſecutus, do/ (300 nat Hebræos libertate & muneribus ad reſtaurationẽ urbis & templi 306. 308
Darij quæſtiones cubicularijs, ppoſitæ 306
Darij, pmiſſio ad Zorobabel, & mu/ (307 nificentia in Iudæos 308
Darij epiſtolæ ad præfectos Syriæ & Phœ nicię & ad Samaritas 311
Dario mortuo Xerxes filius ſucceſſit 313
Darius ab Alexandro uictus, ad Perſas fu giens remeauit 327
Darij regis Lacedæmoniorum epiſtola ad Oniam tertium pontificem 345
Darius filius Artabani regis, obſes datur Tiberio Cæſari 522
Darius præfectus equitum Agrippæ 688
Dartabenes Parthicus 574
Datan Rubenita 90
Datan & Abirom uiui abſorpti 95
Dathara princeps Aſſyriorũ cõtra Hiero/ Dathema caſtellum 353 (ſolymam 280
Dauid filius Ieſſe 143. 161
Dauid paſtor ouium in regem eligitur & ungitur 161
Dauid aſſumitur in citharœdum Saul 161
Dauid monomachia 162
Dauid cũ Goliath pugnam aggreditur 165
Dauid Goliath funda proſternit eodem
Dauid concitatur inuidia apud Saul 164
Dauid inſidijs Saul, mortis periculum paſ/ ſus, uxoris aſtutia euadens, uenit ad Sa/ muelem 165. 166
Dauid & Ionathas iuſiurandum faciũt 168
Dauid fugit ad Achimelech & ad Achis re
Dauid furioſum ſe ſimulãs, li/ (gẽ Geth 168
beratur de terra Geth eodem
Dauid ad regem Moab ueniẽs, parẽtes ſui
Dauid moratus in Iudæa 169 (dimiſit 169
Dauid Palæſtinos Ceilam deuaſtantes in/ uadit 170
Dauid & Ionathas pactũ rurſum firmãt 171
Dauid proditur à Ziphæis eodem
Dauid à Ziphæis fugit ad deſertũ Maon
Dauid oblata occidẽdi poteſtate Saul (171 perſecutorem interficere noluit 172
Dauid alloquitur Saul eodem
Dauid contra Nabal arma mouet 173
Dauid Abigail ducit uxorem 174
Dauid iterum proditur à Ziphæis eodẽ
Dauid caſtra dormiẽtis Saul ingreſſus, Jan ceam ſurripit eodem
Dauid cum ſexcẽtis fugit ad Achis regem Geth 175
Dauid duas ſimul uxores habuit 174
Dauid Serritarũ & Ammonitarũ prouin/ cias deuaſtat 175
Dauid rogatu Achis ſuppetias tulit Palæ/ ſtinis contra Hebræos 176
Dauid factionis ſuſpectus prælio abſtine/ re iubetur 178
Dauid cõſulto deo, inſequitur Amalechitas
Dauid mortem Saul dolet, decq; eius (179 interfectoribus pœnas ſumit 181
Dauid ſcripſit epitaph. Saul & Ionathæ 182
Dauid fit rex tribus Iuda eodem
Dauid Michol uxorem ſuã recuperat 183
Dauid dolet ſuper morte Abner 184
Dauid occiſores Abner execratus 185
Dauid mortem Iſboſeth ultus 186
Dauid omnẽ principatũ Iſrael cõſecut⁹ 186
Dauid obſidet Hieruſalem eodem
Dauid prim⁹ Hieroſolymã nũcupauit 187
Dauid Palæſtinos uicit Hieroſolymis 188
Dauid conſtituit templum ædificare 189
Dauid iterum bella infert Palæſtinis 189
Dauid recordat͂ fœderis cũ Ionat. initi 191
Dauid iniuriam ultus in Ammonitas 192
Dauid amore Betſabee captus 193
Dauid Vria mortuo Betſabee ducit uxorẽ
Dauid adulterij arguit͂ à Nathan 195 (194
Dauid reconciliatur deo 195
Dauid pro ægrotante puero ſupplicat 195
Dauid filios quos perijſſe credebat ample
Dauid reuocat Abſalom 198 (ctitur 197
Dauid à filio ſuo Abſalõ regno pellitur 199
Dauid cõſolatur per Chuſi amicum 199
Dauid clãm nunciatur cõſilium Abſalom filij ſui 202
Dauid exercitu contra filium inſtructo ui/ ctoria potitur 202

Dauid

Dauid filij sui Absalom mortẽ lugens, per Ioab consolatur 204
Dauid iterum regnum recepit 205
Dauid inimicos in gratiam recepit 205
Dauid à concubinis ultro se abstinet 206
Dauid rursum contra Palæstinos bella ge/
Dauid ab Asaphat impetitus per (rit 208
Abisai defenditur 208
Dauid uario metrorum genere cantica & hymnos componit 209
Dauid mandati dei oblitus in censendo populo 210
Dauid ex tribus supplicijs pestẽ elegit 210
Dauid pœnitens pestem deprecatur 210
Dauid altare struxit in area Orphan seu Orphni 211
Dauid impensas ad opus templi parat 211
Dauid Salomoni filio mandat ædificatio/nem templi 212
Dauid iam senex cõcalescit ab Abisag adu lescentula & Bethsabee uxori iurat Solo/monem regnaturum 212. 213
Dauid populum iterum censet 214
Dauid sacerdotes & leuitas ordinat idem
Dauid tribuum principibus, & cohortum ducibus, loquitur de ædificatione templi & Solomone filio successore 215
Dauid morituri uerba ad Solomonẽ 216
Dauid annos septuaginta uixit, à Solomo ne sepultus, ingentes thesauros & diuiti/as reliquit 216. 217
Dauid templum erexit in Moraim 21
Debora Israelitarum prophetissa 132
Decem præcepta legis 69
Decimæ leuitarum & quæ illis dari solita
Decimarum lex 106 (erant 94
Deda filius Iectan 13
Decreta aliquot, p Hyrcano & Iudæis 405
Dedicatio templi à filijs transmigrationis celebrata 312
Delon ciuitas 395
Delta locus 402
Demetrius Seleuci filius Antiochum Eu/pa. & Lysiam interficit 357
Demetrij insidiæ & insectationes aduersus Iudam 357. 359
Demetrius cum Ionatha Abaron amicitiam componit 362
Demetrij epistola ad Ionathã Abaron 365
Demetrius in prælio contra Alexandrum Epi. occiditur 364
Demetrius Nicanor Grypi.
Demetrius Demetrij filius contra Alexan drum Epi. 366
Demetrio uxor Alexandri Epi. nubet 368
Demetrius Ionathæ Abaron sacerdotium confirmat 369
Demetrius in Ionathã ingratus à Trypho ne Apameno superatur 369. 370
Demetrius capitur 373
Demetrius rex cõtra Hyrcanũ Ioãnẽ 379
Demetrius ab Alex. Zebẽna superatus, ad Cleopatram uxorem fugiens, non reci/pitur, tãdem interijt occisus ab Antiocho Cyziceno idem
Demetrius Eucerus Alex. Iamneum uin/cit 601. 387
Demetrius contra Philippum fratrem bel la parat 388
Demetrius orator 384
Demetrius Pompæi libertus Gadatenis præficitur 397
Demetrius Andromachi filius 468
Demetrius Alexandrinus 582
Demetrius Phaleræus bibliothecæ Ptole/mæi Philadelphi præfectus 330
Demetrij epistola ad Ptolemæũ pro tran/scribendis libris Iudaicis 332
Demoteles tabellio Darij Lacedæmonio/rum regis 345
Desius mensis 409.
Dei sententia super hominem 5
Dei uerba ad Abraham 17
Deus per uisionem loquitur Iacob in Ae/gyptum profecturo 46
Deus Mosi locutus super liberatione filio/rum Israel 54
Deus Mosi appellationem sui significat 55.
Deus iubet Aaron sacerdotio fungi 77
Deus pulchritudine tabernaculi delecta/tus 78
Dei præceptum ad Saul ut Amalechitas deleat 158
Dus iratscitur Saul ob inobedientiam 159
Dus obediẽtia nõ sacrificijs delectat 160
Dus loquitur ad Nathã de structura tem
189
Ds carpit Solomonẽ per prophetã 235
Dndignatio contra Achab 250
Dioras Melius 890
Diarchia ciuitas 510. 527. 547
Digio structuræ templi Salomonis 225
Digh 4
Dilintia regis Babylonij in pueros He/braum 296
Dinaia Iacob 28
Dina iprum à fratribus uindicatum 32
Dina pontifex 589.

Dineas q & Aretas, Obodæ ſucceſſor 472
Dineas Silæũ ueneficij traducit apud Cæſarem 472
Dineus pater Eleazari latronis 584
Diodes de rege Babylonio 299
Diogenes qdã à Phariſæis occiſus 390. 605
Diodorus legatus Iudæorum 379
Dion ciuitas 388
Dion hiſtoriograph⁹ de rege Hira 230. 861
Dionyſius Tripolitanus 394
Diophantus pſeudographus 474. 640
Dioſpolis 695
Drimi nomen loci 415
Diſcon filius Ptolemæi Epiphanis 346
Diſon pontifex 589
Diſſa uicus 740
Diſtrus menſis ultimus Macedonum 312
Diuortium uxoris 110
Dius ciuitas Macedonum 328
Dochis princeps militiæ Salomonis 220
Docon forum 697
Dodoris filius Herculis 22
Dodus pater Eleazar 209
Doech Syrus famulus Saul 168
Doech, pditor beneficiorũ Achimelech in Dauid, ſacerdotes iuſſu Saul interficit 170
Domitianus 770
Domitiani expeditio in Germanos & Gallos 833. 834
Domitius Barbarus pater Neronis 585
Domitius Nero 585
Domitius Sabinus 725. 790
Dona Ptolemæi ad Eleazarũ pontificẽ 35
Dora ciuitas & caſtellũ Idumææ 375. 57
Doritarum facinus in Iudæos 5
Dorenſis regio 2
Doris ciuitas 5
Doris alias Doſis uxor Herodis 3
Dorotheus miniſter Ptolemæi 6
Doron ciuitas 25
Dorotheus Nathelis tabellio 75
Dortus Iudæus 581
Doſithei perfidia in Hyrcanum tertium 38
Doſitheus ab Herode occiſus 143
Dotan urbs 260
Draconis leges 855
Drimas loci nomen 615
Droma concubina Gedeonis 135
Druſilla Agrippæ maioris filia, ux Antiochi Comagenenſis regis 572
Druſilla Felici nupta 582
Druſus maior Tiberij frater Antoniæ maritus 525
Druſus Tiberij filius 525
Druſus aliãs Druſium, turris 449. 636
Duæ tribus Gad & Ruben & dimidia Manaſſe Amorræam poſſident 105
Duæ tantum tribus à captiuitate Hieroſolymam redierunt 315
Duo Cherubim templi Salomonis 224.
Dyo menſis Macedonum 7

E

EBal mons 122
Eban filius Dauid 187
Ebiſar ciuitas 174
Ebutius Decadarchus 737
Echataeus Chaldæus meminit Abrahã 15
Echi filius Beniamin 46
Echibene uxor Ezechiæ, mater Manaſſæ
Edom cognomentum Eſau 32 (285
Egbathana locus 302. 311
Egiras Adiabenus 798
Eglon Moabitarum rex Iſraelitas ſeruitute affligens ab Aoth interimitur 131. 132
Egreſſarius rex Babylonius 299
Euila filius Chuſi 12
Euilæi populi nunc Getuli idem
Elæcon mons 778
Elæon mons 800
Elamitæ populi 15
Elam filius Sem idem
Eldaa filius Madian 22
Eleazarus Moſi filius 55
Eleazar uel Eleazarus filius Aaron 77
Eleazarus patri ſucceſſor in ſacerdotio 95
Eleazarus moritur 126
Eleazar filius Dodi 209
Eleazarus frater Simonis iuſti ſacerdotiũ adeptus 332
Eleazari & Ptolemæi Philadelphi alternæ epiſtolæ 333
Eleazaro mortuo Manaſſes patruus ſucceſſit 340
Eleazarus Apphus uel Mauro, filius Mathiæ 348
Eleazarus ab elephãte opprimitur 556. 597
Eleazarus ſeditioſus phariſæus 581
Eleazari ſacerdotis inſtãtia ad Craſſum ne aurum templi deprædaretur 400
Eleazarus põtifex poſt Iozarã Boethi 512
Eleazarus filius Anni pontificis in ſacerdotium ſucceſſit poſt Iſmaelum Iabi 516
Eleazarus cuiuſdam Iudæorum factionis autor mulctatur à Fado 575
Eleazarus princeps latronum 580. 675
Eleazarus latro à Felice captus 584. 675
Eleazarus quidã cõſpirationis Iudæorum contra Romanos autor 687

Eleazarus filius Iairi 690
Eleazarus Simonis 699
Eleazarus Ananiæ Idem
Eleazarus Addæi filius 718
Eleazarus filius Gionis 747
Eleazarus ficariorum princeps 842
Eleazari cuiusdam magnanimitas & laudata constantia pro conseruatione legis ad Antiochum Epiphanem 899. 900
Elephantin oppidum 768
Eleusa ciuitas nunc Sebaste 462
Eleutherus fluuius 433. 626
Eleutheri equites 616
Eli filius Ithamar sacerdos & Israelitarum præses audita quadam calamitate, lapsus de sella defunctus est 142. 145
Eli pater Semeiæ 209
Eli filius Samaris Babylonij 481
Eliab filius Iesse 161
Eliasib sacerdos post patrē suū Ioachim 315
Eliasibo mortuo Iudas filius successit 325
Elica princeps militiæ tribus Iuda 276
Elicias maior 537
Elidenses 632
Eliel filius Dauid 187
Elifal filius Dauid 187
Elimelech famis impatiēs migrat in Moabitidem 142
Elioneus Cantharæ pontifex 571
Eliphas filius Esau 32
Elisas filius Iani 12
Ellus filius Dauid 187
Elom socer Esau 24
Elon filius Zabulon 46
Elon princeps Israelitarum 138
Elon ciuitas uastatur 245
Emachoës locus circa Iordanem 505
Emmaus ciuitas 358
Enabris locus 729
Endeelchismus 309
Enfrō ciuitas à Iuda Machabæo capta 354
Engaddi montosus locus 171
Ennaphim filius Dauid 187
Epaphroditus Iosephum ad historias scribendas inuitauit 1
Ephan cognatus Dauid 208
Ephesina ciuitas 408
Ephesiorum decretum pro Iudæis 410
Ephot uestimenti genus 75
Ephraim filius Ioseph 39
Ephraim cum filiis Iacob fit hæres 46
Ephraim tribus leuitarum præfectus 85
Ephrata locus 38
Ephron agrum suum uēdidit Abrahæ 22
Epicrates Iudæis Scythopolim tradidit 380
Epicuræi prouidentiam dei negantes redarguuntur 305
Epilogus oium põtificū ab Aarō usq; ad nouissimū excidiū Hierosolymorū 589. 590
Epiphanes interpretatur præclarus 305
Epiphanes Ptolemæus 338
Epiphanes Alexander Ptolemaida expugnauit 362
Epiphania 85
Epistola Antiochi in qua Iudæos fidelitatis laudat 340
Epistola Antiochi pro Sidonijs 348
Eri filius Gad 47
Erodi filius Gad Idem
Eroge locus 274
Ezechias propheta solatur Ezechiam afflictum 281
Esaiæ prophetia ad Ezechiam 281. 283
Esau filius Isaac uxores ducit patre nescio, uenatum profectus benedictione præuenitur 24. 25
Esau amplectitur Iacob 30
Esau cū Iacob habitacula partitus Idumæā tenuit, fame cōpulsus primatū uēdidit 32
Esau cur & quando uocatus sit Edom 32
Eschol amicus Abrahæ 17
Eschon puteus 24
Esdras scriba acceptis à Xerxe literis Hierosolymam proficiscitur 315
Esdras cōsulto Achanonio abdicat alienigenas sacerdotū & leuitarū uxores 314. 315
Esdras moritur 315
Eserimoth locus 86
Essæorum uel Essenorum hæresis 372. 451. 514. 664
Essenorum opinio de animabus & corporibus 667
Essenorum collegium diuisum 667. 668
Essin quid significet 75
Eteron mons 125
Ethirus forte ethicus 565
Ethæus filius Chanaan 15
Ethan saxum & habitaculū Samson 140
Etheus princeps militiæ Dauid 202
Etymologia nominis Moab 19
Etymologia nominis Ammon Idem
Etymologia nominum filiorum Iacob 28
Eua uiuentium omnium mater 4
Euæus filius Chanaan 15
Euaretus delator filiorum Herodis 475
Euaris ciuitas 858

Euchei

Euchei populi ab ira uicti 230
Eui rex Madianitarum 102
Euila filius Iectan 13
Euodus libertus Tiberij Cæsaris 532
Eupator Ptolemæus 538
Euphrates fluuius paradisi 4
Eupolomius filius Ioannis Gaddis 559
Euripus piscina 545
Eurycles delator filiorũ Herod. 472. 640
Eutychus fur & delator Agrippæ 527. 528 529
Euxinus pontus in quo Ionas à ceto est euomitus 275
Exodi historia 48. 49
Ezebon filius Gad 47
Ezechias filius Achaz rex Hierosolymorum 277
Ezechias rex pius & iustus sacrificia diu intermissa reuocat 278
Ezechias Assyriorũ minis necquicquam territus 279
Ezechiæ oppressio ab Assyrijs 281
Ezechias solatur ab Esaia propheta 281
Ezechiæ lãguor eiusq; uitæ prõgatio 282
Ezechiæ succedit filius Manasses 285
Ezechias princeps latronum ab Herode occisus 405. 611
Ezechiel propheta adhuc puer cũ alijs in Babyloniam captus abducitur 288
Ezechiel in Chaldæa prophetans non auditur 289
Ezechielis prophetia de Sedechia, uera redditur 292
Eziauasuroch mater Iosiæ regis 384
Ezrica tutator regni Israel constitutus 276
Ezron filius Ruben 46

F

FAbatus insidiarũ Sylæi in Herodem proditor à Sylæo occisus 485. 646
Fabes cuiusdam Iesu pontificis pater 448
Fabius centurio Hierosolymorum muros ascẽdit Pompeio urbẽ obsidẽte 396. 397
Fabius Damasci rector 412
Fadus Cuspius in Iudæam missus 572
Fadus Iudæorum factionis autores occidit 575
Falna filius Dauid 187
Falsus testis puniendus
Fames tempore Dauid 208
Fannius N. filius consul Ro. 379
Faustus Cornelius 606
Felix Malachi frater à Phaselo fratre Herodis superatus dimittitur 412. 614
Felix præses Iudææ post Cumanũ 582. 675
Felice præside Iudæa latronibus & seductoribus populi referta 583. 675
Felix à Iudæis accusatur succedẽte illi Portio Festo 585. 676
Ferreus mons 760
Festum luminarium 552
Ficula uicus 541
Filiorum Israel oppressio in Aegypto 98
Filij præ parentibus non sunt puniendi, neque rursum filiorum peccata parentibus repensanda 115
Filiorum Elí uita & mores 144
Filij Saul bello ceciderunt 179
Filius à matre coctus 815
Flaccus rector Syriæ 526
Flauius Siluius expugnator Massadæ 842 843
Florus præses Iudææ post Albinũ 588. 677
Flori perfidia in Iudæos 678
Florus multos Iudæorum occidit 679
Flori dolus in Hierosolymitas 680
Florus ab Hierosolymis Cæsaream regressus Iudæos apud Cestium accusat 680
Flumina paradisi 4
Fluuius aquæ sanguineus 56
Fœdus putei 20
Fontes Iordanis unde oriantur 630
Fortunatus libertus Agrippæ maioris 535
Fronto 817
Fronto Iudæorum iudex cõstitutus Tito Hierosolymam obtinente 827
Fullonis monumentum 779
Fuluia à profugo Iudæo seducta 520
Furius centurio muros Hierosolymorum ascendit Pompeio urbem obsidente 397

G

GAal princeps accersitus Sichimitarum 136
Gaba oppidum structum ab Asa 245
Gaba oppidum tribus Beniamin 128
Gaba etymologia 160
Gaba uastatur ab Israëlitis 256
Gaba oppidum Galilææ 446
Gabala oppidum 389
Gabao 696
Gabaonitæ 126
Gabaonitæ callide fœderati cum Iesu 121
Gabaonitæ liberantur idem
Gabaonitæ uindicantur pro impietate illata 208
Gabaonitarum callidítas 120
Gabatha loci nomen 151. 108

Gabathon oppidum Palæſtinorum 245
Gaber militiæ princeps 220
Gabiar princeps militiæ Salomonis 220
Gabinius præſes Syriæ 394.398.399.608
Gad filius Iacob 28.46
Gad etymologia 28
Gad propheta trium ſupplicíorum optionem dedit Dauid 210
Gadara oppidum expugnatum 385
Gadara reſtauratur 397
Gadara expugnatur à Veſpaſiano 715
Gadaræ deditio 757
Gadarenſes accuſant Herodem apud Cæſarem 450
Gadda oppidum 256
Gaius Antonius conſul 396
Galaad collis 29
Galaaditis regio 220
Galata oppidum 595
Galatæ olim Gomeritæ 11
Galba imperator 762
Galbæ mors 764
Galboa loci nomen 166
Galgala loci nomen 119.154
Galilæi ſub Achinadab 220
Galilæa ſub ditione Herodis 421.621.
Galilæa inuaditur à Veſpaſi. 715
Galilææ deſcriptio & fertilitas 708
Galilæi deficiunt ab Herode 425
Galli 684. Gallus hecatõtarchus 737
Galmech regio, quæ Gilon in bibliſs 202
Gamalas oppidum 515
Gamalæ ſitus, obſidio, & excidium à Tito factum 735.736.738
Gamini populi 386
Gargarus 330
Garizeus, Gazirim, mons 114.122.135.326
Gatha filius Eliphas 32
Galalim oppidum 105
Galanis 220
Gaulanitidis oppidum 389
Gaza oppidũ Palæſtinorum 125.127.141
Gaza capta ab Alexandro 327
Eadem capta à Iudæis 386
Gazarim oppidum 208
Gazarim Solomoni donata 231
Gebdeonitis oppidum 691
Gechegleth cognomẽ Rahuelis 54
Gedeon liberauit Iſrael ab Amalechitis 135
Gedeonis uiſio 134. (134
Gedeon ex hoſtium ſomnio audito, uictoriam ſibi promittit. 134
Gedeon deſertus 135
Gedeon lxx. filiorum pater 135
Gedeonis hoſtes, ſui interfectores facti 135
Gelboe mons 178
Gellius 429
Gemellus ex aula Herodis excluſus 468
Genania uicus 708
Genaſar lacus 515.700
Genealogia filiorum Iacob 46
Genealogia Dauid 143
Genealogia filiorũ Dauid 187
Genealogia Saul 158
Genealogia Antipatri primi 609
Geneta porta Hieroſolymorum 779
Gerara loca Palæſtinæ 19
Gera pater Semei 200
Gera pater Aoth 132
Gera filius Beniamin 46
Geraſenorum mons 389
Geraſium deuaſtatur per Titum 761
Gerareth ciuitas 244
Gerarítidis regio ibidem
Gergeſeus filius Chanaan 13
Germani mortem Caligulæ ulti 556
Germani ab ira reuocati 558
Germani laudati 684.685
Germanicus pater Caligulæ occiditur 555
Germanicus pater Agrippæ 583
Germanicus ueneno interíit à Piſone 517
Germani auguriũ de Agrippa maiore 530
Geſſaban filius Ioæ ſecũdi regis Iſrael 271
Gerſon filius Leui 46
Gerſus filius Moſi 55
Geſſioſlous quartæ ſectæ philoſophorũ autor apud Iudæos 515
Geſſius Florus præſes Iudææ poſt Albínum 588
Geſſur regio 183
Getha 4
Gether filius Aram 13
Geth urbs & regio Palæſtinæ 123.168.274
Getho urbs Palæſtinorum 146
Geth deſtruitur ab Ozia ſecundo 274
Getuli olim Euilæi 12
Gezerenna ciuitas 188
Gezonat princeps militiæ Ioſaphat 253
Gigantum genus 127
Gigantum conuallis 187
Gion fons apud quem Solomon unctus eſt in regem 213
Gimõ propheta mittitur ad Baaſan 244
Ginais uicus 580
Giſcala oppidum 706
Giſcala à Tito capitur 739

Giſon maceria ſiue cancellus ambitum Salomonis circundans 225
Glaphira filia Archelai regis Cappadocū uxor Alexandri filij Herodis 455.656
Glaphira contumelijs afficit maritum 637
Glaphira marito mortuo redit ad patrem 479
Glaphira nubet Archelao affini 511
Glaphira trigama 512
Glaphiræ mœſtitia ſuper afflictione mariti 474
Glaphiræ ſomniū eiuſq; interitus 512.664
Gnidus loci nomen 386
Goboth loci nomen 65
Godolias per Nabuchodonoſor præſes cōſtituitur in Hieroſolymis 293
Godolias interimitur per maliciam Iſmaelis 294
Goſna ciuitas 708
Goliath Palæſtini altitudo 162
Goliath uerba ad Saul & Hebræos eodē
Goliath proſternitur à Dauid 163
Gomer filius Iaphet 11.12
Gophnitica Toparchia 597
Gorgias ſuperatur à Iuda Machabæo 351
Gorgion Ioſippi filius 725
Gorgion occiſus 754
Goſua aliàs Gopha ciuitas (rectiꝰ Gophna, aut Goſna 411
Gotholia filia Achab, uxor Ioram, regina Hieroſolymorm 253. 263
Gotholia in Bibliis dicitur Athalia 263
Gotholia ſtudet exterminare genus Dauid eodem
Gotholia perimitur 268
Gracchꝰ, Sabino auxiliatur contra Iudæos 504. 659
Græci laudati 684
Græcorum impudens arrogantia 11
Græcorum omnia eſſe noua Ioſephus aſſerit 855
Græcorum antiquiſſimi Chaldæis præceptoribus uſi 854
Græci cur utplurimum inter ſe diſſentiunt ibidem
Granicum flumen 326
Grana ciuitas à Iuda Machabæo capta 353
Grapte cognata Sizæ regis 765
Gratus præſes Iudææ poſt Annium Rufum 516
Gratus miles 562
Guni filius Neptalim 46
Guta oppidum 423
Gymnaſium ſit Hieroſolymis concedente Antiocho 346
Gyon fluuius paradiſi 4
Gyon Græcis dicitur Nilus eodem

H

HAgi filius Gad 47
Halabarches, id eſt, princeps ſalis 579
Hamul filius Pharez 46
Haſthartæ & Herculis templum quis ſtruxerit 230
Heber filius Salæ 15
Heber quando genitus eodem
Heber filius Aſer 47
Hebræi unde dicti 15
Hebræi uictores euadunt per Moſen 66
Hebræi potiti Amorræorum terra 97
Hebræi patria iura tranſgreſſi 100
Hebræi uicti à Palæſtinis 179
Hebræorū uictoria de Palæſtinis 148
Hebræorum numerus è Babylone redeuntium in Hieruſalem 305
Hebræorum bellum in Chananæos inſcio Moſe 89
Hebræorum aduentus ad Sina 67
Hebræorum bellū cū Amalechitis 65
Hebræorum populus diffiſus Moſen lapidare uult 59
Hebræorū genealogia 14
Hebron ciuitas à Roboam ſtructa 239
Hebron Sare ſepulchrum habet 22
Hecæa filia Iaphram, uxor Herculis 22
Ἑκατομβαιὼν menſis nomen 96
Hecatus menſis 348
Hecatontomachi qui dicantur 384
Hedrous princeps militiæ ſub Ioſaphat 253
Helan rex filius Baaſa à Zamaria occiditur 245
Helchana uir leuita 144
Helchias gazophylax 293.586
Helena Adiabenorum regina, cum filio ad Iudaiſmum conuerſa 575
Heliab unus opificum tabernaculi 78
Helias Theſbytes propheta increpat Achab 246
Helias paſcitur à coruis 246
Helias filium uiduæ Sareptanæ reſuſcitat 247
Helias pſeudoprophetas Baal occidi iubet 248
Helias fugit Iezabel 249
Helias inungit reges, futuros ultores Achab 249

Helias mittitur ad Achab ꝓpter Naboth iniuſte occ. 250
Helias inuaſores ulciſcitur 257
Heliæ occurrit Achab 247
Heliæ & Henoch mortẽ nemo uidit 258
Heliæ habitus 257
Heliæ precibus pluuia ſuſpenſa redijt 248
Heliachim tutor regni Ezechiæ 281
Heliachim põtifex cuſtos theſaurorum Ioſue 285
Helim ſteríle palmetum 62
Heliopolis leonum ciuitas 364
Heliopolitana urbs 47
Heliſæus propheta efficitur 249
Heliſæus hoſtes obcæcatos ad Ioram traducit 260
Heliſæus moritur 271
Heliſæus poſt mortem miraculis claruit 271
Heliſæi fons mirandæ naturæ 760
Heliſæi prophetia eiuſq; præcipui actus hiſtoria digni 259
Heliſæi prophetia de Samaritarum famis termino 261
Heliſæi Tyriorum regis meminit Menander 279
Hellanicus hiſtoriographus 854
Hellatici populi à Iano orti 11
Helleſpontus Lyſimacho poſt Alexandrũ ceſſit 329
Helmodad filius Iectan 13
Helpis uel Ioppis uxor Herodis primi 480
Helum ciuitas à Roboam ſtructa 239
Heman unus ex ſapientibus Hebræorum 221
Hemath ciuitas 287
Hemathenus rex cum Dauid fœdus iniit 190
Hemor rex 31
Hemſanea ſacra tunica 74
Heniochi laudati 684
Henoch 6
Henochia prima ciuitas mundi 6
Henoch ad deum diſcedens quem finẽ habuerit, non literis eſt proditum 8
Henoch & Heliæ mortẽ nemo uidit 258
Henoch uixit annos 365. 8
Heraclea ciuitas 770
Hercules auxiliatus filijs Abrahæ, duxit uxorem filiam Iaphram 22
Herennius Capito 527
Hæreſes Iudæorum tres 372
Hermippus philoſophus 884
Herodes 15. annorum præficitur Galilææ 611
Herodes Antigonum Ariſtobuli filium è Iudæa expellit 413
Herodes Iudææ tetrarcha conſtituitur à M. Antonio 415.615
Herodis fuga in Idumæam 417.617
Herodes in ius uocatus bellum Hyrcano mouere tentauit 404.405.612
Herodes Syriæ præficitur 615
Herodes Romam pergit 418
Herodes ſuam fortunam M. Antonio exponit 418
Herodes à ſenatu Rom. rex Iudææ pronunciatur 419
Herodes Roma rediens Antigonum & Hieroſolyma obſidet 420.620
Herodes Galilæa potitus, latrones delet 421.621
Herodes turbatus audita morte Antonij 438
Herodes Hyrcanum tertiũ interfecit 438
Herodes mandat uxorem occidi 439.629
Herodes magno honore à Cæſare excipitur 440
Herodes multorum oppidorum conditor 630.441
Herodis quomodo eruperit odium in Mariamnẽ 442.634
Herodes propter occiſam uxorem morbo correptus 634. 443
Herodis ſæuitia in amicos & liberos Babe 443.444
Herodes theatra & quinquennalia inſtituit Hieroſolymis 445.638
Herodes oppida & templa conſtruit in honorem Auguſti Cæſaris 446.630.638
Herodis beneficentia erga populum, tempore famis 447.622
Herodis profectio ad Marcũ Antonium 423
Herodi Sofius belli adiutor datus ibidem
Herodes caſum ædium ſaluus euaſit 424
Herodes telo uulneratus ibidem
Herodes in balneo ab hoſtibus non lædi tur 424.624
Herodes obſidet Hieroſolymam eodem
Herodis nuptiæ cum Mariamne eodem
Herodes alienigenas ab ingreſſu templi arcet 426
Herodis inſtãtia apud M. Antonium pro morte Antigoni eodem

Herodes ſacerdotium Ananelo data lieni/ genæ 428
Herodis oratio ad Iudæos animantis eos contra Arabas 435.627
Herodis oratio ad Cæſarem 628.439
Herodis excuſatio ad Marc. Antonium quod filio Alexandræ ſacerdotium nõ de derit 429
Herodes tradit ſacerdotiũ Ariſtobulo ter/ tio eodem
Herodis dolo Ariſtobulus ſubmerſus 430
Herodes amore uxoris inſanit 633.431
Herodes Cleopatram deducit ad Aegy/ ptum 434
Herodes uenator, bellator, & ſagittarum inſignis librator 632
Herodes ſacerdotis filiam ducit uxorem 448
Herodes delubra & ſtatuas erexit cõtra le/ gem 448.449
Herodes accuſatur à Gadarenſibus 450
Herodis ſolertia qua populum in ſui timo/ re continuit 451
Herodis oratio ad populum de innouãdo templo 452
Herodes ſtruxit tranſitum ſubterraneum in templum 454
Herodis lex noua in fures 455
Herodes filios reductos Roma, in matri/ monium deſpondet eodẽ
Herodes Agrippæ occurrit in Aſia & Io/ nia 456
Herodes exponit Iudæis quomodo eos in libertatem aſſeruerit 458
Herode abſente quomodo domeſticũ cre/ uerit incendium 459
Herodes accuſat filios apud Auguſtum 460
Herodes iterũ quiquennnale certamẽ cele brat 462
Herodis liberalitas erga Rhodios 463
Herodes agonotheta dictus eodem
Herodes gloriæ cupidiſſimus ibidem
Herodes ſepulchrũ Dauid infeliciter ape/ rit 465
Herodes amoris in nurum falſo accuſatus, iraſcitur fratri 466
Herode ab eunuchis ueritatem odij extor quente, amici eius inuicem ſe accuſant 467.468
Herodes Alexandrum filium in uincula conijcit 469
Herode abſente deficiunt Trachonitæ ab eo 470
Herodes Nacebum latronum ducem com/ prehendit 471
Herodes traducitur apud Cæſarẽ propter cæſos Arabes eodem
Herodes Nicolaum Dam. legat ad Cæſa/ rem 472
Herodes reconciliatus Cæſari per Nicola/ um Damaſc. 474
Herod. quo pacto in filiorum necem anhe lauerit 476.477
Herodes nepotes & neptes ex filijs trucida tis liberaliter educat 479
Herodis uxores & liberi 480.644
Herod. Pathaneam regionem dat Σama/ ri Iudæo. 480
Herodes accuſat fratrem Pheroram eiusq; uxorem conſpirationis delatos 482
Herodi produntur per mortem Pheroræ ueneficia in eũ parata 647.648
Herodes Antipatrum ſubitarie Roma re/ uocatum, reum agit ueneficij coram Va/ ro 486.649.650
Herodes Antipatro in uincula coniecto, le gationẽ mittit ad Cæſarem 491
Herodes morbo iam obnoxius quid ege/ rit 492.495
Herodis morbus immedicabilis 494
Herodes moriturus mandat ut ſe mortuo, Iudæorum primores interficiantur, quo Iudæi mortẽ ſuam uel inuiti plorent 459
Herodes ſemet interficere conatus 496
Herodis teſtamentum, mors, & tempus re gni eius 496
Herodis pompa funebris & ſepultura 497
Herode mortuo porticus incenditur, aula obſidetur 504
Herodis regni diuiſio 509
Herodis uniuerſa proſapia 524
Herodes ſecũdus, filius Herodis magni ex Mariamne pontificis 644
Herodes mortuus 496
Herodes tertius filius magni Herodis ex Cleopatra 480
Herodes ciuitates quaſdam condit 515.
Herodes imperator factus, ob feritatem à ſuis Parthis occiſus eſt 517
Herodes quartus Antipas 654
Herodes (aliâs Irodes uel Orodes) filius Arthabani regis Armeniæ 517
Herodes Arthabanũ et Vitellium cõuiuio excipit. 522

Herodes amore Herodiadis captus 522
Herodes incestus cum Herodiade, eius cõ flictus cũ socero Areta propter repudiũ eius filiæ 523
Herodias filia Aristobuli, soror Agrippæ maioris eodem
Herodes Agrippæ inopiam improperat 525
Herodes exilio damnatus, Herodiade eũ comitante 535.669
Herodes frater Agrippæ maioris rex Chalcidis 570
Herodi cõfertur potestas instituendi pontific. & sacerd. 574
Herodis obitus eiusq; filij 579.672
Herodianus insidiatus Antiocho Grypo. 386
Herodion oppidum 417. 617. 631
Herodij situs & munitio 456.837
Herodotus Halicarnassæus 865.231.241.282
Heroum ciuitas 47
Hester 319
Hezron filius Pharez 46
Hiar mensis Hebræorum 222
Hieremias Elegidion Iosiæ descripsit 286
Hieremias spernitur & libri eius concremant 287
Hieremias prophetans non auditur 289
Hieremias prædicit Hierosolymã expugnari 289
Hieremias uinctus abducitur 289.290
Hieremias luto immergitur 290
Hieremiæ prophetia de Sedechia uera redditur 291.292
Hieremiam Nabuzardan soluit è uinculis 293
Hieremias Aegypti subuersionẽ & trãsmigrationem Israel prædicit 295
Hiericho obsidetur 118
Hiericus à Rom. diripitur 421
Hierichuntis descriptio 759
Hieroboam filius Nabath contra Salomonem 235
Hieroboam superbit prophetia Achiæ 236
Hieroboam fugit ad Sussachum 236
Hieroboam decem tribubus rex præficitur 237
Hieroboam abducit populum in idololatriam 237.238
Hieroboam increpatur à Iadon propheta 238
Hieroboam uxorem mittit ad Achiam propter ægrotantem filium 241
Hieroboam contra Abiam mouet bellum 242
Hieroboam moritur 245
Hieroboam genus misere extinctum eodem
Hieroboam filius Ioæ rex Israël Israëlitis multorum bonorum causa 273
Hieroboam mortuo successit filius Zacharias 274
Hieron Hebræa lingua munitio 187
Hierosolym. Beniamitis tributaria 127
Hierosolyma sub Abraham Solyma dicta 187
Hierosolymorũ reges quot & quamdiu regnauerint 292
Hierosolymitæ captiui abducuntur à Bab. eodem
Hierosolymitarum 3000 ducuntur in Bab. 288
Hierosol. obsidetur à Babylonijs 290
Hierosolyma capitur à Babylonijs 292
Hierosolym. muri reparantur sub imperio Xerxis 317
Hierosolim. à Ptolemæo est capta 329
Hier. construitur Gymnasium 546
Hierosol. excidiũ & direptio tẽpli sub Antiocho Epiphane 547.596
Hierosolyma capta per Pompeium magnum 596
Hierosolyma exponitur fiscalibus Romanorum 597
Hier. obsessa ab Herode 420.424.620.624.
Hierosol. ingens cædes Herode & Sosio ciuitatem occupantibus 425.426
Hierosolym. mœnia locupletius extructa 569
Hierosolymam primus Dauid nuncupauit 187
Hierusalem obsidetur à Dauid 186
Hierusalem expugnatur 187
Hieros. oppressio sub Floro 678.679
Hierosol. conspiratio facta, belli cũ Romanis seminarium 687
Hierosol. obsessa à Cestio 697
Hierosol. bello se præparant aduersus Romanos 705
Hierosol. excidij initium 741
Hierosolym. intestina seditio orta 742
Hierosol. tria mala, bellum, libido dominãdi, & seditio 756
Hierosolym. seditio indies inualescebat, adeo ut ne templo quidem abstinerent 772.773

Hier. seditio iterum exorta 776
Hieroſol. deſcriptio 778
Hier. dira fame oppreſſi 795.800
Hieroſol. muro & caſtellis à Tito circundata 800
Hieroſ. lamentabilis ſtrages fame pereuntium 800.801
Hieroſolymitæ boum ſtercore ueſci coacti 804
Hier. calceorum ſordibus & fœno ueſci coacti 815
Hier. excidij mira præſagia 820
Hieroſolym. permittitur prædæ & incendio 823
Hieroſ. capta à Romanis 826.827
Hieroſ. quoties & à quibus capta, decq; primis eius cõditoribus, & quomodo nouiſſime funditus eſt deleta 304
Hieus propheta arguit Ioſaphat 255
Hieus rex inungitur ab Helia 249
Hieus ab Heliſæo inunctus exterminauit genus Achab & ſacerdotes Baal 265. 266.267
Hieus Oziã eiusq; quadragintaduos familiares occidit 266
Hilon pater Abdonis 138
Hilus ſacerdos 293
Hin menſuræ Hebrææ genus 78.81
Hippicos turris 690.779
Hippa oppidum 239
Hira rex Tyri conciliat ſibi amicitiam Dauid 187
Hiræ epiſtola ad Salomonem 222
Hiræ munera ad Salomonem 230
Hiræ ænigmata à Salomone ſoluta 230
Hira filius Abybali eodem
Hiræ mentionem faciunt Menander & Dion ibidẽ
Hiramus idem qui Hira 820
Hiſtoriæ ueræ indicium 855
Hiſtoria Deuteronomij 104
Hiſtoria Iudicum 126
Hiſtoria Ruth 142
Hiſtoria regum 144
Hiſtoria Danielis 296
Hiſtoria Eſdræ 304
Hiſtoria Heſter 317
Hiſtoria Machabæorum 346
Hor mons in quo ſepulta ſoror Moſi 95
Hoſtes etiam ſepeliendi 111
Hoſtia pro gratiarum actione 80
Hoſtia pro peccatis eodem
Hoſtia pro peccato per ignorantiã ibidẽ
Hoſtia pro peccato per maliciam 81
Hoſtia pro peccato principis eodem
Hupim filius Beniamin 46
Hur ciuitas 14
Huz filius Aram 15

Hyrcanus primus

Hyrcanus filius Ioſephi 342
Hyrcani aſtutia & prudentia 343
Hyrcanus mittitur ad Ptolemæũ Epiphanem eodẽ
Hyrcanus Arionem in uincula conijcit ob negatũ cenſum 344
Hyrcanus centũ pueros & totidem uirgines comparat ibidem
Hyrcani arguta reſponſio ad Ptolemæum de oſſibus quæ conuenæ ante eum iaciebant eodem
Hyrcanus pueros regi, puellas reginæ donauit 345
Hyrcanus fratrum inſidijs circũuentus duos eorum occidit ibidem
Hyrc. turris quomodo extructa fuerit eod.
Hyrcanus ſemet occidit 346

Hyrcanus ſecundus qui & Ioannes

Hyrcanus Ioannes filius Simonis Mathiæ 376
Hyrcanus princeps ſacerdotum factus, obſedit Ptolemæum interfectorem patris ſui 377.598
Hyrcanus ſepulchrum Dauid aperuit & cum Antiocho Sotere amicitiam iniit 598.378
Hyrcani militia contrà Syros poſt mortẽ Soteris 378
Hyrcanus ad Romanos legationem mittit pro renouatione amicitiæ 378.379
Hyrcani amicitia cum Alexandro Zebenna 379
Hyrcanus Samariam obſidet & delet 380.598
Hyrcano deus locutus 599.380
Hyrcano felicitatem inuiderunt Iudæi 380
Hyrcano contumelia irrogata 381
Hyrcani mores & laus 599.382
Hyrcania caſtellum Iudææ 390
Hyrcanium oppidum 456

Hyrcanus tertius

Hyrcanus filius Alexandri Iamnei ſacerdotium conſequitur 389.390.605
Hyrcanus ad regnum aſpirans bello ſuperatur à fratre 592.605
Hyrcanus & Antipater ad Areetam confugiunt 395

Hyrcanus adiuuante Areta Aristobulum secundũ fratrem uincit 393.606
Hyrcanus pauper & tenax 394
Hyrcano confertur sacerdotium à Cæsare 402.611
Hyrcanus accusatur tyrannidis eodẽ
Hyrcanus Herodem ad consilium uocat 404
Hyrcano capto & ligato aures præciduntur 417.617
Hyrcanus è uinculis redit ad Herodẽ 428
Hyrc. interficitur ab Herode 438
Hyrcanus filius Herodis regis Chalcidis 579

I

Abel filius Lamech ex Ada 6
Iabella ciuitas uastatur ab Asa 245
Iabes ciuitas Galaadina 153
Iabesseni populi eodẽ
Iabis pronepos Mosi, custos thesaurorum Dauid 214
Iabitæ terrefacti per Naas 153
Iabitæ corpus Saul ui hostibus ablatum sepeliunt 180
Iachin filius Simeonis 46
Iachin thalamus, columna templi Salomonis 224
Iachzeel filius Neptalim 46
Iacimus filius Zamaris Babylonij 481
Iacob filius Isaac nascitur 24
Iacob quomodo benedictionem fratri suo Esau præripuerit, & quæ ei uisio in Mesopotamiã ad Laban fugienti apparuerit 25.26
Iacob quibus modis ex Laban soceri filiabus filiarumq; ancillis nuptias & concubitus habuerit, quot item proles ex ijs genuerit, quomodoq; à socero cũ uxoribus & filijs aufugerit 27.28
Iacob ingratitudinis ad Laban se excusat, in Chananæã reuersus fratri suo Esau reconciliatus, cum uisione quadam luctatur 29.30
Iacob cum Esau tabernacula partitus magnam postea felicitatem consecutus 32
Iacob luget filium suum Ioseph 35
Iacob grauiter fert Simeonẽ detentũ 41
Iacob in Aegyptum ad Ioseph filiũ migraturus, ne iter omittat uisione solatur: at Ioseph filio uiso penè exanimatur 46.47
Iacob à Pharaone salutatus 157 completis annis, uita est defunctus 47.48
Iacob martyr Machabæus 869
Iacobus Iudæ Galilæi filius crucifixus 579
Iacobus frater Iesu Christi lapidatus 587
Iada ciuitas 378
Iadon propheta increpat Hieroboam 238
Iadon à pseudopropheta seductus, à leone discerpitur 238.239
Iaddus sacerdos filius Ioannis Manassen fratrem ob connubium alienigenæ prohibet ab altari 326
Iaddus Alexãdro magno Hierosolymam ingressuro occurrit 327
Iaddo mortuo succedit Onias filius 329
Iaël filius Iesse 161
Iaëlom filius Esau 32
Iaër Galaadinus princeps Israëlitarum 137
Iahel mulier occidit Sisara 133
Iaheleel filius Zabulon 46
Iamin filius Simeonis eodẽ
Iamnia destruitur ab Ozia secundo 274
Iaphet filius Noë 10
Iaphet habuit septem filios 11
Iaphran filius Abrahæ 22
Iarach filius Iectan 13
Iardes saltus 840
Iared filius Henoch 6
Iaros filius Beniamin 46
Iaso filius Eleazari Aphi 559
Iasus pater Gedeonis 135
Iazara ciuitas 254
Iazates filius Helenæ ad Iudaismum conuersus 574
Iazatis auxilio Artabanus regno restitutus 576
Iazates contra fratres ob Iudaismũ uictor, feliciter mortuus & Hierosolymis sepultus 577
Iazihel propheta solatur Iosaphat 256
Iberes populi olim Iobeli 11
Iberi laudantur 684
Ibidum natura 52
Ichabeth posthumus filius Phinees 145
Idæ iniquitas de Paulina & Mũdo 518.519
Ida cruce damnatur 520
Idæas filius Neriæ sacerdos tẽpli Salomonis 295
Idola inquisita à Laban 29
Idumæa ab Esau habitata & uocata 32
Idumæa & Gobolitis & Amalechitis dicta 32

Idumæorũ rex Moſi uoto nõ acquieuit 95
Idumæam ſuperiorem tribus Iuda elegit 123
Idumæa Aegypto contermina ceſſit in ſortem tribui Simeonis ibidem
Idumæi uicti ab Abiſai 197
Idumæa à Ioram Hieroſolymorũ rege deficit 264
Iebar filius Dauid 187
Iebuſæus filius Chanaan 13
Iebuſæorum gẽs è Hieroſolymis pulſa 187
Iechabath ciuitas 284
Iectan filius Heber 13
Iehus filius Eſau 32
Iemna filius Aſer 47
Iemuel filius Simeonis 46
Iedlaph filius Nachor 14
Iephthe Galaadini Iſraëlitarum principis temerarium uotum 138
Ieraſis mater Ionathan 275
Ierſan filius Dauid 185
Ierus menſuræ genus 78
Ieſbos filius Abrahæ ex Cetura 22
Ieſobos unus fortiſſimorum Dauid 209
Ieſſe filius Obed, pater Dauid 145
Ieſua filius Aſer qui & Ieſui 47
Ieſus aliàs Ioſue (ut in bibliis) Naue filius Hebræorũ exercitui præfectus 65.87
Ieſus prophetat 114
Ieſus exploratoribus miſſis euertit Hiericho 116.117.118
Ieſus ſuper Hebræorum afflictione conſulit dominum 119
Ieſus fœdus iniit à Gabaonitis oblatũ 121
Ieſus ſacro tabernaculo conſtituto populũ congregatum alloquitur 122
Ieſus Chananæos exterminari iubet 123
Ieſu oratio ad Rubẽ, Gad & Manaſſen 124
Ieſu mors eiuſq; ætas 126
Ieſui filius Saul 158
Ieſus filius Ioſedech ſacerdotum princeps 309
Ieſus filius Eliſaib à fratre Ioanne in templo occiſus 325
Ieſus Iaſo filius Simonis ſacerdotio priuatur 346
Ieſus filius Seæ pontifex 511
IESV CHRISTI mentionem facit Ioſephus 518
Ieſus filius Fabetis ſacerdotio priuatur ab Herode 448
Ieſus Dannei filius pontifex 587
Ieſus Gamalielis filius pontifex 588
Iethan Hebræorum ſapiens 228
Iethebaal rex Tyri & Sidonis pater Iezabel 246
Ietheus uel Iethra pater Amaſæ 202.216
Iethrim gener Moſi 127
Ietro alias Rahuel ſocer Moſi 67
Iezabel uxor Achab, templum Baal conſtruit 246
Iezabel occidit prophetas 247
Iezabel interminata mortem Heliæ 249
Iezabel de turri præcipitata à canibus deuoratur 266
Iezara fons Samariæ 255
Iezer filius Neptalim 46
Iezonias princeps profugorũ in exilio Babylonico 295
Iezraël ciuitas 249.264.265
Iezraëlitæ populi 266
Illyrici laudantur 684.
Immolatio porcorũ illegitima 347
Inas filius Dauid 1870
Indathis dux Parthorum 578
Inuenta eſſe reſtituenda 111
Ioa à cõmentarijs Ezechiæ 288
Ioa ſcriba monumentorum 285
Ioab filius Saruiæ princeps militiæ Dauid 182
Ioab inuidia percitus traducit Abner coram Dauid & traductum doloſe occidit 184
Ioab principatum militiæ meruit in Hieruſalem 187
Ioab induſtria contra hoſtes Hebræorum 192
Ioab cõſolatur Dauid ſuper morte Abſalom 204
Ioab perſequitur Sabee 207
Ioab Amaſam interemit ibidem
Ioab ciuitatem quam Sabee intrauerat, obſedit ibidẽ
Ioab obſidionem ſoluit, miſſo Sabee capite per murum eodẽ
Ioab iuſſu Dauid dinumerat populũ 210
Ioab iuuit Adoniam ad regnum aſpirantem 212
Ioab occiditur in templo 218
Ioachaz patris ſui Ioſiæ ſucceſſor uinctus abducitur in Aegyptum 287
Ioachazas rex Syrorum 269
Ioachas filius Hieu rex Iſraël 270
Ioachæ ſuccedit Ioas ſecũdus, ſolus ex multis bonus eodem
Ioachim rex Hieroſolymorum conſtitutus fratre

fratre ſuo Ioachim in Aegyptũ abducto 287
Ioachim tributarius fit regi Nabuchodonoſor eodem
Ioachim occiditur, ſurrogaturq; Ioachim filius 288
Ioachim ſeipſum cũ matre & cognatis tradit regi Babylonio, ſurrogato Sedechia ibidem

Ioas primus.

Ioas filius Oziæ infantulus ſeptem annis clàm nutritus in regem ungitur 267.268
Ioas ſeptennis regno præficitur 269
Ioas templum Hieroſolymitanum reparat 269
Ioas poſt mortem Ioiadæ legum præuaricator factus 270
Ioas Zachariam prophetam in templo occidit eodẽ
Ioas uaſtationem Hieroſolymorũ ab Aſahel donarijs templi redemit 270
Ioas occiditur ab amicis Zachariæ, ſuccedente filio Amaſia 270

Ioas ſecundus.

Ioas filius Ioachæ ſucceſſor in regno 270
Ioas tribus prælijs iuxta prophetiã Heliſæi uincit Syros 271
Ioas Samariæ ſepultus, ſuccedente filio ſuo Geſſabam eodem
Ioæ regis parabola ad Amaſiam 272
Ioas Amaſiam uincens Hieroſolymorum fit dominator 272
Ioas aliàs Noas mater Ioachim ſecũdi 288
Ioathabalus rex Tyriorum 299
Ioathã filius Gedeonis diuinat Sichimitas delendos 136
Ioathan filius Heli ſacerdos tẽpli Salomonis 295
Iob filius Iſachar 46
Iobab filius Iectan 15
Iobal rex Tyri ſocer Achab 267
Iobel filius Iaphet 11
Iochobel mater Moſis 50
Iocundus delator filiorum Herodis 473
Iodabar ciuitas 191
Iodas princeps de tribu Leui 186
Ioannes princeps militiæ ſub Ioſaphat 255
Ioannes filius Zarij princeps profugorum in exilio Babylonico 295
Ioannes populũ captiuum redemit de manibus Iſmaelis 294
Ioannes filius Eliaſib 315
Ioannes fratri ſuo Iudæ in ſacerdotio ſucceſſit 324
Ioannes Ieſum fratrem ob ſacerdotium in templo interemit 325
Ioan. filius Simeonis pater Matathiæ 348
Ioannes Gaddis filius Matathiæ ibidẽ
Ioannes Gaddis occiditur 361
Ioannis mortẽ fratres ulti 361
Ioannes Hyrcanus Simonis Matathiæ filius 376
IOANNES Baptiſta occiſus 523
Ioannes cognomento Iouis panis, tabellio 574
Ioannes telones 771
Ioannes Eſſæus 899
Ioannes Annæ eodem
Ioannes Giſcalæus inſidiator Ioſephi 700
Ioannes Giſcala per Titum capta, Hieroſolymam fugit 739.740
Ioannes Hieroſolymitas ad bellum cõtra Romanos incitat 742
Ioannes à Romanis capitur 828
Ioannes Galilæorum tyrannus 763
Ioannes Idumæorum dux occiſus 787
Iohel filius Samuelis 149
Iohoiades pater Banaiæ 191
Ioiadas pontifex maritus Ioſabeth Hieroſolymis ſepultus 270
Ionæ prophetæ hiſtoria 273
Ionas Annæ pontifex poſt Simonem Cantharam 568
Ionij populi à Iano deſcendunt 11
Ionadab conſilium dat Amnon de inceſto perpetrando 208
Ionadab filius Samnæ conſolatus Dauid ſuper luctu filiorum 197
Ionat. filius Abiathar miniſter Dauid 199
Ionathas nunciat Adoniæ Salomonem in regem unctum 214
Ionathas filius Vochor 218
Ionathas qui & Abarõ, filius Matathiæ 348
Ionathas eligitur in locum Iudæ 360
Ionathas ulciſcitur Ioannem fratrem in nuptijs 361
Ionathas capit Hieroſolymam 362
Ionathas factus ſummus ſacerdos 363
Ionathas purpura indutus ab Alexandro Epiphane 366
Ionathas capit Ioppen 366
Ionathæ uictoria de Apollonio Tito 367
Ionathas arcem Hieroſolymorum obſidet 398
Ionathas cum Antiocho Theos amicitiã init 370

Ionathas à Demetrij Nicanoris ducibus uictor euadēs, mittit epistolas ad Romanos & Spartiatas 371
Ionathas Nabathæos expugnat 372
Ionathas dolo capitur uiuus & socij peri/muntur 373
Ionathas occisus à Simone fratre sepeli/tur 375.597
Ionathas Absalomi amicus Simonis Ma/tathiæ 374
Ionathas Sadducæus Hyrcani Ioānis ami cus 381
Ionathas Oniæ legatus Iudæorum ad Ro/manos 408
Ionathas pontifex insidiatore Felice occi/sus in templo 584
Ionathes Iudæus 813
Ionathes Gyneciarius Romæ exustus 852
Ionathas filiūs Saul 155
Ioanathas Palæstinos dormientes aggres/sus perturbauit 156
Ionathas ignoranter maledicti reus fa/ctus 158
Ionathas à patre morti destinatur eod.
Ionathæ constantia eodem
Ionathas liberatur à populo eodē.
Ionathæ oratio ad Saul pro Dauid 165
Ionathæ iuramentū ad Dauid 167
Ionathas Dauid fidem dedit eodē
Ionathas bello cecidit 180
Ionathan filius Oziæ rex Hierosolymorū 275
Ionathā succedit impius filius Achaz 276
Ionathas filius Annæ post Caiaphan 521
Ioppe capta à Ionatha Abaron 366
Ioppe capta per Vespasianum 728
Ioppis uxor Herodis magni 645
Ioram filius Iosaphat uxore priuatus 253
Ioram patri succedit 259
Ioram Hierosolymorum rex, patricida & idololatra factus 263
Ioram mortuo uxores & filij occiduntur, præter Oziam 264
Ioram filius Achab Ochoziæ fratri succe/dit 258
Ioram Iosaphat & regis Idumææ, bellum contra Moabitas eodem
Ioram regis Israël gesta & pericula Sama/riæ facta 261
Iorā in obsidione Aramathæ uulneratur 264
Ioram ab Hiēu occiditur 265
Ioram filius Azariæ sacerdos templi Salo monis 295
Iordanis decreuit Israëlitis eum transmean tibus 117
Iordanis scaturigo à quo primum depre/hensa 733
Iosaphat archigrammateus Dauid 191.208
Iosaphat filius Asa patri succedit 246
Iosaphat bellū cū Ammonitis 252.253
Iosaphat filio Ioram accepit uxorem 255
Iosaphat impetum Syrorum euadit 254
Iosaphat culpatur ab Hieo propheta 255
Iosaphat Moabitas domino pugnante ui/cit 256
Iosaphat succedit Ioram filius 259
Iosebeth uxor Ioadi furatur Ioām infantu lum 267
Iosedech sacerdos in Babyloniā captiuus est ductus 292
Ioseph filius Iacob ex Rachele 28
Ioseph fratribus somnia narrata exponit 33
Ioseph per Ruben ereptus 34
Ioseph in lacū ponitur eodem
Ioseph Ismaëlitis uenditus à patre lugetur, à Putiphare emptus, adulteræ concubitū contempsit 35
Ioseph dissuadens de stupro uestē fugit re licta falsò accusatus carceri mancipatur 36.37
Ioseph à carcerario lenius tractatur, pincer næ & pistoris somnia exponit. postea Pharaonis somnia interpretatus, Aegy/pto præficitur 37.38.39
Ioseph Putipharis filiam duxit uxorem 39
Ioseph alloquitur fratres 40
Ioseph super Beniamin compūgitur, & fra tres furti infamat 42
Ioseph fratribus innotuit 45
Ioseph oratio ad fratres eodem
Ioseph obuiā egreditur patri suo Iacob in Aegyptum uenienti 46.47
Ioseph frumenta uendidit, & patrē mortu um in Hebron sepeliuit 47.48
Ioseph mors & ætas 48
Ioseph ossa eodem
Ioseph ossium trāslatio 59
Ioseph filius Chami pontifex post Elioneū Cātharæ 574
Ioseph Hierosolymites pecuniarum gra/tia in mortem cuiusdā pontificis machi/natus 584

Ioseph Gaddis pontifex 586
Iosephus Zachariæ præficitur Iudæis, Iuda Machabæo persequente Timotheũ. 355
Ioseph Iudæ mandato non parens, infelix pugna contigit 354
Ioseph Ellimi filius uniº diei sacerdos 494
Iosephus Caiaphas põtifex post Simonem Camithi 516
Iosephus Thobiæ filius Oniam auunc ulũ Ptolemæo Epiphãi recõciliat 340.341.342
Iosephus genuit Hyrcanum 342
Iosephus pater Hyrcani moritur 345
Iosephus Curionis filius 699
Iosephus filius Simonis eodem
Iosephus huius historiæ scriptor.
Iosephus duabus causis ad historiã scribendam inuitatus 1
Iosephus Iudaicum bellum scripsit ante historiam Geneseos 19
Iosephus ut uere Iudæus, de lapide somnij Nabuchodonosor quid sentiat, dicere recusat 298
Iosephus Polybium carpit 355
Iosephus sacerdotem se dicit ex genere Machabæorum 465
Iosephi eruditio & ætas, dum Antiquitatũ libros scriberet 592
Iosephus Matathiæ filius rector Galilææ constituitur 699
Iosephus militaris disciplinæ peritus 700
Iosephus quatuor urbium principatum amisit 703. 704
Iosephus duas urbes recuperat 704.705
Iosephus cõtra Vespasiani milites nihil ausus 709
Iosephus Tiberiadem fugit 713
Iosephus è Tiberiade Hierosolymitis oẽm rem Romanorũ perscribit eodem
Iosephus Iotapata obsessa, hostium missilia præpedire gnarus 714.715
Iosephus Romanos multa clade affecit 716
Iosephus capta Iotapata latitans proditur, ad Vespasianum captiuus ductus cæteris occisis 724
Iosephi præsagium 727
Iosephus à Cæsarienſibus odio habitus 727.728
Iosephus à Tito missus Iudæos ad deditionem Hierosolymorum adhortaturus 792
Iosephus lapide uulneratus 802
Iosephus rursum hortatur deditionem 809
Iosephus ex uariarum gentium historijs Iudaicæ gentis antiquitatẽ ostendit 858.859
Iosias Amon patri succedit 284
Iosiæ regis laus eodem
Iosias festiuitatem azymorum agit 286
Iosias moritur eodem
Iosiæ succedit Ioachas 287
Iosippus à mulieribus seductus, Herodis sententiam de Mariamne uxore prodit 431. 634
Iosippus ab Herode occisus 444.634
Iosippus fratruelis Herodis, eiusq; gener 480
Iosippus filius Antipatri frater Herodis 401.609
Iosippus in Iudæa perit 423.622
Iosippo patruo Herodis committitur administratio rerum, Herode ad Antoniũ profecto 438
Iotapatæ obsidio per Vespasianũ 713.714
Iotapatenis aqua mensura ministratur 716
Iotapatæ excidium 725
Ioui Cretæ templum dedicatur à Sichimitis 348
Iozarus Boëthi deponitur à põtificatu 511
Iozarus Boëthi persuadet Iudæis censum admittendum 515
Iozarus pontificatu priuatur 515
Isaac immolatio 22
Isaac constantia eodem
Isaac coniugium cum Rebecca 22.23
Isaac repromittitur Abrahæ 17
Isaac nascitur 20
Isaac octaua die circũcisus eodẽ
Isaac à patre dilectus eodẽ
Is. præ inuidia expulsus ab Abimelech 24
Isaac dilexit Esau eodẽ
Isaac oratio super Iacob 25
Isaac ætas 38
Isaac moritur in Hebron 38
Isachar filius Iacob ex Lya 28
Isachar tribus sortita Carmelum 125
Isachã Samarites uxor Iaddi sacerdotis 326
Isboseth filius Saul rex Manalim constituitur 182
Isboseth dissidet ab Abner propter concubinam 185
Isboseth dolet mortem Abner 185
Isboseth occiditur eodem
Isidis templum Romæ destructũ propter stuprum Paulinæ 520
Ismael circuncisus ætatis anno xiij. 18
Ismael nominis etymologia 17

Iſmaelis genealogia 20
Iſmael uxorem Aegyptiam duxit eodem
Iſmael filius Iabi pontifex 516
Iſmaelis cuiuſdam malicia in Godoliã 295
Iſmael populum de Maſphat ducit captiuum 294
Iſrael uocatur Iacob 30
Iſrael etymologia eodem
Iſraelitæ neruo lato non ueſcuntur eodem
Iſraelitæ præuaricatores legis facti ſunt 127
Iſraelitarum multa milia occiſorum à Beniamitis 129
Iſraelitæ uaſtantes Gabaa 130
Iſraelitæ Beniamitarum miſerti, deſpondẽt eis uirgines Iabitas eodem
Iſraelitæ opprimũtur à Cuſardo rege Aſſyriorum 131
Iſraelitarum oppreſſio ab Eglon eodem
Iſraelitæ ſerui facti à Moabitis eodem
Iſraelitæ ſerui facti Chananæis eodem
Iſraelitæ ſubiugati à Labin 132
Iſraelitæ iterum liberati per Deborã & Barachum 133
Iſraelitæ uicti ab Amelechitis eodem
Iſraelitarum trecenti aquam manibus bibe runt 134
Iſraelitæ liberati ab Amalechitis Gedeone principe eodem
Iſraelitæ ſibi præficiunt Iephthe 137
Iſraelitæ ab Ammonitis oppreſſi eodem
Iſraeliticus populus egreditur ex Aegypto 58
Iſraelitæ tributarij facti Palæſtinis 139
Iſraelitarũ clades à Palæſtinis inflicta 145
Iſraelitici populi progreſſio à Sina 86
Iſraelitarum decem tribus transferuntur in Mediam & Perſida 279
Iſtob rex 192
Ithabulus rex Tyriorum, qui aliàs Ioathabulus 247
Ithaburius mons 609
Ithaburius mons à Placido occupatus 738
Ithã locus amœnus circa Hieroſolymã 234
Itham ciuitas à Roboam ſtructa 239
Ithamar filius Aaron 77.146
Ithuræi ſubacti ab Ariſtobulo filio Hyrcani Ioannis 385
Ithurius amicus Herodis 439
Iubal muſicam coluit 6
Iubileus annus 84
Iudas filius Iacob 28
Iudæi Hebræi 15
Iudæi circuncidũtur octauo die 20
Iudæorum Hieroſolymam repetẽtium numerus 309
Iudæorũ ſtudium in reparãdo tẽplo eodẽ
Iudæi quando primum dicti 316
Iudæi ſubiugati à Naas 152.153
Iudæis nunciata calamitas per Aman inimicum 319
Iudæi multos inimicos trucidant 325
Iud. multi in Aegyptũ captiui ducunt 330
Iudæi abſoluuntur 331
Iudæi beneficentia exhibita à Seleuco Nicanore, & Aſiæ regibus 338
Iudæorum conſtituta qui noluerint infringi 338
Iudæis qualis contigerit conditio & amicitia cum Antiocho 339
Iudæi infeſtatiões paſſi à Samaritanis 340
Iudæi coguntur abnegare legem 347
Iudæorum multi in ſpelunca exuſti 347
Iudæis amicitia cum Romanis 359
Iudæorum gens à Macedonum ſeruitute liberata eſt per Iudam Machabæũ 356
Iudæorum hæreſes tres 372
Iudæorum inuidia contra Hyrcanum Ioannem 380
Iudæorum octingenti crucifixi 387.602
Iudæi quæ oppida poſſederint regnãte Alexandro Iamneo 389
Iudæi Romanis primum ſubijciuntur 397
Iudæorum nonnulli Herodem primum accuſantes occiſi 614. 615
Iudæi Herode eos animante, bellũ iterum contra Arabas capeſſunt 437
Iudæorum ſeditio contra Herodẽ propter trophæa quæ Hieroſolymis erexerat 445
Iudæorum oratio ad Agrippam pro tuenda libertate 457
Iudæorũ afflictio per Aſiã & Libyã 464
Iudæorum mos erat plures habere uxores 479
Iudæorum quadraginta, pœnas & ſupplicia alacriter ſubeunt pro defenſione legis 495
Iudæorũ tria milia cædũtur in templo per milites Archelai filij Herodis 499.656
Iudæorũ ſeditio contra Sabinum 505
Iudæorum accuſatio contra Archelaum 661.507
Iudæi à Pilato cæſi 518. 520. 668.669
Iudæi Roma excedere coguntur 520
Iudæorum conſtantia ad Petronium pro conſeruatione legis 536.670

Iudæorum cædes Seleuciæ facta 546
Iudæorum libertas sub Cl. Cæsare 566
Iudæorũ dissidiũ cum Philadelphinis 573
Iudæa uarijs tumultibus quassata, Archelao ad Cæsarẽ profecto 504. 505. 659. 660
Iudææ tumultus sedat Varus 506. 660. 661
Iudææ diuisio 509
Iudææ mala præside Felice 584
Iudæa à sicarijs deuastata 586
Iudææ descriptio, eiusq; undecim sortes 708
Iudæa uenum exposita 840
Iudæorum ingens clades tempore azymorum facta 580
Iudæorũ seditio cõtra Samaritas eodem
Iudæorum contentio contra Syros 585
Iudæorum & Cæsariensium seditio 678
Iudæorum sexcenti & triginta Hierosolymis occisi per Florum 679
Iudæorũ uiginti milia à Cæsariensibus, tredecim milia à Scythopolitis occisa 691.
Iudæorum seditio & strages Alexandriæ facta (692 694
Iudæi Cæstio fugato, rectores & duces, prouinciæ eligunt 698. 699
Iudæi Ascalonum inuadẽtes ab Antonio cæsi 706. 707
Iudæi Iotapatæ obsessi à Vespasiano 714
Iudæorum 8500. occisi ab Idumæis 752
Iudæorum multi ad Vespasianum confugiunt 755
Iudæi Romanos è castris Hierosolymæ admotis excedere cogunt 775
Iudæorum dolus in Romanos sub dedi tionis prætextu 777
Iudæorum excursus in Romanos 787
Iudæorum multi crucifixi & manibus mutilati 797
Iudæi miseranda clade affecti 802. 805
Iudæorum multi ad Ro. profugiunt 810
Iudæi Romanis signis potiti 816
Iudæi in templum fugere coacti 817
Iudæorum seditiosi regiam deprædati, pulsis inde Romanis 824
Iudæorum multi uenditi 825
Iudæorum aliquot milia spectaculo exhibitorum perierunt 831
Iudæorum calamitates Antiochiæ 832
Iudæorum cædes in Iarde facta 840
Iudæorum cura circa ueritatem historiarum 855
Iudaicæ gentis cur pauci scriptores meminerint 857
Iudæon Stratopedon loci nomen 616
Iudas Machabæus filius Matathiæ 548
Iudæ uictoria de Apollonio & Seron ducibus Antiochi 349. 350
Iudæ uictoria de Lysia & Gorgia 351
Iudas Hierosolymam occupat, templũ & sacrificia renouat 352
Iudæ uictoria de Idumæis & Ammonitis 352
Iudas persecutionem passus à Demetrio & Timotheo per Bacchidem 357
Iudas nouissimo contra Bacchidem prælio interit, à fratribus in Modin sepultis 360. 597
Iudas Capsei dux exercitus Ionathæ Abaron 371
Iudas Essæus propheta 600. 382
Iudas Arifei nobilis Iudæus legis interpres 492
Iudas Ezechiæ latronis filius Iudæam tumultibus infestat 505
Iudas Gaulonites concitator seditionis & autor quartæ sectæ Iudæorũ 513. 514. 515
Iudas Ionathæ 691
Iudas Dudi 802
Iudas Militonis 809
Iudas martyr Machabæus 904
Iudas patri Eliasib sacerdos successit 325
Iuda defuncto succedit frater Ioãnes 325
Iulia uxor Augusti Cæsaris 462. 479
Iulia Augusti filia, & duarum ciuitatum nomen 515
Iulia soror Caligulæ 564
Iuliani militis Romani fortitudo 808
Iulianus procurator Iudæ 817
Iurisabe puteus 20

L

Laban filius Bathuelis 14.
Laban despondet filias & deinceps 27
Labenna prouincia 264.
Labin rex Chananæorum subiugauit Israëlitas 132
Labin interemptus a Baracho 135
Laboch torrens 97
Laboſordarchus 299
Lacedæmonij laudantur 685
Lachis oppidum structũ à Roboam 239
Lagus pater Ptolemæi Soteris 329
Lahabim filius Mesraim 12
Lais parens Phaltis 174.
Lameth habuit filios septuagintaseptem 6
Lamech erant duæ uxores Ada & Sella 6

Lamech filio Noë tribuit rerum principa/tum 8
Laodicenſium decretum pro Iudæis 409
Laodiciam Herodes uenire inuitatur à M. Antonio propter mortem Ariſtobuli tertij 431
Largius Lepidus 817
Laſurim filius Dadan 22
Laſthenes Cretenſis 366
Ladocia Gaminorum regina 387
Lazarus gigas Iudæus 522
Legum præuaricator quot plagis ferien/dus 108. 109
Legem obſeruare iurat populus Iſraël 114
Legis interpretatio per ſeptuaginta ſenio/res coram Ptolemæo rege facta 336. 337
Legem interpretari quidam præſumẽtes, à deo ſunt multati 337
Lenæos menſis 408
Leobius rex Iudæorum 828
Leo à Banaia interfectus 209
Leonum ciuitas Heleopolis 365
Lepidus à C. Caligula occiſus 548
Leuias Hieroſolymita 742
Leui filius Iacob ex Lia 28
Leui quid ſignificet eodem
Leuitici hiſtoria 80
Leuitarum principes Manaſſes & Ephra/em 85
Leuitarum numerus 85
Leuitarum tribus à militia ſegregatur 94
Leuitis decimas dari iuſſit Moſes eodem
Lex de oblatione farinæ 81
Lex puerperarum 83
Lex ſacerdotum ſuper uxoribus 84
Lex ſeptimi anni eodem
Lex Iubilei eodem
Lex blaſphemiæ 106
Lex decimarum eodem
Lex de homicidio, de rege eligendo 107
Lex de plantanda uinea eodem
Lex plantandæ ac arandæ terræ 108
Lex de uxoribus ducendis 109
Lex de repudianda uxore eodem
Lex de puella deſponſata & ab alijs ſtu/prata 109
Lex de uxore fratris defuncti ſine liberis ducenda 110.
Lex captiuæ uirginis eodem
Lex hoſtium ſepeliendorum 111
Lex furti multandi eodem
Lex percuſſorum 112
Lex de muliere pregnante eodem
Lex de ueneficis puniendis 112
Lex ſenſibus aut membris priuatorũ 112
Lex de boue cornupeta eodem
Lex de puteo effoſſo 113
Lex de depoſito eodem
Lex de mercede non fraudanda eodem
Lex de ſpolijs & præda diuidenda 179
Lex bellantibus & occidentibus reſiſtere concedit 179
Lex noua Herodis in fures 455
Lex in militem negligentem equi lata 812
Lia filia Laban 27
Lia cautim uxor Iacob facta eodem
Lia concepit ex Iacob 28
Lia machinatur in ſororem eodem
Lia collocat famulam Iacob eodem
Libanus mons 122. 220
Liberius Maximus Iudæam iuſſu Cæſaris uenum exponit 840
Liberi ancillas non ducant 109
Liber fluuij nomen 367. 372
Libes olim Phuti 12
Libya 395
Libya à Lahabim 15
Libyam Phut inſtituit 12
Lidda uicus 581
Lineum chiton 74
Lithus ciuitas 58
Liuia mater Tiberij Neronis 516
Lobatus rex Libyorum 512
Lochos menſis Auguſtus apud Macedo/nes 96
Lollius Theoſtam ciuitatem cepit 394
Longinus præſes Syriæ poſt Marſum 575
Longi cuiuſdã Romani fortis animus 814
Lot filius Aram 14
Lot frater Saræ eodem
Lot ſeparatus ab Abraham 15
Lot habitauit circa Iordanem 16
Lot captus ab Aſſyrijs eodem
Lot hoſpitatur angelos 18
Lot genuit ex filiabus 19
Lucilius Baſſus 857
Lucius Valerius Lucij filius conſul Roma/nus 402
L. Manlius Romanus 379
L. Copinius ſenator Cæſare regnante 402
Lucius Collinæ filius ſenator eodem
Lucius Memmij filius Romanus 379
L. Antonij decretum pro Iudæis 408
L. Lentuli conſulis decretum pro Hyrca/no & gente Iudæa 408
Luctus triginta dierum pro mortuis 110

Luctus populi Iſrael audita morte Moſis 115
Lucullus 391. 605
Ludæ populi 150
Lud filius Sem eodem
Ludim filius Meſraim eodem
Lugdunum oppidum Galliæ 535
Lupus tribunus Cæſoniam Caligulæ uxorem occidit 560
Lupus morte multatus 566
Lupus rector Alexandriæ 851
Luſitani laudantur 684
Luza regio 17
Lycus fluuius 378
Lycurgus legislator 882
Lydi populi olim Ludæ 15
Lyſanias filius Minæi 415
Lyſias Antiocho ad Perſida profecto, relinquitur ad deuaſtandam Iudæam 350
Lyſanias ſuperatur à Iuda Machabæo 351
Lyſias occiditur 357
Lyſias oppidum 394
Lyſimachus Helleſpontum obtinuit poſt Alexandrum 329
Lyſimachus fratrem Aretam regem Arabum interfecit 386
Lyſimachus occiſus ab Herode 443
Lyſimachus Pauſaniæ legatus Iudæorum ad Romanos 408

M

Maacha filia Thamar uxor Roboam 240
Maacha rex 192
Maacha filius Nachor 14
Maacha mater Aſæ 243
Maalon filius Elimelech 142
Mabſamus filius Iſmaelis 20
Macedones populi 15
Macedones laudantur 685
Machabæorum martyrum libellus 894
Machabæus martyr 902
Machamis filius Ptolemæi uxor Dauid 185
Machæra Herodi uenit auxilio 422
Machir unus Machabæorũ martyrũ 905
Macher princeps Gaaladitis terræ 202
Macherus à ſeditioſis Iudæis capta 695
Macherus à Baſſo capta 837. 838
Macherus caſtellum Iudææ 390
Machir nutritius Miphiboſeth 191
Machon ciuitas uaſtata à Dauid 190
Macro carcerum Tiberij præfectus 529
Madan filius Abrahæ ex Cetura 22
Madeus filius Iaphet 11
Madian filius Abrahæ ex Cetura 22
Madianitæ populi 97
Madianitæ uicerunt Iſraëlitas 235
Madian ciuitas 55
Madianitarum & Arabum ingens numerus occiſus 135
Madianitæ mulieres alloquuntur Hebræos 100
Madianitarum exercitus extinctus 102
Magaſſarius 798
Mageddon loci nomen 266
Magedon ciuitas à Salomone cõdita 238
Magnus campus 760
Magog filius Iaphet 11
Magus quidam ſeductor populi à Portio Feſto occiſus 586
Mahuiaël filius Iared 6
μαιμακτηριὼνα menſis nomen 95
Malachus Arabs nutricius Antiochi Theos 369
Malachi inſidiæ contra Antipatrum 411
Malachus interficitur 412. 614
Malachus rex Arabum Herodem fruſtratus 418
Mala Samaritanorum cõtra Iudæos 340
Malathoës ciuitas 526
Malchus propheta 22
Malchius 809
Mamaſus filius Iſmaelis 20
Mambre amicus Abrahæ 17
Mambre conuallis in qua requieuit Abraham 18
Mamortha Neapolis dicta 759
Manachaſim genus Hebrææ ueſtis 74
Manachemi Eſſeni diuinatio de Herode 451
Manahen Sellum perimẽs ſeipſum regem Iſraël conſtituit 275
Manahen defunctus in Samaria 275
Manahen ſuccedit Phaceias filius 275
Manaimus rhetor principatum Hieroſolymis uſurpauit 689
Manaimus interficitur 690
Manalim regio 182
Manna quid ſit 64
Manaſſes filius Ioſeph 39. 46
Manaſſes & Ephraim tribui Leuitarũ præfecti 85
Manaſſes filius Ezechiæ impietate inſignis 285
Manaſſes à rege Babyloniorũ captus iterum remittitur 284

Manasses feliciter moritur 284
Manasses filius Ioannis sacerdotis frater Iaddi duxit uxorẽ Iſachã Samaritidẽ 326
Manasses ob connubium alienigenæ prohibetur accedere altare 326
Manassi apud socerum exulanti promittitur sacerdotium 326
Manasseas Damascenus de arca Noë 9
Manethõ Aegyptijs historiographus 858
Manethõis historia refellit̃ à Iosepho 869
Manuë pater Samsonis 139
Maon desertum 171
Maon ciuitas 173
Mar amaritudo dicitur 62
Mara interpretatur dolor 143
Marachat mensis Hebræorum 7
Marcellus curator Iudææ Pilato Romam profecto 520
M. Tullius Cicero cõsul, Cn. Põpeio Hierosolymam & templum capiente 396
M. Agrippa cum Herode amicitias componit 450
M. Agrippa magnifice excipitur ab Herode 456
M. Agrippa Iudæorũ libertates à Romanis concessas confirmat & tuetur 458
M. Agrippæ epistolæ pro libertate Iudæorum tutanda 464
M. Antonij epistola ad Hyrcanum tertium 413
M. Antonij decreta & edictum pro Iudæis 414
M. Antonius accusatores Herodis occidi iubet 415. 615
M. Antonius Antigonum Aristobuli interficit 427. 626
M. Antonius impudicitiæ notat̃ 429. 626
M. Antonius uictus à Cæsare in bello Actiaco 435. 436
M. Antonius belli Romanorũ dux cum Gabinio contra Iudæos 398
M. Antonij, &, P. Dolobellæ decreta pro Hyrcano tertio, & gẽte Iudaica 407. 408
M. Agrippa Iudæorum ius tutatus 338
M. Agrippa consul, Herode & Sosio Hierosolymam expugnantibus 426
M. Publij decretum pro Iudæis 408
Marcus filius Alexandri filij Herodis 566
Marcus præses Iudææ post Copinium 515
M. Minutianus coniunx sororis C. Caligulæ 554. 564
M. Minutianus cõspirator in mortem C. Caligulæ 548. 552
Mardochæus auunculus Hester 518
Mardochæus pandit regi insidias eunuchorum 319
Mardochæo Artaxerxes irascitur nõ adoranti Aman 319
Mardochæi luctus de edicta contra Iudæos clade 320
Mardochæi oratio ad deum 322
Mardochæo patibulũ parauit Aman 322
Mardochæus purpura indutus circunducitur 325
Mardochæus exaltatur à rege eodem
Mardochæi decreta super diebus festis Iudæorum 325
Mardochæus princeps Iudæorum in reditu à Babylone 309
Mare Pamphylicum diuisum 62
Mareon ciuitas à Græcis Samara 245
Mare æneum templi Salomonis 224
Mareoth filius Ionathan 218
Maria soror Mosis moritur 95
Marion Tyriorum tyrãnus ab Herode superatus 413
Maria uxor Archelai filij Herodis 512
Maria filia Agrippæ maioris desponsa Archelao Seleuci filio 572. 582
Maria nupta Demetrio Alexandrino 582
Mariamne filia Alexãdræ coniunx Herodis 428. 429. 624
Mariamne traducitur uiolati matrimonij 432. 633. 634
Mariamne turbata super Herodis mandato de se occidenda 441
Mariamne quomodo Herodi facta sit inuisa 442
Mariamne ad mortem trahitur eodem
Mariamnes filij odio habiti à Salome 454
Mariamnes turris 690
Mariamne accusatur ueneficij 442
Maris rubri diuisio 60
Marisa ciuitas 378. 554
Marissa ciuitas à Roboam structa 239
Marisæni 380
Marmaridæ laudantur 685
Marsus præses Syriæ post P. Petronium 569
Marsus Agrippæ maiori inimicus 578
Marsyas libertus Agrippæ 526
Marthace Samaritis uxor Herodis primi 644
Martyr quis sit 894
Masaus filius Ismaelis 20
Masnaemphtis pileum sacrum 74
Maspha ciuitas structa ab Asa 245

Maſphat ciuitas 152. 137. 295
Maſphat interpretatur deorſum inſpicere 148
Maſſada expugnata per F. Syluium 842
Maſſada ciuitas 412
Maſſadá oppidum 417
Maſelmis mater Amon regis 284
Mathian ſacerdos Baal perimitur 268
Matathias filius Ioannis illegitimũ Antiochi mandatum contempſit 348. 596
Matathias idolatram Iudæum confodit, ſimul & Apollonium iudicem 348
Matathias primus perſuaſit etiam ſabbato pugnam non eſſe detrectandam 349
Matathiæ morituri teſtamentum 349
Matathias filius Abſalomi dux exercitus Ionathæ Abaron 371
Matthias Cargalothi nobilis Iudæus legis interpres 492. 495
Matthias Theophili Hieroſolymites ſacerdos per Herodem inſtitutus 485
Matthias ſeditionis cõtra Herodem reus ſacerdotio priuatur 494
Matthias frater Ionæ Annæ pontifex 569
Matthias Theophili pontifex, ſub quo bellum Romanorũ contra Iudæos ſumpſit initium 589
Matthias Boëti filius 801
Mathon loci nomen 182
Mathuſaël filius Mahuiael 6
Matuſe princeps Babylonius 291
Mauſoleum Matathiæ & filiorum 375
Maxilla loci nomen 141
Maxillus 535
Maza ponderis genus 119
Meas uicus 573
Mæander fluuius 335
Mechiel filius Aſer 47
Medaba ciuitas 361. 378
Media ſuperior regio 277. 311
Medi populi à Madeo orti 11
Medis ciuitas 286
Mega oppidum 389
Megarus Babylonius princeps 291
Mehelus pater Baaſæ 243
Melcha filia Aram 14
Melcha uxor Nachor eodem
Melchenoth baſes quædam in templo Salomonis 225
Melchizedech rex iuſtus 17
Melchizedech iuſtus rex Hieroſolymorũ primus conditor 828
Melchiſue filius Saul 158
Melchis occiſus in bello 179
Meleazarus legis Moſis eruditus 575
Melete ciuitas 830
Mella ciuitas à Iuda Machabæo capta 355
Melum ciuitas 510
Memphis ciuitas 52
Memphis ciuitas à Mineo condita 231
Menander de obſeſſione Tyriorum 279
Menãder tranſtulit antiquitates Sidonio, rũ ex Phœnicia lingua in Helladicã 230
Mendacij arguuntur aſſerentes Moſen lepra infectum fuiſſe 85
Menedemus philoſophus omnia per prouidentiam gubernari dixit 336
Menneus regulus 547
Memnonis ſepulchrum 670
Mẽſa propoſitionis quomodo hebdomadatim extructa 75
Menſa aurea templi Salomonis 225
Menſæ Ptolemæi admodum pretioſæ deſcriptio à Ptolemæo rege deo oblatæ 334
Menſis ſeptimi ratio 81
Menſis primi denominatio 58
Menſis hyperuerethæus 81. 226
Menſis Arthemeſion 222. 410
Menſis Piritius 230
Mæotici laudantur 684
Merari filius Leui 46
Mercedem non eſſe fraudandam 112
Merob filia Saul 158
Meroinde ciuitas Aethiopiæ 52
Mereſei populi 12
Merſin in bibliis Meſraim eodem
Mes filius Aram 15
Meſanæi populi eodem
Meſopotamitæ inſurgunt in Abraham 14
Meſopotamia dira iter agentibus 22
Meſſabazan ueſtis ſacra 74
Meſſala 619
Meſſalina uxor Claudij 585
Metellus Theoſtam ciuitatem cepit 394
Methir ſacra Hebræorum ueſtis 75
Methri cognatio de tribu Beiamin ſortem regni accepit 152
Metropolis Arabum 95
Micheæ præſagium aduerſus Achab 252
Micheas in carcerem iactus præſagio dicto conſtat 254
Micheæ prophetiam Achab reſpuit 254
Michol filia Saul 158
Michol deſponſatur Dauid 164
Michol aſtutia 166
Michol poſt Dauid deſpõſatur Phalti 174

Michol Dauid iterum remittitur per Abner 185
Michol Dauid ludentem ante arcam ridet 189
Michol ex Dauid non concepit eodem
Mifranthufis rex 860
Mifris rex eodem
Mila legatus Archelai regis Cappadocum ad Herodem 475
Milefius cuftos arcis Damafcenæ 388
Militis cuiufdam impudentia, magnæ cladis Iudæorum caufa & origo 579. 580
Mina quid fit 400
Minæus rex Aegypti conditor Memphios 231
Minaida 9
Minutianus cõfpirator in mortem C. Caligulæ 548
Miphiboſeth filius Ionathæ quæritur à Dauid 191
Miphiboſeth dotatus per Dauid eodem
Miphiboſeth ambitionis delatus exhæreditur 200
Miphiboſeth falſõ delatus excufat ſe apud regem 205
Mifa rex Moabitarum 258
Mifach nomen Mifaëlis pueri apud Nabuchodonoſor 296
Mifael puer ſocius Danielis, à Babylonijs Mifach dictus 296
Miſſelis ciuitas 602
Mitra pontificis 74
Mithridates reuexit ſacra uaſa è templo ablata 305
Mithridates Synaces præfectus Parthorum 388
Mithridates Parthorum transfuga dimittitur à Gabinio 399
Mithridates Pergamenus Cæſari auxiliatus contra Aegyptios 401. 610
Mithridates gener Artabani regis Parthorum 545
Mithridates mouet arma contra Anileum eodem
Mithridates ſuperatur ab Anileo 544
Mithridates uicifſim ſuperat & occidit Anileum 545
Moabitarum terram depopulãtur Ioram, Ioſaphat, & rex Idumææ 258
Moabitarum rex immolat filium 259
Moabitæ à Babylonijs ſubiugati 295
Moab filius Lot ex filia ſeniore 19
Moabitæ populi eodem
Moabitis regio 96
Moabiti ſuperati à Saul 158
Moabitas debellat Dauid 190
Modin uicus 548. 596
Mompſueſtia ciuitas Ciliciæ 387
Monobazus 696
Monobazus Bazeus rex Adiabenorũ frater & maritus Helenæ 574. 696
Monobazus filius Monobazi Bazei ex Helena 574
Monobaſus ludaiſmum ſubit 577
Monomachia Dauid 162
Monslemgon ciuitas 595
Moraim mõs, in quo immolatus Iſaac 21
Mors primogenitorum in Aegypto 58
Mos ſupplicandi captiuorum 252
Mos ludæis plures habere uxores 479
Moſes trium menſium exponitur 50
Moſes quot annos uixerit 116
Moſis educatio 50
Moſis nominis etymologia eodem
Moſes ſeptimus ab Abraham 58
Moſis pulchritudo eodem
Moſis diadema Pharaonis conculcat 58
Moſes dux Aëgyptiorum præficitur 52
Moſes Meroinden ciuitatem obſidet 52
Moſes Tharbin filiã regis Aethiopiæ duxit uxorem 58
Moſes regem Aegypti latenter fugit 53
Moſes uidet rubum ardentem 54
Moſes iubetur educere filios Iſraël de Aegypto eodem
Moſis uerba ad deum eodem
Moſis baculus in ſerpentem uertitur 54
Moſi dei ſui appellationem ſignificat 55
Moſes cũ uxore & filijs in Aegyptum tendit eodem
Moſes regi Aegyptiorum loquitur pro dimittendo populo 56
Moſis uirga magorum uirgas conſumpſit 56
Moſes regi iterũ loquitur pro populo 56
Moſes octogenarius tempore egreſſionis ex Aegypto 59
Moſen lapidare uoluerunt Hebræi 59
Moſis confidentia 60
Moſis oratio ad populum Iſrael eodem
Moſis oratio ad deum eodem
Moſes aquam diri putei reddidit potabilem 62
Moſen Iſraelitæ iterum lapidare agreſſi 62
Moſis induſtria populum mitigantis 65

Moſes deprecatur inopiam populi 63
Moſes uirga aquam è petra elicuit 64
Moſe manus extendente Hebræi uicto/ res fiunt in Amalechitas 66
Moſes excepit Rahuel ſocerum ſuum ue/ nientem ad Sina 67
Moſis & Rahuelis conſilium ſuper litibus populi exponendis 67
Moſes paruit monitis ſoceri eodem
Moſes de Sina reuerſus loquitur popu/ lo 68
Moſes iterum in Sina aſcendit 69
Moſis tabulæ 70
Moſes quadraginta dies nullo cibo huma no participatus 70
Moſes tabernaculum fecit inſtar templi 70. 71
Moſis arca 75
Moſis oratio ſuper ſacerdotio Aaron 77
Moſes nunquam lepra infectus fuit 83
Moſes coitus abuſum damnat 84
Moſes bellicoſos recenſuit 85
Moſes Leuitas à militia ſegregat 94
Moſen iterum populus ſeditione adori/ tur 86
Moſes populo ad Chananæorum termi/ nos ducto, loquitur 86
Moſes explorari ſuadet Chananæam 86
Moſen iterum Hebræi occidere ador/ ti 87
Moſis autoritas, legumq; eius reueren/ tia 88
Moſes cum exercitu in deſertum ſece/ dit 89
Moſes iterum ſeditionem paſſus 90
Moſen Hebræi iterum lapidare aggreſ/ ſi 90
Moſes ad Core 91
Moſes inuitat Datan & Abirom ad ſe ue/ nire 92
Moſes iuſſit uirgas duodecim in taberna/ culo collocari 94
Moſes iterum tumultu impetitus 94
Moſes à rege Idumæorum repulſam paſ/ ſus 95
Moſes uicit Seon, & Og reges Amor/ ræorum 96
Moſes mittit legatos ad Seon eodem
Moſi conſulenti deus uictoriam promit/ tit 96
Moſes cum exercitu uenit ad Iordanem 97
Moſes Ioſue ſucceſſorem facit 105
Moſes iratus abſceſſit 58
Moſes hæreditatem filiæ defuncti fratris conſtituit 103
Moſis oratio ad populum Iſraël ante mor tem 104
Moſes populo legem ſcriptam dedit 105
Moſes populum flentem conſolatur 105
Moſes unam ciuitatem ſacram & unum templum fieri iuſſit 105
Moſes carmen hexametrum confecit 114
Moſes conuocat eccleſiam eodem
Moſis prophetia eodem
Moſis mortem lugit populus 115
Moſis ſublatio & diſceſſus 116
Moſis ætas eodem
Moſis laus & collatio ad alios legislato/ res 882
Moſaicæ legis liber intra theſauros tem/ pli inuentus 285
Mulierum teſtimonium cum recipien/ dum 107
Mulier lecto decumbens exanimatur 128
Mulier à uiro Leuita membratim ſecta in ſingulas tribus mittitur 128
Mundi aduleſcentis doloſum ſtuprũ cum Paulina 519
Munera Ptolemæi regis deo oblata 534
Mupim filius Beniamin 46
Muri Hieroſolymorum tres 778
Murium multitudo Azotorum prouinci am deuaſtauit 146
Muſca idolum Accaron 257
Muſis rex 860
Mutianus præfectus Syriæ Iudæorum ſta tuta tutatus 338
Mutilius præfectus militum Ro. 690
Mygdonia, nunc Antiochia 576
Myrrha filia Cynaræ regis 554

M

Naama mater Roboam 236
Naas rex Ammonitarum Iſraë litis captis oculos dextros e/ ruebat 155
Naas occiſus à Saul 155
Nabal uir ſtultus & crudelis 173
Nabal interpretatur demens 173
Nabal moritur 174
Nabolota ciuitas 395
Nabathea inſula 20
Nabath pater Hieroboam 235

Nabathæi 353
Nabathæi Arabiæ gens 361
Nabathæi expugnantur à Ionatha Abarom 372
Nabla mulicum inſtrumentum 209. 225
Naboth iniuſte lapidatus aſtutia Iezabel 250
Nabroch ciuitas 16
Nabuchodonoſor rex Babyloniorum regem Aegypti & omnem Syriam ſubiugat &c̄ 287
Nabuchodonoſor ſucceſſores 299
Nabuthei ager 265
Nabuzardan princeps Babyloniorum cō tra Hieroſolymam 291
Nabuzardan templum ſpoliſs & incēdiſs, ciuitatem excidiſs, populum exilio affi cit 292
Nacebus dux latronum ab Herode uictus 471
Nachor quando genitus 14
Nachor frater Abrahæ eodem
Nachor fratris Abrahæ genealogia eodē
Nadab filius Aaron 77
Nadab igne conſumptus 79
Nadab filius Hieroboam ſucceſſit in regno 243
Nadab & omnis generis Hieroboam interitus 243
Nadab mortuo, Baaſa occiſor eius regno potitus 244
Naema filia Tubalcain 6
Naida locus quem Cain incoluit eodem
Namaſus pater Hieu qui & Nameſſi 249
Nameſſi 264
Naphiſmus filius Iſmaelis 20
Narbatha regio 678
Naſtale 74
Nathan filius Dauid 187
Nathan propheta narrat Dauid deo placere ſtructuram templi 189
Nathan arguit Dauid ob commiſſum ſcelus 195
Nathan fruſtatus ambitionē Adoniæ 213
Nathan iubetur ungere Salomonem in regem 213
Nathanael filius Ieſſe 161
Naue pater Ieſu 65
Naufragium Ionæ prophetæ 273
Naum prophetia 276
Nazaræi Corbon offerunt 95
Neerda oppidum 540
Neemias Iudæus pincerna Xerxis 315
Neemiæ oratio ad populum muros Hieſolymorum reparaturi 316
Neemiæ cura & labor de reparandis muris Hieruſalem 317
Neemias moritur 317
Nemrod filius Chuſi 15
Nemrod filius Cham 10
Neptalim filius Iacob ex Bala 28. 46
Neptalitæ quam terram ſortiti 125
Nephtuhim filius Meſraim 15
Ner patruus Saul 158
Nergella princeps Babyloniorum contra Hieroſolymam 298
Nerias filius Vriæ ſacerdos 295
Neriæ pater Baruch diſcipulus Hieremiæ 295
Nero filius Domitij 585. 674.
Neronis crudelitas 585
Nero Veſpaſianum contra Iudæam mittit 706
Nicanor præfectus hoſpitum Ptolemæi regis 336
Nicanor præfectus Sichimitarum 348
Nicanor Demetrij amicus, in bello occiſus contra Iudam Machabæum 358
Nicanoris Seleuci beneficentia in Iudæos 338
Nicaula regina Aegyptiæ, Aethiopiæ 238
Nicolaus Damaſcenus de Abraham 15
Nicolaus Damaſc. bello Dauid in Damaſcenos 190
Nicolaus Damaſ. pro Iudæis in lite contra Antiochenos locutus 338
Nicolaus Damaſcenus geſtorū Pompeij meminit 396
Nicolaus Damaſcenus ſcribēdo adulatus eſt Herodi 465
Nicol. Damaſc. legatus Herodis ad Cæſaream placandam 472
Nicol. Sylæum accuſat coram Cæſare 646
Nicolaus Damaſcenus de Antiocho Sotere 378
Nicolaus Damaſcenus cum Archelao Herodis filio ad Cæſarem proficiſcitur 499
Nicolaus pro Archelao uerba facit 502
Nicolaus Archelaum à Iudæis accuſatum expurgat 509
Nicomedes legatus ad Pompeium Magnum pro Ariſtobulo ſecundo 594.
Nicopolis ciuitas 770
Niger Pereites 699
Niger occiſus 754.
Nilus fluuius 452

Nilus fluuius 452
Nilus in ſanguinem uerſus 69
Niniue ciuitas 273
Ninus ciuitas 13
Niſan primus menſis 7. 58. 78. 82
Niſibis oppidum 540
Niſibis terra 576
Nobe ciuitas 168
Nocheus repudium Vaſthis ſuaſit 318
Noë iuſſus arcam facere 7
Noë ab Adam dicitur decimus eodem
Noë anno ætatis ſexcenteſimo diluuiū eſt factum eodem
Noë à patre ſuo Lamech omnium rerum principatum accepit 8
Noë deprecatus, mundū ulteriùs non per aquam diluuij periturum 9
Noë pactum recepit à deo eodem
Noë ætas anni 905 10
Noë tres fuerunt filij eodem
Noë græce Nochus 12
Noë inebriatus 13
Noë plantator uineæ eodem
Noeman filius Beniamin 46
Noemis uxor Elimelech 142
Noemis interpretatur felicitas 143
Norbanus occiſus 556
Noua, loci nomen, aliâs Ziphim 171
Nouem tribus & dimidia armatæ in Rubenitas 125
Nouem tribuum & dimidiæ reſponſio ad Phinees eodem
Nullū animal curetur fieri mōſtroſum 115
Numerus hoſtiarum, quas Salomon in templo obtulit 228
Numenius legatus Ionathæ Abaron ad Ro. & ad Spartiatas 372. 403
Numidius Quadratus præſes Syriæ 581
Nuptiæ Antiochi & Cleopatræ 340

O

Obal filius Iectan 13
Obed filius Booz ex Ruth 143
Obed interpretatur ſeruiēs 143
Obededom Leuita per arcam dei ditatus 188
Obeth diſpenſator Achab 259
Oblationum deuotio in tabernaculo 77
Obeus pater Micheæ prophetæ 255
Obodas rex Arabum 467. 601
Obodæ ſucceſſor Dineas q & Aretas 472
Obſidio Tyri & Gazæ ab Alexandro 327
Occulta deum non latent 255
Ocona ciuitas Iudææ 561
Octauia filia Claudij ex Meſſalina uxore Neronis 583
Ochozias filius Achab ſuccedit patri in regno 255
Ochoziæ caſus 257
Ochoziæ ſuccedit Ioram 258
Ochozias filius Ioram (mēdoſe hunc leges uocatum Oziam) 264
Odidas propheta 276
Odolla ciuitas 168
Odolla à Roboam ædificata 239
Ofellius Hieroſolymita 416
Og rex Galaadinæ & Galaanitidis perimitur 97
Og regis lectus ex ferro factus eodem
Ogys regio 17
Ohad filius Simeonis 46
Oholiab filius Achiſamach 70
Olda prophetiſſa 285
Olibema uxor Eſau 24. 32
Olympus legatus Herodis 474. 642
Olympias filia Herodis uxor Ioſippi eius fratruelis 486
Omar filius Eliphas 32
Onias patri Iaddo ſuccedit i ſacerdotiū 329
Onia mortuo filius eius Simon iuſtus ſuccedit 332
Onias filius Simonis iuſti 332. 340
Onias pontifex poſt Manaſſen patruum Eleazari 332
Onia mortuo ſuccedit Simon 345
Onias filius Simonis patri ſuccedit in ſacerdotio 345
Oniæ mittitur epiſtola à Dario rege Lacedæmoniorum 345
Onia mortuo Antiochus ſacerdotij principatum dedit Oniæ Menelao 346
Onias Menelaus reliquit patrias leges ut placeret Antiocho eodem
Onias Menelaus occiditur 356
Oniæ ſucceſſit Achimus, q & Ioachim 356
Onias Oniæ tertius filius fugit ad Ptolemæum Philometorem regem Aegypti occiſo Onia Menelao 364. 357
Onias interficitur 395
Oniæ prouincia 401
Oniæ templū clauſum & deprædatum 851
Onzora oppidum 589
Ophila locus 779
Ophir filius Iectan 13
Ophni filius Eli ſacerdotis 144
Ophni à Palæſtinis occiſus 145
Ophyra locus Indiæ nunc terra aurea 232

Oppida

Oppida ſub ditione Iudæorum regnante Alexandro Iamneo 389
Oppreſſio filiorum Iſrael 48
Oppreſſio grandinis in Aegypto 57
Oraculũ de rege Babyloniæ quod captu/rus eſſet Aegyptum 300
Oratio ſerui Abrahæ pro Rebecca 25
Oratio Iacob ad Rachel 26
Oratio Iudæ pro Beniamin ad Ioſeph 45
Oratio Moſi ad deum aduerſus Datan & Abirom 92
Oratio cuiuſdam Eleazari ad cõmilitones ut mortem ſeruituti præferant 845
Ordinatio ſacerdotum & Leuitarum per Dauid 214
Oreb rex Madianitarum 135
Organorum ſpecies 209
Oriblo oppidum 395
Ormiza uicus 627
Ornatus & munimentum tabernaculi 71
Orphanes Parthus 609
Orpha uxor Chelion 142
Orphan (rectius ni fallor Orphni) Iebuſæus, Hieroſolymorum obſidione non fuit interfectus 187
Orpham rogatur à Dauid pro area com/paranda 211
Orſanes transfuga Parthorum 399
Oſtracine habitatio aquarum inops 771
Otho imperator 762
Othonis mors 764
Ouidius Abatareides 329
Oza uolens arcam dei attrectare extingui tur 188
Ozi patri ſucceſſit in ſacerdotio 146
Oziæ præſumptio ac percuſſio 188
Ozias prior filius Amaſiæ rex Hieroſoly/morum 273
Oziæ regnum principio bonum fine peſſimum 274
Oziæ ſtudium eodem
Oziæ temeratori ſacrorum, terribilis ul/tio 274
Oziæ ſuccedit Ionathan 275
Ozias alter, rex ſuccedens Phaceiæ 277
Ozias tributarius fit rege Aſſyriorum 277
Ozias captus cũ decem tribubus transfer/tur in Mediam & Perſida 279

P

Pacorus rex Medorum 577
Pacorus dux Parthorum 415
Pacori fraus in Phaſelũ 416. 616
Palæſtina 13. 59
Palæſtum uicus 476. 642
Palæſtini ſuperati ab Hebræis 148. 149
Palæſtini ſuperati à Saul 157
Palæſtini uincunt Hebræos 179
Palæſtini uicti Hiero. per Hebræos 188
Palæſtini ſuperantur ab Ozia ſecũdo 274
Pallas Herodis uxor primi 480. 645
Pallas ſeruus Antoniæ 529
Palmira urbs, à Syris Thadamor 235
Pamphilicum mare diuiſum 61
Panemus menſis 405
Panis cœleſtis ſimilitudo & magnitudo 64
Panneas oppidum Herodi datur 450
Pannium 630
Pantomina filius Solini 342
Paphlagones olim dicti Riphæi 12
Pappus dux Antigoni 424. 624
Parmeno arguit Alexandrũ Magnũ 328
Parmuthi menſis 58
Parthi laudantur 685
Parthicum bellum contra Herodem 416. 616. 617
Parthenius fluuius 865
Paſchæ ſacrificia 82
Paſchæ feſtiuitas 58
Paſcha quid ſignificet eodem
Paſini caſtrum 574
Patroclus Cereæ legatus Iudæorũ ad Ro/manos 408
Paulinæ ſtuprum 519
Paulus Aruntius 554
Pauli Aruntij exclamatio & denuntiatio mortis C. Caligulæ 557
Pauperum ſacrificia 80
Pauſanias occidit Philippum regem Ma/cedonum 326
Pax ante bellum offerenda 115
Pedani robur & peritia militaris 815
Pedeſta locus 697
Pella ciuitas 595 605
Pellenthes oppidum 589
Peluſium Nili oſtium 159
Peluſij obſidio 282
Peluſium ab Antipatro primo captum 610
Penaius legatus 642
Pentecoſtes ſacrificium 82
Pentecoſte Hebræis Aſarcha eodem
Pereita Niger 696
Pergamenorum decretũ pro Iudæis 409
Periſterionos ſaxum 800
Petina uxor Claudij 585
Petra ciuitas Arabiæ 65. 95. 102. 604.

Petronius per literas Cæſaris iubet ſemet occidere 540
Petronius diuina prudentia liberatus 540
Phaceias filius Manahen interimitur 275
Phaceias ſecundus Romuleæ filius rex Iſraël 276
Phaceias contra Ionatham eodem
Phaceia mortuo ſuccedit Ozias rex Iſraël 277
Phædra uxor Herodis 480. 645
Phalech filius Nachor 13
Phalus filius Ruben 46
Phaltes filius Laïs 174
Phanuel 30. 237
Pharagata uallis 763
Pharones omnes Aegyptiorum reges dicti uſq; ad ſocerum Salomonis 231
Pharao Aegyptijs interpretatur rex 231
Pharaoth Aegypti rex ſocer Salomo. 232
Pharathon ciuitas Effraim 158. 361
Pharao Sara potiri conatus 15
Pharao Abraham dotauit eodem
Pharao natalicia celebrat 38
Pharao rex ſuper fratribus Ioſeph lætat 45
Pharonis ſomnia 38
Pharaonis excuſatio de Sara 15
Pharaonis edictum de Iſraelitarum maſculis ſubmergendis 49
Pharaonis diadema conculcatum à Moſe 51
Pharan conuallis 24
Phares filius Iudæ 46
Phariſæorum hæreſis 372. 514
Phariſæorum & Sadducæorum controuerſia 381
Phariſæis adminiſtratio regis cõceſſa 390. 603
Phariſæi quidam conſpirationis in Herodem conſcij occiduntur 482
Pharus inſula 768
Phaſelus Magni Herodis frater 609
Phaſelus Felicem ſuperat 412
Phaſelus tetrarcha Iudææ conſtituitur 615
Phaſelus Hieroſolymis præficitur 611
Phaſelus moritur captus à Parthis, caput ſaxo illidens 417. 618
Phaſelus ſeu Phaſelis turris & oppidi nomen 463. 503. 631
Phaſelus ſecũdus filius Herodis 645. 480
Pherecides Syrus 854
Pherora filius Antipatri frater Herod. 401
Pherora Ioſippi fratris ſui caput redemit 423
Pherora pro ultione fratris caput Pappo præcidit 424. 624
Pheroræ odium in filios Mariamnes 459. 637
Pherora defert Herodem amoris in Glaphiram nurum apud eius filium 466
Pherora Herodi conciliatus 470. 640
Pheroræ conſpiratio in Herodem 645. 481. 482
Pherora abiurat cõmunionem fratris 485
Pherora moritur 483. 646
Pheroram uenenum interijſſe defertur ad Herodem 484
Phetruſim filius Meſreim 13
Phiala lacus 733
Phicolus dux Abimelech 24
Phideas ſacerdos templi 293
Phideas Athenæus 547
Philadelphia 604
Philadelphinorũ diſſidium cũ Iudæis 573
Philargus amicus Sylæi comprehenditur ab Herode 483
φιλέλλην 383
Philippion filius Minæi occiſus à patre 401. 609
Philippus rex Macedonũ à Pauſania interemptus 326. 554
Philippus tutor regni Antiochi 355
Philippus Antiochi regnum inuadens occiditur 356
Philippus Antiochi Grypi filius 386
Philippus filius Herodis 480
Philippus iniuſte accuſatus per Antipatrũ fratrem 492
Philippo quid legatum ſit à patre 496
Philippus Iudæam gubernat abſente Archelao 499
Philippus domum profectus 508
Philippo pars Iudææ datur à Cæſare 509
Philippus quas ciuitates condiderit 515
Philippus abſq; liberis mortuus 522
Philippus Iachimi filius dux 699
Philo legatus Iudæorum contra Appionem 536
Philiſtijm filius Nemrod 13
Philiſtijm prouincia eodem
Philoſtephanus 384
Philoſtratus de rege Babylonio 299. 865
Phinees filius Eli à Paleſt. occiditur 144
Phinees filius Eleazari nepos Aaron 101
Phinees zelo legis Zamariã interfecit 102
Phinees dux Iſraëlitarum contra Madianitas 102

Phinees oratio ad Rubenitas 125
Phiſon fluuius paradiſi 4
Phœbus legatus 696
Phoſlaus rex Aſſyriorum cõtra Syros pugnaturus muneribus placatur 275
Phorias filius Ragetí 742
Pharaates princeps Parthorum à filio occiſus 428. 516
Phryges olim Tigranei dicti 12
Phut filius Cham eodem
Phut fluuius, Phuti populi, prouincia 12
Pílatus Hieroſoly. ſtatuas Cæſaris erexit indignantibus Iudæis, necnon aquæductus conſtruxit 518. 668. 669
Pílatus propter cædem Iudæorũ Romam uenire compellitur 520
Pinus natura 235
Píſo legatus Pompeij 396
Píſo Germanicum ueneno interimit 517
Píſtoris Pharaonis ſomnium 38
Pítholaus dux Hieroſolymorum 399
Placidus Itaburio monte potitus 728
Placidus dux Veſpaſiani militum 709
Placidi impetus in Iotapatam 712
Plaga uermium in Aegypto 57
Planctus nomen ſyluæ 188
Plínthin 768
Pluuia ſuſpenditur ſub Achab 246
Pluuia redijt precibus Heliæ 249
Poëtarum, pictorum, & opificum licentia, multarum gentium ſtultitia introducta 889. 890
Polemon rex Lyciæ 582
Pollio præſes cuſtodiæ Claudij 565
Pollio Phariſæus 427. 451
Pollio Romanus, Herodis filios ſuſcepit erudiendos 449
Polybius 339
Polybius carpitur à Ioſepho 355
Polydeuces ſeruus C. Caligulæ 548
Poma matura iter agentibus non prohibenda 108
Pompeia uxor Neronis 591
Pompeius Magnus Tigranem debellans, Scaurum ad Syriam mittit 604
Pompeius iritatus Ariſtobuli ſecundi contumaciam ulciſcitur 605. 604. 396
Pompeius Hieroſolyma & templo potitus 396
Pompei modeſtia cum templum adiret 396. 606
Pompeio aurea uitis mittitur 394
Pompeius Agrippa occiſus 854
Pompeius Syluanus conſul 574
Pompidius ſenator 549
Pontes feno græco illiti à Iotapatenis 721
Pontificum inſolentia erga ſacerdotes 587
Pontificum & ſacerdotum pugna Hieroſolymis facta 585
Pontificum ab Aaron uſque ad Hieroſolymorum excidium epilogus 589
Pontius Pilatus præſes Iudææ 516
Porcatus legatus 696
Porticus Herodis incenditur 504
Portius Feſtus præſes Iudææ poſt Felicem 676
Portus Alexandrinus 768
Portus ab Herode conditus 638
Præſagium Micheæ aduerſus Achab 252
Præſagium de Moſe 49
Præſagia Hiero. excidij 829
Primi inuentores rerum cœleſtium 7
Primitiarũ ex frugibus immolatio 82. 109
Principatus in bello ſit unius 115
Principes ſint i unaquaq; ciuitate ſeptẽ 106
Principes militiæ Salomonis 220
Priſcus Centurio 815
Procella uehemens Iudæorũ crudelitatem ulciſcens de Onia quinto 394
Procymia 618
Proculus Vitellius centurio 568
Progreſſio populi Iſraëlitici à Sina in Chanaæam 86
Prophetia Azariæ ad exercitum Aſa 244
Protanis ciuitas 16
Pſeudoprophetarum diuinatio de bello Achab contra Adadum 255
Ptolemais ciuitas Galilææ 353
Ptolemaitæ populi 384
Ptolemais capitur à Ptolemæo Lathyro eodem
Ptolemæus rex Geſſur 185
Ptolemæi, reges Alexandriæ dicti 238
Ptolemæus Soter filius Lagi rex Aegypti poſt Alexandrum 329
Ptolemæus Soter cepit Hieroſolymã 329
Ptolemæus captos Iudæos ducit in Aegyptum 330
Ptolemæus Philadelphꝰ prioris ſucceſſor, rex Aegypti librorum conquirendorum ſtudioſiſſimus 330
Ptolemæus inſtinctu Demetrij Phalerei Iudæorum leges in græcã linguam tranſferri curauit 330. 874
Ptolemæi liberalitas in captiuos Iudæos 332

Ptolemæi epiſtola ad pontificem Eleazarum 332
Ptolemæus precioſa munera deo offerenda miſit 334
Ptolemæus ſeptuaginta ſeniores Iudæorũ magno honore excipit, & præ gaudio in lachrymas prorupit 335
Ptolemæus inter conuiuandũ philoſophatus 336
Ptolemæus Eupator ab Antiocho uictus 338
Ptolemæus Epiphanes eodem
Ptolemæus Epiphanes Oniæ infenſus recõciliatur per Ioſephum filium Tobiæ 341
Ptolemæus Dorimenis 350
Ptolemæus Philometor annuit Oniæ ædificationem tẽpli in Aegypto 364.365.596
Ptol. Philometor locat Cleopatram filiam Alexandro Epiphani 366
Ptolem. inſidias paſſus à genero Alexandro 367.368
Ptol. Alexãdro Balai iratus, filiã matrimonio iungit Demetrio Nicanori 368
Ptolemæo mittitur caput Alexãdri Balais ibidem
Ptol. Simonem Matathiam ſocerũ interimit 376.598
Ptol. ab Hyrcano Simonis filio obſeſſus, occidit Hyrcani matrem & fratres, fugiẽs ad Zenonem Cotibam 377.598
Ptol. Fiſcon cultor Iudææ gentis 874
Ptol. Lathyrus filius Cleopatræ, uxoris Antiochi Soteris 380
Ptol. Lathyri uictoria de Alexandro Iamneo & Iudæis 385
Ptol. infantes coqui iuſſit ibidem
Ptolemæus Mínæus 602.394.390
Ptol. filio occiſo, nurũ duxit uxorẽ 610.401
Ptol. dux militiæ Herodis interimitur 422
Ptol. aulicus Herodis 469
Ptol. ſententia de teſtamẽto Herodis 497
Ptol. latro à Fado peremptus 573
Ptol. Blicus 401.610
Ptol. Lagus cultor Iudææ gentis 874
Ptol. Euergetes cultor Iudææ gentis ibidẽ
Publij Dolobellæ M. Antonij decreta pro Hyrcano tertio & gente Iudæa 407
P. Seruilij decretum pro Iudæis 490
P. Petronius iniuriam Doritarum in Iudæos ultus 568
Pudens Romanus 815
Pueri primum leges diſcere iubentur 106
Puteus iuramenti 80
Putiphares uir Aegyptius emit Ioſeph 35
Putiphares Heliopolitanorũ ſacerdos 39
Pirítius menſis 230
Pythagoras philoſophus 854. 864
Pythagoras ab Athenienſibus penè occiſus 890

Q

Quadratus procurator Syriæ 581 674
Quinquennalia certamina celebrata Hieroſolymis per Herodem 445
Q. Hortenſius 392
Q. Metellus Creticus eodem
Q. Pompeius 565
Quintiliæ mulieris pulchritudo torm entis immutata 649.550

R

Raab ob beneficentiam ſaluata 119.120
Rabach Ammonitarum ciuitas à Ioab obſeſſa 195
Rabach urbs deletur à Dauid 196
Rabſaces princeps militiæ contra Hieroſ. 280
Rachelis pulchritudo 26
Rachel promittitur Iacob 27
Rachel collocat famulam uiro ſuo 28
Rachel machinatur in ſororem ibidem
Rachelis & Liæ reconciliatio eodem
Rachel ſimulachra deorum coluit eod.
Rachel ex partu mortua, & ſepulta in Ephratá 38
Ragaba caſtellum 389
Ragetus pater Phoriæ 742
Rahuelis prudẽtia ad Moſen ſuper litibus populi expediendis 67
Rahuel ſacerdos ſocer Moſi 53
Rahuelis cognomen Gechegleth 54
Rhamnus arboris genus 136
Rama filius Chuſi 13
Ramatha ciuitas 144.154
Ramei populi 13
Ranarũ plaga in Aegypto 57
Raphaneæ ciuitas 834
Raphim (aliàs Taphim) uxor Adad 255
Raphidim terra inaquoſa 64
Raphia ciuitas expugnata 386
Raſin rex Syrorũ contra Ionathan 276
Raſin occiditur à rege Aſſyriorum 277
Ratio quid & quibus coniuncta, & quid adgat 895
Rathimus molitur contra Iudæos ciuita-

tem & templum reſtauraturos 305
Rebe rex Madianitarum 102
Rebecca filia Bathuelis 14
Rebecca uxor Iſaac 23
Rebecca parturijt geminos 24
Rebecca dilexit Iacob eodē
Rebecca ſepulta in Hebron 31
Reblata ciuitas 291
Recem rex Madianitarum 102
Recha filius Remnon occidit Iſboſeth 185
Rheginí populi olim dicti Aſchenezei 12
Remnon pater Banaæ & Rechæ 185
Reſpha concubina Saul cum Abner cōcubuit 183
Reu filius Phaleg 14
Reu quando genitus ibidē
Rexamana filia Herodis primi 480
Ribdaluſa ciuitas 393
Rhinocolura oppidum & locus 389
Raphat filius Gomer 12
Riſa uicus 417
Roas petra 130
Roboam filius Salomonis 198
Roboam duarum tantum tribuum rex factus patre mortuo 236.237
Roboam quomodo defectionem tribuū paſſus eſt eodem
Roboam moliri bella in Hieroboam prohibetur à deo eodem
Roboam quas urbes condiderit 239
Roboam ſpretor religionis 240
Roboam infertur bellum à Suſacho eod.
Roboam repulſam patitur à deo per Semeiam eodem
Roboam mortuo ſuccedit Abiā filius 241
Roboth puteus 24
Romani Iudæis libertatē auferūt 397
Romanorum uictoria de Iudæis M. Antonio & Gabinio ducibus 398
Romani in Maſſada interfecti 687
Rom. contra datam ſibi fidem à Iudæis occiſi 691
Rom. exercitus cæſus ab Hieroſolym. 696
Romanorū 5280 occiſi 698
Romanorum militaris diſciplina & laus 710
Rom. in obſidione Iotapatæ multis cladibus afflicti 715.716
Rom. à Iotapatenis feruēti oleo pfuſi 720
Rom. ſucceſſus in obſidione Gamalæ 736
Rom. Veſpaſianum Hieroſolymam inuadere hortati 755
Romani Lidda & Iamnia potiti 579
Romani in obſidione Hieroſolymorum è caſtris excedere coacti 775
Rom. conuicijs affecti à Iudæis 777
Romanis machinis ignis iniectus 787
Rom. potiti primo muro, ſecundam oppugnationem aggreſſi 788
Rom. ſecundo muro potiti 790
Rom. rurſum pulſi eodem
Rom. Iudæos captiuos quibus pœnis affecerint 797
Rom. inuaſuri templum à Iudæis ſunt repulſi 808
Rom. iterum inuadunt urbem 815
Rom. Iudæorum dolo flammis exuſti 814
Romanis ſignis Iudæi potiti 816
Rom. tota urbe potiti 826
Romulias pater Phaceiæ ſecundi 276
Rophon ciuitas à Iuda Machabæo capta 353
Ruben filius Iacob 28
Ruben quid ſignificet eodem
Ruben fratricidium diſſuadet 34
Ruben nocte ad lacū uenit erepturus fratrem 35
Ruben orat o ad Ioſeph 40
Rubenitæ altare collocant in ripa Iordanis 124
Rubrius Gallus 834
Rubri maris diuiſio 60
Rufus Sabino auxiliatus cōtra Iudæos 504
Rufus conſul Claudio regnante 575
Ruta immenſæ magnitudinis 838
Ruth uxor Maabon 142
Ruth uxor Boos facta 145

S

Saba ciuitas Aethiopiæ 52
Sabach unus principum militiæ Salomonis 220
Sabadaias princeps à Ioſaphat inſtituitur 256
Saba filius Chuſi 12
Saba filius Iectan 15
Saba filius Iexan 22
Saba filius Rame 12
Sabatæi eodem
Sabaſſarus præfectus Syriæ & Phœniciæ 311
Sabatacha filius Chuſi 12
Sabatacheni eodem
Sabbatum quid 4
Sabbaticus annus 406
Sabbaticus amnis 834
Sabbati ſacrificium 82

Sabæi populi 12
Sabæus contra Iudæos cauſam agens pro templo Garizim, morte damnatur 365
Sabee ſeditio contra Dauid 206
Sabee caput per murum demittitur 207
Sabeon prodit inſidias Alexandræ tertiæ in Herodem 430
Sabia mater Ioæ 269
Sabinus aulicus Herodis 469
Sabini negotiũ à Cæſare cõmiſſum de cõſeruatione theſaurorũ Herodis, remoratur per Varum 499
Sabinus Hieroſolymam profectus regias Herodis aulas occupat 500
Sabinus rerum Cæſaris curator propter tyrannidẽ à Iudæis obſidetur 503.504
Sab. fugit, Varo Hieroſol. ueniẽte 506.507
Sabinus conſcius coniurationis in C. Caligulam factæ 551
Sabinus Capitolio potitus 770
Sabinus occiditur eodem
Sabini mors 566
Sabinus Syrus in exercitu Hieroſolymorũ primus murum conſcendit 807
Saboc Ethæus gigantũ proles 208
Sacerdotij cõmutatio ex tribu in tribũ 146
Sacrificiorũ genera duo 80.78
Sacrificia pauperum 86
Sacrificium quotidianum eodem
Sacrificia primitiarum ex frugibus 82
Sacrificium Pentecoſtes eodem
Sacrificia non celebranda ex mercede mulieris fornicariæ 106
Sacrorũ ſcriba præſagit de Moſe 49
Sacrũ tabernaculũ conſtituit Ieſus 122
Sadoch princeps ſacerd. de tribu Leui 186
Sadoch Tacheus comitatur Dauid è regno proficiſcentem 199
Sadoch refragat Adoniæ ꝓ regno 215. 295
Sadducæorum hæreſis 372.514
Sadducæorũ & Phariſæorũ cõtrouerſia 581
Sadoch fil. Achitobi ſub Dauid ſacerd. 295
Sadoch inſtituitur pontifex 216
Saddocus Phariſæus concitator ſeditionis aduerſus Cyreniũ, & autor quartæ ſectæ
Saffo uicus 506 (Iudæorũ 514.515
Sala filius Arphaxat 15
Sala quando genitus eodem
Saleph filius Iectan eodem
Salmanaſar rex Aſſyriorum tributariũ ſibi fecit regem Iſraël 277
Salmanaſar Samaria potitus captiuum ducit Oziam regem cũ decem tribubus Iſraël in Mediam & Perſida 279
Salomon filius Dauid ex Betſabee 187
Salomon naſcitur] 194
Salomoni mandatum à patre de ſtructura templi 212
Salomon ungitur in regem 214
Salomon ſecundo ungitur in regem 216
Salomon filiã Pharaonis duxit uxorẽ 219
Salomon quarum petitionum compos ſit factus eodem
Salomonis iudicium ſuper pueris mulierũ concertantium 219.220
Salomonis quotidianum conuiuium, ſapientia, libri, poteſtas in demones &c. 220
Salomon. quãta fuerit argenti & lapidum copia 234
Sal. quot uxores & concubinæ fuerint 234
Sal. obitus ætas, & ſepultura 236
Salome Alexandra uxor Ariſtobuli filij Hyrcani Ioannis 385
Salome filia Antipatri, ſoror Herodis 609
Salome traducit Mariamnen apud Herodem uiolati matrimonij 432
Salome à Cuſtobaro repudiũ paſſa 444
Salomes odium in filios Herodis ex Mariamne 642.455
Salomes aſtutia in exquirendis ſecretis Ariſtobuli Herodis 465.466
Salome amore in Sylæum fruſtrata, adulterij habetur ſuſpecta 467.638
Salome coacta nubit Alexæ 479
Salome reddit Herodem conſpirationis in eum factæ certum 482
Salome cũ marito Iudæos ab Herode cõprehenſos ſoluunt è carcere 497
Salome ut pacis ſemper æmula, Antipatrũ cõtra Archelaũ agere concitat pro regno Iudææ 500.501
Salome ciuitates ab Auguſto donatæ 509
Salome mortua Marco Iudeam gubernãte 515
Salome filia Herodis 480
Salothi uicus 708
Sallũ filius Ideæ ſacerdos 295
Salutis cauſa data eſt poteſtas 44
Samachonitis palus 132
Samad pater quorundam ſapientum Hebræorum 226
Samariæ deſcriptio 708
Samaria expugnata à Cereale 722.725
Samaræus filius Chanaan 15
Samareon ciuitas 245
Samaria unde dicta eodem

Samaria obſidetur ab Adher 261
Samariæ tãta fames,ut duæ mulieres filios ederent eodem
Samaria olim,nũc Sebaſtia & Sebaſte 446
Samaria obſeſſa ab Hyrcano archiſacerdote 380
Samaria deletur eodem
Samariã captam Cuthei alienigenæ occupant 280
Samarias princeps tribus Symeon inſipiẽter loquitur 101
Samaritæ leproſi fugã hoſtiũ nunciãt 262
Samaritæ accuſantur apud Darium 312
Samaritæ cuius fuerint nobilitatis 328
Samaritis eſt origo qua ſe Iudæos eſſe, & non eſſe fatentur 329
Samaritanorũ mala in Iudæos 340
Sambalas Samarita 312
Samei uiri iuſti ſententia de Herode 404
Samnas rex 859
Samna filius Ieſſe 161
Samoneus (rectius Aſomoneus) pater Symeonis auus Matathiæ 348
Samoſata oppidum 425
Samſonis etymologia & natiuitas 139
Samſon leonem ſuffocat 140
Samſon trecentis uulpibus depopulatus meſſes Palæſtinorum eodem
Sam.Gazæ portas effregit 141
Sam.per Dalilam deluſus ibidem
Sam.Palæſtinis traditur p Dalilã 141.142
Sam.iterijt unà cũ trib⁹ hoſtiũ milibus 142
Sam. princeps Iſraël XX.annis ibidem
Sam.quæſtio Thamnitis propoſita 140
Samſonis parentes & uxor occiſi à Palæſtinis eodem
Samuel indignatus inungit Saul 149
Samuel prædicit afflictiones populo futuras 150
Samuel prædicit Saul auferẽdũ regnũ 160
Samuel pergit Bethlehẽ uncturus Dauid regem 161
Samuel uita defunctus 172
Samuel ſenex filijs res diſpenſandas iniungit 149
Samuel Palæſtinos ſubiugauit 148.149
Samuel cladem Iſraëliticam & filiorum Eli perditionem prædixit 144.145
Samuelis ortus eodem
Samuelis oratio ad populum 148
Samuelis filij iniuſtitiæ accuſati abdicãtur officijs 149
Samuelis ſecunda oratio ad populum Iſraël 154
Samuelis uerba,tonitrua confirmarũt 155
Samuelis reſponſio ad Saul ſuper inobedientia 160
Samuelis umbra alloquitur Saul 176
Sanabalath Samarita pater Iſacham, ſocer Manaſſæ fratris Iadili 326
Sanabalath,pmittit ſacerdotiũ genero ib.
Sanabalath ab Alexandro obtinet poteſtatem condendi tẽplum genero 327
Sanabalath mortuus eodem
Sanagar princeps Hebræorum 132
Sanctũ ſanctorũ in tabernaculo Moſis 72
Sanctæ unctionis confectio 78
Sanguineus fluuius aquæ 56
Sanſigeranus rex Amaſorum 570
Sapha ſcriptor Ioſiæ regis 285
Saphin locus interpretatur ſcopulus 328
Saphat pater Heliſæi 249
Saraias ſcriba exercitus Dauid 191
Sarabaſne & Siſinnio ſatrapis Syriæ epiſtolam mittit Cyrus 305
Sara curat ablegari Agar cum Iſmaël 20
Sara filia Aram 14
Sara uxor Abrahæ eodem
Sara cũ Abrahã migrat in Agyptũ 15
Sara ſepulta 22
Saræ ætas eodem
Sarobazanes præfectus Syriæ 310
Sareas põtifex occiditur in exilio Bab. 292
Sarepta ciuitas 246
Sardiniorũ decretũ pro Iudæis 410
Saris princeps Babyloniorum contra Hieruſalem 298
Saruia ſoror Dauid 174
Saruch filius Reu 14
Saruch quando genitus eodem
Sardonychum lapidum mira uis 79
Saturnini ſententia de filijs Herodis 476
Saturninus procurator Syriæ 478
Satum menſuræ genus 262
Saturninus coniunx Paulinæ 518
Saturninus tutor Fuluiæ 520
Saul filius Cis 150
Saul perditas oues quærẽs uenit ad Samuelem 151
Saul ungitur in regem Iudæorũ ibidem
Saul ad regnũ electus ſeipſum abſcõdit 152
Saul profligauit Naas & Ammonitas 155
Saul ſecũdo ungitur in regem 154
Saul in Dauid inuidia &c. 164
Saul ob ueram fortitudinem laudatur à Ioſepho 177

Saul ſuo gladio interit 180
Saul & filiorũ corpora præciſis capitibus ſuſpenſa ab hoſtibus eodem
Saul & filiorũ corpora labitæ ui hoſtibus ablata ſepeliunt eod.
Saul ſecundus 588
Scala Iacob 26
Scaurus quomodo Ariſtobuli ſecundi & Hyrcani tertij legatos ſuſceperit 394.604
Scaurus pecunia corruptus 394
Schalamitæ 601
Scipio Alexandrum Ariſtobuli filium ſecuri percuſſit 402
Scopos locus 696.775
Sebaſtus præſes Alexandriæ 566
Sebaſtia, olim Samaria 446
Sebaſtus portus 486
Sebabeth pater Reſphe 185
Sebatatha conuallis 244
Sebeth ciuitas Galaadina 158
Sebon ciuitas 389
Sebonitis regio 546
Sedechias rex Hieruſalẽ poſt Ioachim 288
Sedechias in obſidione Hieruſalem cõſulat Hieremiam 290.291
Sedechias fugiẽs capitur à Babylonijs hoſtibus 291
Sedechias in Babylone moritur, & honorifice ſepelitur 295
Sedechiæ filij perimuntur, ipſe autem excæcatus ducitur ad Babyloniam 292
Sedechias pſeudopropheta refutat, pphetiam Micheæ 254
Sedebath menſis 96
Seditio contra Moſen 86
Seditio contra Moſen grauiſſima exoritur 90
Seditio iterũ orta in Moſen 93.94
Seductio mulieris 4
Segehem locus, in quo ſepultus Saul 180
Segete loci nomen 169
Seiran uilla 130
Seir mons ab Eſau habitatus 32
Seianus inſidiator Tiberij 529
Sela filius Iudæ 46
Sella uxor Lamech 6
Seleuſarus patrem occidit 282
Seleucus Babylonem apprehendit 329
Seleucus Soter filius magni Antiochi 345
Seleucus filius Antiochi Grypi Antiochũ Cyzicenũ patruum occidit 386
Seleucus expugnatur ibidẽ
Seleucia ciuitas condita à Seleuco Nicanoris 546
Seleucia Antiochi Pharanx 602
Seleuciæ ingens cædes Iudæorũ facta 546
Selene Cleopatra regina Syriæ 390
Seleuci Nicanoris beneficẽtia in Iud. 338
Seleucia urbs Syriæ circa Antiochiã 576
Sellum interfecit Zachariam filium Hieroboam 275.
Semeias propheta ad Roboam 237.240
Semeias filius Eli 209
Semeias refragatur Adoniæ ad regnum aſpiranti 215
Semei unus principũ militiæ Salom. 220
Semẽi cõuicijs afficit Dauid exulantẽ 200
Semei exorat ueniam 205
Sem filius Noë 10
Semelius uetuit Iudæos ciuitatem & tẽplũ reſtaurare 306
Sennaar campus 10
Sennacherib rex Aſſyriæ contra Hieroſolymam caſtrametatus 280
Sennacherib à filijs perimitur 282
Sennacherib ſucceſſit Aſaracoldas eod.
Senatus conſultum pro Iudæis 402
Seniores 70. ab Eleazaro pontifice ad Ptolemæũ Philadelphũ miſſi magno honore excipiuntur 335
Sentij oratio ad ſenatum Romanum de imperio abrogando 559
Seon rex Amorræorum 96
Seon prælio contendit 96
Sephori Galilææ populi 398
Sephoris à quo condita 515
Sephoris hoſtibus ſe tradit 695
Sephina turris 779
Septem principes ſint uniuſcuiuſq; ciuitatis 107
Sephines turris 780
Septimi menſis ratio 81
Septuaginta ſeniores cum donarijs à rege dimittuntur 337
Sephorim ciuitas Galilææ 505
Sephora filia Rahuelis uxor Moſi 55
Sepulchrũ Dauid ab Hyrcano apertũ 598
Sepulchrum Dauid infeliciter ab Herode apertum 465
Serebæus Iudæorum princeps in reditu à Babylone 309
Seret filius Zabulon 46
Seron dux inferioris Syriæ uincitur à Iuda Machabæo 350
Serpens maledictus 5
Serritæ populi 175

Seſos genus regum Aegyptiorum 859
Sex. Cerealis 817
Sex. Cæſar Syriæ rex 404
Sex. Cæſar inſidijs interficitur 612
Sicariorũ interitus, qui in Alexandriam & Thebas profugerant 850
Sichem filius Hemor 31
Sichima ciuitas eodem
Sichimitæ populi eodem
Sichimitæ delentur 136
Sichimitæ ſaluati per Saul 159
Sichimitæ coram Alexandro ſe Hebræos eſſe non Iudæos profeſſi ſunt 329
Sichimorum prouincia 33
Sichimitarũ epiſtola ad Antiochũ 348
Siclus Hebræorum numiſma 203
Sidon filius Chanaan 15
Sidon ciuitas eodem
Sidon capta ab Alexandro 327
Sidonius Sichimitas nũcupauit Hebr. 329
Sidonijs mandatum miniſtrare materiam templi 211
Sidrach nomen Ananiæ ſocij Danielis apud Babyloniam 296
Siene 768
Siloa fons 779
Silas tyrannus Iudæus 394
Silam filius Neptalim 46
Silo ciuitas 236
Silo dux Rom. contra Parthos ab Antiocho filio Ariſtobuli, pecunia corrupt⁹ 420
Simron filius Iſachar 46
Similitudo Iacob & Eſau 25
Simobarus rex Sodomitarum 16
Simon Geraſenus 762
Simon ab Hieroſolymitis contra zelotas præficitur 765
Simon Gioræ ſeditioſus Iudæus 705
Simon à Romanis captus 828
Simon Romam ductus occiditur 837
Simon Iuſtus Oniæ patri ſuccedit in ſacerdotium 332
Simoni mortuo Eleazarus frater ſuccedit eodem
Simõ filius Oniæ auaro patri ſuccedit 345
Simone mortuo ſucceſſit Onias filius eod.
Simeon filius Aſamonei 348
Simon Matathias filius Matathiæ ib.
Simon Matathias contra Tyrios pugnãs uictor euadit 353
Simon à regione Tyri uſq; ad Aegyptum militiæ præficitur 370
Simon Bethſuram capit 371
Simon populum Iudaicum ſuper luctu Ionathæ Abaron ſolatur 374
Simon dux populi factus à Tryphone circumueniri nequijt Mauſoleũ fratri ſtruxit, & arcẽ Hyeroſol. diruit 374.375.597
Simon perfidiam & ingratitudinẽ paſſus ab Antiocho Sotere 376
Simon inſidijs Ptolemæi generi ſui interfectus 598
Simon Doſithei filius legatus Iudæorum ad Romanos 379
Simon filius Buzi Alexandrini inſtituitur ſacerdos ab Herode, filiam eius in uxorẽ ducente 448
Simon Herodis ſeruus regnandi æmulatione Iudæam infeſtans, à Grato occiſus eſt 659. 660
Simon Eſſenus expoſitor ſomnij Archelai 512.664
Simon Camithi filius, põtifex poſt Eleazarum Annæ filium 516
Simon Boëthus Canthara pontifex 567
Simon Hieroſolymites detractor Agrippæ maioris 570
Simon Galilæus crucifixus 579.664
Simon Cyprius magus 582
Simõ Ethei legatus Iudæorũ ad Florũ 688
Simonis filij Sauli egregia fortitudo 692
Simonis Gioræ tyrannis 705
Simeon Gamalielis 745
Sina mons 54
Sina mons ſterilis, nullorumq; fructuum ferax 61
Siphas Galaadites 202
Sitennua puteus 24
Siſara dux exercitus Chananæorũ 132
Siſara interfectus à Iahel muliere 133
Siſinnius Syriæ et Phœniciæ põfect⁹ 305.310
Sobarus ſophiſta occiſus 690
Sobachus princeps militiæ Ammonit. 195
Sobnea ſcriba Ezechiæ 281
Socho loci nomen 162
Socho ciuitas à Roboã ſtructa 239
Sodomitæ uicti ab Aſſyrijs 16
Sodomitarum reges v. eodem
Sodomitæ tributũ ſolebãt Aſſyrijs eod.
Sodomitæ captiui erepti eodem
Sodomorũ excidiũ 18.19
Soëmus 695
Soëmus Herodis amicus 439
Soëmus mandatũ Herodis pandit de Mariamne occidenda 440
Soëmus interficitur 442

Sogor locus in quem refugit Lot 19
Sol ſtetit 121
Solis retrogreſſio per x. gradus 285
Solomona mater ſeptem Machabæorum martyrum 901
Solon legislator 882
Solyma ciuitas 17
Sondus Arabs à Sylæo occiſus 485
Somniũ pincernæ Pharaonis ſoluitur 37
Somniũ panis hordeacei narratũ ab hoſtibus Gedeonis 834
Sophar filius Eliphas 32
Soron filius Herculis 22
Sorophaci barbari eodem
Sors ad diuidendam terram mittitur pro tribubus Iſraël 123
Soſibius primas cuſtodiæ Ptol. Philadelphi 330
Soſius Herodis adiutor in bello 425
Sotanis 735
Spartiatæ Lacedæmones 571
Sponſi bello inutiles 113
Stagnum Geneſar 515
Statua Abſalom 203
Strabon geſtorũ Pompeij meminit 396
Strabon Cappadox 380
Strabon 385
Stratonis turris 582
Stratonis turris, nunc Cæſarea 446
Stratopedes incenditur 690
Stoccheus libertus Agrippæ maioris 531
Stola pontificalis à Vitellio ſacerdotibus data 521
Stolæ cõſeruãdæ poteſtas Iud. cõceſſa 573
Stolæ ſacerdotales in tẽplo Salomonis 225
Stolæ Leuitarũ in tẽplo Salomonis eod.
Scylus legatus Iudæorũ 688
Stultitia gentiliũ redarguitur à Ioſepho 888
Suha Aegyptiorum rex 279
Sualitis rex 858
Suba rex à Saul ſubiugatus 158
Succeſſio regum Babyloniorũ 299
Sudeas filius Phideæ ſacerdos templi Salomonis 295
Sue filius Abrahæ ex Cethura 22
Suius 615
Suna ciuitas 176
Suni filius Gad 47
Supplicĩ propter tranſgreſſionẽ 218
Supputatio annorũ Adã diuerſa eſt 8
Supputatio annorũ ab Adã uſq; ad ædificationẽ templi Salomonis 222
Surim filius Abrahæ 22
Suſa ſcriba Dauid 208
Suſachus Aegyptiorum rex 240
Suſachus bellũ mouet cõtra Roboã eod.
Suſachus templũ Salomonis ſpoliat eod.
Suſis Perſarũ metropolis 303.315
Suſandrum caſtrum 900
Sycamina loca quædam 584
Syllanus Epheſius 464
Syllanus rector Syriæ 517
Sylas Babylonicus 696
Sylas libertus Agrippæ maioris 531
Sylæus accuſat Herodem ob cæſos Arabes apud Auguſtũ Cæſarem 471
Sylæus Obodæ regis legatus exardet amore Salomes 467
Sylæus Trachonitas ab Herode deficientes ſuſcipit 470
Sylæus per Nicolaum Damaſcenum accuſatus damnatur à Cæſare 474
Symeon filius Iacob 28
Symeon quid ſignificet eodem
Symeon obſes datur pro reditu fratrũ ad Ioſeph 41
Syra onera 34
Syri populi 15
Syria regio ſubditur Dauid 190
Syria & Phœnicia bello premuntur 279
Syria capitur ab Alex. Epiphane 565
Syria à Iudæis uaſtata 698
Syri Samariã obſidẽtes turbãtur à deo 268
Syr. quot milia cæſa ab exercitu Agad 252
Syrorum bellũ cõtra Achab 250
Syrus rex Meſopotamiæ 195

T

Tabernaculi filiorum Iſraël ædificatio 70
Tabernaculi ornatus & munimentum 71
Tabernaculi inſtrumenta quid ſignificent 76
Tabernaculi cõſecratio quãdo facta eſt 78
Tabernaculi hoſtiæ igne cõſumptæ eodẽ
Tabernaculorũ ſolennitates 81
Taburius mons 123
Tadapharus Aſſyriorum rex 277
Talla uicus 708
Talphim aliàs Raphim uxor Adad 235
Thales philoſophus 854
Tabah filius Nachor 14
Thahas filius Nachor eodem
Thabor mons 133
Thadallus dux exercitus Aſſyriorum 16

Thalamus Iachin columnæ nomẽ in templo 224
Thamar filia Dauid 187
Thamar ſoror Abſalom eodem
Thamar opprimitur ab Amnon 196
Tham. queritur fratri iniuriã ſibi illatã 157
Thamar filia Abſalom nupſit Roboã 205
Thaman occiditur 245
Thamna concubina Eliphas 32
Thamna ciuitas Palæſtinorum 140
Thamnata oppidum Iudææ 361
Thamnitæ populi 140
Tanganas Samarita 312
Thapſa oppidum 275
Taraches rex Aethiopum 282
Tarbis Moſen amauit 55
Tarichææ oppidum 701
Tarichena ciuitas à Caſſio capta 402
Taricheorum obſidio 730.731.732.733.734
Tarſus oppidum 12
Tarſa 275
Thare filius Nachor 14
Thare pater Abraham eodem
Thare quando genitus ibidem
Thare moritur eodem
Tharſis filius Iani 12
Thaumaſti clementia in Agrippam captiuum 530
Tauri laudantur 684
Theatra Herodis 445.631
Theatrũ Hieroſol. ſtructũ ab Herode 445
Thebon oppidum 246
Thecos oppidũ à Roboã ſtructum 239
Thecua 256
Teglatphalaſſar rex Aſſyriorum 275
Teglatphalaſſar occidit Raſin 277
Themaus filius Iſmaëlis 20
Templum Salomonis 222
Tẽpli ſtructura quomodo digeſta 225
Templum ſpoliatur à Suſſacho 240
Templum reparatur à Ioa primo 269
Templum ſtructũ in Moraim mõte 21
Templi ædificatio in Aegypto 565
Tẽplum Dagonis flãmis cõſumitur 567
Tẽplũ à Pompeio magno captum 596
Templum uetus Hieroſolymitanum dirui tur & nouum ædificatur per Herodem 452.453.630
Templum crebris latrocinijs prophanatum 584
Templum Herculis & Haſthartæ 230
Templum ſpoliatur & incenditur à Babylonijs 292
Templi inſtauratio impeditur 306
Templi inſtauratio facta ſub Dario 310
Templi ædificatio iterum impeditur 318
Templi expoliatio ſub Antiocho 347
Tẽpli renouatio ſub Iuda Machabæo 352
Templi obſidio per Antiochum Eupatorem 356
Tẽpli obſidio per Hyrcanũ tertiũ 395
Templum Iſidis deſtructum 520
Templũ incenſum inuito Tito 818
Templum cædibus pollutũ ſeditione Hieroſolymorum 772
Tempus afflictionis filiorum Iſraël in Aegypto 47
Tempus à templo Salomonis ſimulq; Cyri uſq; ad excidium ſub Tito factum 819
Tempus à Ioſue uſq; ad obſidionem Hieroſolymorum 187
Themuſis rex 860
Theodas magus 578
Theodorus Zenonis multos Iudæorum occidit 385.602
Theodoſis contra Iudæos cauſam agens pro tẽplo Garizim damnatur morte 365
Theodeſit⁹ uel Theodeſtus eunuchus 319
Theophraſtus 865
Theoſta oppidum 394
Theodectus oculis orbatus temerario auſu de lege ſcripturus 327
Theopompus quid paſſus ſit quod legem attigerit 337
Theſria ſeptimus mẽſis Hebræorũ 226
Terræmotus magni Herodis tẽpore 627
Teſtimonium Sibyllæ de turre Babyloni ca 12
Teſtari prohibetur unus 107
Tiberias condita ab Herode tetrarcha 516
Tiberiadis deditio ad Veſpaſianum 730
Tiberij uindicta de ſtupro Paulinæ & ſeductione Fuluiæ 520
Tiberij mors Viteilio nunciata 524
Tiberij indignatio in Agrippam 527
Tiberius difficilis in legationibus miſſitandis & ſuſcipiendis 528
Tiberius mutationẽ magiſtratuũ nõ probabat eodem
Tiberius tardus ad puniẽdũ maleficia 528
Tiberius moriturus ex omine præcognoſcit ſucceſſorem regni 531.532
Tiber. Alex. præſes Iudææ poſt Fadũ 579
Tiberius gemellus filius Druſi, nepos Tiberij Cæſaris 529.530
Tigranes rex Armen. Iudæã iuadit 390.605

Tigris fluuius 4
Tirathua uicus 520
Tiridates rex Armeniæ 841
Titi & Vespasiani munificentia in Iudæos uictos 338
Titus Liuius gestorũ Pompei meminit 396
Titius Syriæ procurator 470
Titus Vespasiani filius Alexãd. missus 706
Titi profectio in Iudæã 709
Titus Iotapatã capit 723
Titi oratio ad exercitum Taricheos obsidentem 731
Titus Taricheos clade afficit 732
Titus à Giscalenis receptus 741
Titus, patre imperium Roma obtinente, mittitur in Iudæã 770
Titus Hierosolymã exploraturus in mediis hostibus diuinitus est seruatus 774
Titus Romanos à Iudæis penè profligatos iterum ad resistendũ accendit 776
Titus capit milites à Iud. circũuectos 778
Tit. à Castore illusus plus iusto clemẽs 789
Titus secũdo muro potitus 790
Tit. Hier. muro & castellis circũdat 800
Titi oratio ad milites murũ ascẽdere nõ ausos 806
Tito inuito tẽplũ Salomonis incẽsum 818
Titus sacerdotibus serò ueniã petẽtibus renuẽs ad seditiosos orationẽ habet 822
Titus urbe Hierosolyma potitus solos armatos occidi iubet 827
Titus militibus gratias agit 829
Tito Cæsari Simon Gioræ oblatus 830
Titus Sabbaticum amnem perlustrat 834
Titus Parthorũ muneribus donatus, Romã triũphãs ingreditur cũ patre 834.835
Titus Phrygius 817
Thobona ciuitas 287
Thobias pater Iosephi recõciliatoris Oniæ ad Ptolemæũ Eupatorẽ 341
Tholus filius Isachar 46
Thou rex cũ Dauid fœdus iniit 190
Thraces, olim Tirenses 12
Tochabel mater Mosi 68
Tollemnia oppidum 545
Tomus loci nomen 770
Tonitrua prouincialibus insueta Samuelis uerba confirmarunt 155
Trachon prouincia Herodi datur, expulso inde Zenodoro 449
Trachonitis regio Syriæ ad Arabiã 13
Trachonitidis institutor Hus ibidem
Tragelion mensis 408
Traianus expugnator Aphecæ. 721,725
Translatio arcæ dei in Hierusalem 188
Trebellius Maximus 560
Trecenti Hebræorum aquã manibus biberunt 134
Tres fortissimorum Dauid aquã inter hostes hauserunt 209
Tribus Leui purificatio 82
Tribui Leui quis uictus concessus 85
Triginta & sex uiri Hebræorum interempti 119
Trimestris Moses exponitur 50
Tripolis ciuitas 380
Tryphon Hyrcano conuiciatur 534
Troglodytis regio relicta filijs Abrahæ ex Cethura 22
Tryphon Diodorus Apamenus cõtra Demetrium Nicanorem 369.370
Tryphon Ionatham Abaron fraudibus capiens interficit 373.375.597
Tryphon contra Simonem Matathiã frustratus 375
Tryp. princeps à militibus cõstituitur 376
Tryp. obsessus in Apamia perimitur eod.
Tryphõ tõsor Herod. occisus 477.478.643
Tryphon Theodionis tabellio 574
Tryphonis perfidia & nephas in Antiochum qui Theos dictus 376
Tubalcain ferrariæ artis inuentor 6
Thuribula in templo Salomonis 225
Turbatio Syrorum à deo facta 262
Turris Babylonicæ ædificatio 10.11
Turris Hyrc. quomodo extructa 345. 346
Turris Antonia 382.784
Turris Stratonis eodem
Tygran filius Gomer 12
Tyrannus delator filiorum Herodi 547
Tyrãnus præpositus castrorum 697
Tyridates rex Armeniæ 577
Tyriorũ animositas de Assyrijs 279.280
Tyronis audacia carpentis Herodem in filiorũ mortem anhelantem 477.643
Tyro cũ filio apprehenditur 477.643
Tyrijs commissum ministrare materiã ad templi structuram 211
Tyrus urbs ab Alexandro uastata 527
Tyrus locus inter Arabiã & Iudæã 546
Tyropeon uallis 779

V

Vachalim rex Ammonitarum 295
Vadacer proiecit corpus Iorã in agrum Nabot 265

Vagoas

Vagoas eunuchus 482
Vagoſes grauiter Iudæos mulctauit 526
Valerinus dux contra Tiberiadem 729
Valerius Gratus præſes Iudææ poſt Anniũ Rufum 516
Valerius Aſiaticus 554
Valerius Aſiaticus occiſus 558
Varus Iud. bella & ſeditiões ſedat 506.507
Varus Iſſemus 693
Varro Syriæ rector 629
Vaſa templi Salomonis 225
Vaſa dei ablata remittũtur Herodi per Cyrum 504.505
Vaſtatio locuſtarum in Aegypto 57
Vaſthis uxor Artaxerxis repudiatur 318
Vatezobra uicus 815
Veluenes Samarita 512
Venenum nulli dandum 112
Veneris abuſus damnatur 112
Ventidius Baſſus dux Rom. 420.619. 620
Ventidius Herodi primo Machæram mittit 422.622
Veraunius legatus ad Claudium de uſurpanda autoritate imperij 565
Verba dei ad Iacob 26
Verbũ domini ad Samuel 144.145
Verba reginæ Aethiopiæ mirãtis Sal. 235
Verba Moſi ad deum 54
Verba Hieroboam ſeducentis populũ ad idololatriam 238
Verba Goliath ad Saul & Hebræos 162
Verba Balaam ad Balach 99
Verba Dauid morituri ad Salom. 216
Veræ Hiſtoriæ indicium 855
Veria Syriæ oppidum 256
Vermiũ plaga in Aegypto 57
Veſpaſianus bello Oriẽtis præficitur à Nerone 706
Veſpaſianus à Sephoritis benigne ſuſceptus 707
Veſpaſianus Galilæam inuadit 712
Veſpaſianus Gadaram expugnat 713
Veſpaſianus Iotapatã obſidet 715.713.714
Veſpaſianus in obſidione uulneratus 718
Veſpaſianus Ioppe potitus 728
Veſpaſ. à Tiberienſibus receptus 730
Veſpaſianus Taricheis potitus 733.734
Veſpaſianus Hieroſolymam inuadere inuitatus 755
Veſpaſianus Geraſium deuaſtat 761
Veſpaſ. Toparchias aliquot ſubegit 764
Veſ. à militibus imperator declaratur 767
Veſpaſianus Ioſephi præſagij recordatus, Ioſephum à uinculis ſoluit 768.769
Veſ. Sarmatas Mœſiam depopulantes cædit 833.834
Veſpaſ. tẽplum pacis Romæ cõſtruxit 537
Veſpaſ. Iudæam uenũ exponit 840
Veſpaſiani reditus in Italiam 852
Veſpaſiani natalis celebratus 858
Veſpaſiani nauigatio 850
Veſpaſiani ſucceſſus in obſidione Gamalæ 736.737
Veſpaſiano Iotapata proditur 725
Veſpaſiani milites Galilæã depopulati 709
Viam ignorantibus eſſe monſtrandã 111
Victoria Saul 153
Victoria Aſa de Aethiopibus 244
Victoria Iſraëlitarum de Moabitis 259
Victoria Iudæ Machab. de hoſtib⁹ 505.552
Vicus Damaſci habitatio Abrahã dictus 15
Vienna Galliæ ciuitas in qua exulauit Archelaus 512
Vir mulierem membratim ſectam, per ſingulas tribus deſtinauit 128
Virga Aaron fronduit 94
Virga Moſi aquam è petra elicuit 64
Virga Moſi & magorum 56
Viſio Iacob 26.30
Vithalaga uillæ nomen 562
Vithegra municipium 764
Vitæ humanæ periodus 14
Vita & mors filiorum Elí 144
Vitellius Syriæ præfectus 520
Vit. Syriæ procurator Tiberio regnãte 455
Vitellius Hieroſolymis ſtolam reddit pontificibus 528
Vitellius Artabano inimicus iterũ reconciliatur Tiberio iubente 522
Vitellius Germanorũ imperator 764
Vitell. uſurpãs imperiũ Romã uenit 764
Vitellij mors 770
Vitulæ aureæ adorantur ab Hebræis Roboam ſeductore 238
Vl filius Aram 15
Vlata ciuitas Herodi datur 450
Vltio facta pro Gabaonitis 208
Vltio in Oziã ſacrorũ temeratorem 274
Vnctionis ſacræ confectio 78
Vni teſti non credendum 107
Vnus ſit belli princeps 115
Vochar filius Ioſeph 218
Volumnius procurator Syriæ 471.642
Volũnij ſentẽtia de filijs Herodis 476.645
Voſcheti ciuitas 284
Votum Iephthe temerarium 158

Vphre municipium 764
Vr rex Madianitarum 102
Vrbes à Salomone conditæ 231
Vrbes à Roboam structæ 239
Vrias filius Ioathan sacerdos templi Salomonis 295
Vrias dolo Dauid regis occisus 194
Vrias alius pater Chiræ 224
Vri princeps militiæ Salomonis 220
Vrion sororius Mosi 66
Vsura prohibita 111
Vxor Lot in statuam salis conuersa 19
Vxor cuiusdam Leuitæ à Gabaonitis stuprata 128
Vxoris diuortium 110
Vzal filius Iectan 15

X

XAnticus mensis 7.58.78.82
Xerxes patri Dario successit 315
Xerxis regis epistola pro Iudæis 315
Xerxes (ut ex historia apparet) positus pro Vlysse 685
Xylophorias festiuitas Iudæorũ 689
Xystus turris 682. 779

Z

ZAbulus Arabs Alexandri Balas caput abscidit 368
Zabulon filius Iacob ex Lia 28
Zabulon quid significet eod.
Zabulon ciuitas capta 695
Zabulonitæ quam terram sortiti 125
Zabud mater Ioachim 287
Zacharias propheta filius Ioiadæ iniuste lapidatur in templo 270
Zachariæ amici occidunt Ioam eodẽ
Zacharias filius Hieroboã patri succedens sex mensibus regnauit 274.275
Zacharias ab amico suo Sellũ occisus ib.
Zacharias filius Achaz perimitur ab Amasia secundo 276
Zacharias propheta prædicit apertionem templi 311
Zacharias Amphetali filius 746
Zacharias in tẽplo à Zelotis occisus 754
Zachel (aliàs Zazel) propheta ad Iosaphat 256
Zaleucus Locrenus 882
Zamarias omne genꝰ Baasa interemit 245
Zamarias semetipsum concremauit eod.
Zamari Iudæo Babylonio datur regio Bathanea contra Trachonitas 480
Zarach filius Iudæ 46
Zareas rex Aethiopiæ contra Asam bella mouet 244
Zarassa uxor Aman 321.322
Zarnon dux Madianitarum captus 135
Zaroch filius Helchiæ sacerdos templi Salomonis 295
Zeb rex Madianitarum occisus 135
Zebedæus pater Achar ex tribu Iudæ 119
Zebethama pars Hierosolymorũ 779
Zebul princeps Sichimitarum 130
Zelotypiæ probatio 85
Zelotæ qui sint 745
Zelo legis Phinees Samariã interfecit 102
Zelotarum pugna contra Simonem Gerasenum 762.765
Zelpha famula Liæ 28.47
Zenodorus expellitur Trachone regione 449.629
Zenodorus frustra Herodẽ accusauit mortuus Antiochiæ 450
Zeno Cotilas 577.598
Zephion filius Gad 47
Zephyrius 655
Zerbin dux Madianitarũ captus 135
Zethura ciuitas à Roboã structa 239
Zeusis amicus Antiochi 340
Ziba famulus Dauid 191
Ziba Dauid exulãti uiaticũ ministrat 199
Ziba libertus Saul Dauid occurrit 205
Zibæ fallacia proditur eodem
Zipha ciuitas à Roboam structa 239
Ziphæi produnt Dauid 171.174
Ziphin locus aliàs Noua 178
Zizus princeps Arabum 388
ζὴν Iupiter dictus 331
Zoara ciuitas 395
Zoaze ciuitas 597
Zohar filius Simeonis 46
Zoilus tyrannus Stratonis 385
Zona sacerdotum tabernaculi 74
Zophanitica toparchia 764
Zora ciuitas 379
Zorobabel filius Salathiel dux Iudæorum Hierosolymam redeuntium ab exilio Babylonico 309
Zorobabel princeps Iudæorum mittitur à Babylone per Cyrum, restituturus templũ dei 305.308
Zorobabel proficiscitur ad Dariũ 306
Zorobabelis sententia de fortitudine mulieris & ueritatis 307.308
Zorobabel proficiscitur reparaturus templũ & urbem 308
Zur rex Madianitarum 102

INDICIS FINIS.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI HE

BRAEI, HISTORIOGRAPHI CLA

riſſimi, de bello Iudaico libri ſeptem, interprete Ruffino Aquileienſi.

PROLOGVS.

Voniam bellum, quod cum populo Romano geſſere Iudæi; omnium maximum quæ noſtra ætas uidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus, gentésue commiſiſſe cum gentibus: quidam, non quod rebus interfuerint, ſed uana & incongrua narrantium, ſermones auribus colligentes, oratorum more perſcribunt. Qui uero præſto fuerunt, aut Romanorum obſequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falſa confirmant: ſcriptis autem eorum partim accuſatio, partim laudatio continetur: nuſquam uero exacta fides reperitur hiſtoriæ. Idcirco ſtatui, quæ tetro Barbaris antea miſi, patria lingua digeſta, Græca nunc his qui Romano imperio reguntur exponere. Ego Ioſephus Matathiæ filius, Hebræus genere, ſacerdos ex Hieroſolymis, qui & initio cum Romanis bello conflixi: poſtcáq; geſtis, quia neceſſitas exegit, interfui: Nam cum hic, ut dixi, motus grauiſſimus exortus eſt, Romanorum quidem populum domeſticus morbus habebat: Iudæorum autem, qui ætate ualidi, & ingenio turbulenti erant, manu ſimul ac pecunia uigentes, adeo temporibus inſolenter abuſi ſunt, ut pro tumultus magnitudine, hos poſſidendarum ſpes, illos amittendarũ partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam qui trans Euphratem eſſent, gentiles ſuos, ſecum rebellaturos eſſe crediderant: Romanos autem & finitimi Galatæ irritabant: nec manus Celtica quieſcebat; diſſentionumq; plena erant omnia poſt Neronem: & multos quidem reges tempus adhortabatur. Lucri autem cupidine pars militaris mutationem præſentiũ deſiderabat. Itaq; indignum eſſe duxi, errantem in tantis rebus diſſimulati ueritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotiſſimos, & ultra Euphratẽ gentis noſtræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligentia uere cognoſcere, unde cœpiſſet bellum, quantiſq; cladibus conſtitiſſet, quóue modo deſiſſet: Græcos uero & Romanorum aliquos, qui militiam ſecuti non eſſent, figmentis ſiue adulationibus captos, iſta neſcire, atq; hiſtoriis audent ea inſcribere: qui præter hoc (ut mihi quidem uidetur) quod nihil ſanum referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos uolunt magnos oſtendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deiciunt. Noti autem intelligó, quonam pacto magni eſſe uideantur, qui parua ſuperauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellũ tractũ eſt: neq; multitudinis Romanorũ, quam in ea militia labor exercuit: neq; ducũ magnitudinis, quorũ profecto gloria minuitur, ſi cum multum

pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentiũ, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorumq; sine ullo mendacio prosequar. Dicta uero de factis reponam, dolori atq; affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissentionibus est euersa, & in templũ sacrosanctum, inuitas Romanorũ manus, atq; ignem Iudæorum tyranni traxere, testis est qui eam uastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellũ miseratus quidem populũ, quod à seditiosis custodiretur: sæpe autẽ cõsulto differri passus ciuitatis excidiũ, protracto obsidionis spatio, dummodo belli pœniteret autores. Quod siquis me aduersus tyrannos, eorũq; latrociniũ accusatorie loqui putet, uel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, solam nostram ciuitatem cõtigit ad summũ felicitatis gradũ procedere, eandẽq; ad ultimos gradus deponi. Deniq; omniũ post cõdita secula res aduersas, si cum Iudæorũ calamitatibus cõferantur, superatũ iri nõ ambigo. Et horum autor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus temperetur. Siquis autẽ durior misericordiæ sit iudex, res quidẽ tribuat historiæ, lamenta uero scriptori: quanq; merito Græcorũ diserros increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarũ cõparatione præterita olim bella exigua demonstrantur, iudices residents aliorũ facundiæ detrahentes. Quorũ & si doctrinam superant, uoluntate uincuntur. Ipsi uero Assyriorũ, & Medorũ gesta perscribunt, ueluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cũ in scribendo tantũ eorũ uiribus cedant, quantũ sententiæ. Erat enim unicuiq; studiũ, quæ uidisset facta, cõscribere: quoniam & interfuissent rebus gestis, & efficaciter qd promittebat, implerent: mentiriq; apud scientes, inhonestũ esse uiderent. Enimuero noua quidẽ neq; ante cognita memoriæ tradere, suiq; temporis res cõmendare posteris, laude ac testimonio dignũ est. Industrius autẽ habetur, nõ qui *alienam dispositionẽ* atq; ordinẽ transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus propriũ cõficit historiæ. Sed ego quidẽ sumptu ac labore maximo, qui cũ essem alienigena, Græcis simul & Romanis gestarũ rerũ memoriam repono. Ipsis autẽ indigenis, ad questũ quidem ac lites, ora patent, linguæq; solutæ sunt. Ad historiam uero, in qua uerum dicendũ est, summáq; ope negotia colligenda sunt, obmutescunt: concessa infirmioribus, neq; scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaq; apud nos historiæ ueritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidẽ Iudæos repetere, qui fuerint, quóue pacto ab Aegyptiis discesserint, quasque regiones errando peragrauerint, & quas uel quoties incoluerint, & quemadmodũ inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneũ existimaui: quoniam multi ante me Iudæorũ de maioribus huius gentis ueritissima cõposuerunt: & nõnulli Græcorũ, quæ illi scripserãt patria uoce, prosecuti nõ multum à ueritate deuiarunt. Exinde autẽ historiæ principiũ sumam, quo scriptores eorũ & prophetæ nostri desierunt: & bellũ quidem meis temporibus gestũ, latius quáq; potuero diligentia referam. Quæ uero ætate mea sunt antiquiora, summatim breuitérq; percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuictis penitus Hierosolymis, cum trienniũ sexq; menses eam tenuisset, ab Asa

Autor proponit ex ordine quid in his libris dicturus sit.

monæi

monæi filijs expulsus est. Deinde quod eorum posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas, populũ Romanũ Pompeiumq; traxerunt: quomodóq; Herodes Antipatri filius, eorum potentiam depositurit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est; Augusto Octauiano quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo in locis degente. Quódq; bellũ anno duodecimo post imperiũ Neronis eruperit: quamq; multa per Sosiũ acciderint: quantáq; ad primos impetus armis Iudæi persuaserint: quóq; modo accolas permunierint: & quod Nero propter Cestij peccata, summæ rei metuens, Vespasianũ bello præposuerit: & quod is cum maximo filiorũ Iudæam intrauerit, quantũ Romanorũ exercitũ ducens: quantáq; manus auxiliorũ per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatũ quasdam uictoria ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorũ in bello disciplinam, curámq; rerum, & utriusq; Galilææ spatia, & naturam, finésq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ æqualitatẽ, lacúsq; & fontes, captarumq; ciuitatũ mala, cum fide sicut uidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas cælauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorũ, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autẽ in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæq; signa de hoc ei cõtigerint, Romæq; mutationes: & quod inuictus à militibus imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Aegyptũ digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quóq; modo tyrannis succubuerint, eorũq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Aegypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quóq; modo exercitum, & quo in loco congregauerit: uel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipso præsente seditio. Aggressus quoq; numerosos, & quantos erexerit aggeres: trium q; murorũ ambitũ & magnitudinem, siue mensuram, & munitionem ciuitatis, & fani, templiq; dispositionem: ad hæc aræ spatiũ, mensurámq; uerissime dicam: festorũ quoq; dierum mores aliquos, septémq; lustrationes, & munera sacerdotũ. Iterumq; pontificis uestes, sanctáq; templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorũ in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templũ seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Differam uero populi uulnera, & calamitates: quámq; multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec uero aut perfugarũ clades, aut captiuorũ supplicia prætermittam: uel quemadmodũ templũ inuito Cæsare cõflagauerit: quámq; multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidiũ: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, uel tyrannorũ captiuitatẽ, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinẽ: aut cui quisq; fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, uicorúmq; munimina funditus eruerunt. Titus uero, peragrato territorio, cuncta restituit: eiusdémq; reuersionẽ in Italiam, ac triumphũ. Hæc omnia septem libris cõprehensa perscripsi: ne uituperationẽ à rerũ scientibus, & qui bello interfuerunt, sustineam: uerũ amantibus, prout uerius potui, cuncta explicaui. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

De deuastatione Hierosolymæ ab Antiocho. Caput I.

An. lib. 12. cap. 6.

VM potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autē illis cōtentio de potentia, quod honoratus quisq; grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Thobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum cōfugerūt: petentes, ut semet ducibus in Iudæam irrumperet. Idq; regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus, & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus charior erat, interfecit. Datáq; passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres, sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóq; ab eo in Heliopolitana regione solo, ibi oppidum cōdidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamen Antiocho, neq; præter spem deuicta ciuitas, neq; populatio, neq; tantæ cædes satis fuere: sed intemperantia uitiorū, eorúmq; memoria, quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit, ut abrogato more patrio, nec infantes suos circuncideren, porcósq; super aram immolarent: quibus omnes quidem aduersabantur: optimus uero quisq; propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidijs ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatē suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim uiros honorabiles uerberaret, & communiter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad uindictæ audaciam iritauit. Denique Matathias Asomonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex uico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinq; filios habebat,) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem ueritus, in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia, descendit: commissoq; prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisq; uolentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur: relicto Iudæ principatu, qui filiorū suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturū existimabat Antiochū) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmq; Epiphanem iterū in fines suos ingredientem, uehementissima percussum plaga, repressit. Adhuc autem feruente uictoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóq; conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem cōpellit. Fano autem potitus & locum purgauit omnem, mutó q; cinxit: & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata

An. lib. 15. cap. 4.

An. lib. 12. cap. 7. & capitibus sequentibus.

An. lib. 12. cap. 7. 8.

fabricata, in templum intulit, ueluti prioribus profanatis: arámq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres exijt. Quare congregatis peditum milibus quinquaginta, equitum autem propè quinque milibus, octoginta uero elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. Et Bethisuram quidem municipium capit. In loco uero, cui Bedoscariæ nomen est, quà transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. Et priusquàm cõgrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrimq; maxima, & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptáq; hostili acie, ad elephantũ usque peruenit. Sed illum quidem, quem regem esse opinabatur, cõtingere, quod multum superemineret, minime potuit. Beluam uero in aluo percussam, super se deposuit, & obtritus interijt: nulla alia re gesta, nisi quod magnum opus aggressus, uitam gloriæ posthabuit. Qui tamen regebat elephantum, priuatus erat. Et si casu fuisset in eo Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm ut sola spe prædari facinoris, mortem uidereretur optasse. Hoc autem fratri eius, totius prælij præsagium fuit. Nam fortiter quidem Iudæi, diúque decertarunt: sed à regijs triumphis secunda fortuna usis, numeróque præstantibus superati sunt: multisque interfectis, Iudas cum cæteris in Gosniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibiq; dies paucos commoratus, utensilium penuria ingreditur: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera uero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem regis, Iudas non quiescebat, sed accersione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam, quos ex prælio receperat, apud uicum Adasa, cum Antiochi ducibus congreditur: factisq; fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis, occubuit. Et in diebus paucis, frater eius Ioannes occiditur: insidijs eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

An. lib. 12. cap. 10. 13. 14.

An. lib. 12. cap. 18.

De successionibus principum à Ionatha usq; ad Aristobulum. Cap. II.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, & in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius sese ageret, suámq; potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. Non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Nanque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan, cum ad Antiochum paucis comitatus, Ptolemaida ueniisset, dolo comprehendit. Eóque uicto, contra Iudæam mouit exercitum. Vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodq; ab eo superatus esset, iratus, eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, *Zoazen quidem, & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron, subactis præsidijs: aduersusque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit: qui Doram ante militiam, quam in Melo habuit, obsidebat. Sed regis auiditatem satiare nõ potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non multo enim post, Antiochus Cendebeum ex ducibus suis, ad uastandam Iudæam, opprimen-

An. lib. 13. cap. 1.

An. lib. 13. cap. 9.

Aliâs Gazara

dumq; seruitio Simonem, cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum ualidissimis præmisit, partem uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidijs etiam in montana dispositis, in omnibus superat. Clarissimáque potitus uictoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum, & hic moritur in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobusq; filijs in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adulescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ uirtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem: sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. Et is quidem statim recessit, in aliquod ultra Hierichunta castellũ, quod Dagon uocatur. Hyrcanus autẽ paternum honorem pontificis assecutus, postquàm deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæum petit: & matri simul & fratribus adiumento futurus, castellúmque aggressus, alijs quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quotiens premeretur, matrem eius, fratrésque in murum productos, palàm ut possent conspici, uerberabat: eosdémq; præcipitandos, nisi quamprimum recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quàm iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filiũ precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parceret impio: sed quidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam, immortalitate duceret meliorem: dummodo ille pœnas eorum, quæ in domũ suam contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impelleba-tur: modo uerberari eam, lacerariq; conspiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatus annus aduenit: quem septimo quoque orbe, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis unà cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotilas cognominatus est, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibiq; assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro Dauid, qui regum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniæ plus quàm tribus milibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere: primúsque Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rursúsque tamen, quando Antiochus contra Medos bello suscepto, tempus ei uindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, uacuas propugnatoribus esse ratus: quod & uerum fuit. Medabam quidem, & Samogam cùm proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Cuthæorum genus, adiacentia fano loca incolentium, exemplo eius quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit autem Idumææ non paucas alias ciuitates: & præterea * Adoreon, & Marisam. In Samariam uero usque progressus, ubi nunc est Sebaste; ciuitas ab Herode rege con-

An. lib. 13. ca. 14. — *Ptolemæus ab Hyrcano obsessus.* — *An. lib. 13. cap. 15.* — *An. lib. 13. cap. 16. 17.* — *Aliàs Aboreum.*

ge condita, ex omni ea parte concludit: filiósque suos Aristobulum & Antigonum obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem, uenerunt, ut etiam insuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum. Qui cum prompta eis uoluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. Et ille quidem ad Scythopolim usque, persequentibus eum memoratis fratribus, effugit: hi uero in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murũ concludunt, & expugnata ciuitate, ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro Theodoro, & Demetrio gesta. Caput III.

SEcundarum autem rerum Ioannis, & filiorum eius, inuidia seditionem gentilium concitauit: multíq; aduersus eos collecti, non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. Reliquum uero tempus Ioannes, cum fortunatissime uiueret, & optime rebus per annos triginta & tres administratis, & quinque filijs relictis, moritur: uir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria uel maxime præcipua solus habebat. Nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiam de duobus maioribus filijs suis, quod rerum domini permansuri non essent, ante uidit, atque prædixit. Quorum uitæ, quis fuerit exitus, narrare non indignum uidetur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo, natu maior Aristobulus, translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octogitauno annis, ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit: seruitio, quod apud Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem uero à se secundum Antigonum (nanque illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autem uinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. Nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, ut uinctam famæ necaret. Horum autem facinorum pœnas, Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. Nam & hunc interemit, adductus criminationibus, per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis, deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore, ut aduersa ualetudo Aristobulum corriperet. Antigonus uero circa festorum solenniorum finem, armatis comitatus, templum ad orandum quammaxime petiuit, plúsque in honorem fratris ascendit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeuntes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam, priuata fortuna maiorem esse criminabantur: quodq;

Hyrcanus decedit.

An. lib. 13. cap. 18.

maxima caterua ſtipatus, ut illum interficeret, eò ueniſſet: nec eum perpeti honorem ſolum,& regnum habere, cui regnũ ipſum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus,tamen credidit Ariſtobulus. Ac ne uel ſuſpicari quicquã uidere tur,proſpiciens,& ut incerta præcaueret, ſuos quidem ſatellites in quendam ſubterraneum,& tenebroſum locum tranſire iubet. Ipſe autẽ iacebat in caſtello,Bari ante,poſt autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent,occiderent autem Antigonum,præcepit,ſi cum armis adiret. Necnon & ipſi Antigono, qui præciperent,miſit,ut inermis ueniret. Ad hæc regina ſatis callidũ cum inſidiatoribus conſiliũ capit. Nanq; his qui ad eũ miſſi fuerant perſuadet,ut mandata quidem regis taceant,dicant uero Antigono,quod frater audiſſet, arma ſibi eum pulcherrima in Galilæa ornatũq; bellicoſum fabricaſſe: quæ ne ſingulatim inſpiceret, morbo impeditũ fuiſſe:nunc autẽ,præſertim cum aliò diſceſſurus ſit,libenter cum uideret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim mali ſuſpicaretur,fratris ſuadebat affectus) cum armis uelut oſtentatum ſe ueniens, properabat. Sed ubi ad obſcurum tranſitum, qui Stratonis pyrgus uocabatur,acceſſit, à ſatellitibus interemptus eſt:certúmq; documentum præbuit,omnem beneuolentiam,iúsq; naturæ criminationibus cedere,nullámq; optimarũ rerum affectionẽ tantum ualere,ut inuidiæ perpetuo poſſit obſiſtere. In hoc autem etiam Iudam quis non recte miretur? Eſſæus erat genere,qui nunquam diuinando peccauit,neque mentitus eſt. Is Antigono tranſeunte per templum, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant,exclamauit (non paucos autem diſcipulos papas,ſiue conſultores habebat) Nunc mihi pulchrum eſt mori, quando ante me ueritas interijt: mearúmq; prædictionum aliquod mendaciũ deprehenſum eſt. Viuit enim iſte Antigonus,qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius, apud Stratonis pyrgum fato fuerat deſtinatus: & ille quidem ſexcentorum abhinc ſtadiorum interuallo diſtat. Horæ uero diei ſunt quatuor: ſed & uaticinationem tempus effugit. Hæc locutus ſenior, mœſto uultu & mente ſolicita ſecum multa reputabat. Et paulopoſt interfectus Antigonus nunciatur,in loco ſubterraneo,qui eodem nomine,quo maritima Cæſarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit, quod uatem fefellit. At uero Ariſtobulo confeſtim ſceleris plenitudine morbus ingraueſcit: ſempérque facinoris cogitatione ſolicitus, perturbato animo tabeſcebat: donec mœroris acerbitate uiſceribus laceratis, ſubito ſanguinem uomeret. Hunc ergo unus è ſeruulis, eius miniſterio deſtinatus, foras efferens, prouidentia diuinitatis errauit: & ubi Antigonus erat occiſus, ſuperextantes adhuc cædis maculas, cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem continuo ſublato, qui puerum tanquam de induſtria ſanguinem libaſſe conſpexerant, clamor ad aures regis peruenit: cauſámque requirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad reſciendum magis ardebat. Ad extremum uero minitanti, uimque adhibenti, uerum quod erat indicauerunt: atque ille cum lachrymis oppleſſet oculos, quantúmq; poterat ingemuiſſet, hæc dixit: Sperandũ certe nõ erat,ut maximũ dei lumen facta mea nefaria laterent. Nam cito me ultrix cognatæ cædis iuſtitia perſequit. Quàmdiu ò corpus improbũ fratri,matriq; damnatã animam detinebis? Quàm diu paulatim illis libabo ſanguinem meum? Simul totum accipiant: neq; iam meo-

Antigonus occiditur.

De Iuda Eiſæo.

iam meorum uiſcerum inferias fortuna derideat. His dictis, illico moritur: cum non plus anno regnaſſet. Vxor uero fratrem eius uinculis diſſolutis, regem conſtituit Alexandrũ, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare uidebatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterũ regna appetentem occidit: alterum autem priuata uita contentũ ablatis rebus ſecum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum * Acohin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium: ſed uictoria in Ptolemæi parte propenſior fuit. Poſtea uero quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Aegyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximũ quæ trans Iordanem ſita erant, ubi precioſiſſima quæq; bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. Repente hæc Theodorus aggreſſus, & proprias res recepit, & ſarcinas regis aufert, Iudæorúmq; ferè decem milia interfecit. Verum hoc uulnere ſuperior fuit Alexander. Conuerſuſq; ad maritimas regiones Raphiam capit & Gazam, itémq; Antheodonem, quæ poſtea à rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, cõcitatur in eum feſto die populus Iudæorũ. Nam plerunq; epulæ ſeditiones accendunt. Nec uidebatur inſidias poſſe cõprimere, niſi peregrinos haberet auxilio * Piſidas & Cilicas: Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorũ gente diſcordiam. Cæſis autẽ ſupra octo milibus, ex turba rebellium Arabiæ manus attulit. Ibiq; Schalamitis ſub iugum miſſis, tributóq; his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmq; Theodorum metus ſecundis eius ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertũ funditus eruit. Mox autem congreſſus cum Oboda rege Arabum, qui locũ fraudi opportunum in Galaadenſi regione præuenerat, captus inſidijs totum amiſit exercitum in uallem altiſſimam cõpulſum, atq; obtritum multitudine camelorũ. Ipſe uero elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam, ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autẽ etiam tunc ſuperior, crebríſq; præſidijs nõ minus quinquaginta milibus Iudæorũ per ſex annos interfecit: nequaquam tamen uictorijs lætabatur, quoniam regni ſui uires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morúmq; uarietatẽ intantũ oderant, ut percontanti cauſam, quonam pacto eos ſedare poſſet, dicerent, ſi moreretur. Nam uix etiam mortuo daturos ueniam, qui multa ſcelerate feciſſet. Simul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen * Acero fuit, accerſiuit. Qui cum his maiorum præmiorũ ſpe facile paruiſſet, ueniſſetq; cum exercitu, miſcentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtroſq; tamẽ Alexander mille quidem equitibus, ſex autẽ peditũ mercenariorũ milibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoq; propè ad decem milia bene ſibi cupientium, aduerſæ autẽ partis eſſent equitũ tria milia, peditúmq; milia quadraginta. Et priusquàm ueniretur in manus, intercedentibus nunciis & præconibus regis, transfugia tentabãt. Demetrius quidẽ Alexandri mercenarios, Alexander autẽ Iudæos: qui Demetriũ ſequerentur, obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cũ neq; Iudæi ſacramenta, neq; fidẽ Græci cõtemnerent, armis iam cominus decernebant. Superátq; prœliũ Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij uirtutẽ ſuam multis & animi & manus operibus demonſtraſſent. Finis autẽ pugnæ præter

An. lib. 13. cap. 19.

Aliàs Aſochiton.

Aliàs Perſes.

Aliàs Eucero.

An. lib. 13. cap. 20.

ſpem cæ

ſpem cedit utriq;. Nam neq; uincentem Demetriũ, qui eius auxilium petierant, expectare uoluerunt: & immutatæ fortunæ miſericordia, ſex Iudæorũ milia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerant, cõtulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit, ſed Alexandrum iam quidem collectis uiribus bello idoneum eſſe ratus, omnem uero gentem ad eum cõmeare extimans, mox inde digreſſus eſt. Non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorũ, ſimultates depoſuit: bello autem aſſiduo tamdiu cum Alexandro decertabat, donec pleriſq; interfectis cæteros in Miſſelim ciuitatem coẽgit: eáq; uaſtata in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem uſq; procederet. Octingentos enim captiuorum in media ciuitate crucifigens, mulieres earũmq; filios in conſpectu matrum necauit: atq; hæc potans, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, ut etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo milia hominum extra totam Iudæam profugerent. Quorum exiliũ mors Alexandri finis fuit. Cum eiuſmodi factis tandem ægréque regni otium quæſiſſet, ab armis requieuit.

Alexandri crudelitas.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano. Caput IIII.

RVrſus autem ſit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionyſius dictus eſt, Demetrij quidem frater: ſed eorum nouiſſimus, qui Seleucum generis autorem habebant. Hunc enim timens, qui Arabas parato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antipatridã montibus proximum, & inter Ioppes littora ſpatium, foſſa & altiſſima ualle diremit. Ante foſſam uero murum ædificauit excelſum turrésque ligneas, ut faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere ualuit. Exuſtis enim turribus foſſiſque repletis, cum ſuis copijs tranſgreſſus eſt. Vindictáque poſthabita, qua deberet eum à quo prohibitus eſt ulciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex, in locis ſuæ nationis commodioribus agens ad pugnam, deinde Ioppen cum equitatu reuerſus (habebat autem numerum decem milium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Forti autem prælio depugnato, quamdiu quidem ſuperabat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſſim Arabes trucidarẽt. Vbi uero procubuit (ſuccurrendo enim uictis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximáque pars eorum, cum in acie eſſent, tum in fuga conſumitur. Reliquos autem in uicum * Annam delapſos, alimentorũ penuria perire contigit, præter paucos. Hinc Damaſceni Ptolemæo Minæi filio infenſi Aretam ſibi ſociant, Syriæq; Cœles regẽ cõſtituũt. Qui bello illato Iudææ, poſtquam pugna uicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geras petiit: rurſus opum Theodori cupidus, triplicíq; ambitu circundatis defenſoribus, locum pugnando cepit. Necnõ & Gaulonem & Seleuciam, quæ Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugũ mittit. Ad hæc autem capto Gamala caſtello ualidiſſimo, eiúsq; rectore Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio, latúsque à gentilibus ob res proſpere geſtas excipitur. Belli autem requiem ſecutum eſt morbi principium. Et quoniam quartanis febrium

Aliàs Chanã.

brium circuitionibus fatigabatur, depulsum iri ualetudinem credens, si rursus animum negotijs occupasset, intempestiuis militiæ laboribus sese dedit: & ultra uirium efficaciam corpus impellens, inter ipsos tumultus, trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit, Iudæos eius uel maxime dicto obedientes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiam sibi populi comparasset. Neq; spes eum fefellit. Nanq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatū. Quippe quæ morē gentis patrium probe norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabat. Cum autem duos filios Alexandro generatos haberet, natu quidem maximum Hyrcanū, & propter ætatem declarat pontificem, & quod præterea segnior esset quàm ut potestate regia molestus cuiquam uideretur, regem cōstituit: Minorem autem Aristobulū, priuatum uiuere maluit, quod feruentioris esset ingenij. Iungunt autem se eiusdem mulieris ditioni, quoddam Iudæorum collegium, Pharisæi: qui præter alios pietatē colere putarentur, & peritius leges exponere: ob eamque causam propius eos aspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiose deseruiens. Illi autem paulatim, fœminæ simplicitate decepta, omnes pro sua libidine summouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac soluendo quos uellent, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regijs cōmodis fruerentur, expensas uero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaq; augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca peregrinorum parauit auxilia, quibus nō modo statum suæ gentis roborauit: sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem alijs, uerū Pharisæis ipsa ultro parebat. Deniq; Diogenem quendam insignem uirum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, ut octingenti (quos supra memoraui) regis iussu tollerentur in crucem. Nihilominus autē Alexandræ suadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset excitatus, occideret. Cumque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimatum quisque ad Aristobulum confugerent, quorum periculum agebatur. Atque ille matri persuasit, ut his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Illi quidem data sibi copia per agros dispersi sunt. Alexandra uero in Damasco cōmisso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatē premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta suscepit. Regem autē Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolomaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum seruis suis, quos multos habebat, omnésque pro ætatis feruore fidissimos, uniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit, conductis auxilijs, regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Aristobuli cum filijs includit apud castellum, quod à septentrione fano adiacens, Baris antea uocabatur, ut diximus, postea uero Antonia cognominata est, imperante Antonio: quemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine, Sebaste, & Agrippias, aliæ ciuitates appella-

An. lib. 13. ca. 22.

Aristobulus inuadit regnum

appellatæ ſunt. Ante tamen Alexandra moritur, quàm in Ariſtobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipſa nouem annos adminiſtrauit: Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam uiua commiſerat. Verum Ariſtobulus uiribus atque autoritate præſtabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum ſumma cõflictu, pleriq; Hyrcano relicto tranſeunt ad Ariſtobulũ. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in caſtellum Antoniam, ibiq; ſalutis obſides nactus: erátq; ibi in cuſtodia. ut præmiſimus, coniunx Ariſtobuli cum filijs: ſed prius quàm graue quid fieret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem Ariſtobulus haberet, Hyrcanus uero excederet, quaſi frater regis, alijs honoribus cõtentus. Hoc modo in fano reconciliati, cum in conſpectu circumſtantis populi benigniſſime alter alterum ualere iuſſiſſent, domus permutant: & Ariſtobulus quidem recedit in regiam, Hyrcanus autem in Ariſtobuli domum.

An. lib. 14. cap. 1.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hieroſolymæ. Cap. V.

An. lib. 14. ca. 2. 3. 4.

METus uero & alios eius inimicos præter ſpem dominantis occupat, & maxime Antipatrum, iamdudum Ariſtobulo inuiſum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac diuitijs aliarumq; rerum copia gentis ſuæ princeps. Is igitur & Hyrcanum, ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnũ repeteret, hortabatur: & ipſe Aretæ, ut Hyrcanum ſuſciperet, atq; in regnum deduceret, ſuadebat: multa detrahens Ariſtobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans. Simúlque admonebat, quod eum deceret regno clariſſimo præſidentem, iniquitate oppreſſis manum porrigere: Hyrcanũ autem iniuriam pati, qui principatu iure ſucceſſionis ſibi debito caruiſſet. Sic inſtructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóq; curſu in oppidũ, quod Petra dicitur, ſaluus euaſit, quod regni ſedes eſſet Arabiæ. *Ibi poſtquam* Hyrcanum in manu regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus, ut auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditũ equitumq; milia* quinquaginta, quibus nequaquam reſtitit Ariſtobulus. Sed primo impetu ſuperatus, in Hieruſalem fugere cogitur: atque omnino captus eſſet, niſi dux Romanorum Scaurus, aduerſis horũ temporibus imminens, ſoluiſſet obſidionem. Nanq; is ex Armenia quidem in Syriam miſſus erat à Pompeio magno, qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed ubi Damaſcum uenit, recens à Metello & Lolio captam reperit: his inde ſubmotis, cognitóq; in Iudæa quid ageretur, illuc uelut ad quæſtum cucurrit. Deniq; mox ut fines ingreſſus eſt, Iudæorum legati ad eum ueniunt à fratribus, utriſque ut ſibi potius adiumento eſſet orantibus. Sed trecentis talentis, quæ Ariſtobulus ei miſerat, iuſtitia poſthabita eſt. Tot enim acceptis, Scaurus ad Hyrcanum & Arabas legatos dirigit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, niſi ab obſidione deſiſterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculſus, & Scaurus Damaſcum rediit. Ariſtobulus autem, quod captus non eſſet, ſatis ſibi eſſe non credidit: ſed omnibus quas haberet copijs congregatis, perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Capirona uocant, prælio commiſſo, ſupra ſex eorum milia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri: Hyrcanus uero & Antipater Arabũ priuato au-

Aliàs cl.

De Scauro duce Romanorũ

uato auxilio, ſpem in aduerſarios contulerunt. Et cum Pompeius Syriam trāſgreſſus Damaſcum peruenisſet, ad ipſum confugiunt. Multisq; muneribus ei datis, illa tantū quibus apud Aretam uſi fuerant allegantes, magnopere precabātur ut Ariſtobuli uiolentiam odio dignam putaret, regnóq; Hyrcanum reſtitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur: ſed nec Ariſtobulus ſibi defuit corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offenſus obſequijs, neq; ferendum exiſtimans abiectius, q̄ regem deceret utilitati ſeruire, à Dioſpoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusq; ſocijs hoc precantibus, Ariſtobulū petit, & Romano ſimul exercitu & Syrorum inſtructus auxilijs. Cum uero Pellam & Scythopolim prætergreſſus Coriās uenisſet, unde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca ſubeuntibus, cognito Ariſtobulū in Alexandrium confugiſſe (id autem caſtellum eſt in mōte præcelſo poſitum ſatisq; liberaliter accuratum) mittit per quos eum iuberet inde deſcendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio uocaretur, periclitari potius q̄ parére. Sed populum uidebat horreſcere: & amici monebant, ut Romanam uim cogitaret, quam ſuſtinere non poſſet. Itaq; horum conſilijs obediens, deſcēdit ad Pompeium, quodq; iuſte regnaret, multis proſecutus in caſtellum redijt. Et cum iterum deſcendiſſet prouocatus à fatre, ac de ſuis iuſtitijs cum eo cōcertaſſet, denuo regreditur nō prohibente Pompeio. Erat autem inter ſpem timoremq; medius: & ueniebat quidam uelut exoraturus Pompeiū ut ſibi cuncta permitteret, ad montem uero reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare uideretur. Quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hisq; præpoſitos monere literis ut abſiſterent, quibus præceperat, ut non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóq; iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. Multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hiericūtem Mithridatis mors nuntiata. Vbi pinguiſſima Idumæa regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cumq; illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus, ſupplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodq; ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquam eorū quæ promiſit effectum eſt: Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, nec in oppidum quidem Ariſtobuli ſocij receperunt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facile non uidebat. Vallemq; pro mœnibus horribilem, fanumq; illic cernebat proximum, adeo tutiſſima munitione circundatum, ut etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo profugium. Hoc autem diu quid faceret hæſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt, Ariſtobuli quidem ſocijs bellū geri potius regemq; liberare dignum eſſe firmantibus: qui uero cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum cōſtantiam reputantes. Deniq; uicta pars Ariſtobuli, conceſſit in templū: & pon-

An. li. 16. ca. 6. 7.

An. li. 14. ca. 7. 8.

te qui ab eo ciuitati iungebatur abſciſo, ut ad ultimum uſq; reſiſteret, inſtruebatur. Cum autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hiſq; domum regiã tradidiſſent: ad hæc obtinenda Pompeius unum è ducibus ſibi obedientibus Piſonem cum militibus intromittit. Hiſq; præſidijs in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant pacem perſuadere poterat, omnia quæ circũ erant expugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad cõſilia conferẽda, & ad efficiẽda quæ iuberet alacriter animatis. Ipſe uero in partes ſeptẽtrionales foſſamq; uallemq; replebat omni genere materiæ per milites conportato: cũ per ſe opus eſſet difficillimum propter immẽſam altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterent. Manſiſſetq; labor imperfectus, niſi Pompeius obſeruatis diebus ſeptimis, quibus Iudæis religio ab omni opere manus abſtinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepiſſet, inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam ualle repleta, & impoſitis aggere turribus, admotisq; machinis Tyro portatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur. Cum diu turres obſidentiũ magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, uim repugnantium ſuſtinerent, ueruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in alijs admiratus eſt: & præcipue, quod nihil de ſuperſtitionis ſuæ ritu inter media tela pereuntes derogari paſſi ſunt: ſed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie ſacrificia & uictimas, omnemq; dei cultum diligentiſſime celebrarunt: nec uel in ipſo excidio cum ad aram in dies ſingulos trucidarentur, legitimis religionis ſuæ muneribus abſtinuerunt. Menſe itaque obſidionis tertio uix una turre deiecta, fanum irruptum eſt. Primus autem murum tranſcendere auſus eſt cũ ſuis agminibus Syllæ filius Fauſtus Cornelius, & poſt eum centuriones duo Furius & Fabius, cum ſuis agminibus. Et circumſepto undique fano, alios aliò confugientes, uel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi ſacerdotũ, quanquam hoſtes ſtrictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perſeuerabant: & in ipſo libandi templumq; adolendi miniſterio mactabantur, ſaluti quoq; præferentes religionis obſequium. Multos autem ſuæ gentiles aduerſæ partis ſtudioſe trucidabãt, plurimi ſemetipſos in rupes præcipitabant. Nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in deſperationem ſuccenſis, pariter conflagrabant. Itaq; Iudæorum quidem milia duodecim occubuerunt: Romanorum uero perpauci: ſed plures ſauciati ſunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti uiſum eſt, quàm ſanctum illud arcanum, neq; cuiquam prius uiſum, alienis eſſe detectum. Deniq; Pompeius unà cum ſuis comitibus in templum ingreſſus, ubi neminem præter pontificem adeſſe fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis, & menſis in quibus libare atque adolere moris eſt, uaſcula ex auro cuncta proſpexit: congeſtamq; pigmentorum molẽ, ſacrasq; pecuniæ ad duo milia talentorum. Nec tamen uel hæc uel aliud quicquã de ſacroſanctis opibus ſiue inſtrumẽtis attigit. Sed poſtero die poſt excidium curare templum ne quid haberet ſordidum ædituos iuſſit: & ſolennia ſacra celebrare. Ipſe autem Hyrcanum pontificem declarauit: quod ſe & in alijs rebus alacrẽ obſidionis tempore præbuiſſet, promptamq; ad bellum aggreſtium multitudi-

Cor. Syllæ primus murũ trãſcendere auſus.

Hyrcanus põtifex declaratur.

nem

tem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, bene uolentia potius quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, securi percussit, Faustum uero & qui unà fortiter fecerant, præclaris præmijs donat: & Hierosolymis tributum indicit: ablatas autem gentibus etiam quas in Syria ceperant ciuitates, Romanorum qui tunc erant militum duci parere iussit: proprijsq; tantum terminis circũduxit. Instaurat autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quã Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates de eorũ potestate liberauit, quas præuenti nõ exciderant, Hyppon & Scythopolim & Pellam & Samariam & Marisam: itemq; Azotum & Iamniam & Arethusam: necnon & maritimas Gazã & Ioppen & Doram, & quæ pridem Stratonis Pyrgus uocabatur, post autẽ ab Herode rege clarissimis ædificijs trãsformata, Cæsarea nominata est: easq; omnes indigenis ciuibus reddítas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autẽ & Iudææ, cunctorumq; administratione ad Aegypti usq; fines & flumen Euphratem, cũ duabus cohortibus Scauro permissa. Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuũ ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ totidemque filij: quorum unus Alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo. Caput VI.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circumerant omnia uastabat, multis & in hoc malis afflictus. Nam exercitũ fames premebat. Cui tamen Hyrcanus per Antipatrum uictui necessaria suppeditabat. Quem uelut Aretæ familiarẽ etiam Scaurus ad eum legauit: ut bellũ pactione deponeret. Itaq; persuasum est Arabis trecentis talentis decedere: atq; ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius qui Pompeium fugerat: magna manu dilapso interea tempore congregata, Hyrcano grauius imminebat, Iudæámq; depopulabatur. Quem quidem mature debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatũ esse cõfidebat: nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, cum in alijs fortem se præbuisset tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum ueritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem milia peditum, & mille quingenti equites: uillasque opportunas muris, hoc est Alexandrium & Hyrcanium & Macherunta non longe ab Arabiæ mõtibus muniebat. Igitur Gabinius cum parte militum præmisso Marco Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorũ Malachus & Pitholaus principes erant: iunctis cum Marco Antonio uiribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo post aderat cũ suis copijs Gabinius. Alexander autem tum quod ita unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumque Hierosolymis appropinquasset coactus prælium suscepit, amissisque sex milibus, quorum tria uiua capta sunt, tria uero prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexan

An. lib. 14. cap. 9.

An lib. 14. cap. 10.

drium castellum uenit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delicto rum uenia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cum autē illi nihil mediocre cogitarent, pleriſque interfectis, reliquos in castellū conclusit. In hoc prælio dux Marcus Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset, tamen tunc etiam suum uicit exemplum. Gabinius autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. Deniq; iussu eius & Scythopolis habitari cœpit: & Samaria & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Arabia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliæq; multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem recte dispositis regressus Alexandrium, uehementius urgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoſci delictis orans, & quæ sibi parerēt castella Macherunta & Hyrcanium tradere non dubitans, quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequijs, uiro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique sani cura mandata, cæteris reipublicæ partibus optimates præfecit. Omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itēq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destinatis quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem unius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō multo post euenit, ut turbarum his fieret initiū elapsus Roma Aristobulus, qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idq; recingere muro tētabat. Deinde cognito, quod Gabinius * Sisennam & Antonium & Seruilium duces, cōtra se cum exercitu misit, in Macherunta concedit: uulgiq; imbellis onere depositō, solus armatus propè ad octo milia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector, cum mille uiris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitōq; conflictu, aliquandiu cū suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat, donec ui Romanorum subacti, cæsa sunt uirorū quinq; milia. Propè uero ad duo milia in quendā tumulum confugierunt. Cæteriq; mille cum Aristobulo, perrupta Romanorū acie, in Macherūta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima uespera tetēdisset, sperabat quidem aliam se manū per inducias belli posse contrahere, castellumq; bene munire. Impetum autem Romanorum, supra quàm poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus custodiæ coērcuit. Filios autē eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum, coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Aegyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. Nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit

An. lib. 14. ca. 11.

An. lib. 14. ca. 12. *Elabitur Roma Aristobulus.*

Al. Sisinnii.

Iterum Aristobulus capitur & Romā reducitur.

adiuuit. Et Iudæis in ea parte uias, quæ Peluſium ducerẽt, obſeruantibus, trãſmittere Gabinium perſuaſit. Aliâs uero Syria diſceſſu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexandex Ariſtobuli filius ad diſceſſionem reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent, obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuẽs (iam enim ex Aegypto redierat) hoc tumultu inſtante, nonnullis diſſidentium præmiſſo Antipatro cõcordiam perſuaſit. Cũ Alexandro autem milia triginta remanſerant, & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem *Itaburiũ congreſſi, decem milia ſternuntur: cæteram uero multitudinem fuga diſperſit. Et Gabinius ad Hieroſolymam reuerſus (id enim Antipater uoluit) remp. eius compoſuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna ſuperat, & Mithridatem & Orphanẽ à Parthis profugas clàm dimittit, eosq; militibus aufugiſſe firmauit. Interea Craſſus ei ſucceſſor datus, Syriam ſuſcepit. Is in Parthicæ militiæ ſumptum, & omne aliud aurum templi, quod Hieroſolymis erat, abſtulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo milia talentorum. Euphratem uero tranſgreſſus, & ipſe perit & exercitus eius: de quibus non eſt huius temporis cõmemorare. Poſt Craſſum autem, Parthos in Syriam properantes irruere Caſſius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæſito, in Iudæã feſtinabat: captisq; Tarichæis, propè ad tria milia Iudæorum adducit in ſeruitium. Occidit autem etiam Pithlaum, ſeditioſos Ariſtobuli colligentem, cuius necis ſuaſor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina, nomine Cypris: unde filios quatuor, Phaſelum, & regem Herodem, & Ioſippum, & Pheroram, & Salomen filiã habebat. Cum autem omnium, qui ubiq; potentes eſſent, amicitiam hoſpitijs familiaritatéq; conquireret, præcipue regem Arabum per affinitatem ſibi ſociauit: eiusq; fidei commendans filios ſuos ad eum miſit; quoniam bellum cum Ariſtobulo gerendum ſuſceperat. Caſſius autem, compulſo ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuerſus eſt, Parthos trãſitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

Al. Thaburiũ.

An. lib. 14. ca. 13.

De Ariſtobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem. Caput VII.

C. Aeſar autẽ poſt ſenatus & Pompeij fugam, trãs mare Ionium rebus omnibus Romáq; potitus, ſolutum uinculis Ariſtobulum, cum duabus cohortibus uelociter ad Syriam miſit: & hanc facillime & cuncta Iudææ proxima, per illum ſubijci poſſe ratus. Verum & ſpem Cæſaris & Ariſtobuli alacritatem præceſſit inuidia. Nam ueneno peremptus à Pompeij ſtudioſis, aliquãdiu etiam ſepultura in ſolo patrio carebat, corpusq; mortui ſeruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis iuſſum eſt in monumentis regalibus ſepeliendum. Occiditur autem Alexander quoq; filius eius, à Scipione ſecuri percuſſus Antiochiæ, ſecundum Pompeij literas, accuſatione pro tribunali prius habita ſuper his, quæ in Romanos admiſerat. Ptolemæus autem Minæi filius, qui apud Chalcidem ſub Libano morabatur, captis eius fratribus, filium ſuum Philippionem, qui eos arceſſeret, mittit Aſcalonem: atque ille abſtractum ab Ariſtobuli coniuge Antigonum, eiusq; ſorores, adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum cõiugio ſuo copulat, ob eamq; poſtea cauſam à patre occiditur. Accepit

An. lib. 14. ca. 14.

An. 14. ca. 15.

enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia, fratres eius propẽsiore cura tuebatur. Antipater autem, Põpeio mortuo, in clientelam Cæsaris sese contulit: & quia Mithridates Pargamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Aegyptum, apud Ascalonem morabatur: non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxiliũ ferre persuasit: uerum & ipse armata Iudæorum tria circiter milia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani, Ptolemæum etiã Blicum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamq; fretus Mithridates, auctis propter Antipatrum copijs, Pelusium proficiscitur. Et quia transire uetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater uero & in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis comitibus insiluit: & Pelusiũ quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Aegyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, uerumetiam ut uictui necessaria præberent, *multis persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitæ in manus uenirẽt, ultroque sese traderent Mithridati, atq; ille delatam pergrato pugnam cũ cæteris commisit Aegyptijs, in loco cui nomen est Iudæon Stratopedon: eumque in acie omni dextro cornu periculo liberauit Antipater, circũgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: Iamque diu reliquos fugientes angebat, donec etiam castris eorũ potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cum fugeret, perdidit. Præter spem uero seruatus ex prælio, uacuus inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde illic tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum, ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus, multáq; perpessus uulnera toto corpore gerebat, signa uirtutis disertæ. Post autem quando rebus in Aegypto compositis, ad Syriam redijt, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsque rebus honorando, amicissiméque tractando, dignum æmulatione constituit: eiusdemq; gratia etiam pontificatũ confirmauit cum Hyrcano.

An. lib. 14. ca. 16.

Al. militi.

De accusationibus Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herodi bellum mouente. Caput. VIII.

De Antigono Aristobuli filio.

EOdem uero tempore, Antigonus quoq; Aristobuli filius, cũ uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionẽ felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet propter inimicitias Pompeij, ueneno quãtum putabatur perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumq; inuidiæ dolorem admiscere miserijs, ultra hæc Hyrcano & Antipatro criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisq; gentem iniurijs afficerent, dummodo satiarentur: quódq; in Aegyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerũ demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nã cor-

pus

pus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumq; rerum studium uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniq́ue aliquid adipisci tentet: quem hoc solũ oporteret amplecti, quod uiueret. Nanq; nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui se dedissent, Iudæorũ seditiones accẽderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit. Antipatro autem cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui permissa dignitatis mensura ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est. Et præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret: & hos quidem honores Cæsar incidendos in capitoliũ misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signũ Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria Cæsarẽ prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrãdo, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadẽdo curabat: unũquenq; admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & communi pace potituri: sin spe uana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem sed dominum omnium: Hyrcanum uero tyrannum pro rege, itemq́ue Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactare, quem ipsi regẽ constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem uideret, neq; tam efficacem q; regni posceret solicitudo, statum prouinciæ cõponebat. Et Phaselũ quidẽ natu maximum filiorum suorum, militibus propositum. Hierosolymis eiusq́ue territorio præfecit: Herodem uero ætate posteriorem, nimisq; adulescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cum natura strennuus esset, cito materiã ubi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiã, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq́ue latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, ut per uicos atque oppida caneretur Herodes, ueluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gratia, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti, est cognitus. Quin & Phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem ob tumelioſe per insolentiam potestatis admittens: hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquàm rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Nanque Hyrcanus, quàmuis & antea tacite sua sponte mordebatur adulescentium gratia, maximéque rebus ab Herode bene gestis, & crebris nuntijs laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regnis adhærere solent, quibusq́ue Antipatri eiusq́ue filiorũ probitas officiebat, instigabatur: dicentibus quod Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo cõtentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit, ut in se

An. lib. 14. ca. 16.

Antipater obsequijs regalibus colitur.

reges producat? Nec enim eos uel ſimulare iam procurationem,ſed certe eſſe dominos ipſo reiecto:cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes:illumque niſi regnet,ſed adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere,rationem tam ipſi regi quàm patrijs legibus redditurum,quæ indemnatos occidi non ſinerent. His paulatim accẽdebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita,cauſam dicturum Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu,& quod ei fiduciã res geſtæ darẽt,munita prius Galilæa præſidijs,ad regem proficiſcitur. Ibat tamen cum forti caterua,ne uel derogare uideretur Hyrcano, ſi plures duceret,uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar aduleſcenti metuens,ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit: qui ei manifeſte denunciarent,ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eũ diligeret,per ſe quoq; id cupiens,abſolutionem decernit. Atque is inuito rege fugiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum nequaquàm paratus obedire, ſi denuo fuiſſet accitus. Rurſumq; à nequiſſimis iritabatur Hyrcanus,firmatum Herodem abijſſe firmantibus,& ut ſe contra ipſum inſtrueret,properaſſe. Hæc autem rex uera eſſe exiſtimans,quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum uidebat. Cum uero à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itemq; per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolum propter gentis fauorem, ſed etiam uiribus ſuis terribilis putaretur,ad timorem ultimũ decedit,iamiamq; illum contra ſe credẽs cum exercitu eſſe uenturum. Neque opinione deceptus eſt. Nanq; Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat,ut Hyrcanum regno deponeret. Idq; feciſſet,niſi pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eis impetum,deprecantes ut & ipſe uindictam minis tantum,ſoláq; indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quod in iudicium uocatus eſſet,indignaretur:quia tamẽ abſolutus eſt, gratias ageret,neq; triſtibus quidẽ paria referret,ſaluti uero eſſet ingratus. Quod ſi etiam momenta bellorum reputanda uiderentur,iniquitatem militiæ conſideraret:neq; omnino de uictoria bene ſperaret, qui cum rege cõgreſſurus eſſet unà ſecum educato,& de ſe bene merito:ſæuo autem nunq;,niſi quod maleuolorum conſilijs impulſus,umbram ei tantum iniquitatis mouiſſet. Paruit his Herodes, qui ſperatis putauerat poſſe ſufficere, ſuasq; uires demonſtrare nationi. Et interhæc diſcordia Romanorum circa Apamiam bellumq; domeſticum oritur:quoniam Cæcilius Baſſus fauore Pompeij,Sextum Cæſarem dolo necauerat,eiusq; militem occupauerat. Alij uero Cæſaris duces,mortis eius ulciſcendæ gratia,cunctis uiribus Baſſum petebant. Quibus tam interempti,q; ſuperſtitis Cæſaris cauſa,quod ambobus eſſet amicus,Antipater per filios ſuos miſit auxilia. Cum autem bellũ traheretur,ex Italia quidem ſucceſſor ante dicti Sexti,uenit Marcus.

Sex. Cæſar p Herode ad Hyrcanũ mittit.

Sex. Cæſar dolo necatur.

An. lib. 14. ca. 20.

De Romanorum diſſidijs poſt mortẽ Cæſaris & inſidijs Malachi. Caput IX.

EOdem tẽpore bellum inter Romanos cõflatur,dolo Caſſij & Bruti, Cæſare interfecto,poſtquã triennium ſeptemq; menſes tenuit principatũ. Maximo autẽ motu cædis eius gratia cõcitato,& optimatibus inter ſe diſſidẽtibus,propria ſpe quiſq; ducebatur ad id,quod exiſtimabat eſſe cõmodius. Itaq; Caſſius Syriam pe

am petit,occupaturus militem,qui Apamiam circunſidebat:ubi & Marcũ & diſſidentes cohortes,Baſſo conciliauit, ſimulq; obſidione liberauit Apamiam.Ipſe uero exercitum ducens ſtipendium ciuitatibus indicebat:nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos *ſeptingenta quoq; talẽta iuſſiſſet inferre,minas eius ueritus Antipater,filijs ſuis & alijs amicis, mature pecuniæ cogendæ curam diſtribuit,& inter eos Malacho cuidam examicis:neceſſitas adeo urgebat.Primus autem Herodes Caſſij fauorem promeruit,qui ex Galilæa parte ſua,centum talenta portauit,propterea q; inter eximios amicos numerabatur.At uero cæteros tarditatis arguens Caſſius,ipſis ciuitatibus iraſcebatur.Eóq; *Goſnam & Thamnã, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopulatus, ibat quidem quaſi Malachum interfecturus,quod remiſſior in exigendo fuiſſet. Verum & huius & cæterarũ ciuitatum interitum repreſſit Antipater,centum ilico talentis Caſſio delinito.Nequaquam tamen Malachus poſt obitum Caſſij,beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipſi, quem ſæpenumero memorabat ſui ſeruatorem fuiſſe, periculũ moliebatur,iniquitatis ſuæ impedimentum abolere feſtinans. Itaque Antipater & uires eius,& calliditatem metuens,flumen tranſit Iordanem:ad ulciſcendas inſidias congregaturus exercitum. Deprehenſos autem Malachus Antipatri filios,imprudentia ſuperat. Nam & Phaſelum apud Hieroſolymam præſidijs appoſitum,& Herodem,qui cuſtodiam curabat ad murum,multis excuſationibus & ſacramentis circumuentos impellit,ut ipſis intercedentibus,reconciliaretur Antipatro:atq; ita denuo per Antipatrum exorato Marco,tunc in Syria militem regente,ſeruatus eſt:qui Malachum ſtatuerat occidere,quod nouis rebus ſtuduiſſet. Cæſare uero aduleſcente,& Antonio cum Bruto & Caſſio bellum gerẽtibus, Marcus & Caſſius exercitu de Syria conflato,quod magna pars,ubi uſus poposcit, Herodis fuiſſet,ipſum quidẽ totius Syriæ procuratorem præficiũt,equitũ illi manu,peditumq; attributa,Si autem bellum deſijſſet,regnũ quoq; Iudææ Caſſius ſe eidem delaturũ eſſe pollicitus eſt.Euenit autem,ut Antipatro & ſpes & fortitudo filij, cauſa mortis fieret.Horum enim metu Malachus,miniſtrõ quodam regio pecunia corrupto,mixtum ei ueneno poculũ dari perſuadet.Atq; ille quidẽ iniuſtitiæ Malachi palma fuit, poſt conuiuium mortuus,uir ad alia ſtrenuus,rebusq; adminiſtrandis idoneus,& qui regnum recuperatum conſeruaſſet Hyrcano.Malachus autem infenſum propter ſuſpicionem ueneni populum, negando placabat: ſimulq; ut ualidior eſſet,armatorum ſibi copias conquirebat.Nec enim Herodem ceſſaturum arbitrabatur,quin etiam mox cũ exercitu necis paternæ ultor aduenire. Sed Phaſeli fratris conſilio,qui eum palàm minime perſequẽdum eſſe dicebat, ne uulgi ſeditio concitaretur:& purgantem ſe tunc Malachum patienter admiſit,& ſuſpicione liberum eſſe concedens,clariſſimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuerſus autem in Samariam, & ciuitatem compoſuit ſeditione turbatam,perq; dies feſtos in Hieroſolymam remeabat, præmiſſis comitibus armatis: nam timens impetum compellabat Hyrcanus. Malachus autem alienigenas introduci ſuper indigenas,quod dies feſtos agerent,prohibebat. Herodes autem,& ipſo qui præceperat,cauſaq; contẽpta,nocte ingreſſus eſt. Iterumq; Malachus ad eum ueniens,Antipatrum flebat.Contraq; ille ſe falli,cũ uix

Al.ſeptuaginta.

Al.Gophnã.

Herodes Syriæ præficitur.

Malacho inſidiante, Antipater ueneno perimitur.

animi

animi dolorem premeret, ſimulabat: & tamen de nece patris apud Caſſium per epiſtolas queſtus eſt, cui propterea Malachus inuiſus erat. Itaque non modo ut mortem patris ulciſceretur, ei reſcripſit: ſed etiam chiliarchis quibus præerat, ut in cauſa iuſta Herodi opem ferrent, occulte præcepit. Et quoniã capta Laodicia, undiq; ad Herodem conuenerant optimates cũ muneribus & coronis, ipſe quidem hoc ultioni tempus deſtinauerat. Malachus autem id Tyri fore ſuſpicabatur consilium: & filium ſuum tunc apud Tyrios obſidem, ſtatuit ſubducere, & ipſe in Iudæam fugam parabat. Salutis autem deſperatio ſtimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum ſe credidit, dũ bello aduerſus * Caſſiũ Antonius occupabatur, deiectóq; Hyrcano facillime regnaturum. Sed profecto irridebat eius ſpem fatale decretum. Etenim quo intenderet animum ſuſpicatus Herodes, & ipſum & Hyrcanum propè aſtantes, ad cœnam uocat. Deinde ſeruorum quendam inſtruendi conuiuij ſpecie intromittit. Sed res erat, ut chiliarchis prædiceret ad inſidias egredi: atq; illi præceptorũ Caſſij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq; circumſeptum Malachum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim concidit ſtupore diſſolutus: uixq; anima recepta, Herodem percontabatur, quis Malachum occidiſſet. Et cum ex chiliarchis unus reſpondiſſet, Caſſij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Caſſius ſeruat incolumem: qui amborum inſidiatorem peremit. Vtrum autem inuidia dixerit, an quod timore factum probaret, incertum eſt. Sed enim in Malachum hoc modo ultus eſt Herodes.

Al. Antonium Caßius.

Malachus interficitur.

De Herode accuſato & uindicato. Caput X.

POſtquàm uero Caſſius exceſſit è Syria, iterũ Hieroſolymis orta ſeditio eſt, cum Felix in Phaſelum mouiſſet exercitum, & in Herodẽ, fratris pœna uellet necem Malachi uindicare. Caſu autem Herodes cum Fabio Romano duce, apud Damaſcum habitabat: Et ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea tamen Phaſelus, etiam ſine cuiuſquàm præſidio ſuperauit Felicem: probrumq; ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici ſtuduiſſet, fratremq; Malachi caſtella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat, omniumq; tutiſſimum Maſſadam. Nec tamen ei quicquàm contra uim Herodis potuiſſet ſufficere, qui mox ut cõualuit, alia recepit. Et illum ex Maſſada ſupplicem dimiſit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit. * Triennium caſtella poſſederat, Tyrijsq; quos ceperat, uitã conceſſit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iuſſit, unà & ſibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno cõparans odium. Marion autem à Caſſio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat, ſed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Ariſtobuli ſecũ ducebat, & Ptolemæum, propter Fabianum, quem Antigonus ſibi pecunia ſociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uero ſocer Ptolemæus Antigono ſubminiſtrabat. Contra quos Herodes inſtructus, in aditu Iudææ commiſſo prælio, uictoria potitur: fugatóq; Antigono, redit in Hieroſolymam, pro merito geſtæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea deſpectus erat, tunc in eius familiaritatem ſeſe dederint, propter Hyrcani affinitatem. Nanque is Herodes iampridẽ ex indigenis habebat uxorem, nõ ignobilem, quæ Doſis uocabatur, & Antipatrum ex

An. lib. 14. ca. 20.

Felix ſuperatur.

Al. tria enim.

ea

ea ſuſceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Ariſtobulus, filiam Mariamnen, Hyrcani neptem ex filia, atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Caſſio circa Philippos interfecto, Cæſar in Italiam, & Antonius in Syriam diſceſſerunt: & legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium miſſis in Bithyniam, etiam Iudæorũ optimates accuſatum ueniũt Phaſelum & Herodem: quod illis rerum ſummam ui poſſidentibus, nomen tantum honorabile ſupereſſet Hyrcano. Atque Herodes qui præſto erat magna pecunia placatũ ſic Antonium affecit, ut ne uerbum quidem inimicorũ eius pateretur audire: & tunc quidem ita digreſſi ſunt. *An. lib. 14 ca. 21.* Cum autem denuo Iudæorum primates cẽtum uiri, Antiochiæ proximam Daphnen, ad Antonium ueniſſent, amori Cleopatræ iam ſeruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præſtabant, aduerſus fratres accuſationem proponunt. Reſpondebat autem Meſſalla, cauſæ defenſor, aſtante etiam propter affinitatẽ Hyrcano. Auditis deinde utriſq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam eſſent regendis rebus aptiſſimi. Cumq; is Herodem, eiuſq; fratres alijs prætuliſſet, uoluptate repletus (nam & hoſpes eorum paternus erat: humaniſſimẽq; ab Antipatro ſuſceptus, eo tempore, quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat: totius eis Iudææ procuratione permiſſa. Legatis autem id ægre ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hieroſolymis excitatus eſt. Denicq; mille legati iterum Tyrum miſſi ſunt, ubi cõmorabatur Antonius, in Hieroſolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes, magiſtratus Tyriorum directus eſt, data ei licentia, ut quos comprehẽdiſſet, occideret: præceptóque, ut eorũ poteſtatem confirmare curaret, qui tetrachæ ipſius eſſent Antonij ſuffragio conſtituti. Ante hæc autem Herodes uſq; ad littus cũ Hyrcano progreſſus, multis eos admonebat, ne & ſibi interitus, & patriæ belli cauſa fierent, dum inconſiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius miſſis armatis, multos occidit: multos etiã uulnerauit. Quorũ & ſaucios cura, & mortuos ſepultura Hyrcanus dignatus eſt. Non tamen ideo qui effugerant, quieſcebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium iritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret. *Iudæi ab Antonio occiſi.*

De bello Parthorum contra Iudæos & fugà Herodis ac fortuna, Caput XI.

BArzafarnane autem Parthorum ſatrapa, Syriam biennio poſt cum regis filio Pacoro detinente, Lyſanias patris ſui mortui ſucceſſor Ptolemæi Minæi filij, mille ſatrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei perſuadet, ut Antigonũ in regnum inducerent, Hyrcanũq; deponerent. Impulſus igitur ab eo Pacorus, ipſe quidem per maritima loca perrexit, Barzafarnanem autẽ itinere mediterraneo iuſſit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluſerunt, cum Ptolemæus eum & Sidonij recepiſſent. Ille autem quendam regium miniſtrum, cognomine Suium, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iuſſit accedere, & exploraturum hoſtium conſilium: & ubi uſus exegiſſet, præſidio futurum Antigono. Plurimi autem eorum, qui Carmelum populabantur Iudæi, ultro ad Antigonum currunt, ad irruendum alacriter animati. Ille autẽ ad locum, qui Drimas dicitur, *An. lib. 14. ca. 22.*

ciuur,occupandum,eos præmittit: ubi commissa pugna,depulsisque hostibus & effugatis,Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usq; ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phaselo,forti acie in foro confligũt. Ibiq; hostes in fugam uersos,pars Herodis in fanũ cõcludit:custodesq; his sexaginta uiros apponit,per ædes proximas collocatos.Sed hos quidem infensus fratribus populus,igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum cõgressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus,assiduæ cædes erant.Instante uero die festo,qui Pentecostes uocatur,omnia circa templum, totaq; ciuitas plebe rustica repleta est,& pleraq; armata. Et Phaselus quidam muros, Herodes autẽ cum paucis domum regiã custodiebat.Inuasisque de improuiso hostibus,in suburbano cõplures quidẽ peremit,omnes autem in fugã uertit.Et hos in ciuitatem, alios in fanũ,alios in extremum uallum includit.Interea pacis arbitrum Pacorum,Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phaselus,& ciuitate & hospitio cũ quingentis equitibus Parthum recepit: sed ante quidem specie cõcordiæ uenientem,re autem uera,ut adiuuaret Antigonum. Deniq; Phaselum dolo pepulit, ad Barzafarnanem legatos de compositione mittere, quamuis multa dissuadente Herode,atq; ut insidiatorem occideret,neue se eius fallacijs dederet: admonente enim natura,barbaros fidem negligere.Exijt etiam Pacorus cum Hyrcano,quo minus suspectus esset:nonnullisque relictis equitibus apud Herodem,quos Eleutheros uocant,cũ cæteris Phaselũ persequebatur.Sed ubi ad Galilæam uenerunt,indigenas quidẽ dissidentes atq; armatos offendunt,satrapam uero conueniunt satis callide,& officijs amicitiæ dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quẽdam locum deducti,cui nomen est Edipon,fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus pleraq; mulieres ex his, quas ipsi haberent inter quingentas partes deuouisset: quodq; sibi semper à barbaris præstruerentur insidiæ. Olim enim capti essent, nisi mora fuisset,dum Hierosolymis caperetur Herodes,ne sibi præscius quæ de his agerentur,caueret.Hæc iam non uerba erãt solum,nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phaselus Hyrcanum desere re non est passus,cũq; uis eum sæpius moneret filius,ut fugeret:cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit;atq; in os exprobrare,quod se insidijs appetisset: ac maxime quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset,q; pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione,iureq; iurando suspicionem deprecatus,perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserant,quibusq; iussum erat, Phaselus atq; Hyrcanus comprehenduntur: periuria simul ac perfidiã execrantes. At interim minister ad hoc missus,Herodem capere moliebatur:eumq; fallere,ut extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat,conabatur.Ille autem suspectos habere solitus barbaros,& tunc minime dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarẽt,prodere nolebat,quanq; satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere:nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidijs

Pugna in Hierosolymis.

Pacori dolus.

insidijs,sed quæ Phaselus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phaselum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum,multis eum precibus ne prodiret orabat, neue se crederet manifestis iam conatibus barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum sociis deliberante, quonam modo clàm patraret insidias, nec enim fieri posset, ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circunueniretur,nocte Herodes cum propinquissimis sibi personis,ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequebantur.Et ille matrem quidem fratrésq; suos,desponsatámque puellam cum matre,minimósque fratres prætendere iter iussit. Ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis,ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus,cum multos interfecisset,ipsumq; locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémq; in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion uocauit. Et tunc quidem cum fugeret,multos ad se applicabat. Postea uero quàm de Idumæa uenit,occurrit ei frater Iosippus,turbámq; se quentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem milium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, lectissimos autem maximéq; necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis,qui mulieres defenderent, itémq; commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam uersi,in fugientiũ domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum uero spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem barbarorum perfidiam suspicans,quicquid erat in opibus pretiosum,in Idumæam multo ante cõportauerat: eiúsq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi,ad hoc iniuriæ processerunt, ut omnem terram illam bello implicato replerent: Marisa quoq; ciuitate uastata, nec solum Antigonũ regem constituerent, uerumetiam Phaselum & Hyrcanum uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phaseli uero uirtute præuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam,nec manus liberas haberet,ad saxum fracto capite interijt: atq; ita probato, quod uerus Herodis frater esset,Hyrcanusq; degenerasset,uiriliter uita fungitur: dignum operibus humanis obitum assecutus. Fertur tamen & aliud,quod ex illa quidem plaga resipuerit,sed ueluti curandi eius causa,missus ab Antigono medicus,uenenis malis uulnus expleuerit,eoq; illum pacto peremerit. Vtrumuis autẽ uerius sit,præclarum habet initium. Denicq; aiunt eum,prinsq; efflaret animam, cognito ex quadam muliercula,quod Herodes euasisset,dixisse: Nunc bono animo discedam,qui ultorem inimicorũ uiuum reliquerim. Ille quidem sic moritur. Parthi autẽ,quanquam mulieribus caruerint,quas maxime cupiebant, rebus tamen cum

Victoria Herodis.

Herodion.

men cum Antigono apud Hieroſolymam cõpoſitis, uinctũ in Parthiam Hyrcanũ ducunt. Herodes autẽ obſtinatus in Arabiam, uelut adhuc uiuo fratre ſuo, feſtinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus ſolis exoratũ iri pro Phaſelo ſperabat auaritiam barbarorum. Etenim reputabat, ſi Arabs minus memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animóq; liberali parcior, uel mutuum ab eo ſumeret, quod redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio, quem redimeret. Secũ enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentáq; talenta dare decreuerat, interpoſitis precatione Tyrijs. Sed profecto ſtudium fortuna præuenerat: & Phaſelo mortuo, nequicquam fratrẽ diligebat Herodes. Non tamen uel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit. Deniq; Malachus rex eorum, præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimũ reuerti eum ex finibus ſuis iubet, ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe, ut Herodem Arabia pelleret. Certa uero cauſa fuit, quod uicem Antipatro debitam, negare propoſuerat. Neque pro beneficijs ab eo perceptis, aliquid eius filijs gratiæ rependeret, conſolationis egentibus. Imprudentiæ uero ſuaſores habebat, qui Antipatri uellent abiurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes quidem, ubi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit, unde amiciſſimos exiſtimabat, eáque reſpondit nuncijs, quæ dolor imperauit, Aegyptum uerſus recedit. Et prima quidem uespera in quoddam agreſte fanum, dum poſt uenientes recipiebat, tendit. Poſtero autem die, cum Rhinocoluram, perueniſſet, fratris ei mors nunciatur. Acceptóque tanto luctu, quanto curarum æſtum depoſuit, ibat ulterius. Itaq; Arabem ſero facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumelioſe tractauerat, uehementer miſit. Herodes autem in Peluſium peruenerat: ibiq; tranſitu prohibitus, ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi tum famam uiri dignitatémq; reueriti, Alexandriam proſequuntur. Tranſgreſſus autem ad ciuitatem, à Cleopatra *honorifice* ſuſceptus eſt, ducem ſibi militum fore eum, ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus, neq; hyemis aſperitatem, neq; marina diſcrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam uero periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodum uehementer bello Caſſij ſolicitam, ſaluus euadit. Amicorum autem ſuorũ, Ptolemæi & Sabini receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáq; cum amicis delatus in Brunduſium, atq; inde cõtinuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia, primum conuenit Antonium: eiq; tam ſuas quàm totius generis clades exponit: quodq; affectibus ſuis in caſtello relictis, atq; obſidione cinctis, ad eum hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaq; tantæ miſerationis caſum miſeratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tunc uero ipſius qui aderat, contemplatione uirtutis, etiam tunc eum regem cõſtituere propoſuit Iudæorum, quem ipſe tetrarcham antea fecerat. Non minus autem, quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſum, & Romanis inimicũ eſſe arbitrabatur. Cæſarem quidem ſciebat, multo quam ipſe paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Aegypto cũ eius patre pertulerat: & hoſpitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipſius quoque Herodis efficaciam cerneret. Veruntamen & ſenatum con-

Herodes Romam nauigat

An. lib. 14. cap. 13.

uocabat,

uocabat,ubi Messala,& post eum Atratinus,astante Herode,patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quod intra breue tempus his dissidere cœpisset, uerumetiam quod antea quoq; populo Romano despecto,Parthorũ suffragio regnum curauisset accipere.His autem commoto senatu,cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo,utile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt.Dimissoq; concilio, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur: medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedebant,cæsuri hostias,decretúmq; senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

De bello Herodis è Rhoma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Caput XII.

EOdem uero tempore,Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, aliis quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosippus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito,quod eorum quæ in Herodem commiserat,Malachum pœniteret: castellúmq; reliquisset,nisi circa noctem,qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. Aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent :multósque nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant,sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur.Interea dux Romani militis Ventidius,prohibitum missus Parthos, à Syria post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem,ut Iosippo & qui unà obsidebantur,ferret auxilium: re autem uera,ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum plurima exercitus parte discessit.Silonem uero cum paucis,ne furtum deprehenderetur,si omnes abduxisset,reliquit.Antigonus autem,sperans iterum Parthos sibi adiumento fore,Silonem interim placabat: ut pendente spe,nihil inquietaret. Iam uero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes,non parua manu coacta externorum, atque gentilium per Galilæam,aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab Antonio missus,ut Herodem in regnum deducerent,persuasit.Horũ autem Ventidius quibusdam turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem uero Antigonus in Iudæa mercede corruperat.Non tamen Herodes opis egebat: In dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. Nam præter paucos, omnis ei Galilæa consensit: & propositũ habebat præmium necessarium Massadam,ut primum affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe.Hæc enim prius,quod hostilis esset,eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam,tutamen à tergo aliquod inimicis relinqueretur.Silo autem iungit agmina,inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excussione perterritos,mature in fugam uertit: & Silonem male repugnantem,periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios

An. lib.14. cap.23.

An.lib.14. cap.24.

amicitia paterna ſibi ſociaret, alios ipſius gloria, nonnullos utriſque beneficijs debita uiciſſitudo: plurimos tamen ſpes, ut à rege certiſſimo. Iámque ualidiſſimas quæſierat militum copias: ſed Antigonus iter eius impediebat, loca inſidijs opportuna præueniens, unde nullum aut minimum afferebat hoſtibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Maſſada pignoribus ſuis & rebus, à caſtello in Hieroſolymam perrexit. Cui ſe tam Silonis milites, quàm cæteri ex ciuitate iunxerunt, uirium eius timore perculſi. Caſtris autem poſitis in occidua regione oppidi, cuſtodes eius partis, ipſum ſagittis & iaculis impetebant: ab alijs uero per cuneos excurrentibus, primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros præconaria uoce declarari iuſſit, populi ſe bono, & ſaluti ciuitatis aduenisſe: pœnásq; ab nullo quamuis manifeſto inimico repetiturum, ſed diſcordiſſimis etiam offenſarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrarijs pars Antigoni obſtaret, quo minus aut præcones exaudire, aut uoluntatem mutare quiſpiam poſſet, quod reliquum erat, ſuis imperat murorum defenſores adulciſci: atque illi ſtatim ſagittis cunctos ex turribus in fugam uerterunt. Ibiq; tunc Silonis detecta corruptio eſt. Multis enim militum ſubornatis, qui rebus egere ſe neceſſarijs acclamarent, pecuniamq; alimentis poſcerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti. Nam ciuitati proxima deſerta erāt. Ita omnibus ab Antigono ante prouiſis, & incitabat exercitum, & ipſe recedere conabatur. Herodes autem non ſolum rectores, qui Siloni parerent, ſed etiam milites ubi eſſent plurimi conueniendo, rogabat, ne ſe deſtituerent, quem ſcirent à Cæſare & Antonio, & ſenatu deductum, in uno die pollicitus eos penuria ſoluere. Deinde hæc precatus, ipſe agros adit: tantámq; his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accuſationes perimeret: ſimulq; proſpiciens, ne uel in poſterū miniſtrare deſinerent, accolas Samariæ per epiſtolas ammonebat. Nam ciuitas eius ſe clientelæ dederat, ut alimenta & uinum, & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, ſtatim qui frumentatu hoſtes prohiberent, atq; inſidijs opprimerent, per agros dimittit. Illiq; iuſſis obediunt, & magna iam manus armatorum ſuper Hierichunta fuerat congregata. Diſcreti autē montibus inſidebant, ſi qui exportarent uictui neceſſaria ſpeculantes. Non tamen Herodes ocioſus erat: ſed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem uacuam habitatoribus reperit, quingentos uero cum mulieribus ac familijs, montium occupaſſe cacumina, & hos quidem captos dimiſit. Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; diripuere, cum plenas domos offendiſſent omnigenûm conditionum. Rex autem apud Hierichunta præſidio collocatu, reuerſus eſt: Romanumq; militem in his quæ ſibi cōceſſerant, ciuitatibus, hoc eſt, Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimiſit. Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Liddis ſuſciperet in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura ſoluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quieſcebat, ſed Idumæam duobus milibus peditum, & quadringentis equitibus, miſſo etiam fratre ſuo Ioſippo, commonuit, ne quid noui cum Antigono fiet

Herodes Hierosolymam obſidet.

Herodes cum Romanis Hierichūta uadit.

gono fieret. Ipse autē, matre cum alijs, quos ex Massada liberauerat, affectibus suis in Samariam translata, ibicp tutissime collocata, ut cætera Galilææ subuenire ret, atcp Antigonum præsidio expelleret, proficiscitur. Cúmcp Sephorim, licet uehementissime ningeret, peruenisset, facillime ciuitatē capit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibicp suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis agentes, direxit animum: qui pleracp illius regionis incursantes, non minoribus quàm belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, unáque ala equitum in uicum * Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamē eius incursum hostes extimuere, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deniqp prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circungressus, uelociter subuenit: & suos quidem à fuga retrahit. Irruendo autem in hostes, impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes uiolentiæ concesserunt: qui tamen eos usqp ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuium dissecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centumquinquaginta nummorum drachmas singulis diuidendo: eorúmcp rectoribus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro uenalium consuleret; muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Itaque circum Athenas uersabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos, Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Iudææ statum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes, mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undicp inaccessæ, transuersosque tantum ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertingebat, rectum uallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisque demissis arculis exponebatur in ostia speluncarum. Hicp cum familijs eos mactabant, ignémque repugnantibus injicebant. Cúmcp aliquos ex his conseruare uellet Herodes, ut ad se accederent, uoce præconis edixit. Sed illorum neque uoluntarius se quisquam ei tradidit. Sed & quos uis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quencp filiorum trucidadat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & ut filijs parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper uelut humilis animi contempsit Herodem. Et post filios occidit uxorem: deiectisq; desuper mortuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret,

Aliàs Arbilon

An. lib. 14. cap. 24.

Victoria Herodis.

An. lib. 14. cap. 25.

ſatis eſſe arbitrabatur: eiq; parti Ptolemæo præpoſito, in Samariam redijt: armatorũ quidem tria milia, ſexcentos uero equites in Antigonũ ducens. Tuncq; propter eius abſceſſum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem militum rectorem aggreſſi, nec opinantem interficiunt. Agros autem uaſtabant, in paludes atq; in abditiſſima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature ſuccurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte conſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis, huius mutationis cauſa multam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam uero Parthis expulſis, occiſo etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmq; cohortum, aduerſus Antigonum mittit Herodi. Eorum autem ducem Machæram, ut ſe adiutum ueniret, per epiſtolas mandauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conqueſtus, & pecuniam dare pollicitus. Sed Ventidius (nec enim ad quod miſſus fuerat, negligendum putabat) cum præſertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, ſimulata uero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admiſſo Herodis cõſilio, diſſuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præſenſit quid cogitaret, ciuitatẽ ei dauſit, & tanquam hoſtem ulciſcebatur ex mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem receſſit. Iratus autem quod res aliter ceſſerat, quoſcunque Iudæos offendiſſet interficiebat, ut nec uel Herodianis parceret: ſed ut Antigonianis, omnibus abutebatur. Hæc cum ægre ferret Herodes, in Machæram quidem uindicare uoluit, tanquam in hoſtem, iracundiam uero repreſſit, & ad Antonium properabat, apud eum accuſaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta ſua reputans, uelociter regem conſequitur: utq; in gratiam ſecum rediret, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à propoſito ſuo reuocatus eſt quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audiſſet eum magnis uiribus oppugnare Samoſatam, iuxta Euphratem ualidiſſimam ciuitatem, acrius feſtinabat. Opportunum hoc tempus eſſe perſpiciens demonſtrandæ uirtutis, & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum uenit, finem attulit obſidioni, multis Barbaris interfectis. Magnáque prædæ parte ſibi deſtinata, ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius ſpémque regni adderet, Antiochus uero tradere Samoſatam cogeretur.

Machære in ſolentia.

De Morte Ioſippi, & obſidione Hieroſolymæ per Herodem, & Antigono occiſo. Caput XIII.

An. lib. 14. cap. 25.

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ ſunt. Reliquerat enim Ioſippũ fratrem ſuũ, qui omnia procuraret, cum mandatis huiuſmodi, ut neque ante reuerſionem ſuam aduerſus Antigonum commoueretur, quia non firmum eſſet auxilium Machæræ, quantum delictis ſuperioribus probaretur. Verum Ioſippus, ubi fratrem procul abeſſe cognouit, immemor præceptorũ, Hierichunta cum quinq; cohortibus à Machæra ſecum miſſis petit, ut maturo meſſium tempore frumenta diripiat. Incurſu autem hoſtium per montana atq; aſpera loca oppreſſus, & ipſe cadit, magnam uiri fortis in ea pugna gloriam conſecutus.

cutus,& omnes Romani milites pereunt. Recens autem lectæ de Syria cohortes erant,nec ueterum militum quenquam permixtum habebant, qui belli posset ex operibus opitulari. Antigonus autem uictoria minime cõtentus fuit, sed eò processit iracundiæ,ut mortuum quoq; Iosippum uerberaret. Denicq; nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis quinquaginta talenta Pheroras frater precium redemptionis offerret. Tanta uero nouitas, post Antigoni uictoriam, Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos optimates, Herodis studiosos, lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est * Tongitha. Nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis,Antonius,& præposito Syriæ Sosio iusso ut Herodem quoq; aduersus Antigonũ adiuuaret,discessit in Aegyptũ. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis,quarũ Herodes uteretur auxilio, ipse cũ cætera manu militum sequebatur. Herodi autem propè degenti apud Daphnen Antiochiæ,mortem fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nunciꝰ cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte luctus dilata,in hostes properabat,ultra uires iter accelerans. Et ubi ad Libanum uenit,octingentos montis accolas assumit auxilio, unámque his iungit Romanorũ cohortem. Cum quibus,non expectata luce,Galilæam ingressus est,hostésque obuios in eum quem reliquerant locum aduertit: & assidue quidem castellum oppugnare tentabat. Sed prius quàm id caperet,asperrima hyeme coactus, in uicum proximum recepit exercitum. Paucis autem diebus post, auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellum nocte desererent. Iámq; per Hierichunta properans ibat,ut quamprimum interfectores fratris sui posset ulcisci,ubi etiam mirabilis ei monstriq; similis casus euenit. Vnde præter spem liberatus, opinionem quod deo charus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt,confestim cœnaculum cõcidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis indicium,quantum ad futurum bellum pertineret,esse coniiciens: mane primo castra commouet,hostiúmq; * sex circiter milia de montibus decurrentes,prima tentabant agmina, & manum quidem cũ Romanis conserere non satis fidebant. Lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent,eminus appetebant. Vbi Herodes quoq; ipse præteriens,latus iaculo uulneratur. Antigonus autem se nõ solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem uideri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit,quibus quidem Machæra erat palma uictoriæ. Herodes uero terram peruagatus hostilem,quinq; municipia capit, duóq; habitatorum milia cõsumit. Exustisq; domibus,ad exercitũ redit,circa uicum,qui appellatur Camacomæ tendentẽ. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorũ,uel ex ipsa Hierichunte,uel ex alijs regionibus accedebat: cũ hos odiũ moueret Antigoni,alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuero multos ratione carentes,mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congredi festinante,Pappi milites neq; multitudine hostium,neq; impetu perterriti,acriter ad

Aliàs Gut.

De casu cœnaculi.

Aliàs tria.

Pappus dux Antigoni.

pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt, cæteri quidem
Victoria Herodis. pauliſper reſtiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculoſius dimicans, dummodo eius ulciſceretur autores, aduerſam aciem facillime ſuperat. Deinde ſemper integros aggrediendo, uniuerſos in fugam uertit. Erat enim plurima occumbentium ſtrages, cum alij quidem in uicum unde uenerant compellerentur, nouiſſimus autem ipſe inſtaret, atq; infinitos occideret. Poſtremo ruens inter fugientes hoſtes, in ciuitatem incidit: cum omnes quidem armatorũ domus eſſent refertæ, plenáq; propugnatorum deſuper tecta: & quoniam foris deprehenſos facillime ſuperabat, diſturbando ædes intus abditos extrahebat, alios cõuulſis obrutos faſtigijs, multos ſimul necabat. Si quis autem ſubterfugiſſet ruinam, eum gladijs armati milites excipiebant. Tantáq; cadauerum per omnes uias multitudo congregata eſt, ut etiam uictoribus ipſis tranſitus obſtrueretur. Hanc plagam hoſtes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conſpectis qui in uico periſſent, fuga diſcederent. Statimq; ſucceſſu fretus Herodes, ad Hieroſolymam perrexiſſet, niſi eum hyemis aſperitas prohibuiſſet. Hæc enim perficiendæ uictoriæ fuit impedimentum. Et ne penitus opprimeretur, Antigonus obſti-
Bona fortuna Herodis. tit, qui ciuitatem iam deſerere cogitabat. Herodes autẽ ad ueſperam, cum laſſos amicos reficiendi corporis gratia dimiſiſſet, ipſe adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem unus tantum puer eum ſequebatur. Et priuſquam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hoſtibus gladio armatus excurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, *ſed* perculſi etiam tum metu ac latitantes, ut regem uiderunt, illum quidem ſuapte debilitati ac trementes, cum inermis eſſet prætereunt. Exitus uero qua fugerent curſu petebant. Itaq; cum alius caſu, qui eos cõprehenderet, nullus adeſſet, Hero-
Pappus occiditur. di autem nihil pati ſatis fuiſſet, omnes effugiunt. Poſtero autem die *Pappũ quidem*, Antigoni militũ ducem, abſciſſo capite obtruncat. Idq; Pheroræ magiſtro exercitus fratri ſuo mittit in perempti fratris ultionem. Nanq; Pappus erat qui Ioſippum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis ceſſit, in Hieroſolymam regreſſus eſt: muriſq; admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo caſtra poſuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera diſtributo, ſuburba niſq; diuiſis, tres quidem leuare aggeres, & ſuper eos turres ædificare iubet. Relictis autem, qui operibus inſtarent, efficaciſſimis amicorum: ipſe in Samariam uadit, uxorem accepturus, Alexandri filij Ariſtobuli filiam, ſibi deſponſatam, ut diximus: & domum obſidet, ſubciſiua opera nuptias curaturus: quippe iam hoſtes
An. lib. 14. cap. 12. deſpiciebat. Igitur ubi eam duxit, ad Hieroſolymam redit, auctus militum copiis: eiq; Soſius cum magna manu equitũ peditúmq; ſociatur: qua mediterraneo itinere præmiſſa, per Phœnicen ipſe remeauit. Vniuerſo autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitúmque ſex milia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propè à ſeptentrionali muro caſtra collocarunt: Herodes quidem ſenatuſconſulto fretus, quibus rex fuerat declaratus: Soſius uero Antonio, à quo milites quibus præerat aſciret miſſos Herodis auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus uarie turba-

tus erat:

tus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens, furore agebatur, multáque ueluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in collegio conglobati, multis modis latrocinabantur: maxime & locis oppido proximis uictui necessaria diripientes, neque aut equis aut uiris alimenta relinquebant. Bellatorum autem constantiores, obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla autem re, sicut in cuniculis, superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam uero alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit: ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia uincebantur. Niholominus aperte cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autē Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diueretur, alteram eius uicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. Denique tanto exercitu circunsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his, quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodi uero, manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersarijs resideret. Mactabantur autem quàm plurimi: & per angustiores uicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit ut fœminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem quoniam hostes uicissset, ut externa quoque auxilia sub iugum mitteret, prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbiorem, quàm si uictus fuisset, existimans sibi fore uictoriam, si quod uideri nefas esset, culpa sua usum fuisset. Mox autē etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si uacuefacto uiris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperiū, uile pretiū iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis præclaram licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum esse firmauit. Atq; ita redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quenque liberaliter, & pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio uinctum Antigonum ducens,

ducens. Et illum quidem uana ſpe uitæ cupidum uſq; ad ultimum diem, ignauia
An. lib. 15. cap. 1. digna ſecuris excepit. Rex autem Herodes diſcreta multitudine ciuitatis, ſuarum quidem partium ſtudioſos, quo magis beneuolos ſibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et cum pecunia defeciſſet, diuiſo quicquid ornamentorum haberet. Antonio eiúsque comitibus miſit. Non tamen omnino ne quid pateretur ademit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini ceſſerat. Etenim Cleopatra, ubi tantam cognationem
Amor Antonij & Cleopatræ. ſuam ſæuitia perſecuta eſt, ut neq; propinquus ſanguine ſupereſſet, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando ſuadebat eos interfici, ut eo modo cuiuſq; poſſeſſiones dominio ſuo facilius quæreret. Poſtea uero quàm in Iudæos atq; Arabas uſque extendit auaritiam, ut reges eorum Herodes & Malachus interirent, occulte moliebatur. Deniq; cum uel in parte præceptorum reſipuiſſet Antonius, occidere quidem bonos uiros tantósque reges iniuſtum eſſe dixit: quod autem his morte propius erat, inter amicos ultra non habuit: ſed multa terra ex eorum præciſa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo Balſamū gignitur: ciuitates, præter Tyrum, & Sidonem, cunctas intra flumen Eleutherum ipſi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem uſque Parthis bellum inferentem proſecuta Antonium, per Apamiam & Damaſcum in Iudæam uenit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet: tamen ducentis talentis annuis, abſciſſas regno ſuo poſſeſſiones, impetrat ſibi locari. Ipſámque omnibus obſequijs placans, in Peluſium uſque ducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuúmque Artabazin Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecunijs omniq; præda, Parthus illi ſtatim condonatus eſt.

De inſidijs Cleopatræ, & Herodis prelio contra Arabes & terræmotu. Caput XIIII.

An. lib. 15. cap. 5. COncitato autem bello Acciaco, Herodes quidem cum Antonio proficiſci paratus erat. Et alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quē uicum Antigoni ſoror tenebat. Veruntamen à Cleopatra callide, ne periculorum Antigoni particeps fieret, interduſus eſt. Regibus enim, ut diximus, inſidias tendens, bellum in Arabas ut Herodi committeret, perſuadet Antonio. Quos ſi uiciſſet, Arabiæ: ſin autem uictus eſſet, Iudææ domina conſtitueretur: alterúmque potentium per alterum peſſundaret. Sed hæc eius uoluntas ad Herodis ceſſit arbitrium. Nam primum pignoribus hoſtium captis, magnum quem conflauerat
Aliàs Dion. equitatū, circa *Dioſpolim in eos mittit, & quamuis fortiter reſiſtentes, ſuperauit. Cum autē iam uicti eſſent, maiore motu Arabes ſuſcitantur: & infinita manus in
Aliàs Chanã. uicū Syriæ *Codeſcanathan congregati, expectabant Iudæos. Vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus, bellū cōſultius adminiſtrare tentabat, caſtráq; muro
An. lib. 15. cap. 16. cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo, ſed priore uictoria freti Arabas impetunt. Et prima coitione in fugam uerſos urgebant: in perſecutione uero
Aliàs Calon. inſidijs periclitatur Herodes, uici *Canathon indigenis ab Athenione dimiſſis, qui ex Cleopatræ ducibus ſemper ei fuerat inimicus. Nanque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctiſque agminibus circa ſaxoſa loca & deuia,

deuſa,Herodis militem fugant,plurimis cæde proſtratis.Qui uero ex prælio ſeruati ſunt,in uicum Ormizam confugiunt. Vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circungreſſi Arabes,ſicut erant plena ceperunt. Neq; multo poſt accepta clade,Herodes aderat cũ auxilijs,ſerius quàm uſus popoſcit. Huius ei uulneris cauſa fuit,præpoſitorum militibus contumacia,quod iuſſis obedire noluerũt. Non enim repentino commiſſo prælio nullum Athenio inſidiandi tempus habuiſſet. Rurſus tamen ultus eſt Arabas, aſſiduis fines eorum incurſionibus inquietans, quodq; ſemel uictus eſt,ſæpe reuocauit. Sed dum inimicos perſequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas,ſeptimo regni anno & Acciaco bello feruente. Nanq; ueris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta uero hominum milia peremit, cum exercitus manſiſſet incolumis, quoniam ſub diuo tendebat: ibiq; tamẽ Arabas in maiorem audaciam fama ſuſtulit, triſtibus nunciis grauius ſemper aliquid affingens. Vnde uelut omni ſubuerſa Iudæa, terræ obtinendæ ſpe, quia neminem ſupereſſe credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad ſe uenerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hoſtium perterritam ſuorum multitudinem,tam magnitudine quàm aſſiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens: Rationem habere non uidetur, cur uos præſens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori uobis eſſe non miror. Ignauum eſt autem perpeti idem etiam, cum incurſus hominum repellendi ſunt. Ego enim tantum abeſt ut hoſtes poſt terræmotum pertimeſcam, quod magis non putauerim dominum hanc illis illecebram dimiſiſſe,ut pœnas redderent. Non enim tantum manu armisq; freti, quantum noſtris calamitatibus,ueniunt. Fallax autem ſpes eſt, quæ non ſuis uiribus nititur, ſed alienis aduerſis. Neque uero uel ſecundæ res uel contrariæ,apud homines certæ ſunt: ſed in utranque partem uideas fortunam nutare uiciſſim: & exempla uobis propria demonſtrabunt. Nempe prælio ſuperiore uictores, poſt ab hoſtibus uicti ſumus: & nunc ergo,quantum æſtimare licet, illi capientur, uictores ſe fore credentes. Nimis enim confidens incautus eſt: metus autem prouidentiam docet. Itaq; mihi quidem,hoc ipſum quod timetis,fiduciam ſuggerit. Nam cum ferociores quàm opus erat fuiſtis, & præter uoluntatem meam in hoſtes egreſſi eſtis,Athenion inſidiandi tempus inuenit. Nunc autem ueſtra cunctatio, & minus alacer animus,ut uidetur,certam mihi uictoriam ſpondet. Conuenit tamen ante prælium ſic eſſe affectos,in ipſo autem opere uirtutem erigere:conſceleratisq; hoſtibus planum facere,quod neq; humanum aliquod malum,neq; ira cœleſtis unquam deprimit fortitudinem Iudæorum,donec ſpiritum uitæ ducunt, uel eorum quiſquam in bonis ſuis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentium metus: neq; arbitremini,terræ concuſſionem,alicuius futuræ cladis eſſe portentum. Naturalia nanq; ſunt elementorum quoq; uitia: nullúmq; damnum inferunt, niſi quod ex ipſis euenerit. Nam peſtilentiam quidem, uel famis uel terræmotus ſignum aliquod, tardius fortaſſe præceſſerit. Ipſa uero cum extiterint, ſui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius,quàm terræ concuſſio,bellum nocere poterit etiam uictis? imò enimuero maximum imminentis excidij monſtrum,

non ſpon-

non ſponte ſua,neq; alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter immolauerunt, taleſq; deo pro belli euentu hoſtias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram,ſed continuo pœnas dabunt: ſi patrio repleti ſpiritu,in uindictam uiolati fœderis animos excitemus. Pergite quiſq; nõ pro coniugibus, neq; pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi: ſed legatorum cædis ultores. Illi melius quàm nos qui uiuimus exercitum regent: uobiſq; mihi obedientibus, peritabor ipſe pro cæteris.Pro certo enim ſciatis,fortitudinem ueſtram ſuſtineri nõ poſſe,niſi temeritate lædatur.His adhortatus milites,ubi eos alacres uidit, ſacra deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autem Philadelphiæ poſitis,haud procul ab hoſtibus,quaſi de interiacente caſtello contenderet,pugnam eminus iritabat,quamprimum cupiens congredi. Nam & hoſtes premiſerant,qui caſtellum occuparent.Sed illos quidem regij facile repulerunt,collémq; tenuerunt. Ipſe uero quotidie producto ad prælium milite, inſtructáq; acie,Arabas laceſſebat.Cum autem nemo contrà procederet(quædam enim eos uehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althenius timore obriguerat)uallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus, eóq; modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret uictoriæ deſperatio. Et quamdiu quidem reſtiterunt,non magna eorum cædes facta eſt: ubi uero terga nudauerunt,multi à Iudæis,multi uero à ſemetipſis conculcati perierunt. Deniq; milia quinq; in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo in uallum compulſa eſt,eósque ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes.Et licet armis propè adeſſet excidium,tamen aquæ penuria uehementer urgebat.Cum rex arrogantius eorum legatos deſpiceret,& talenta quinquaginta pro redẽptione offerentibus,magis inſtaret: deniq; ardeſcente ſiti,cateruatim exeuntes,ultro ſe Iudæis tradebant,adeo ut quinque diebus quatuor milia uincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus cõgreſſus Herodes, iterum ſeptem milia circunſternit: tam magna plaga ultus Arabiam,extincto uirorum eius ſpiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Congreditur Herodes contrà hoſtes.

Magna ſtrages Arabum.

Herodes exaltatus in regnum. Caput XV.

An.lib.15. cap.7.

MOx autem illum excepit deſueta rerum ſolicitudo propter amicitiam Antonij,poſt uictoriam Cæſaris apud Accium. Veruntamen plus timoris habebat,quàm ipſe patiebatur.Nec enim Cæſar uictum iudicabat Antonium,donec Herodes cum eo ſupereſſet. Itaq; rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque tranſmiſſus,ubi Cæſar eo tempore morabatur,adijt eum ſine diademate,ueſte quidem cultúq; priuato, ſed faſtu regio: neq; diſſimulata ueritate coràm eo hæc dixit: Ego,quidem Cæſar,rex factus ab Antonio,fateor utilem me fuiſſe regem Antonio.Neq; dubitauerim dicere, quod omnimodo armis quoq; me gratum expertus eſſes,niſi Arabes prohibuiſſent. Veruntamẽ & auxilia ei pro uiribus meis miſi,& multa frumenti milia: ſed nec accepta apud Accium plaga, bene de me meritum deſerui.Nam cum auxilij minus commodarem,optimum ei con-

Oratio Herodis ad Cæſarẽ

ſilium

silium dedi, unam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correptionem. Quam si occidisset,& pecunias ei,& muros ad ruitionem,& exercitum,& memet ipsum belli cõtra te socium pollicebar: Sed profecto eius aures Cleopatræ amores,& deus,qui tibi uictoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cũ Antonio uictus sum,& regiam coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni,spem salutis de uirtute præsumens: & ne in examen adduceretur properans,qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò uero saluus esto,inquit,& nunc regnato certus. Nam meritus es qui plurimos regas,cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem,ut etiã felicioribus fidus permaneas: siquidẽ ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ quàm tibi paruit. Te nanq; lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpisti,quantum apparet,quem ad eorum gladiatores idonea auxilia misisse perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatẽ regni præbeo. Experiar autem ipse quoq; bene tibi aliquid facere, ut non quæras Antonium. Huius sermonis humanitate, regem ne quid de amicitia sua dubitaret, hortatus, & diadema illi imposuit,& indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnifice in eius laudem allocutus est. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat,ut Alexandrum quendam supplicem,ex amicis Antonij,iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris,multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uero ad Aegyptum euntem per Syriam Cæsarem,Herodes cunctis accepit regni diuitijs,tũmque primum cũ eo militem inspiciente, circa Ptolemaidem equo uectus est,cœnámque illi cũ omnibus amicis exhibuit,atq; insuper exercitui eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium,atque inde redeuntibus,aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium,quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar q; milites existimabant. Ideóque postquam uenit in Aegyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, uerum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon,Samariam: maritimarumque insuper ciuitatum Gazam,& Anthedonem,& Ioppem,& Pyrgon Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Galatas ei donauit,quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autem magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Post primã uero Actiadem etiam regionẽ quæ Thracon uocatur, eius ditioni subdidit, etiq; continentem Bathaneam, itemque Auranitem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat,nõ cessauit unquã ex regione quæ Thracon dicitur,latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem Syriæ confugerunt,eumq; deprecati sunt,quo suas miserias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat,ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem milite aggressus loca suspecta,expurgauit latronibus terrã, ipsamq; Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo cõtra Damascũ receptaculum fieret,Herodi dedit,eumq; præterea totius Syriæ procuratorẽ constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam,ne quid eo incõsulto procurato-

Responsio Cæsaris.

Herodi Cæsar diadema impo nit.

An. lib. 15. ca. 9.

De Zenodoro.

curatoribus liceret amministrare præcepit: ac Zenodoro mortuo, terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippā amabatur, ab Agrippa uero post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obsequio pietatis impendit.

De urbibus & ædificijs instauratis & conditis ab Herode: Deq; munificētia, qua usus est erga exteras gentes: eiusq; felicitate. Caput XVI.

An. lib. 15. capitibus. 10. 12. 13. 14.

Itaque anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terræ spatium quàm fuerat circa templū, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Augmento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum: Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, q̄ regni sedes largis opibus renouatum, Antoniā uocauit, in honorem Antonij. Quin etiā domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquā conferri posset, ædificauit: easq; amicorum uocabulis unam Cæsareā, Agrippiū alteram nominauit. Nec uero solis tectis memoriam eorū & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione, oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circundatum, Sebasten appellauit, deductus eò sex milibus colonorū, terrāq; fœcundissima his attributa: Vbi templum quoq; maximum inter ædificia collocauit, & circumdare am triū semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdēq; oppidi habitatoribus præpua legum beneficia præstitit. Insuper his alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur * Pannium. Vbi montis quidam uertex in præcelsum æditus, propter subiecti lateris uallem specus aperit umbrosum: qua profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculū concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, lōgitudo nulla sufficiat. Foris aūt de speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hiericūta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus uocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quē honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uero quàm fines suos templis repleuit, in prouinciā quoque * honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocantur, constituit. Cum aūt inter maritimas ciuitates uidisset unam uetustate iā fessam, quæ Stratonos pyrgos uocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Aegyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Affrici metuentes: Cuius etiam mediocris aura, tantas undarū moles ad

De Sebaste condita.

Al. Panneas.

Al. nomen.

les ad ſcopulos erigit, ut remeante æſtu gurgitis, per aliquãtum ſpatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac ſumptibus deuicta natura, Pyrrhæo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus ſtationes fecit altiſſimas. Et quanquam omnis ei locus aduerſabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem ſtructuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uero tanta eſſet, quaſi nulla res ardua præpediſſet ornatum. Metitus enim, quãtum diximus, portui ſpatium per uiginti ulnas in profundum ſaxa demiſit, quorũ pleraq; pedum quinquaginta lõgitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decẽ, nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem ſpatio quod undam celabat, in *ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante conſtructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autem ſaxeo portus quo cingitur muro ſubiecti ſunt, magnis turribus interpoſitis, quarum maxima atque pulcherrima ex parente Cæſaris Druſium cognominata eſt: Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: próq; fornicibus, & circum eos, pila ſaxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. Aditus autem ſeptentrionalis erat. Ventorum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. Ad oſtium uero, ſtatuæ ſiue coloſſi tres, utrinque fulti columnis: quarũ à leua quidem intrantibus, ſtantes ſolidas turris ſuſtinet: Dextra uero duo proceri lapides iuncti, & partis aduerſæ turris magnitudinem ſuperantes. Domus autem portui connexæ, candido itidem lapide, pariq́ue menſura ſpatiorum, ciuitatis uice tendentes in portum. Contra oſtium uero portus, in colle, Cæſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præcipuum: ſtatuaq; in eo Cæſaris ſiue coloſſus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus eſt, Romano autẽ par, & Iunoni, quæ Argis eſt. Opidum autem prouinciæ dedicauit, rebusq; adiectitijs portum, Cæſari uero conditoris honorem, unde ciuitati Cæſareæ agnomen impoſuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna uocabulo collocauit: & quinquennali certamine inſtituto, nomen ei Cæſaris donauit. Primuſq; ipſe in centeſima nonageſima & ſecũda olympiade maxima præmia propoſuit: ut non ſolum uictores, ſed & proximi & tertij ſucceſſores eorum, regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoq; renouatam, quã bella ſubuerterant, Agrippium uocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inſcripſit, quam ipſe in templo ædificauit. Sed nec parentes ſuos ita quiſquam dilexit, nam & patris monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumq́ue ditiſſimam, eámque Antipatridem nũcupauit. Et ſuper Hiericunta caſtellum, natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum uocauit. Fratriq́ue Phaſelo turrim cognomine Phaſelidem Hieroſolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas poſtea declarabitur. Aliamq́ue ciuitatem in regione quæ de Hiericũta in boream mittitur, Phaſelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne ſui quidem fuit immemor: ſed caſtellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de ſuo nomine Herodium uocauit: tumulúmque Aſtoiden, qui manu factus ſtadiorũ ſexaginta ſpatio ab Hieroſolymis abeſt, ſimiliter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidẽ turribus

Al. trecentos.

Ant. lib. 15. ca. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

Agrippium.

Antipatris.

Cyprus. Phaſelus.

Herodium.

ribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, uerũ etiam foris parietes ac maceriæ, tectáque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat autem totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Qui & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse uideretur castellum: circumscriptione uero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicũt: Bibli autem murũ exedras uero & porticus, foráque & templa Berithi ac Tyri: necnõ & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicẽsibus aquæ ductũ: apud Ascalona uero Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquàm regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionẽ uero thermarũ alijs reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Comis, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & insulis Rhodiorũ ad instruendã classem pecunias sæpe, multisque in locis præbuit: incensumq; Pythium in meliorẽ formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios *liberalitatem*? perq; omnem Ioniam eorum, quæ desiderasset quisq;, largitiones? Nónne etiam Athenienses, & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nónne Anthiochensium Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus uitaretur, per uiginti stadia prolixam, *strauit poli*to marmore: declinandisque imbribus, q; longa esset ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Eli densibus præstitit, non solum Achaiæ commune, sed etiã totius orbis terræ munus uidetur, per quem olympiati certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos deficere sumptuum uideret inopia, quodque solũ ex ueteri gratia restabat effluere, non solum agonitheta ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum quæstus instituit, ut nũquàm eius memoria agonithetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus erit, debitorum siue tributorũ remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas: aliaq; circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: uelut maius aliquid aucuparetur, si beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberẽt. Quin & corpore usus est, quod animo cõueniret. Cumq; summus uenator esset, in hoc tamen ipso, equitandi peritia quæ cuperet, assequebatur. Denique uno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorũ altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. Itaque multos etiã in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator uidebatur egregius. Præter animi autem corporisq; uirtutem,

Frumenta ab Herode egẽtibus administrata.

tem,fortuna quoque ſecunda uſus eſt.Raro enim contra uotum eius, belli ceſſit euentus. Et ſi quando id accidit,non ipſius culpa,ſed aut proditione quorundã, aut temeritate militum factum eſt.

De diſſidio Herodis cum filijs Alexandro & Ariſtobulo. Caput XVII.

AT uero publicam ei felicitatẽ mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt,quam maxime diligebat.Nam quia regis meruit po teſtatem repudiata quã prius acceperat uxorem,ex Hieroſolymis genus ducentẽ, quæ Doſis uocabatur,Mariamnen ſibi coniunxit,Alexandri filiam Ariſtobuli fi lij:unde domus eius in diſcordiam uenit. Et antea quidem, maxime uero poſt quàm Roma regreſſus eſt. Nam primum Antipatrũ ex Doſide filium,eorum cauſa quos de Mariamne ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò com meandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit.Quem captum quidem,occu pata Syria, Barzafarmanes abduxerat:miſerati uero gentiles liberauerant,qui ul tra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet,ne ad Herodem tranſi ret,non interiſſet. Verum mortis eius illecebra,fuit neptis matrimonium. Hoc enim fretus,multóque amplius patriam deſiderans uenit. Herodem autem com mouit, non quod regnum affectaret, ſed quod ipſi iure deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne ſuſceperat,duæ fœminæ,cæteri mares erant. Horumq; minimo Romæ in ſtudijs mortuo,duos maiores natu,& propter ma tris nobilitatem,& quod iam regnanti ſibi fuiſſent geniti,regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiẽs, adeo ſuccendebat Herodem,ut eorum nihil ſentiret, quæ propter dilectam ſibi dolerent.Tantum nanq; in eum Mariamnes erat odium,quantũ ipſe illam ama bat.Habẽs igitur ex rebus quidem ipſis,inimicitiarũ probabiles cauſas,ex amo re uero fiducia,in os ei,quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obijciebat,quæq; in fratrẽ Ariſtobulum egiſſet.Nec enim uel huic,quanq; puer erat,parcebat:quem pontifi cem in decimoſeptimo ætatis anno creatum,poſt honorem ſtatim occidit. Atq; ille quidem cum ſacra ueſte amictus,ad aram acceſſiſſet feſto die, populus oẽs illachrymauit:& tamen noctu miſſus in Hiericunta,ibi ſicut mãdatum fuerat,la cu ſubmerſus à Galatis,interijt.Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat,ſo roremq; eius & fratrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore mutus erat.Graui autem indignatione mulieres ſæuiebant: & quo maxi me commoueretur Herodes,inſimulabant eam adulterij: præter alia multa,quæ ueriſimilia fingerentur, hæc accuſantes,quod in Aegyptum imaginem ſuam mi ſiſſet Antonio:prõq; immoderata libidine,abſentem ſe properaſſet oſtendere ui ro,mulierum cupidine inſanienti,& qui uim poſſet inferre. Id ueluti fulmen ali quod emiſſum perturbauit Herodem,maxime quidem amoris cauſa æmulatio ne ſuccenſum.Deinde etiam cogitantem Cleopatræ ſæuitiam, cuius gratia & Ly ſanias rex,& Malachus Arabs erant perempti.Nõ enim coniugis amiſſione,ſed morte ſua periculum metiebatur.Itaq; profecturus Ioſippo Salomes ſororis ſuæ uiro,quem fidum habebat,& pro affinitate beneuolum,commendabat uxorem: mandato ei clàm,ut eam interficeret,ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Verum Io

An.lib.15.ca. 3.8.9.& lib. 16.ca.13.

Mors Hyrcani.

ſippus non maligne,ſed regis amorem mulieri cupiens demonſtrare,quod ab ea nec mortuus pateretur diuelli,ſecretū ei ſermonem aperit.Et illa reuerſo Herode, multaq; inter fabulas de affectu iurante,quodq; nunq; eſſet alterius mulieris amore captus:ualde,inquit,amor nos tuus mandatis Ioſippo cōprobatus eſt,quibus ut me occideret, præcepiſti.His auditis quæ occulta credebat,amens erat Herodes ilico: nec unquā Ioſippum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus,niſi eam corrupiſſet,præ dolore inſaniebat. Cūq; ſtratis exiluiſſet,in regia ſpatiatur,ibiq; tunc Salome ſoror eius arrepto tempore criminandi,ſuſpicionem de Ioſippo cōfirmauit. Vnde Herodes immoderate æmuli dolore furens, confeſtim utrunque iuſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam:& poſtq; iracundia concidit,amor iterum caleſcebat. Tanta uis aūt cupidinis erat, ut ne mortuam quidē putaret eam,ſed præ ægritudine tanq; uiuam alloqueretur:donec proceſſu temporis,funere cognito,mœroris magnitudine,quem ſuperſtitem dilexerat,æquauit affectū. Maternæ autem iracundiæ ſuccedunt filij,& immanitatē ſceleris reputantes,non aliter ſuſpectū patrem q; ſi hoſtis eſſet,habebant. Idq; & antea q; diu Romæ in ſtudijs erant,& multo magis poſtq; in Iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætatibus eorum,mentium quoq; roborabatur affectio. Iā uero maturi coniugio,unus amitæ ſuæ Salomes,quæ matrem amborum accuſauerat,filiam duxit:alter Archelai Cappadocum regis. Vnde acceſſit etiā libertas odio,& occaſiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ ſunt. Itaq; apertius quidā cum rege loquebantur,quod ei per utrunq; filium inſtruerentur inſidiæ:Alter quidē *ultrices* materni exitij ſimul cū fratre armaret manus:alter uero,hoc eſt Archelai *gener*,ſocero fretus etiā fugam pararet,ipſum apud Cæſarem accuſaturus Herodē. His igitur criminationibus repletus Herodes,ueluti ꝓpugnaculo ſibi futurū aduerſus filios ,adducit Antipatrū ex Doſide ſuſceptum:hiſq; illū præponere modis omnibus cœpit. Qui cū hanc mutationem tolerabilem non putarent,ac *priua*
An.li.16. cap.4. ta matre æditū proficientem uiderent ,indignationem cohibere *pro* ſua nobilitate non poterant:ſed in ſingulis quibus offenderentur,irā prodebant. Et illi quidē in dies ſingulos magis magisq; negligebantur. Antipater aūt etiam ſui cauſa faſtuorabilis erat : nam & patri blandiri callide nouerat, & uarias inter fratres ſuos calumnias conferebat,quædā ipſe dictitans, amicos uero ſuos ad alia uulganda ſubmittens,donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In teſtamento eīm ipſe quoq; aperte iam ſucceſſor fuerat declaratus. Deniq; tanq; rex etiā ad Cæſarem miſſus eſt,cultúq; regio & cæteris obſequijs præter diadema utebatur. Tēpore aūt illo ualuit etiā ſuam matrem in cubile Mariamnes inducere:duobusq; armorū generibus in fratres uſus,blāditijs & opinationibus, regi obrepſit,ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrū quidem ſecū Romam pater abſtractū ueneni ſibi dati reū apud Cæſarem poſtulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus:& licet apud imperitiſſimū iudicem,tamē Herode & Antipatro prudentiorem:delicta quidem patris uerecunde ſuppreſſit,in ſe uero delata crimina fortiter diluit,periculorūq; ſocio fratre purgato,mox de Antipatri calliditate,& de ſuis iniurijs queſtus eſt: cū præter innocentiæ conſcientiā eloquētia iuuaretur. Erat enim acerrimus in dicēdo,poſtremo proloquutus quod eos pater li-

benter

benter occideret,auxit facinus,& lachrymas quidē cunctis excussit. Verum Cæsarem sic affecit,ut eorū accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hæc aūt lege reconciliatio facta est,ut adulescētes quidem patri in omnibus obedirent,ille autem relinqueret regnum cui uellet. Postea rex Roma reuersus,licet soluisse criminibus filios uideretur,nondum tamen erat suspicionibus liberatus:quoniam argumentū odij sequebatur Antipater, & si uerecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet. Cū autem Ciliciā præternauigans Eleusam delatus esset,suscepit eū benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens:& redintegratæ concordiæ causa lætus (quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat,ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro) & usq; ad Zephyriū deduxit talentis triginta donatū. Postea uero cū Hierosolymam peruenit Herodes,populo conuocato,tribusq; filijs propè astantibus causam reddit profectionis: multasq; deo gratias agit,multas etiā Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset:& quod regno maius esset, concordiā filijs præstitisset,quam ego,inquit,arctius copulabo. Nā ille quidem me regni dominū & successorū iudicem constituit. Ego aūt cum mea commoditate illi gratias refero,tresq; filios meos reges designo,huiusq; sententiæ me sociū primum dominū fieri precor,deinde uos. Nanq; huic ætas,illis nobilitas successionē regni conciliat,& quidem magnitudo eius etiā pluribus sufficit. Quos autē Cæsar iunxit,& pater instituit,obseruate:non iniustis eos,neq; disparibus,sed meritis colentes honoribus. Nec em̄ tanta quis reficiet eū lætitia,cui præter ætatem obsequitur, quantū ei quem despiciet doloris infliget. Quos aūt similes coniunctos esse oporteat,propinquos atq; amicos ego distribuā,& concordiæ sponsores illos constituam:pro certo sciēs,seditionū contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hósq; si boni fuerint,affectiones tueri. Rogo autē,ut non solū isti,sed etiam primates ordinum exercitus mei in me solū spem habeant in præsentia. Non enim regnū,sed regni honorem filijs meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potientur,pondus autē rerum tametsi nolim,meum est. Consideret autem quisquis uestrū ætatem meā,uitæq; institutum,necnon etiam pietatem. Nam neq; senex adeo sum, ut de me cito desperetur:neq; uoluptatibus assuetus, quæ adulescētiū quoq; uitā spatio breuiore concludunt. Diuinitatē uero ita coluimus,ut in longum nos æuū progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptū meum filijs meis placere maluerit,etiam pro illis mihi suppliciū dabit. Ego enim,non quod inuideam ex me genitis,honorifice eos haberi ueto:sed quia noui hæc adulescētibus studia sceleris nutrimenta suggerere. Itaq; sic cogitent qui ad eos se applicant,bonis quidem apud me paratum esse præmiū,seditiosis uero apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem. Omnes profecto mecum,hoc est,cum filijs meis sentient. Nanq; ipsis expedit me regnantem,méq; his esse concordem. Vos autem ò boni filij sacram primum retinentes mente naturam:cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt:deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam,méque tertium qui ea quæ iubere liceat rogem, fratres permanete. Iam nunc autem uobis, & uestimenta & obsequia dabo regalia. Dominúmque oro conseruare iudicium meū,si concordes eritis. Hæc locutus,singulos benigne consalutauit, populumq́ue dimisit, alios conuenientia dictis eius optantes: qui ue-

De Alexādro regis Archelai genero.

ro mutationis erãt cupidi,ne audiſſe quidem ſe quicquam ſimulantes:Fratres au tẽ diſſenſio non reliquit,ſed peiora ſuſpicantes alius de alio digreſſi ſunt.Nanq; Alexander & Ariſtobulus ægre ferebant confirmatum eſſe Antipatro meritum. Antipater autem ſuccenſebat uel ſecundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro uarietate morũ,& reticere ſecreta nouerat,& quanto ſibi eſſent odio multa frau de celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid ueniſſet in mentem. Et multi quidem his inſtigandis operam dabant, plures autem ami corum ſeſe explorandi cauſa inſinuabant.Itaque omne quod dictum eſſet apud Alexandrum, ſtatim apud Antipatrum erat,& ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec uel ſimpliciter aliquid prolocutus,aduleſcens inno xius habebatur, ſed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximáque mi nimis affingebantur, ſicubi liberior paulo fuiſſet. Semper autem,qui eum irita rent, ſubmittebat Antipater, ut mendacia ſua ueras occaſiones haberent: mul tiſque falſò uulgatis,unum quid comprobatum,fidem omnibus faceret.Sed hu ius quidem amicorum quiſque aut natura taciturnus erat,aut muneribus paraba tur, ne quid occultum expromeret: nec erraſſet aliquis, ſi Antipatri uitam mali tiæ dixiſſet arcanum. Alexandri uero familiares,aut pecunia corruptos,aut im pulſos blanditijs, quibus expugnauit omnia,proditores ac fures eorum quæ con tra ſe dicerentur ſiue agerentur,effecerat. Cum autem caute uniuerſa committe ret,aſtutis etiã criminationibus aditus ad Herodem moliebatur:fratriſque perſo nam gerens alijs delatoribus ſubornatis utebatur. Siquid in Alexandrum nun tiaſſent fauore ſimulato, id quod primo reprehendiſſet, mox otioſe aſtruendo, regis iracundiam prouocabat:omniáque ad inſidias referebat,& ut necem patris Alexander optare uideretur.Nihil enim maiorem fidem calumnijs ſuggerebat. quàm ſi eum purgaret Antipater. His accenſus Herodes, quantum *in dies ſin* gulos de affectu aduleſcentium detrahebat, tantum adijciebat Antipatro. In eandem uero partem inclinati ſunt etiam qui regno parebant: hi uolentes, alij pro imperio,ſicut Ptolemæus amicorũ chariſſimus,regisque fratres,ac tota pro genies: omnia nanque in Antipatro ſita erant: & quod Alexandro fuit acerbiſ ſimum,cuncta in eorum perniciem,matris Antipatri conſilio gerebantur.Nouer ca enim ſæuior erat,multóq; plus q̃ priuignos oderat,quos regina mater edide rat.Sed quanquam omnes,ut Antipatro magis obſequerentur, ſpes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenq; ab aduleſcentibus ſeparabant:qui cha riſſimis edixerat,ne quis ad Ariſtobulum uel eius fratrem accederet,aut ſe ad eos applicaret. Non ſolum autem regalibus erat formidini,uerumetiã externis ami cis. Nulli enim regum tantũ poteſtatis Cæſar dederat,ut fugitiuos ſuos, quãuis ex ciuitatibus non ſubiectis ei, liceret educere.Aduleſcẽtes autem delata in ſe faci nora neſciebant,hiſque propterea capiebantur incautius.Nullus enim palàm in cuſabatur à patre:ſed affectu refrigeſcente paulatim intelligentes,aduerſus dolo rem aſperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater aſſidue, uelut cum uxo re ſermocinando, quibus in eos inſtigaretur. Huius autem inimicitijs conſpi rabat Alexandri quoque uxor Glaphira, multa de ſua nobilitate commemo rans.

Delationes Antipatri pro fratribus per dendis.

rans, cunctarumq; se quæ in regno uiuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Istapsis filio ducere, multũq; ignobilitatem despiciẽs sororis & uxorum Herodis: quarum quæq; propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Nanq; multas ei fuisse diximus uxores: quod licet & Iudæis more patrio plures habere, quodq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur, propter superbiam & contumelias Glaphiræ, inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphiræ sæuientem: frequenter em̃ humilitatem generis obiiciebat uxori: quodq; ipse plebeiã, reginam uero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nũciauit. Addebat autem, quod aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; uicorum scribas, scilicet irridẽtes, quod literarum studijs operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea uidebatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrũ & Aristobulum crebro matrem implorare, casumq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes uestimentis posteriori- bus diuidente, cõiugibus minitari solitos esse, quod cito pro regalibus delicijs nigris uestibus induerent. His de causis, Herodes licet constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscideret, ad se eos uocauit: Romam enim nauigaturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitq; ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum uenia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse constare: uerum quoq; ipsum debere, omissa facilitate credẽdi, aditum maledictis obstruere. Nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur, extabit. Cum his eum mature placuissent, qui ut patrem præsenti metu reiecto, de post futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: uterq; autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet cẽtum talentorum, totiusq; trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regaliq; cõiugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. Quamobrem iratus Herodes, filiam quidem nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ uenia data, indignationem remisit. De hoc autem erat uetus opinio, quod etiam uiua regina Herodem opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamuis amantissimus frater esset Herodis, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaq; de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pheroræ amicos uenit, quorum nulla quidem fuit de maleficijs aperta confessio,

An. lib. 16. cap. 7.

confeſſio,ſed quod amita ſuſpecta, in Parthos cogitaſſet effugere prodiderunt: huius autē conſiliȝ & fugæ conſcium eſſe Ariſtobulum Salomes maritum:cui rex eam tradidit,poſtquam ſuperior adulteriȝ cauſa peremptus eſt: ſed nec Salome criminatione libera manſerat. Nam & hanc frater Pheroras accuſabat, quod cū Sylæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiȝs conſtituiſſet,quem inimiciſſimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc,& in omnibus,quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit:itaque ipſum etiam rex Pheroram crimi/nibus ſoluit. Domus uero tempeſtas in Alexādrum tranſiȝt,totáqȝ capiti eius incubuit. Tres erant Eunuchi regis chariſſimi,& ex genere famulatus neminē id latebat. Vni enim uinum miniſtrare fuit cura,alteri cœnam apponere, tertius autē dormitum eum collocabat,& cū ipſo cubabat:hos muneribus maximis Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat. Itaqȝ poſtquam regi hæc ſunt indicata, ui tormentorum coacti, & ſtuprum ſtatim confeſſi ſunt, & quibus eſſent ad hoc promiſſis inducti apperuerunt: quomodo eos fefelliſſet Alexander nullam in Herode ſpē habendam eſſe,improbo ſene,commemorans: & qui capillos inficeret,ut ob hoc etiam eum aduleſcentem putarent:uerum ſe coli oportere,qui etiam inuito eo regni eſſet futurus ſucceſſor. Neqȝ multo poſt,ab inimicis pœnas repeteret,fortunatósque amicos ſuos beatóȝqȝ faceret,ac præ cæteris ipſos. Quin & obſequia potētiū Alexandro dām parēre,militumqȝ rectores. Itemque ordinum principes occulte ad eū conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit,ut non auderet ſtatim delata proferre: ſed exploratores die noctúque ſubmittens, dicta factáque ſingula ſcrutabatur: & de quibus ſuſpicio eſſet, ilico trucidabat. Itaque regnum eius acerbiſſima iniquitate repletum eſt. Nam pro ſuo quiſque odio uel inimicitiȝs, calumnias finxere, multiqúe regis iracundia cædis cupida contra aduerſarios abutebantur: & mendacio quidem confeſtim fides habebatur. Erant autem criminationibus ipſis uelociora ſupplicia. Denique accuſabatur qui modo accuſauerat: & cum eo qui ante iuſtus eſſet,ducebatur ad pœnam. De uita nanque periculum regis quæſtiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem ſæuitiæ procēſſerat, ut nec eorum quenquam humanitus aſpiceret,qui accuſati nō eſſent: uerumetiam amicis immitiſſimum ſeſe præberet. Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos poteſtatem non habebat, in eos dictis aſperis ſæuiebat. Acceſſit malis Antipater, collectaqúe propinquorum caterua, nullum criminationis genus omiſit. Tantus autem ineptia ſua regem commentiſque delatorum timor inuaſit, ut ſtricto inſtare ſibi gladio uideretur Alexandrum. Denique ſubito & ipſum correptum in uincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit: Multi autem tacite moriebantur, nulla uoce ſupra conſcientiam prodita. Aliȝ uero, quibus mendacium impatientia doloris extorſit, de patris eum inſidiȝs cum fratre Ariſtobulo cogitaſſe dixerunt:tempusqúe obſeruare,ut illo dum uenaretur occiſo,Romam profugerent. His tamen etſi ueriſimilia non erant, ſed neceſſitate cruciatus ex tempore fingebantur: libenti tamen animo rex credebat, pro conſolatione accipiens uincti filiȝ, ne id feciſſe uideretur iniuſte. Verum Alexander quoniam ſuſpicionem patris nullo modo aboleri poſſe arbitrabatur, ultro malis aſſentiēdū putauit,ac digeſtis aduerſus inimicos quatuor

An.lib.17. cap.8.

tuor libris, fatetur insidias,eorũq; se plurimos socios habere perscribit:ante omẽs autem Pheroram & Salomen.Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam,cum uim noctu adhibuisset inuito.Iamq; libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes,cũ mature in Iudæam Archelaus uenit,metuens genero simul ac filiæ,quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit,regisq; minas arte dissoluit.Mox enim cum eo cõgressus,ubi nam est,clamat, exitiabilis gener meus:aut ubi parricidale caput aspiciã,quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiam meam bono marito nouo:Nam etsi consilij particeps non est:quia tamen eiusmodi uiri coniũx fuit,inquinata est.Miror autem patientiam tuam,cuius periculum agitur, quod adhuc uiuit Alexãder:ego nanque ita ex Cappadocia properans ueniebam, ut & qui illum reperirem olim dedisse supplicium: & de filia quæstionem tecum haberem:quã tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de utroque nobis consulendum est:licet nimium pater sis,& ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras,& alter alterius iracundiæ uicariæ succedamus.Talibus increpans, quamuis pertinacem,fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros,legendos ei præbet,singulisq; capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causas in eos qui scriptis continebantur,& in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem uideret, considerandum est,inquit,ne forte adulescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur: non tamen ab adulescentulo,nec enim apparere causam,cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret,nisi aliquos haberet huius persuasionis autores, qui ad deteriorem partem lubricũ ætatis impellerent. Ab eiusmodi nanque hominibus,non solum adulescentulos falli, uerum etiã senes,domósque dariss imas totáque regna solere subuerti.Consentiebat dictis Herodes,iramque paulatim remittebat in Alexandro,& in Pheroram excitabatur. Nanq; hoc erat librorum quatuor argumẽtum:qui ubi propensiorem esse regis animum sensit,& in omnibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quam honeste non posset,ex impudentia salutem quæsiuit. Relictóq; Alexandro,confugit ad Archelaum:Et ille:non,inquit, uidet quo se pacto eximat tot criminibus inuolutum,quibus manifeste conuinceretur regem insidijs uoluisse decipere,omniumq; malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis,& negandi pertinacia, quibus insimularetur omnia confiteri,& à fratre,præsertim cui dilectus esset,ueniam petere. Nanque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras,atráque ueste cum lachrymis,ut quàm miserabilis appareret, instructus,ad pedes Herodis accessit:ueniamque meruit postulans,& se quidem sceleratum esse fatebatur. Nanque omnia quæ sibi obijcerentur,fecisse. Horum autem causam esse dimi nutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propris usus exemplis: Etenim se quoque à fratre multo grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositi se uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquam

An.lib.16. ca.8.9.

Astutia Archelai regis.

partem

partem pondere ipſo tumeſcere: quam recidi quidem non oporteret, leniter uero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipſe autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiamque ab eo diſtractam ſecum abducturum eſſe firmabat, donec Herodem cõpulit ultro pro aduleſcentulo deprecari, ut iterum ei filiam deſponderet. Satis autem cũ grauitate Archelaus cui uellet eam præter Alexandrum collocari, permiſit: maximi enim pendere, quo iure inter ſe affinitatis inuiolata permaneant: Rege autem ſibi filium ab eo donatum affirmante, niſi quod matrimonium diremiſſet, quod & liberos iam haberẽt, uxor quoq; ab aduleſcente diligeretur: quæ ſi remaneret, peccatorum foret obliuio: ſi uero diſcederet, cauſa de omnibus deſperãdi: meliorem nanq; fieri audaciam, ſi domeſticis affectionibus diſtrahatur: uix tandẽ ceſſit, unaq; & ipſe rediit cum aduleſcente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere, ait, cum Cæſare collocuturũ: de omnibus enim ſeſe literas ad eum feciſſe. Conſilium quidem Archelai, quo generũ periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis: & humanitate conuictus, familiariter uerſabantur. Abeuntem autem muneribus talentorũ ſeptuaginta, ſolio quoque aureo gemmis ornato, & Eunuchis: & concubina donat Herodes, quæ Panichis uocabatur. Itemq; amicorum eius, quenq; pro merito, quin & cognati regis omnes, iuſſu eius Archelao dona clariſſima dederunt: eũq; tam ipſe quàm optimates Antiochiam uſq; proſecuti ſunt. Nõ multo poſt quidam in Iudæam uenit, Archelai conſiliis multo potentior: qui non ſolum reconciliationem gratiæ Alexandro quæſitam fecit irritam: uerumetiam cauſa fuit ut periret. Laco erat genere nomine Eurycles ad regni deſiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxũ eius regia tolerare non poterat. His ampliſſimis donis Herodi oblatis: uelut eorum quæ aucuparetur illecebra, cum ſtatim multiplicata recepiſſet, immaculatam liberalitatẽ nihil eſſe ducebat, niſi regnum ſanguine cõparaſſet. Itaq; regem adulatione falſisq; de ipſo laudibus: & ſermonis calliditate circũuenit: maturéq; perſpecto eius ingenio dictis, ſimul & factis quæ illi placerẽt, inter primos eius amicos habetur. Nã & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ cauſa, præcipuo dignũ honore ducebant. Ille autem poſtq; fragilitatem domus animaduertit: fratrumq; inimicitias, & quemadmodum pater in ſingulos eſſet animatus, Antipatri quidem hoſpitio præuentus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrũ, olim ſe & Archelai ſocium eſſe mentitus, quo etiam citius quaſi probatus obrepſit. Moxq; ab eo fratri quoq; Ariſtobulo cõmendatus eſt. Pertentatis autem perſonis omnibus aliã alio modo ſubibat: ac primũ fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando caſtigans, quod cũ fratrum ſit maximus, ſpei ſuæ negligat inſidiatores: Alexandrum uero, quod regina creatus, & regiæ uir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno ſuccedere, præſertim cum haberet magnam occaſionem Archelaum: quæ quidẽ aduleſcẽti uera fide ſuadere uidebatur, quod amicitiã ſimulaſſet Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ ſe mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, ſi cum matrem illorum interemerit, ipſis quoq; regnum eius auferret: quorum cauſæ Eurycles & miſereri eos & dole-

An lib. 16. ca. 11. De Eurycle.

& dolere pariter ſimulans etiam Ariſtobulum ad ea dicenda pellexit: Atq; ita querelis in patrem utroq; deuicto referens, ad Antipatrum ſecretò diſcedit: affi-cto quoq; inſidiarum mendacio, quas ei fratres paraſſe firmabat, ac penè iam ſtrictis gladijs in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem, & ad extremum necis Alexandri & Ariſtobuli redempta opera, ipſe accuſatoris partibus fungitur. Cumq; audiſſet Herodem uitam ei ſe rependere pro beneficijs ſibi delatis, & lucem referre dixit hoſpitio: Olim Alexandrum exacuiſſe in eum gladium, & cõfirmaſſe dexteram: uerum ſceleri tanto fuiſſe impedimẽto, quod ſocietatem facinoris aſſimulaſſet. Alexandrum enim dicere, non bene ſecum Herodem actum putare, quod regnũ obtinuiſſet alienum: & poſt matris eorum necem, principatum eius dilaceraſſet, niſi etiam degenerem cooptaret hæredem, auitumq; ipſorum regnum Antipatro ſpurio propinaret. Proinde ſemet Hyrcani manes & Mariamnes ultum ire. Nec enim decere ſucceſſionẽ regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſpicere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mẽtio, ſine ratione ſe contumelijs affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori, inuentionibus quoq; offendere, ſoliq; Antipatro indulgentem: ob quæ uelle mori nõ recuſare, niſi ex uoto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eũ occidiſſet, primum ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuũ, ad quem facile poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc uſq; ignoraret mores Herodis, nec enim ſic ei aſtaturum ut antea, patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantum criminibus locuturum, ſed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem uſq; tributis opprimeret uulgaturum. Deinde in quibus delicijs, quibusq; actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis plagatæ: ibi autem quæſiturum & aui & matris necem, omniaq; ſcelera regis retecturum: quibus cognitis, nemo ſe iudicauerit parricidam: His Eurydes in Alexandrum falſo delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum qui partem diligeret eſſe confirmans, quiq; adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate turbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iocundo & Tyranno *Iocundus et Tyrannus accuſati.* dàm colloqui ſolitos eſſe, equitũ regis olim principibus, tunc uero propter quaſdam offenſiones ordinibus motos. Hac deniq; indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam uelut ad præpoſitum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante, ut cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: tamq; armis quàm alijs ſubſidijs eos uti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dice- *Diophãtes.* bat, q regis erat notarius, homo audaciſſimus, & cuiuſlibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis ſæpe falſò conſcriptis, ab hoc poſtremo occiſus eſt* Ac *Aliàs torto* cito autem caſtelli præpoſito, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant, uerum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidũ

proferretur,filios tamẽ abſolutos aſſeruari præcepit.Euryclẽ uero domus ſuæ peſtem,ac totius ſceleris fabricatorem,bene de ſe meritũ,datoremq; ſalutis appellans,talentis quinquaginta donauit.Ille autem prius quàm certa fama nuntiaret,ad Archelaum properat,auſuſq; dicere,quod Herodem reconciliaſſet Alexandro,ab illo quoq; pecunias capit.Deinde in Achaiam tranſgreſſus,ad ſimilia facinora male quæſitis abuſus eſt.Poſtremo apud Cæſarẽ accuſatus,quod diſſentionibus repleuiſſet Achaiam,& ciuitates ſpoliaret,inde fugatur:atq; hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt.Hoc loco dignum eſt Coum* Euaretum huic Spartiatæ conferre.Nãq; his cum amiciſſimus eſſet Alexãdro,eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisſet,percontanti regi ſuper his quæ ille inſimularet,iuratus nihil ſe ab aduleſcentibus audiſſe firmauit.Nec tamen id quicq; miſeris profuit apud Herodem, ſolis maledictis aures paratiſſimas aperientem:eumq; gratioſiſſimũ ſibi iudicantẽ,qui ſecum eadẽ crederet,iiſdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios:Nanq; ad hanc Ariſtobulus,quo ſe periculis inuolueret,quam & ſocrum habebat & amitam,monitũ miſerat,ut ſaluti ſuæ cõſuleret, quaſi rex eam decreuiſſet occidere,iterum inſimulatam,quorũ ante fuerat accuſata,quod Sylæo Arabi nubere cupiẽs,quẽ ſciret eius inimicum,occulta illi ſecrata regis nũciaret. Et hoc fuit extremũ,quo tanq; tempeſtate oppreſſi aduleſcentes, non ſecus ac turbine peſſundati ſunt.Salome enim protinus cõtendit ad regem,eiq; monita Ariſtobuli prodit:atq; ille ulterius durare non paſſus,utrunq; filiũ uinxit,& ſeparatos aſſeruari præcepit.Deinde Volumniũ militiæ magiſtrũ,& ex amicis ſuis Olympum,deſcripta ferentes indicia,proficiſci iuſſit ad Cæſarem:qui poſtq; Romam naui delati,regis literas reddiderunt:uehementer quidem Cæſar in aduleſcentes exarſit,uerum eius poteſtatem in filios à patre auferendam nõ duxit.Deniq; reſcribit ei,ut ipſe ſui dominus eſſet arbitrij:melius tamẽ facturũ dicẽs,ſi in cõmuni conſenſu propinquorũ ſuorũ prouinciæq; rectorũ de inſidijs quæreret:eoſq; ſi delato crimini reperiret aſtrictos,occideret:ſi uero fugam tantũ eſſe meditatos mediocri ſupplicio contentus eſſet.Paret ſcriptis Herodes:cumq; Berithum,quò Cæſar iuſſerat,peruenisſet,cogit iudicium.Præſederunt autem rectores, quibus à Cæſare ſcriptũ fuerat,Saturninus & Penaius legati,& cũ his Volumnius procurator,itemq; propinqui regis & amici,necnon & Salome & Pheroras,& poſt hos optimates Syriæ,præter Archelaum regem:nanq; hũc Herodes, quod Alexandri ſocer eſſet,ſuſpectum habebat.Sed filios quidem ſatis prouido conſilio in iudicium non produxit:ſciebat enim quod ſi tantum uiſi fuiſſent, omni modo ad miſericordiam cũctos impellerent:ſi uero etiam dicẽdi copiã nacti eſſent, facillime Alexander obiecta diſſueret.Igitur quidem illi cuſtodiebantur in Palæſto,uico Sidoniorum.Exorſus autem rex,ueluti cum præſentibus ageret, cõmouebatur,& inſidias quidem timide obijciebat:nã probationibus deficiebat. Maledicta uero & probra & iniurias,& peccata plurima in ſe admiſſa proſequebatur: eáq; morte grauiora eſſe confeſſoribus demonſtrabat. Poſtremo cum nemo contradiceret, ſemetipſum argui miſerabiliter queſtus, acerbamq; uictoriã uincere,ſingulos ſententiam proferre rogat in filios: & primus Saturninus condemnandos

Aliàs Euariſtum.

De Coo Euareto. An.lib.16. ca.12.

Salomes accuſatio pernicioſiſſima

Filij Herodis uincti.

An.lib.16. ca.13.

demnandos esse adulescentulos,sed non morte pronunciauit,nec enim fas esse, cum tres ipse astantes habeat filios,mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis uisum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem uero sententiam primus Volumnius dixit,cunctiq; post eũ Herodis æmulatione, uel odio:neq; indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tunc autem uniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem opperiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usq; processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit:atq; inde naui Cæsaream deuectos,quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidã regis miles, Tyro nomine, qui & filium habebat,Alexandro assuetum atq; amicum,& ipse diligebat adulescẽtulos:præ nimia indignatione mẽtis in postremo circumiens clamitabat,concultatam esse iusticiam,ueritatem perijsse,naturam esse confusam, uitamq; hominum iniquitatis esse plenam,& omnia quæ dolor contẽptori uitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: mihi uero inquit,omnium uideris esse infelicissimus,qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tres habent,quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti:neq; aduertis hoc eos agere,ut iustis successoribus destitutus,cum solo remaneas Antipatro,capi facile regem optantes. Veruntamen cogita,ne ille quoq; militibus odiosus sit,propter cædẽ omniũ fratrum. Nullus em̃ est,qui non adulescentiũ misereatur,principum aũt plurimi etiã palàm grauiter ferunt. Hæc dicens,simul eos quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autẽ statim illos & ipsum cũ filio cõprehendi iubet. Ibiq; tum alius quidã regalis tonsor,nomine Tryphon,nescio qua exagitatus insania,semetipsum indicans prosilit:ac mihi quoq; Tyro,inquit,iste persuasit, ut occasione tondendi nouacula te occiderem:magnaq; inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis,Hetodes & Tyronem eiusq; filium,& tonsorem subdidit quæstioni. Cũq; illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tyronem uehementius torqueri iussit:tumq; filius eius,patris miseratione cõmotus,cuncta se regi,si eũ sibi condonasset,indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse uoluntatem,dixit,impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente uidebatur,quo tormentis eriperet patrem,nonnulli uerum esse firmabant. Herodes tamen,& militũ principibus & Tyrone pro concione accusatis ita in eos armauit populum:ut ibidem cum eo tõsorem, lignorũ & lapidum ictibus interimerent. Filios uero in Sebasten missos,quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret,offocari præcipit:eaq; re mature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari,cũ Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis quidem Aristobulo & Alexandro uitæ fuit.

Audacia Tyronis increpãtis Herodem.

An. lib. 16. cap. 13. De Tryphone regis tonsore.

Filios suos Herodes offocari præcipit.

De conspiratione Antipatri contra patrem. Caput XVIII.

ANtipatrum uero,cum iam sine cõtrouersia successionem regni speraret,intolerabile gentis excepit odium,cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias:nihiloq; minus timor eum non mediocris solicitabat, crescente sobole perẽptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphira filij duo.

Odiũ omnium in Antipatrum. Ant. lib. 17. cap. 12.

Tigranes & Alexander: itemq; Aristobulo ex Beronice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæq; Herodias & Mariamne. Sed Glaphiram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit, Beronicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: qui ut Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret, istas nuptias excogitauit. Idem uero etiam Pheroram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autē magis inuisus erat cunctis, quod plura donabat, uelut opes tantas non munificētia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantumq; illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cum lachrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædā tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura cōmendat. Experiar itaq; ut & si pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amantissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo uero Antipater filio, Aristobuli filiā: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem uero eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neq; uel quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem dominum etiam bono regni mei, meorumq; nepotum copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, effleuit, & puerorū dexteras iunxit, benignissimeq; consalutatis singulis dimisit consilium. Statim diriguit Antipater, quantoq; dolore affectus esset neminem latuit pupillorū. Nāq; honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filius præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto uiuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum, ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit, & callide quidem patri surripere timuit sæuienti, acriterq; uigilanti ad suspicandum. Palàm uero eum supplex adire ausus est, coramq; deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomen habere uellet: regni autem substantiā penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantissime uero precabatur, quia numerosa esset regia, progenies nuptias permutari. Nouem nanq; regi uxores erant, sed harum septem unde filios suscepera t, ipsum Antipatrum ex Dosside, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itemq; Antipam & Archelaum ex Marthace Samaritide, filiamq; Olympiadem, quam frater eius Iosippus habuerat: ex Hierosolymitide uero Cleopatra Herodem & Philippū, necnon

Vxores & proles Herodis, earūq; coniugia.

ex Pal

ex Pallade Phaselũ. Habebat autem filias quoq; alias, *Bosamen & Salomen: unam ex Phædra, & alteram ex* Ioppide: duasq; uxores sine filijs, consobrinam & sororem, & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cum igitur tanta prolis copia supereſſet, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autẽ perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, reputabat, ne etiam hi quandoq; criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea uero blãditijs eius adductus, sponsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium uero eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri ualuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. Hanc enim quamuis soror esset, atq; hoc sæpe intercedente Iulia uxore Cæsaris postulasset, Arabum regi Sylæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. Posteaq; inuitam Alexæ, cuidam ex amicis suis, in matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam Alexandri filio, alterã Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes una, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phaselum. Sic* interempta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cũ præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regno insolenter agebat: ausa etiam duas regis filias cõtumelioſe tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat abiecta. Itaq; cum illi inuisæ essent, alias quidẽ morigeras habebãt: sola uero Salome aduersabatur eorum concordiæ: quodq; non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita uero eius delatione, mulieres (quodq; Herodes ægre tulisset) aperto quidem cõuentu & familiaritate abstinuerunt, contra uero & discordare inter se rege audiente simulabant. Cum his adeo colluderet Antipater, ut palàm Pheroram minime dubitaret offendere, occultos autem cœtus & nocturnas comesationes agebant: earumq; consensionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciarat. Ille autem ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ cõiugem, quod eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorum consilio, & talia multa mulieris & filiarum contumelias crimini dedit, quodq; Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expugnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram, utrum, ait, se fratrem an uxorem uellet optare? Cumq; ille se citius uita dixisset quàm coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora, uel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquam colloqueretur edixit. Verum ille palàm præcepta custodiens, in occulto cũ his pernoctabat: metuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficiscereturn, effecit: ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum ali-

Aliàs Rexa manam.
Aliàs Helpide.
Aliàs incorrupta. An. lib. 17 cap. 3.
An. lib. 17 cap. 4.

quanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; una portandum ei dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Sylæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leue aũt cũ Areta rege suo certamẽ habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soëmum in Petra oppido potentissimum, redemptoq; Fabato dispensatore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Sylæo remouit: ac per semetipsum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatũ, dispensatorẽ esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus cõmotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Sylæi proditor factus est, regiq; indicauit, quod Sylæus Corinthium eius satellitẽ pecunia corrupisset, eumq; asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthius iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, unum Sylæi amicum, alterũ Philiarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corinthio ut Herodẽ occideret, persuasisse confessi sunt. Illi quidem etiam à Saturnino rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit. Caput XIX.

HErodes autem Pheroræ uehementius imminebat, ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierẽ plecteret excogitabat, quia multas *in eã* odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum *indignatus* eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurũ esse dum uixerit. Denicq; nec ægrotum, quamuis sæpe accitus fratrem uisere uoluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidẽ præter spem cõualuit. Postmodum aũt Pheroras in morbum incidit, tumq; Herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum, & humanissime curatũ uoluit: sed morbũ superare non quiuit: in diebus enim paucis est mortuus. Quẽ licet usq; ad ultimum uitæ diem dilexisset Hexodes, tamen quod illum quoque ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam portato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimaq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ sortitus est. Transijt autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes adijssent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. Nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, non eo quo solebat modo conditum: eoq; sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autẽ ante biduum, matris ac sororis eius accitu, quandam ueneficam mulierculam ex Arabia

Pheroras moritur.

An. lib. 17 cap. 5.

ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedis se mortiferum Sylæi consilio: nanq; illi notum fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cœli terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, uindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur ulterius indaginē ueritatis. Mulier uero & matris Antipatri familiaritatē cum Pherora eiusq; uxoribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere: qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras uero trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quod post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamnæ eiusq; filijs minime peperisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm longissime fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, secq; fortasse priusquam regnare incipiat moriturum: aut si unquam ille decesserit, (quando autem istud fiet?) uoluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est, Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum abitraretur. Se nanq;, ut ex eius progenie nemo superesset, curaturum: Quinetiam cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi, ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablatis nudos se dummodo uiuos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Deniq; nunc occulte, inquit, cōuenimus: licebit autem aperte, si uirorum spiritum manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderūt, & quod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectū est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Dosidē Antipatri matrē, furor eius erūpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita Pheroræ, mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosq; innocentes metu, ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se cōuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormētis comperit, necandi sui causa ex Aegypto Antipatrū uenenum malū petijsse, per aliquem Antiphili collegam: idq; ab eo Antipatri auunculū accepisse Theudionē, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater, ut Herodē occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uero ue-

Antipater Samarites

uero uenenũ uxori ſuæ dediſſe ſeruandũ. Itaq; hanc euocatam, ſtatim rex quod acceperat afferre iubet Illa uero quaſi allatura egreſſa, de tecto ſe præcipitem dedit, ut eo modo probationis & regis uerbera præueniret. Sed dei prouidentia, ſicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, ſed in alteram delata partem, periculum mortis euaſit. Portataq; ad regem, ubi reſipiſcere potuit, (nam caſus eam perturbauerat) & quamobrem ſe præcipitaſſet interrogata, adiurante rege, quod uera dicenti remitteret omne ſupplicium: ſin falſa promere maluiſſet, corpus eius tormẽtis abſumeret, neq; ſepulturæ quicquam reliqueret. Pauliſper tacuit: deinde: quid, inquit, ſecreta cuſtodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit ſeruitura? Audi rex, & tecum deus teſtis mihi ueritatis, qui falli non poteſt. Cum Pheroræ morituro lachrymans aſſiderem, tũc ille me ad ſe uocauit: En multũ, inquit, mulier de fratris erga me animo ſum deceptus. Nã qui ſic me diligeret, inuiſum habui, & necare cogitaui: qui tanto nũc mei, quamuis nec dum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietatem precium fero: tu uero quod in eum ſeruas, relictum nobis ab Antipatro uenenum, huc affer propere, meq; uidente conſume, ne ad inferos quoq; ultricem huius ſceleris conſcientiam deferam. Ita ut iuſſit attuli, & magnam quidem uenenj patrem ſub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uero mihi propter dubios caſus, & quæ te metuerem, reſeruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert. Rex quidem in matrem fratremq; Antiphili contulit quæſtionem. Verum hi quoq; Antiphilum ex Aegypto attuliſſe pyxidem fatebãtur, illumq; uenenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepiſſe dicebant. Totum autem regnum circumantes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi erant incertarũ rerum exploratores atq; indices, & à ſuſpicionibus remotiſſimas approbationes trahebant. Deniq; etiã pontificis filiam Mariamnen, conſciam eſſe maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filij quoq; penuria coërcuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.

Mariamne uenefficiorũ conſcia.

De Antipatri in Herodem malignis ſtudijs deprehenſis & ultis. Caput XX.

Bathillus apprehenſus.

POſt hæc etiam Bathillus, nouiſſima conſiliorum Antipatri fides documentis acceſſit. Nanq; is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferẽs, hoc eſt, aſpidum uirus, aduenerat, aliorumq; ſerpentum ſuccos: ut ſi prius fuiſſet inualidum, hoc ſe Pheroras cum ſua coniuge in regem armaret. Idem uero præter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam, uelut operam ſubciſiuam, habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem Romæ in ſtudijs Archelaus, & Philippus, iam aduleſcentuli, magnicq; animi, regis filij, quos Antipater uelut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans, quaſdam in eos literas ipſe finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit, quod multis patrem maledictis caperent, de Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſte quererentur, ſéque accitos eſſe grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idq; maxime ſolici-

Doli Antipatri in Archelaum & Philippum.

ſolicitabat Antipatrum. Quinetiam priuſquam proficiſceretur, in Iudæa conſtitutus Antipater, eiuſdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrēq; adeundo uitandæ ſuſpicionis cauſa, fratres purgare ſimulabat: quædam falſa ſcripta, quædam uero aduleſcentiæ peccata eſſe commemorans. Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in fratrum perniciem ſimulabat, pluribus pecuniis datis, ſumptuum confundere tentabat indicia, ueſtē precioſam, uariaq; ſtragula, poculáq; argentea, necnon & aurea comparanda, aliáq; plurima inſtrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falſarijs erogatas cælaret. Deniq; ducenta talenta retulit expenſa, & eorum maxima fuit occaſio cauſa Syllæi: Vniuerſis autem malis eius tunc minoribus maiore contectis cum omnia quidem tormenta de parricidio, epiſtolæ uero de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo tamen ex Iudæa uenientium, quo loco fortunæ domus eſſent ei nunciauit, quamuis inter ſcelus probatum & ipſius reditum ſeptem menſium interualla fluxiſſent. Ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem etiam quibus indicandi uoluptas fuit, per interfectorū fratrū manes obmuteſcebant. Denique Roma literas miſit, continuo ſe uenturum eſſe, quodq; honorifice dimiſſus eſſet à Cæſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timensq; ne ſi quid præſciſſet, forte caueret, ipſe quoq; literis beneuolentiam ſimulans, & alia familiariſſime ſcripſit, & ut reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nam ſi properaſſet, matris ſuæ quoq; offenſionem poſſet componere, quā expulſam eſſe non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ ſuſceperat epiſtolam apud Tarentum, eumq; uchementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: ſed quantum intelligi datur, cauſa doloris erat, quod inſidiæ pro uoto non ceſſerant. Neq; tam Pheroram flebat quàm maleficiorum miniſtrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ cōfecerat occupabat, ne quando forte deprehenderetur uenenum. Tunc autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita, quam ſupra memoraui, ſtatim quidem feſtinabat: ſed poſtquam in Celendrim delatus eſt, ſubit eum quædam materni caſus cogitatio, anima iam per ſemetipſam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei ſuadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem ſuam repudiaſſet. Nanq; timere, ne forte criminationes eius auctæ fuiſſent. Minus autem prudentes, & uiſendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro eſſe utile conſiderantes, ut properaret monebant, ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem præberet calumniantibus. Nunc enim ſi quid motum eſt, in abſentem eſſe factum, nec enim præſente illo quenquam id auſurum fuiſſe. Abſurdum autem uideri, propter ſuſpiciones incertas certis bonis carere, neque mature ſe patri reddere, ab eoq; regnum accipere, quod ſolo ipſo niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, tranſmiſſuſq; in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima ſolicitudo cum omnes eum deuitarent, nulluſq; auderet accedere. Nam & ſi ſemper æque inuiſus erat odio, tamen ut proderetur, tūc data libertas eſt. Multos autē auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, ſoluſq; de ſe

An. lib. 18. cap. 8. Antipater euocatur Roma.

Male ſibi conſcius Antipater dolet Pheroræ mortem.

quid

quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquã deductus est, cum Romam nauigaret, & ignobilius inde susceptus est. Enimuero clades ille domesticas intelligens, calliditate cælabat, metúq; penè mortuus, uultu confidentiam simulabat. Et neq; fugæ spes ulla erat, neq; circunstantibus malis emergere poterat: certumq; nihil ei de domo, ne ibi quidem nuntiabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehẽsum, aut si quid esset, hoc sese impudẽtia sua diluiturũ ac dolis, quæ sola instrumẽta salutis haberet. Itaq; his armatus, sine amicis in regiam uenit, quod à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autẽ Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, uelut eius salutãdi causa, propius accedebat: Cum ille obiecta manu, & capite declinato, exclamabat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot maleficijs inuolutus sis, corrumpitur impium caput: neq; me attingas, priusquã criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportune præsto est, Varũ. Abi, & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autẽ ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumq; recepta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die rex adhibito propinquorum atq; amicorum consilio, Antipatri quoq; amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctosq; iudices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehensi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiusce modi: Quoniã illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi ãte quod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaq; his unà cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cũq; pronus ante pedes patris cecidisset: oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autem magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrũ morte dignum iudicauerit, certe scio. Vereor autem ne mea quoq; tibi sit inuisa fortuna, omniq; calamitate dignũ deputes, qui tales filios genuerim. At quin hoc tibi magis miserandus uideri debeo, quod erga tam sceleſtos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adulescentulis regnum detuleram, eosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosq; constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim, quod adulescens & successor meus futurus esset, maxime securitas quærebatur. At uero hic adulescentulus, belua, patientia mea supra quàm satis erat expletus, in me satietatem suam profudit, eiq; diu uiuere sum uisus, meamq; senectutem grauiter tulit, rexq; fieri non nisi parricidio passus est: quæ quidem profecto noui qua ratione cogitauit: quod eũ ex agro abiectum reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego ille contra me filios iritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam

Antipater ad patrẽ ingreditur.

Herodes apud Varũ accusat Antipatrum.

potestatem

poteſtatem meam penè conceſſi: aperte autem regni ſucceſſionem testamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi trecenta talenta: quemq; ſolum ex omni familia mea, tanquã patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt, quódue de his habui tale iudicium, quale demonſtraui huius inſidias? etiam approbo, qui auſus eſt aliquid parricida, rurſumq; ueritatem dolis ſperat obtegere: quod tibi Vare cauendum ſit. Nam ego iſtam beluã noui, & quàm ſit ueriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletusq; ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrum cauerem, neq; meũ corpus oĩbus crederẽ. Hic eſt qui uſq; ad cubile meũ ſolebat ingredi, & circunſpitere ne quis mihi forte paraſſet inſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecuritatis dator, q; conſolaretur ſomniũ peremptorũ, & uiuentiũ fratrũ beneuolẽtiam dijudicaret. Hic propugnator & ſatelles meus. Cum eius calliditas Vare in mentem uenerit, & quemadmodum ſingula ſimulaſſet, uix me credo uiuere, tamq; grauẽ inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq; amiciſſimi ſemper infenſi ſunt, ego quidẽ factorum iniquitatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem gemã. Nemo autem qui meum ſanguinem ſitierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos indicia uentura ſint. Hæc dicens, ipſe quidem interrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Nicolao autem uni ex amicis probationes iuſſit exponere. Inter hæc autem Antipater ſublato capite, cum proſtratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quẽ tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe cõmemoras? Aut ſi ficta, ut dicis, ſimulataq; mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod ſi homines lateret tanti ſceleris cogitatio, cœleſtem latere iudicem omnino nõ poſſet, qui ubiq; præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fratrum exitus ignorabã, quos ob id deus ultus eſt, quia de te male tractauerant? Quid autẽ fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, alijs timendus eram. Sed egeſtas cauſa fuit? Multo minus. Quis enim magis expenſarum habuit poteſtatem? Si autem omnium hominum perditiſſimus eſſem, immaniſq; beſtiæ animũ gererem, certe manſueti patris beneficijs uincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, totq; filijs antepoſueris, uiuusq; regem declaraueris, aliorumq; bonorũ magnitudine reddideris inuidendum. O me miſerum, acerbiſſimamq; peregrinationem meam, quam longo labori tempus magnumq; inſidiantibus ſpatium præbuit. Sed tamen tibi pater tuiſq; rebus abieram, ne Sylæus tuam contemneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me patris amatorem ſæpe uocitabat. Accipe pater has eius literas, fictis in me criminationibus ueriores: hiſque me defendo. Hæc affectus erga te mei argumenta certiſſima recordare, quàm ingrate hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater inuitus me perdidiſti, tu compuliſti ut darem accuſandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adſum, ter-

Reſpondet Antipater.

ſum terra mariq; nihil uſquam parricida perpeſſus. Sed nondum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum, & apud te pater, condemnatū me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas, in me feratur ignis, per piſcera mea pergant inſtrumenta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori. Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lachrymis atq; ululatu uociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiā prouocauit: ſolum autem Herodem, quo minus fleret, iracūdia continebat, documētis ueris intentū. Ibi aūt. Nicolaus, iuſſu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & miſericordiæ ſpem abſtulit, & atrociſſimam accuſationem inſtituit, cuncta quidem regni maleficia illi aſcribens: maxime uero fratrum interitum, quos ipſius calumnijs interfectos eſſe demonſtrans, etiam ſuperſtitibus eum inſidiari quaſi ſucceſſionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenū paraſſet, multo minus à fratribus abſtineret. Cum autem ad uenēni probationē ueniſſet, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, ueluti illum quoq; Antipater fratricidam feciſſet, corruptisq; regis amiciſſimis, ſcelere omnē domum repleuiſſet. Atq; ita multis alijs dictis exprobratis perorauit. Varus autem cum reſpondere iuſſiſſet Antipatrū, & ille nihil amplius elocutus, quàm, deus teſtis eſt innocentiæ meæ, ſilensq; iaceret, uenenum petit, idq; alicui damnatorum capitis ex cuſtodijs bibendum dedit: eoq; ſtatim mortuo, quædam in ſecreto cum Herode ſermocinatus, geſta in concilio Cæſari ſcripſit. Poſteroq; die inde diſceſſit. Nihiloq; minus rex Antipatro uinculis tradito, cladis ſuæ nuntios ad Cæſarem miſit. Poſt hæc Salomen appetiſſe inſidijs arguebatur Antipater. Quidam enim de ſeruis Antiphili Romam uenerat, epiſtolas ferēs alicuius Agmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem ſcriptis, indicauerat *Salomes* epiſtolam inter literas Iuliæ repertam, clàm ei beneuolentiæ cauſa *miſiſſe*. Ipſius autem Salomes epiſtolis & maledicta in regem acerbiſſima, & *accuſatio* maxima continebantur. Sed omnes ab Antipatro erant fictæ: isq; Agmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere perſuaſerat. Epiſtola enim eiuſdem mulierculæ ad ipſum ſcripta id prodidit, cuius uerba hæc ſunt: Sicut uoluiſti patri tuo ſcripſi, & alias epiſtolas miſi, certo ſciens, regē ſorori ſuæ minime poſſe parcere, ſi eas recitauerit. Bene autem facies, ſi conſummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epiſtola & quæ in Salomen ſunt compoſita deprehenſis, regem ſubijt cogitatio, ne forte etiam Alexander falſis epiſtolis fuiſſet compreſſus: quodq; penè ſororem propter Antipatrū occidiſſet, anxius erat. Itaq; non eſt ultra cunctatus, quo minus ab eo ſumeret omnium cauſa ſupplicium: ſed ne propoſitis ſatiſfaceret, graui morbo impeditus eſt. De Agme tamen ancilla, & in Salomen factione conflata, dedit literas ad Cæſarem: ac propterea teſtamento mutato exemit nomen Antipatri, regemq; ſcripſit ex Archelao & Philippo natu maiorem. Nam & hos Antipater inſimulauerat. Cæſari autem poſt alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filijs, itēq; amicis & libertis, propè quinquaginta, cæteriſq; omnibus agrorum & pecuniarum non parum diſtribuit, ac ſororem Salomen dariſſimis donis honorauit. In teſtamento quidem iſta correxit.

Profertur Varo uenenum.

Epiſtola Agmes ad Antipatrū.

De Aqui-

De Aquila aurea, mortecq; Antipatris & Herodis. Caput XXI.

MOrbus autẽ ingraueſcebat, quod eum ſenectus pariter ac mœror urgeret: & annos iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec in bona ualetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim nõ opere ſuperuacuo, ſed cum ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſumme ſcire leges patrias uidebantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur, Iudas filius Sepherei, & alter Magnali Mathias. Hos non pauci aduleſcentium ſectabantur, cum leges exponerent, & in dies ſingulos pube rum exercitum cõgregabant. Qui cum regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunũ iam tempus eſſe, ut deus uindicaret, fabricatáq; aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines aut uultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod ſupra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eamq; tunc monebant ſophiſtæ ut tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori nõ recuſare: ſic enim decedentibus, & animam immortalem, & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuo: minus autẽ fortes, & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magiſq; morbo cupere, quàm uirtute defungi. Dum hæc illi diſſererent, rumor ſubito peruagatur, regem ferè iam mori: unde etiam cõfidentius aduleſcentes conamen adorti ſunt: ipſoq; meridie, cum plurima multitudo uerſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus, aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcidebant. Qua re ſtatim regis duci nunciata, nõ parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes cõprehenſos, regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipſi auream concidere auſi eſſent, feciſſe confeſſi ſunt: deinde quo iubente, lege patria reſponderunt. Cum uero, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia poſt mortem bonis plurimis frui ſperarent, aſſeruerunt. His itaq; rex cõmotus, magnitudine iracundiæ morbum ſuperat, atq; in cõcionem procedit. Deinde multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, & quod occaſione legis patriæ quædam maiora tentaſſent, uelut impios ſupplicio dignos eſſe iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæſtio iret, precabatur, ut primum facinoris ſuaſoribus, deinde in eo deprehenſis pœnæ ſubditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus demiſſi erant cũ ſophiſtis uiuos incendit. Et reliquos qui unà comprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum uarijs doloribus deferebatur. Nam febris quidem nõ mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem uexabatur colli tormentis, pedésq; tanquam ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredóq; teſticulorum uermiculos generans: ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum ſuſpiria membrorúmque omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, pœnas eas eſſe dicerent ſophiſtarum. Ille autem, quamuis cum tot uitiorum cruciatibus lucta-

An. lib. 17. cap. 8.

An. lib. 17. cap. 9.

retur,uitæ tamen cupidus erat,& remedijs excogitatis ſalutem ſperabat. Denique Iordanem tranſgreſſus,apud Calliroën aquis calidis utebatur: quæ in lacum feracem bituminis,quæ Aſphaltitis uocatur, effluentes, pro dulcedine potui ſunt: ubi autem corpus eius,quod medicis oleo calidiori foueri placuerat,in arcem plenam demerſum ita diſſolutum eſt, ut etiam lumina quaſi mortuus reſoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum reſpicere uiſus eſt. Deſperata uero ſalute,militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iuſſit. Cum autem rediens ad Hierichunta ueniſſet,atra iam bili correptus,& penè ipſi morti innitebat,factúmque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiuſque uici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen eſt Hippodromũ,concludi præcepit. Deinde Salome ſorore & Alexandro marito eius ad ſe uocatis: ſcio,inquit,mortem meam feſtis gaudijs celebraturos eſſe Iudæos. Verum per alios lugeri potero, & præclariſſimos honores ſepulturæ aſſequi, ſi quæ præcipio feceritis: Hos uiros qui habentur in cuſtodia,cum animam efflauero,ſtatim militibus circundatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi Iudæa, omniſque domus illachrymet. Et ſimul his mandatis,legatorum quos Romam miſerat epiſtolæ ſunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iuſſu Cæſaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum eſſe,indicabatur. Quin & ſi pater eum in exilium dare mallet,id quoque permiſiſſe Cæſarem, ſcriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribus que rurſum uictus(nam inedia tuſſiſque pariter uiolentia diſtendebatur)fatum præuenire conatus eſt: ſumptóque malo, etiam cultellum popoſcit: ſectũ enim comedere cõſueuerat. Deinde circunſpecto ne quis arbiter impediret,tanquam ſe percuſſurus dexteram ſuſtulit. Cum uero Aciabus cõſobrinus eius accurriſſet, manúmq; continuiſſet, ululatus maximus in regia ſtatim,quaſi rex mortuus eſſet,excitatus eſt. Eóque propere audito, Antipater fiduciam repetit: lætúsque iam cuſtodes,promiſſa etiam pecunia,rogabat,ut ſe ſoluerent, atq; dimitterent: quod eorum princeps non ſolum ne fieret,obſtitit, ſed etiam regi uelociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm uires ægrotantis ualebant, continuo ſatellitibus miſſis,occidit Antipatrum: mortuúmque ſepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rurſum corrigit teſtamentum, & ſucceſſorem quidem Archelaum natu maximum Antipatri fratrem ſcripſit,tetrarcham uero Antipam. Poſt interitum autem filij,quinque diebus exactis, moritur: annos quidem triginta quatuor,ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta uero & ſeptem,poſtquam rex à Romanis declaratus eſt. Et in alijs quidem omnibus, ſecunda fortuna uſus eſt,ac ſi quis alius. Regnum enim quod priuatus ſibi quæſierat,tanto cõſeruatum tempore, filijs ſuis reliquit. In rebus autem domeſticis infeliciſſimus fuit. Salome autem,antequam reſciret mortem regis exercitus, cum marito progreſſa, uinctos abſoluit, quos occidi mandauerat: ipſum dicens mutaſſe conſilium,& ununquenque iuſſiſſe domum dimitti. Atque ita poſt hos abeuntes,militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis cuſtos, quo ſignare ſolitus erat, & fortunatum illum eſſe cœpit dicere,& multitudinem conſolari. Relictámq; ab eo militibus

An. lib. 17. cap. 10.

An. lib. 17. cap. 11.

militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham uero, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrari noticiam. Omnium nanque dispositionum suarum dominum, & confirmatorem Cæsarem esse uoluit: cætera uero seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populos adeuntes, suámque promittebant, deicp beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatũ extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, thorus autem purpura uariatus, corpuscp super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum. Corona uero desuper aurea, sceptrúmque ad dexteram, & circa lectum filij cum propinquis. Præterea satellites agménque tetrarchicum, Germanicp & Galatæ uelut ad bellum instructi, omnes antecedebant. Cætera uero militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberti odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibicp secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Pompa funeris Herodis & sepultura.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

De Successoribus Herodis, & ultione direptæ aureæ Aquilæ. Cap. I.

VRbarum autem nouarum principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisco ferialibus prolixe populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: Nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida ueste indutus, procedit ad templum. Ibicp uarijs fauoribus exceptus à plebe, ipse quoq; in excelso tribunali, soliócp aureo residens, humanissime uulgus admisit: eisco & quod sepulturam patris sedulo curauissent, gratias egit, & quod sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamen, ait, non potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi fuerit confirmata successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uoluntati exercitus restitisse, cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum alacritate ac beneuolentia, æque militibus etiam populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his, quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuis-

An. lib. 17. cap. 11.

tus fuiſſet: ſtuidiumque ſibi eſſe, ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauiſa multitudo, ſtatim eius mentem magnis tentare petitionibus coepit. Nanque alij tributa leuari, alij uectigalia tolli, quidam ſolui cuſtodias acclamabant. Cunctis autem poſtulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hoſtijs, cum amicis erat in epulis. Ecce autem ſubito poſt meridiem congregati non pauci, nouarum rerum ſtudioſi, ubi communis luctus de rege ceſſauit, propria lamenta ſuſcipiunt, flentes eorum caſum, quos propter abſciſſam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, ſed clariſſimis queſtibus, fletúque iuſto & planctu ciuitas perſonabat, uirorum cauſa uidelicet, quos pro templo ac legibus patrijs interijſſe dicebant. Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donaſſet, repetendas eſſe clamitabant: ac primum, quem is conſtituerat pontificem reijciendum, aliumque pietate præſtantem, magiſque purum optari debere. Quibus etſi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum profectionis feſtinatio continebat: metuens, ne ſi multitudinem reddidiſſet inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis, quàm ui experiebatur ſedare turbatos: miſſoque magiſtro militum, ut quieſcerent, eos rogabat. Sed illum ſeditionis autores, ubi ad templū uenit, priuſquam uerbum faceret, lapidibus perturbarunt, & alijs poſt eum mulcendi ſui gratia miſſis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia reſponderunt. Neque ſi numero aucti fuiſſent, ocioſi fore uidebantur. Itaque inſtante azymorum die feſto, qui apud Iudæos Paſcha uocitatur, plurima uictimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis cauſa deſcendit: cum illi qui ſophiſtas lugebant, in templo conſiſterent, nutrimenta ſeditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iſte corrumperet, cohortem militum & chiliarchum qui etiam ſeditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne uulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit. Saucius uero chiliarchus uix elabitur. Et illi quidem ſtatim, ueluti nihil mali actum eſſet, ad celebranda ſacra conuerſi ſunt. Sed Archelao ſine cæde iam multitudo comprimi non poſſe uidebatur. Quamobrem totum illis immiſit exercitum, pedites per ciuitatem ſimul omnes, equitéſque per campum: qui cum ſacrificijs occupatos ſingulos inuaſiſſent, propè ad * nouem milia hominum occidunt: reliquam uero manum per muros proximos deiecerunt. Præcones autem ſequebantur Archelaum, iuſſu eius unumquemque ut domum recederet, admonendo. Itaque cuncti neglecta diei feſtiuitate, abiere. ipſe autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare deſcendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà uero egreſſa eſt cum filijs ſuis Salome, fratriſque regis filij, genére que, ſpecie uelut Archelao ad obtinendam ſucceſſionem adiumento futuri: certa uero cauſa, quæ contra leges in templum admiſſa fuerant, delaturi. Interea ſit illis Cæſareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam ueniens, ad pecunias cuſtodiendas Herodis. Quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces uenire properauit, neque theſauros paternæ pecuniæ

dauſit

An. lib. 17. cap. 12.

Aliás 3000.

Nauigatio Archelai.

dauſit Archelao: ſed uſque ad cognitionem Cæſaris ſe otioſum manere pollici-
tus, apud Cæſaream commorabatur. Poſtea uero quàm ſibi obſtantium unus
Antiochiam petijt, alter, hoc eſt, Archelaus Romã nauigauit, mature profectus
in Hieroſolymam, regiam tenet: cuſtodumq; principibus, itemq; diſpenſatori- *An. lib. 17. cap. 13.*
bus euocatis, rationes pecuniarũ diſcutere conabatur, & arces occupare tentabat.
Non tamen immemores Archelai mandatorũ cuſtodes erant, ſed in obſeruan-
do ſingula quæque perſeuerabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari, quàm Arche-
lao tribuentes. Cum hoc autem Antipas quoq; de regno certabat, poſtetiore ſu-
perius Herodis teſtamentũ firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fue-
rat ſcriptus: eiq; ſe tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao naui
garant, ſuffragio fore promiſerant. Ducebant autem ſecum matrem, fratremq;
Nicolai Ptolemæũ, in quo pro fide apud Herodẽ probata, nõ nihil uidebatur eſ
ſe momenti. Nanq; illi fuerat amicorũ chariſſimus. Oratori aũt Irenæo propter
dicendi acrimoniam plurimũ cõfidebat: unde etiam qui ſe monuerant, ut Arche
lao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti uoluntate cederet, audiendos eſſe nõ
cenſuit. Romæ uero migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorũ, qui-
bus inuiſus erat Archelaus, quiq; præcipue liberi omnes ſuiq; iuris eſſe cupiebãt:
& aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipam
regẽ habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaũ per epi-
ſtolas accuſauerat apud cæſarem, Antipam uero multum laudauerat. Itaq; dige
ſta crimina, Salome & cæteri, qui cum ea ſentirent, Cæſari tradiderunt: & poſt eos
Archelaus geſtorum ſuorum perſcripta capitula, patriſq; anulum per Ptolemæ-
um, rationesq; adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarem. Ille autem ſecum præ-
meditans ea, quæ ab utraq; parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multi-
tudinemq; redituum animaduertit, atq; inſuper Herodis familiam numeroſam,
perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium uo-
cat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia ſua natum Caium ſedere iuſſit, filiũ
adoptiuum: atq; ita partibus proſequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius
Antipatri (nanq; is erat orator acerrimus eorum, qui aduerſabantur Archelao) *Antipater pro Antipa.*
accuſationem propoſuit, inſimulans Archelaum, quaſi uerbis quidem de regno
uideretur contendere, re autem uera iamdudum rex eſſet effectus: & apud aures
modo Cæſaris cauillaretur, quem iudicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam
poſt Herodis mortem, quibuſdam ut diadema ſibi imponerent, ſubornatus, re-
gis eum more in ſolio aureo reſidentem, partim ordines militiæ permutaſſe, par-
tim condonaſſe promotiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ uelut
à rege impetranda petijſſet: maximorumq; reos criminum, quos pater ſuus uin-
xerat, abſoluiſſe: qui cum iſta feciſſet, modo regni umbram à domino poſtulatu-
rus ueniſſet, cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, ut non rerum ſed uocabulorum do-
minum eſſe Cæſarem demonſtraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris aſſi-
mulaſſet, obijcebat: cum interdiu quidem perſonam componeret in mœrorem,
noctu uero ad comeſationes uſque potaret. Denique ſeditionem uulgi ex hac in-
dignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ uires, eorum mul
titudine qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum

quidē uenisse:ad hostias uero,quas ipsi mactandas uenerant,crudeliter esse iugulatos: tantúmq; in templo funerū esse cōgestum,quantū nullū ab externis illatū bellum implicabile congessisset. Itaq; huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unquam eum dignum esse uisum,nisi cum sanæ mentis inops erat, anima deterius ægrotante, quàm corpore: & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset,quod incolumi corpore, omniq; uitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate,multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore,si acciperet à Cælare principatum,qui antequam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circunstantium propinquorū in singula crimina testibus exhibitis,perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessario factam esse perdocuit. Nam quorum necis argueretur,non regni solum,sed etiam ipsius iudicis,id est,Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios demonstrauit. Secundum uero testamentum idcirco ratum manere postulabat,quod Herodes in eo successoris sui firmatorem Cesarem constituisset. Nam qui tantum saperet,ut rerum domino potestate sua cederet, nec unquam in hæredis errasse iudicio,sed sano corde quem constitueret,elegisse: qui per quem constitui deberet,non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad *genua* Cæsaris accedit ocyus. Quo perbenigne à Cæsare erecto,eo quod paterna quidem successione dignus esset,ostendit: certum uero nihil pronunciauit. Sed *illo* die dimisso concilio,secum ipse de cognitis deliberabat,utrū ex his qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret cōstitui successorem,an toti *familiæ* distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio *uidebatur*.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. Caput II.

An.lib.17. cap. 14. SEd antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Marthace,morbo correpta moritur. Et uariæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defeciſse nunciantes:quod Varus fore prospiciens,in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat,ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex tribus quas è Syria duxerat secum,cohortibus, unam in ciuitate reliquit: atq; ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam ueniisset,causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo uim custodibus,ut sibi arces traderent,adhibendo,nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die,quæ pentecoste à Iudæis uocatur, septies septem diebus exactis rediens,ex eorum numero uocabulum nacta,non religionis solennitas populum sed indignatio congregauit. Deniq; concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa,itémq; Idumæa & Hierichunte,transq; Iordanem positis regionibus,factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna castra collocauerunt,una

runt,una in ſeptentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum uerſus,tertiáque in occiduo prope regiam tractu,circunſeſſoſque Romanos undiq; obſidebant.Sabinus autem multitudine pariter,eorúmque ſpiritu perterritus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, ut quàm mature ferret auxilium, quaſi laniandam cohortem, ſi quid moræ interueniſſet. Ipſe uero in altiſſima caſtelli turri, quæ Phaſelus uocabatur, euadit, fratris Herodis cognomine, quem Parthi necauerunt. Hinc militibus cohortis,ut in hoſtes irruerent,ſignum dabat. Nam præ timore quibus ipſe præerat, deſcendere nullus audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum uolant, uehementiq; cum Iudæis pugna conflígunt. In qua dum nemo deſuper adiuuaret, imperitos belli peritia ſuperabant. Poſtea uero quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à uertice ſagittis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes, ulciſci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant. Ab utriſque tamen afflicti ſuccendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. Ibiq; tum multi flamma ſubito comprehenſi,aut ea conſumebantur,aut in hoſtes deſilientes ab ipſis occidebantur,alij retrorſum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli deſperata ſalute, incendij periculum ſuis gladijs præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum,metu attoniti nullo negotio ſubigebantur: donec omnibus aut interemptis, aut timore deiectis, theſauro dei defenſoribus deſtituto,manus milites attulerunt,& quadraginta ex eo talenta diripuere: quorum quæ furto ſublata non ſunt, congregauit Sabinus.At Iudæos multo plures, magiſque pugnantes, tam uitorum quàm opum interitus in Romanos contraxit.Obſeſſaq; his regia minitabantur exitium, niſi quamprimum inde ſecederent: Sabino, ſi uellet, unà cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regalium plurimi, qui ad eos ſponte tranſfugerant.Pars tamen bellicoſior erat,Sebaſtenorum tria milia. His que Rufus & Gratus præpoſiti,unus peditum rector,at uero equitũ Rufus:quorum uterq; ui corporis atq; prudentia,etiam ſi nullam manũ obedientem haberent, magnũ tamen momentũ belli Romanis addidiſſent. Itaq; Iudæi quidem inſtare obſidioni ſimul,& caſtelli mœnia tentantes,& ad Sabinum clamantes,ut nullo impediente diſcederet, habituros tanto poſt tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere,fidem tamen pollicitationibus nõ habebat:ſed eorum lenitatem,inſidiarum eſſe illecebram ſuſpicabatur: ſimulq; auxiliũ Vari ſperans,obſidionis periculũ perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multiſq; ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo milia ueteranorũ, qui ſub Herode militauerant, cõgregati,armiſq; inſtructi cũ regalibus decertabant.Quibus*Aciabus regis conſobrinus,ex uicis munitiſſimis repugnabat,campeſtre prælium declinando. Inferiori autem Galilææ,Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones uaſtauerat, non parua multitudine collecta, ruptiſque regijs armamentarijs, & omnibus quos circa ſe habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam, ex regalibus ſeruis, pulchritudine ſimul & uaſtitate corporis fretus, im-

Rufus & Gratus.

An.lib.17. cap. 15.

Aliàs Alcibiades.

Simon paſtor quidam.

positó sibi diademate,cum latronibus,quos cõgregauerat,ipse circuiens, & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit: facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, in quibus aliquid decoris erat,concremasset,nisi Gratus legionum rector,ex Trachone sagittarios, itémq; Sebastenorum pugnacissimos ducens,properasset occurrere. Vbi peditũ quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit,ardua ualle fugientem,& ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem, & quæcunq; Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes,quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc etiam pastor quidam,cui nomen erat Athonges,regnum affectare ausus est,quod ut speraret, ui corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulsus est,ac præterea fratrum sibi similium robore,quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum,ad incursus utebatur. Ipse autem ueluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam coronam sibi imposuit. Non paruo autem post tempore,cum fratribus suis uastando territoria, & occidendo præcipue Romanos,itémq; regios,perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret,qui lucrum aliquod ferens ueniisset in manus. Ausi sunt autem apud Amathuntem,compertum Romanorum agmen obsidere, qui frumenta cohorti atq; arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem, & quadraginta fortissimos iaculis confecere. Cæteri uero in periculo constituti similia sustinendi,auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémq; alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao,duo uero, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De quodã pastore Athõge.

De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. Caput III.

VArus autem,acceptis Sabini & principũ literis,toti cohorti metuens,opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis cohortibus, & quatuor alis equitum,in Ptolemaida profectus, eôdem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berithijs etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias, Aretas rex Arabum, non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam,quæ Ptolemaidi propinqua erat,dirigit,amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat,omnes in fugam uertit: & Sephori ciuitate capta,ipsam quidem incendit,incolas uero eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quod inter aliorum turbas, nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad uicum positis, qui appellatur Aroti, Ptolemæi possessionem propterea direptam à barbaris, & ab amicis Herodis, qui Ptolemæo infensi erant, inde ad Saffo progreditur, alterum uicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos,fuerant depopulati. Cædis autem, igniśque plena erant omnia.

An. lib.17. cap.16.

nec præ-

nec prædæ barbarorum quicquam obſtabat. Exuſta eſt autem Emaus iuſſu Vari, necem Arij cæterorúmque indigne ferentis, habitatoribus eius fuga diſperſis. Hinc progreſſus ad Hieroſolymam cum exercitu, ſolo uiſu Iudæorum caſtra diſiecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui uero intra ciuitatem degebant, ſuſcepto eo, ſeditionis cauſas in alios conferebant, nihil quidem ſe penitus mouiſſe dicentes, ſed propter diem feſtum receptam neceſſario multitudinem, in ciuitate obſeſſos eſſe potius cum Romanis, quàm cum diſſidentibus conſpiraſſe. Ante uero obuiam ei uenerant Ioſippus, Archelai conſobrinus, & cum Grato Rufus, agentes exercitum regium, & Sebaſtenos, & ex Romana cohorte milites ornatus habitu conſueto. Sabinus enim nec in os Vari uenire paſſus, iamdudum ex ciuitate ad mare diſceſſerat. Varus autem diſpartitum aduerſus autores tumultus, per agros dimiſit exercitum: multiſque ſibi exhibitis, quos minus turbulentos inueniſſet, cuſtodiæ tradidit: maxime uero nocentium propè ad duo milia cruci ſuffixit. Adhuc autem circa Idumæam ſupereſſe decem armatorum milia nunciato, confeſtim Arabas domum abire iubet: quod eos non auxiliantium more uti militia, ſed pro ſua libidine, & ſupra quàm ipſe uellet, agros uaſtare perſpexit: ſuis autem comitatus agminibus, in aduerſarios properabat. Verum illi ſe Varo priuſquam in manus ueniretur, Aciabi conſilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data, duces eius interrogandos miſit ad Cæſarem. At illi cum ignouiſſet cæteris, nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) ſupplicio ſubiugari præcepit, quod omnino contra regem ſuum arma accepiſſent. Varus autem hoc modo rebus apud Hieroſolymam compoſitis, eadémque cohorte, quæ dudum in præſidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

De Toparcho Iudæorum inſtituto. Caput IIII.

ROmæ autem Archelao alia rurſus cum Iudæis cauſa cõflata eſt: qui ante ſe- *An. lib. 17. cap. 17.*
ditionem permiſſu Vari, legati exierant, ius genti ſuæ liberũ petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui uenerant: aſtantibus unà cum populo qui Romæ degerent, octo milibus Iudæorum. Itaq; conuocato à Cæſare optimatũ Romanorum, amicorum concilio, in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipſius erat ædificium, admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum conſtitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraq; parte ſecreti aderant. Nam & cum Archelao ſtare propter odiũ, atq; inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo, duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, ut & Archelao ſubueniret & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam metereturr. Iuſſit autem accuſatores exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primum non ſe regem, ſed omnium qui uſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormenti ſolum eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis, exteras ornauiſſe populiſq; alienis Iudææ ſanguinẽ condonaſſe. Pro antiqua uero felicitate ac patrijs

legibus

legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo, atque iniquitate repletam, prorſus ut plures ex Herode clades paucis annis ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſere, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante, ad diſcordias concitati. Verum ſe tamẽ ad hanc mediocritatem, & aduerſæ fortunæ conſuetudinem proceſſiſſe, ut etiam ſucceſſionem uoluntariam acerbiſſimæ feritatis ſubirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent: nihil morati, & unà eum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore uota celebraſſent: Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius uideretur, ex cæde triummilium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatum meruerit, tot immolaſſe deo hominum uictimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe: Recte igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere, atque ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: neúe quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſime lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: Hoc enim modo probatum iri Iudæos, qui nunc ueluti turbulenti, ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cum autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neq; gubernari facilis eſſet, naturá que regibus uix parêret. Vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus poſt, mediam regni partem ſub toparchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam uero dimidiam, in duas tetrarchias diuiſit: duobuſque aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo, alteram illi qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erant. Bathanea uero & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam uicum, Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai uero toparchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat: quarta tributorum parte leuata, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret, ei traditæ ſunt: Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram, & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſelidis, idem Cæſar conſtituit: regiámque apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum uero eius toparchiæ ſubiugauit Archelai. Cum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicto ſoluiſſet, duas eius filias uirgines extrinſecus quingentis milibus pecuniæ donauit: eásq; nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus uiliſſimis propter honorem defuncti.

De ſubdi-

De ſubditicio falſoq; Alexandro eoq; deprehenſo. Caput V.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud aliquem libertinum Romanorum, in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe format ſimilitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ſpe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optime ſcientem: à quo inſtructus, affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis, morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumq; inde tranſmiſſus, ibiq; ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna ueriſimilitudine Romam ſecum nauigare pellexerat. Erat poſtremo delatus in Dicæarchiam: multiſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, uiſendi eius ſtudio circunfuſi properabant: & infinita multitudo per uicorum anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebat. Tanta nanque dementia multos ceperat, ut illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri uultum optime ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) & ſi priuſquam uideret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpe nonnihil indulgendum putauit: & Ladum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, ut ad ſe aduleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime autem, ubi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Satis autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto uero non adeſſe, quia apud Cyprum degeret cauendo inſidias: minus enim ſe circunueniri poſſe diſiunctos. Itaque Ladus quidem ab aliis ei ſeparato uitam dixit à Cæſare præmium fore, ſi tantæ fraudis prodidiſſet autorem. Id autem ſe facturum ille pollicitus, ad Cæſarem ſequitur: & Iudæum indicat, qui formæ ſuæ ſimilitudine abuſus eſſet ad quæſtum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum ſingulis abſtuliſſe docuit, quanta uiuus Alexander non accepiſſet. Riſit his Cæſar: & falſum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inſeruit, ſuaſorem uero eius interfici iuſſit. Melius autem ſumptuum detrimentum, pro amentiæ precio ſatis eſſe indicauit.

An. lib. 17. cap. 18.

Proditur dolus

De Archelai exilio. Caput VI.

TOparchia uero ſuſcepta, memor diſcordiæ ſuperioris Archelaus, non ſolum Iudæis, ſed etiam Samarienſibus crudeliter abuſus eſt. Nonóq; principatus ſui anno legatis contra ſe ab utriſque ad Cæſarem miſſis, ipſe quidem in exilium pellitur Viennam, Galliæ ciuitatem: patrimonium uero eius, theſauris Cæſaris adiudicatur: Quem quidem, priuſquam euocaretur ad Cæſarem huiuſcemodi ſomnium uidiſſe commemorant: Nouem ariſtas plenas & maximas à bobus comedi ſomniauerat: accitos deinde uates, Chaldæorumq; nonnullos, quidnam illo

An. lib. 17. cap. 19.

illo putarent indicari ſomnio, conſuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus. Simon quidam Eſſæus genere, dixerat ariſtas annos arbitrari, bouésq; rerum mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideóq; regnaturum quidem illum eſſe tot annos, quot ſignificaſſet numerus ariſtarum: uarias autem rerum mutationes expertum, eſſe moriturum. Hiſq; auditis, Archelaus quinq; diebus poſt, ad cauſam dicendam eſt euocatus. Dignum autem memoria, duxi etiam coniugis eius Glaphitæ ſomnium, Archilai filiæ Cappadocum regis, referre: Quam cum Alexander prius habuiſſet uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus eſt, ſicut iam deſignauimus, poſt illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuerſam, domíq; apud patrem in uiduitate degentem, Toparches Archelaus ubi cõſpexit, ad hoc amoris accenſus eſt, ut eam ſtatim repudiata coniuge ſua Mariamne, ſibi copularet. Hæc igitur breui tempore, poſtquam in Iudæam redijt, uidere uiſa eſt inſtantem ſibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: ſed tu illo non contenta, rurſus ad meos penates reuerteris auidiſſima uiri tertij, & quod grauius eſt, mei fratris iuncta matrimonio. Equidẽ nõ diſſimulabo cõtumeliam, téq; licet inuitam recuperabo. Atq; hoc expoſito ſomnio, uix biduũ ſuperuixit.

Interpretatio ſomnij.

De Simone Galilæo. De tribus ſectis apud Iudæos. Caput VII.

An. lib. 18. cap. 1. 2.

IGitur Archelai finibus in prouinciam circunſcriptis, procurator equitũ apud Romanos Copinius miſſus eſt, ea ſibi à Cæſare poteſtate mandata. Hoc diſceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, ſi tributum Romanis pendere paterentur, dominósq; poſt deũ ferre mortales. Erat autem propriæ ſectæ ſophiſta, nulla in re ſimilis alijs. Etenim tria ſunt apud Iudæos genera philoſophiæ. Horum unum Phariſæi profitentur, alterum Sadducæi, tertium uero, quod etiam probabilius habetur, Eſſæi colunt, gente quidem Iudæi, uerum inter ſe mutuo amore coniunctiſſimi: & qui præter cæteros uoluptates quidem quaſi maleficia uitarent: continentiam uero ſeruare, neq; cupiditati ſuccumbere, uirtutem maximam ducerent. Itaq; nuptias quidem faſtidiunt, alienos uero filios, dum adhuc molles ſunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, ſuis moribus diligenter inſtituunt. Non quia coniugia uel humani generis ſucceſſionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarũ, nullam earum uni uiro fidem ſeruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores ſunt, rerúmq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inuenias alteri alterum opulentia præſtare: legémq; ſibi dixerunt, ut qui diſciplinam ſuam ſectari uellent, bona contubernio publicarent: Ita enim fore, ne uel paupertatis humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: ſed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, unũ eſſet omniũ patrimoniũ. Probro autem ducunt oleũ, & ſi quis uel inuitus unctus fuerit, munditijs corpus abſtergere: quoniam ſqualorem decorem putant, dummodo ſemper in ueſte ſint candida. Deſignatos autem communium rerum procuratores habent, & ad uſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis una ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus ſectæ ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi propriũ. Deniq; tanquam conſuetiſſimi ad eos

Eſſæorum dogmata.

ingrediun-

ingrediuntur,quos nunquam ante uiderunt. Hinc eſt,quia cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur: neque præterea quicquam ferunt. In ſingulis autem ciuitatibus,ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum ueſtimenta cæteraq; uſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis,omnibus pueris,in metu & ſub cura magiſtri agentibus, par eſt. Nec uero ueſtitum ſiue calceos mutãt,niſi aut omnino conciſſis prioribus,aut longi temporis uſu conſumptis. Nihil aũt inter ſe mercantur aut uendunt: ſed egenti quiſque quod habet præbẽs,refert ab eo quod ipſe non habet:quãuis etiam ſine permutatione cunctis libera ſit facultas,à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipue circa deum religioſi ſunt. Nanq; ante ſolis ortũ nihil profani loquũtur, ſed ei patria quædam uota celebrant,quaſi ut oriatur precantes. Deinde ad quas uenerunt ſinguli artes,à curatoribus dimittũtur. Cumq; ad horam quintam ſtudioſe fuerint operati, rurſus in unum congregantur:linteisq́ue præcincti uelaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac luſtratione facta in eadem ſecreta coẽunt, quo neminem alterius ſectæ hominem aſpirare conceſſum eſt: ipſiq́ue purificati, uelut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum ueniunt: quibus ibi cum ſilentio reſidentibus,piſtor quidem panes ordine,unum autẽ uaſculum ex uno pulmento ſingulis cocus apponit. Deinde uoce cibũ ſacerdos anteuenit:neq; guſtare quenq; fas eſt, niſi prius deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij uota repetunt. Nam & cum incipiunt,& cum deſinunt,quaſi datorem uictus, deum laudibus canunt. Tunc ueluti ſacris illis depoſitis ueſtimẽtis uſq; poſt meridiem,ad opera ſe conferunt. Similiterq; inde reuerſi cœnant,conſedentes etiam hoſpitibus,ſi quos fortaſſe interueniſſe repererint. Neque uero clamor unquam tectum illud, neque tumultus inquietat:cum etiam loquẽdi ordine alijs alij cedant:eorumq; ſilentium,extra tectum conſtitutis,arcanum quoddã uideatur horribile. Cuius quidẽ rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quodq; apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate diffinitur. Sed quamuis aliquarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris,tamen in his duobus,hoc eſt in iuuando & miſerendo,ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis,cũ opus eſt,ſuo arbitrio cuiq; licet,atq; indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus,interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationẽ cohibent, fidẽ tuentur,paci obſecundant: & omne quod dixerint,iureiurando fortius habent. Ipſum autem iuſiurandum quaſi periurio deterius uitant. Iam enim mendacio condemnatum arbitrantur, cui ſine deo non creditur. Summum autem ſtudium ueterum ſcriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant,eligentes. Hinc illis morborũ remedia,ſtirpes medicæ, quamq; uim propriam ſinguli lapides habeant, à rimantibus conquiruntur. Sectæ uero ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eius una collectio:ſed per annum integrum extrinſecus commoranti cuique eundem uictus ordinem tribuunt: dolabram quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam ueſtem tradentes. Cum uero proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet,aquis participat: neque tamen in conuictum aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis alijs

mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius uero q̄ incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere deum, deinceps quoq; erga homines seruare iustitiam, & neq; propria sponte nocere cuiq̄, neq; ex præcepto obesse: quin immo iniquos oēs odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime uero principibus. Neq; enim absq; uoluntate dei, quem q̄ posse ad principatus potentiam accedere. Si uero ipse cæteris præsit, nūquam abuti, nunquam se abusurum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neq; ueste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, ueritatē semper diligere, & habere propositum cōuincere mentientes. Manus uero à furto, & animā puram seruare ab iniustis compendijs: & neq; aliquid de mysterijs cōsecrarios celare. Neque profanis eorum quippiam publicare, etiam si intentata quispiā morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud q̄ ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum iri similiter dogmatis sui libros: angelorum nomina his quidē execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos uero in peccatis, à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur: Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatum cibum potest. Herbas uero pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, & extremum spiritum agentes, receperunt: sufficienter pro peccatis eorum, quæ usq; ad mortem adduxerāt, pœnas luisse censentes. In iudicijs uero sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in unum coacti: quod autem ab his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post deum magna legiferi est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus uero obedire & plurimum, quorumque decreto reprobabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus unus nouē loquitur inuitis. Expuere quoq; in medium eorum, uel in dexteram sui partem, quisq; deuitat. Sabbatis quoq; operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentius cauent: neque cibum sibi solū pridie præparant, ne uidelicet illo die ignē accendant: sed neq; uas aliquod transponere præsumunt, imò nec aluum purgāt. Alijs autem diebus fodientes foueam uno (uerbi gratia) pede altam, *ekai illi cum illa dolabra, quam tradi nuper accedentibus diximus, demissa ueste sese diligentissime cōtegētes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere uentris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant, reducunt: idq; ipsum faciunt in locis secretissimis: Et nempe cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur: Decernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuūt autem q̄ longissime, ita ut plurimi eorū usq; ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem scilicet uictus: quod eis nimirū accedere puto propter institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt autem etiam aduersorum cruciatus, siquidem uincunt firmitate consilij. Mortem

uero,

uero,ſi cum decore obeũda ſit,iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotijs animos,bellum quod geſtum eſt cum Romanis. Tunc ſiquidem per artuum confractiones & ignes,ac per tormenta omnigena tranſeuntes,ut uidelicet uel in legiſlatoris aliquid loquerentur iniuriam,uel ciborum quippiam quod non ſolent,ederent,ad neutrum horum potuerunt cõpelli:ſed neq; deprecari ſuos tortores,aut inter ipſa flere ſupplicia:in medijs quinimmo cruciatibus ſubridentes,& eis qui tormenta admouerant,illudentes,conſtantes animos cum quadam hilaritate reddebant, ſcilicet quaſi qui eos eſſent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata conſiſtit,corruptibilia quidem eſſe corpora,materiamq; eorum nõ eſſe perpetuam:animas autem immortales ſemper manere, & de æthere ſubtiliſſimo commeantes,quaſi carceribus ita corporibus implicari,uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Cum uero fuerint à carnalibus releuatæ uinculis,quaſi de ſeruitute longiſſima liberatas, ita ilico lætari eas, ſublimesq; ferri. Et quidem bonis concinentes in hoc Græcorum ſententijs,pronunciant ultra Oceanũ degere, ubi eis ſit repoſita perfruitio: Illic quippe eſſe regionem,quæ neq; imbribus,neq; niuibus,neq; æſtibus,aggrauetur:ſed quã Oceano oriens Zephyrus,& leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant,plena gemitibus, exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis,quos Heroas & ſemideos uocauerunt,beatorum inſulas ſequeſtraſſe:improborũ autem animabus locũ apud inferos impiorũ:in quo etiam cruciari quoſdam commẽtati ſunt ,Siſyphos uidelicet,& Tantalos,& Ixiones,& Tityos: principio quidẽ immortales eſſe animantes exiſtimantes, ob adhortationẽ utiq; uirtutis dehortationẽq; nequitiæ:bonos quippe fieri in huius uitæ conuerſatione meliores,per ſpem bonorũ:etiam poſt lucem redhibendorũ:improborũ aũt impetũ retardari æſtimãtium:quoniam & ſi in huius uitæ ſpatio latuerint,poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo, quæ Eſſæi de diuinitate animæ philoſophantur. Planè illecebrã ineuitabilẽ eis,qui ſemel de eorũ ſapientia guſtauerint,reponentes. Sunt autem in eis, qui etiam futura noſſe promittãt,ſacris uidelicet libris,& uarijs ſanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes :raro autem accidit,ut prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium , cibos quidem & mores legumq; ſimilia cum prioribus habens:diſtat uero opinione coniugij. Maximam ſiquidem uitæ hominum partem,ſucceſſionem ſcilicet,amputare eos,qui abſtineant nuptijs arbitrantur: quippe ſi in eãdem omnes uelint ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum fore. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt,ut per triennium explorent ualetudinem fœminarum. Et ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit:ut oſtẽdant,quia non uoluptatis nuptias, ſed cauſa inierint liberorum. Lauantibus autem fœminis,ita ut uiris perizomatum ineſt amictus: Tales ſunt mores huius collectionis. Duo autem priorum quaſi ordines ſunt: Ex quibus Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, *Qui ſint Phariſæi.*

ut εἱμαρμένην & deo uniuerſa deputent:& quidē uel agere quæ iuſta ſunt,uel ne gligere,ſecundum maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & εἱμαρμένην. Animam autem quidem omnem incorruptā eſſe, tranſire autē in alia corpora ſolas bonorum, improborum autem interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò,id eſt,ſecunda collectio,εἱμαρμένην omniſariam negant:& deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq; conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum uel bonum uel malum eſſe propoſitum:& ſecundum uoluntatem propriam,alterutrum unumquēq; cōiungi. Animarum autem generaliter uel ſupplicia denegant uel honores. Et Phariſæi quidem ſociabiles,& qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti:Sadducæi uero & inter ſe ferís moribus diſcrepantes, & conuerſatio eorū circa exteros inhumana: Hæc ſunt quæ de Iudæorum philoſophis dicenda repperi:Nunc ad inceptum reuertor.

Qui ſint Sadducæi.

De Pilati regimine. Caput VIII.

An.lib.18. cap. 5.

ARchelai regno in ordine prouinciæ iam decedente,reliqui,id eſt,Philippus & Herodes,qui cognominabatur Antipas,tetrarchias ſuas regebant. Salome enim moriens,Iuliæ Auguſti cōiugi,regionem quam rexerat,& Iamniam, & in Phaſelide Palmeta teſtamento reliquit. Delato autem ad Tiberium* Liuiæ filium Romano imperio poſt mortem ſcilicet Auguſti,qui præfuit rebus annis ſeptem & quinquaginta,menſibus ſex,diebus duobus,manentes in tetrarchijs ſuis Herodes ſcilicet ac Philippus:hic quidem iuxta fontes ipſos, de quibus Iordanis flumen exoritur,in Panneade condidit ciuitatem, quam Cæſaream uocitauit:alia amq; in inferiore Gaulonite,quam Iuliadem nominauit. Herodes uero in Galilæa Tiberiadem ,in Beroea autem cognomine Iuliæ. Miſſus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus:qui cum curandam accepiſſet regionem,nocte intempeſta operas in Hieroſolymam intulit imagines Cæſaris,quæ res poſt triduum grandem inter Iudæos ſuſcitauit tumultum: nā qui aderant ſtupore permoti ſunt:quaſi iā profanatas leges ſuas uiderent. Nullū enim fas eſſe dicunt collocari in urbe ſimulacrum. Ad querelam autem eorū qui in ciuitate erant,ſubito etiā de agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæſaream ad Pilatum, intentiſſime deprecabantur,ut ab Hieroſolymis auferrentur imagines, & eis iura patria ſeruarentur. Pilato autem ſupplicantibus abnuente,circa domum eius proni corruerant:& immobiles quinq; diebus continuis noctibusque manſere. Poſt autem Pilatus tribunal aſcendens, ſtudio magno cōuocat multitudinem Iudæorum,quaſi qui eis uellet dare reſponſum,cum ſubito milites accepto ſigno (ſic enim iam fuerat præparatum)armati circūſteterunt Iudæos:circundataq; triplici acie,Iudæi quidē ſtuporis erant pleni, uidentes inſperatam rerū faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum ſe omnes,niſi imagines Cæſaris ſuſciperent,annuit militibus ut educerent gladios. Iudæi aūt quaſi ex uno conſilio omnes ſubito corruerunt,& ceruices nudatas excipiēdis ictibus pararunt, uociferātes uniuerſos ſe interfici magis uelle quàm legem profanari. Tūc Pilatus circa religionem ſtudiū populi demiratus, confeſtim de Hieroſolymis ſtatuas iuſſit auferri. Deinde uero conturbationē alteram commouebat:Eſt apud eos ſacer theſaurus,quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarū fecit expendere: erat autem inducenda aqua ab ſtadijs trecentis.

Aliás Iuliæ.

An.lib.18. cap. 5.

centis,ob hoc itaque uulgi oriebantur querelæ:ita ut etiam Pilati qui Hieroſoly-
mam uenerat,cum clamore circundarent tribunal. Ille autem præuiderat tumul-
tum eorum:ſiquidem populo permiſcuit armatos milites,qui tunc eſſent priuato
rum ueſtibus induti. Præcepitq; ut gladijs quidem nõ uterentur,fuſtibus autem
acclamantes ferirent.Sicq; compoſitis rebus,dat ex tribunali ſignum,cõfeſtimq;
cædebantur Iudæi: quorum multi quidem perierũt plagis,multi uero ſe inuicem
trucidantes,in fuga miſera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfe-
ctorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ
Agrippa, q fuit filius Ariſtobuli,quẽ pater Herodes interfecit,ad Tiberiũ uenit.
Illo aũt non ſuſcipiente accuſationẽ,reſidens Romæ ad aliquorũ quidẽ potẽtium
notitias ambiebat.Maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium, cũ
adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum,qui-
bus eum demerebatur,ad ultimum extenſis manibus,aperte deum cœpit preca-
ri,celeriter illum mortuo Tiberio dominũ cunctorum uidere.Hoc cum quidã de
familiaribus eius Tiberio nũciaſſet,ſtatim cõdudi iuſſit Agrippã:qui & ſub gra-
di ærumna,uſque ad mortẽ Tiberij,in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed de-
functo eo,poſt regnum annorum duorum,& uigintitrium dierũ,ſuccedẽs in im- *De.C.Caligu-la.*
perium.C.Cæſar,abſoluit Agrippam uinculis,& tetrarchiam Philippi(iam enim
iſte deceſſerat)ei tradidit, regemq; appellauit. Cum ueniſſet autem in regnum *An.lib.18.*
Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit.Iritabat autem *cap.14.*
eum maxime in ſpem regni Herodias uxor,exprobrans ei ſocordiam,& dicens,
quia per id quod noluerat ad Cæſarem nauigare,careret poteſtate maiore:Nam
cũ Agrippam ex priuato regem feciſſet,quomodo dubitaret illũ ex tetrarcha eo-
dem honore donare?His adductus Herodes, uenit ad Caium,à quo ob auari-
tiam uehementer increpatus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat
accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita He-
rodes quidem in Hiſpaniam peregrinante ſecum etiam uxore,deceſſit.

De ſuperbia Caij & Petronio præſide. Caput IX.

CAius uero Cæſar, intantum cõtumelioſe abuſus eſt fortuna,ut etiam & de- *An.lib.18.*
um ſe putaret,& uellet uocari.Patriam quoq; ſuam multorum nobilium cæ- *cap.15.*
de truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium
deniq; cum exercitu Hieroſolymas direxit, præcipiens ut in tẽplo ſtatuas eius
locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, cõtradicentes quidem ex his interficeret,re-
liquam uero multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profecto deum.
Et Petronius quidem, cum tribus cohortibus,multisq; de Syria auxiliatoribus
properabat in Iudæam de Antiochia.Iudæorum uero quidam nõ credebant fa-
mæ prælium nuncianti. Qui uero credebant, nihil de reſiſtendo poterant com-
miniſci.Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem per-
uenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno compoſita: *Situs Ptole-*
circundatur autem mõtibus ab orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſſeparatis, *maidos.*
ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiano autem Carmelo, qui abeſt ſtadijs
centumuiginti: à ſeptentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem uocant

etiam incolæ ſcalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadijs centum. Ab ea autem urbe, quaſi ab duobus ſtadijs, præterlabitur fluuiolus, quem uocant Belum, exiguus prorſus: cui propè eſt ſepulchrum Memnonis, habens iuxta ſe centum ferè cubitorum ſpatium continentem, ſed admiratione digniſſimum: Eſt enim ſpecies uallis rotundæ, uitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus hiſdem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illic de circumſtantibus ſupercilijs arenam iſtam, utique communem. Locus autem metalli, ſtatim metalla in uitrum quæ ſuſceperat, mutat. Mirabilius quoque mihi illud uidetur, quoniam iam conuerſæ arenæ in uitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in communem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi aũt cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemais, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps uero etiam pro ſuo ſtatu: Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & uim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris. His addens, quoniam & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis urbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. Hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet, etiam cum iniuria præſidentis. Illis uero contra hæc legem moresque patrios allegantibus, & quia ne dei quidem ſimulacrum, nedum hominis: nec ſolum in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare, arripiens dictum Petronius reſpondit: Sed & mihi domini mei lex ſeruanda eſt. Si eam quippe tranſgrediar, uobiſq; parcam, iuſte animaduerſionẽ ſubibo. Impugnabit ſanè uos, non Petronius, ſed ille à quo ſum directus: ſiquidem ita & ego uos cogam implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter ſuclamauit, ante legis temerationem omnem ſe libẽter ſubire periciẽ. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo, inquit, aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidẽ & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem primitus immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem uirorum, & tantum uulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorũ priuatim uiritimq; compellans, populum quoq; publice alloquens, tunc quaſi conſulẽs admonebat. Interdum etiã minabatur, extollens & uirtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum uideret etiam ſementẽ regionis intercipi, ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in urbe otioſa morabatur: ad ultimũ conuocatis omnibus, ait, ſe etiam periculoſam rem uelle aggredi: Aut enim deo cooperante placabo

Sepulchrum Memnonis.

tabo Cæſarem,ac uobiſcū ſaluabor libenter: aut illū in ultionem iritabo:pro tan ta magnitudine impendo animam meam. Atq; ita dimiſſis turbis, multa pro eo uota facientibus,Antiochiā ab Ptolemaide reuocauit exercitum:atq; illinc confeſtim miſit ad Cæſarē,referēs & quo apparatu in Iudæā irruiſſet,& quod tota gēs ſupplicaſſet: quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cū uiris etiam prouinciam eſſe perdendam.Seruare ſiquidem ipſos legem patriā,& nouis præceptis uehemen ter obſiſtere.His epiſtolis reſpōdit Caius immodice, cōminans Petronio mortē, quoniā iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet. Sed ſcriptorum taliū uectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri .Alij autem exitium C.Cæſaris nunciantes,proſpere nauigauerunt: denique ante ſeptem & uiginti dies epiſtolas Petronius accepit, finē Cæſaris indicantes,q; illi peruenirent, qui comminantia ſcripta portarent.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. Caput x.

CAio igitur per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, menſibus ſex,rapitur in regnum ab eo exercitu,qui Romæ erat,Claudius.Senatus autem, referētibus conſulibus Ignatio Saturnino & Pomponio Secundo,mandat tribus legionibus ut eſſent præſidio ciuitati, & ipſe frequens in capitolium deuenit. Quia propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat,uolens imperium ad optimates reducere: ut ſicut olim fuerat,ad regendum digniſſimi eligerentur. Accidit autem ut Agrippa adueniret:quem cū & ſenatus in concilium & in caſtra Claudius euocaſſet, ut ſcilicet eo ſtrenuo adiutore uteretur in quibus res poſceret:uidens Agrippa Claudium iam eſſe opibus Cæſarem,ad eū perrexit: quem ille ilico legatum ad ſenatum miſit,indicantem ſuum propoſitū, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus ſit,& iniquum eſſe, ſi militū erga ſe ſtudia tam religioſa deſereret,imò tutam aliter ſuam non eſſe fortunam: iam enim ad inuidiam ſatis fore, quod in regnum uocatus ſit. Deinde adminiſtratum ire paratum eſſe in rempub. non ut aliquis tyrannus, ſed ut præſul benignus: ſufficere ſibi quippe honorem nominis.De ſingulis autem negotijs communem omniū ſtare ſententiam.Nam & ſi non natura eſſet modeſtus,locuples tamen moderandæ poteſtatis exemplum Caij morte eſſe propoſitum: Quæ cū detuliſſet Agrippa, reſpondit curia,quaſi quæ exercitui & bonis conſilijs fideret, nolle ſe ſubire uoluntariam ſeruitutem. Sed accepto patrum reſponſo,Claudius rurſus miſit Agrippam,nuntiantem eis,quoniam non poſſet adduci ut eos proderet,quorum conceſſu in imperium eſſet accitus .Inuitum autem ſe initurum eſſe pugnam aduerſus eos,cum quibus confligere minime uellet:proinde eligendū eſſe locum extra ciuitatem in quo confligerent. Neque enim ſanctum eſſe,propter illorum peruerſitatem,patriam ciuili cæde fœdari.Et Agrippa quidē iſta ſenatui nūciauit.Inter hæc unus de illis militibus,qui cū patribus erant,educens gladium: Commilitones,inquit, quibus perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus,& concurrere aduerſus propinquos noſtros Claudium ſecutos? maxime cum habeamus imperatorem quem in nullo culpare poſſimus:& ad quem cum iuſtis magis allegationibus,quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per

An.li.19.ca.3.

An.li.19.c.4.

mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus conſecutis. Hoc exemplo opti mates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt: ac deinceps uidentes ſibi aduerſationem tutam non eſſe, iter ſecuti militum, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris, nudatos gladios ferentes hi, qui fortunæ regis ambitioſius adulabantur: & penè accidit, ut progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quàm militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi præcurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciaſſet: dicens quoniam niſi coërcuiſſet exercitum, iam in ſanguinem ciuiũ furentem, cõfeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium, fieretq; ſolitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris aduenientem ſenatũ, & indulgenti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit deo uictimas, ut mos eſt pro imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus muneratur regio regno paterno, omnia adijciens ei, etiam illa quæ Auguſtus Herodi donauerat, Trachonitidẽ ſcilicet & Auranitidem. Præter hæc autem aliud quoq; regnum, quod Lyſaniæ uocabatur. Et populo quidem donationẽ hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, ut inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarẽt. Donat autẽ ei etiam fratrem ſuum Herodem qui generis eiuſdẽ erat, Beronice iunctus reginæ Chalcidis. Opinione autẽ celerius Agrippæ dati regni cenſus maximus afluebat: qua ſanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circũdare cœpit, qualem, ſi potuiſſet abſolui, inefficacem prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed antequã impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnauit autem annis tribus. Ante quoque cum Tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliquit filias tres de Cypride natas, Beronicen, Mariam atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa coniuge, nomine Agrippam, qui non nimis paruulus erat. Tunc Claudius regnum eius in prouinciam redegit, in cuius procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus. Poſt hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerũt. Poſt hæc uero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens de ſorore quidẽ ſua Beronice filios duos, Beronicianum & Hyrcanum: de priore autem Mariamne, Ariſtobulum: cuius frater mortuus fuerat Ariſtobulus priuatus, relicta filia Iotapata: hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autẽ & Ariſtobulus nati fuerant Herodi de Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in maiori Armenia regnauerunt.

An. l. 19. c. 4.

An. lib. 19. capite. 7. 8.

De uarijs tumultibus in Iudæa & Samaria. Caput XI.

POſt obitum aũt Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in auunculi ſui regno cõſtituit. Alterius aũt prouinciæ ſuſcepit curam poſt Alexandrum Cumanus, ſub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas cõprehendit. Conueniẽte quippe multitudine ad diẽ feſtũ azymorũ in Hieroſolymam, ſtãte legione Romana ſuper porticũ tẽpli, armati quippe milites ſemp cuſtodiebãt feſtos dies, ne quid conueniẽtes populi nouare audẽt. Vnus ergo è militibus, reductis turpiter ueſtimẽtis, indinãs poſteriora ſua obuertit

uertit ad faciem Iudæorum:& ad hunc habitum uocem emittens ſimilem ſuccla-
mauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumſtarent Cu-
manum, ad ſuppliciū militem depoſcentes. Ex his autē inconſulti iuuenes, & qua-
ſi natura apti ad ſeditiones mouendas, in litem grauiſſimam proſiliebant: hi con-
tinuo quippe ſaxa rapientes, percutiebant milites. Tunc ueritus Cumanus, ne to-
tius in eū uulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū eſſent porticibus
immiſſi, metus grauis incidit Iudæis. Statimq; in fugā uerſi, relicto templo refu-
gere cœperunt. Tanta autem per egreſſos de conſtipatione obtritio facta eſt, ut
conculcatione mutua ſuper *triginta milia hominum cōſumpta ſint. Facta eſt au- *Duo milia in An.
tem uniuerſæ genti luctuoſa feſtiuitas, & planctus per domos ſingulas perſona-
bat. Succeſſit autem huic calamitati latrocinātium tumultus. Iuxta Bettorō quip-
pe, circa aſcenſum publicum, Stephanus quidā ſeruus Cæſaris ſupellectilē quan-
dam uehebat, quæ ab irruentibus direpta latronibus eſt. Cumanus autem ad in-
quiſitionem mittens eos, qui in proximis uicis eſſent, uinctos ad ſe adduci iuſſit:
denuncians, ut inquiſitos latrones in uincula conīcerent: qua occaſione, quidam
militum in uico aliquo libros ſacræ legis offenſos diſcidit atq; combuſſit: Iudæi *De illo qui ſa-
autem quaſi totam religionem inflammatam uiderent, undiq; confluxerunt: & cros libros cō
uelut machinamento aliquo, ita ui ſuperſtitionis attacti, omnes ad unam euoca- buſſit.
tionem ad Cumanum Cæſareā concurrunt: precantes ut militem, qui tantam con-
tumeliam deo legiq; eius intuliſſet, eum non relinqueret impunitum. Ad hæc il-
le, uidebat enim multitudinem nequaquam quieturā, niſi aliqua eſſet ſatiſfactio-
ne ſedata, adiudicatū militem per medium populum ad ſupplicium iuſſit addu-
ci: ſicq; Iudæi placatis animis receſſerunt. Denuo autem Galilæorum & Samari-
tanorum conflictus exoritur. In uico enim, quem * Germanam uocāt, qui eſt in *Ginaim.
magno Samariæ campo ſitus, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad feſti-
uitatem aſcendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione con-
currerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autē nobiliores conuenerūt
ad Cumanum, rogantes, ut antequam grauis calamitas oriretur, tranſiret in Ga-
lilæam: & in eos, qui autores eſſent homicidij, uindicaret. Cumanus uero his ne-
gotijs quæ habebat in manibus poſtponens illorū petitiones, ſine effectu preca-
tores remiſit. Nunciato igitur homicidio Hieroſolymam, omnis multitudo com-
mota eſt: & relicta diei ſolennitate, in Samariam uulgus impetum fecit, ſine ullo
duce, nec cuiquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinio autem
eorum & tumultu quidā Dinei filius Eleazarus, & Alexander, præerat: qui in A-
crabatenæ regioni conterminos irruētes, promiſcuā ædidere cædē, à nullius æta-
tis exitio temperantes, uicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc au-
diens, adduxit ſecum unam equitum alam, quæ uocatur Sebaſtianorum, ut au-
xilio his qui uaſtabantur, eſſet: ſicque eorum multos qui Eleazarum erant ſecu-
ti, cōprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam aūt multitudinem, qui in
uaſtandos Samaritanorū fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis con-
currerunt: opertiq; cilicijs, & aſperſis cinere capitibus precabantur, ut ab ince-
pto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionem, ad Hieroſoly-
mæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atque
templi

templi,filiorumq; & coniugum propriarum,neq; omnia pariter in diſcrimen adducerent,neq; ob unius Galilæi uindictã cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi,à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tẽpus in latrocinia conſpirabant:ſicut uere ſolet inſolentia creſcere,rebus quietis: per quæ in omnem regionẽ agebantur rapinæ,& audaces quiq; reliquis uim afferebant. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum,qui Syriam procurabat,Tyrum uenerũt, uindicari de his qui regionẽ eorum deprædati fuerant, poſtulantes. Præſto autẽ fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas,filius Ananiæ,princeps ſacerdotum,obiecta diluens allegebat, initiũ quidem tumultus Samaritas fuiſſe,qui primi homicidium perpetraſſent,cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarũ præbuiſſe Cumanum,qui inter principia autores cædis noluiſſet ulciſci. Tunc Quadratus utranq; partem interim diſtulit,dicens: Quoniam cum ad ipſas regiones ueniſſet,diligenter ſingula inquireret:deinceps uero procedens Cæſaream,eos omnes quos Cumanus uinctos reliquerat,in crucem ſuſtulit. Inde cum Liddã ueniſſet,denuo audiuit Samaritanorum querelas:& Iudæorum decem & octo uiros,quos cognouit pugnæ fuiſſe participes,ſecuri percuſſit. Duos autem pontificum, ſacerdotem Ionathan,& Ananiam,eiusq; filiũ Ananum,& nonnullos alios Iudæos nobiles Cæſareã deſtinauit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſq;. Præcepit ergo Cumano,& Celeri tribuno,Romam nauigare,reddituris Claudio rationem, pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis, à Lidda aſcendebat Hieroſolymam:& inueniens multitudinem feſtiuitatẽ azymorum celebrantem, ſine ulla conturbatione Antiochiam redijt. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa,Iudæorum cauſam magna intentione defendens:ſiquidem & Cumano multi potentium aderant)pronuncians aduerſus Samaritas,tres eorum nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem iuſſit urbe diſcedere. Celerem autem tribunum uinctum Hieroſolymã mittens, Iudæis ad ſupplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite cæderetur. Poſthæc Felicem Pallantis fratrẽ deſtinauit ad Iudæos,qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippã uero de Chalcide in regnum maius tranſtulit, tradens ei illam quoq; prouinciam, quæ Felicis fuiſſet. Erat autẽ iſta Trachonitis & Bathanea,& Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyſaniæ,& tetrarchiam,quam Varus rexerat. Ipſe autem per annos tredecim,menſes octo,dies triginta adminiſtrato imperio,deceſſit:ſucceſſorem regni Neronem relinquens,quem ſuadelis Agrippinæ uxoris ſuæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium, Britannicum ex Meſſalina natum,priore ſcilicet coniuge, & Octauiam filiam,quam ipſe priuigno collocarat Neroni. Suſceperat autẽ ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodũ per magnitudinem felicitatis & opus, abuſus ſit fortuna:& qualiter fratrem ſuum,atq; uxorem,matremq; interfecerit, poſt quos in omnes proximos immanitatem ſuam conuertit,atq; ut ad ultimum per amentiam ad hiſtrionum opera ſcenamq; peruenerit,quoniam ſcio eſſe narratione moleſtum,tacitus præterire melius puto.

De conſpiratione latronũ.

Claudio mortuo Nero ſuccedit.

De

De tumultibus in Iudæa ſub Felice. Caput XII.

COnuertar autẽ ad narrãda, quæ ab eo aduerſus Iudæos geſta ſunt. Minorẽ igitur Armeniam regnandam Ariſtobulo dedit, Herodis filio. Regno aũt Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad ſingulas pertinentibus: in Ituræa ſcilicet regione, Abelam & Iuliadem: in Galilæa autem Taricheam & Tiberiadẽ. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per uiginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosq; cum eo multos cepit, uinctosq; Romam direxit: Aliorumq; quos in crucem ſuſtulit, latronũ uel in communione ſceleris deprehenſorũ popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hieroſolymis oriebatur. Hi autẽ ſicarij uocabãtur, die claro, & in media ciuitate paſſim quoſq; interficientes. Potiſſimum uero diebus ſolennitate feſtiuis, immiſcebãtur uulgo, ſicas ſub ueſte geſtantes. His diuerſos quoſq; interficiebant: ac deinceps collapſis hominibus, illi inter reliquos de ſcelere querebantur: qua fraude extra ſuſpicionẽ manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Poſt hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atq; ipſis calamitatibus moleſtior timor ciuitatem premebat: ſicut enim in medio bello, per ſingula momẽta omnes mortem opperiebantur. Circumſpiciebãt autem unuſquiſq; eminus quoſq; appropinquãtes: & neque amicis ſuis fidere poterant, dum tamen in mediis ſuſpicionibus atque cuſtodijs nihilominus interficiebantur. Tanta erat latrocinantiũ temeritas, & ars quædam latẽdi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta eſt, cæde quidem abſtinentium, ſed conſilijs magis impiorum, quæ pars non minus quàm ſicariorum felicitatem urbis ſtatumq; corrupit. Seductores quoque homines & circumuentores, ſub ſpecie religionis nouis rebus ſtudẽtes, uulgus inſanire fecerunt: nam in ſolitudines egrediebantur, promittentes deum ſigna eis oſtenſurũ libertatis. Cõtra quos Felix (uidebãtur quippe ſemina defectionis eſſe) mittens equites atque pedites armatos magnam multitudinem interfecit. Maiore autẽ plaga Iudæos afflixit Aegyptius quidã pſeudopropheta. Adueniẽs quippe in prouinciam, magus cum eſſet, prophetæ opinionem ſibi arrogans, triginta fermè milia hominum congregauit, quos uana ſeductione deceperat. Et circumducens eos de ſolitudine in mõtem qui uocatur Oliuarũ, inde in Hieroſolymam nitebatur aſcendere: depulſoq́ue Romanorũ præſidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem ſtipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit ſanè eius impetum Felix: & occurrens cum ipſis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, inijt conflictum. Et Aegyptius quidẽ cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipſo fuerant, comprehenſi atque uinculis traditi ſunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias diſperſa eſt. Cõpreſſis uero his etiam, ſicut febres in ægro corpore, rurſus pars altera tumeſcebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quaſi ad libertatem uocabant, mortem apertiſſimam comminantes his, qui Romanorũ principatui obedire uoluiſſent: ut uel reluctantes auerterent eos, qui ſponte am ferrent ſeruitutem. Diſperſi ergo per totam regionem diripiebant, aliquorumq́ue potentium domos, eoſque inſuper trucidabant: inflammabant etiam agros,

Anno lib. 20. cap. 11.

Sicarij.

An. lib. 20. cap. 12.

De Aegyptio pſeudopropheta.

agros,ita ut deſperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur.Et hæc quidem
An lib.20. cap.13. pugna indies grauius augebatur. Alter autē tumultus ortus eſt circa Cæſaream, inter Iudæos ſcilicet qui ibi permixti habitabāt,& Syros,ſeditione commota. Hi ſiquidem poſcebant, ut eorum fieret ciuitas,Iudæum eius fuiſſe conditorem dicentes: erat autem rex Herodes.Aemuli uero, conditorem quidem confitebātur Iudæum,ipſam uero ciuitatem fuiſſe gentilium uindicabant.Neq; enim illic ſtatuas & fana potuiſſe conſtitui,ſi ad Iudæos eam cōditor pertinere uoluiſſet. Ob has ergo cauſas inter ſe populus uterq; iurgabat. Procedebat autem uſq; ad arma contentio:& quotidie ad confligendum audaces quique parte alterutra proſiliebant.Neque enim Iudæorū ſeniores cohibere tumultus gentis ſuæ poterāt: & Græcis turpiſſimum uidebatur,Iudæis inferiores uideri.Præſtabant autē hi quidem diuitijs & corporum uiribus,Græci uero auxilio militum:Magna ſiquidem pars Romanæ manus,de Syria illò fuerat congregata:& quaſi cognati,ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum:& pugnaces quoſque comprehendentes,taureis ulciſcebantur ac uinculis. Neque tamen ſupplicia comprehenſorum,impedimentum aut timorem reliquis inferebant:imò magis hoc ipſo in ſeditionis iritabantur augmentum.Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quoſque urbe diſcedere: nō parentium autem immiſſis militibus interfecit non paucos, quorum etiam ſubſtantiæ direptæ ſunt.Poſt hæc quoque,cum uideret ſeditionem manere,nobiles utriuſque partis elegit,& ſuſcepta legatione miſit ad Neronē, pro his,quæ ſibi competere arbitrarentur,acturos.Succeſſit autem Feſtus.Et hos qui maxime infeſtabant prouinciam, ſolicite perſecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

De præſidibus Iudææ Albino & Floro. Caput XIII.

An.lib.20. cap.15. VErum ſucceſſor huius Albinus,non eodem more negotijs præfuit. Neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies,quā ille præterierit. Deniq; nō ſolum cauſis ciuilibus furabatur,& diripiebat ſubſtantiam ſingulorum,neque ſolum tributorum additamentis in cōmune gentem grauabat:ſed etiam quos ob latrocinia uel decuriones ciuitatū comprehenderunt,uel quia prioribus iudicibus in cuſtodijs erant relicti,accepta à cognatis eorum pecunia,liberauit.Et is ſolū qui nō
Malorum impunitas ſub Albino. dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat.Per idem tēpus,eorū quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia.Ex quibus ſanè q erant opulenti,Albinum largitione redimebant,ut eis tumultum mouentibus nō indignaretur:pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete,Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus,ipſe quidem quaſi princeps latronū & tyrannus eminebat.Stipatoribus uero ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur.Ita fiebat,ut hi quidem,quorū uaſtabātur domus, tacerent:illi autem,qui extra incommodū ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur,querelis deterrebātur:imò & officijs ambiebāt eos,quos conſtabat dignos eſſe ſupplicijs.In cōmune aūt omniū fuit intercepta fiducia Et erat tūc multiplex dominatio,& ſemina captiuitatis futuræ iā ab illo tēpore ſpargebanē.

Cum

Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamẽ succedens ei Cestius Florus, optimum eum per comparationem sui fecit uideri. Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Cestius uero iniquitates suas in uniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neq; rapinarum ullum morem, neq; afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus uero impudentissimus. Neq; enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem, neq; cõmentus est callidiores nocendi uias. Huic siquidem uiritim illatis dispendijs, lucra quærere exiguum uisum est: sed totas simul dispoliauit urbes, & labes populis inferebat, non solum uoce per totam regionem edicẽs, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædarum acciperet portionem. Denicq; ob illius auariciã contigit totam penè deseri regionem, ita ut plurimi sedes patrias relinquẽtes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam regebat, neq; ausus quispiam Iudæorum est aduersum Florum ad eum mittere legatos. Cum uero instante Azymorũ solennitate ipse Hierosolymã uenisset, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum milium fuit, precabatur, ut gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum ut eiiceret clamitabat. Qui tamẽ quum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solũ nihil mouebatur, sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tamen cõpescens impetũ populi, & edicẽs quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum usq; ad Cæsaream Florus, illudẽs mendacijs, & Iudæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultum iri posse credebat. Pace siquidẽ permanente, habiturũ se apud Cæsarem accusatores Iudæos: uerum si defectionem negociatus fuisset, maiore utiq; malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gẽs ab Romano abrumperetur imperio, sedulo indidem augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitere. Decretumq; istud contestantes, literas attulerunt, percq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ, mense Maio.

Ant. lib. 20. Cap. 1.

De Cestio Gallo.

Ant. lib. 20. cap. 15.

HVCVSQVE IOSEPHVS HANC HISTORIAM IN Antiquitatibus est prosecutus, dicens, tyrannidem Flori Iudæis ansam præbuisse, quare contra Romanos arma mouerint.

De Floro sæuiente in Iudæos Cæsarienses, & Hierosolymitas. Caput XIIII.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope agrum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis, & frequenter quidem egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. Dominus autem loci non solum preces eorum despexisse contentus: sed ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitũ & prorsus coarcta-

Exordiũ belli Iudaici.

tum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum profilientes, ædificationem uetabant. Cum uero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes telones, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem uetaret. Ille autē ob capiendam tantummodo rem, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitq; in Sebasten, seditioni tribuēs facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus uendidisset. Sequenti autem die, quæ apud Iudæos sabbatum est, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoërcibiliter accēdit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars autē Iudæorum quæ erat constantior atq; moderatior, denuo iudicibus esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in litem. Stabāt autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex cōsilio quippe directus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: Sicq; continuo est pugna commissa. Interueniens autem Iocundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, uas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uero superatus esset præ Cæsariensium uiolentia, Iudæi statim libros legis rapientes secessērunt in Narbata: Regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirempta à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum uenerunt, de his quæ acciderant conquerētes, & ut auxilio esset rogabāt, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uero ilico comprehēsos eos uinciri iussit, arguēs cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur ad Hierosolymitas grauissima iurgia nascebantur: ueruntamen adhuc indignationem suam frenabant. Florus uero, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrū thesaurum, ut inde decē & septē talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tūc uero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis uocibus nomen Cæsaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarētur orātes. Quidam aūt seditiosorum, in Florū maledicta iaciebant ultima: & canistrum circūferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His aūt omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multomagis ad deprædandū iritatus est. Deniq; cum debuerat Cæsaream ueniens ignē belli illic nascentis extinguere, causasq; tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atq; peditum Hierosolymā contendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbē nudaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utiq; fauoribus, & Florū honorare officijs paratus. Ille uero præmittens cum equitibus L. centurionem, nomine Capitonē, discedere eos iussit. Neq; eum, in quem tam grauia maledicta iecissent, falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animisq; constantes, etiam in præsentē effundere contumelias: nec solum eos in uerbis, sed etiam in armis amorē libertatis

Perfidia Flori.

Florus bellū inflammat.

tatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cũ Capitone uenerant, in mediũ uulgus irruentibus, diffugerunt anteq; Florũ ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedẽtes igitur in domos, cũ metu atq; humilitate peruigilẽ duxere noctẽ. Florus aũt tunc quidem deguit in regia, poſtridie aũt aduerſum eos extructo tribunali ſublimius reſedit: conuenientesq; ſacerdotũ principes, & ciuitatis uniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eũ ſuclamaſſent, protinus dederẽt: edicẽs in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, uindicãdũ. Ad hæc reſpondent Iudæi: populũ quidẽ pacifica quæq; ſentire, illis uero qui errauiſſent in uerbis, ueniã cõ ferendã poſtulabãt. In tãta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatẽ inſipientes: eſſe autẽ inpoſſibile, eorũ qui deliquerint, diſcrimẽ agitari, cũ & ſingulos nimirũ pœniteat, & præ timore ad negandũ ſint parati. Debere tamẽ illũ, ſi conſuleret gentis quieti, & uellet Romano imperio ſeruare urbẽ, magis propter multos innoxios dare ueniam, etiã paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantã bonorũ. Ad hæc uero ille magna indignatione inflãmatus, militibus exclamauit, ut forũ rerum uenaliũ, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarent. Illi uero ad lucri ſui cupidinẽ addita autoritate rectoris, non ſolũ illum diripuerunt locũ in quẽ fuerant immiſſi, ſed in uniuerſas inſiliẽtes domos, interficiebant habitatores. Fuga aũt erat per angiporta omnia, & cædes eorum, qui cõprehendebantur: direptionis quoq; nulla ſpecies præteribatur. Multos autẽ etiam nobiliũ comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille uerberibus laniatos in crucem ſuſtulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorũ die cũ paruulis & mulieribus (neq; enim uel lactantibus pepercerãt) fuit ſexcenti & triginta. Grauiorem autẽ faciebat calamitatẽ uideri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tunc Florus auſus eſt, ut uiros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret. Quorũ & ſi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori. Caput XV.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus: ut Alexandrum, qui Aegyptum procurabat, miſſus à Nerone, iure hoſpitis conueniret. Germanam autem ſuam Beronicen, Hieroſolymis inuentam, & iniquitatẽ militum uidentem, grauis pro hoc angor inuaſerat, & frequenter quidem præfectos equitum ſuorum, cuſtodesq; corporis mittens ad Florum precabatur, ut à cæde deſineret. Ille uero neq; in multitudinem interfectorũ, neq; in nobilitatem precatricis, ſed tantum in lucra ſua, quæ de rapinis congregarentur, aſpiciens, cõtempſit annuere: impetus autem militum etiam aduerſum reginã efferatus eſt. Non ſolum quippe ſub oculis eius obuios quoſq; multabant atq; trucidabant, ſed etiam ipſam, niſi confugiſſet in aulam, interfeciſſent. Ibi autem peruigilẽ noctem cum intenta cuſtodia egit, uerens utiq; irruptionem militum. Venerat aũt Hieroſolymam, ut uota deo ſolueret. His enim qui morbo uel alijs neceſſitatibus implicantur, mos eſt orare per triginta dies, antequam immolent hoſtias: abſtinere

abſtinere quoq; uino,& capillos radere. Quem morem Beronice regina illis exercens diebus,nudipes etiam ante tribunal ſtetit,deprecans Florum , & præter quod nihil honoris habitum eſt, etiam de uita ſua periditata eſt. Hæc autem facta ſunt ſextodecimo die menſis Maij. Poſtridie autem conueniens multitudo in forum,quod erat inſuperiori parte ciuitatis,magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant,querebantur:potiſſimum autem inuidioſæ in Florum uoces erant:quod ueriti primates quiq; & pontifices,diſruptis ueſtibus,& uiritim ſingulos comprehendentes,poſtulabant,ut ab his uerbis, quorum cauſa mala tanta pertulerant, deſinerent, neq; in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicq; ſedata eſt multitudo,tam reuerentia precantium , quàm ſpe quod nequaquam Florus ultra in eos ſæuiret. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuiſſe compreſſum,angebatur:& denuo eam inflammare cupiens,pōtifices cum nobilibus aduocauit. Itaq; unum ait argumentum fore,quod nihil ulterius de nouandis rebus cogitaret,ſi populus obuiam procederet militibus de Cæſarea uenientibus : ueniebant autem duæ cohortes . Qui cum conuocaſſent populum ad occurrendū, mandat centurionibus,ut nullam ſalutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod ſi offenſi petulanter quippiam eſſent locuti, ſtatim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo precabā-

Dolus Flori

tur,ut occurrerent Romanis, & ante graue incommodum cohortes ſolenniter ſalutarent. His hortationibus ſeditioſi quiq; abnuebant , & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uero & omnes ſacerdotes omnesq; leuitæ, ſacra uaſa proferentes, ornatumq; templi, cithariſtæ etiam , & cantores cum muſicis organis procedebant ante multitudinem , & obnixiſſime precabantur , ut illum templi honorem cuſtoditum eſſe uellent,neque ad direptionem uaſorum ſacrorum Romanos contumelijs incitarent. Erat autem uidere ipſos ſacerdotum principes ſparſis cinere capitibus,& pectora diſruptis ueſtibus nuda monſtrantes,nominatim ſingulos quoſq; nobilium compellare,ac denuo in commune multitudinem precari,ne ob modicum peccatum patriam ſuam proderent his,qui direptioni eius inhiarent. Quam enim utilitatem uel militibus eſſe de Iudæorum ſalutatione tribuendam,uel illis quæ acciderant correptionem , ſi in præſenti procedere ceſſarent ? At contrà , ſi officioſe ſuſcipe rent , ſolenniter uenientes , auferri Floro occaſionem pugnæ: ipſos uero ſaluare patriam ſuam , & prouidere ne quid ultra quàm pertulerant , experirentur. His addunt,quoniam paucis ſeditioſis ſi tanta multitudo iungatur , hoc magis ad pacificum conſilium ſuam debebunt autoritatem tranſferre . Tali hortatu multitudinem inflectentes , etiam ipſos ſeditionis autores,quoſdam quidem minis, quoſdam autem ſui reuerentia mitigauerunt:ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo ſequente, militibus obuiam prodierunt. Iamq; cominus factos

Grauis oppreſſio populi.

ſalutauerunt: Illis autem nihil reſpondētibus ſeditioſi Iudæorum aduerſum Florum , cuius hæc fierent conſilijs , ſuccłamauerunt . Confeſtimq; milites comprehendentes eos , cædere fuſtibus adorti ſunt : atq; in fugam uerſos perſequentes equites proculcabant . Corruebant autem multi quidem cum à Romanis cæderentur , plures autem cum ſe mutuò propellerent . In ipſis autē portis gra-

uis

uis facta eſt compreſſio,& unoquoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium uero erat durus interitus. Suffocatu enim atq; cõflatu miſeri diſperibant, & neq; ad ſepulturam quiſquam proximis ſuis cognoſcendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderate, eos quos comprehendiſſent cædentes,& per ingreſſum qui Berethan uocatur detrudebant multitudinem, tranſire cupientes, ut Antoniam & templum obtinerẽt. Quos etiam Florus conſecutus, eduxit de regia eos qui ſecum erant, & in arcẽ tranſire nitebatur. Fruſtratus tamen eſt eius impetus. Conuerſus quippe aduerſum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant ſaxis Romanos. Qui cum ſuperne ſagittis uincerentur uenientibus, nec poſſent defendere multitudinem quæ per anguſtos arctabatur ingreſſus, ad reliquum ſe exercitũ qui erat in regia receperunt. Seditioſi autem uerentes, ne ſuperueniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo aſcẽdentes, porticus à tẽplo per Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori deſperatione compeſcerent. Nam cum diuinis inhiare theſauris, proq; his in Antoniam tranſgredi niteretur, ubi interciſas porticus uidit, ab impetu conquieuit. Et conuocans ſacerdotum principes atq; curiam, ſe quidem ait urbe digredi: præſidium tamen apud eos relinquere quantum ipſi uoluiſſent. Ad hæc illis reſpondentibus, nihil nouandum fore, ſi unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo ante conflixerat. Ob ea ſiquidem quæ pertulere, populum illis militibus infenſum eſſe. Cohorte ſicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæſaream regreſſus eſt.

Seditioſi tẽplũ occupãt

De Neapolitano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, adobediendum Romanis hortantis. Caput XVI.

ALiud autem denuo pugnæ conſilium comminiſcens, retulit ad Ceſtium, & Iudæos defectionis criminatus eſt: impudenti mendacio, illos perpetraſſe dicens, quæcunq; eos pertuliſſe conſtabat. Nec ſanè principes Hieroſolymorũ quæ geſta fuerant, tacuerũt: ſed & ipſi & Beronice ad Ceſtium de his quæ inique in urbe egerant retulerunt. Ille autẽ ſuſceptis literis patris utriuſq;, quid facto opus eſſet cum principibus deliberabat. Et quibuſdam quidẽ uidebatur, cum exercitu in Iudæam Ceſtium ire debere, & aut uindicare defectionem, ſi fuiſſet admiſſa, aut magis fidos reddere Iudæos eorumq; accolas. Ipſi tamen magis placuit aliquem de ſuis præire, qui & negotia & conſilia Iudæorum poſſet ei fideliter nũciare. Direxit ergo tribunum Neapolitanum, qui ab Alexandria reuertẽti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuiſſet directus, & ob quas cauſas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui quiq; nobiles, eorumq; curia adeſſe curauerant, ut circa regem ſcilicet officia nouarẽt. Poſtea uero quàm illum cõgrua humanitate coluerũt, conqueſti ſunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerũt. Quam licet arguere Agrippa, tamẽ ut ducis autoritati cõpetebat, iniectionem ſuã in Iudæos trãſtulit, quorum maxime miſerabatur, uolẽs ſcilicet frenare eorũ motus: ut per hoc ipſum quod uiderẽtur nihil perpeſſi iniuriæ, ab ultionis deſinerent appetitu. Ad

hæc ergo quicunq; egregij erant,& propter ſua prædia deſiderabant quietem,intelligebant regis redargutionem eſſe plenam benignitatis. Populus autem Hieroſolymorum ſexaginta ſtadijs obuius progreſſus,officioſe Agrippam & Neapolitanum ſuſcepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarũ plangoribus reliquus quoq; populus ad lamẽta cõuerſus,precabatur Agrippam ut genti conſuleret. Succlamabant etiam Neapolitano,ut ingrederetur urbem,uideretq; quæ eſſent à Floro geſta,& ita oſtendebant forum quidem deſertum domosq; uaſtatas. Deinceps uero per Agrippam ſuaſere Neapolitano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam uſq; totam circuiret ciuitatẽ:quatenus ipſis cognoſceret oculis,Iudæos quidem omnibus alijs parêre Romanis,ſoli aũt Floro aduerſari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cũ circuiſſet urbem,& manſuetudinis populi ſufficiens documẽtum teneret,aſcẽdit in templum,quò etiam multitudinem cõuocauit,& cum plurimis uerbis fidem eorum circa Romanos collaudaſſet,multa etiam ad conſeruationẽ pacis hortatus, adorauit deũ eiusq; ſancta:in eo tamen conſiſtens loco,in quo licebat per religionem:ſicq; regreſſus ad Ceſtium eſt. Vulgus autem Iudæorũ,ad regem pontificesq; conuerſus petebat,ut legati aduerſum Florum ad Neronem mitterentur, neq; de tanta cæde tacentes ſuſpicionẽ ſuæ defectionis præberent:uiſum iri quippe eos principes capiẽdorũ armorũ fuiſſe, niſi præuenientes oſtẽdiſſent illũ eſſe qui dediſſet exordium. Cõſtabat aũt multitudinẽ non eſſe quieturã,ſi legationẽ aliquis impediſſet. Ad hæc Agrippa,ordinari quidem legatos,qui Florum accuſarent,inuidioſum putabat,deſpicere autem Iudæos in bella commotos,neq; ſibi expedire cernebat:aduocata igitur concione Agrippa in Xyſtum,& in ſuggeſtu conſtituens germanam ſuam Beronicen, in Aſamæorum domo (ea ſiquidẽ Xyſto imminebat contra ſuperiorem patrẽ urbis:Nam Xyſto tẽplum erat ponte coniunctũm) eiuſmodi orationem habuit:Siquidem nõ uiderem uos omnes ad pugnandum Romanis eſſe incitatos,neq; populi puriorẽ ſynceriſſimãq; partem pacẽ uelle ſeruare,neq; proceſſiſſem ad uos, neq; conſulere conſiſus eſſem: Superuacua quippe de utilibus oratio eſt,quãdo omnium habitatorũ cõſpirat ad deteriora cõſenſus. Quoniam uero aliquos quidem ætas, malorum belli neſcios facit,quoſdam uero incõſiderata ſpes libertatis:nõnullos uero auaritia ſuccẽdit,& in cõfuſione rerum capiẽdum de inferioribus lucrum, quemadmodum ipſi ab hoc errore corrigãtur,& nõ per paucorum improba cõſilia etiam boni diſpereãt:exiſtimaui oportere,ut omnibus uobis in unũ coactis,ea exponerẽ,quæ arbitror expedire. Perſtrepat aũt nemo,ſi nõ ea audierit quæ ipſius fert libido. His ſiquidẽ qui ſunt ad defectionẽ irreuocabiliter incitati,licebit etiã poſt meos monitus manere in priſtina uolũtate. Mea aũt etiam ad illos qui audire cupiũt intercipietur oratio,niſi ab omnibus uobis ſilẽtium præbeatur. Noui quidẽ quoniam multi & iniurias procurantium prouincias,& præconia libertatis quaſi tragice proſequãtur. Ego aũt priuſq; diſcutiam qui ſitis,& cõtra quos pugnam ſuſcipere tẽtetis,primũ ſeparabo cauſas,quas cõnexas putatis. Si enim uiolatores ueſtros cupitis ulciſci,cur libertatẽ magna laude ſuſtollitis? Si uero iſtud ipſum ſeruire intolerabile ducitis,ſuperflua eſt aduerſum rectores querela. Et illis ſiquidẽ

uel

Neapolitanus perluſtrata Iudæa, hortatur populũ ad concordiam.

Populus legationẽ aduerſus Florũ petit mittendã ad Neronem.

Oratio regis Agrippæ.

uel moderatiſſime agentibus,nihilominus turpe erit ſeruire. Conſiderate autem ſigillatim,& uidete quàm exigua ſit materia bellorum. Et primum quidem ipſa rectorum conſideranda ſunt crimina. Colere ſiquidē officijs,nō exaſperare oportet iurgijs poteſtatem. Cum uero modicorū peccatorū exprobratiōes maximas facitis,aduerſum uos profecto eos quibus infertis cōtumelias irritatis. Relinquētes quippe,& quod antea dāculo,& cum quadam uerecūdia nocebāt,palàm uos confidenterq; populantur. Nihil autem ita plagas coērcet ut patientia, & uiolatorum quies uiolātibus iniecit pudorem. Fac autem eos,qui à Romanis in prouincias dirigantur,eſſe grauiter moleſtos,non tamen etiam Romani omnes uiolant uos,neq; ipſe Cæſar,aduerſum quem pugnare uultis. Neq; enim ex præcepto illorum improbus ad uos quiſq; uenit:neq; poſſunt illi,quæ in oriente gerūtur,poſiti in occidente conſpicere. Sed neq; facile ea quæ hic fiunt,illic audiuntur. Eſt autem importuniſſimum,& propter exiguas cauſas,tantis, & ea de quibus querimur neſcientibus,uelle cōfligere. Et quidem noſtrorum criminum cito erit futura correptio. Neq; enim unus atq; idem prouinciæ ſemper curam tenebit,& ſucceſſores eius credibile eſt modeſtiores futuros. Motū aūt ſemel bellum, neq; deponere facile eſt abſq; magnis calamitatibus, neq; ſuſtinere. Libertatis uero dona ſitientibus prouidendum,atq; certandum eſt,ut principio non ea careant. Moleſta enim eſt nouitas ſeruitutis:quam ne utiq; ſubeas,iuſtum ſuſcipi certamen uidetur. Qui uero ſemel ſubiectus eſt,& deinceps deficit, contumax magis ſeruus quàm amator libertatis oſtenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere,ne ſuſciperentur Romani,cum in prouinciā Pompeius intraret. Maiores uero ueſtri eorūq; reges,pecunia,corporibus,animis multo uobis meliores:exiguæ parti uirtutis Romanæ obſiſtere nequiuerunt. Vos aūt qui hæreditariam obedientiā ſuſcepiſtis,rebus aūt omnibus ab illis qui primi paruere quàm lōgiſſime inferiores eſtis,cōtra omne Romanū regnū obſiſtere poſſe arbitramini? Et Athenienſes quidē,qui ob Græcorū libertatē patriā ſuam quondā ignibus tradidere, qui ſuperbiſſimū illū Xerxē per terrā nauigātem,per mare uero ambulātem, & cuius claſſem nō caperet āplitudo pelagi,latioré aūt Europa duceret exercitū,hūc iniquā cū una naue fugientē glorioſiſſime perſecuti ſunt. Circa paruā aūt Salaminā,qui tantas opes Aſiæ confregere,nūc tamen ſeruiunt Romanis,& illam regiā Græciæ ciuitatem adminiſtrāt Italiæ iuſſiones. Lacedæmonij quoq; poſt Thermopylas,& Plateas,& Ageſilaum Aſiam perſcrutatū,coſdem dominos uenerātur. Macedones uero,qui adhuc penè imaginantur Philippū uidere cum Alexādro promittentem ſibi orbis imperiū,ferunt tamē rerum mutationē, & adorant eos,ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoq; multæ gētes ad libertatē fiducia ſubnixæ,& multo maiores,ceſſerunt tamen & obediūt:uos aūt ſoli ſeruire dedignamini his,quibus uidetis uniuerſa eſſe ſubiecta. Cui militiæ,quibus confiditis armis? Vbi eſt claſſis ueſtra,quæ peruagetur Romanorū maria? Vbi autē qui expenſis poſſint ſufficere theſauri? Cōtra Aegyptios forte aut Arabas exiſtimatis uos bellū mouere. Non circūſpicitis Romanorum imperium? Non metimini ueſtrā imbecillitatem? Nónne ſcitis ueſtram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter eſt ſuperatam? illorū autem uirtus per totum orbē inuicta percurrit,

Athenienſes

Lacedæmonij.

Macedones

imò etiam hoc orbe plus aliquid quæſierunt. Neq; enim ſufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad ſeptentrionem uero Iſter, neq; meridie tenus ſolitudine Libya perſcrutata, neq; in occidente Gadira: ſed ultra oceanũ aliud quæſierunt: & orbem uſq; ad Britannias, inacceſſas prius, arma & exercitum tranſtulerunt. Quid ergo? Vosne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? Poſtremo plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, ſeruire moleſtiſſimum eſt. At quãto magis id Græcis, qui uniuerſis ſub ſole habitantibus uidebantur præſtare nobilitate: & tam latam quondã prouinciam poſſidentes tunc, bis ternis fascibus Romanorũ obediunt. Pares Arabis autẽ etiam Macedones obſequũtur, qui certe multo uobis iuſtius deberent libertatẽ tueri. Quid autẽ quingentæ Aſiæ ciuitates? Nunquid non abſq; ullo præſidio, uni tantũmodo rectori parent, & fascibus conſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorũ gentem: Boſphoranos quoq; & habitãtes circa Ponti littora nationes, Mæoticasq; gẽtes? apud quas nimrũ olim neq; domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc uero militum ſubijciuntur tantum tribus milibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoq; & Cilices pro libertate dicere ualerent? Tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinq; quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperioremq; multo quàm ueſtra eſt, ac multis partibus fortiorem: altiſſimoq; gelu eos qui irruerint retardantem, duobus milibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici uſq; ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcunt Dacorum. Ipſi quoq; Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati ſunt, ſæpiusq; capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub una Romanorum legione agunt quietẽ. Veruntamen ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſſimum oporteret aſſurgere, quos uidelicet tantis munimentis natura cinxiſſet. Ab orientali quippe plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab occidente uero Oceano. Sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi: fontes autem (ut ita dixerim) felicitatis domeſticæ habentes, omnibusq; bonis totum penè orbem irrigantes, fecerunt nihilominus uectigales eſſe Romanorum, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere: idq; ſanè ipſum, non per animorũ mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum, (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) ſed Romanorum admirati ſunt, horruerunt; cum uirtute fortunam, qua illi plura ſæpe obtinuere quàm bellis. Deniq; ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerant ciuitates. Neque Iberis naſcens in agris aurum, ad gerenda pro libertate bella ſufficit. Neque tanto terrarum mariſque ſpatio Romanis diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & Catabrorum Armenia: nec uicinus oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis, ſatis fuit uincentibus Romanis: ſed ultra columnas Herculis

Britanni. *Galli.* *Germani.* *Græci.* *Arabes.* *Aſia.* *Heniochi.* *Colchi.* *Tauri.* *Boſphorani* *Mæotici.* *Lydi.* *Thraces.* *Illyrici.* *Dalmatæ.* *Galli.* *Iberi.* *Luſitani.*

culis protulerũt arma,& ipſas nubes Pyrenæorum montium egreſſi uertices,di-
tioni ſuæ ſubdiderunt Romani:atq; ita pugnacibus gentibus, tantoq; (ut dixi)
ſpatio diremptis, legio in præſidio una ſatis eſt. Quis ueſtrum nõ audiuit mul-
titudinem Germanorum,uirtutes quoq; & magnitudines corporum (ut arbi-
tror)ſæpe uidiſtis. Siquidem ubiq; Romani earum gentium captiuos habent: *Germani.*
Sed illi quidem ita ingentem ſpatijs regionem incolentes,ſpiritus autem maio-
res corporibus gerentes,& animam quidam contemptricem mortis, indignatio
nes autem uehementiores feris,nunc autem limitem Rhenum habent, & octo
Romanorum legionibus domantur,& ſeruiunt quidem qui capti ſunt: reliqua
autem eorum gens uniuerſa,ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate
autem etiam Britannorum muros,qui Hieroſolymorum confiditis muris. Illos *Britanni.*
ſiquidem circundatos Oceano,& penè non minorem, quàm noſter orbis eſt,
habitantes,Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam:quatuorq; legio
nes tãtæ magnitudinis inſulã tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando e-
tiam Parthi,bellicoſiſſimum genus,tantis prius populis imperantes,& tam ma- *Parthi.*
gnis opibus circundati,obſides tamen mittunt Romanis:eſtq; cernere,ſub ſpe-
cie pacis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè,
qui ſub ſole incolunt,Romanorum arma uenerantibus,uos ſoli bellum geretis?
Neq; Carthaginenſium conſiderabitis finem,qui magno illo Hannibale glori- *Carthaginẽ*
antes,& ex nobili Phœnicum ſtirpe uenientes,tamen ſub Scipionis dextera cor- *ſes.*
ruerunt? Sed neq; Cyrenæi Lacedæmone oriundi:neq; Marmaridarum genus *Cyrenei.*
uſq; ad Dipſadem protentum,neq; terribiles etiam audientibus Syrtes: Naſa- *Marmaridæ*
mones quoq; & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum uirtutes im-
pediere Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarũ, cuius neq; numerare qui-
dem nationes facile eſt,quæ ſcilicet ab Atlantico mari & columnis Herculis uſq;
ad rubrum mare infinitas numero & locis Aethiopes continet,totam tamen ſu- *Aethiopes.*
ſceperunt armis,& præter fruges annuas,quibus Romanam multitudinẽ octo
menſibus paſcunt, alia quoq; uectigalia pendunt,expenſas quoq; deuotiſſimi
imperio miniſtrant,nihil de his quæ iubentur,ſicut uos,contumelioſum putan-
tes. Equidem una cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus eſt longe
petitis expẽlis potentiam explicare Romanam? cum eam poſſitis de uicina uo
bis Aegypto diligenter inſpicere. Hæc enim cum uſq; ad Aethiopes porrigatur, *Aegyptus.*
opulentamq; Arabiam,contigua quoq; ſit Indiæ,quinquaginta & ſeptingenta
centena milia incolarum habens,præter Alexandrinorum plebem,tamẽ uecti-
galia,quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet,deuo
tiſſime penditans, Romanum non dedignatur imperium. Et certe quàm mã-
gnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet,multitudine & diui- *Alexandria*
tijs abundantem,magnitudine quoq; non imparem. Habet ſiquidem in longi-
tudine ſtadia triginta,in latitudine uero non minus quàm decem: tributorum
uero multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm uos toto anno penditis:
& præter pecuniam quatuor menſium, Romanæ plebi annonam miniſtrat.
Munitur autem undiq;,aut incommeabili ſolitudine,aut importuoſo mari,aut
fluminibus,aut ſyluoſis paludibus,quorum tamen omnium nihil Romana for-

tunæ

tuna fortius fuit. Duæ etiam legiones ciuitati insidentes, profundam Agyptum cũ illa Macedonũ nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidẽ omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi forte quis uestrũ spes suas ultra Euphratẽ porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilẽ causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamẽ sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. Verum & hoc apud Romanos est. Sine deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem, quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio, etiã si cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad dispẽsandum sit uobis difficillima, atq; eadem transgrediendo offendatis deum, per quæ eum auxiliaturũ putatis. Si enim seruetis sabbatorũ consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiam maiores uestri experti sunt, hos maxime dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam, ueficio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nũc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodũ autem aduocabitis in adiutorium deum, si cultum ei debitum sponte uioletis? Assumũt autem singuli quiq; bellum, uel diuinæ uirtuti, uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraq; hæc, quantum ad ipsam pertinet consequẽtiam, deseruntur, in manifestam utiq; captiuitatem uolentes pugnare prosiliũt. Quid autem prohibet propriis manibus filios uestros coniuges q; laniare, & hãc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorẽ, lucrabimini uel ignominiam superatorum. Bonum est ò amici, bonum est, dũ adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irrueris procellas, trepidare. His siquidem, qui in improuisa mala inciderint, superest, ut digni uel miseratione uideantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi forte aliquis uestrum æstimet secundum pacta cõflictum ire, Romanos autem postquam uicerint, mediocriter uobiscum acturos, & non in exemplo aliarum gentium sacram hãc urbem inflammaturos, interfecturos autem uniuersum uestrũ genus. Neq; enim qui superfueritis armis, usquam locum fugæ habebitis, uniuersis scilicet gẽtibus, uel iam habẽtibus Romanos dominos, uel habere metuentibus. Periculũ autẽ non solũ in uos manebit, sed etiã in reliquis ciuitatibus habitãtes Iudæos. Neq; enim est in toto orbe populus, in quo non uestra portio sit: quos certe omnes uobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quiq; conficient, & propter paucorum uirorum praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerunt, quod sint nimirũ uestro uitio cõgregati. Si uero eadem exequi superfederint, considerate quàm impiũ sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem uos miseratio, & si non filiorum uestrorum atq; coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater urbium uestræ.

Tempestatis ad bellũ comparatio

ueſtræ régionis uocatur. Parcite mœnibus ſacris, parcite uenerabilibus adytis, tẽplumq; uobis & ſanctaſanctorum ſeruate. Neq; enim ulterius uictores Romani his abſtinebunt, quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Proteſtor autem ego quidem ſancta ueſtra, ſacrosq; angelos dei, patriamq; communem, quoniam nihil eorum conſiliorum, quæ uobis uiderim expedire, ſubtraxerim: uos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis. Si uero protuleritis iras, abſq; me periculis ſubdemini. His dictis, aſtante etiam ſorore lachrymauit, & multã partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabãt autẽ, non ſe aduerſum Romanos, ſed aduerſum Florũ, ob ea quæ pertuliſſent, pugnã gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera ueſtra, inquit, talia ſunt, qualia aduerſum Romanos pugnantiũ. Neq; enim Cæſari uectigal dediſtis, & Antonianas porticus incendiſtis. Sopietis autem cauſam defectionis, ſi & porticus denuo conſtruatis, & tributa reddere maturetis. Neq; enim Flori hoc præſidium eſt, aut pecuniam Floro dabitis. His conſultis, populus acquieuit, & cum rege ac Beronice aſcendentes in templum, porticus ædificare adorti ſunt. Per uicos autem & regiones principes quinq; decuriõesq; diſperſi, uectigal colligebãt: celeriterq; quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta ſunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compeſcuit. Deinceps uero perſuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec ſucceſſor ei à Cæſare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accenſa, nec à uerborum in regem contumelijs temperauit, ſed protinus eum urbe pepulerunt: auſiq; ſunt nonnulli ſeditioſorum etiam ſaxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerentem quod contumelijs eſſet affectus, principes quidem eorum unà cum alijs potentibus miſit ad Florum Cæſaream, ut ipſe ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigerent. Ipſe uero diſceſſit in regnum.

Rex Agrippa Hieroſolymis expellitur.

De cæpta rebellione Iudæorũ contra Romanos. Caput XVII.

PEr idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant, congregati irruebãt in quoddam præſidium, quod uocabatur Maſſada, & occulte coperuaſo, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de ſuis poſuerũt cuſtodes. In templo quoq; Hieroſolymorum, Eleazarus quidam, filius Ananiæ põtificis, iuuenis audaciſſimus, dux illo tempore militum, perſuaſit his, qui ſacrificijs miniſtrabant, ut nullius munus aut hoſtia, qui non eſſet de Iudæorum gente ſuſcipe retur. Id autem erat Romani belli ſeminarium atq; materia. Reiecit ſiquidem hoſtias Cæſaris, quæ pro Romano populo offerri ſolitæ erant. Plurimum autem ſuper hoc pontificibus, alijſq; nobilibus deprecatis, ut non præteriret eum morem, quo ſupplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & ſuæ multitudini confidentes. Robur ſiquidem omne res nouare cupientium, eorum uoluntates iuuabat: maxime autem aſpiciebant in Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quiq; cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & uidentes quàm grauibus malis pergerent ſubijcere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea uocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiori

Eleazarus autor nouæ conſpirationis.

parte

parte templi posita,quæ respicit ad solis exortum)ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti,& quod tam breuiter bellum patriæ commouerent:deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant,dicentes,maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperq; eorum,qui foris essent populorum munera suscepisse, & non solum non prohibuisse aliquorum hostias (id siquidem esse impijssimũ)sed etiam eas quæ uiserentur permanerentq; ad præsens usq; tempus,oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarent, & desponderent eorum bella,nouũ statuere morem religionis,atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem,impietatis uideri:siquidem ea sit,in qua præter solos Iudæos,nullus alter immolet externus,neq; ad orandum sinatur accedere. Et siquidem circa unius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi,posset nimirũ iure nos inhumanitatis arguere: nũc autẽ despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde ferendum esse,ne qui immolandas pro illis hostias repellũt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre. Fiatq; uere extra principatũ ciuitas,nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias:ac priusq; ad eos,in quorum contumeliam id tentatum est,huius ausus perueniat fama. Simul autẽ ista dicentes,producebant in medium scientissimos morum paternorum,sacerdotes quoq;, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quiq; seditionem eò iam processisse,ut eorum non posset autoritate compesci,& Romanorum armorum periculum se primos esse mensuros, inquantum poterant consulentes,amoliri causas parabant,& legatos quidem alios ad Florum miserunt,quorũ erat princeps filius Ethæi Simon:alios autem ad Agrippam,inter quos nobilissimi Scylus & Antipas & Custobarus erant,qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrunq;,ut cum exercitu ascenderẽt in ciuitatem, & seditionem opprimerent,priusquam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit,uolensq; inflãmare bellum,nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter utrisq; parcens, scilicet deficientibus,& ijs, aduersum quos bellum mouebatur,uolensq; & Romanis conseruare Iudæos,& Iudæis templũ atq; patriam. Ad hæc autem nec sibi cõducere talem conturbationem sciens,misit in auxiliũ equites duo milia,Auranites scilicet,& Bathaneos & Trachonitas. Cum his autẽ erat præfectus equitum Darius,dux uero agminis Iachimus Philippi. His ergo uenientibus,optimates quiq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem,superiorem occupãt ciuitatem: inferiorem siquidem & templum,seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinẽter utebantur,& continua erat emissio sagittarum ex utraq; scilicet parte. Erat autẽ quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli uero scientia,regij pollebant. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant,ut præter ea quæ obtinebant,etiam superiorem

Committitur pugna.

inua-

inuaderent urbem. Per ſeptem igitur dies grauis utriuſque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uero adueniente ea feſtiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos eſt omnibus grandem lignorū materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat eſca (ſemper enim inextinguibilis perſeuerat) quoſdam quidem cura religionis excluſit. Inter infirmiorem autem uulgum multi irrumpentes ſicariorū (ſic enim uocant latrones, gladios in ſinibus gerentes) audaciſſime utebantur opere quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine uincebantur. Ita ſuperiore ciuitate ceſſerunt, cum iſti protinus irruentes in Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Beronices palatium inflammauerunt: poſt quod ignem archiuo intulerunt, uolentes omnia creditorum documenta diſperdere, ne eſſet unde ratio creditæ pecuniæ pateret, atq; omnis ad eos debitorum ſe iungeret multitudo: & aduerſum locupletes, quaſi metu libertatis haberent inſurgendi liberam facultatem. Fugientibus ergo chartarum publicarum cuſtodibus, ignem ædibus iniecerunt: atq; ita incenſis ciuitatis neruis, hoſtibus irruebant. Quo loco pontificum atq; nobilium quidam in cloacis quidem latuerunt, quidam uero cum regijs in ſuperiorem regiam confugerunt, portas celeriter obſerantes. Inter quos Ananias pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam uſos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti ceſſauerunt. Poſtridie autem, quintadecima ſcilicet die Auguſti menſis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præſidio agentes, per biduum obſeſſos, ceperunt atque interfecerunt, præſidiumque incenderunt. Poſtea uero tranſierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen ſuum diuidentes, muros euertere moliebantur. Eorum uero qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium. Diſtribuit autem multitudo propugnacula, & turres ſubeuntes interficiebant, & frequenter omnino latrones ſub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte ceſſabat: ſeditioſis uidelicet æſtimantibus, in deſperationē cogi eos, qui in præſidio erant, propter inopiam uictus: regijs uero credentibus, oppugnatores ſuos ceſſuros labori. In his autem erat * Manaimus quidem de filijs Iudæ Galilæi callidiſſimus rhetor, qui etiam quondam ſub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quoniam poſt deum ſubijcerentur Romanis. Is ergo aſſumptis quibuſdam nobilium, perrexit in Maſſadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. Eóq; perrupto, populares alioſq; latrones diligenter armauit. Hiſq; utens ſtipatoribus, ueluti rex Hieroſolymam reuertitur: factúſq; princeps ſeditionis, oppugnationem diſponebat. Machinamentorum autem inopia erat, & nec poterat palàm ſuffodere muros, ſuperne hoſtibus tela iacientibus. Funiculum igitur longe cœptū, ſub unam turrim agentes, ſuſpenderunt cum materie ſubiecta: ac poſtea in ſuſtinentia lignа ignem immittentes, aggreſſi ſunt. Sicq; ſubijcibus exuſtis, turris quidem extemplo emota eſt. Alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe, molitiones eorum præſentientes fore etiam de concuſſione turris, alium ſibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem, qui oppugnabant, & ſtatim ſe uicturos credebant, cum uidiſſent alium murum, ſtupore defecti ſunt: re-

Antonia capta incenditur.

Aliàs Manachemus.

gñ tamen ad Manaimum aliósq; seditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret, ijsdem regijs eiusque religionis reliquijs. Quod cum Manaimus annuisset, protinus discesserunt, Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim ui contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si tribueretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedos uocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regis confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phaselus, tertia Mariamnes. Hi uero qui cum Manaimo erant, protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderunt trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Stratopedos incenditur.

De occisionibus Ananiæ pontificis, Manaimi & militum Romanorum. Caput XVIII.

Ananias pontifex cũ fratre interficitur.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manaimum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negocijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari, & mutuo collocuti, quia nõ deceret à Romanis desiderio libertatis recedentes, eandem populari suo prodere, dominúmq; ferre, & si nõ uiolentum, tamen seipsis humiliorem: Nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum deceret. Atq; ita pacti, adoriuntur eum in templo. Sobarus enim adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarũ erant, in illum prosiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa interfecit sophistam: æstimantes, quoniam illo perempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manaimi resistentes, postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: paucíq; ex eis latentes, in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manaimo. Qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manaimum, cum confugisset in locum qui Atlas uocatur, atq; illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; supplicijs affligentes interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmq; tyrannidis adiutorem eius Absamon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ad comprimendam pugnam, sed ut cum maiori licentia bellum agerent, interfecerunt Manaimum. Deniq; cum populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, uehementius insistebant: donec ulterius resistere non ualentes, Mutilius scilicet (hic enim erat Romanorum præfectus) & reliqui miserunt ad Eleazarum, precantes, ut solas eorum paciscerentur animas: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumerent. Qui precationem ilico rapientes, re-

Manaimus occiditur.

entes,remittunt ad eos Curionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæi, & Iudam Ionathæ,ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos. Quibus actis,dedu cebat milites Mutilius: ſed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. Poſtea uero quàm ſecundum pa ctiones omnes ſcuta gladioſq; poſuerunt,neq; quicquam ulterius ſuſpicantes di ſcedebant,facto in eos impetu, ſtipatores Eleazari comprehenſos trucidabant, neq; reſiſtentes neq; ſupplicantes,ſolas autem pactiones & iuramenta quæ dede rant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Mutilium. Hunc enim deprecantem,& uſq; ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, tantummodo ſeruauerunt. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: de potentia ſiquidem ampliſſima pauci fuerunt interempti, Iudæorum autem captiuitatis illud exitium probatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum, urbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamſi à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant pu blice, & iuſtitia ciuitatis premebatur. Vnuſquiſque autem mediocrium, quaſi pro ſeditioſis cauſas redditurus, turbabatur. Siquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem,à ſanctis quoque ope ribus agunt quietem.

De Iudæorũ maxima ſtrage Ceſareæ & in omni Syria. Cap. XIX.

EOdem autem die,eadémq; hora,quaſi ex aliqua cœleſti prouidentia, Cæſa rienſes quoq; Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempo re ſuper uiginti milia hominum cæderentur,& cunctis Iudæis uacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, uinctos in arc nam deduxit. Poſt Cæſarienſem uero plagam,tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Iu *Syria à Iude* dæi,Syrorum uicos eosq; contingentes rurales protinus uaſtauerunt: id eſt,Phi *is uaſtata.* ladelphiam,Gebdeonitem,& Geſaram, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadaram & Ioppen & Gaulonitidem: & alia quidem ſubru entes loca,alia uero inflammantes, etiam in Gadaſam Tyriorum & Ptolemai dem, Gabam quoq;,Cæſareámq; tendebant. Obſtitit autem eorũ incurſui ne que Sebaſte,neq; Aſcalon: ſed his quoq; inflammatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur,uici ſcilicet & agri eorum qui capiebantur: uirorum immenſa cædes fiebat: neq; tamen Syrij minorem numero multitudinem de Iudæorum gente uaſtabant: ſed etiam eos qui in ciuitatibus erant,comprehenſos diſperdebant: non ſolum ob uetus odiũ, ſed ut diſcrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syri am peruaſerat,& omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unáq; alterutris ſalus erat,ſi anticipaſſent alterutros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in ſanguine,noctes autem moleſtiores formido faciebat. Nam licet uiderentur amoliri Iudæos,tamen etiam de aliis gentibus Iudaizantes cogebantur habere ſuſpectos: & per hoc ipſum quod in eis uidebatur ambiguum, neq; temere eos placebat interfici,& rurſus per ipſam religionis commixtionem quaſi penitus ex ternos timebant. Prouocabant autem ad cædes diuerſorum etiam illos,qui prius *Miſerãda ſtra* fuerant manſueti. Auaritia ſiquidem ſubſtantias cæſorum paſſim diripiebant: & *ges Iudæorũ.*

quasi uictores eorũ prædam, quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet, quaſi ſcilicet plures uirtute ſuperaſſet. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis, & inhumatos paſſim iacere cum paruulis ſenes, fœminas autem neq; uerecundia contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. Maior autem his metus audendorum malorũ, ipſis quæ acta erant facinoribus imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduerſum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos, qui illic habitabant, experti ſunt hoſtes. Hi enim cum Scythopolitis cõſpirantes, & conſanguinitatem utilitati propriæ poſtponentes, aduerſum Iudæos cum gentilibus dimicabant. Suſpecta tamen eorũ ipſa belli fuit auiditas. Deniq; Scythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem, edixerunt eis, ut ſi uellent inter eos firmare conſenſum, & circa alienigenas oſtendere fidem, tranſirent cum omnibus filijs ſuis in proximæ locum paludis. Quibus quæ fuerant iuſſa ſine ſuſpicione facientibus, diebus quidẽ ſecutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. Tertia uero nocte exploratores, alios incautos, alios uero dormientes inuadunt, ſubitóq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim milia: poſtq; eorũ ſubſtantiam cunctam diripuerunt. Dignum autem etiam uidetur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam, non ignobilis uiri, filius erat: fortitudine quoq; corporis & audacia animi inſigniſſimus: quibus utriſq; ad incõmoda ſuæ gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudæorum appropinquantes Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei mora, & momentum ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili interfectione pœna. Nam cum Scythopolitæ circunfuſi eſſent Iudæis, & in paludem præcipites agerent, educens Simon gladium, in nullum quidem hoſtium impetum fecit. Nihil ſe quidem in tanta multitudine promoturũ uidebat. Exclamans autem miſerabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ geſſi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga uos noſtræ fidem feci. Digne enim nobis extera gens infida eſt, qui in noſtrum genus tanta impietate delinquimus. Morior ergo quaſi profanus proprijs manibus: neq; enim dignum eſt hoſtibus ſubiacere. Iſte autem ipſe finis & mihi ſceleris digna pœna, & idoneum uirtutis decus erit: ut nemo ſcilicet hoſtium de meo interitu glorietur, neq; inſultet cadenti. Hæc dicens, miſerantibus ſimul ac furentibus oculis circunſpicit omnem familiam ſuam. Erant autem ei uxor & filij, & prouecti in ſenectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæſarie cõprehendens, & ſuper eum ſtans enſe penetrauit: poſt quem non ſanè inuitam matrem ſuam interfecit. Super hos autem coniugi, & filijs intulit ferrum, ſingulis ſanè horum penè occurrentibus gladio, & hoſtes præuenire cupientibus. Cum uero omnem ſuam neceſſitudinem trucidaſſet, cæſis ſuperſtans extendit dexteram, ut neminem poſſet latere, & totum in uiſcera ſua enſem demerſit. Dignus quidem miſeratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem. Cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præſtitit, digno fine conſumptus.

Tredecim milia Iudæorũ à Scythopolitanis interimuntur.

Egregia Simonis hominis alioqui nefarij fortitudo.

De Iudæo-

De Iudæorum alia grauí interfectione. Caput XX.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta eſt, reliquæ quoq; urbes Iudæis apud ſe habitantibus irruebant: & duo milia quingentos Aſcalonitæ, Ptolemaís autem duo milia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrij: multos quidem trucidauerunt: plures autem eorum uinctos cuſtodijs tradidere. Hippinei quoq; & Gadari ſimiliter audaciſſimos quidem amoliebantur, terribiles autem ſolicite obſeruabant. Reliquæ quoq; urbes aduerſum Iudæos ſingulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apamei, ſuis cohabitatoribus pepercerunt: & neq; interfecere quempiam Iudæorum, neq; uinculis tradiderunt. Forte autem & propter multitudinem ſuam deſpexerunt eorum ſi qui motus fuiſſent. Mihi autem uidentur magis erga eos miſeratione moti, quos utiq; nihil moliri uidebant. Geraſeni autem neque in eos qui apud ſe remanere delegerunt, quicquam geſſerunt mali: & egredi uolentes uſq; ad fines ſuos deduxerunt. Excitata eſt autem etiam in regno Agrippæ aduerſum Iudæos pernicies. Ipſe ſiquidem perrexerat ad Ceſtiũ Gallum Antiochiam, relicto ſuper negotia ſua quodam ex ſocijs, nomine Varo Iſſemo, regi genere propinquo. Venerunt autem ad eum de Bathanea regione ſeptuaginta numero uiri, & nobilitate & prudentia ciuium ſuorum præſtantiſſimi, poſcendi præſidij gratia: ut ſi qui ſcilicet apud eos quoq; motus fierent, haberent idoneam cuſtodiam, per quam poſſent inſurgentes quoſq; comprimere. Hos Varus, quoſdam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Auſus autem eſt tale facinus præter conſiliũ Agrippæ: & propter nimiam auaritiam impie in gentiles ſuos agere non recuſans, regnum omne corrupit, perſeuerans poſt tale ſcilicet principiũ in totũ genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in Varũ ueritus eſt propter propinquitatem Iſſemi. Procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem comprehendentes præſidium, quod appellatur Cyprus, imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Macherunte multitudo Iudæorum perſuadebat, in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eisq; tradere. Illi autem quod rogabantur, cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidiũ, quod diligentibus cœperunt Macheruntij cuſtodijs obtinere.

Iterũ facta eſt cædes Iudæorũ quater mille & quingentorum.

Iudæorũ pernicies cuam in regno Agrippæ.

Cæſi ſunt ſeptuaginta.

Macherus à ſeditioſis capitur.

Iudæi Alexandriæ occiſi. Caput. XXI.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuus Alexander contra Aegyptios uſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius urbis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoq; Alexandri. Deniq; & in parte ciuitatis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à cõmunione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiteruntq; eis, ut etiam Macedones appellarentur. Deinceps uero cum in poſſeſſionem Romanorum Aegyptus ueniſſet, neq; Cæſar primus, neq; poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus

erat: & iudicibus multis quotidie ab utraque parte lucrum reuehentibus, seditio accendebatur. Tunc uero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem uenissent, ut ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendam, cõcurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos cum uidissent æmuli, extemplo damare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres uero ex his comprehendentes, trahebant quasi uiuos incensuri. Commota est autem omnis terra Iudæorum ad ultionem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea etiam uero facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, princeps ciuitatis. Nec tamen ipse coërcendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittens, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se militiam Romanam commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam uidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant. Et cum his alios quinq; milia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya uenientes: præcepitq; ut non solum interficerent, sed etiam substantias eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenue iussiones, nec sanè sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum Iudæi, & eos qui de suis optime armati erant, ante reliquam multitudinem statuentes aliquandiu restiterunt. Postquam uero in fugam inclinati sunt, passim trucidabantur, & erat eorum grandis interitus. Tamen milites quæ sibi mandata fuerant exequuntur. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt. Semel in fugam uersi mactabantur, nec unus erat exitij modus, cũ alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij conduderentur, & eas quoque succenderent Romani, unà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cũ neq; illos aut infantũ misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat. Quinquaginta uero congesta sunt milia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent: eorúmq; misertus Alexander, Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem, quibus erat cõsuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autẽ Alexandrini, propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à corporibus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

Seditio Alexandriæ orta.

Iudæi Alexandriæ occisi à Tib. Alexandro.

Strages Iudæorum quinquagies mille.

De strage Cestij in Iudæos. Caput XXII.

CEstio uero iam quiescendum esse non uidebatur, infensis ubiq; Iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina milia lecta peditũ, & quatuor alas equitũ: insuperq; regũ auxilia, hoc est, ex Antio

Cestius populabundus inuadit Iudæam.

Antiochi duo milia,equitũ & peditũ tria milia,ſagittarios omnes,Agrippæ uero tantundem peditũ & equitum mille, cum & Soëmus ſequeretur,iiij. milibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat,plurésq; ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt.Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenere, peritia quidem militibus inferiores,quod autem ſcientiæ deerat, in iudæos odio,itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoq; Agrippa Ceſtio: & eorum quæ conducerent,ſimul & itineris princeps: Ibi tum adducta exercitus parte, Ceſtius in ualidiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon,quæ appellatur uirorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmq; offendiſſet eam ciuibus deſtitutam(in montes enim multitudo refugerat)omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum uero oppidum,quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem,quippe domus habebat ſimiliter ut apud Tyrum & Sydona & Berithum ædificatas,incendit. Deinde curſu territorio peragrato,quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt, inflammatis etiam circum eam poſitis uicis, in Ptolemaida regreſſus eſt. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus,& præcipue Berithijs,recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & propè ad duo milia morte cõſumunt.Ceſtius autem ex Ptolemaide reuerſus, ipſe quidem Cæſaream peruenit,in Ioppen uero partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi,ut oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quàm cæterorum militum præſtolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari,alij terra profecti, utrinq; Ioppen facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent,nedum ad pugnam ſe pararent. Aggreſſi autem cunctos interficiunt cum familijs, direptámq; ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabathiten toparchiam non paucos direxit equites,qui & partem finium uendicauerunt,magnámq; indigenarum multitudinem peremerunt: direptiſq; patrimonijs,etiam uicos igni dederunt.

Zabulon in=cenditur.

Ioppe capitur

De pugna Ceſtij contra Hieroſolymam. Cap. XXIII.

IN Galilæam quoq; miſit Cæſennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis:eiq; tantam militum manum attribuit,quantam genti expugnandæ ſufficere poſſe credebat.Eum ualidiſſima Galilææ ciuitas Sephoris cum fauore ſuſcepit.Huiusq; prudens conſilium ſecutæ ciuitates aliæ,quieſcebant.Qui uero ſeditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem undiq; medium receſſere,qui eſt cõtra Sephorim,& uocatur Aſamon.Aduerſus eos Gallus ducta bat exercitũ.Illi autẽ quamdiu ſuperiores erant, facile Romanos ad ſe aſcendentes ulciſcebantur:& ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderũt circumacto itinere ad celſiora progreſſos,mature uictoriam cõceſſerunt, & neq; pugnam cominus armato ferebant,neq;,ſi terga dediſſent, equitũ poterant manus effugere:adeo ut pauci locis aſperis delitеſcerent,amplius uero quàm duo milia trucidarentur. Gallus quidem cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret, Cæſaream cum exercitu remeabat. Ceſtius uero cum omni ma-

Duo milia ſeditioſorum & latronum truncidantur.

nu reuerſus, in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim, quæ Apheci uocabatur, eſſe collectam: qui & his congrederentur præmiſit. Sed priuſquàm in manus uenirent, Iudæi metu diſperſi ſunt: eorúmq; caſtra iam deſolata milites adorti, cum uicis circumpoſitis incenderunt. Ex Antipatride autem Ceſtius in Liddam profectus, uacuam uiris ciuitatem offendit. Nam propter ſcenopegiorũ dies feſtos, in Hieroſolymam populus omnis aſcenderat. Quinquaginta uero quos ibi comprehendit occiſis, exuſtóq; oppido, ulterius procedebat: pérq; Betthoro profectus, in quodam loco, cui nomẽ eſt Gabao, caſtra ponit, diſtante ab Hieroſolymis ſtadijs quinquaginta: Iudæi uero cũ iam ciuitati propinquare bellum uiderent, omiſſis dierũ feſtorum ſolennibus, ad arma properabant: ſatisq; freti multitudine, incompoſiti ad pugnam & cum damore proſiliebant, ne dierum quidem ſeptem habita ratione feriatorũ. Erat enim ſabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obſequio pietatis emouerat, in prælio quoque ſuperiores effecit. Tanto nanq; impetu Romanos aggreſſi ſunt: ut eorum & aciem perrumperent, uiáque aperta cædibus in medio ruerent: ac niſi ei militũ parti, quæ necdum locum amiſerat, equites exercitati ſubueniſſent, quiq; non ſatis defecerunt pedites, in periculo totus Ceſtij exercitus fuiſſet. Interfecti ſunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi uero uigintiduo: quorum fortiſſimi uidebantur Monobazi regis Adiabenæ propinqui, Monobazus & Cenedecus, & poſt hos Pereita Niger & Sylas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege tranſfugerant, cui pridem militabant. A fronte quidem repulſi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur, Romanos autem ad Betthoron aſcendentes Giaræ filius Simon inuadit, multósq; poſtremi agminis coactores laniauit: ac multa carra cũ ſarcinis capta, in ciuitatẽ reduxit. Ceſtio uero in agris triduo commorante, Iudæi locis ſuperioribus occupatis, obſeruabant eius tranſitum, neq; ceſſaturos eos certum erat, ſi Romani proficiſci cœpiſſent.

De obſidione Hieroſolymæ à Ceſtio, & ſtrage. Cap. XXIIII.

ITaq; dum Agrippa, infinita hoſtium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos eſſe perſpiceret, uerbis Iudæos experiri decreuit, uel omnes ſibi parituros exiſtimans, ut bello deſiſterent: uel ſiqui aduerſarentur, reuocandos, qui ab eorum ſententia diſcreparent. Miſit igitur ex comitibus
Aliâs Lorcyũ ſuis, * Porcatum & Phœbũ, quos illis ſciebat notiſſimos: ut à Ceſtio fœdus amicitiæ, certámq; pro peccatis populo Ro. ueniam pollicerentur, ſi proiectis armis, ſecum ſentire uoluiſſent. Verũ ſeditioſi metu, ne cũcta multitudo ſpe ſecuritatis ad Agrippam ſeſe conferret, legatos obtruncare ſtatuerunt: & Phœbũ quidem, priuſquam uerbũ faceret, peremerunt. Nam Porcatus uulneratus effugit: populares autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fuſtibus atq; lapidibus in oppidum cõpulerunt. Ceſtius uero, quia inteſtinam eorum diſcordiam, opportunũ ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: inq; fugam uerſos, uſque ad Hieroſolymam perſecutus eſt. Caſtris autẽ in loco poſitis, qui appellat Scopus, interuallo ſeptem ſtadiorum à cuitate diſcedens, nihil per triduũ aduerſus op-

ſus oppidum conabatur: ſperans fortaſſe intus degentes, aliquid remiſſuros. Inuicos autem circa ciuitatem, nõ paruam militum manum ad rapienda frumenta dimiſit. Quarto autem die, qui triceſimus menſis erat Octobris, ordinatũ in oppidum introduxit exercitũ. Populus quidem à ſeditioſis cuſtodiebatur: ipſi autẽ Romanorũ diſciplina territi, exterioribus ceſſere partibus ciuitatis, & in partẽ interiorẽ templi refugerunt. Ceſtius uero tranſgreſſus Pedeſtam, quæ ſic uocatur, & Cenopolim, & forũ quod appellatur Docon, incendit. Deinde cum ad ſuperiorẽ ciuitatem ueniſſet, prope aulam regiam caſtra poſuit. Et ſi tunc uoluiſſet intra muros uiolenter irrumpere, ciuitatẽ illico poſſediſſet, belloq; finem dediſſet. Sed Tyrannus præpoſitus caſtris, & Priſcus, & plures equitum magiſtri, à Floro pecunia corrupti, conatũ eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi populariũ notiſſimi, & Ananus Ionathæ filius, Ceſtiũ quaſi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autẽ & ira faſtidiens, & quod nõ ſatis eis credendum putaret, tamdiu id neglexit, donec proditione cõperta, ſeditioſi Ananũ quidem cũ cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos ſuas refugere coẽgerunt. Ipſi uero per turres diſpoſiti, murũ tentantibus repugnabant: per dies quidem quinq;. Romanis undiq; conantibus, inexplicabilis erat impetus. Sexto autem die, Ceſtius cũ plurimis, eiſdémq; ſagittarijs, à ſeptentrionali tractu templũ aggreditur, Iudæis ex porticu reſiſtentibus: qui repente quidẽ Romanos ad murum adeuntes auertêre. Poſtremo autem repulſi telorũ multitudine, receſſerunt. Itaq; Romanorũ, qui anteibant, ſcutis ſuis muro nixis, & qui eos ſequebantur, alijs ac per ordinem alijs ſimiliter ſuperadiunctis, quam ſic ipſi appellant, teſtudinem cõtexuerunt. Vnde ſagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & ſine aliqua noxa milites mœnia ſuffodiebant: templiq; portas incendere moliebantur. Vehemens autem ſeditioſos ſtupor inuaſerat, iámq; multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti continuo caperentur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequiſſimi cadebant, tantum ut ipſi portas aperirent, Ceſtiúmq; tanquam de ſe optime meritum, reciperent, appropinquabant. Et profecto ſi paululum in obſidione perſeueraſſet, ſtatim ciuitatem obtinuiſſet. Sed credo iam tũc infeſtus deus peſſimis, eiúsq; ſancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Ceſtius, neq; animis populi, neq; obſeſſorem deſperatione perſpecta, repente militem reuocat: & ſine ulla ſpei repulſa, inconſulte nimis ac iniuſte diſceſſit. Inopinata uero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: inſecutiq; nouiſſimos aliquot equitum, peditúmque peremere. Et tunc quidem Ceſtius in caſtra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hoſtes prouocauit: tanquam poſtremis appoſiti multos necabant, cũ utraq; itineris parte uallata, in tranſuerſos tela iactabant, & neq; in eos ſe retorquere, à quibus à tergo ſauciabantur, nouiſſimi audebant, quandam infinitam multitudinem inſequi exiſtimantes. Et à lateribus, inſtantium uim repellere minime ſufficiebant: cum ipſi quidẽ graues eſſent, ordinémq; interrumpere formidarent: uiderent aũt Iudæos leues, & ad excurrendũ faciles eſſe. Vnde eueniebat, ut multa mala perpe terentur, cum nihili contra inimicis nocerent. Tota igitur uia perculſi, deiectiq; agmine ſternebantur: donec multis occiſis, in quibus erat Priſcus ſextæ legionis dux, & *Cladem exercitus Ceſtij.*

dux,& Longinus chiliarchus,& Aemilius Iocũdus alæ præfectus, uix in Gabaa peruenirent,ubi caſtra prius poſuerant, multis inſtrumentis amiſſis. Hic autem Ceſtius biduum commoratus,inops cõſilij quid ageret, cum tertio die maiorem hoſtium uidiſſet numerum,& omnia circũ loca plena Iudæis,tarditatem ſibi obfuiſſe cognouit: & ſi adhuc ibi maneret,pluribus ſe inimicis uſurum. Itaque pro compendio fugæ,cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit. Occiſiſq; tunc mulis atq; aſinis,alijſq; iumentis, præter illa quæ ſagittas & machinas ferrent (hæc enim uelut uſui futura ſeruabat) maxime quia timebat, ne Iudæis contra ſe capta prodeſſent,Betthoron uerſus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus inſtabant: contractos uero in anguſtias atque deſcenſus,qui diſceſſiſſent,ab exercitu prohibebant. Alij poſtremo ſuper agmen impingere: fuſaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem ſagittis operuit. Vbi etiam peditibus,quo pacto ſibimet ſubuenirent,heſitantibus,equitum periculum promptius erat. Nec enim ordinate uiam proſequi poterant,obſtantibus iaculis: & ne contra hoſtes irent, aſcenſus ardui prohibebant equitantibus inuij. Iaculatoribus autem rupes ac ualles tenebantur: in quas deiecti qui aberraſſent conſumebantur. Nullúsq; locus aut fugiendi, aut ulciſcendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent,ad ululatus,quod deſperati ſolent,fletúsq; conuerſi ſunt: quibus reſonabat Iudæorum exhortatio,cum clamore lætantium pariter atq; ſæuientium. Totúsq; penè qui cum Ceſtio fuerat,periſſet exercitus, niſi nox adueniſſet. Qua Romani quidem in Betthoron confugerunt: Iudæi uero obſeſſis circum omnibus locis,eorũ tranſitus cuſtodiebant. Deniq; ubi Ceſtius aperto itinere deſperato,iam de fuga cogitabat, lectos propè ad quadringentos omniũ fortiſſimos milites,tectorum faſtigijs impoſuit. Hiſq; præcepit, uigilum qui in caſtris excubarent,ſigna clamare: ut eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipſe autem cum cæteris otioſe uſque ad triginta ſtadia progreditur. Vnde mane cum Iudæi locũ,in quem Romani tetenderant, deſolatum uidiſſent,in quadringentos, à quibus decepti fuerant, concurrerunt: & illos quidem ſine mora iaculis confecerunt: mox autem Ceſtium perſequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum ſpatium itineris peregiſſet, die uehementius quoq; fugiebat: adeo ut metu perculſi milites, machinas ſiue tormenta muralia,itémq; baliſtas, multáq; alia inſtrumenta relinquerent. Quibus tunc ablatis, Iudæi rurſus contra illos,qui ea reliquerant,uſi ſunt. Inſequendo autem Romanos, Antipatridem uſque uenerunt. Deinde cum eos aſſequi non potuiſſent, inde redeuntes,& machinas ſecum aſportarunt, mortuoſq; ſpoliarunt, & prædam quæ remanſerat,collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, ſuis quidem paucis amiſſis, Romanorum autem auxiliorum quinq; milibus peditum ac trecentis,itémq; nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouembris menſis octauo die geſta ſunt, anno duodecimo Neronis principatus.

Ceſtij fuga.

Callidũ Ceſtij conſilium.

De Damaſcenorũ ſtrage in Iudæos,deq; Ioſephi ſtudijs in Galilæa. Cap. XXV.

POſt Ceſtij uero caſus aduerſos,nobiliũ Iudæorũ multi,tanq; è naui peſſum itura,ex ciuitate enatabant. Deniq; Cuſtobarus & Saulus,unà cũ Philippo Iachimi

Ioachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiũ transfugerunt. Qui uero cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interemptus sit, aliâs indicabimus. Cestius autem Saulum, & cæteros in Achaiam ad Neronem misit: & propriam necessitatem indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florum. Sperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summouenda. Tunc autem Damasceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud se degentes opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (nanq; id olim propter suspiciones meditabantur) facile quidem sui conatus exitum fore putabant. Verebantur autem mulieres suas, ferè omnes præter paucas iudaizantes, & eorum religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas cælandi, quid agerent. Iudæorũ autem decem milia, quippe ut in angusto loco, atque omnes inermes aggressi, una hora sine metu iugulauerunt. Qui uero Cestium fugauerant, in Hierosolymam reuersi, quos adhuc Romanorum studiosos inuenissent, partim ui, partim blanditijs sibi etiam sociabant. Et in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Curionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximéq; ut ciuitatis muros erigerent. Filium nanque Simonis Eleazarum, quamuis Romanorum prædam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatibus præposuerunt: quod & ipsum tyrannidis superbia uiderent ferri, eiúsque studiosos siue imitatores, satellitum more uersari. Verum paulatim Eleazarus, ambitione pecuniæ, itémq; astutia persuasit populo, ut in omnibus sibi parèrent. In Iudæam uero quos mitterent, alios militum duces aptarunt: Iesum filium Asapha, unum è pontificibus, & Eleazarum Ananiæ pontificis filium. Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem posita genus ducens, unde Pereites cognominabatur, ducibus obtemperare. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. Nanque in Hierichunte Iosephus filius Simonis, & trans flumen Manasses Taphna, & Ioannes Essæus, toparchias administraturi directi sunt. Huic autẽ Lidda, & Ioppe, & Emaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionibus Ioannes, filius Annæ, rector designatus est: & utriusq; Galilææ IOSEPHVS, Matathiæ filius. Huius autem administrationi, iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum, quæ ibi fuere. Aliorum quidem rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisque res sibi creditas administrabat. Iosephus autem, cum in Galilæam uenisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolentiam: multa sciens ea confici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, quod potentissimos quidem amicos haberet, si eos participes potestatis fecisset: omnẽ uero multitudinem, si pleraque per indigenas & consuetos fieri præciperet, septuaginta de seniotibus eius gentis prudentissimos elegit: eósque rectores totius Galilææ constituit. Septem uero per singulas ciuitates minorum litium iudices ordinare, maiora negotia, causásque capitales cum ad se referre iussisset: iam septuaginta dispositos per ciuitates, quo iure inter se uterentur, etiam quemadmodum extrinsecus usi essent, animaduertit: certúsque in Galilæam Romanos

Damasceni Iudæos apud se degentes ad decem milia interimunt.

Eliguntur duces Iudæorum

Iosephus huius historiæ scriptor, rector Galilææ constituitur.

manos esse uenturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est, Iotapatam, & Bersabee, & * Seloim: necnon & Gapherechon, & Aphaca, & Sicophet, & montem cui nomen est * Itaburio, & Tarichen, & Tiberiada. Ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea, quæ inferior Galilæa uocabatur, muniuit. Superioris autem Galilææ, Achabaron, & Petram, quæ sic dicitur, Iamniam, & Mero: in Gaulanitide uero Seleuciam, & Sogennam, & Gamalam munitione circundedit. Solis autem Sephoritis permisit, ut murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto uideret. Similiter autem Giscalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes. Cæteris autem castellis omnibus, ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum milia uirorum comparauit: quos omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maxime Romanorum inuictam esse uirtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armorũ exercitationi operam darent, doctrinam quidem urgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita ut Romani solent, diuisit exercitum: plurésq; fecit agminum principes. Diuersisq; militũ generibus ordinatis, alios decadarchis alios chiliarchis subdidit: & insuper his rectores, maiorũ rerũ administratores. Docebat omnes signorũ disciplinas, & prouocationes reuocationésq; buccinarũ, & principia cornuũ, & circũductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula, quæq; ad fortitudinem animi, corporisq; tolerantiam pertinerent, instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellum, usquequaq; Romanorum referens disciplinam: quod cum uiris essent præliaturi, qui & uiribus corporis, & animi obstinatione, totũ penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore, suis essent parituri præceptis: iam nunc periculum fore, nisi consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis, & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent: Illa enim bella optime administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent. Qui uero per se praui fuissent, his non solum inimicos, sed etiam deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo, persequebatur. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatum erat. Nam & septuaginta peditum milia ducentos quinquaginta equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxime fretus erat, habebat quatuor milia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis, atq; satellites. Exceptis autem mercenariis, facile cæteri milites à ciuitatibus alebantur. Nanq; singulæ quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis uictũ tenebant: ut pars armis, atq; alia pars faciendi operis dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

Aliàs Salanin

Aliàs Thaburio.

Iosephus docet suos milites militarem disciplinam.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalei malicia. Cap. XXVI.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Lesin filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium: antea uero pauper, & aliquantum maliciæ suæ impedimentum passus inopia, facile mentiri paratus, mirúsque

rusque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciã uirtutem putaret, eáq; aduersus amicissimos uteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædiũ: qui semper quidem immoderata concupisset, spem uero leuioribus maleficijs aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiã comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruũ, ampliorem autem proficiẽs. Curæ autem habebat, neminem ignarum ascisce re: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumq; peritia præstarent, hos eligebat: donec quadringentorum uirorũ cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & uicis erãt. Isque omnem Galilæã depopulabatur: & multos futuri belli metu suspẽsos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. Cum autẽ uideret Iosephum sua uiuacitate lætari, persuadet ei primum, ut fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi cõmitteret. In qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, uelut oleo, quod non à gentilibus suis tractatũ esset, uti cauerent omnes apud Syriã Iudæi, ut ad confinia oleum mitteretur, depoposcit. Nummóq; Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem pretio amphoræ dimidium uenundabat. Cumq; Galilæa ferax esset olei, maximéq; illo tẽpore magna ubertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria, solus, multũq; mittendo, infinitam summã pecuniæ congregauit. Qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denicq; existimãs Iosephum disposuisse, rectorẽ se esse Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædã uehementius exercere: quod multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorẽ perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eũ apud indigenas accusaret. Iamdudum autẽ rumores dissipauerat, quod res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multaq; in hunc modũ ad eius perniciem cõparabat. Itaque illo tẽpore, cum quidam ex uico Damaritarum, in magno cãpo custodias agẽtes, Ptolemæum Agrippæ & Beronices procuratorẽ aggressi, omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ uestes pretiosæ, plurimaq; argentea pocula, & sexcenti aurei, neq; hanc prædã occulte administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum cõportarunt. Ille autẽ reprehensa uiolentia, quam regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportune remittere. Vnde maximum ei periculum cõparatum est. Nanque raptores earum, quia prædæ nullam partẽ accepissent, ægre ferentes, & prospicientes quod Iosephus cogitauerat laborẽ suum regibus condonare, per uicos nocte discurrunt, omnibusque indicãt Iosephũ prodidisse: eodemque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeo ut cẽtum armatorũ milia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denicq; multitudo quidem, in circo apud Taricheas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari uociferans proditorem. Plerosque autem incitabat Iohannes, & cum eo filius Thaspnam Iesus. Tunc magistratus Tiberiadis, Iosephi quidẽ amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse uero dormiens, propè cũ iam ignis admoueretur, exurgens, & monentibus eum quatuor, qui remanserant, neq; solitudine sua,

Impetus Iudæorum contrà Iosephum.

neque illorum qui contra se uenerant,copijs superatus,aut perturbatus,in cõspectum illorum prosilijt:ueste discissa, infusoq; capiti puluere,auersisq; post tergũ manibus,subque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicitiores ei,maxime Tarricheas ad misericordiam commouerãt.Rustica uero plebs,& finitimorũ,quibus molestior uidebatur,nõ sine maledictis eũ iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri.Nam ex habitu eius opinabantur,nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio,penitus negaturũ: & impetrandæ ueniæ causa fecisse omnia,quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consiliũ perstruebat: & contra se indignantes arte circumuenisens,ut super his,unde irascerentur, inter se ipsi discordarent,omnia confessus est. Deinde sibi loquendi facultate cõcessa;ego,inquit,has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam,neq; in propria lucra cõuertere:absit enim,ut amicum putem unquã, qui uobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam,quæ uos communiter læderet. Sed quia uidebam ò Tarricheatæ,maximam ciuitatem uestram munitionis egere,& ad extruẽda mœnia minus habere pecuniæ,timebamq; Tiberiensem populũ,& alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes,pedetẽtim eas retinere decreui, ut uos muro circũdarem. Si hoc non uidetur,profero quæ ablata sunt,& diripienda propono.Sin recte cõsului,bene de uobis meritum coërcetis. Hæc Tarricheatæ quidem ab eo dicta,cũ fauore receperunt. Tiberienses uero cum alijs deprauando,insuper etiam minitabantur:utrique autem relicto Iosepho,inter se litigabant.Ille autem fretus iã secum sentientibus(erant enim propè ad quadraginta milia Tarricheatæ)cum multitudine liberius loquebatur, multum in eorum temeritatem inuectus,ex præsenti quidem pecunia Tarricheam ait esse muniendam.Curæ autem sibi fore,similiter ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates.Nec enim pecunias defore,si cõcordare uelint in eos,unde parandæ sunt,& non in eum moueantur,qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo,quæ decepta fuerat quamuis irata recedebat:duo uero armatorũ milia impetum in eum fecere. Cumq; se ille tecto ante recepisset,instabant ei minitantes. Iterum autem Iosephus in hos quoque altera fraude utitur. Cumq; ad fastigium culminis euasisset, compresso dextra strepitu,nescire ait se, quid peterent sibi præstari: uoces enim se non exaudire confusas. Omnia uero quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromisissent,qui secum otiose colloquerẽtur. His auditis,ilico nobiliores cum magistratibus ad eũ ingrediuntur. Quos ille in ædium partes inductos, clausa ianua tãdiu uerberauit,quoad eorum intestina nudata sunt. Circumstabat autẽ interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare. Tũ subito Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt,ut proiectis armis aufugerent.Ob hæc Iohannis etiam atque etiam crescebat inuidia,aliásque nihilominus Iosepho moliebatur insidias:morbóque simulato per epistolam postulauit, ut sibi medicinæ gratia, Tiberiensibus aquis callidis uti permitteret. Iosephus autẽ,quia nondum ei suspectus erat insidiator,ad præfectos ciuitatis literas fecit,ut & hospitiũ,& utensilia Iohanni præberent.Quibus ille potitus,biduo post,cuius rei causa uenerat,agebat:& his fraude circumuentis,alijs uero pecunia corruptis, ut Iosephum desererent,persuasit.His autem cognitis,Sylas quem Iosephus custodiæ

Iterum fit impetus in Iosephum.

ſtodiæ præpoſuerat, propere de inſidijs ei ſcripſit: atq; ille acceptâ epiſtola, nó ctúq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidē multitudo obuiam ei proceſſit. Iohannes autem, quamuis eum contra ſe uenturum eſſe ſuſpicaretur, tamen directo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quod lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mandauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in amphitheatri ſtadium congregatis, ut ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant alloqueretur, miſſis armatis Iohannes iuſſit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque ita conuerſus ad eius uocem Ioſephus, ubi ferrū propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo uerba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáq; inde naricula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illic applicuerat, in medium lacum refugit. Milites uero eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem ueritus Ioſephus, ne bello inteſtino concitato, propter paucorū inuidiam ciuitas conſumeretur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, ut propriæ tantum ſaluti conſulerent: neq; uero quenquam uel occiderent, uel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. Qui uero circū ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidijs, & quis earum fabricator eſſet, contra Iohannem ueniebant. Sed ille primus in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Ioſephum confluebant. Et cum multa eſſent armatorum milia congregata, qui ſe aduerſus Iohannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: unáque cum eo ciuitatem, quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus traditurōs: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos uincere cupiens, quàm perimere. His uero, qui de ſingulis ciuitatibus cum Iohanne rebellaſſent, nominatim exceptis, quippe alacri animo ſuos quiſque populus indicabat, præconum uoce denunciabat, intra quinq; dies eorum qui Iohannem non reliquiſſent, patrimonia diripienda, domosq́ue eorum cum familijs exurendas. Et tria quidem milia ſtatim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis autem Iohannes propè mille Syris fugitiuis, tranſtulit ſe iterum in occultas inſidias ex apertis: ac per nuncios in Hieroſolymam clàm directos, Ioſephum accuſabat, quod magnum exercitum collegiſſet: iamq; niſi præueniatur ui, tyrannus metropoleos uenturus eſſet. Verum ea populus quidem præſciens, negligebat: liuore autem potentes, nonnullíq; magiſtratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites, miſere Iohanni, ut per eos bellum cum Ioſepho gereret. Decretumq; inter ſe conceperunt, quo idem Ioſephus militum adminiſtratione decederet: non tamen id ſatis eſſe credebant: ideoq; duo milia & quingentos armatos, & quatuor miſerunt nobiles uiros iuriſperitos, filium Ioſandrum, & Ananiā Sadduci, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquētia ualidiſſimos: ut eorum ſcilicet monitu, auerteretur ab Ioſepho beneuolentia multitudinis. Et ſiquidem ipſe ſponte ſua ueniret, paterentur eum rationem reddere: Sin remanere contenderet, uelut hoſte uterentur. Amici autem Ioſepho militem quidem ad eum uenturū eſſe perſcripſerunt, cauſam uero non indicauerunt, quoniam ſecretum fuit inimicorum eius conſiliū. Vnde factum eſt, ut quia præcauere non po-

Ioſephus uix gladium inſidiātis euadit.

Fuga inſidiatoris.

tuit,quatuor ſtatim ciuitates ad inimicos tranſirent:hoc eſt, Sephoris,& Gadara,& Giſcala,& Tiberias:quas tamen continuo ſine armis recepit. Captos autem quatuor duces conſiliſq; armatorũq́ue fortiſſimos,remiſit ad Hieruſalem: contra quos populus haud mediocri indignatione cõmotus, & ipſos,& à quibus præmiſſi fuerant,interfeciſſet,niſi ante fugiſſent.

Tiberias à Ioſepho recuperatur,& Sephoris. Caput XXVII.

IOhannem uero iam intra muros Aſcalon,Ioſephi timor cuſtodiebat.Et paucis diebus poſt,iterum rebellauit Tiberias:habitatoribus eius Agrippam regẽ implorantibus.Et cũ ille conſtituto die ad eos nõ ueniſſet,paucíq; Romani equites ibi tum comparuiſſent,à Ioſepho alienati ſunt. Hiſq; apud Taricheas cognitis,ſtatim defectio conſecuta eſt.Cum uero cunctos Ioſephus milites miſiſſet frumentatum,neq; ſolus egredi cõtra deſtitutores,neq; ſe continere patiebatur:metuẽs, ne dum ipſe tardaret,ante in ciuitatem regij tranſgrederentur (nec enim poſtero die obſtante ſabbato quicquam facere poterat)dolo qui ſe deſeruerant,circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearũ claudi iuſſit,ne quis conſiliũ ſuum illis proderet,cõtra quos ſuſcipiebatur.Omnibus autem ſcaphis,quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & triginta fuerunt, quaternióq; nautæ non amplius ſingulis inerant)mature ad Tiberiadem nauigat. Cumq; tanto ab ea diſtaret ſpatio, unde facile uideri non poſſet, inanibus ſcaphis in ſalo relictis ſeptem ipſe ſolus inermes ſatellites ſecum habens,propius ut conſpiceretur,acceſſit.Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent,metu perterriti,& ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes,arma proijciũt:manusq; ſupplices agitantes,ut ciuitati parceret,precabãtur. Ioſephus autem,poſtquã multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit,primũ quod bello cõtra populum Ro ſuſcepto,inteſtinis diſſenſionibus uires ſuas ante conſumerent,inimicorumq; uota complerent. Deinde,quod ſecuritatis ſuæ curatorẽ de medio tollere properarent,ciuitatemq; non erubeſcerent ſibi claudere,qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait,ſi qui ſibi ſatiſfacerẽt: quibusq; interuenientibus amicitiam cũ ciuitate firmaret. Itaq; ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt.His autem in unam receptis nauiculam piſcatoriam,& procul abductis, alios quinquaginta curiales uenire iuſſit,maxime notiſſimos,uelut illi quoq; fidẽ ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atq; alios obtentu fœderis euocabat:ut mature Taricheas recurrerẽt,gubernatoribus nauium repletarum imperabat:quosq; auexiſſent,in carcerem collocarent:donec omnem curiam,quæ ſexcentos haberet uiros, duoq; milia popularium,comprehẽſam in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem uociferantibus,Clitũ quendam eſſe maxime defectionis autorem,iramq; ipſius pœna illius precantibus ſatiari,nullum quidem Ioſephus uolebat occidere: ſuorum uero ſatellitum quendam Leuin,egredi iuſſit,qui Cliti manus abſcinderet.Cum uero is præ timore ſolum ſe globo inimicorũ commiſſurum negaret, eáq; cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha Clitus uideret,ipſumq; uelle deſcendere,ac de ſe ſuppliciũ ſumere,ut ſaltem unam manum ſibi concederet,orabat. Neq; hoc abnuente Ioſepho,dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præſcinderet,educto ille dextera gladio,

dio,leuam ſibi truncauit.Tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tũc Ioſephus uacuis ſcaphis,& ſatellitibus ſeptem,populo capto,rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit.Paucis autem diebus poſt, cum etiam Sephorim defeciſſe inter alias reperiſſet,militibus eam deprædari permiſit: omniaq́ue inde collecta,popularibus dedit etiam Sephoritis. Nam & captos rapinarum damno corrigere uoluit:& redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare. *Sephoris recuperatur à Ioſepho.*

Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide. Caput XXVIII.

HActenus apud Galilæã motus erat:iamq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes,aduerſus Romanos inſtruebantur.Hieroſolymis autem Ananias pontifex & potentiores,qui non cũ Romanorum parte ſentirent,muros inſtaurare properabant:multaq; bellica inſtrumenta,perq; omne oppidum ſagittæ,aliáque arma fabricabantur:exercitationibus iuſſis,manus iuuenũ operam dabant: Erãtq́ue uniuerſa plena tumultus,magnáq; triſtitia mediocres occupauerat:multiq; futuras dades proſpiciẽtes, fletũ cohibere non poterant: infeſtáq; pacem cupientibus omnia uidebantur.Belli autem incentoribus,quæ illis placerent,ex tempore fingebantur: ſtatúsq; iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat, anteq; Romani uenirent.Anano autem apparatũ belli negligere cura fuit: & ſtudioſorũ, quos æmulatores uocabant,amentiam ad utiliora conuertere: qui tamen uictus ſit,& qs illius finis fuerit,in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon,multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus,non ſolum domos locupletum perturbabat,uetũ etiam corpora uerberibus conficiebat.Iámq; tunc certus erat incipiens tyrannidem. Ab Anano autem, miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum,ad latrones qui erant Magadæ,cũ his quos habebat,effugit: ibiq; manẽs,donec Ananus & alij eius inimici perempti ſunt.Idumæam cum cæteris populabatur:adeóq; ut magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem,collecto milite, uicos præſidijs tuerentur.Et Idumææ quidem res ita ſe habebant.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

De Veſpaſiani ducis aduentu & clade duplici Iudæorum. Caput I.

NEronem autem,ubi res apud Iudæam nõ proſpere geſtas accepit,latens quidem,quod neceſſe fuit,cũ timore ſtupor inuadit:aperte autem ſuperbiã ſimulans ultro etiam indignabatur,magiſq; ducis negligentia',cq; uirtute hoſtium quæ cõtigerant facta eſſe dicebat:decere reputans,propter pondus imperij triſtiora contemnere,uidericq; malis omnibus ſuperiorẽ animum gerere. Veruntamen curis angebatur mentis eius perturbatio, cũ deliberaret cuinam cõmotum crederet orientẽ,qui unà & Iudæos rebellantes ulciſceretur,proximãſq; his nationes ſimili mo-

do correptas ante caperet. Inuenit igitur ſolum Veſpaſianum his neceſſitati-
bus parẽ,& qui tanti belli magnitudinem ſuſcipere poſſet, uirum ab aduleſcentia
uſq; ad ſenectutem bellis exercitatum, & qui populo Romano iam pridem pa-
caſſet Heſperiam,Germanorum tumultu concuſſam: armisq; ante illud tempus
incognitam,Britanniam uendicaſſet. Vnde patri quoq; ipſius Claudio præſtite-
rat,ut ſine proprio ſudore triumpharet.Itaq; his uelut omnibus fretus Nero,æta
témq; illius cum peritia ſtabilem cernẽs,obſidésq; fidei liberos, eorúmq; florem
manus eſſe paternæ prudẽtiæ,iam tum fortaſſe de tota republica deo aliquid or-
dinante,mittit eum ad regendos exercitus in Syria conſtitutos,multis pro tẽpo-
re blandimentis atq; obſequijs animarum,qualia neceſſitas imperare conſueuit.
Ille autem protinus ex Achaia,ubi cum Nerone fuerat,Titum quidem filium ſu-
um dirigit Alexandriã,ut inde quintam itemq; decimam legiones moueret.Ipſe
uero tranſmiſſus ad Helleſpontum, terreno itinere Syriã peruenit,ibiq; Roma-
nas uires,multáq; à uicinis regibus auxilia cõgregauit.At Iudæi poſt malam Ce
ſtij pugnam inſperata felicitate ſublati,animorum impetus cohibere nõ poterãt.
Sed tanquam fortuna eos exagitante perciti,bellum ulterius producebant.Deni
que omni,quanta fuit,manu pugnaciſſima congregata,Aſcalonem petierũt. Ea
ciuitas antiqua eſt,ſeptingentorum & uiginti ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma
diſtãs,& Iudæis ſemper inuiſa:quæ res fecit,ut etiam tunc primis eorum incurſi-
bus propior uideretur. Tres autem uiros aggreſſionis duces habebant, & cor-
poribus & prudentia præſtantiſſimos: Nigrum Pereitam,& Sylam Babyloniũ,
& Iohannem Eſſæum. Aſcalon enim ualidiſſimo quidem muro cincta erat, ſed
uacua penè præſidijs. Vna enim cohors eam peditum, & una equitum ala tueba-
tur:quibus præfectus erat Antonius.Illi quidem ira multa uelocius itinere pera-
cto,quoniam ex propinquo uenirent,præſto erant.Antonius uero(nec enim eo-
rum fore impetum neſciebat)equites iã ex ciuitate duxerat,& neq; multitudinem
ueritus uel audaciam,primas hoſtiũ coitiones fortiter ſuſtinuit:murumq; prope
rantes aggredi refrenauit.Itaq; Iudæi,quod cum peritioribus imperiti,& pedites
cum equitibus cum ſtipatis autẽ inordinati,leuiterq; armati cũ inſtructis, plusq;
indignationi q̃ conſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facien
tibus erant dimicaturi,facilis erat aduerſarijs labor.Nam ut ſemel eorum primæ
ab equitibus turbatæ ſunt acies,fugam petunt:& murum uerſus ſe à tergo urgen
tibus incedentes,ſuimet ipſi hoſtes erant:donec omnes incurſibus equitum uicti,
per totum campum diſperſi ſunt,qui fuit plurimus,totusq; habilis equitantibus:
quod quidem Romanos iuuit,ut magna quidem cæde Iudæos proſternerẽt.Nã
& fugientes præuertendo torquebant:& quos occupaſſent,curriculo tranſfigẽdo
infinitos peremere.Alij uero alios quocunq; ſe uertiſſent circundatos, exagitan-
tes facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo,per deſpera
tionem ſalutis,ſolitudo uidebatur.Romani uero licet bello pauci eſſent,rebus ta-
men ſecundis animati,etiam ſuperflue reſidui uidebantur.Et illis quidem res ad-
uerſas ſuperare certantibus,dum cito pudet fugere,mutari fortunam ſperant:Ro
manis autẽ,in his quæ proſpere agerent,minime laborantibus,ad maiorem uſq;
diei partẽ pugna protracta eſt: donec Iudæorum quidem peremptæ ſunt decem
milia.

milia,duóq; duces Iohannes & Sylas.Cæteri uero & pleriq; saucij,cũ Nigro,qui unus restabat ex ducibus,in ciuitatem Idumææ, quæ Challis dicitur, confugêre. Nonnulli tunc etiã Romanorum,in illo prælio uulnerati sunt. Sed non Iudæorũ spiritus dade tanta sedatus est,multóq; magis eorum dolor incitauit audaciam: & coniscientes quãtum ante pedes mortuorum iaceret,pristinis rebus feliciter gestis ad plagam alteram illiciebantur.Deniq; paruo tempore intermisso,quod ne curandis quidem uulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis uiribus, maiore cũ indignatione,multóq; plures Ascalonem recurrebant:eádem se præter imperitiã, aliáq; belli uitia,comitante fortuna.Etenim cum Antonius qua transituri fuerãt, posuisset insidias,ex improuiso in eas dilapsi, & ab equitibus circundati,prius q̃ se ad pugnã componerent,iterum super octo milia procubuerunt,cæteri uero omnes aufugerunt.Cũq; his Niger,multis,dum fugeret,magni animi facinoribus demonstratis,& quoniã hostes instarent,in turrim quandam tutissimam cõpelluntur alicuius uici,cui nomen est Baldezel.Antonius uero cum suis,ne uel moras circum turrim,quæ inexpugnabilis esset,diu tenerent,uel ducem hostium fortissimum uiuum relinquerent,ignem muro supponunt:turriq; inflammata,Romani quidem exultantes recedunt,quasi etiam Nigro consumpto.Ille aũt in castelli specus intimũ ex turri saltu demissus euasit: triduóq; post socijs cum fletu eũ ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit,gaudióq; insperato repleuit omnes Iudæos,tanquã dei prouidentia dux eis in posterũ reseruatus.At Vespasianus Antiochiam exercitum ducens,quæ Syriæ metropolis est,magnitudine simul,aliáq; felicitate,sine dubio tertium inter omnes,quæ in Romano orbe sunt,locum obtinens:ubi etiam aduentu suo regem Agrippã cum omni manu propria offẽderat, præstolari ad Ptolemaidem properabat.In hac autem ciuitate occurrerũt ei Sephoritæ ciues oppidum Galilææ colentes,soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, q̃ Romanorum uirium gnari,etiam prius q̃ Vespasianus ueniret,*Sentio Gallo fidem dederant,dextrasq; iunxerant, præsidium militare susceperant.Itaq; & benignissime duce suscepto,alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserant.Quibus interim Vespasianus ultionis causa poscentibus,equitum peditumq; tantum numerum tradidit,quantum obstare posse arbitrabatur incursibus,si quid Iudæi commouere tentassent. Nõ enim minimum esse uidebatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sephorim Galilææ maximam,& in loco tutissimo conditam,totiusq; gentis futuram præsidio. *Cæsennio.

Descriptio Galilææ,Samariæ,& Iudææ. Caput II.

DVæ sunt autem Galilææ,quæ superior & inferior appellantur,easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptolemais territorij sui finibus,quondam & Galilæorum:Nunc autem mons Tyriorum Carmelus cui coniuncta est Gabaa,ciuitas Hippeon,hoc est equitũ,quæ sic appellatur ex eo,quod equites ab Herode rege dimissi coloni,eò deducebantur.A meridie autem Samaritis & Scythopolis,usq; ad flumen Iordanẽ.Ab oriente uero Ioppe & Gadaris. Sed & Gaulanitide diffinitur,quæ etiam regi Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro,itemq; Tyriorũ finibus terminatur.Inferioris quoque Galilææ fines q̃ longi sunt,ex Tiberiade usq; ad Zabulon,cui uicina est in

locis maritimis Ptolemaiensium ciuitas,propagantur. Latitudine autem patens ex uico Salothi, qui in magno cãpo situs est, usque ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca uicum,qui terram dirimit Tyriorum.Longitudo uero eius à Talla uico Iordani proximo usq; ad Berothe tenditur. Sed cum tanta sint utræq; magnitudine,tãtisq; gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt.Nã & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neq; aut formido unquam uiros,aut eorũ penuria regiones illas occupauit,quoniam totæ opimæ ac fertiles sunt:omniũq; generum arboribus consitæ,ut etiam minime agricolandi studiosos ubertate sua prouocẽt. Deniq; excultæ sunt ab incolis totæ,nec pars ulla est earũ otiosa,quin & ciuitates ibi crebræ sunt,ubiq; multitudo uicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit breuissimus, supra qndecim milia colonorũ habeat prorsus:ut etiã si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit,q̃ trans fluuium regionem,uiribus tamen eam prætulerit.Hæc enim omnis est in opere,assiduéq; fructuũ ferax,ut illa quæ trans flumen est,licet multo maior sit:Pleraq; tamen aspera atque deserta est,& nutriendis fructibus mãsuetis inhabilis. Galilææ uero mollities & ingeniũ fructuosum,campos habet cum uarijs arboribus consitos, tum maxime oliuetis ac uineis & palmetis excultos.Irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis,quoties illi Syrio æstuante defecerint. Et lõgitudo quidem eius est à Macherunte in Pellã:Latitudo uero à Philadelphia usq; ad Iordanem.Et Pella quidem quam supra diximus,septentrionalis eius est tractus: occiduus uero Iordanis:meridianum autem Moabites regio terminat.Ab oriente autem Arabia & Selbonitide,necnon & Philadelphia,itemq;, Gerasidis clauditur.Samarienſis autẽ regio,inter Iudæam quidem & Galilæam sita est. Incipiens enim à uico in planicie posito,cui nomen est Genaniæ,in Acrabatenã desinit toparchiam:sed natura nihil à Iudæa discrepat. Nã & utræq; montosæ sunt & campestres,agróq; colendo molles atque opimæ,necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam syluestribus q̃ mansuetis abundant, eo quod natura sunt aridæ, imbriũq; satis abundant.Dulces aũt per eas multimodis aquæ sunt,boniq; graminis copia.Præter alias earum pecora lactis abundant:quodq; maximũ uirtutis atq; opulentiæ specimen est,utraq; uiris referta est. His aũt finitimus est Anathath uicus,qui etiã Borceas appellatur,Iudææ limes à septẽtrione.Meridiana uero pars eius,si in longitudinem metiare,adiacenti uico Arabum finibus terminatur,cui nomen est Iordane.At Iudææ latitudo ex Iordane flumine usq; ad Ioppen explicatur:Media uero ciuitas eius est Hierosolyma.Vnde quidam non sine ratione,umbilicum eius terræ,id oppidum uocauerunt.Sed nec marinis quidem Iudæa delicijs caret,ad Ptolemaidem usq; locis extẽta maritimis. In undecim autem sortes diuisa est:quarum prima est regnum,quod obtinet Hierosolymorũ ciuitas,præ cæteris inter omnes accolas eminens,uelut caput in corpore. Alijs uero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gofna est secunda:& post eã, Acrabata est. Deinde Thamna,& Lidda,itemque Emmaus,& Pella,& Idumæa, & Angada, & Herodium,& Hiericus, post quam Iamnia & Ioppe finitimis præsunt:& præter hanc Gamalitica, & Gaulanitis, & Bathanea, & Trachonitis: quæ etiam

Fertilitas Galilææ.

Samariæ descriptio.

Iudææ descriptio.

Vndecim Iudææ sortes.

regni

regni Agrippæ partes ſunt. Eadem uero terra incipiens ex monte Libano & fontibus Iordanis, uſq; ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. Ex uico autem, qui appellatur Pharphaſus, qui ad Iuliada oppidum longitudine tendit, habitatur ab incolis Iudæis & unà Syriſq; permixtis.

De auxilio Sephoritis miſſo & Romanorum diſciplina militari. Caput III.

DE Iudæa quidē, & quibus eſſet cincta regionibus, quàm maxime potui breuiter expoſui. Quod autem Veſpaſianus miſerat auxilium Sephoritis, hoc eſt equites mille, ſexq́ue milia peditum, Placido eos regente Chiliarcho, caſtris in magno campo poſitis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipſius tuendæ cauſa, equitatus uero in caſtello degebat. Vtrinque autem aſſidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incurſando, magnis incommodis Ioſephum eiuſq; ſocios, quamuis quietos, afficiebant. Et præterea ciuitates extrinſecus deprædabantur: quorumq́ue conatus, ſi quando excurrendi habuiſſent fiduciam, repellebant. Sed Ioſephus quidem aduerſus ciuitatem impetum fecit, ſperans eam poſſe capere: quam ipſe, antequàm à Galilæis deſiſteret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoque eſſet inuicta. Vnde etiam de ſpe decidit, cum & ui & ſuaſu infirmior Sephoritis fuiſſet inuentus: magisq́ue in Iudæa bellum accendit Romanis, indigne ferentibus inſidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorū depopulatione ceſſantibus, ſed paſſim diripientibus quicquid retum in his reperiſſent. Qui tamen cum mortem pugnacibus ſemper inferrent, imbelles ad ſeruitium capiebāt: Ignis uero & ſanguis Galilæam totam repleuerat, nec quiſquā expers eius acerbitatis aut cladis erat: unam ſalutis ſpem fugiētes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Ioſephus communierat. Titus autem Alexandriam tranſmiſſus ex Achaia, citius quàm per hyemem ſperabatur, manum quidem militum, cuius cauſa directus fuerat, ſuſcepit: contemptóque uſus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cumq́; ibi patrem ſuum reperiſſet, duobus quæ ille ſecum habebat, agminibus (erant autem nobiliſſimæ quinta & decima legiones) iunxit ētiam quas ipſe abduxit, quintam & decimam. Eas autem ſequebantur etiam decem & octo cohortes, quibus acceſſere ex Cæſarea cū unaquaq; ala equitum & alæ quinq; Syrorum itidem equitū. Decem autem cohortum ſingulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim ſexcenti pedites: & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatū eſt. Antonius enim & Agrippa & Soēmus, bina milia peditum, & ſagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque rex Malachus, præter quinq; milia peditum, equites mille miſiſſet, quorum pars maior erant ſagittarij: ut tota manus computata cum regis, decem milia circiter peditum equitumq; colligeret, præter calones, qui plurimi ſequebantur: & meditationi bellicæ aſſueti, nihil à pugnaciſſimis aberant: quod tempore quidem pacis, dominorū exercitationibus intereſſent, belli autem pericula cum ipſis experirentur: & neque peritia, neq; uiribus, à quoquam niſi à dominis uincerentur. Qua quidem in re nimis admirandam quis exiſtimauerit Romanorum prouidentiam, ita ſeruos inſtituentium, ut non ſolum uitæ miniſterio, ſed belli etiam neceſſitatibus utiles ſint. Quod ſi quis eorū

aliam

aliã quoque reſpexerit militiæ diſciplinam, profecto cognoſceret tantum eos imperiũ non fortunæ munere, ſed propria uirtute quæſiſſe. Armis enim uti non ex bello cœperunt: neq; ſolum, ſi neceſſe ſit, manus mouent, cũ in pacis otio ceſſauerint, ſed armis ueluti natura cohærẽtes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tẽpora præſtolantur. Meditationes eorũ nihil à uera contentione diſcrepant: ſed in dies ſingulos militum quiſque omnibus armis, tanq; in procinctu poſitus, exercetur, quo etiam facillime prælia tolerãt. Nec enim uel ordo neglectus eos à conſueta diſpoſitione diſpergit, neq; metus aut ſumptus remouet aut laſſitudo. Vnde ſequitur ut ſemper ſuperent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec erauerit, ſi quis eorũ meditationes conflictus eſſe dixerit ſine ſanguine, contráque prælia meditationes eſſe cũ ſanguine. Nec enim curſu capi faciles ſunt hoſtibus, ſed quocũque in hoſtilem terram irruperint, ante caſtrorũ munitionem nunquã prælium ſumunt. Quæ quidem non leui opere, neque iniquo loco erigunt, nec omnes inordinate deſcribunt, ſed ſi quidem inæquale ſolum fuerit, contemplãtur: quatuor uero angulis eorum dimenſio deſignatur. Nã & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ uſus extructionis popoſcerit, ſequitur exercitum. Et interior quidem pars caſtrorum tabernaculis diſtribuitur, ambitus autem eorum extrinſecus muri faciẽ præfert: ordinatis etiã turribus pari ſpatio diſpoſitis, quarum interualla telis atque baliſtis, aliſq; machinis ſaxa intorquẽtibus, omnibus inſtrumentis miſſilium complẽt, ut cuncta ſcilicet iaculorum genera in promptu ſint. Ex omni autem muri parte, quatuor portas ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipſis, ſiquid urgeat, intrò currentibus latas: intus autem caſtra uicis ſpatijs interpoſitis dirimunt, mediáque tectorum tabernacula collocant, & inter hæc ducis maximi diuûm templo ſimillimum prorſus, ut quaſi repentina quædã ciuitas exiſtat: forum quoque & opificum ſtationes, & ſedes militum primatibus, ordinumq; principibus, ubi ſi qua ſit inter alios ambiguitas iudicent. Ipſe uero ambitus, & omnia quæ in eo ſunt, multitudine ſimul & ſcientia fabricantium opinione citius communitur. Quaſi res urgeat, foſſa extrinſecus cingitur, depreſſa cubitis quatuor, pariq; ſpatio lata. Armis autem ſepti, per contubernia cũ decore atque otio in tentorijs aguntur: omniaq; ab his ordinate etiam alia cautéque per contubernia expediuntur: ueluti ſi ligno aquáue opus ſit aut frumento. Nec enim cœna uel prandium cum uoluerit, in poteſtate cuiuſque eſt. Simul autem omnibus ſomnus eſt, excubias & uigilandi tempora buccinæ ſignificant. Neque omnino quicquam quod ſine edicto geratur. Mane autem milites quidẽ ad centuriones, illi uero ad Chiliarcham conueniunt ſalutatum: cum quibus ad ſummum omnium ducem uniuerſi ordinum principes. Ille autem his ſignum aliáque dat ex more præcepta proferenda ſubiectis: quæ quidem etiam cũ in acie ſunt agentes, citius parent: ut ſi res exigat, incurſibus eius itemq; reuocationibus uniuerſi pariter obſecundent. Cum autem caſtris egrediendum eſt, tuba indicium facit: nemóque otioſus eſt. Sed uel ſolo nutu moniti, tabernacula colligunt, omniáque ad profectionem inſtruunt. Deinde iterum tuba ut ſint parati ſignificat. Illi autem cũ mulos & iumenta ſarcinis onerauerint, uelut in curruli certamine ſignum expectant. Caſtra uero incendunt, eo quod ſibi alia munire

nire facile ſit, & ne quando hoſtibus eadem uſui ſint. Et tamen tertio quoq; tubæ ſigno indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex cauſa morantes, ne quis ordinem deſerat. Dextraque duci præco aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, uoce patria percontatur. Illiq; toties alacri & magna uoce paratos eſſe ſe reſpondent, interrogantemq; præueniunt: & Martio quidem ſpiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otioſe, & cum omni decore progredientes ambulãt, ſuũ quiſq; ordinem uelut in bello cuſtodiẽs, pedites quidẽ thoracibus & galeis ſepti, & utroque latere ſicas ferentes. Leuus autem gladius multo eſt longior, cum dexter meri ſuram palmæ non excedat. Qui uero ducem ſtipant lecti pedites ſcuta & lanceas portant: cætera manus haſtas & clypeos longos ferramq; & corbem & ſarculum & ſecurim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduiq; uiaticũ, ut parum interſit inter onuſta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius eſt longior, & contus in manu, tranſuerſusq; ad equi latus clypeus, ternaque ſuper phãretram uel amplius dependent lata cuſpide iacula, nihil ab haſtis magnitudine differentia. Caſſides uero & thoracas peditibus habent ſimiles: nulloque armorum genere ab equitum alis diſcrepant lecti, qui circum ducem morantur. Agminum autem ſemper cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem ſunt Romanorum itinera & manſiones, itemq; armorum uarietas. Nihil uero nec in prælijs inconſultum aut ſubitum agunt: ſed omnia ſemper ſequuntur facta ſententia: opusque adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant: aut ſi peccauerint, facilis eſt errati correctio. Fortunæ autem ſucceſſibus meliores conſiliorum, etiam ſi aliter ſucceſſerit, arbitrantur euentus: quaſi bonum quidem fortuitũ illiciat, ut diuina prouidentia non eſſe credatur. Quæ uero ante cogitata fuerint, etiam ſi aduerſus caſus exceperit, bene iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rurſus eueniat, & bonorum quidem fortuitorum non is autor ſit cui contigerint, triſtium uero quæ in otijs acciderint: ſaltem quod rectum conſilium coeperint, uideatur eſſe ſolatio. Armorum quidem exercitatione comparant, ut nõ modo corpora, ſed animi quoq; militum fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timore diligentia. Nanq; leges apud eos non deſertionis ſolum: uerumetiam minimæ negligentiæ ſunt capitales: ducesq; magis quàm ipſæ leges terribiles. Nanq; bonos honorando redimunt, ne in coërcendis noxijs ſint crudeles. Tãto autem obſequio rectoribus parent, ut & in pace ornamẽto ſint, & in acie corpus unum, totius conſpiciatur exercitus. Sic eorum copulati ſunt ordines, ita circũduci ſunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad ſigna, & ad opera manibus: unde facere quidem ſemper ſtrenui ſunt, pati uero tardiſſimi. Nec eſt ubi prælientes aut multitudinem hoſtium, aut conſilia ſenſere ducũ, aut difficultatem regionum: ſed ne fortunæ quidem ſuccubuere. Nam & eam certiorem putant eſſe uictoriam. Quorũ igitur actus ex conſilijs incipiunt deliberantes, adeo extremus paret exercitus. Quid mirum ſi Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itẽq; à meridiano tractu Libyæ fertiliſſima regio, & à ſeptentrione Rhenus atque Iſter ſunt imperij limites, cum minorem eſſe poſſidentibus poſſeſſionem recte quis dixerit? Hæc ergo quæ proſecutus ſum, non tam propoſito laudãdi Romanos, quãm ſolatio deuictorum, & ut nouarum rerum cupidos deterrerem: for

taſſe

taſſe autem ad experientiam proderunt bonarũ artium ſtudioſis, Romanæ inſtituta militiæ neſcientibus: redeo tamen unde digreſſus ſum.

Impetus Placidi aduerſus Iotapatam. Caput IIII.

VEſpaſianus quidem unà cum Tito filio ſuo in Ptolemaide interim degẽs, ordinabat exercitum. At uero Galilæam peruaſerat Placidus, ubi maximã eorum quos comprehẽdiſſet multitudinem, interemit: hæc autẽ fuit Galilæorum imbecillior turba, animisq; deficiẽs: pugnaciſſimos autem ut uidit ſemper in ciuitates confugere, quas Ioſephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutiſſima erat, impetum uertit, exiſtimãs eam repentino aggreſſu facillime captum iri, magnamq; & ſibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandã, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quaſi metu ceſſuris aliis ciuitatibus, ſi quæ ualidiſſima eſſet, occupatam uidiſſent. Multum tamen opinione deceptus eſt: Iotapateni enim, cum eius impetum præſenſiſſent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congreſſiq; cum Romanis, ex improuiſo plurimi, & ad pugnã parati, necnon & alacres (quippe ut pro ſalute patriæ, item coniugum liberorũq; dimicantes) in fugam eos uertunt, multosq; ſauciant, ſeptem ſolum interfectis: qui nanq; ſolum inordinate pugna diſceſſere, ſeptisq; undiq; corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudæi magis quoque eminus iaculari, quàm manus conſerere inermes cum armatis confiderent. Ex ipſis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea ſauciatis. Placidus quidem, quod impetu ſuo uel ciuium languidior inuentus eſſet, aufugit.

Galilæa à Veſpaſiano inuaditur. Caput V.

VEſpaſianus uero ipſe Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiſcitur, ordinato militum itinere, ſicut Romani conſueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati eſſent, itemq; ſagittarios præire iuſſit, ad repentinos incurſus hoſtium cohibendos, & ut ſuſpectas atque opportunas ſyluas inſidijs ſcrutarentur: cum quibus etiam erat Romanorum armatæ portio. Eos autem ſequebantur de ſingulis Hecatontarchis: dein equites peditesq́ue & armaturam ſuam ferentes, menſuraſque caſtrorum. Poſt hos ſtratores uiarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac deuia complanarent, ſyluasq́ue obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itemq́ue ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas, & tuitionis cauſa multos cum his equites ordinauit. Poſt quos ipſe ueniebat, lectos pedites equitesq́ue, necnon & lancearios ſecum ducens, equitumq́ue præterea ſuorum agmine comitatus. De ſingulis enim turmis, proprios centum & uiginti equites deputatos habebat. Hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent. Deinde rectores, itemq́ue præfecti cohortibus Chiliarchi, ſtipati lectis militibus. Et poſt hos circum aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quod & uniuerſarum auium regnum habeat, & ſit ualidiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omnem uictoriæ, quodcunque bello petierint. Sacras uero ſignorum effigies itidem ſequebantur cornicines, & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. Hisq́ue adhærebat ex more quidam

Hecaton

Hecatontarchus, disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autem singulorum agminum cincti cum peditibus erant, mulis aliisq; iumentis aduehentes militum sarcinas. Omnium uero agminum postrema erat mercenaria multitudo: eamq; armorum coactores sequebantur armati pedites, equitumq; non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibiq; positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, unà & ostendẽdo exercitũ, quo hostes metu percelleret, spatiumq; indulgẽdo pœnitudinis, siquis ante prælium uolũtatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidẽ rebelliones fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuersis incussit. Iosephus enim eiusq; socij, qui non longe à Sephori castra posuerunt, ubi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga diffecti sunt. Cum paucis autẽ relictis Iosephus, ubi se animaduertit neq; ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, Iudæorumq; animos concidisse: ac, si fides his haberetur, pleroſq; libenter ad hostes defectum ire, iam tũ quidem bello omni quiescebat: quàm longissime autẽ periculis abesse decreuit: abductisq; qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadaræ expugnatio. Caput VI.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudine uacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos etiam puberes interfecit: cum Romanos odio gentis, & cladis memoria quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, & municipia quædam penitus desolata: nonnulla uero, quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neq; in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: unamq; illos uiam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse uero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne uel nimis extollendo uires hostium, timiditatis postmodum argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret: atq; si fœdus eis placeret, cito rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, mature dirigit qui in Hierosolymam literas ferret.

Iotapatæ obsidio. Caput VII.

VEspasianus autem Iotapatam excindere cupiens, (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea ualidissimum hoc eorũ esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coæquarent,

ſaxis aſperum,ac peditibus quoq; difficile,omnino uero equitibus inuium. Et hoc quidem quatriduo fecere quod iuſſum eſt,latamq; aperuere exercitui uiam. Quinto autem die, qui menſis Maij uigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade uenit,abiectosq; Iudæorum ſpiritus erigit. Cum uero tranſitum eius Veſpaſiano quidam tranſfuga nũciaſſet,utq; mox ciuitatem peteret incitaret,ueluti cum ea totam Iudæam capere poſſet,ſi Ioſephum ſubiugaſſet. Hoc ille nuncio proxima felicitate percepto,dei prouidẽtia factum ratus, ut qui hoſtium prudentiſſimus uideretur,ultro ſe etiam in cuſtodiam traderet uoluntariam: ſtatim quidem cũm equitibus mille Placidum mittit,unaq; ducẽ primũ Ebutiũ,tam manu quàm prudentia uirũ inſignẽ,circũuallare ciuitatẽ iuſſit,ne dàm exinde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur,& poſt meridiem uſq; acto itinere,ad Iotapatam peruenit. Abductoq; in ſeptentrionalẽ eius partem exercitu,in quodã tumulo caſtra ponit,diſtante ab oppido ſtadijs ſeptem. Conſulto autẽ quàm maxime cõſpici ab hoſtibus affectabat,ut uiſu attoniti turbarentur. Quod etiã factũ eſt: eosq; tantus continuo ſtupor inuaſit,ut muris egredi nullus auderet. At Romanos quotidie ambulãdo fatigatos,ciuitatẽ ſtatim aggredi piguit,ob eandẽ cauſam duplici acie circundato oppido,tertium extrinſecus agmen equitum poſuere, omnes Iudæis exitus obſtruentes. ſed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. Quippe in bello,nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaq; poſtridie impetu in muros facto,Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. Poſtea uero quàm Veſpaſianus & ſagittarios & fundibulatores,omnemq; iaculorum multitudinem adhibitã,miſſilibus in eos permiſit uti: atq; ipſe cũ peditibus in aduerſum collem,unde murus * expugnabilis erat,niti cœpit. Tunc ciuitati metuens Ioſephus,& cum eo cuncta Iudæorũ proſiluit multitudo: omnesq; in Romanos pariter irruentes,procul à muris eos deterruere,multa manu ſimul & audacia patrando facinora: neq; minora tamẽ patiebãtur quàm faciebãt. Nã quantũ ipſos ſalutis deſperatio,tantũ pudor incẽdebat Romanos. Et hos quidem peritia cum fortitudine,illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cũ toto die pugnatũ fuiſſet,prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis ſauciatis,tredecim interfecti ſunt: Iudæorũ aũt cũ ſexcenti eſſent,uulnerati ſeptem,& decẽ ceciderũt. Nihilq; minus,Romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt: multoq; fortius reſtiterunt: ex eo ſcilicet fiduciam nacti,quod eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant. Sed eos quoq; pugnaciores experti ſunt,quod eorum iracundiam pudor incenderat, uinci credẽtium, niſi cito uiciſſent. Itaq; per dies quinq; Romanis minime ab aggreſſione ceſſantibus,etiam Iotapatenorum excurſus angebantur,muriq; fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi uires hoſtium formidabant, neq; Romanos difficultas oppidi capiẽdi laſſabat. Etenim Iotapata paulominus tota in rupes eſt, ex alijs quidem partibus undiq; uallibus immenſis præceps,ut earũ altitudinem oculis deprehendere cupientium aſpectus ante deficiat. Ab una uero tantum Boreæ parte adiri poteſt,ubi per tranſuerſum latus deſinẽtis montis ædificata eſt: quod quidẽ ipſum muro ciuitatis Ioſephus fuerat amplexus,quo inacceſſa eſſent hoſtibus

Aliàs inexpugnabilis.

Situs Iotapatæ.

ſtibus ſuperiora cacumina. Alijs uero circum montibus tecta, prius quàm in eã peruenireturà nullo poterat conſpici. Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans,& cum audacia Iudæorum,incipere obſidionem acriter ſtatuit, aduocatiſq; rectoribus ſibi ſubditis,de aggreſſu deliberabant. Cumq; aggerem fieri placuiſſet, qua parte murus facilis erat acceſſui,totum ad comparandam materiam miſit exercitum:oppidoq; propinquis montibus exciſis,magnaq; ui lignorum & lapidum congregata,ſcutisq; minoribus ſiue ancilibus ad euitanda iacula deſuper miſſa per ualles diſpoſitis,ſub eorum defenſione aggerem conſtruebant. Nulla autem noxa uel minima telorum erat,quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes,ſine intermiſſione ſuppeditabant:cunctis trifariam diſtributis,nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina,ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere:quæ licet minime penetrarent,magnos quidem crepitus dabant,& horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circũpoſitis(erant autem omnes centũ ſexaginta)in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimulq; ex baliſtis lanceæ percurrebant,ſaxaq; tormentis ingentia mittebãtur, igniſq; & ſagittarũ frequentiſſima multitudo,quæ non ſolum murum,ſed etiam totum intra iactũ earum ſpatium Iudæis inacceſſum fecere. Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itemque fundibulatores & omnes machinæ telis operabantur. Neq; tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper ulciſcerentur,quieti erant:ſed excurrendo per cuneos more latronum,tegmina operantium diſſipabant,nudatosq; feriebant:uel ſi quando illi ceſſiſſent,aggerem diſſipabant,uallorumq; munimẽta cum ancilibus igni tradebãt:donec Veſpaſianus cognito, huiuſmodi cauſam ex diſtributione operum contigiſſe,quod interiecta ſpatia Iudæis locum aggrediendi præberent,adunauit tegmina:coniunctisq; pariter uiribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt,Erecto autem propemodum aggere: paulòq; minus æquato propugnaculis,indignum eſſe ratus Ioſephus,nihil contra moliri,quod oppido ſaluti foret,conuocat fabros,murumq; altius iubet extolli. Cum illi iam multis obſtantibus iaculis minime ædificare poſſe firmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria extẽdi præcepit, quæ miſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent,quibusq; repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſeret. Hiſq; ante fabros oppoſitis, illi murũ die noctuq; operando,ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt,crebris etiam turribus in eo conſtructis, nimisq; ualidiſſimis aptatis. Quæ quidem res Romanis,iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus,magnum ſomnium comparauit,tam Ioſephi molitione, quàm oppidanorum obſtinatione perterritis.

Studium Veſpaſiani circa obſidionem Iotapatæ.

Agger extructus muris altior.

Obſidio Iotapatenorum à Veſpaſiano,& diligentia Ioſephi,deq; Iudæorum excurſione in Romanos. Caput VIII.

AT Veſpaſianus & calliditate conſilij,& hoſtium audacia magis irritabatur: quoniã recepta ex munitione fiducia,Romanos ultro incurſabant:inq; dies ſingulos prælia cateruatim,& cuiuſcunq; modi latrocinales doli,& eorum quæ caſus obtuliſſet, rapinæ aliorũq; incendia fiebant:donec Veſpaſianus retento

milite à pugna,ſtatuit obſidere ciuitatem,ut eam uſui neceſſariorum penuria ca peret. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos,aut ſi ad finem uſq; in eadem pertinacia durauiſſent,fame conſumendos eius habitatores putabat:multóq; facíliores pugnæ fore,ſi poſt interuallũ rurſus anxijs incubuiſſet. Itaq; omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarumq; omnium rerum intus habebãt copiam,præter ſalem. Aquæ uero penuria eos affligebat: quia neq; fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus,rara eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. Quo tempore obſeſſi etiã hoc uehementius afficiebãtur,quod arcẽdæ ſiti fuerat excogitatũ:quod q; fieri,ac uelut ois aqua iã defeciſſet,ægre ferebãt. Ioſephus enim,& cũ ciuitatẽ uideret abũdare alijs rebus, forteſq; animo uiros eſſe,quo longiorẽ Romanis obſidionẽ faceret,quàm ſperabant,iã tunc potũ mẽſura ciuibus miniſtrabat. Illis aũt conſeruari aquã penuria grauius eſſe uidebatur:amplioremq; cupiditatẽ mouebat,quod ius bibẽdi liberũ nõ haberẽt:ac uelut ad extremã ſitim peruentũ eſſet,labori cedebãt. Hoc autẽ modo affectos,Romanos latere non poterat, qui ex aduerſo colle trãs murũ in unũ cõfluere locũ, & aquæ mẽſurã accipere proſpectabant:quò etiã baliſtarum perucnientibus telis,plurimos occidebãt. Veſpaſianus quidẽ nõ multo poſt,exhauſtis puteis,ipſa ſibi neceſſitate traditũ iri ciuitatem ſperabat. Ioſephus aũt,ut hãc eius ſpem frãgeret, iuſſit quàm plurimos per murorũ minas, demerſa undis atq; humida ueſtimẽta ſuſpendere,ut oẽs repẽte aqua perfluerẽt. Ex quo mœror ìmul Romanis,ac timor erat,cũ tantum aquæ uiderent eos ludibrio cõſumere, quos potù indigere credebãt. Deniq; dux belli etiam ipſe, quia penuria ciuitatẽ poſſe capere deſperaſſet,iterũ conſilium ad uim atq; arma conuertit: Iudæis id quoq; maxime cupientibus:quod nec ſe,nec ciuitatem ſaluã fore credebãt,priuſquam fame uel ſiti perirent,mortem bello optabant. Ioſephus tamẽ, præter hoc etiã aliud cõſilium,quo ſibi copia pararetur,per quandã uallẽ deuiã,propterea q; minus curioſe habitam à cuſtodibus,excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas,ad quos uellet Iudæos,extra ciuitatem degẽtes,ab his omnia uſui neceſſaria,& quæ in ciuitate defecerant,accipiebat:mãdato cõmeantibus, ut plerũq; ad excubias reperẽt,terga uellentibus tecti:quaſi qui eos nocte uidiſſent, tanum ſimilitudine fallerentur. Idq; factitatum eſt, donec eius fraudem uigiles perſenſerunt,uallemq; cinxerunt. Itaq; tunc Ioſephus non diu ciuitatem ſuſtinere poſſe proſpiciens,ſuamq; pariter ſalutem, ſi uellet remanere,deſperans, cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus ſenſit,& circa eũ fuſus,ne ſeſe negligeret,precabatur,in quo ſolo recumberent. Ipſum enim ſaluti eſſe ciuitati manentem,uelut omnes eius cauſa alacri eſſent animo certaturi. Quod ſi etiam capiantur,eundem ſolatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere,nec amicos deſerere,aut quaſi ex naui tempeſtate oppreſſa deſilire,qui ad eam tranquillo mari ueniſſet. Ipſum enim magis demerſurum eſſe ciuitatem,cum iam nemo audebit hoſtibus repugnare,ſi diſceſſiſſet cui confiderẽt. Ioſephus autem quod ſibi caueret occultans,illorum commodo ſe exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo,neq; ſeruatis grande aliquid ſe profuturum,& ſi caperentur, unà cum his eſſe fruſtra perituruum. Obſidione uero liberatus,extrinſecus maxi-

Prudentia Ioſephi.

mo eis emolumento fore. Mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum: nunc autem non uidere, quid apud eos residens, utilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut se caperent magnipendentes. Quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populū Iosephus, sed hoc circumsistere se magis incēdit. Denicq; pueri & senes, itemq; mulierculæ cum infantibus flentes, ad eius pedes accedebant, eumq; omnes complexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. Nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam uero, si per uim cogeretur (multum enim ex intētione discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. Communiq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq; uitam paciscī pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere, ad opera sese cōuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, dissectis custodibus, usq; ad Romanorum castra excurrebat, & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignē immitere. Posteroq; die similiter ac tertio per aliquot dies ac noctes bellādo collaborabant. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarēt, néue cum hominibus mortis auidis manum conferrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si propositō careant, quasi flamma si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere uictoriā, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnātes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & fundibularios, perq; saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudæos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidē male acceptis cedebant: uerum eminus missa inter iactum subeuntes, sæuius Romanis instabant: cum neq; corpori, neq; animæ parcerent: sed per uicem utrinq; pugnarent: suorum quisq; laborantibus subuenientes.

De pugna Vespasiani contra Iotapatam ex ariete, & alijs tormentis bellicis. Caput IX.

IGitur Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis hostiūq; incursibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricati, unde etiam nomē accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinque fultus, bene fundatis. Retrorsum autem magna uirorum multitudine repulsus, hisdemq; simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut & si priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos uincat. Ad huius periculum rei, duci Romano transire placuit, ui capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa

Aries.

uidebatur obsidio, Iudæis minime quiescētibus. Itaq; Romani quidem balistis, cæterisq; missilium machinis, ut facilius ferirentur, qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis utebantur: Neq; sagittarij aut fundibulares longius aberant. Cum uero ea causa muros nemo auderet ascēdere, ipsi arietem applicabāt gradibus, desuper itemq; pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: damorq; oppidanorum, ueluti iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neq; multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento uim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, qua semper impetum arietis ferri uiderent, demitti iussit ex muro: ut eo modo secundi ictu errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocunq; hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus suppo nebant: nihilq; murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim cōtis exhibitis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (quia recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq; totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammare, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi uero non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius uolitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederāt. Hic etiam uir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuētus est, Addæi filius Eleazarus, cui Salab Galilææ patria fuit. Is enim saxū ingens alte sublatū, tanta ui super arietē ex muro demisit, ut machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloq; metu reportaret ad murum. Postremo tanq; signum quo tela mitterēt, hostibus positus, nudo corpore quinq; sagittarū uulneribus fixus est: earūq; nulla respecta, ubi murum ascendit unde iam uideri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusq; dolore plagarū cū ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterūt duo fratres Nethiras & Philippus de uico Rom Galilææ. Qui cum super milites decimæ legionis prosilijssent, tanto impetu uiq; transgressi sunt, ut & aciem Romanorum perrumperent, quiq; aduersum ierāt, omnes in fugam uerterent. Præter hos Iosephus quoq;, & cætera multitudo, raptis ignibus machinas & refugia, cū operibus quintæ itemq; decimæ, & eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri aūt qui mox cōsecuti sunt, & instrumēta & omne genus materiæ obruēre. Rursus aūt Romani post meridiem, erectū arietem ad eam muri partē, quæ pridē quassata fuerat, appulere: ibiq; defensorum eius quidam, Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. His enim, qui propè aderant, uiso sanguine perterritis, per omnē fama cucurrit exercitum: relictāq; obsidione, plericq; cum stupore atq; formidine ad ducem belli

De Eleazaro quodam fortitudine insigni.

Machinæ Romanorū incensæ.

Vespasianus in planta uulneratur.

concurre

concurrebant,& ante omnes Titus aderat,metuẽs patri. Vnde contigit ut & benuolentia circa rectorem,& filij trepidatio confunderet multitudinem. Facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore uulneris,& ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studẽs, bellum in Iudæos sæuius incitauit. Nam uelut ultor ducis,quisq; imperatoris omne periculum adire cupiebat:& clamore alius alium adhortantes,murum petebant. Iosephus autẽ cum suis socijs,licet assiduis balistarum itemq; tormentorũ ictibus caderent,nequaquam tamen deterrebantur à muro:sed flammis & ferro & saxis eos oppetiere,qui arietem protecti palmis impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant,cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi,quos ipsi contra uidere nõ possent. Nam & suis ignibus collucẽtes, tanquam si dies esset,& certum erat hostibus signum quò tela dirigerent:machinisq; procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea non tam balistarum quàm iaculorum ui, simul multi transfigebantur: missaq; machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usq; ad extremam aciem saxi magnitudine ac uiolentia sternerentur. Sciet autem aliquis,huius machinæ uis quantum ualeat,ex his quæ illa nocte contigerant in muro cuidam exircumstantibus: Iosippo saxo percusso caput auulsum est, eiusq; ad tertium stadiũ ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; prægnãtis fœminæ trãsiecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est:tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deijcerẽtur,sonabant, & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor:extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant:totusq; ambitus muri,ad quem pugnabatur,sanguine confluebat, iamq; ascendi poterat congestione cadauerum. Montibus autem resonantibus, multo amplioris horroris ex clamoribus ascendebat: nec quicquam illi nocti defuit, quod uel auribus uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati,& tamen * ui circa matutinas uigilias, murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tumq; illi quidem corporibus atque armis septi,eam partem quæ deiecta fuerat, priusquã Romani pontes apponerẽt,munierunt. *Alias ultã.*

De iterata impugnatione Iotapatenorum. Caput X.

MAne autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemq; cupiens de cõuulsa muri parte, alios propugnatores adducere, equitum quidem fortissimos cuis dispositis trifariam collocat, ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, cunctosq; præ manibus ferrent: quod si pontes admoueri cœpissent,ipsi priores introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos:fundibularios quoq; similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare

præcepit:ut qui hos prohibere tentaſſent,deiectæ partis defenſionem reliquerẽt: cæteríq; omnibus ſimul telis oppreſſi,uiolentia irrumpentiũ cederent.Ioſephus autem hoc cõſilio cognito,per murum quidem integrũ labore fatigatos itemq; ſenes diſpoſuit,quaſi lædi non poſſent.In parte uero collapſa ualidum & potentiſſimũ quenq;,ſenosq; ante omnes uiros,in quibus & ipſe fuit,ad pericula ſubeunda ſortitus eſt,hisq; præcepit,ut agminum ululatibus ne metu quaterentur, aures obſtruerent:contra ſagittarum uero multitudinem cõmuniti protegerẽtur deſuper ſcutis:paulatimq; recederent,donec ſagittarij pharetras exinanirent. Si uero pontes à Romanis apponerentur,ipſos proſilire mandauit:atq; hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere:unumquenq; uero ita certare debere,non quaſi conſeruandam tueretur,ſed quaſi perditam iam patriam uindicaret: atq; oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos,coniugesq; ſuas propemodum ab hoſtibus capi:uimq; futuræ dadis iam nunc collectam in autores eius effundere.ita quidem in utroq; diſpoſuit.Ciuitatis autem uulgus otioſum, mulieres ac pueri,poſtquam oppidum triplici acie uidere circundatum, (nullus enim ad pugnã tranſlatus fuerat à cuſtodiſs)ſtrictiſq; gladiſs ad partem muri deiectam hoſtes inſtare,armisq; mõtana loca omnia deſuper collucere,atq; Arabũ quendam ſagittariſs tela ſuggerere,tunc extremo ululatu quaſi capta urbe conſonuerunt,nõ ut impendere mala,ſed ut adeſſe iã crederes.Quare Ioſephus mulieres, ne miſericordia ſuorum animos effœminarent,intra domos cum interminatione concludit,ſilere iuſſas,ipſe uero ad partem muri quæ ſibi obtigerat trãſiuit, & & pontes quidem applicantibus animum non intendit, ſed tantum ſpeculabatur impetum ſagittarum. Simul autem ac tubicines uniuerſorum agminum cõgregati ſunt,& grauiter infremuit exercitus:ſignoq; dato,miſſis undiq; ſagittis lux obſcurati cœpit: Ioſephi ſocij memores præceptorum,& aduerſus damorem obſtructis auribus,& contra ſagittarum uulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ,ipſi eas curſu,& antequam hoſtes pedẽ in his ponerent, occupant:eosq; aſcendere nitentes prælio deterrebant: uaria manuum itemq; animi facinora demonſtrantes, & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui ſine periculo fortes contra ſe eſſe curabant. Nec prius à Romanis diuellebantur,quàm uel caderent uel occiderent.Qui Romanis deſilientibus conflictu iã liberi,facilime tela dirigebant.Itaq; Iudæis perpetuò dimicantibus,cum nec unde mutarent propugnatores haberent, defeſſis autem Romanorum aſſidue ſubſtituerẽtur: próq; his quos uiolentia repuliſſent, alij ſuccederent: inuicem ſe adhortati latera copulant: protectiq; deſuper longioribus ſcutis, inexpugnabilis globus effecti ſunt:totáq; acie uelut uno corpore repellendo Iudæos, in muro iam pedem ponebant. Tum Ioſephus, his rerum anguſtiis conſilio neceſſitatis adhibito, machinis excogitãdis cum deſperatione ſtimulatur: feruenti oleo perfundi milites iubet,ſcutorum coniunctione defenſos. Id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipſis etiam in eos ahenis miſſis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem diſſipauit, & cum dolore ſæuiſſimo deuoluebãtur à muro.Siquidem facile à uertice ad pedes uſq; ſub armatura oleũ per totum

Aſtutiſſimũ Ioſephi conſilium.

Romani oleo feruenti perfundũtur.

tōtū corpus fluebat,carnemq; non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calesceret,seroq; pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nūc autem salientes,nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem tutò recedere contranitentes non poterant,quoniam facile ab insequentibus capiebantur. Sed neq; Romanis uirtus in rebus aduersis,nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi,mirabilia pati uiderentur: tamen in eos qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisq; incursando,tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt,cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent,quibus illi dilabentes retrahebantur,ut neq; fugientium quisq;, neq; aggredientium firmo posset eniti uestigio:sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur,multi uero super aggeres deijcerentur:& qui cecidissent,à Iudæis feriebantur:qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi,facilime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hoc perpeti prælio dux uideret,post meridianas eos horas à pugna reuocat:quorum non paucis obtrūcatis,plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortuis,plures quàm trecēti faucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die uigesimo. At Vespasianus,eorum causa quæ acciderant,consolatus exercitum,postq; ira uidet accēsum,neq; tam exhortationem quàm opus deposcere,aggeres quidem altius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi,ferro undiq; tectas,& ut pondere stabiles essent,neq; ignibus expugnarētur, easq; super aggeres collocat,iaculatoribus & sagittarijs,itemq; leuioribus missilium machinis plenas,fundibulariorum quoq; fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas,ipsiq; eos qui super murū astarent facillime cernerent,telisq; appeterent:cum illi neq; à uertice uenientes sagitas facile declinarent,neq; ulcisci possent,quos non uiderent:altitudine quidē turrium,librata manu iacula superante:ferro autem,quo erant septæ,flammis obstante. Ob hæc igitur defensionem muri deserunt,magisq; aggredi tentantibus occurrebant. Et Iotapateni quidem ita resistebant,quamuis multi in dies singulos occumberent, neq; contrà mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterāt.

Aphacæ expugnatio à Traiano & Tito. Caput XI.

His autem diebus,Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatē euocatus,cui nomen est Aphaca,nouas res affectantē,& propterea,quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimā reperisset(nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse,prælium cum his committit: eosq; paulisper reluctatos,in fugam uertit: quos uestigijs consecuti Romani,exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. Secundum autem murum petentibus,ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet,ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem deus Galilæorum clades Romanis

manis donabat,qui etiam tũc ciuitatis eius uniuerſum populum excluſum mœnibus propriis,ad interitum hoſtibus dedit auidiſſimis cædium. Multi enim ſimul ruentes ad portas,multumq; nominatim præpoſitos indamãtes,inter ipſas preces immoriebantur,quibus hoſtes unum murum,alterum ciues clauſerãt, & inter medios coacti murorum ambitus,multi quidem ſociorũ ſuis gladiis tranſfigebantur,infiniti uero à Romanis interficiebantur,nec uel ad ulciſcendum quidem recepta fiducia. Nam præter hoſtilem metũ,etiam domeſtica proditio eorum animos fregerat. Deniq; moriebantur,non Romanos,ſed Iudæos execrando,quoad omnes interiere numero hominũ duodecim milia. Vnde Traianus uacuam eſſe ciuitatem pugnatoribus reputans,& ſi qui adhuc intus eſſent, nihil eos auſuros eſſe exiſtimans præ timore,imperatori excidium reſeruauit. Miſſisq; nuncijs ad Veſpaſianum,petijt ut filium ſuum Titum dirigeret, finem uictoriæ impoſiturum:ille autem laboris aliquid ſupereſſe ratus, cum milite filiũ miſit,hoc eſt,quingẽtis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatẽ profectus ſic ordinauit exercitũ,ut in leuo quidem latere Traianum cõſtitueret, ipſe uero in dextro obſidioni præeſſet. Itaq; militibus ſcalas muris undiq; applicantibus,cum pauliſper deſuper Galilæi obſtitiſſent,continuo mœnia reliquerũt. Titus uero eiusq; comites ſaltu demiſſi,mature ciuitatem obtinuere. Tumq; uehemens cum his,qui ſe intus congregauere,pugna commiſſa eſt:nunc per anguſtas uiarum itruentibus ualidiſſimis,nunc fœminis ex tectorum culminibus,quæ forte inueniſſent,tela iactantibus. Et hoc quidem modo uſq; ad ſextam horam ſuſtinuere conflictum. Abſumptis autem bellatoribus,cætera multitudo,& ſub dio,& per domos,ſenes pariter ac iuuenes mactabãtur. Deniq; uirilis ſexus præter infantes nullus remanſit, qui cum mulieribus abducti ſunt ſeruitio. Interemptorum quidem in ciuitate,& in primo congreſſu,numerus fuit quindecim milia:captiuorum autem duo milia.c.xxx. Hæc Galæis clades contigit quinto & uigeſimo die Iunij menſis.

De Samaritis à Cereale deuictis. Caput XII.

SEd nec Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remanſere: Hi nãq; in monte Garizin,qui eſt illis ſanctiſſimus,cõgregati,locis ſuis expectabãt: belli aũt minas eorum cõuentus ac ſpiritus habere uidebatur: Nec ſaltem uicinorum malis corrigebantur,ſed incõſulta ſuarũ uirium infirmitate,ſecũdis Romanorũ rebus exterriti,prona in tumultũ uoluntate pendebant. Veſpaſiano autem placebat motus antecapere,eorumq; impetus præuenire. Nam & ſi præſidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamẽ eorum multitudo qui coierant.& conſpiratio timebatur. Eaq; cauſa Cerealẽ quintæ legionis rectorem, cum ſexcẽtis equitibus tribusq; peditum milibus mittit. Ille aũt ad montem quidẽ accedere, prælioq; cõgredi nequaq; tutũ eſſe duxit,quod hoſtes plurimi deſuper eſſent:milites uero circũuallatis undiq; montis radicibus,tota eos die cuſtodiebãt. Euenit aũt aquæ tunc indigentibus Samaritis,etiã graues accendi æſtus,(erat enim tẽpus æſtatis)neq; ſe rebus neceſſarijs uulgus inſtruxerat, adeo ut nõnulli quidẽ una die ſiti morerentur,multi uero eiuſmodi morti ſeruitium præferentes,ad Romanos tranſfugerent:ex quibus cognito, Cerealis,illos etiam qui adhuc perſeuerarent,

malis

malis infractos assumens, mõtem ascendit, & circum hostes exercitu constituto, primum eos à dextera parte hortabatur, atq; ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens. Deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc Iunij mẽsis uigesimo & septimo die gesta sunt: atq; his calamitatibus Samaritæ usi sunt.

Iotapatæ excidium. Caput XIII.

IOtapatenis aũt diu durãtibus, & præter spem aduersa tolerãtibus, quadragesimo quidẽ ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinẽ sunt elati. Quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enũcians: quodq; diuturnis uigilijs, & prælijs assiduis consumpti, minime quidem ulterius uim ferre possent, uerum dolo etiam caperentur, si quis instaret. Circa extremam nanq; uigiliam, quando & malorum requiem habere uiderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudæorum, quãtaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: Nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flãmis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidere tunc proditori coniectura faciebat, & fortasse quidem illum uera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, otiose ibat ad muros: primusq; incedebat Titus cũ uno ex Chiliarchis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem uigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus quidam Caluarus Chiliarchus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce uero occupata, cum hostes in medio oppido uersarentur, iamq; plane dies esset, nec tunc quidem illi qui capti tenerẽtur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorum periculo excitati sunt, morientesq; demũ se periisse crediderũt. Romanos aũt memores quid obsidionis tẽpore pertulissent, neq; parcẽdi cuiq;, neq; miserẽdi quenq; tangebat cura. Sed ex arce plebẽ ad prona cõpulsam facilime trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus negaret copiam resistendi. Viarũ nanq; angustijs pressi, ac per decliuia dilabẽtes, fluẽte desuper bello obtegebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus propriis liberarẽtur incitauit. Nam cum se uiderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus peterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunq; tamẽ uigilũ primi captã ciuitatem senserant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt. Deinde circunclusi hostium multitudine, sero dextras dedere: hisq; instãtibus, mortẽ suã æquo animo præbuerũt. Potuissent aũt incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset hecatontarchus Antonius, peremptus insidijs. Nam quidã ex his qui ad

Titus clam hostibus oppidum capit

ſpeluncas confugerant(erant autem plurimi)rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere,ad fidem ſalutis ac præſidiū,quo tutus aſcenderet. Cumq; is manum porrexiſſet incaute ſuper haſta,ille prævent ſub inguine perculit,ſtatimq; confecit. Illo die quidem immaniſſimam multitudinem peremere Romani. Poſtea uero ſecutis diebus ſcrutando latebras,per cuniculos & ſpeluncas omnem ulciſcebātur ætatem,præter infantes ac fœminas.Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant:quadraginta uero milia connumerata ſunt excidij tempore,pugnisq; ſuperioribus,mortuorum.At Veſpaſianus ciuitatem ipſam excindi iubet,caſtellaq; eius omnia adhuc exurit.Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno,calendarum Iuliarum die.

Quomodo Ioſephus captus uitam ſuam redemerit facto & uerbis. Caput XIIII.

ROmani uero Ioſephum requirētes,& propriæ indignationis cauſa,& quod imperatori operæpretium uidebatur,(captus enim,maxima pars belli eſſet) mortuos itemq; abditos rimabantur:ille autem in exilio ciuitatis fortunæ quodam uſus auxilio,per medios ſe hoſtes ſurripuit,& in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt,cui amplum ſpecus adiūctum erat à latere,quod ſuprà ſcrutantes uidere non poſſent:ubi quadraginta quidem inſignes uiros latitātes offendit,rerumq; utilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret.Hoſtibus autem omnia complexis,interdiu quidem ſe occultauit: nocte uero ſurſum aſcendēs,uigilias explorabat, ut fugeret.Cumq; omnia undiq; ipſius cauſa maxime cuſtodirentur,neq; fallendi ſpes eſſet,in ſpeluncam iterum deſcendebat:bi duumq; ibi delituit.Tertia uero die,capta quadam muliere, quæ cum ipſis fuerat,indicatus eſt.Tumq; Veſpaſianus propere duos chiliarchos, Paulinum & Gallicanum, iuſſos pacem dare Ioſepho, & hortari eum ut aſcenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus,poſtquam ad eum uenerunt, fidemq; pro ſalute dantibus minime paruit.Ex his autem magis quæ pati meritus eſſet,qui plurima commiſiſſet,quàm ex naturali manſuetudine rogantium,ſuſpicionem colligens,uelut ad pœnam euocaretur,timebat:donec Veſpaſianus tertium quoq; chiliarchum Nicanorem,Ioſepho notum,atq; olim conſuetum direxit. Is autē, quàm dulce in eos Romanorum eſſet ingenium, quos ſemel ſubiugaſſent, referens:quodq; ipſe Ioſephus uirtutis cauſa magis admirabilis,quàm inuiſus ducibus haberetur: eſſetq; imperatori ſtudium non eum ad ſupplicium ducere, quod etiam ſine deditione ſibi liceret exigere,ſed conſeruare potius uirum fortem.His addebat,quod nec Veſpaſianus, ſi quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut in re optima, peſſimam, hoc eſt perfidiam, prætexeret amicitia: neq; ſemetipſum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuiſſe. Verum Ioſepho etiam poſt Nicanoris dicta hæſitante, milites quidem irati, ſpelūcæ ignē ſubmittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor, uiuum Ioſephum capere plurimi pendens. Nicanore autem uehementer inſtante,ubi etiam hoſtilis multitudinis minas comperit Ioſephus,nocturna ſomnia reminiſcitur: quibus ei deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romanis eſſent euentura principibus, oſtendit. Erat aūt interpretandis quoq; ſomnijs idoneus, & cōiectare

quæ

quæ ambigue diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda uiderat, simulacra mente complexus, occultas preces deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna uero ad Romanos tota migrauit, animamq; meam, quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis, & uiuo. Testor autẽ, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qui unà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, uniuersi circunstantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémq; pateris intueri seruientẽ, quàm cito tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsam que prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, & nos tamen patriæ gloriæ cõsulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus. Tu uero si quidem sponte, moriare dux Iudæorum: si uero inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus: & se dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non enunciasset morte præuentus, argumẽtis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid enim tantopere, inquit, ò socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam, in dissensionem uocamus? mutatum me esse quispiam dicet? Sed Romani hoc sciunt, optimũ esse in bello mori: sed lege belli hoc est, à uictoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, uere meo gladio meáq; manu sim dignus. Sin illi hosti suo parcendũ putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus qui eam præripuere: nunc autem neq; prælio nobis obstant, neq; nos interficiũt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non uult cum opus est, & qui uult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo eam quæ ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis: Valde quidem nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere: Imò uero ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animaliũ natura discrepat, eoq; modo in creatorem nostrum deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria uel per se moriatur. Siquidem naturæ lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nos insidiatores putamus pœna persequimur. Deum uero indigne ferre non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus ut essemus: rursumq; ut esse desineremus, illi

Iosephus tradit se manibus Nicanoris.

reddendum eſt. Corpora quidem cunctis mortalia ſunt, ex caduca materiâ fabri cata: anima uero ſemper immortalis eſt: deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depoſitũ hominis ſurripuerit aut male tractauerit, peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur. Si dei depoſitum ex proprio corpore quis eiecerit, eum ſe latuiſſe quem læſerit æſtimabit? Et ſeruos quidem fugientes ulciſci, iuſtum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipſi uero deum fugientes, & optimum deum, impie facere non uidebimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ uita exeunt, acceptúmq; deo debitum ſoluunt, cum id qui dedit recuperare uoluerit, perpetua laus domúsq; ac familia ſtabiles ſunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiantur animæ, retinent locum in cœlo adeptæ ſanctiſſimum: atq; inde rurſum, uoluentibus ſeculis, caſta corpora iubentur incolere. Quorum uero manus in ſe ipſos inſanierunt, eorũ animas tenebroſior Orcus ſuſcipiet. Pater autẽ illorũ deus autores iniuriæ per nepotes ulciſcitur. Hinc & deo inuiſum eſt, & à ſapientiſſimo legis noſtræ cõditore coërcetur. Deniq; ſi qui ſe occiderint, apud nos quidem uſq; ad ſolis occaſum inſepultos abijci decretum eſt, cum etiam hoſtes ſepeliri fas eſſe ducamus, apud alios autem & dextræ iubentur abſcindi eiuſmodi mortuorum, quæ in ipſos armatæ ſunt: quoniam ut corpus ab anima, ita manũ eſſe à corpore alienam exiſtimarent. Pulchrum eſt igitur, ò ſocij, iuſta ſentire: neque humanis dadibus addere, ut creatorem omnium impietate lædamus: ſi ſalui eſſe uolumus, ſalui ſimus. Nec enim ſalus apud eos ignobilis eſt, quibus tantis uirtutẽ operibus demonſtrauimus. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrũ eſt qui nos ceperint. Non migrabo ego in hoſtium locũ, ut ipſe mei proditor fiam. Multo enim ſtolidior ſim, quàm qui ad hoſtes ultro profugiunt. Siquidem illi ſalutis ſui cauſa id faciunt: ego uero interitus, & quidem mei: Romanorum tamen inſidias uotis expeto. Nam ſi me hi poſt iunctas dextras perimant, magno animo paratóq; moriar, mendacij perfidiam pro uictoriæ ſolatio mecũ auferens. Multa quidem in hunc modum Ioſephus, ut à cæde propria ſocios dehortaretur, dicebat. Illi autem obſtructis auribus deſperatione, qua ſe iamdudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrentes, ignauiam exprobrabant: & quaſi eum mox percuſſurus, quiſq; adoriebatur. Ille autem cum aliũ nominatim uocaret, alium uultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, uaria mentis affectione (ut in tali neceſſitate potuit) diſtractus, ferrum omnium à cæde ſua prohibebat, non ſecus ut feræ beſtiæ circumcluſæ, ad eum ſemper qui ſe contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendum putabant, debilitabantur dextræ, gladijſq; de manibus elabebantur: multi cum ſponte manus ei afferrent, frameas demittebant: Ioſepho autem nõ defuit in deſperatione conſiliũ, ſed fretus dei prouidentia, ſalutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum eſt, inquit, agite, cædes mutuas ſortiamur: & cui obtigerit, manu ſequentis occumbat, atque ita omniũ fortuna perambulet, neq; ſua dextera quiſq; ſubiaceat. Iniuſtũ eſt enim cæteris interemptis, ex alijs quenquam, ſi pœnituerit, ſaluum eſſe. Viſus eſt uera dicere, & quod perſuaſit agitur: ſors cuiq; obtigit, paratam ei, qui ſequeretur, necem ſuam præbebat, quaſi mox etiam duce perituro. Cum Ioſepho enim perire

uitã

uita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici posset, siue dei prouidentia. Consultóq; prospiciens, ne uel sorte grauaretur, uel si non uissimus recessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, ut uiueret, persuasit: Ille quidem hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani uisendi eius gratia occurrebant: & cum se circa ducem premeret multitudo, uarius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autē propius eum uidere certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabant. Qui uero propius erant, facta eius reputantes, mutatione stupescebant. Rectorū autem nemo fuit, qui licet ante iratus ceteretur nomini eius, uiri aspectu non mitior factus sit. Titum uero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscentem, & qualis nunc sic in hostium manibus positus intuentem: iubebat intelligere, quanta esset fortunæ potentia, quamq; uelox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atq; perpetuū: quàm multos etiam tunc ita ut sentiebat ipse, ut Iosephum miserarentur, effecit: plurimáq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisq; ab illo omnibus alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephū te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à deo, ut Iudæorum regem uiderem, & quemadmodum duces exercituum mori deceret, ad Neronem me mittis. Quid ita? quasi qui Neroni usq; ad te successuri sint, maneant. Tu & Cæsar Vespasiane & imperator, atq; hic filius tuus nunc: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solus es tu Cæsar, uerum etiam terræ marisq;, ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem pœnam custoditi oportet, si ex tempore aut subito in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere uidebatur, eáq; Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. Paulatim uero ad credendum impellebatur, iampridem illū excitante ad imperiū deo, sceptráq; multis præmonstrante alijs portentis. Sed & in alijs ueracem esse Iosephum deprehenderat. Alter o nanq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neq; Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se iram depelleret. Iosephus Iotapatenis ait, se prædixisse, quod post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quodq; ipsum Romani uiuū essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus ubi uera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho nec uincula remittebat: uestimentis autem alijsq; muneribus eum donare benignissiméq; fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benigni-

Iosephi præsagium.

Item aliud.

Cæsariensium odium in Iosephum.

tate ſuſcipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum qui exciſi fuerant odio: unde etiam multi quidem, ſimul ut de Ioſepho ſuppli-cium ſumeret, cum clamore præcabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidem petitione, uelut ab inconſulta multitudine oblata, nihil reſpondendo diſſoluit. Legionum uero duas quidem hyematum apud Cæſaream poſuit, quod opportunam uideret eſſe ciuitatem. Decimam uero & quintam Scythopolim miſit, ne totius exercitus moleſtia Cæſaream præmeret. Erat autē illa quoq; aprica per hyemem, quantum æſtatis caloribus æſtuoſa, ut in planitie ſita atq; maritima.

Ioppe denuo capitur. Caput XV.

DVm hæc autem aguntur, collecta non exigua multitudo, quæ uel ab hoſtibus ſeditione defecerant, uel ex ciuitatibus euerſis effugerant, Ioppen ſibi receptaculo renouāt ſeditioſi, quam ante uaſtauerat Ceſtius. Et quia terra quam uaſtauerat arcebantur, migrandum in mare cenſuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam & Phœnicen, itémq; in Aegyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibúsq; nauigiis inuium faciebant illarum partiū pelagus. Sed Veſpaſianus cognito quid conſtituiſſent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit: hiq; nocte in ciuitatem, quod incuſtodita erat, ingreſſi ſunt. Eius autem habitatores, poſtquam irruptionem præſenſerant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, ultra contiguum ſagittæ ſpa-
Ioppes ſitus. tium, pernoctauere. Cum uero Ioppe natura eſſet importuoſa (nanq; in aſperum: cæteráq; arduum littus deſinit, ac ſummis utrinq; cornibus leuiter incuruū, quæ uaſte ſuperſunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum ſignis extantibus, fabulæ ueteris fides oſtenditur. Aduerſus autem aquilo feriens littora, ſummos in obiectas cautes fluctus affligit, eo quod ſolitudinem in tutiorem efficit ſtationem) in eo ſalo fluctuantibus Ioppenis, prima luce uiolentus, quem illac nauigantes Melamborean uocant, flatus intumbit: & alias quidem naues inter ſe, alias uero colliſit in ſcopulos. Multæ autē cum magna ui aduerſo æſtu niterentur ad pelagus (nam & littus ſaxis infeſtum, & hoſtes in eo conſtitutos timebant) ſublatæ in ſublimi gurgite mergebantur. Et neq; fugæ uſpiam locus erat, neq; manentibus ſpes ſalutis: cum & mari uentorum, & ciuitate Romanorū uiolentia pellerentur. Itaq; multi ululatus colliſis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. Nonnulli autē ferro ſe interficientes, ueluti ſatius eſſet mori, præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, ſcopulis carpebantur: ut & pelagus ſanguine redundaret, omniſq; ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad littus appulſos, in eo ſtantes Romani milites trucidarent. Eiectorum autem corporum quatuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis exciſa eſt. Veſpaſianus autem, ne rurſus eò piratæ confluerent, caſtris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis ſuis manentes, eadem caſtra defenderent: equites uero omne circum territoriū peragrantes ad fines Ioppes, uicos & municipia ſimul exi merent. Illi quidē præceptis obedientes, in dies ſingulos incurſando, excindebant

totas

totas regiones atque uastabant. Vbi uero Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se uidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. Nec enim uel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat. Vnde præmatura tristium paulatim per finitimos ueritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebat. Quinetiam rebus gestis plura quæ facta nō erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus. Quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam. Et per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis. Luctus uero ducis publicus erat. Et hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant, Iosephum autem uniuersi, adeo ut per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáq; mercede cōducerentur tibicines næniarum. Tempore autem ueritate reuelata, ubi de Iotapata quidem ut res habebat, fictum uero quod de Iosephi morte uulgabatur: eúmq; uiuere & cum Romanis esse, compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari, tantam in eum uiuū iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáq; in eum ciuitas plena erat indignatione, atq; conuicijs. Vltro autem his uulneribus excitabantur, magisque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant, cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum quæ semper accipiebant ex fine principiū. Deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephum pariter uindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis. Caput XVI.

VEspasianus autem studio uisendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibiq; per dies uiginti, milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias deo referens in epulis erat. Postquàm uero Tiberiada quidem nouas res cupere, ac rebellare Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ utraq; pertinebat) decreto apud se undiq; Iudæos excindere, opportunū esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio uicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suū Titum in Cæsaream, ut inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas decem ciuitatum maxima, & Tiberiadi uicina est. Quò cum ipse uenisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus ultrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua rebellantibus, cui nomen est Enabris, castra ponit, atq; hinc decadarchum Valerinum cum equitibus quinquaginta dirigit: qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. Audierat enim, quod pacem populus desideraret: à nonnullis autem ad bellū eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaq; Valerinus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desilijt, & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prælij causa, potius uenisse uideretur. Sed priusquàm uerbum faceret, arma

ti excurrêre in eum ſeditioſi,qui erant ualidiores,rectore quodam, nomine Ieſu, Thobiæ filio,latrocinalis agminis principe. Valerinus autem,neq; præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus,etiam ſi de uictoria certus eſſet: pugnámq; periculoſam eſſe,ſi cum multis pauci,& inſtructis imparati confligerent,inopinata præterea Iudæorum ſtupefactus audacia,& ipſe pedes refugit,& quinq; alij ſi militer equis relictis:quos Ieſus eiúsq; ſocij,ueluti pugna non inſidijs captos,læti in oppidum adduxerunt. Id autem ueriti ſeniores, & qui præſtare populis uidebantur,in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque ſibi rege,ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accedunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes:ueúe quæ paucorũ eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam exiſtimaret:ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret,magisq; ultum iret defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœdus uenire properantes,nunc uſq; ne id facerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus,quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infenſus eſſet,indulſit. Nam & Agrippam uidebat eius oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data,Ieſus eiúsq; ſocij,tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada cõſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteróq; die Veſpaſianus in arcem præmittit cũ equitibus Traianũ,qui multitudinem,an omnes pacem cuperent,experiretur. Cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ciuitatem ducebat exercitũ. Illi autem portis ei patefactis,cum laudationibus obuiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum uero militem anguſti aditus remorarentur,murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridiano latere iuſſit, eoq; pacto dilatauit ingreſſum: ut præda tamen & iniurijs abſtinerent, in gratiam regis edixit, ciuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis habitatores eius poſt hæc cum reliquis fore concordes: alijſq; modis malis affectam ciuitatem ex diſſenſione recreauit.

Tiberiadis deditio.

Veſpaſianus à Tiberienſibus recipitur.

Taricheorum obſidio. Caput XVII.

Veſpaſianus mouet exercitum cõtra Taricheos.

DEinde ab ea digreſſus,inter ipſam & Taricheas caſtra poſuit,muroq; firmauit,belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quod omnis turbarũ cupiens multitudo,ad Taricheas confluueret,munitione confiſa ciuitatis, & lacu qui Geneſar ab indigenis ſic appellabatur. Etenim ciuitatem ita ut Tiberias, ſub monte poſitam,qua lacu non alluebatur,undiq; muro ualidiſſimo,ſed minore tamen quàm Tiberiada,Ioſephus cinxerat. Nam illam quidem in principio defectionis,pecuniarum itémq; uirium copia cõmunierat: Taricheis uero largitatis eius reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas,in lacu paratas habebant:ut in eas uideli cet,ſi terreſtri prælio uincerentur,refugerent:ſimúlq; ad nauale bellum,ſi opus eſſet,inſtructas. Romanis autem caſtra munientibus, Ieſus eiúsq; ſocij neq; multitudine hoſtiũ,neq; diſciplina militiæ perterriti,curſu in eos irruunt: primoq; impetu diſiectis muri fabricatoribus,ac parte aliqua ædificij diſſipata, ubi armatos congregari uiderunt,antequam mali aliquid paterentur,ad ſuos refugiunt:eoſq; inſecuti Romani,ad nauigia cõpulere. Et illi quidem tantũ prouecti,unde Romanos cõtingere miſſilibus poſſent,anchoras iaciũt: & ſicut acies aſſolẽt,denſatis inter ſe nauibus,aduerſus hoſtes in terra cõſtitutos,nauali prælio decertabant. Audito au

dito autē Vespasianus magnam eorū multitudinē in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sexcentis equitibus lectis eò mittit. Qui cum infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse uero equitum plerosque, etiam priusquam subsidia uenirent, alacres esse uidens, cum nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, unde exaudiri posset constitit: & ò Romani, ait, pulchrum est nanque in principio sermonis admonere uos generis uestri, ut qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquam toto orbe hostis ullus euasit. Iudæi uero, ut etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc usque tempus uicti non defatigantur. Itaq; oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantius laborare. Aperta quidem fronte uobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: Vereor autem, ne cui uestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodq; Iudæi, licet satis sint audaces, mortemq; contemnant, incompositi tamen bellorumq; imperiti sunt, uulgus recte potius quàm exercitus appellandi. De uestra uero peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conseramus. Nam quod perpetuæ militiæ cōmodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & duces tuti consilio cum uagis, neq; rectorem habentibus decertabitis: quodq; nos hæ uirtutes multo plures efficiant, multū autem uitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si uel in paucis sit fortitudo. Hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incōmodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt. Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt: quæ rebus secundis aliquantū ualent, minimis uero offensionibus extinguūtur. Nos autē uirtus regit, & morigera uoluntas, item quæ fortitudo, quæ & in prospera fortuna uiget, nec ad finem usq; interaduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. Nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, qd est nobis inclyta fama præstantius? Et ne post orbis terræ imperium uideamus hostiū aduersariorū loco Iudæos habere. Præterea considerate, qd' ne patiendi quidē alicuius intolerabilis mali metus est. Multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere autē uictoriā possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, cōuenit antecapere, ut & maior sit, & sociū nō habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo, uobisq; pariter iudiciū fieri. Siquidē ille rebus ante glorioſe gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius, uosq; milites mei: nā illi uincere consuetū est. Ego uero reuerti ad eū perpetiar uictus? Quo pacto autē uos nō puduerit, duce uestro periculis occurrente, nō superare? Appetam enim pericula, mihi credite, primúsq; in hostes irrumpam. Nemo autem uestrū à me discesserit, persuasum habens, impetū meum sustentari opere diuino: & manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postq; locutus hæc est Titus, diuina quædā alacritas militibus incidit. Et quia Traianū

Oratio Titi ad milites.

aduenire cum trecentis equitibus ante prælium contigit,ægre ferebant,tanquam minueretur uictoria ſocietate. Miſit autem Veſpaſianus Silonemum & Antonium cum duobus milibus ſagittariorum:ut occupato monte, qui ex aduerſo erat oppido,murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptũ fuerat,circumuenti ſunt,ex ea parte ſubuenire tentantes. Titus autẽ primus perrexit citato equo in hoſtes, & poſt eum cæteri cum clamore, pro tanto ſpatio fuſi, quantum aduerſa acies occupauerat,unde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi uero,licet incurſu eorum & diſciplina conterriti, pauliſper quidem primos ſuſtinuere congreſſus. Perculſi autem contis,equorúmq; impetu deturbati conculcabantur:atq; ita multis paſſim peremptis diſperguntur,& in ciuitatem, ut quiſq; uelocitatis habebat,effugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans,alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens,ictu ora tranſuerberabat. Multos autem,alium ſuper alium lapſos inuoluens,conficiebat:omnésq; ad mœnia confugientes præueniens,detorquebat ad campum .donec ui multitudinis elapſi,in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba diſſenſio. Nanq; indigenis,& fortunarum ſuarum & ciuitatis gratia,& ab initio bellum geſtũ, maxime quod male pugnatum fuerat, non placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus eſſet uim adhibebat, & inter ſe diſcordantiũ clamor erat,ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat Titus,exclamat: Hoc tempus eſt,quid moramur cõmilitones? deo nobis dedente Iudæos,ſuſcipite uictoriam. Non auditis clamores,qui manus noſtras euaſere,diſcordant:habemus ciuitatem,ſi modo properamus. Veruntamen cum uelocitate animis opus eſt. Nihil enim magnũ effici ſine periculo conſueuit:non ſolũ autem hoſtiũ concordiam,quos cito neceſſitas in gratiam reuocabit, ſed etiam noſtrorum auxilia præuenire debemus:ut præter uictoriam,qua tantas copias pauci ſuperamus, etiam ciuitate ſoli potiamur. Simul his dictis cõſcendit equũ, atq; ad lacũ decurrit, & per eum propere ciuitatem ingreditur,quem cæteri conſecuti ſunt. Pauor autẽ eius audaciæ murorũ defenſores inuaſit: & pugnare quidem uel prohibere uenientem,nemo ſuſtinuit. Relictis autem excubijs,Ieſus quidem cum ſocijs in agros effugit:alij uero decurrentes ad lacum, in manus hoſtiũ contra uenientiũ incidebant. Mactabantur alij cũ ſcaphas ſcanderent,itémq; alij,cum iam prouectas aſſequi natando conarentur:plurimáq; per ciuitatem agebatur hominũ cædes,ad uenarum quidem reſiſtentiũ,qui non effugiſſent:indigenarum uero ſine pugna, quoniam ſpes eos fœderis,& conſcientia,quod belli conſiliũ non habuerant, prælio deterrebat:donec Titus nocentibus interemptis, miſeratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacũ cõfugerant,ubi ciuitatẽ captam uiderunt, quàm longiſſime ab hoſtibus receſſerunt. Titus uero miſſis equitibus res geſtas patri nunciat. Quibus ille compertis,quod neceſſe fuit,& filij uirtute admodũ lætus,& facinoris claritudine (maxima enim belli pars uidebatur exempta) tum quidem ſtatim circundari ciuitatem cuſtodibus iuſſit,ne quis ex eadem ſubterfugeret,neque à cædibus temperaret. Poſtero autem die cum deſcendiſſet ad lacũ,rates aduerſus illos,qui eò refugerant,fabricari iuſſit. Quæ tam materiarum copia,quàm artificum multitudine mature contextæ ſunt.

Ieſus cum aliis fugit.

Cæduntur Tarichei à Tito.

De lacu

De lacu Geneſara, & fontibus Iordanis. Caput XVIII.

LAcus Geneſar quidem à terra continente appellatur. Quadraginta uero ſtadijs in latitudine patens, centúmq; in longitudine, aquæ dulcis eſt atq; potabilis. Paluſtri enim craſſitudine tenuiores habet latices: & undiq; in littora & arenas deſinens, purus eſt: ac præter hoc temperatus ad hauriendum, & fluuio quidem ſiue fonte leuior. Semper autem frigidior, quàm lacus diffuſio patitur, manet: æſtiuisq; noctibus eius aquæ ſub diuo perflatæ, nequaquam æſtibus cedunt: id enim facere indigenis moris eſt. Variáq; ſunt in eo piſcium genera, ab alterius loci piſcibus tam ſapore, quàm ſpecie diſcreta. Mediúsq; fons eſt in fluuio Iordane, Pannium nomine: qui terra conditus, fertur ex ea quæ uocatur Phiale. Hæc autem eſt, qua in Trachonitide aſcenditur ad centeſimumuigeſimum ſtadium Cæſariæ, non longius in dextro itineris latere. Et proprie quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ ſpeciem præferens. Semper autem inter eius labra cohibetur unda, nunquam deficiens uel exuberans. Cúmque interim hoc eſſe Iordanis principium neſciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehenſum eſt. Is nanque miſſis in Phialen paleis, inuenit eas apud Pannium reddítas, unde ante fluuius naſci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Pannij, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata eſt. Manifeſtum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitidis quidem lacus paludes ſecat & margines: centum autem uiginti alijs præteritis ſtadijs, poſt oppidum Iuliada, Geneſara lacum mediũ tranſemenſus, deinde multam per ſolitudinem in Aſphaltiten lacum exit. Ad Geneſara uero lacũ eiuſdem nominis terra prætendítur, natura ſimul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipſa pro ubertate ſui negat arbuſtum, totámq; plantis conſeuere cultores. Cœli uero temperies etiam diuerſis aptiſſima eſt. Nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æſtiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior deſtinata eſt: ut naturæ magnificentiã hanc eſſe quis dixerit, uim adhibentis ut in unũ cõueniant inter ſe repugnãtia, anniq; temporũ cõtentione bona, ueluti ſingula peculiari ſtudio terræ fouerent. Non enim ſolum nutrit præter opinionem poma uaria, ſed etiam ſeruat, egregia quidem, & quodammodo regnantia. Vuas & carices ſine intermiſſione decẽ menſibus ſuggerit, cæteros uero fructus anni ſpatio ſeneſcentes. Nam præter aëris lenitatẽ, & fonte quoq; irrigatur ubertimo, qui Capernaũ ab indigenis appellat. Eum nonnulli uenam eſſe Nili fluminis opinantur, quod ſimiles Coracino, ſicut lacus, generat piſces. Longitudo autem regionis æque ac littora cognominis lacus triginta ſtadijs extenditur, & latitudo uiginti. Horum quidem natura eiuſmodi eſt.

De lacu Geneſara.

Phiale lacus.

Mira fertilitas terræ Geneſara.

Fons Capernaum.

Taricheorum excidium. Caput XIX.

VEſpaſianus autem perfectis ratibus, impoſita manu militũ, quanta in eos, qui lacu effugerant, ſatis eſſet, unà prouehitur. Illi autem neq; compulſi ad terram euadendi facultatem habebant, infeſtis omnibus, neq; nauali bello pari cõditione pugnandi. Nam & ſcaphæ paruæ, atq; piraticæ aduerſus rates infirmæ erant: & cum pauci ſingulis ueherentur, cunctis ſimul inſtantibus Romanis, appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam

etiam propè accedendo,lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam iritando feriebant:plus autem ipſis utroq; modo nocebatur. Nec enim ſaxis quicquam præter crebros ſonitus agebant:quoniam cõtra ſeptos armis iaciebantur,contigúiq; ſagittis eorũ efficiebantur.Etſi accedere propius auſi fuiſſent, priuſquam facerent aliquid,patiebantur,cúmq; ipſis nauigijs mergebantur.Multos autem uulnera inferre tentantiũ,qui pilis cõtingi poſſent, alios deſiliendo in ſcaphas Romani gladijs transfigebant:nõnullos, concurrentibus inter ſe ratibus in medio,deprehenſos cum nauiculis capiebant.Submerſorum autem, qui capita ſuſtuliſſent,aut ſagittis præueniebantur,aut ratibus occupabantur:& ſi deſperatione cõpulſi,inimicis adnatare tentaſſent,eis uel manus uel capita truncabantur:plurimúsq; paſſim ac uarius erat interitus eorum:donec in fugam uerſi, cæteri terræ appulſi ſunt,circunduſis nauiculis ſuis. Effuſi autem multi quidem in ipſo lacu,telis configebantur: multos uero in terram egreſſos, peremerunt Romani. Mixtum autem ſanguine,plenúmq; cadaueribus cerneres totum lacum. Nullus enim ſaluus euaſit.Acerbus autem ſecutis diebus odor illam regionem oppreſſit & facies.Nam littora quidem naufragijs ſimul plena erant, & corporibus tumidis.Caleſcentes autem ac tabefacti mortui,cœli tractum corrumpebant, ut non Iudæis ſolum ille caſus miſerabilis uideretur, uerumetiam factoribus ipſis eſſet inuiſus.Iſte quidem illius prælij naualis exitus fuit.Perierũt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere,ſex milia & quingenti.At Veſpaſianus,pugna peracta,pro tribunali ad Taricheas reſidens, aduenam populum ab indigenis ſecernebat, qui autor belli extitiſſe uidebatur: & an hi quoq; ſeruandi eſſent,cum rectoribus deliberabat.Tunc autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimiſſos quieſcere poſſe homines,qui & patrijs carerent,uimq; adhibere ac bellum inferre poſſent ad quos cõfugiſſent. Veſpaſianus ſalute quidem indignos eſſe eos,contráq; ſeruatores ſuos nouerat euaſuros: ſed de eorum mortis qualitate cogitabat.Nam ſi ibi occiderentur, non perpeſſuros ſuſpicabatur indigenas,tot apud ſe ſupplices obtruncari: fideq; interpoſita,deditis uim pigebat afferre:uerum ab amicis ſuperabatur, nihil in Iudæos committi poſſe dicentibus: quódq; utile eſſet,honeſto debere præponere cum utrunq; obtinere non poſſet. Indubitata igitur conceſſa licentia,ſolo eos itinere,quod Tiberiada duceret, exire permiſit.Cúmq; illi facile his quæ cupierant credidiſſent,& quò iuſſum fuerat comitati, neq; pecunijs ſuis quicquam metuentes abirent: totam quidem à Tiberiada uſque uiam Romani,ne quis euaderet,occupauerunt: eósque in ciuitatem conduſos,mox inſecutos, Veſpaſianus omnes in amphitheatri ſtadio conſtituit. Et ſeniores quidem cum imbellibus,qui mille ducenti erant, iuſſit occidi: iuuenũ autem ualidiſſimos ſex milia lectos,ad Iſthmon Neroni tranſmiſit.Cæteram uero multitudinem triginta milia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. Nam his,qui ex eius regno eſſent, facere,quod uellet ipſe, permiſit.Verum & iſtos rex uendidit.Reliquum tamen uulgum, qui erant Trachonithæ & Gaulanitæ & Hippeni,plurésq;, & Gadaritæ ſeditioſi,& fugitiui,& quibus probra pacis bellũ conciliant.Capti ſunt autem ſexto idus Septembris.

Flauij

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO LIBER QVARTVS.

Obsidio Gamalensium. Caput I.

Vicunq; autem Iudæorum Iotapatitis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquàm Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniáq; Romani castella & ciuitates ceperant: præter Giscalam, & qui montem * Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Taricheas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebant Agrippæ, itémque Sotanin & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sotanin superioris partis, cui nomen est Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uero ad lacum Semecolim, triginta latum, & sexaginta stadijs longum, paludésque suas ad Daphnen usque tendentem. Quæ regio cum aliâs sit delicioſa, præcipue tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes, sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt, Sotanin quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat: Gamala uero ei non cedebat, freta locorum difficultate, amplius quàm Iotapata. Iugum nanq; asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contrà decliue, quantum à tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit: nisi quod expressam uocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias scinditur. Post uero quàm de monte pendet, paululũ difficultatem refugit. Verum & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenæ deuiam fecerant. Domus autem crebræ, & uicissim per prona erant ædificatæ, & nimio præcipitio casuris similes. Ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uero collis immẽsa æditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésq; superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minúsq; pugnaces: sitúsq; freti difficultate, plures esse hostibus putabant. Nam plena erat ciuitas, multisq; in eam, quod esset tutissima, cõfugientibus. Vnde ab Agrippa quoq; præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex Amathunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Amathus autem, si quis nomen interpretatur, aquæ calidæ uocantur: Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporũ uitijs idoneus) Gamalam peruenit: & totam quidem ciuitatem ita, ut diximus, positam, custodia circunuallare nequibat. Qua uero fieri posset, excubias collocauit: montemq; occupat superiorem. In quo milites castris, ita ut assolet, muro circundatis, opus aggerum

Alijs Tabu-rium.

Gamale situs

Aquæ calidæ.

gerum poſtremo aggrediuntur. Et aperte quidē Orientis ſummo ſupra ciuitatē loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur: foſſas autem decima repleuit & ualles. Et inter hæc Agrippam regem, cum acceſſiſſet ad muros, eorúmq; defenſoribus de traditione loqui tentaret, fundibulariorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circunſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíq; metus ad obſidionem protinus incitauit: nullū Iudæos crudelitatis modum in aliẽnigenas atq; hoſtes prætermiſſum ire credentes: qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis cõducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſq; conſuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (nanq; ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos quidem, licet metu perculſos, ordinauere. Et quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémq; alia uſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. Baliſtis autem tormentiſq; perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu: ipſi quoque inſuper ululantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces Romanis, ne ultrà progrederentur obſtabant. Cæterum ui & multitudine ſuperati, undiq; ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incũbunt: eoſq; impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani autẽ cum neq; à uertice imminentibus repugnare, neq; in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos urgentibus hoſtibus, in domos hoſtium plano contiguas refugiebant. Sed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant. Vnáq; deiecta multas inferiores, itémq; illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte conſumpſit. Incerti enim quid facerent, quamuis ſubſidere tecta uiderent, tamen eò conuolabant, atq; ita multi quidem ruinis opprimebantur. Non pauci uero ſubterfugientes, parte corporis opprimebantur. Plurimi autem puluere ſuffocati moriebantur. Sed ea Gamalenſes pro ſe fieri exiſtimabant: propriáq; incommoda negligentes, magis inſtabant: hoſtésq; in tecta ſua quamuis labentes ſuſtentando compellebant. Qui uero per anguſtos uiarũ cliuos cecidiſſent, eos telis deſuper miſſis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidũ copiam, ferrum uero eis mortui hoſtes dabant. Cæſorum enim gladios auferentes, his contra ſemineces utebantur: multi iam procumbentibus tectis, ſemet inde proijciendo moriebantur: tergáq; dantibus, ne fuga quidem facilis erat. Viarum nanq; ignorantia, & caligine puluerís alius alium non agnoſcentes pererrabant, & circa ſe ſternebantur. Sed illi quidem uix reperto exitu, ab oppido receſſerunt. Veſpaſianus autẽ qui laborantibus ſemper interfuit, ſæuiſſimo dolore perculſus, cum ſuper militem ruere ciuitatem uideret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim ſuperiore in oppido locum prehendit: ibíq; inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. Nec enim aderat tũc ei filius Titus, ad Mutianũ pridem in Syriam miſſus. Et dare quidem terga, neq; tutũ neq; honeſtũ ſibi putabat. Rerũ

Agrippa fundæ iactu læſus

Veſpaſianus ſolus inter hoſtes relictus eſt

bat. Rerum autem quas ab adulescentia gesserat,ac propriæ uirtutis memoria, quasi deo repletus,corpora sociorum atq; arma condens, & cum his bellum unà à uertice defluens sustinebat:& neq; uirorum neque telorum multitudinem formidans manebat,donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes,impetum remiserunt. Illis autem iam infirmius oppugnantibus,ipse pedem referens,non prius terga ostendit,q; extra muros egressus est. Plurimi quidē Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter uos Ebutius Decadarchus,uir non eo tantum prælio quo periit,sed ubique antea fortissimus cōprobatus,quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna Gallus quidam nomine Hecatontarchus,cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius aūt habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito(nam & ipse Syrus erat,& hi quos secum habebat)nocte illos aggreditur:omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrere exercitum aduersis casibus uidens, quodq; nullam interim tantā experti fuerant cladem: huiusq; rei magis eos pudere,quod solum ducē in periculis reliquissent,consolandos putabat:de se quidē nihil dicens,ne quē uel initio culpasse uideretur. Oportere autem inquiens,quæ communia essent fortiter ferre,naturam belli cogitātes,quodq; nusquā eueniat sine cruore uictoria,iterūq; habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum milibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ sæpe pendisse fortunæ. Atq; ut iactantium esset,nimis secundis rebus insolescere, ita esse ignauorum,in offensionibus trepidare: uelox enim esset in utrunq; mutatio:& ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit & animus,in rebus quoq; infeliciter gestis,ut idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata restituens:quanquam ea quæ nūc acciderunt,neq; mollitia nostra,neq; Iudæorum uirtus effecit. Nam & illis pugnæ melioris,& nobis deterioris,causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis uestræ temeritatem. Nam cū hostes in excelsiora loca refugissent,manus continere debuistis, neq; in summo uertice constituta sequi pericula:sed capta inferiori ciuitate,paulatim eos qui refugerāt,ad tutiorem uobis & stabilem pugnā reuocare. Nunc autē immoderata festinatione uincendi, q; id incaute fieret,non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli,à Romanis alienus est,qui cuncta ordine periti áq; perficimus,Barbarisque conueniens,& quo Iudæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutem recurrere:atq; indignæ offensioni irasci potius q; mœrere. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. Ita em̄ fiet,ut & amissos ulciscamur,& in eos à quibus perempti sūt,uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci,experiar:æque ac uos pugnando prius ad bella pergere,& nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalēses bene gesta re,paulisper animos erexere:quæ nulla ratione,magna magnificeq; prouenerat. Mox aūt reputantes ablatam sibi esse fœderis spem,quódque minime possent effugere(iam enim uictus eos defecerat) uehementer dolebant,animósque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant, salutem suam negligebant:sed tam disturbatas partes muri,qui erant fortissimi, q; integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construētibus aggeres,iterumq; tentāti-

Gallus.

Vespasianus solatur exercitum.

bus irruptionē, multi ex ciuitate per ualles deuias, quā nulli cuſtodes erant, & per cloacas diffugiebant: Eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia cōſumebat. Solis enim undique alimenta qui pugnare poſſent, congerebantur. Sed illi quidem in huiuſmodi cladibus perdurabant.

Thaburius collis.

Itaburius mons occupatur à Placido. Caput II.

VEſpaſianus autem inter curas obſidionis, ſubciſiuum opus aggreditur aduerſus eos, qui mōtem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim ſitum: cuius altitudo quidem triginta ſtadijs conſurgens, ſeptentrionali tractu inacceſſa eſt. In uertice autem, uiginti ſtadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Ioſephus: & alias ei materias, & aquas ſuggerētibus locis inferioribus. Solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Veſpaſianus Placidum cum ſexcētis equitibus dirigit. Huic aūt ſubeūdi quidem montis ratio nulla erat. Multos autem fœderis ac ueniæ ſpe hortabatur ad pacem: & deſcendebant ad eum ipſi quoque inſidias molientes. Nam & Placidus eo ſtudio mitiſſime cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illiſq; tanq; dictis obedientes, ad eum ueniebant, ut incautum aggrederentur. Vicit tamen aſtutia Placidi. Cœpto enim à Iudæis prælio, aſſimulat fugam: & poſtquam inſequētes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisq; in terga uerſis, aliquos interfecit. Semotam uero multitudinem cæteram, ab aſcenſu coērcet. Itaq; alij quidam Itaburio relicto, in Hieroſolymam refugiebant. Indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & ſe, & montem Placido tradiderunt.

Excidium Gamalæ. Caput III.

APud Gamalam uero, degentium audaciſſimi quiq; fuga diſperſi latebant, imbelles autem fame corrūpebātur. At uero pugnantium manus obſidionem ſuſtinebat, donec euenit ſecūdo & uigeſimo die menſis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editiſſimā præ cæteris turrim, quæ in ſua parte fuerat, ſubirent: eamq; occulte ſuffoderent: cum appoſiti ei cuſtodes neq; adeūtes eos (nox enim erat) nec poſtquam adiere, ſenſiſſent. Iidem autem milites, cauendo ne ſtrepitus fieret, quinq; ſaxis duriſſimis euolutis, reſiliunt. Subitoq; turris cum magno ſonitu decidit, unáq; cuſtodes præcipitantur. At uero qui per alias cuſtodias erant, perturbati fugiebant: multosq; euadere auſos, peremere Romani: inter quos etiam Ioſen, ſuper dirutam muri partem quidam iaculo percuſſum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, ſono concuſſis, multus erat pauor, atq; diſcurſus, tanquam omnes eſſent hoſtes ingreſſi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit: cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuiſſet ad mortem. Romani tamen prioris peccati memores, uſq; ad uigeſimam & tertiam diem ſupradicti mēſis, oppidum non ſunt ingreſſi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos ſe abſente percuſſerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otioſe in ciuitatem introiuit. Eóque prætergreſſo, uigiles quidem ubi ſenſerunt, ad arma cum clamore properabāt. Cognito autem intus conſtituti eius ingreſſu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges,

inges,cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes,ſine intermiſſione trucidabãtur.Qui uero prohibiti eſſent in arcem recurrere, neſcij quid facerent,Romanorum præſidijs incidebant. Vbiq; aũt infinitus erat morientium gemitus:perq; prona loca effuſus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem,qui arcem occupauerant,omnem Veſpaſianus induxit exercitum: *Inuadit arx.* Erat autẽ ſaxoſus:& acceſſu difficillimus uertex,in immenſum editus,& undique circũ hoſtium multitudinem præceps :unde Romanos ad ſe adeuntes,alios telis & præterea ſaxis deuolutis ulciſcebantur Iudæi:cum ipſos in excelſo loco poſitos, nullæ ſagittæ contingerẽt. Verum ad eorum interitum,diuino munere quodam, turbo exoritur,Romanorum quidem tela in eos ferẽs,ipſorum autem à Romanis repellẽs,& obliqua traducens, ut neq; in præruptis cõſiſtere propter uiolentiã flatus poſſent,cum nihil eſſet immobile,neq; hoſtes ad ſe accedẽtes uidere. Itaq; ſupergreſſi Romani,eos circumueniunt:& alios quidem repugnantes ante capiebant:alios,cum manum ſuperponerent.In omnes autem uehementius ſæuiebãt, illorum memoria quos in primo aggreſſu perdiderant. Multi autem undiq; circumduſi,deſperatione ſalutis, filios & coniuges,& ſemetipſos in uallem præcipites dabant, quæ ſub arce in profundum patebat. Euenit autem,ut ipſorum in ſe qui capti fuerant,immanitate lenior exiſteret iracundia Romanorum.Ab his em̃ quatuor milia perempta ſunt: qui uero ſe præcipitauerunt, quinq; milia ſunt reperti. Neque quiſquam,præter duas mulieres,ſaluus euaſit: quæ ſorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachino genitus erat,inſigni uiro,& qui ſub Agrippa rege tetrarches fuerat.Seruatæ ſunt autem,quod excidij tempore Romanorũ impetum latuere. Nec enim uel infantibus pepercere ,quorum multo ſinguli raptos ex arce proijciebant. Gamala quidem hoc modo excíſa eſt, tertio & uigeſimo die menſis octobris: quæ uigeſimó & primo die menſis Septembris cœperat rebellare.

Giſcala à Tito capitur. Caput IIII.

IAmq; ſolum Giſcala municipium Galilææ reſtabat indomitum:cuius multitudo pacis ſtudio tenebatur,quod erant plerique agricolæ,ſpemq; ſuam ſemper in fructibus collocauerant. Non paruæ autem manus latrocinali permixtione corruptæ erant,quo morbo etam nonnulli ciuium laborabant.Hos autem ad defectionem impellebat,atque conflabat,Leui cuiuſdam filius,nomine Iohãnes: homo ueneficus,& fallax,uariusq; moribus, & immoderata ſperare promptus, miróque modo quæ ſperaſſet,efficiens: atque omnibus iam cognitus,quod affectandæ ſibi potentiæ cauſa,bellum amaret.Huic apud Giſcala ſeditioſorum turba parebat: quorum cauſa populus etiam legatos fortaſſe de traditiõe miſſurus, Romanorũ tamen congreſſum in parte belli præſtolabatur.At Veſpaſianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uero legionem circa Scythopolim mittit: cũ reliquis autem duabus Cæſaream ipſe regreditur, dandã his ex labore continuo requiem putans,ex ciuitatum copijs: eorumq; corpora,itẽq; animos ad futura certamina exiſtimans eſſe refouendos.Nec enim exiguum ſibi laborem ſupereſſe de Hieroſolymis præuidebat,quæ & regalis eſſet ciuitas,& cunctæ nationi præſtaret.His autẽ,qui ex bello fugiſſent, in eam confluentibus,etiã *De Iohanne quodam ſeditioſo.*

naturalis munitio,itemq; murorum eius conſtructio,non minimam ei ſolicitudi nem comparabat: cũ uirorum ſpiritum & audaciam,& ſine muris,inexpugnabi lem eſſe cogitaret:ob eamq; rem milites,uelut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autẽ ciuitas Giſcala(equitãdo enim ad eam acceſſerat)aggreſſione ca pi facilis uidebatur:ſciens tamẽ quod ea ui capta,paſſim à militibus populus ab ſumeretur(nanque ſatiatus erat ipſe iam cædibus)miſerans multitudinem etiam ipſe ſine ullo diſcrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis ſubigere ciuitatem uolebat. Itaq; plenis hominum muris,quorum plericq; perditæ factio nis erant, mirari ſe ait,quonam freti conſilio,cunctis iam ciuitatibus captis,illi ſo li Romanorum arma operirentur,cum uiderent,multo quidem munitiora oppi da uno impetu fuiſſe ſubuerſa: ſecuros autem fortunis ſuis potiri,qui Romano rum dextris credidiſſent:quas quidem etiam nũc illis ait ſe porrigere,neq; ob in ſolentiam ſuccenſere,quia ſpem libertatis agnoſcendam putaret. Non tamen,etiam ſi quis impoſſibilia uellet, perſeueraret. Quod ſi dictis humaniſſimis non paruiſſent, fidemq́ue dextris non habuiſſent, expertum iri arma crudelia: iam cognituros eſſe,mœnia ſua ludum fore machinis Romanorum :quibus diffiden tes,ſoli ex Galilæis ſeſe oſtentarent arrogantes eſſe captiuos.His dictis,populari um quidem neminem non modo reſpondere,ſed ne ad murum quidem licuit aſcendere:quia totum latrones præuenerant: & cuſtodes erant portis appoſiti,ne quis uel ad fœdus prodiret,uel equitum quẽquam in ciuitatem reciperet. Iohannes autem & ipſe complecti conditiones ait, ita aut perſuaſurum,aut neceſſitatẽ belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere con cedi:quoniam ſicut arma mouere,ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nã & Romanos ſcire,quod ab omni ceſſaret opere, dierũ ſeptem circuitio: quam ſi temeraſſent,non minus coactos, q̃ qui cogerent,piaculũ commiſſuros,ipſumq; Títum: nullum enim ſibi ex mora eſſe diſpendium formidandum: quod unius noctis ſpatium,præter fugæ conſilium ceperit,præſertim cum id obſeruare circũſedentem nemo prohibeat:ſibi autem magnum eſſe lucrum ,nulla in re deſpicere patrios mores.Et illum decere,qui pacem non ſperantibus indulget,legẽ quóque ſeruare ſeruatis .His Titum Iohannes fallere conabatur,non tantum pro ſeptimi diei religione ,quantum pro ſua ſalute ſolicitus. Verebatur autem,ne ſtatim capta ciuitate,ſolus deſtitueretur:qui totam in nocte ac fuga uitæ ſpem collocaſſet. Verum profecto dei nutu, in excidium Hieroſolymorum Iohannem ſaluum eſſe cupientis,factum eſt,ut non ſolum induciarum cauſationem Titus admitteret,uerumetiã in ſuperiori parte oppidi caſtra poneret,ad*Diſſam,qui mediterraneus eſt Tyriorum uicus ualidiſſimus, Galilæis ſemper exoſus.Nocte autem Iohãnes,cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret ,arrepto * tempore,nõ ſolum his quos circa ſe habebat armatos,ſed etiam ſenioribus plurimis cum familijs abductis,in Hieroſolymam fugiebat.Sed uſq; ad uigeſimum quidem ſtadium fieri poſſe uidebatur,ut mulieres ac pueros,aliamq; multitudinem ſecum duceret,homo quem captiuitatis,itemq; ſalutis metus urgeret. Vltrà uero procedente eo,relinquebatur,& oriebatur atrox remanentiũ fletus.Quanto enim quiſquam procul à ſuis aberat,tanto propiorem ſe hoſtibus eſſe credebat.

Al. *Diſarim. Sidiſſa.*

Al. * *itinere.*

Iamq;

Iamq; affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, uelut instantibus quos fugi sent: multiq; simul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentium con terebat. Miserabile autem fœminarum & infantium erat excidium. Aut si quam iactarent uocem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Iohannis exhortatio superabat, ut seipsos seruarent inclamantis: eóq; confuge rent, unde remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Mul titudo quidem eorum qui fugerant, ut cuiq; uirium fuit, cito dispersa est. Luce ue ro facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefa ctis, cum coniugibus adeuntes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, laudibus prædicabant: simulq; Iohannis fugam significantes, ut & si bi parceret obsecrabāt, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem ut Iohannē persequeretur, dirigit. Sed eum quidem occupare nequiuere, quod antequam ue nerant, in Hierosolymam sese receperat. Vnà ergo fugientium propè ad duo mi lia perimunt: mulieres ac pueros paulominus cē tria milia circumactos reducūt. Titus autem indigne ferebat, non statim à Iohanne pœnas fraudis exactas. Ira to uero animo, satis esse (quod spe ciderat) ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisq; militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando ma gis cē puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, uel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat: si di gnos pœna discerneret, melius noxiumq; relinqueret metu suspensum, cē imme ritum quenquam cū eo perdere gratius existimabat. Illum enim fortassis mode stiorem futurum, uel metu supplicij, uel quod erubescerer præteritorum criminū uenia: sine causa uero morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidijs ta men ciuitatem circundedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quod sibi relicturus erat maiore fiducia firmarent. Ga lilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo sub acta est.

Titus recipi tur à Giscalensibus.

Occisi his mille fugientes.

Hierosolymitani excidij initium. Caput V.

APud Hierosolymam uero, ad Iohannis introitum, omnis populus erat ef fusus: & circa singulos, qui unà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades expetti essent, percontabantur. Illorum autem feruens idem adhuc, atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verūtamen in malis quo que sibi arrogabant: non Romanorum uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex cautiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atq; inutiliū esse ho minū, incaute pro Giscalis, & inualidis municipijs periclitari: cum arma uigorēq; oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gi scalorum, etiā quam dicebant honestā, discessionem suā, ut primi fugam esse in telligerent, prodiderunt. Auditis autem, quæ captiui pertulere, non mediocris po pulum perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentū proprij reputabant exci dij. At Iohannes, qui eorum quidem quos fugientes reliquerat cāusa, minus eru

Iohannes arrogãtia ſua oẽs ad bellum accendit.

beſcebãt. Singulos autem circuiens, ſpe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum aſſerens, propriaſq; uires extollens, & imperitorum ea cauillatione inſcitiam decipiens, quod etiam ſi pennas ſumerẽt, nunquam Hieroſolymorum mœnia tranſgrederentur Romani, qui pro Galilæorum uicis tãta mala pertuliſſent: atq; in eorum muris machinas contriuiſſent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. Prudentiorũ autem atq; ſeniorum nemo erat, qui non futura proſpiciens, uelut iã perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea cõfuſione tunc erat. At uero per territoriũ manus agreſtium, ante ſeditionẽ, quæ Hieroſolymis orta eſt, diſcordare iam cœperat. Titus enim à Giſcala Cæſarcam, Veſpaſianus autem à Cæſarea Iamniam & Azotum profectus, utranque ſubegit: impoſitiſq; illic præſidijs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem, qui ſe fœdere ſociauerant. Singulas autem ciuitates, tumultus bellumq; inteſtinum exagitabat: quantũq; à Ro. reſpiraſſent, in ſemetipſos manus uertebant: cum inter amatores belli, ac pacis cupidos eſſet ſæua contentio: ducumq; concordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter ſe amiciſſimi populi diſſiderent: & ad ſimilia uolentes quiſq; conueniens, aperte iam coacta multitudine, rebellaret. Itaq; diſſenſiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumq; cupientes, ſenibus ac ſobrijs, iuuentute atq; audacia præſtabant. Primo autem indigenarum ſinguli prædari cœperunt: deinde ex cõpoſito confertis cuneis, per territorium latrocinabantur: ut quod ad crudelitatem atq; iniuſtitiam ſpectat, nihil à Romanis gentiles abeſſent: atq; ipſis qui uaſtabãtur, illatum à Romanis excidium leuius uideretur. Ciuitatum uero cuſtodes, partim quia defatigare pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimi erant male affecti auxilio: donec rapinarum ſocietate undiq; congregati, collegiorum latrocinalium principes, atq; in agmen conflati, Hieroſolymis irrumpunt: Quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes ſine obſeruatione recipiebant: tunc præcipue cunctis exiſtimantibus, uniuerſos qui ſuperinfluerent, adiumento ex beneuolentia uenire. Quæ quidem res etiam ſine diſſenſione ciuitatem poſtea peſſundedit, eo quod iners & inutilis multitudo, quæ pugnacibus ſufficere poſſent, alimenta cõſumpſit. Hiſq; præter bellum etiam ſeditionẽ, famemq; comparauit: aliijq; latrones ex agris eò tranſgreſſi, ac multo ſæuioribus quos intus inuenere, ſociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebãtur audaciam, ſed uſq; ad cædes ruinæ fiebant: non dàm, neq; per noctem, aut quoslibet homines, uerum luce palàm nobiliſſimos quoſq; adoriendo. Nam primum Antipam regij generis uirum, & adeo potentiſſimum ciuium, ut etiã publicos theſauros fidei ſuæ permiſſos haberet, comprehenſum cuſtodiæ tradiderunt. Poſt hunc etiam Leuiam quendam, inſignem uirum, & Phoriam, filium Rageti, & ipſum Ragetum, regalis ſimiliter utrũq; familiæ, omneſq; præterea, qui præſtare alijs uidebantur. Grauis autem metus populum poſſidebat: & uelut occupati ciuitate, ſalutem propriã quiſq; curabat. Illi autem clauſorum uinculis nõ fuere contenti, neq; tutũ arbitrabantur ea potentia uiros diutius cuſtodire. Nam & ipſos, & domos eorum, non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciſcendũ eſſe idoneos, & præterea rebellaturum fortaſſe populum, iniquitate commotum.

Inteſtina ſeditio Hieroſolymis orta.

Primores in uincula conijcti.

motum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Iohannem, ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alij decem armati gladijs, secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisq; libertatis proditores interemisse dicebãt prorsus, ut audacia sua, tanquã seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti, gloriarentur. Euenit autem, populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos uero insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio, etiam pontificum designatio. Denicq; familijs abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituebant, ut impiorum facinorũ socios haberent. Nã qui supra meritum summos honores adepti erãt, his obediebant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, uarijs machinis fictisq; sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum, qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominũ persecutione satiati, in diuinitatem contumelias trãstulerunt, pedibusq; pollutis in sanctum locũ introire cœperunt. Iam uero populo contra eos concitato (nanq; autor erat Ananus, æuo maximus põtificum, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templũ dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrãnidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. Tentando enim, quanto metu populus teneretur, suasq; uires explorãdo, sorte põtifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. Huic autẽ fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatum deferri solitũ fuisse dicebant (re autem uera, legere degenerẽ, erat abrogatio firmioris) absq; his, qui ad potentiam sibi designandorum magistratuum licentiã compararent. Itaq; una sacratarum tribuum accita, quæ Emachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuq; locus exit homini, per quem maxime eorũ iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Apathasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatẽ penitus nesciente. Denicq; inuitum eum rure abstractũ, ut in scena fieri solet, aliena ornauere persona: indutumq; sacra uestẽ, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. Cæteri quidem sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lachrymas uix tenebãt, honorẽsq; sacrorum solui graui ter ingemebãt. Populus tamen hanc eorum audaciã non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. Nam qui præstare cæteris uidebantur, Gorgion Iosippi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circũeuntes, quàm simul uniuersos, in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locũ ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiã probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. Ita enim se ipsi uocabant, uti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorum

Primores in carcere occisi sunt.

Phanes rusticus, cus pontificatũ adeptus est.

Zelotæ qui sint.

ctorum, itemq; rapinas & cædes, nondum autem promptis ad ulciscēdum, propterea quod inexpugnabiles (id enim uerum erat) Zelotæ putabantur, stans in ter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum lachrymis oppleſſet oculos: Magis, ait, mihi mori satis est, antequam dei domicilium uideam tantis refertum doloribus: atque inaccessa & sancta loca, sceleratorum pedibus frequentari. Vetum sacerdotali ueste amictus, & sanctissimum uenerabilium nominum ferens, uiuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro deo. Nā quid opus est uiuere in populo, clades suas minime sentiente, & apud quos malorum præsentium defensio interijt? Siquidem rapti parimini, ac uerberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam cōminationem. Quid de tyrānis querar? Nunquid nō à uobis uestra potentia nutriti sunt? Nunquid non despectis qui mecum ierant, cum adhuc pauci essent, uos dum tacetis, plures eos fecistis? atq; illis armatis quiescentes, in uosmetipsos arma uertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuicijs appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios iritastis, quia uastatis domibus nulla ratio ducebatur. Itaq; iam domini ipsi rapiebantur, eisq; cum per mediam ciuitatem traherētur, nemo erat auxilio. Illi autem à uobis proditos, etiam uinculis affecere. Non dico quales & quātas, sed quod accusatos, indemnatos, uinctos nemo adiuuit: restabat & eosdem uidere trucidare. Hoc etiam uidimus, uelut è grege brutorum animalium quæ præcipua ducitur hostia, ne uocem quidem eorum quisquam emisit, nedum dexterā mouit. Patiemini ergo, patiemini, etiam sancta conculcari uidētes? Cumque omnes audaciæ gradus, nefarijs hominibus subieceritis, eorū præstantiam reueremini? Nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent, inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, nūc autem fanū appellatur, uelut arcis arx quædā, siue castellum. Tanta igitur contra uos tyrānide munita, & inimicis super uerticem positis, ut uidetis, quid cogitatis? aut quibus uestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis uestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eóque iam calamitatis uentum est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ò laborioſi, respectisque uulneribus uestris, quod etiam feras bestias facere uidemus, nō ultum ibitis in hos, qui uos percussere? Nō suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionē animos acuetis? Perijt apud uos (nisi fallor) affectionum omniū charissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. Seruitutis autem, ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugati à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate uiuerent, pertulerunt: ne aut Aegyptiorum, aut Medorum potentiæ cederent: dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, utrum commode, an contra incommode, non referam palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel

Oratio Anani pontificis de Zelotis conquerentis ad populum.

id re-

id referũt,cuius iniuria uicti ſunt. At uero peſſimis ſuorum cedere,ignauorũ eſt, & cupientium ſeruiendi.Ad hæc autem ,quia Romanorum mentio facta eſt,nõ uos celabo,quid dum loquor interuenerit,mentemq; retraxerit:quod etiam ſi ab his capti fuerimus(abſit autem huius dicti periculum)nihil acerbius experiemur, q; iſti nos affecere. Quo pacto autem,non lachrymis dignum ſit,illorum quidẽ in templo donaria cernere,gentilium uero ſpolia,qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt, eosq; uiros trucidatos uideri,quibus etiam illi poſt uictoriam obtemperaſſent? Et Romanos quidem,nunquam tranſgredi au ſos eſſe limitem profanorum,aut ſacratæ quicquam conſuetudinis præterire:ſanctorum autem ambitum,quamuis procul aſpectum,perhorreſcere:quoſdam uero in his locis natos,ac ſub noſtris moribus educatos,& qui Iudæi uocarẽtur,inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat,ex comparatione domeſtici? Multo nobis æquior eſt inimicus. Nam ſi proprie rebus ſunt aptanda uocabula,fortaſſe reperietur, legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes uero intus habere. Verum hos inſidiatores libertatis exitio deberi,neq; facinorũ eorum dignũ excogitari poſſe ſupplicium,certum eſt:idemq; omnibus uobis, & ante orationẽ meam eſſe perſuaſum,atq; ipſis uos rebus quas pertuliſtis,in eos eſſe cõmotos. Pleriq; autem fortaſſe multitudinem eorum , atq; audaciam reformidant:& præterea quod in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc ut ueſtra negligẽtia conflata ſunt, ita nunc magis proficient,ſi morabimur. Nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur ,eo quod nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat: & audaciam plus accendit,quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit,locóq; ſuperiore utuntur:& quidem cum apparatu iſidem plus damus. Quod ſi aduerſus eos ire cœperimus,humiliores erunt,mihi credite,conſcientiæ celſioris loci beneficium ratio perdet. Fortaſſe autem dei pariter ſpreta maieſtas,in ipſos tela retorſerit, ſuisq́ue miſſilibus conſumentur impij. Videant nos tantummodo,& deiecti ſunt:quanquam pulchrum eſt,ut etiam ſi quod periculum immineat , pro ſacris ianuis moriamur:ac ſi non pro liberis & coniugibus , pro deo tamẽ eiusq́ue ſanctis animas profundamus. Præbebo autem manum,atque ſententiam:& neque conſilium uobis ullum deerit ad cautionem,neque me corpori meo parcere uidebitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem neſciens iam expugnari uix poſſe , propter multitudinem ac iuuentutem , animorumq́ue pertinaciam, multóq; magis propter conſcientiam commiſſorum . Nec enim conceſſum iri extremã ueniam his,quæ perpetrauerant,ſperabant:ueruntamẽ quiduis perpeti preſtabilius exiſtimabant,quam in tanta rerum perturbatione tumultum cohibere. Populus autem duci ſe clamabat in eos,contra quos rogabatur :& ad ſubeunda quiſque pericula promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos diſcerneret, atque ordinaret ad prælium,Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim,qui omnia ſibi nunciarent,habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos ſimul uniuerſi proſiliunt, neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit,multitudine quidem ſuperiorem : armis uero conſtipatis,nõ erant Zelotæ inferiores. Alacritas uero,quod

deerat,

deerat,in utrisq; supplebat. Nam & ciues,armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant,quauis multitudine maiorem audaciã. Quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerẽt: hi uero nisi uicissent,nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere pro ducibus,obedientes motibus animorum. Et primo quidem,in ciuitate ac pro tẽplo,eminus missis lapidibus, semet inuicẽ appetebant. Si uero aliqua pars terga uertisset,uictores gladijs utebantur. Cumq; plurimi sauciarentur,multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidẽ in domos referebãtur à suis. Zelotarum autem quicunque uulneratus fuisset,in templum ascendebat,sacram humum cruore perfundens: ut solo eorum sanguine uiolatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati uero populares,proficiente quotidie numero suo,cum desides increparent, quiq; à tergo sequebantur,non aperiendo fugiẽtibus uiam,inuitos eos repugnare compellerent, uniuersos quidem suos,in hostes conuertunt. Illis autem, quia uim ferre non poterant,paulatim ad templum recedentibus,irrumpit unà cũ sociis Ananus. Vnde factum est,ut eos,quod ambitu exteriori caruissent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepta, mature ianuas occluderent, Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat: hostibus quoque desuper tela torquentibus,nefas esse existimans,etiam si uicissent,non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine, sex ferè armatorum milia sortitus,custodes eos in porticibus collocat. His autẽ,qui succederent,in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorũ ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes uice sua præsidijs destinabãt. Fit autem his omnibus exitij causa Iohannes,quem ex Giscalis effugisse prædiximus. Is enim dolis plenus,& acerbissimam dominationis cupiditatem mente circumferens,iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaq; tunc eadem,quæ populus,sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullumq́ue populi consilium non,priusquam caperetur,inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero & Ananũ,& populi principes placabat obsequijs, ne in aliqua suspicione ueniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior: cóque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim prospiciebat Ananus, omnes qui ad se concurrerent intellegere,quæ Iohannes faceret, suspitionem nunciationis habebant. Submouere autem illum non erat facile,neque possibile,quod malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilq́ue dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, & neque factum eius inimicis ullum, neque consilium proditurum: unáque deponendis rebellibus,& manu & uoluntate operam collaturum. Itaque Ananus,eiusq́ue socij,quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consilijs adhibebant: móxque ac ijsdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. Curæ nanque habebant

Committitur pugna.

Vincũtur Zelotæ.

Iohannes Giscalenus consiliorum Anani proditor.

habebant, ne fanum culpa ſua pollueretur, néue quiſquam in eo procumbe/ret Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis, ac non contra pro beneuolentia iurauiſ/ſet, egreſſus ad eos, medius conſtitit: & ſæpe quidem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cū ſocijs cogitaſſet. Nūc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſet diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſto fuerit adiumentum. Nihil enim iam morari Ananū: ſed perſuaſiſſe quidē populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quàmprimum uenire properaret. Indixiſſe autem luſtrationem poſte/ro die, ut religione ſimulata intromiſſi, uel etiam in prælio manus conſererent. Se autem non uidere, quàmdiu aut cuſtodias ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quod ipſe dei prouidētia tranſactionis eſſet cau ſa legatus. Hac enim ſpe Ananum his proponere, quod nihil ſuſpicantes eos ſu/bito aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam uitæ rationem duceret, aut cuſtodibus ſupplicare, aut foris aliquod præſidium petere. Quos autem ſi uicti eſſēt, ueniæ ſpes foueret, immemores eſſe audaciæ ſuæ credere, aut ſimul ac facto/res pœnituerit admiſſorū, in gratiam ſtatim eos, qui perpeſſi ſunt redituros. Sed nocentium quidem ſæpe inuiſam etiam pœnitudinem fieri, læſis autem iram in licentiam ſæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos, atq; cogna/tos, totumq; populum pro diſſolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantē: ubi etiam ſi qua pars miſericordiæ fuerit maior, eam iraſcētium turba celabit. Ta lia quidem uariabat Iohannes, terrorem incutiens multitudini. Externum uero auxilium, aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem ſi/gnificabat. Vtq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipſis eum maxime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Heroſolymitanis & acta. Caput VI.

Eleazarus ſuadet Zelotis ab Idumæis petēdum eſſe auxilium.

ERat autem Eleazarus Gionis filius, qui etiā præter alios idoneos eſſe uide/batur & recte conſulere, & quæ conſuluiſſet efficere, itemq; Zacharias filius Amphetali, uterq; à ſacerdotibus genus ducens: Hi, præter communes, etiā priua tis interminationibus cognitis, quodq; Anani factio potentiæ ſibi comparandæ cauſa Romanos accerſeret (nam & hoc Iohannes affinxerat) diu quid agerēt du/bitabant, anguſti tēporis feſtinatione conduſi. Populum enim haud multo poſt, eos aggredi paratum eſſe cogitabant: Externi uero ſubſidij facultate, inſidiarum ſibi celeritate prærepta, prius fore ut omnia paterentur, q; ut auxiliatorum quiſ/quam iſta cognoſceret: Aduocari placuit Idumæos: ſcriptáque breuiter epiſtola, quod circumuento populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere: ipſi au tem pro libertate diſſidentes, in tēplo cuſtodirentur: minimamq; temporis ſalutē ſibi promitteret: Ac niſi mature ſubuenirent, ipſos quidem Anano atq; inimicis, at uero ciuitatem Romanis ilico ſubiugandā. Et pleraq; nuntijs ad rectores Idu/mæorum referenda mandabat. Ad hoc etiam lecti ſunt uiri ſtrenui, & dicēdi peri tiſſimi, & ad perſuadendum ſatis idonei: quódq; his rebus eſſet utilius pedum ue locitate præſtantes. Nam Idumæos confeſtim parituros certum erat, quod tur/barum cupiens & incondita eſſet natio, ſempérque ad motus facilis atque ſuſpen ſa, & rerū mutationibus læta, minimisque petentium blāditijs ad bella promptiſ/ſima:

ſima:& uelut ad feſtorum quandam ſolennitatem,ſic ad prælia properans.Celeritatem autem nuntij exigebant, atque iſtis nihil deerat alacritatis. Vterque autē Ananias uocabantur.Iamqúe rectores aderant Idumæorum. Illi autē ſimul epiſtola mandatisqúe attoniti,quaſi furibundi circūcurſare gentem,militiamqúe denunciare cœperunt.Itaque mox,& dicto citius multitudo cōuenerat: omnésque pro libertate metropoleos arma rapiebant.Congregati autem propè ad uiginti milia,cum ducibus quatuor Hieroſolymam ueniunt:hoc eſt Iohanne,& Iacobo, Soſæ filio,& præterea Simone Thacei,& Phinea Cuſoth filijs. Ananum autem profectio legatorum,itemq; & uigiles eius non latuit,necnon & impetus Idumæorum.Hoc enim ante cognito,portas eis clauſit,& muris cuſtodes appoſuit.Nō tamen uiſum eſt bello cū his congredi,ſed uerbis eis ante perſuadere cōcordiam. Stans ergo in aduerſa turri poſt Ananum Ieſus, æuo pontificum longiſſimus: Cū multæ,inquit,& uariæ turbæ tenuerint ciuitatem,in nulla re ſic miranda fortuna eſt,ut in eo,quod peſſimis etiam inopinata conſpirant. Etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio ueniſtis,tanta cum alacritate,quanta nec in Barbaros aduocante uos metropoli uenire decuiſſet.Et ſi quidē uiderem conſenſionem ueſtram ſimilem eſſe horum hominum qui uos rogauerunt,non exiſtimarē impetum capere rationem. Nihil enim æque ac morum cognatio concordiam firmat.Nunc uero illi,ſi quis eorum ſingulos exploraueri t,mille mortibus digni reperientur.Nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis,luxu abſumptis patrimonijs ſuis,poſtquam in uicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, poſtremo in ſacram ciuitatem dàm influxere ut latrones,ſolumqúe religioſum immanitate polluerunt ſcelerum:eósque uideas ſine metu inter ſancta ebrios,& auiditate uentris peremptorū ſpolia conſumentes. Veſtra uero multitudo,armatorumqúe talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe,ſi publico uos concilio metropolis inuitaret,in alienigenas laturos auxilia.Quid igitur hoc eſſe quis dixerit,niſi fortunæ iniuriam:cū pro nequiſſimis conueniſſe & integre nationis ueſtræ arma uideantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo,quidnam fuerit quod uos tā cito commouerit. Nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet,ut arma pro latronibus aduerſus cognatū populū caperetis,quod Romanos audiſtis & proditionem.His enim quidā ueſtrum obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa ueniſſe dicentes. Vnde mirati ſumus præter alia noxiorum,tale cōmentum. Viros enim naturalis libertatis amatores, eóq; cū externis hoſtibus pugnare paratiſſimos,aliter contra nos efferare non poterant,quàm uaſtatæ libertatis proditione mentita.Sed enim uos conſiderare oportet,qui nos inſimulauerint:ideḿq; in nos ueritatis ex rebus cōmunibus,nō ex ficto ſermone colligere.Quid em̄ paſſi,nunc demum non dederimus Romanis,cum ab initio licuerit aut ab his nō deficere,aut quia defecimus,cito uenire in gratiam, ptius q̄ circa nos omnia uaſtarentur? Nanq; iam,ne uolentibus quidem nobis,tranſactio facilis eſt:cum & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugum miſſa:mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare.Et quidem quod in me eſt, pacem morti antepono. Semel autem bello appetitus,poſtq̄ pugna cōmiſſa eſt,glorioſam mortem uita captiui exiſtimo potiorem.Sed utrum nos populi principes aiunt dàm miſiſſe

Idumæorū uiginti milia cō tra Ananum.

miſiſſe aliquem ad Romanos,an etiam totum populum communi ſuffragio? Siquidem nobis dicant,quos amicos miſerimus,qui ſerui fuerint proditionis miniſtri.Cũ iret aliquis deprehenſus eſt,rediens captus eſt,literas nacti ſunt? Quẽadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora uerſaremur? Paucis etiam,atq; his incluſis,qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire poſſent,quo pacto ſunt cognita,quæ occulte extra ciuitatem fierent? An uero nunc cognouere,quando auſorum pœnæ reddendæ ſunt? Donec autem ſine metu fuere,neminem noſtrum proditorem ſuſpicabantur.Sin ad populum cauſam referunt,(publicum habuit nempe concilium)nemo aberat concioni:ideoq; manifeſtior ad uos nũcius fama citius properaſſet.Quid autẽ opus erat legatos mittere,cum certa nobis eſſet de trãſactione ſententia? Et quis deſignatus ſit dicant? Sed hæ quidem male periturorum,& inſtantes pœnas euitare cupientium cauſationes ſunt.Quin etiam ſi ciuitatem manentem prodi ſors afferret:id quoq; ipſos qui nos criminantur,auſuros:quorum audaciæ unũ malum uidetur deeſſe proditio.Vos autem oportet, quia ſemel cum armis adeſtis, primum(id quod eſt iuſtiſſimum)adiuuare metropolim,& unà nobiſcum tyrãnos eximere,per quos iudicia diſſoluta ſunt:qui calcatis legibus iura ſuis gladijs permiſere:deniq; nobiles uiros non incuſatos, ex medio raptos foro, primum uinculis cruciarunt:deinde non uoce neq; prece eorum morati,neci tradiderunt. Licet autem uobis non belli lege ingreſſis,horum uidere argumentum,quæ dixi,deſolatas domos rapinis, coniuges in ueſte lugubri, ac familias peremptorum,& per totam ciuitatem ululatus & fletus.Nullus enim non perſecutionem expertus eſt impiorum.Qui ad hoc inſaniæ prorupere,ut latrocinalem audaciã non ſolum ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc,quæ & caput & facies gentis eſt,ſed in phanũ etiam ex ciuitate tranſferrent.Deniq; hoc ſibi & ad excurſus & ad perfugium elegerunt,iſq; fiſcus illis eſt eorum quæ in nos comparantur:& locus toti orbi terræ uenerabilis,quiq; ab uniuerſis alienigenis, ab extremo limite mundi uenientibus,honoratur,per has quæ apud nos præternatæ ſunt beſtiæ conculcatur.Exutis autem rebus deſperatis, populos committi populis,& ciuitatibus ciuitates,gentesq; in ſua uiſcera delectum habere: cum debueritis (ut dixi)quod factu eſſet optimum ac deceret,nobiſcum nocentes eximere: atq; hanc ipſam fallaciam ultũ ire,quod auxilio uos aduocare auſi ſunt,quos metuere uindices debuiſſent.Quod ſi eiuſmodi hominũ preces reuerendas putatis,attamen licet uobis armis depoſitis,cognatorum habitu introire ciuitatem:medioq; inter hoſtes atq; auxiliatores ſuſcepto nomine,de noſtris diſcordijs iudicare: quanq; reputate quid habebunt commodi,cum de manifeſtis ac tãtis criminibus apud uos cauſam dicturi ſunt,qui hominibus non accuſatis,ne uerbum quidem facere permiſere.Ferant igitur hãc ex noſtro aduentu gratiam.Si uero neq; nobiſcũ indignari neq; iudicare uultis,tertium reſtat,ut relictis utriſq; partibus, nec noſtris dadibus inſultetis,nec cum inſidiatoribus metropoleos maneatis.Nam etſi maxime quenquam noſtrum ſuſpicamini Romanis collocutum,obſeruare uobis itinera licet:tumq; demum tueri metropolim,cum factum aliquid huiuſmodi patuerit,quale delatum eſt,& in autores eius,ſi cõuicti fuerint,uindicare.Non

enim uos præueniũt hoſtes,iuxta ciuitatem ſedibus poſitis.Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur,ne portarum clauſtra miremini, quatenus arma portabitis.Hæc quidem Ieſus loquebatur.Idumæorum autem nequaquam multitudo animum attendebat,ardens iracundia,quod non paratum habuiſſet introitum,proq; armis interſe duces indignabãtur,captiuitatem eſſe exiſtimantes,ſi ea quibuſdam iubentibus depoſuiſſent. Vnus autem ducum Simon filius *Cathla,uix placato ſuorum tumultu,ſtans in eo loco unde exaudiri à pontificibus poſſet,nõ iam mirari ſe ait,ſi libertatis propugnatores in templo cuſtodirẽtur incluſi,cum illi cunctæ genti communem clauſerint ciuitatem. Et Romanos quidẽ fortaſſe,coronatis etiam portis recipere ſint parati,Idumæos aũt ex turribus alloquantur,captáq; iubeant pro libertate arma proiicere,cognatisq; nõ credentes cuſtodiam ciuitatis,iudices eos diſcordiarum fieri uellent:& alios accuſando quod indemnatos ciues occiderint,ipſi totam dãnent ignominia nationẽ:denicq; urbem omnibus alienigenis religionis cauſa patentem,nũc domeſticis præcluſiſtis. Valde enim contra uos feſtinabamus,& ad gerendum cũ gẽtilibus bellum:qui ob hoc adeſſe properauimus,ut uos ſeruaremus liberos. Nempe taliter uos etiam hi quos obſidetis læſere,tanquam ueriſimiles puto ſuſpiciones in illos quoq; colligitis. Deinde qui reip.defenſores ſunt intus in cuſtodia tenẽtes, genere coniunctiſſimis,gentibus ſimul uniuerſis ciuitatem præcluſam,tyrannidẽ perferre dicitis:cum tam contumelioſis nos iubeatis obtẽperare præceptis,nomenq; potentiæ alijs,qui uos tyrannos patiuntur,annectitis. Quis cauillationem ueſtri ſermonis tulerit,cum rerum repugnantiam uideat? Etenim uobis etiam nũc Idumæos excludẽtibus ciuitate (nanq; ipſi nos à patrijs ſacris arcetis)recte quis eos incuſauerit qui cuſtodiuntur in templo? Quod cum auſi eſſent plectere proditores,quos uiros nobiles & innocentes pro ſocietate facinoris dictitaſtis,non à uobis inceperint,ſummáq; proditionis membra præciderint. Sed licet illi mollio-
res quàm res poſcebat inuenti ſunt,nos tamen domicilium dei ſeruabimus Idumæi,& pro communi patria propugnabimus:tamq; foris irruentes,quàm intus inſidiantes,hoſtes pariter ulciſcemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani aſpiciendo liberent, aut ipſi recuperata libertatis cura mutemini.

Aliàs Cazie.

Oratio Simonis ducis Idumæorum ad Hieroſolymitas.

De clade Iudæorum ab Idomæis facta. Caput VII.

HIs dictis Idumæorum quidẽ multitudo damore conſenſit. Ieſus autem triſtis receſſit,cũ nec Idumæos quicq; ſentire moderatum,& duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe nec Idumæorũ tumor & ſpiritus quieſcebat, indigne ferentium contumeliam,quod eſſent ciuitate prohibiti,& quod Zelotarum uires eſſe infirmas crediderant,erubeſcẽtium, poſtq; nihil eos ſibi auxiliari poſſe uiderent,ut iam ueniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus geſta, redeundi pœnitudinem ſuperabat. Itaq; ibidem propc murũ temere tabernaculis poſitis,manẽdũ eſſe ſtatuere. Infinita uero hyems nocte illa uenit, uẽtiq; uiolentia cum imbribus orti ſunt,& crebra fulgura,horrẽdáq; tonitrua, concuſſæq; terræ uaſti mugitus:certumq; erat apud omnes,hominũ exitio mũdi ſtatũ eſſe turbatũ,neq; paruũ quid rerũ hæc ſigna portendere. Vna uero Idumæis & opi-

Horrẽda tẽpeſtas orta.

pidanis

pidanis erat opinio: illis quidē, irasci deū militiæ causa, existimātibus: neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; sociis, etiā sine prælio uicisse, deumq; pro se bellū administrare credētibus. Sed profecto falsi erāt interpretes futurorū, & quæ sui passuri essent, cōtra hostes fore diuinabāt. Verum Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem se * defendebant, scutisq; contextis protecti capita minus pluuia lædebantur: Zelotæ aūt magis illorū quàm suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant, si quā reperire subsidij machinā illis possent. Horū autē ardētiorib⁹ uidebatur, ui armorū custodes inuadere: atq; ita in ciuitatē impetu facto, palàm portas auxiliatoribus aperire. Nā & custodes ex improuiso, & quod plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuiū difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemē cōtineretur. Quin & si periculum aliquod interuenerit, quiduis subire, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras. At qui prudentiores erant, uim quidē adhiberi dissuadebant. Non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū uidebāt propter Idumæos diligentius custodiri, & ubiq; adesse Ananū, omnibusq; horis inuisere custodias existimabāt: sed hoc alijs noctibus ita habuerat. Illa uero, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodū manus fato duce interirent. Nanq; iam nocte prouecta, & * glisceēte hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratas portarum uectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, uentorum sonus, & crebra tonitrua: fanoq; egressi, ad murum clanculo ueniunt, seratamq; portam, quæ ad Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, unusquisq; Idumæorum ad gladium quasi rebellaturi se applicant mature: deinde his qui ad se uenerāt agnitis, introibant. Qui quidē, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil obstabat quo minus simul totus populus interiret: tanta ira ferebantur. Verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precātibus, qui eos receperāt, ne despicerēt malis obsessos, quorū gratia uenerāt, neq; his acerbius periculū importarēt. Captis enim custodibus, facilioreē illis in ciuitatē impetū fore: sed si semel eos concitassent, iā illos contineri non posse: cū si senserint congregarentur, & per ascensus nitentibus se opponerent. Idem igitur Idumæis uisum est: iamq; in templum per ciuitatē subibāt, cū suspensi Zelotæ, aduentum eorum præstolarentur. Deniq; his ingressis, etiam ipsi cōfidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiq; Idumæis in custodes irruerūt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem uigilātium suscitata est, raptisque armis ad ulciscendū non sine stupore properabant. At primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: Vbi uero foris alios circūfundi uiderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidē pars eorū, armis pariter animisq; depositis in quæstibus erant. Pauci uero iuuenū fortiter cōmuniti, occurrēdo Idumæis, aliquandiu segniorē multitudinē protegebāt: alij cladē ciuitatis habitatoribus nunciabāt. Illorū aūt auxilio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse. Sed ipsi quoq; irrita uociferantes, cum fletibus respondebāt: plurimusq; mulierum

Aliàs foue bāt.

Aliàs algente.

Idumæi clā à zelotis in urbē intromissi.

ululatus ſuſcitabatur,ſi quãdo cuſtodũ quiſquàm in periculũ aliquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorũ damorẽ geminabãt,magiſq; horribiles tempeſtas faciebat omniũ uoces. Nemini aũt Idumæi pepercere,quod natura crudeliſſimi ad cædes erant,& hyeme grauiter afficiebãtur: propterea q; his,qui ſe excluſerãt ut inimicis utebantur,tam ſupplicãtibus quàm repugnantibus infenſi. Multos etiã cognationem referentes, ut q; cõmune phanum reuererẽtur orantes,gladijs tranſfigebant. Nullus autem fugiendi locus ,neq; ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe,magiſq; ui oppreſſi laniabantur,cum recedendi ſpatium non daretur,nec interfectores à cædibus temperarẽt. Incerti autem quid agerent,in ciuitatem ſe præcipitabant:miſeri(ut mihi uidetur)eo quod fugiebant, uoluntarium ſubeuntes exitium,donec templum exterius ſanguine redundauit. Octo autẽ milia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira ſatiata eſt: ſed uerſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemq; fortuitu inueniſſent,morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: Pontifices autem perueſtigabant, & in illos plerique ferebantur,ſtatimq; comprehenſos obtruncabant:aſtantesq; ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muro dixerat exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt,ut etiam inſepultos eos abiecerint: cum præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit,ut etiam iudicio cruci ſuffixos,ad occaſum ſolis deponãt atq; ſepeliãt. Et quidẽ nõ errauerim,ſi Anani mortẽ dixero excidij ciuitatis fuiſſe principiũ,& ex illo die muros euerſos remq; publicam Iudæorum periſſe, quo pontificem rectoremq; ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate uiderunt. Erat autem & aliâs uir laudabilis atque iuſtiſſimus,& præter nobilitatis ac dignitatis & honoris,quo erat præditus,amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat, & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem proprijs communes ſemper utilitates anteponebat,ſuper omnia paci ſtudens. Sciebat enim Romanos non poſſe expugnatum iri: ac proſpiciebat, ut ſi paciſci utiliter nequiſſent Iudæi, uel inimici ſuperaſſent,ut breuiter dicam,cum Anano uiuo ad tranſactionem uenirent. Mirus enim erat dicere,mirus populo perſuadere quæ uellet. Iam uero impedientes bellantesq; ſubegerat. Plurimum enim moræ ſub tali duce attuliſſent Romanis. Huic iunctus erat ab utraq; Ieſus, illo quidam comparatione inferior,ſed præſtans cæteris: ut putem deum,qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq; ſancta uellet,conſulto defenſores eorum, & qui ea chariſſima ducerent amputaſſe. Itaq; pauloante ſacris indumentis amictos,ac toto orbe celeberrimæ religionis autores, quiq; undiq; ciuitatem commeantibus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipſam puto genuiſſe uirtutem,tantum licuiſſe uitijs, flentem.

Ananus pontifex.

Flauij

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO LIBER QVINTVS.

De altera ſtrage,& reditu Idumæorum, Zelotarumq; crudelitate.

Caput I.

Nano quidē & Ieſu eiuſmodi finis euenit. Poſt illos uero tam Zelotæ quàm Idumæi paſſim plebē, quaſi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et uulgus quidem in quolibet loco deprehenſum necabatur: correptos autem nobiles & aduleſcētes, uinctos in carcerem cōcludebant, ſpe, nonnullos eorum ſibi poſſe ſociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, ſed cuncti mortem præoptauerant, dum modo ne aduerſus patriam communem nequiſſime conſpirarent, ſæuiſſima tamen ante cædem uerbera ſuſtinebant, exulcerati plagis atque tormentis. Cumque iam corpus non ſufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. Quos autem die cepiſſent, eos in cuſtodiam nocte ducebant, extractoſque inde, ſi quos mori contigiſſet, abiiciebant, ut uinctis aliis locus eſſet. Tantus autem populum pauor occupauerat atq; formido, ut ne flere quidem palàm quiſq;, ſiue ſepelire propriū funus auderet. Sed erant occultæ clauſorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunſpectantes gemebant. Paria nanq; his qui lugebantur, etiam qui luxiſſent ilico patiebantur. Exiguam uero nocte ſublatam terram manibus, corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, ſi quis fuiſſet audacior. Duodecim autem milia hoc modo nobilium periere. Illi autem iam cædis exoſi, nullo pudore iudicij uim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaq; cum illuſtrium quendam Zachariam Baris filiūm interficere decreuiſſent (iritabantur enim quod nequiſſimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; ſolum fortunarum eius direptionem ſperarent: ſed etiam remotum iri uirum ad ſe deiicendos potentem, ſeptuaginta plebeiorum honeſtiſſimos ex præcepto conuocant, iudicum ſpecie poteſtate carentes, & apud eos Zachariam, quaſi res proderet Romanis, accuſant: quodq; ad Veſpaſianū proditionis cauſa miſiſſet. Sed neq; argumentum, neq; ulla probatio criminis erat. Ipſi autem miſiſſe dixerūt, & hoc haberi pro fide ueritatis uolebant. Zacharias autem ubi nullam ſpem ſalutis ibi relictam eſſe uidit, per inſidias non in iudicium ſed in carcerem ductus, uitæ ſuæ deſperationē libertate non priuauit: ſed exorſus ueri quidē ſimilitudinem obiectorum deriſit, & illata ſibi crimina breuiter diluit: in accuſatores autem ratione conuerſa, omnes eorum iniquitates per ordinem proſecutus eſt, multaq; de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ uero obſtrepentes, uix à gladiis temperabant, ſpeciem cauillationemq; iudicij ſui uſq; ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoſo tēpore iuſticiæ memores forent. Igitur omnes ſeptuaginta pro eo ſententiā ferūt, & pro eo mori, quàm ſibi aſcribi eius

Iterū duodecim milia nobiliū ab Idumæis trucidata.

Zacharias accuſatur à zelotis.

Zacharias absoluitur. *Zacharias in templo occisus à zelotis.*

interitum maluere. Illo uero absoluto Zelotarũ clamor tollitur, & uniuersis quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt, & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorẽ: Eumq; statim in subiectam uallem de templo proiiciunt. Iudices uero, contumeliæ causa uersis gladijs feriẽtes, templi ambitu pepulere. Cædi enim eorũ pepercerant, ut disiecti per ciuitatẽ, nuntij fierẽt apud omnes seruitutis. Idumæos iam uenisse pœnitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis Zelotarũ quidã secretò indicabat uniuersa, & quæcũq; hi qui eos aduocauerant scelerate fecissent, omnia demõstrabat: arma quidẽ cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse aũt nullũ proditionis indicium. Illos uera qui tutari eã simularent, & belli facinora ausos, & tyrannidis ab initio quidem prohibendos fuisse. Verũ quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent, finem delictis adhibendum, neq; uires omnibus suggerendas morẽ patrũ destruentibus. Nam & si portas grauiter ferrent sibi atq; in oppidũ aditũ esse præclusum, pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas, & Ananũ quidem peremptũ, una uero nocte populum totum penè consumptũ. Quarum rerũ multos quidem suorum pœnitere sentirent: eorũ autem uiderent, à quibus rogati essent, crudelitatẽ immensam: ne ipsos quidem per quos salui erãt erubescentiũ: in oculis enim auxiliatorũ pessima facinora cõmittere, illorũq; iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeãt, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniã de proditione quæ dicta sunt, calũniã fuisse patuisset, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatẽ uero Inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos domũ recedere: malorumq; societatatem uitãdo cuncta diluere flagitia: quorũ nõ spõte, sed decepti participes extitissẽt. Persuasum est Idumæis. Et primũ eos qui erãt in custodijs soluunt, propè ad duo milia populariũ: statimq; relicta ciuitate, ad Simonẽ ueniunt, de quo paulo post cõmemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiere. Euenit autem eorum discessum utriscp; pariter inopinatũ uideri. Nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, uelut inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi nõ auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabãt. Deinde nulla iam erat facinorũ mora neq; cunctatio, sed festinatijs quidem cõsilijs in rebus singulis utebantur. Quæ uero placuissent, ipsa cogitatione citius perage bant. Maxime autem in uiros fortes atq; insignes, cædibus sæuiebant: cum inuidia nobilitatem assumerent metu uirtutum: unamq; cautionem putarent, nullum optimatum supereſſe. Itaq; occisus est & cũ multis alijs * Gorgion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator ut nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias uirtutes perdidit. Sed neq; per abdita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis uir strenuus cõprobatus: qui etiam sæpe uociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quod humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem

Zelotarum crudelitas.

Alias Gorgon. Gorgion occiditur.

Niger occiditur.

intulere.

intulere. Qui tamẽ cũ occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famẽq; præter bellum ac pestilẽtiam: & ad hæc omnia ipsorũ mutuas manus, eaq; uniuersa confirmauit apud impios deus, & quod iustissimum esset effecit, ut audaciam suam quàm primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quot habebant de oppressione sui metus leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occasio. Nanq; alij quod iam dudum alijs ciuibus restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant, subitas pacis tempore excipiebant causas. Et qui omnino libere eos non adissent, pro contemptoribus: qui uero obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaq; maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. Neq; euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

De intestina discordia Hierosolymorum. Caput II.

ROmani autẽ omnes, quidẽ ad ciuitatem animos intendebant, hostiũ dissensionẽ lucrum sibi esse censentes: At Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant diuinæ prouidentiæ, firmantes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamen uelox esse momentum, & Iudæos cito in concordiã redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent, ostentare potius cum periculo, quàm secum ipsi quid esset utile reputantes. Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac uires eorum etiam nunc uigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros, domestica seditione consumptis. Deum nanq; melius q; ipsos disponere, qui sine labore Iudeos Romanis traderet, nulloq; periculo exercitui uictoriam condonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximoq; malo, hoc est, seditione turbatis, oportere se magis periculorum spectatores esse debere, quàm cum hominibus mortẽ appetẽtibus, atq; intestina rabie insanientibus, manu confligere. Si quis autem putauerit uictoriæ gloriam sine prælio fieri uiliorem, sciat, inquit, armorũ incerto exitu cõmodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu prædaros esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut mature occupanda uideatur uictoriæ claritudo. Nec enim armis construendis, aut muris uel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atq; ideo moras differentibus nocituras, sed bello domestico ac dissensiõe tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde si quis studiose consideret, sinendos esse qui semet absumerent, siue facti ad gloriam dariorem, nequaquàm manus intestino morbo laborantibus afferendas: siquidem ratione recta dicetur, non ipsorum sed discordiæ fuisse uictoriam. Hæc Vespasianus: eiq; dicenti rectores militum consentiebant: moxq; apparuit quàm utile fuisset eius consilium. Nanq; in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod oẽs exitus custodibus obsidebãtur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehẽ

ſus fuiſſet,uelut ad Romanos ire cuperet,interficiebatur.Qui tamen eis dediſſet pecuniam,ſaluus abibat,& qui non dabat,ſolus proditor habebatur. Reſtabat igitur,pecunioſis fugam redimẽtibus,ſolos pauperes iugulari. Mortui uero per omnes uias congregabantur innumeri,multiq; etiam tranſfugere cupientium, rurſus in ciuitate petire præoptabant.Nam ſpe ſepulturæ in patria mori tolerabilius uidebatur.Illi aũt ad hoc crudelitatis deuiauerãt,ut neq; intus neq; per itinera,occiſis humũ cõcederẽt:ſed ueluti cũ patrijs legibus etiã naturæ iura diſturbare pepigiſſent,ſuaq; in homines iniuſticia diuinitatem quoq; polluere,ita ſub ſole putreſcere mortuos relinquebant.Sepelientibus autem ſuorum funera, idẽ quod tranſfugis,imminebat ſupplicium mortis: ſtatimq; ſepultura indigebat, qui hanc alteri præſtitiſſet, & ut breuiter dicam,nulla tam bona,quàm miſericordia.Perierat in illis dadibus mentis affectio:hisq; iritabantur noxij, quæ miſerãda uidiſſent,à uiuis in mortuos,à mortuis in uiuos iracundiã trãſferẽtes. Modũ aũt excedente metu ſuperſtitibus,mortui adepti requiem, beatiores uidebãtur,& qui erant in cuſtodijs,cõparatione ſui cruciatus,inſepultos quoq; fortunatiſſimos demonſtrabant.Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumq; reſponſis tanquam uulgaribus fabulis illudebant. Cum uero multa contemſiſſent de uirtute ac uitijs ſtatuta maiorum,etiam quæ in patria olim prædicta fuerant,uera eſſe exitu probauere. Ve-
Vulgatum olim præſagium de capienda urbe
tus enim quidam ſermo ferebatur,tunc demũ ciuitatem captũ iri,ſancta quoq; flammis exurẽda eſſe,cum lege belli ſeditio fuiſſet exorta,ſanumq; dei propriæ manus ante uiolaſſent.Quibus Zelotæ,nihil de eorũ fide dubitãtes, miniſtros ſe præbuerant.

De Gadarenſium deditione & ſtrage. Caput III.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans,parem cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat:paulatimq; ſibi nequiores adiũgens, ab eorum affectione ſeparabatur.Semper autem aliorum decretis non obediẽdo, ſuaq; iubendo imperioſius,quod ſolus dominari cuperet non latebat:eiq; ſocie bantur nonnulli metu,alij gratia(mirus enim erat oratione atq; fallacia perſuadere quæ uellet)multi uero propterea quod ſibi tutum eſſe ducebãt,priorum delictorum cauſas uni potius aſcribi q; omnibus. Ad hæc quia manu ſtrennuus erat,& bonus conſilio,ſatellites non paucos habebat,etſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat.Apud quos etiã liuor nõnihil ualebat, graue putantes ut paulo ante pari ſuccũberent.Plus aũt metus eos, ne ſub unius poteſtate uiuerẽt,exagitabat.Nec enim facile ſperabãt eũ,ſi ſemel obtinuiſſet,deijci poſſe occaſionemq; in ſe habiturum timebant,quod in principio reſtitiſſent.Proinde quiſq; bello quiduis pati decreuerat,quàm ſponte ſeruiens mancipij loco perire. His quidem ſedito diuiditur,& Ioannes in cõtraria diſſentientibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidem munita omnia erant cuſtodibus: nihil aut parum agebatur,ſi quando armis prælium laceſſebant.In populum uero uel maxime contentionem ſuſceperunt,& quis maiorem prædam caperet, utrinq; certabant.Cũ tamẽ ciuitas triũ malorũ ingentiũ tempeſtate laboraret, hoc eſt, belli, dominationis,itemq; ſeditionis,eorum comparatione bellum popularibus mediocrius uidebatur.Denicq; relictis ſedibus patrijs ad alienigenas profugiebant:

& Roma

& Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum uero præterea malum cõmotũ est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat ualidissimum, reponẽdis opibus ad munimẽta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada diceba tur: id occupauerant qui uocantur sicarij, quod à rapinis amplioribus timore con tinebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse uiderent, apud Hierosolymam uero Iudæos dominatione atq; discordia secessisse, in maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, quo ex Aegyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis qui ibi erãt oppositi, municipium quoddam Galaad inuasere: ubi pugna quidem Iudæos ante præuentos atq; dispersos, quàm arma caperent siue concurrerent, ciuitate pepulere. Eos uero qui in fuga defecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, supra quàm septingentos interfecerũt. Aedibusq; deinde compilatis, fructus quoq; iam maturos depopulati in Massada portauerant. Et illi quidem omnes circum castellum uicos, totãq; regionem populabantur, non paruo undiq; perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac uelut in corpore, si quando principale membrũ tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atq; discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenere licentiam: Singuli uero uicis proprijs dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & per collegia coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures uero quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petijssent. Verum præueniebatur ultio mox cum latrones à præda refugerẽt: nullaq; pars erat Iudææ, quæ non unà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à trãsfugis indicabãtur. Nã licet oẽs exitus à seditiosis custodirẽtur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamẽ erant qui ad Romanos clàm profugerẽt: ducẽq; Romanorũ opẽ ferre ciuitati, & reseruari populi reliquias hortarẽtur: multos em̃, quod bene Romanis uellẽt, perijsse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autẽ iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos uelut Hierosolymã obsessurus accedit, re autem uera ut ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi, nullumque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur uenisset in Gadara, transamniænæ regionis metropolim ualidissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. Iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimonijs metuentes. Multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nescie bant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse uidebant à ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honestũ sibi putabãt. Itaq; Dolesum comprehensum (nanq; is non dignitate solũ ac nobilitate

Gadara trãdit se Vespasiano.

nobilitate,ciuitatis princeps habebatur:ſed etiam legationis autor erat)interfici/ untenimiaq; iracundia mortuo uerberato,extra ciuitatem dilapſi ſunt.Iam uero propius accedente Romano exercitu,Gadarenſium populus Veſpaſiano cum laudibus in ciuitate recepto,fidei dextras ab eo accepit:equitumq; & peditū præ ſidia contra fugitiuorū excurſus.Muros enim priusq; id Romani peterent, ipſi deſtruxerant:ut eo ſibi fides eſſet,quod pacem diligerent, ſi bellum gerere ne uo lentes quidem poſſe uiderentur.Veſpaſianus autem miſſo Placido cum equiti/ bus ac tribus milibus peditum,aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant, ipſe cum cæteris militum copijs Cæſaream regreditur.At fugitiui poſtquam equites repē te à tergo inſequentes uidere,priuſq; in manus uenirent, in uicum quendam,cui nomen eſt Bethenabrin,ſe recepere.Vbi reperta non paucorum iuuenum mul/ titudine,hisq; partim uolentibus,partim inarmatis,ſpecie tenus contra Placidū *Gadarenſiū fuga.* eiusq; milites proſiliunt.Illi autem primo quidem impetu paululum receſſerūt, ea ſimul arte,ut eos à muro longius prouocarent.Deinde loco opportuno circū datos,telis agentes eminus ſauciabant. Itaq; fugientes quidem , ab equitibus præueniebantur Iudæi:qui uero manus conſeruiſſent,à peditibus corruebant, ni hil plus audaciæ demōſtrātes.Cōdēſos em̄ aggrediēdo Romanos,armis nō ſe/ cus ac muro ſeptos,ipſi quidem telis aditū non inueniebant,neq; ſufficiebant a/ ciem rumpere: illorum autem tranſfigebantur ſagittis, & immaniſſimis feris ſi/ miles , ruebant ultro in ferrum , & deijciebantur , alij gladijs ora percuſſi,alij ab equitibus diſſipati:quoniam cura erat Placido,curſum eorum à uico interclude/ re:aſſidueq; prætercurrens ea parte,cedentesq; reflectens,unà etiam libratis ſa/ gittarum ictibus utebatur:hisq; proximos interficiebat.Metu uero longe fugi/ entes reuocabat,donec uidelicet lapſi qui fortiores erāt,ad muros effugere. Eius autem cuſtodes , quid agerent , neſciebant.Nec enim excludi Gadarenſes ſuo/ rum cauſa patiebantur,& ſi eos recepiſſent,unà cum his perituros eſſe uidebant, quod etiam contigit . Illis enim compulſis ad murum , penè cum his Roma/ norum equites irrupere . Portis autem antè præcluſis , admoto milite Placidus poſt meridiem uſq; acerrimo certamine muro pariter ac uico potitus eſt : ibiq; tunc uulgus quidem iners occidebatur,fortiores uero fugam petebant. Domus uero à militibus diripiebantur , & uicus igni traditus eſt. Qui uero inde euaſe/ rant , totam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt, & extollendo proprias calamitates in maius,totumq; Romanorum exercitum aduentare dicendo,me tu omnes undiq; commouerunt.Plurimi autem numero aucti,in Hiericūta ſe/ ceſſerunt.Hæc enim etiā tunc eorū ſpem ſalutis fouebat,quod eſſet ualida & po puloſa.Placidus uero equitibus,rebusq; ante proſpere geſtis fretus,eos inſeque/ batur,& uſq; ad Iordanem quidē ſemper quos occupabat,morti dabat. Omnē uero ad flumen coactā multitudem,fluminis impetu prohitā,quod auctum im bribus uadū tranſire non poterāt,aperto prælio cōgreditur.Itaq; neceſſitas eos ad pugnā cōpulit,quod fugæ locum non haberent: prætētiq; ad ripæ longitudi nē,tela equitū & incurſus excipiebāt.A quibus multi pulſi, in fluuiū ceciderūt. *Gadarenſiū tredecim mi lia occiſa.* Nā qui manibus eorū cæſi ſunt,tredecim milia fuerūt.Alij cū uim ſuſtinere non poſſent,in Iordanem ſponte deſilierunt. Erat autē numerus infinitus . Et præter

ea capta

eā capta ſunt propè ad duo milia uirorum ducenti, cum præda maxima ouiū & aſinorum, itemq; camelorum & boum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quāuis par ſuperioribus, maius tamen ſeipſo uiſum eſt: & nō ſolum quod eam totam regionem qua fugerant, cædes repleuerant, ſed etiam quod refertus mortuis Iordanis, peruius non erat. Et Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna uſus, in uicos proximos & municipia contendit. Captisq; Abila & Iuliade, & Beſemoth, omnibusq; ad lacum Aſphaltiten uſq;, idoneos ex tranſfugis ubiq; collocat. Deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant, ſubegit. Et trans fluuiū quidē tota regio Romanis ceſſit, & ubiq; omnia uſq; ad Macherūta deuicta ſunt.

De captis oppidis quibuſdam, deſcriptioq; ciuitatis Hieric untinæ. Caput IIII.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Gallatiam nūciatur, & quod Vindex unà cum optimatibus indigenarum à Nerone defeciſſet, de quibus alibi diligentius ſcriptū eſt. Veſpaſianum uero ad impetum belli quæ nunciata ſunt, incitarunt iam tunc futura bella ciuilia, totiusq; imperij pericula proſpicientem: cum ſi partes orientis ante pacaſſet, minus Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtāte autem hyeme, per ſubactos interim uicos atq; oppida præſidia collocabat, & decadarchos ciuitatibus opponens, multa etiam eorum quæ uaſtata fuerant inſtaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem uenit: ibiq; per biduum ciuitate compoſita, tertia die uaſtādo, inflammando, omnesq; ſubuertendo circum Thamnam toparchias, in Liddā & Iamniam procedebat. Et cum ſeſe utraq; tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis, in Amathunta peruenit: occupatisq; ad metropolim eorum omnibus uicis, caſtra muro circundat. Quintaq; in his relicta legione cum cætera manu in *Bethlephton toparchiam proficiſcitur: eaq; & uicina regione itemq; circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus uicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophran, plus quàm decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. Exactaq; inde cætera multitudine, nō paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando uaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mamortha, ſecundo Iunij menſis die in Coriam deſcendit: ibiq; poſitis caſtris, poſtridie in Hieric unta peruenit, in qua unus ei rectorū Traianus occurrit, quē locis ulterioribus ducebat, militē iungit cunctis ſub Iordanem deuictis. Sed ex Hieric ūte quidem multitudo, ante Romanorū aduentū, in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſere, perimuntur. Deſolatam uero offenderat ciuitatē, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idēq; longiſſimus. A ſeptentrionali enim regione uſq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana uero uſq; ad terrā Sodomiticā & Aſphaltitē lacū, terminus extēditur. Nō totus aūt inæqualis eſt, & quod nihil gignit, non habitatur. Huic adiacet circa Iordanē mōs alius, incipiens à Iuliade à ſeptentrio-

Lidda & Iamnia à Romanis occupatæ.

Aliâs Belthon.

Mamortha, Hieric ūtis ſitus.

ſeptentrionali regione,prolixus autem in meridie uſq; ad* Bacra,quæ Petrã diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mons appellatus,ad Moabitidem uſq; longus. Inter duos autem montes regio,quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacum Aſphaltitem uſque patens, habet ducentorum & triginta ſtadiorum longitudinem,latitudinem uero centum & uiginti, mediuſq; ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus,Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. Namq; alter ſalſus ac ſterilis eſt,Tiberienſis uero dulcis & fœcũdus:æſtatisq; tempore illa planicies ardore ſolis incenditur,& uitioſo opprimitur aëris tractu,omnibus circum aridis præter Iordanem. Vnde euenit, ut palmæ quæ in ripis ſunt magis floreant,& fertiliores ſint:minus autem,quæ longe remotæ ſunt. Ad ipſam uero Hierico largiſſimus fons eſt,rigãdisq; aruis huberrimus,iuxta ueterem ſcaturiens ciuitatem:quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor,primam in Chananæorum terra bello poſſederat. Hũc fontem aliquando ferunt non ſolum terræ atq; lignorum fructus,ſed etiam fœminarũ partum obtũdere ſolitum,cunctaq; pariter morbo ac peſte corrũpere. Poſtea uero manſueciſſe,contraq; ſaluberrimum ac feraciſſimũ eſſe factũ ab Heliſæo quodam propheta,qui Heliæ notus fuerat atq; ſucceſſerat. Receptus enim hoſpicio ab Hiericũtis habitatoribus,quod humaniores eos expertus erat,ipſos & omnẽ illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt:progreſſusq; ad fontem,lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexterã tendẽs,fontiq; immergẽs blanda libamina, ipſum quidem precabatur ut fluẽta leniret,ac dulciores aquarũ uenas aperiret: deũ uero ut fœcũdioribus auris flumina temperaret orabat:tamq; hubertatem fructuum, quàm ſucceſſionem prolis daret indigenis. Nec eorum genitrices filiorum aqua deficeret, quo ad manarent. Ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus,fontem immutauit,& qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis,idem uictus ac fœcunditatis autor eſt effectus. Denicq; rigationis eius tanta potentia eſt,ut ſi attigerit modo terram,ſapidior ſit a quis diu perſeuerantibus. Vnde eo quæ largius abutuntur,exiguum emolumentum habent:quæ uero parcius,plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpatiũ rigat. Et ſeptuaginta quidem ſtadijs longam,uiginti autem latam planiciem permeat. Optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat,palmarumq; irriguarum genera,tã ſapore,quàm nominibus uaria:quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ,plurimum mellis emittũt, non multum alio melle deterius:quanquam & mellis altrix eſt illa regio,& opobalſami ferax,qui omnium cariſſimus eſt fructus ibi naſcentium. Itemq; Cyprũ myrobalſamũ gignit:ut qui diuinũ eſſe illũ tractũ dixerit, nõ errabit,ubi & larga & opima generantur quæ ſunt cariſſima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit:adeo multiplicatũ quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi uidetur eſſe aquarum uis læta, & aëris calor,cũ hic prouocet quæ nata fuerint atq; diffundat:liquor autẽ firmis ſingula radicibus ſtringat,uiresq; ſuggerat æſtiuo tempore, quo ſic peruſta eſt illa regio,ut nihil facile procedat ac pullulet:aqua tamen,ſi ante ſolis ortum hauriatur,auræ ſpiritu refrigeſcit, naturãq; cõtrariã aëri ſumit. Hyeme uero contepeſcit,eaq; meſis mitiſſima efficitur.

Ferreus mons.

Magnus campus. Aſphaltitis lacus & Tiberienſis.

Immutatio fontis in Hiericunte.

Tanta

Tanta eſt autẽ cœli temperies, ut quo tempore in alia Iudææ regionẽ ningit, lino illic tantũ indigenæ ueſtiant. Diſtat autẽ ab Hieroſolymis centumquinquaginta ſtadijs, & ab Iordane ſtadijs * ſexaginta: totumq; habet ab Hieroſolyma ſpatiũ deſertũ atq; ſaxoſum: ad Iordanẽ uero & lacũ Aſphaltitẽ, licet humilius, æque tamen incultũ ac ſterilẽ. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictũ eſt. *Aliàs quadraginta.*

Lacus Aſphaltites. Caput V.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidẽ ac ſterilis eſt: nimia uero leuitate, etiam quæ grauiſſima ſunt, in eum iacta referuntur. Demergi autem quis in profundũ nec de induſtria facile poteſt. Deniq; Veſpaſianus, qui eius uiſendi cauſa illuc uenerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, uinctis poſt terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam ui ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem uertit, & ſolis radijs uariata reſplendet. Multis autẽ locis uomit nigras bituminis glebas, quæ ſubundam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autẽ cũ lacus exercitatores acceſſerint, nacti quod aggeſtũ eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi replicata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atq; urina ſoluatur. Eſt autem utile non modo ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remedijs admiſcetur. Huius lacus longitudo eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui à Zoara uſque ad Arabiam tenditur. Latitudo autem centũ quinquaginta ſtadijs patet: quæ Sodomiticæ terræ uicina eſt: quæ olim quidem tam fructibus quàm ſubſtantia ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, atq; habitatorum impietate fulminibus conflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinq; uidere licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres, qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium uero manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi fidem habet ex facie. *Terra Sodomitica.*

Geraſij deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ & Othonis. Cap. VI.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorũ habitatores muniri undiq; cupiens, apud Hiericho & Auuillam caſtellis erectis, utrobiq; auxiliatorũ pariter ac Romanorum præſidia collocat. Mittit autem Geraſion Lucium Annium, equitatus ei parte multisq; peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari, permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodq; occupatũ fuiſſet, flammis dabatur: omnibúsque tam montanis locis quàm tota planitie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum tranſfugere quidam cupientes à Zelotis aſſeruarentur: eos uero, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, undiq; ciuitate uallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autẽ Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copijs in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperaſſet. *Geraſiorum mille iuuenes occiſi.*

De quo referre,quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nimphidio & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quodq; horũ captus inſidijs,ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit,ibiq; ſemet occiderit: & quod multo poſt tempore, qui eum depoſuerant pœnas dederint: bellúmq; per Galbam quo pacto deſierit: & quod Galba creatus imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi,in medio foro necatus ſit,& Otho declaratus ſit imperator,eiúsq; militiam in Vitellij duxiſſet exercitum:necnõ & Vitellij turbas,& circũ capitolium pugnam: & quemadmodum uel Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmq; ciuile ſedauerint:hæc omnia recuſaui narrare,confidens,quod & à multis Græcorum,itémq; Romanorum, & à cunctis copioſe perſcripta ſunt.Ordinis autem rerũ continuandi gratia,ac ne interciſa pendeat hiſtoria,ſummatim ſingula deſignabo.Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam militiam differebat, expectans quonam uergeret imperium poſt Neronem.Deinde ubi Galbam imperare cognouit,nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoq; ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autẽ ad eũ Titũ filium ſuum,& ſalutatum ſimul,& ut de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauſgauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quod hyems erat,longis nauibus præteruehuntur,interfici Galbam cõtigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus.Deinde Otho ſuſcepit imperium,ac tres menſes rempublicam gubernauit. Agrippa uero nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit.Titus uero diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & mature inde Cæſaream uenit ad patrem.Suſpenſi autem de omnibus,quaſi nutante Romano imperio,Iudæorum militiam negligebant.Patriæ quoq; metuentes,aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

Galba. *Otho.* *Vitellius.* *Titus mittitur ad Galbam.*

De Simone Geraſeno nouæ conſpirationis principe. Caput VII.

INterea tamen bellum aliud in Hieroſolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius,patria Geraſenus,ætate iuuenis,ſed calliditate poſterior Ioãne, à quo iampridem ciuitas poſſidebatur,uiribus autem corporis audaciáq; præſtantior. Ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia,cuius rector erat, pulſus ab Anano pontifice,ad latrones peruenerat,qui Maſſadam occuparant. Is autem primo quidẽ ita ſuſpectus erat,ut eum ad inferius caſtellum cum mulieribus, quas ſecum adduxerat,tranſire permitterent,ipſi excelſius incolentes.Rurſus autem propter neceſſitudinem morum,fidelis eſſe uidebatur. Nam & ductor erat prædatum exeuntibus,& cum ipſis territorium Maſſadæ populabatur:nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. Dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit,in montana loca diſceſſit: ac uoce præconũ ſeruis libertate promiſſa,itémq; liberis præmio,cunctos qui ubiq; fuerant nequiſſimos congregauit. Iam ualido conflato collegio,montanos uicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus eius ſocijs,audebat etiam in humiliora loca deſcendere,& ciuitatibus quoq; iam terribilis erat:multósq; potentium uis eius & proſpera facta ſolicitabant. Nec iam ſeruorũ tantũ ſiue latronum exercitus erat, ſed

multorum

multorũ etiam populariũ, tanquam regi, parebat obſequio. Excurſus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorẽ uſq; Idumæam. Vicũ enim cui nomẽ eſt Aim muro amplexus, ad tuitionẽ ſui pro caſtello habebat. In ualle em̃ quæ appellatur Pharagata, occultas quidem dilatauit ſpeluncas, multas uero paratas inuenit, atq; ijs conditorũ prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multáq; collegia diuerſabantur: neq; dubitabatur, quod in Hieroſolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde inſidias ueriti Zelotæ, ac præuenire eum qui cõtra ſe creſceret cupientes, plericq; cum armis egrediũtur. His autẽ Simon occurit, cõmiſſoq; prælio multos occidit, & reliquos cõpellit in oppidum. Nondũ autem uiribus fretus, ab obſidione deterretur. Prius autẽ Idumæam ſubiugare conatus eſt. Itaq; cum uiginti milibus armatorũ ad fines eius properabat. Idumæorũ autem principes mature ex agris, quinq; ferè milibus pugnacium ciuiũ congregatis, pluribus autẽ qui ſua ſeruarent domi relictis, propter ſicariorum qui Maſſadæ uerſabantur incurſus: Simonẽ in finibus præſtolabantur: ubi cõflictu habito, ac per totũ diem tracto prælio, neq; uictor neq; uictus abſceſſit. Et ipſe quidem in Aim uicũ, Idumæi uero domũ regreſſi ſunt. Non multo autem poſt, Simon cum maioribus copijs eorũ fines petebat, caſtriſq; in quodam uico, cui nomen eſt * Theris poſitis, ad cuſtodes Herodij, quod nõ longe aberat, de ſocijs ſuis Eleazarũ miſit, ut caſtellum ſibi traderent perſuaſurũ: quem quidem ſine mora ſuſcepere cuſtodes, cauſæ neſcij cur ueniſſet. Mox autem de traditione prolocutũ, ſtrictis gladijs perſequebantur: donec fugæ locũ nõ reperiens, de muro in ſubiectam uallem ſe proiecit: & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autẽ uires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello cõgrederentur explorare hoſtiũ copias. Huic autẽ ſe in miniſtrũ obtulit parato animo Iacobus, quidam è rectoribus, cogitans proditionẽ. Deniq; profectus ab Aluro (in hoc enim uico tunc Idumæorũ collectus erat exercitus) ad Simonẽ uenit: primúmq; ſe patriam ſuam traditurũ eſſe paciſcitur, accepta fide quod ſemper ei chariſſimus foret. Mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſime apud Simonẽ cœnatus, clariſſimiſq; promiſſis animatus, ubi ad ſuos rediit, primo Simonis exercitũ multiplici numero mentiebatur eſſe maiorẽ. Deinde rectoribus etiam paulatimq; multitudine ũniuerſa perterritis, ut Simonem reciperent ſuadebat, eiq; ſine pugna rerũ omniũ permitterent principatũ. Simul autem & hoc agens, & Simonẽ ipſum per nuncios euocabat, diſiecturũ ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equũ primus inſcendit, & cum ſocijs corruptionis effugit. Pauor autẽ occupat uniuerſam multitudinem, ac priuſquam ad manus ueniretur, domum quiſq; ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon uero præter opinionẽ ſine ſanguine Idumæam introiuit: primũmq; aggreſſus, ex improuiſo Chebron municipiũ capit, in quo maxima præda potitus eſt, multóſq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eiuſmodi terræ modo ciuitatũ, uerumetiam Aegypto & Memphi antiquiorem. Deniq; duo milia & trecenti eius cõnumerantur anni: hoc autem fabula eſt. Abraham quoq; parenti Iudæorum fuiſſe domiciliũ, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit, eiúsque poſteros hinc ad Aegyptum eſſe profectos: quorũ etiam

Pugna Simonis et zelotarũ

Alijs Theochoc.

nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima Terebinthus: eam que memorant ab initio mundi creati, nunc usq; durare. Hinc totam Simon pervasit Idumæam, non modo uicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam præter armatos quadraginta eum milia sequebantur, ut his nec uictui quidē necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas, insuper iracundia, quo magis uastari cōtigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam qua Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam steriliorem, prorsus ut ne signū quidem uastitatis relinqueret, quod aliquando fuisset. Hæc omnia rursus zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere pertimuere: insidijs uero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorúmq; præterea quos habebat in obsequio plurimos. Deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeūt. Continuo nanq; sperabant, armis eum depositis pro uxore sibi supplicaturū. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. Cúmq; ad muros Hierosolymorum uenisset, ut fera saucia quæ percussores prendere nequisset: ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Deniq; olerum sarmentorumq; causa progressos ad portam, imberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse uideretur, quod non etiam uesceretur corporibus mortuorum. Multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, unà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mandabat ut dicerent, quod iuraret Simon per deum qui cuncta regeret, nisi cito sibi redderent coniugem suam, muro prærupto omnibus qui in ciuitate essent similiter uteretur, necq; cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, nō modo populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem, atq; ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

Vxor Simonis à Zelotis capitur.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano. Caput VIII.

NOn solum autem per Iudæam erat seditio bellúmq; ciuile, uerumetiam per Italiam. In medio nanq; Romanorū foro Galba perempto, creatus Otho imperator cum Vitellio imperante pugnabat: quem Germanorum tunc manus elegerat. Habito autem apud Bebriacū Galliæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitellij milites: multisq; trucidatis, & aduersæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellū semet occidit, postquam biduum tresq; menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsaream profectus, eas quas nōdum subuerterat Idumææ partes petiuit, & in montana regione, quo primum ascendit, toparchias duas *Zophniticam & Acrabatenam subegit. Deinde post has Vithegra & Vphre municipia: ibiq; præsidijs collocatis, usq; Hierosolymam equitabat. Multos uero tunc deprehensos necabat, multósq; capiebat. Rectorum

Mors Galbæ.

Mors Othonis.

Aliás Gophniticam.

ctorum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur uastabat Idumæam: & Capheram quidem pseudomunicipium aggressione captum incendit. Alterum uero quod Capharim dicitur, admoto milite obsidebat, muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum speranti, subito portas aperuere: & cum precibus euntes, ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem intromissus in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidū uero ipsum exurit. Omnibúsq; iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Macherunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

Chebron à Cereale euersum

De Simonis cuiusdam gestis contra Zelotas. Caput IX.

SImon autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Iudææ tendit persequendas: & undiq; circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cum ipse quoq; ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quē operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Erátq; populo foris Simō Romanis terribilior: intus Zelotæ utriſq; sæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant. Et Ioannes eis ex potentia quam sibi cōparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas erat, domorúmq; locupletum perscrutatio. Cædes autem uirorū & fœminarū & iniuriæ, pro ludo habebantur: prædámq; cum sanguine deuorantes sine aliquo metu post satietatem muliebri libidine calescebant: comptíq; crines, ac fœminarum ueste induti, lotíq; unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatū, sed impudentiam quoq; mulierum imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatémq; totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem uultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóq; incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant. Et de paludamentis uersicoloribus eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quíq; intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autē fugæ uia transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatíq; ab alijs, aduersum tyrannū tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelotarū perimūt, cæterósq; in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat. Hæc autē fuerat cognata * Sizæ regis Adiabenorū. Vnà uero irrupere Iudæi, atq; inde Zelotis in fanū pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. In aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autē Zelotarū, qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: eósq; Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem nō tam impetus eorū metuendus erat, cum pugna plus possent quàm cōfidentia, ne de templo nocte subreperent, seq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaque collecti cum pontificibus

Omnīū scelerum licentia.

Aliàs Azita.

deliberabant,quonam pacto impetũ præcauerent.Sed profecto deus ſententias eorum in deterius uertit,& interitu acerbius excogitabant ſalutis remediũ. Nam ut Ioannẽ deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterũ ſibi tyrannum imponere.Itaq; decreto obtemperatur:miſſoq; Matthia pontifice,rogant Simonem ut ad ſe introiret,quem ſæpe timuerant. Cum his autem precatores erant etiam,qui Zelotas in Hieroſolymis fugerant,domus quiſq; ſuæ deſiderio & fortunarum.Ille autem nimis ſuperbe ſe dominum fore pollicitus,ueluti ciuitatem liberaturus ingreditur,cum ſalutis eum datorem ac defenſorẽ ſui populi clamor deſignaret.Vbi uero cum ſuis copijs introijt, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus,inimicos putabat.Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus,amiſſis etiam quæ in ciuitate habebat (nam ſtatim res eorum Simon cum ſocijs diripuerat) ſalutem iam deſperabat.Templũ tamen adiuuante populo Simon aggreditur.Illi autem in porticibus,pérq; propugnacula ſtantes impetum propellebant: multiq; à Simonis parte oppetebant,multi ſaucij referebantur,quoniam Zelotæ ad dexteram ſuperiores erant, eóq; ictus impenetrabiles habebant.Et quamuis loco plus poſſent,turres tamen quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto uidelicet miſſilia torquerent: unam ad orientalẽ angulum, ad ſeptentrionalem alteram,ſuper Xyſtum tertiam,in angulo alio cõtra ciuitatem inferiorem.Quarta uero turris ſupra uerticem Paſtophoriorũ condita erat: ubi moris eſt unum de ſacerdotibus aſtantem poſt meridiem,quod ſeptimus quiſque dies inciperet,tuba ſignificare:rurſuſque ueſperi, quod deſineret, nunc ferias populo,nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem diſpoſuerunt baliſtas ſaxorúmque tormenta,& ſagittarios & fundarum ſcientes. Itaq; tunc Simon pigrius ad impetus mouebatur,cum ſuorum plerique molleſcerent: amplioribus tamen copijs fretus, propius accedebat.Machinarum enim miſſilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

Tumultus populi contra Zelotas.

De Veſpaſiano in imperatorem electo. Caput x.

PEr idem tempus Romanos quoq; ſæuiora mala circũueniunt. Aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu,aliam præterea ingentem multitudinẽ ſecum trahens. Et cum eum deſtinata militi ſpatia non caperent, totam urbem pro caſtris habebat,omnémq; domũ repleuit armatis.Illi autem conſpectis Romanorum diuitijs oculis inſuetis,& auri argentiq; ſtupore perfuſi,uix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas ſe conuerterent, & eos qui obſtare conarentur, occiderent.Et in Italia quidem ita res erant. Veſpaſianus autem poſtquam Hieroſolymis proxima depopulatus,Cæſaream reuertebatur, audijt Romanorum tumultus,& Vitellium principem.Hoc autem, licet ipſe imperiũ pati, ſicut bene imperare noſſet,ad indignationem perductus eſt: dominúmque dedignabatur eum,qui ueluti deſertum inuaſiſſet imperium. Dolore autem ſaucius cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bellis, cum patria uaſtaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad ulciſcendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat.Multa enim fortunam poſſe noua facere, priuſquam ad Italiam,præſertim hyemis tempore ipſe tranſiret,plúsq; iam creſcentem iracundiam cohibebat. Re-

bat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerat decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio. Cui si hanc amiserint, quam iustiorem, uel quando referent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi præstarent. Non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum populúmue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono imperatore crudelissimum tyrannum: aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, ueram in imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adulescentiæ uiribus, Titum: cum ex amborum ætate quod erit commodum temperabitur. Non solum autem se ministraturos declarati imperij uires, qui tres legiones regúmq; habentes auxilia, conseruassent omnia, ad orientem atq; ad Europam Vitellij timoribus, separata: sed etiam qui essent in Italia propugnatores Vespasiani fratrem atq; alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatũ iri sperabant, alteri uero etiam urbis esset cõmissa custodia: quæ pars ad imperij principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. Deinde se adhortati inuicem, Vespasianum imperatorem appellant: eúmque ut in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat. Dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem uitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs, mortem ei minitabantur, nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium, postremo cum his qui se designauerant, minime dissuadere posset, accepit.

Aegypti descriptio & Phari. Caput XI.

MVtiano autem cæterisq; rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio uociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Aegyptũ plurimam esse partem imperij, propter frumentariam functionem: eáq; si potitus esset, ui quoq;, si perstaret, Vitellium deijciendũ sperabat. Nec enim perpessurũ esse populũ fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie uero limitem qui Sienẽ ab Aethiopia dirimit, nauibúsq; inuias Nili fluminis cataractas. Itémq; ab oriente *Aegypti limites.*

mare rubrũ,ad Copton ciuitatem uſq; diffuſum.Septentrionale uero munimentum habet terram uſq; ad Syriam,& quod dicitur Aegyptiũ pelagus, totũ portubus carens.Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta eſt.Inter Peluſium uero & Sienem,per duo milia ſtadiorũ porrigitur. Ex Plinthine autẽ ad Peluſium,nauigio ſtadiorũ triũ miliũ & ſexcentorũ. Nilus autem ad Elephantinẽ oppidũ uſq; nauibus aſcenditur.Nanq; ulterius progredi,ut ſupra diximus,cataractæ nõ ſinunt.Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis eſt.Nam & oſtiũ peranguſtũ habet,ſaxiſq; latentibus à directo curſu deflectitur:& læua quidem pars manu factis brachijs cingitur:à dextera uero Pharus obiecta inſula,turrim maximam ſuſtinet, ad trecenta uſque ſtadia nauigantibus igne lucentem,ut quàm longiſſime difficultatẽ applicandatũ nauiũ præcaueant. Circum hanc autẽ inſulam,opere inſtructo ingentes muri ſunt:quibus afflictum pelagus,& auerſis obicibus fractũ, aſperiorem facit meatũ,eóq; periculoſum per anguſtiam aditum.Intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt,& triginta ſtadijs magnus.In quem tam quæ deſunt illi terræ ad beatitudinẽ deuehuntur: quàm quæ ſuperant ex bonis domeſticis & indigenis,in totũ orbem diuiſa exportantur. Itaque nõ ſine ratione, Veſpaſianus Alexandrinarũ rerũ erat cupidus,ad totius imperij firmamentũ.Proinde ſtatim ad Tiberiũ Alexandrũ literas dedit,qui Aegyptum & Alexandriam regebat,indicans militum alacritatem:quodq; ipſe(quod neceſſe fuit)ſuſcepto munere principatus, operam atq; adiumentũ eius aſſumeret.Alexander autẽ, ſimul ut Veſpaſiani legit epiſtolã,prompto animo,& legiones eius ſacramento rogauit & populũ:utriq; autẽ libentiſſime paruere,uirtutem uiri ex proxima adminiſtratione ſcientes. Et ille quidem permiſſa ſibi poteſtate, omnia quæ imperij uſus exigeret, aduentui quoque principis neceſſaria iam parabat.

Portus Alexandrinus.

Pharus.

Veſpaſianus Ioſephũ captiuitate liberat. Caput XII.

OPinione uero citius declaratum in oriente Veſpaſianũ imperatorem,ubiq; fama nunciauit.Et uniuerſæ quidẽ ciuitates feſtos dies habebant, nunciijq; lætitiam pro eo ſimul & ſacrificia celebrabant.Agmina uero apud Mæſiam Pannoniámq; degentia,quæ propter Vitelli audaciam, paulo ante fuerant cõcitata, iuſiurandũ Veſpaſiano maiore gaudio præbuerunt. Veſpaſianus autem Cæſaream reuerſus,iam Berithũ uenerat,ubi multæ quidem è Syria,multáq; ab alijs prouincijs legationes aderant,obuiam ei coronas & gratulatoria decreta à ſingulis ciuitatibus offerentes.Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,populorum alacritatem,iuratáq; per ipſum principem ſacramenta renuncians. Vbiq; autẽ Veſpaſiani uotis obſecundãte fortuna, rebúsq; ad eũ plurima ex parte inclinatis,cogitare cœpit,quod nõ ſine dei prouidentia ſumpſiſſet imperium: ſed iuſta quædam fati ratio,ad eius poteſtatem circunduxiſſet rerum omniũ principatum.Recordatus autem ſigna,& alia(multa enim ſibi contigerant imperiũ præmonſtrantia)& Ioſephi dicta, quibus eum Nerone uiuo auſus fuerat appellare imperatorem, admirabatur uirũ quem adhuc habebat in uinculis: aduocatóq; Mutiano cũ amicis & rectoribus alijs,primũ quàm ſtrenuus fuiſſet IOSEPHVS, quantumq; Iotapatenis expugnandis propter eum laboraſſet exponit. Deinde

uaticina-

uaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse,& rerum exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait,ut qui sibi auguraſſet imperiū,uociscq; dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur,fortunámq; sustineret aduersam,uocatum ad se Iosephum solui iubet.Hoc autem facto,alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus uero, qui cum patre aderat,iustum est,inquit,pater unà cum ferro etiam probro IOSEPHVM solui.Erit enim,tanquam nec initio uinctus sit,si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas.Nanq; id agi solet in his,qui nō recte fuerint uincti.Eadem Vespasiano placebant.Et quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat,præmio famæ donatus,& de futuris iam dignus cui iam credendum esset habebatur.

De Vitellij morte & moribus. Caput XIII.

VEspasianus autem responso legationibus reddito,iustéque pro meritis administrationibus ordinatis,Antiochiam uenit.Et quonam primum tenderet cogitans,Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur, curare.Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari.Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmq; copijs. Qui tamen propter hyemis asperitatem ueritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cecinnam Comum obuiam ei mittit.Is autem Roma profectus, quamprimū circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur,quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi nō audebat.Discessum autem periculosum reputans,de proditione deliberabat.Conuocatis autem hecatontarchis,& chiliarchis sibi subditis,ut transirent ad Antonium suadebat:Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autē uires extollens: & alterum nomen imperij tantum,alterum uirtutem habere cōmemorans: ipsis quoq; melius esse,si id gratum faciant,quod necesse est:cumq; se multitudine superatum iri sciant,uoluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua uindicanda: Vitelliū uero nec cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa quidem in hunc modū quod uoluit persuasit:& cum milite transfugit ad Antonium. Eadem uero nocte milites pœnitudo simul ac metus eius,si uicissent,à quo missi fuerant,occupauit,eductisq; gladijs Cecinnam obtruncare uoluerunt. Feciſſentq; nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent.Quamobrē cæde quidem se abstinuerunt,uinctū autem quasi proditorē Vitellio transmittendum habebant.His auditis,primus cōtinuo Antonius suos monet,eosq; cum armis in defectores ducit.Illi autem instructi ad prælium,paulisper quidem restiterunt.Mox autem loco pulsi,Cremonam fugerūt.Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & per ciuitatem circumdusam pleranq; multitudinem peremit. Aggressus autem reliquos,oppidum militibus prædari permisit. In quo multi quidē hospites mercatores,multi uero indigenæ periere,

Cecinna desicit à Vitellio.

periere,totúsq; Vitellij exercitus,uirorum triginta milia & ducenti. Quin & Antonius eorum,quos de Mœsia adduxerat, quatuor milia & quingentos amittit. Solutum autem uinculis Cecinnam,rerum gestarum nuncium ad Vespasianum dirigit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus inspera tis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit,fiducia recreatus est: collectisque uigilum militum agminibus, nocte occupat Capitolium. Luce uero facta multi nobilium sociati sunt ei,& Domitianus fratris filius,pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de primo quidē minime curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant,& nobiliū sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens,immittit Capitolio, quam secū adduxerat, militum manum. Vbi multa ab his itémq; ab illis qui templū tenebant pugnantibus,audacter admissa sunt:postremo autem Germani,quod multitudine superabant,collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorū uiris insignibus,diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua uero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. Milites autem diripris donarijs,templum incendunt. Túmq; postero die cum exercitu uenit Antonius, eúmq; Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius,& (ut assolet) in externis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tractus autem per populum, uarióq; uerborum genere dehonestatus, in media urbe iugulatur, octo menses ac dies quinq; potitus imperio:quem si uiuere diutius contigisset,ut opinor,eius luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. Aliorum uero mortuorū supra quinquaginta milia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando,& Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant,occidebant,examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat,usque ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatus,imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

Sabinus occupat Capitoliū.

Sabinus occiditur.

Mors Vitellij

Occisi quinquagies mille.

Domitianus populi rector.

Titus mittitur contra Iudæos à patre. Caput XIIII.

CVm autē Vespasianus Alexādriam uenisset,gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerūt. Cúmq; maxima post Romam ciuitas esset,angustior multitudini probabatur. Firmato autē iam totius orbis imperio,rebúsq; populo præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat,réspq; apud Alexandriam mature cōponere proponebat. Filium uero Titum cum externis copijs ad liberandam Hierosolymam dirigit. Qui terreno itinere Nicopolim usq; progressus,ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorum interuallo distantem,inde militem longis nauibus imponit. Isq; Nilo flumine post emensum tractū, Tomū usq; uehitur. Hinc autē egressus in terram, apud Thamnam ciuitatē diuertit. Vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea,& Pelusiū tertia. Hic aūt militeq; biduū recreato, tertio die Pelusij fines transijt: unāq; mansionē profectus,

Titus mittitur in Iudæam.

profectus, per ſolitudines ad Caſij Iouis templum caſtra poſuit. Poſteróque die apud Oſtracinem, quæ manſio aquæ inops eſt, ob quam cauſam aduentitiæ utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieſcit: & inde progreſſus in quartam manſionem, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Syriæ, ciuitatem. Gaza uero quintæ manſionis caſtra ſuſcepit, & poſtea in Aſcalonem, atq; hinc Iamniam, deinde Ioppen. & ex Ioppe Cæſaream peruenit: decreto apud ſe, alias militum copias congregare.

FLAVII IOSEPHI DE

BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

De Triplici ſeditione apud Hieroſolymam. Caput I.

Itus quidem ad eum modum quem prædiximus, emenſa ultra Aegyptum ad Syriam uſq; ſolitudine, Cæſaream uenerat. Ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam unà cum patre imperium, quod nuper ei deus permiſerat, diſponente, contigit etiam ſeditionem, quæ apud Hieroſolymam erat, auctam, trifariam diuidi, & alteram partem in alteram uerti. Quod in malis optimum quis dixerit, factumq; iuſtitiæ. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, unde cœperit, & per quos creuerit, diligenter ſuperius declaratum eſt. Hanc autem nõ errauerit quiſquam, dicens ſeditionem in ſeditione eſſe factam. Ac ueluti rabida fera, externatum penuria, in ſua uiſcera ſæuire ſolet: ſic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo ſeparauerat, uelut indignari ſimulans ob ea, quæ in dies ſingulos Ioānes auderet, cum ne ipſe quidem à cædibus quieſceret, re autem uera ſeſe poſteriori tyranno ſubiectum eſſe minime ferens, ſummæ rei deſiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab alijs defecit. Aſcitis etiam Iuda Cheliæ filio, & Zenonis Simone potentiſſimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum ſingulos Zelotæ non exigui ſequebantur. Occupatoq; interiore templi aditu, ſuper eius portas in ſacris foribus arma ponunt, & abundare quidem ſe ſuis neceſſarijs confidebant, ſacrarum enim rerum copia ſuppetebat, nihil impium exiſtimantibus: pauci tati uero ſuorum timentes, plericq; in locis ſuis otioſi manebant: Ioannes autem quanto ſuperior erat uirorum multitudine, tanto loco ſuperabatur: hoſtéſq; habens à uertice, neque ſine metu conabatur incurſus, & præ iracundia ceſſare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus, & miſſilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus deſperatis inuitatum, ultrò ſibi tyrannum ſpe auxilij populus introduxerat: & ſuperiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animoſius iam Ioannem eiúsq; ſocios adoriebatur, quaſi qui deſuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem,

rentem,lædi pariter ac lædere: quantóq; uincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat Simone celsior constitutus, cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet:desuper uero ex fano iaculantes,machinis deterrerent. Quippe balistis,& non paucis lanceis utebantur,saxorúmq; tormentis: quibus non solum bellantes ulciscebantur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur,tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant,cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent, eorum crudelitatem,post exituri subsiua seditionis opera consumebantur. Missilia nanq; machinarum ui ad aram usq;,templumq; peruenientia,in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi,qui properantes ab ultimis finibus terræ,ad sanctissimum locũ uenissent,ante ipsas hostias procubuerunt: arámq; uniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profanis miscebantur: pérq; atria diuina,stagnum fecerat diuersorũ cadauerũ sanguis. Quid tantũ passa es ò miserrima ciuitas à Romanis,qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere? Iam enim dei locus non eras, neq; manere poteras,domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuo fieri,poteris,si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent,lege scribendi: quod non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifarie insidiatoribus, Eleazarus quidem eiúsq; socij,qui sacras primitias conseruabant,in Ioannẽ ebrij ferebantur. Qui uero huic parêrent,plebem. dirípientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoq; Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraq; parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo uero iaculantes, machinis ulciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset(frequenter enim ebrietate & labore cessabant)libentius in Simonem eiúsque socios quàmpluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate populisset in fugam uersos,ædes frumenti plenas omniúmq; utensiliũ incendebat: idémque hoc illo regrediente,Simon insecutus agebat, ueluti consulto pro Romanis omnia corrumperent,quæ ad obsidionem ciuitatis præparata,suarúmq; uirium neruos abscinderent. Denicq; contigit unà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atq; aream pugnæ fieri ciuitatẽ,cõcremari autem paulominus omne frumentũ, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis:denicq; fame capti sunt,qua minime quiuissent,nisi eam sibimet cõparauissent. Undiq; autem insidiatoribus & cõfinibus oppugnantibus ciuitatem,medius populus uelut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculæ intestinis malis attonitæ,pro Romanis uota faciebant:externumq; bellum,quo domesticis malis liberarentur,expetebant. Grauis autẽ metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neq; consilij capiendi tempus erat,ut uoluntatem mutarent,neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia, dissidentésque latronum principes, quoscunque Romanis pacatos esse,uel transfugere ad eos uelle

Templũ cædibus pollutum.

Exclamatio.

eos uelle ſentirent,quaſi communes hoſtes interficiebant:ſolumq; in occidendis uita dignis cõcordes erãt.Et pugnantium quidẽ nocte dieq; clamor perpetuus erat: ſed metu acerbiores erãt lugentium queſtus. Et aſſiduas quidem lamentationis cauſas,calamitates præbebant:timor autem includebat ululatus:atq; obtumeſcente dolore præ formidine,tacito gemitu cruciabantur: neq; iam aut reuerentia uiuis apud domeſticos erat, neq; mortuis cura ſepulturæ habebatur. Quorum amborum hæc cauſa erat, quod quiſq; de ſe ſperabat. In omni enim re animos remiſerant qui cum ſeditioſis non erant,quaſi continuo modis omnibus morituri. At uero ſeditioſi congeſta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant:& ex mortuis haurientes audaciam,quod ſub pedibus cernerent,immanius ſæuiebant, ſemperq; aliquid in ſe pernicioſum excogitantes, & quod uiſum fuiſſet ſine miſeratione facientes,nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermiſere:adeo ut etiam ſacris materijs ad bellica conficienda inſtrumenta Ioannes abuteretur.Nam cum olim fulcire tẽplum populo itemq; pontificibus placuiſſet,idq; uiginti cubitis altius ædificare,rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis ſumptibus & labore deuexit:hoc eſt,ligna & magnitudine ſimul & directa proceritate ſpectabilia.Interuentu autem belli opere interrupto,Ioannes his ſectis,quod ſufficere longitudinem reperit,turres ædificauit,& aduerſus eos conſtituit,qui deſuper à templo pugnarent,poſt muri ambitum contra exedrã occidentalẽ admotas,qua ſolũ poterant,quod aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ.Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis,ſubactum iri ſperauit hoſtes.Deus uero laborem eius inutilem demõſtrauit,& priuſq; in his quicq; poneret,Romanos adduxit.Etenim Titus,poſtq; partẽ ad ſe collegit exercitus, alijs uero ut ad Hieroſolymam occurrerẽt ſcripſit, Cæſaream profectus eſt.Erant autem tres legiones,quæ pridem ſub eius patre Iudæã uaſtauerant,& duodecima,quæ olim cũ Ceſtio male pugnauerat,quæq; licet per id fortitudine eſſet inſignis,tunc tamen eorũ etiam memoria quæ pertulerat,alacrius ad uindictam properabat.Harum quidem quintã legionẽ iuſſit ſibi per Emmaus occurrere,decimam uero aſcendere per Hiericunta.Ipſe quidem cum cæteris regreſſus eſt,quos regum quoq; ſubſidia plura quàm dudum,multiq; Syri auxiliatores comitabantur: Suppletum eſt autem quatuor legionum quantum Veſpaſianus ſelectum cum Mutiano miſerat in Italiam, ex his qui cum Tito acceſſerant.Duo nanq; milia de Alexandrino exercitu lecta,tria milia uero ex Euphrate eum ſequebantur, & amicorum ſpectatiſſimus beneuolentia ſimulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Aegyptũ adminiſtrauerat, tunc autẽ dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quod primus incipienti fuit hoſpes imperio, & cum fide clariſſima incertæ fortunæ ſociatus eſt:idemq; conſultor in uſus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hieroſolymæ periclitatur. Caput II.

PRogredientem uero in hoſtilem terram Titum,antecedebãt regia omniaq; auxilia,poſt eos uiarum ſtratores,caſtrorumq; metatores.Deinde rectorũ ſarcinæ atq; armati.Poſt hos ipſe Titus,& alios lectos habens & ſigniferos, quorũ agmen equites ſequebantur.Hi uero ante machinas ibant,& ſecundum illos

unà cum lectis chiliarchi,& præfecti cum cohortibus. Poſt autem circum aquilã ſigna,& ante ſigna tubicines,deinde acies ſenum uirorũ ordinibus dilatata. Seruile autem uulgus à tergo cuiuſq; agminis,& ante hos ſarcinæ. Omnium uero nouiſſimi mercenarij,eorumq; cuſtodes coactores armorum. Procedens autem decenter exercitus,ita ut mos eſt Romanis,in * Goſnam per Samaritidẽ uenit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata,& tũc præſidijs tenebatur. Ibi aũt unã moratus eſt ueſperã: mane inde proficiſcitur: peractaq; die in mãſione,caſtra ponit in loco quem Iudæi ſermone patrio Acanthonaulona uocitant,iuxta uicum quendam Gabath Saul nomine,quod ſignificat uallem Saul,diſtãtem ab Hieroſolymis ſtadijs ferè triginta. Hinc ſexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem,quàm tuta eſſet,Iudæorũq; animos exploraturus: ſi forte ſe cõſpecto,priuſq; ad manus ueniretur,metu cederent. Audierat enim quod erat uerum,à ſeditioſis & latronibus oppreſſum populum deſiderare quidem pacem: ſed quod rebellantibus infirmior eſſet,nihil conari. Quandiu quidẽ mane per uiam quæ ad murũ duceret equitabat,nemo ante portas apparuit: ubi uero itinere ad turrim ſaxeam declinato,tranſuerſum agmen equitum duxit,infiniti ſubitò proſiliunt, quà muliebres turres uocantur,& per eam quæ cõtra monumentum Helenæ porta eſt egreſſi,equitatum intercidunt: atq; alios etiam tunc uia currentes,ne cum his qui diuertebant ſeſe iungerent,à fronte oppoſiti prohibuerunt: Titum uero cum paucis ſeparant. Ille autem ultrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta foſſis patebãt,& tranſuerſi erant hoſtes,multisq; macerijs impedita. Ad ſuos autem in aggere conſtitutos recurſus,intercedẽte hoſtili manu,deſperabatur. Quorum pleriq; imperatoris periculũ neſciebãt: ſed exiſtimantes eum ſecum reuerti, etiam ipſi fugiebant. Titus autem in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis,flectit equum,& ut ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus,in medios hoſtes irruit, ui ad ſuos tranſire feſtinãs. Quo quidẽ tempore maxime intelligi potuit,& belli momenta & imperatorum pericula deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis cum neq; galea neq; thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, ut dixi,proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent,ex induſtria mitterentur,omnia præteruolabant. Gladio uero ſemper à lateribus inſtantes dirimens,multosq; ante ora ſubuertens,ſuper cadẽtes agebat equũ. Illorum aũt clamor erat,propter audaciam Cæſaris,ut eum aggrederentur,cohortatio: fugaq; & diſceſſio repentina,quocunq; diuerteret curſum. Huic aũt ſe periculi participes,cũ à tergo & à lateribus funderentur,adiunxerant. Vna enim erat unicuiq; ſpes ſalutis,uiam cum Tito potefacere,priuſq; circunuentus opprimeretur. Deniq; duo ex nimis pertinacibus,alter cum equo percuſſus eſt: altero uero deiecto & occiſo,equus eius abductus eſt. Titus uero iam cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quod aggreſſione prima ſuperiores fuerant,inconſulta ſpes animos extollit,magnamq; his in poſterum fiduciã momentum temporaneum comparauit.

Aliàs Gophnam.

De eruptionibus Iudæorũ contra Romanos caſtrametantes. Caput III.

CAeſar autem,poſtq; ex Emmaus agmen ſibi ſociatũ eſt nocte,luce inde digreſſus ad locum qui Scopos appellatur,accedit,unde iam & ciuitas & dara

templi magnitudo conſpici poterat:qua parte ſeptentrionalem regionem continens ciuitas humilior, proprie Scopos nominatus eſt,diſtans à ciuitate ſtadijs ſeptem: ibiq; duabus legionibus ſimul,quintæ legioni uero retrorſum ſtadijs tribus caſtra muniri iubet:Labore nanq; nocturni itineris attritos milites progredi uiſum eſt,ut ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio,decima quoq; legio per Hiericunta aderat à Veſpaſiano præoccupata: ubi quædã pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His aũt præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere,qua in parte mons,qui appellatur Elæon,cõtra ciuitatem ab oriente ſitus eſt,altaq; interiacẽte ualle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem uero ſine requie conſligentium diſſenſionẽ,tum primum ingens ſubitò bellum foris interueniens, refrenauit,& cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes,trifariam diſtributa mala,inter ſe iniere concordiam:rationemq; inuicem requirebãt,quidnam expectarẽt, quidue perpeſſi, tres muros cõtra uitã ſuam paterentur opponi:belloq; tanta ſe fundente licẽtia, tanq; ſpectatores bonorum operũ ſibiq; utiliũ reſiderẽt. Mœnibus clauſis,remiſſiſq; armis ac manibus,in noſmetipſos profecto,exclamat aliquis, tantũmodo fortes ſumus:Romanorũ aũt lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atq; alios cõgregantes exhortabantur,raptiſq; armis, ſubitò in legionẽ decimã ruunt:perq; uallẽ facto impetu, cum ingẽti clamore murũ ædificãtes Romanos aggrediuntur. Illi aũt in opere diſtributi,armis ob eam cauſam plerisq; depoſitis(nec enim excurſum Iudæos auſuros eſſe credebãt,& ſi maxime uellent,animos eorũ ſeditionẽ diſtractum iri arbitrabãtur)præter opinionẽ perturbati ſunt:atq; opere quiſq; derelicto,confeſtim alij receſſere:multi aũt ad arma properãtes,priuſq; ſe in hoſtes porrigerẽt,feriebãtur. Plures aũt Iudæis ſemper adijciebantur,eorũ freti uictoria qui præceſſerant,& quod cum pauci eſſent, multiplex numerus & ſibi & hoſtibus uidebãtur,quod ſecunda fortuna uterentur. Romani aũt maxime ordinari cõſueti,& cum decore atq; præceptis bellũ gerere ſcientes,ex perturbatione trepidabãt. Vnde tunc quoq; præuenti aggreſſione cedebant. Si quãdo tamen ſeſe cõuerterẽt ab inſequentibus occupati,& à curſu reprimebant Iudæos,& ob impetũ minus cautos feriebãt. Semper uero excurſione gliſcente magis magisq; turbati,poſtremo caſtris pulſi ſunt: totaq; legio tunc in periculum uentura fuiſſe uidebatur,niſi hoc mature ſibi nunciato, Titus eis tuliſſet auxilium,multisq; increpans ignauiam,& ſuos à fuga reuocaſſet:Iudæisq; à latere ipſe cum his irruens,quos circa ſe habebat electos,multos quidẽ occidiſſet,plures uero ſatiaſſet,omnes autem in fugã uertiſſet,atq; in uallem præcipites compuliſſet. Illi autem pronoin loco multa mala perpeſſi,poſtquã in aduerſam partem euaſere,flectunt ſe iterum,& ualle intercedẽte cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatũ eſt. Paulo autem poſt meridiem, Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis:alijsq; de cohortibus aduerſus excurrentes oppoſitis,reliquum agmen ad murum in ſummo montis ædificandum remiſit. Iudæis aũt hæc fuga eſſe uidebatur. Cũq; ſpeculator quem in muro poſuerant,amictu agitato ſignum dediſſet, frequentiſſima multitudo tanto impetu proſilijt, ut eorum curſus immaniſſimis beſtijs eſſet aſſimilis. Denicq

Titus admouet milites urbi.

Iudæi irruũt in Romanos caſtrametãtes.

Romani à caſtris pulſi.

in aduerſa acie ſtantium nemo impetum ſuſtinuit: ſed tanquam machina per-
Iterum Romani milites pulſi. cuſſum agmen, continuo diſſipatum eſt, pulſiq; in montem refugiunt. In aſcen-
ſu autem medio Titus cum paucis relictus eſt, multumq; monẽtibus amicis, qui
pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem ap-
petentibus Iudæis cederet, neq; pro his in diſcrimẽ ueniret, quos ante ipſum ſal-
uos eſſe non oporteret: ſed potius fortunam ſuam reputaret, quod non militis
officio fungeretur, uerum & belli & orbis terræ dominus eſſet, ne in fugam uerti
uideretur, in quo omnia niterentur. Hæc ne audiret ſimulans, & ad ſe recurrenti-
bus obſtabat: eosq; in ora feriens, cum ui obniterentur, occidebat, & in galeam
repente incumbens, multitudinem repellebat. Illi autem & uiribus eius & obſti-
natione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugêre: ſed in utrunq; latus ab
eo declinantes, rurſum fugientes inſequebantur. Quos tamen aggreſſus à late-
re, ipſorum quoq; impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui
ſuperiora caſtra muniebãt, ubi fugere inferiores uidere, metus ac turba occupat:
totumq; agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferre
non poſſe. Titum uero in fugam uerſum. Nec enim unquam illo manente ali-
os fugituros fuiſſe, & tanquam laruali terrore circundati, alius aliò ferebantur: do
nec quidam, cum in medio bello uerſari imperatorem uidiſſent, plurimum me-
Fuga Iudæorum. tuẽtes uniuerſo agmini ſuorum, eius periculũ cum clamore nunciauerunt. Itaq;
pudore reuocati, & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quod Cæſarem deſeru
iſſent, totis uiribus in Iudæos utebantur, & ſemel ad deſcenſum tranſuerſi urge-
bant eos in dediuia. Illi autem in pedem recedentes pugnabant. Cumq; Roma-
ni plus poſſent, eo quod ſuperiores erant, in uallem omnes coacti ſunt. Titus au
tem cõtra ſe poſitis imminebat, & legionem quidem ad muri fabricam redire iu-
bet: ipſe uero cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaq; ſi me nihil
addentem obſequio, neq; inuidia detrahentem uerum dicere oportet, ipſe Cæ-
ſar bis totam legionem periculo liberauit, atq; ita caſtra muniendi copiam mi-
litibus præbuit.

De inteſtina pugna azymorum diebus. Caput IIII.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterũ inteſtinũ ſeditio ſuſcitauit. A-
zymorumq; inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim
ſe primum tempore opinãtur Iudæi ab Aegyptijs eſſe liberatos) Eleazarus qui-
dem cum ſocijs portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum
adorare cuperent. Iohannes autem die feſto ad protegendas inſidias, uſus eſt &
ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub ueſte latentibus inſtructos, quorum ple
riq; de induſtria ingreſſi erant, occulte, inter eos fani occupãdi gratia ſubmittit:
illi autem poſtquam intrauere, ueſtimentis abiectis, ſubito armati apparuerũt.
Magna uero ſtatim turba circa templa ac tumultus erat, cum alienus quidem à
ſeditione populus, omnibus diſcrimen imputaret, Zelotæ uero ſibimet ſolum
inſidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex
propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas con-
fugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculca
bantur, cum lignis paſſim ferroq; cæderentur. Multos otioſorum inimici priua-

to

to odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunq; ante hæc insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortē. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum, & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabāt Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autē castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium uero exercitum iussit totum quod erat usq; muros spatium complanare. Cunctis igitur materijs ac sepibus diruptis, quibus hortos ac locos incolæ præmunierant, omniq; opposita, quamuis mansueta, sylua excisa, repletum est quicquid erat cauū & uallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem, totum illum tractum ā Scopo usq; ad Herodis monumēta fecerunt, serpentium stagnū continentia; quæ olim Bethara uocabatur.

Titus castra propius urbi admouet.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites. Caput V.

His deniq; diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosos pepulissent, eo quod timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero uitabundi latebant. Alij uero per muros dispositi, populumq; se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, unà etiam contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. Illiq; se ui perrumpere aditus uelle simulabant, & ciuibus supplicare. Cumq; ad Romanos sæpissime ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum callidítas, apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos uero ciuitatem sibi aperturos sperabant, opus aggredi festinabant. Tito aūt suspecta erat inuitatio, quia rationē non haberet. Pridie nāq; prouocatos eos ad pactionē per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiā nūc milites manere loco suo præcepit. Iam uero quidā operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperant. Hi aūt qui expulsi uidebantur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniūt, & à tergo persequebantur. Qui uero in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenumq; telorum simul infundūt: adeo ut multos quidem necarent, plurimos quidem sauciarent. Nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retro uiolenter instantibus. Et præter hoc pudor quod rectores peccauerāt, itēq; metus in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem hostes diu decertantes, multis uulneribus acceptis, necq; paucioribus redditis, postremo eos à quibus circumuenti fuerant repulere. Quos tamen recedentes usq; ad Helenæ monumentū, Iudæi urgendo iaculis sequebantur. Deinde insoleter fortunæ maledicentes, & Romanos uituperabant fraude pellectos: scutaq; alta sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia uociferabantur. Milites autem interminatio principū, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit de-

Conuicia Iudæorū in eōs milites Romanos.

ſperatio,omnia cũ deliberatione faciũt atq; prudentia,fraudes & inſidias cõponendo,eorumq; dolos fortuna proſequitur,quod ſunt morigeri,ſibiq; inuicem beneuoli ac fideles:Romani uero,quibus ob diſciplinam & conſuetudinem obediendi rectoribus,fortuna famulatur,nũc contrario peccant,& imtẽperantia manuum debellãtur:quod omnium eſt peſſimum,præſente Cæſare,ſine rectore dimicantes.Certe,inquit,plurimum ingemiſcent militiæ leges,plurimum pater,cũ hoc uulnus audierit.Ille quidem cum bellando ſenuerit, nunquam iſto modo peccauit. Leges autem,ſi cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint,morte uindicent,nunc totum deſeruiſſe exercitum uideant.Modo autem ſcituros eſſe eos ait,qui arroganter egere,quod apud Romanos etiam uincere ſine præcepto ducis,infamiæ eſt.Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione,certus erat,qua lege in omnes erat uſurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quaſi iamiamq; iuſte morituri.Circunfuſa uero agmina Titum pro commilitonibus obſecrabant:paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur:emendaturos enim peccatum præſens,futuræ compenſatione uirtutis.Placatus eſt Cæſar utilitate ſimul ac precibus.Nãq; unius hominis animaduerſionem uſq; ad factum promouendam putabat, multitudinis uero ad ueniam.Militibus quidem reconciliatus eſt,multum monens ut poſt hæc prudentius agerent.Ipſe uero,quemadmodum Iudæorum ulciſceretur inſidias, cogitabat.Interuallo autem,quod uſq; ad muros ciuitatis erat,per quatriduum coæquato,ſarcinas aliamq; multitudinem cupiens tutò traducere,militum ualidiſſimos à ſeptentrionali tractu in occiduum,ſeptenos per ordinem, contra murũ prætendit altius,ualle depreſſa.Peditibus autem in fronte,ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis,cum ſinguli ordines ſeptenos haberent,ſemoti ſagittarij ſtabant.Excurſibus autem Iudæorum tanto agmine circumfuſis, impedimẽta triũ legionũ,itemq; alia multitudo ſine timore tranſit. Ipſe quidem Titus cum propè duobus ſtadijs adeſſet muro,ad anguli eius partem contra turrim, quæ appellatur*Sephines,caſtra ponit.Ad quam muri ambitus ex aquilone pertinẽs, flectitur ad occidentẽ.Altera uero pars exercitus eam turrim uerſus,quæ appellatur Hippicos,muro circundat duum ſtadiorũ ſpatio ſimiliter à ciuitate deſcendens. Decima tamen legio in Elæon monte,ubi erat, manebat.

Titus cæpit temeritatẽ militum.

Alias Pſophines.

Deſcriptio Hieroſolymorum. Caput VI.

Ciuitas autem trino muro circundata erat, niſi qua uallibus inuijs cingebatur.Ex ea nanq; parte,unius muri habebat ambitum,& ipſa quidem ſuper duos colles erat condita, contrarijs frontibus ſemet inſpicientes, interueniente ualle diſcretos,in quam domos creberrime deſinebant.Collium uero alter, quo ſuperior ciuitas ſedet,multo eſt excelſior,& in prolixitate directior: adeo ut quoniam tutus erat, caſtellum quõdam à Dauid rege uocaretur. Is pater Salomonis fuerat,qui primus templum ædificauerat.A nobis autem forum ſuperius ædificatum eſt.Alter autem,qui appellatur Acra,inferiorem ſuſtinet ciuitatem,& undiq; decliuis eſt.Contra hunc autem tertius collis erat,natura humilior quàm Acra,& alia lata ualle ante diuiſus.Verum poſtea qua tempeſtate Aſamonæi regnabant,& uallem aggeribus repleuerunt, ut templo conſungerent ciuitatem.

Tres muri Hieroſolymorum. Tres colles.

Caſtellũ Dauid.

Acra.

& Acræ

& Acræ altitudinem cæſam humiliorem fecerant, ut ex ea quoq; fanum ſupereminens cerneretur. Vallis aũt quæ Tyropeon appellatur, qua parte diximus ſuperioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, uſq; ad Siloã pertinet. Ita enim fontem, qui dulcis eſt ac plurimus, uocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebantur, & utrinq; obſtantibus rupibus, nulla ex parte aditi poterant. Trium uero murorum uetuſtiſſimus quidem, propter ualles, imminẽtemq; his deſuper collem quo erat conditus, facile capi non poterat. Ad hoc autem, quod loco præſtabat, etiam firmiſſime ſtructus erat, Dauid & Salomonis, aliorumq; interea regum largiſſimis impenſis operi ſumptibus deuotis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomẽ eſt Hippico, & ad eam quæ dicitur Xyſtus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticũ deſinebat. Parte aũt altera ad occidentẽ ex eodem loco ductus, per eum qui uocatur Betiſo deſcẽdens in Eſſenorum portam: deinde ſupra fontem Siloam in meridiem flexus, atq; inde rurſus in orientem uerſus, quà ſtagnum Salomonis eſt, & uſq; ad locũ pertinens, quem Ophilan uocant, cum orientali porticu tẽpli coniungitur. Secũdus autẽ murus, ex porta quidem habebat initium, quẽ Genethã appellabant. Hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem uero tantũmodo tractum ambiens, uſq; ad Antoniam aſcendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: unde ad Beroẽ tractum pertinens, deinde ad Sephinam turrim ueniens, contra monumentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Azitæ regis filia, & per ſpelũcas regias in longũ ductus, à turri quidem in angulo poſita, flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. Cum uetere autem ambitu iunctus in Cedron uallem, quæ ſic dicitur, deſinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipſe addiderat, Agrippa cinxerat, cum eſſet omnis antè nuda. Exhuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia ſerpebat templi, quæ ſeptentrionali regione colli proxima ciuitate adiuncta non paululũ proceſſerat. Quin & quartus collis incolebatur, cui nomen eſt Abiſade, ſitus quidẽ ex aduerſo Antoniæ: foſſis autem altiſſimis ſeparatus, quæ de induſtria ductæ ſunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & acceſſui facilis ſit, & minus editus: unde etiã foſſæ altitudo plurimũ turribus celſitudinis adiiciebat. Nominata eſt pars addita ciuitati uoce indigena Zebethana, quod græco ſermone dicitur noua ciuitas. Eius aũt partes incolis protegi deſiderãtibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murũ quidem ita ut prædiximus inchoarat. Veritus aũt Claudiũ Cæſarem, ne magnificentiam conſtructionis ad nouarum rerũ diſcordiæ ſuſpicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere deſtitit. Nec enim expugnabilis eſſet ciuitas, ſi perfeciſſet muros ut cœperat. Saxa enim uiginti cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neq; ferro facile ſuffodi poſſent, neq; machinis dimoueri: hiſq; murus dilatabatur. Profecto autem altitudinis quoq; plus habuiſſet, ſi eius magnificentia, qui ædificium aggreſſus erat, minime fuiſſet inhibita. Rurſus autem idem murus, etiam Iudæorum ſtudio fabricatus, ad uiginti cubitos creuit. Et murus quidẽ binis cubitis, propugnacula uero trinis habebantur: totaq; altitudo ad uigintiquinq; cubitos erigebatur. Murum autẽ ſupereminebant turres, uiginti quidem cubitis in altitudinem, uiginti ue-

Siloa.

Secundus murus.

Tertius murus ab Agrippa additus.

Collis Abiſade.

ro in longitudinem,quadratis angulis ſtructæ, & ſicut ipſe murus plenæ ac ſoli-
Turres mu rorũ quot. dæ. Præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxorum nihil erat templo deterior.Poſt altitudinem uero turrium ſolidam,uiginti cubitis elatam,cellæ deſuper ac cœnacula erant,aquarumq; pluuialium receptacula, & tortuoſi latiq; ſingulorum aſcenſus.Eiuſmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat:earum autẽ interualla cubitos ducentos.Medius uero murus in quatuordecim turres,& antiquus in ſexaginta diuiſi erant.Omne autem ciuitatis in gyro ſpacium triginta tribus ſtadijs finiebatur.Cum autem totus admirabilis eſſet tertius murus,admirabilior Sephinæ turris ad ſeptentrionem occidentemq; ſurgebat in angulo,
Sephina. qua parte Titus caſtra poſuerat.Ex ea nanq; per ſeptuaginta cubitos ædita,ſole orto Arabia proſpici poterat,& uſq; ad mare, itẽq; ad ultima finiũ Hebræorũ. Erat aũt octo angulis.Cõtra eã uero turris Hippicos,& iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat:quæq; magnitudine ſiue pulchritudine ac firmitate,uniuerſis quæ toto orbe eſſent præſtabãt. Nã præter naturalẽ animi liberalitatem,rex pro amore ciuitatis,operum excellẽtiam propriis affectibus indulgebat:perſonisq; tribus chariſſimis, quarũ nominibus turres appellauit,fratri & amico, & coniugi memoriam dedicando,huic quidem,ut dixi,amoris cauſa peremptæ, ijs autem bello amiſſis, cum fortiter decertaſſent. Hippicos quidem turris, amici uocabulo dicta,quatuor angulis erat. Singulæ autem uiginti quinq; cubitos in latitudine, itemque longitudine habebant, & excelſæ triginta cubitos,erant uſq; inanes ſupra ſoliditatem,ſaxisq; adunatam compagi-
nem.Puteus uiginti cubitis altus erat imbribus excipiendis.Super hunc autem duplici tecto domus,uigintiquinq; cubitis alta, in quã uaria mẽbra diuiſa,& deſuper eam minæ quidem binis,propugnacula uero ternis cubitis ambiebant, & omnis altitudo ad octogintaquinq; cubitos numeratur. Secunda uero turris,
Phaſelus. quam fratris nomine Phaſelon appellauerat, æque lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis. Per totidem autem cubitos in pilæ modum facta,& ſolida eius altitudo ſurgebat.Et ſuper hãc decẽ cubitis ædita porticus erat,inſtructa brachijs, itemq; propugnaculis ſepta.In media uero porticu,ſupereminens alia turris ſtabat,in membra magnifica & balneas,ne quid regalis ei uſus uideretur deeſſe: in ſummo autem propugnaculis,miniſq; erat ornata,cũ omnis eius celſitudo,propè ad nonaginta cubitos tolleretur,& ſpecie quidem uidebatur aſſimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul oſtendit:ambitu uero ampliore dilatabatur.Tunc autem tyrãnicum domicilium exhibebat Simoni.Ter-
Turris Mariamnes. tia uero turris Mariamnes (ſic enim regina uocabatur) uſque ad uiginti cubitos facta, per uiginti alios cubitos in latitudinem tendebat,& magnificentiora cæteriſq; ornatiora diuerſoria ſuſtinebat: cum id proprium, ſeque dignum eſſe rex putauiſſet, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ uirorum nominibus uocitatæ ſunt: ſicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per quinquagintaquinque cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant ſitæ, multo uidebantur eſſe maiores: nam ipſe antiquus murus, in quo erant, excelſo loco fuerat condi-

tus,

tus & ipſius collis,uelut quidam uertex,altius propè ad triginta cubitos emine-
bat,ſupra quem turres poſitæ,multum ſublimitatis aſſumpſerãt. Mirabilis etiã
fuit lapidum magnitudo:nec enim ex uulgaribus ſaxis,aut quæ homines ferre
poſſent,uerum ſecto marmore candido,& ſingulis per*uiginti cubitos longis,la- A liàs trigin
tisq; decem,ac per quinq; altis,erãt ædificatæ:quæ ita inter ſe copulata erant, ut ta.
ſingulæ turres,ſingula ſaxa uiderentur. Sic autem manibus artificum in faciem
angulosq; formata,ut nuſq; iunctura compaginis appareret. His autem in ſe-
ptentrionali parte poſitis,intus aula regia coniungebatur,narratione omni præ- Aula regia.
ſtantior. Nec enim uel magnificentia,uel ſtructura operis,aliqua ex parte ſupe-
rabatur:ſed tota quidem muro,per triginta cubitos edita, cincta erat. Aequalis
autem ambitu, turribus ornatiſſimis ambiebatur: itemq; uirorum receptacu-
lis & cœnaculis lectorum cẽtum capacibus. Inenarrabilis autem fuit ſaxorũ ua-
rietas,collectisq; ibi plurimis,quæ ubiq; rara uidebantur,& faſtigia ſimul proce-
ritate trabium,& ornamentorum claritudine mirabilia. Membrorum autẽ mul-
titudo, & innumeræ ſpecies ædificij, pleriſque omnia ſupellectilis, cum pleraq;
in ſingulis ex auro eſſent,atq; argento. Ad hæc,multæ porticus,alia per aliam in Porticus.
circulũ flexæ,colũnæq; in ſingulis,& quæ inter eas ſub dio patebant ſpatia,cum
eſſent utiq; uiridarijs,ſyluisq; uariata:tũ prolixas ambulationes habebãt,altis
euripis cinctas,& ciſternis ubiq; ſignorum æneorum plenis,quibus aqua effun-
debatur:multæq; turres mãſuetarum circum latices columbarũ. Sed enim neq;
pro merito exponi regia,qualis fuerit,poteſt. Habet memoria cruciatũ,referens,
quantas res latrocinalis flamma conſumpſerit:nec enim hæc à Romanis incen-
ſa ſunt,ſed ab inſidiatoribus inteſtinis,ut ſuprà memorauimus in principio diſ-
ſenſionis. Et ab Antonia quidem omnia corripuit ignis:trãſijt autem in regiam,
triumq; turrium tecta corripuit. Fanum aũt conditũ erat,ut dixi, ſupra duriſſi-
mum collẽ. Et initio quidẽ uix tẽplo atq; areæ ſufficiebat,iacens in ſummo plani
cies,quod undiq; præceps erat atq; decliuis. Cum autẽ rex Salomon, qui etiam
tẽplum ædificauerat,muro eius partẽ ab oriẽte cinxiſſet,una porticus aggeri eſt
impoſita,& manebat ex alijs partibus nudũ,quod à ſeculis poſterioribus, ſemp
aliqd aggeris accumulãte populo,coæquatus,collis latior effectus eſt. Perrupto
aũt ſeptentrionali quoq; muro,tantum aſſumpſere ſpatium,quantũ poſtea to-
tius fani ambitus incluſerat. Triplici autem muro colle circundato, ſpe maius
opus extructum, in quo longa ſecula conſumpta ſunt, omneſq; theſauri ſacri,
quos toto orbe miſſa deo munera repleuerant,tam in ſuperiore ambitu, quàm
inferiore templo ædificatis:cuius quod humillimũ fuit,trecẽtenis cubitis munie-
rant,in quibuſdam uero locis pluribus. Non tamen omnis altitudo fundamen-
torũ uideri poterat,multum uallibus obrutis,ut anguſtas uias oppidi coæqua-
rent. Saxa uero quadragenũ cubitorũ magnitudinis erãt. Nam & pecuniarũ co
pia,& populi largitas, maiora dictu conabatur:quodq; nunq; poſſe perfici ſpe
rabatur,diuturnitate ac perſeuerantia explicabile uidebatur. Tantis autem fun-
damentis digna erant opera impoſita. Duplices porticus omnes quas colum-
næ ſuſtinebant,quinis & uicenis cubitis altæ, de ſingulis ſaxis marmore candi- Columnæ
do,& laquearia cedrina protegebant. Quorum naturalis magnificentia,quodq;

ligna

ligno rasili erant, aptéq; cohærebant, operæpretium spectantibus exhibebant: nulloq; aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabantur. Latæ autẽ per triginta cubitos erant: omnisq; gyrus earum, sex mensura stadiorum cum Antonia cõcludebatur. Totum autem sub dio spatium, uariabatur omnium quidem generũ lapidibus stratum: quà uero ad secundũ templũ ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiũq; grato opere factis, ubiq; æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas nõ debere. Sanctum enim uocabatur alterũ fanũ, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo, quadratumq; surſum erat, & proprio muro circundatum. Cuius exterior celsitudo, quamuis quadraginta cubitis surgeret, tamẽ gradibus tegebatur. Interior aũt uiginti quinq; cubitis erat: qm̃ in altiori loco per gradus ædificata nõ tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post quatuordecim autem gradus, spatium erat usq; ad murum trecentis cubitis planum. Hinc rursum alij quinq; gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrinq; uidelicet, duæ uero ex oriente. Necessario nanq; proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; parte opus esse uidebatur. Contra primam uero, secreta erat ex alijs regionibus una porta meridiana, & una septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa uenientibus. Occidua uero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intro propè ad thesauros aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. Erant autem simplices, ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum aũt, aliæ quidem auro & argento undiq; tectæ erant, itemq; postes ac frontes: una uero extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inductas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. Post introitum uero, ubi latiores fiebant, triceni utrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supráq; uero quàm uiginti cubitis celsas. Singulas autem binæ columnæ duodenũm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. Quæ uero supra Corinthiam posita erat, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur. Porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumq; magnificentiorem: quoniam crassiori argento atq; auro uestiebatur: quod quidem* nomen portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabant, ad maiorem portam ducebant. Nanq; illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinq; gradibus erant breuiores. Ipsum uero templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: penè autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim, ueluti quibusdam humeris, utrinque uicenum cubitorum

Fanum.

Porte fani.

Al. nouem.

producebatur

producebãtur. Prima uero eius porta ſetuaginta cubitis alta erat, & uigintiquinque lata: neq; fores habebat: cœli enim ſecreta, quod intercluſa erat, ſignificabat. Erãtq; totæ frõtes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinſecus auro: circum fani portam ſplendida cuncta cementibus occurrebant. Cum autem interior eius pars duplici tecto fulgeret, adiacens ei prima porta patebat in altitudinem perpetuam: percq; nonaginta cubitos tollebatur, cum longa quadraginta cubitis eſſet, ac uiginti tranſuerſa. Ipſius uero ædes tota inaurata erat, ut dixi, & circum eã ſaxeus paries. Deſuper autem habebat aureos pampinos, unde racemi ſtatura hominis dependebant, & quod duplex tectum erat templi, exteriore humilius uidebatur, & fores habebat aureas, quinquaginta & quinq; cubitis altas, ſexdecim uero latas. Et ad hæc Auleum longitudine pari: hoc eſt, uelum Babylonium, hyacintho, & byſſo, & cocco, & purpura uariatum, mirabili opere factum, neq; ornationis inopiam colorum permixtione, ſed uelut omnium rerum imaginem præferens. Cocco enim uidebatur ignem imitari, & byſſo terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura. His quidem coloribus, byſſo autẽ ac purpura natiuitatem: quoniam byſſum quidem terra, mare autem purpuram gignit. Eratq; in eo perſcripta omnis cœli ratio, præter ſigna. Introgreſſos autem in templum, planities excipiebat: cuius altitudo habet quidem ſexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo uiginti. Rurſus autem quadraginta cubitis diuiſi erãt. Et prima quidem pars, ad quadraginta cubitos auulſa. Hæc tria mirabilia, & prædicanda opera cunctis hominibus habebat: cãdelabrum, & mẽſam, & thuribulum. Septem uero lucernæ, ſtellas errantes ſignificabant. Totem ẽm ab ipſo candelabro diuidebantur. Duodecim uero panes in menſa poſiti, ſignorum circulum, atq; annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhoſpito & inhabitabili, deſignabat omnia dei eſſe, deoq; ſeruire. Intima uero templi pars, uiginti cubitorum erat. Diſcernebatur autem ſimiliter uelo ab exteriore, nihilq; prorſus in ea erat poſitum: inacceſſa uero, & inuoluta, & inuiſibilis omnibus habebatur, ſanctiq; ſanctum uocabatur. Circa latera uero inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto ſuſpenſa, & ad utrunq; latus, ad eam introitus à porta patebat. Deſuper autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat anguſtior, celſior autem quadraginta cubitis, nec ita ut inferior ambitioſa. Colligitur enim ad quadraginta cubitos omnis celſitudo, cum in ſolo centum cubitos habebat. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. Cruſtis enim aureis grauiſſimis undiq; tecta, ultra primos ortus igneo ſplendore lucebat: ut cum intuerentur, contendentium oculi quaſi ſolis radijs auerterentur. Hoſpitibus quidem adeuntibus, procul monti niuco ſimilis uidebatur. Nam ubi deauratum non erat templum, candidiſſimum erat. In ſummo autem aureis uerubus horrebat acutiſſimis, ne ab inſidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem ſaxorũ eius, longitudo quadragintaquinq; cubitis erat, altitudo quinq;, & latitudo ſex. Ara uero pro templo, quindecim cubitis alta, lata uero & longa cubitis quadragenis, quadrataq; ſtãs, ueluti cornutis angulis eminebat, & à meridie aſcẽſus in eã dementer arduus reſupinabatur. Sine ferro aũt conſtructa erat, nec unquã eam

Auleum.

Candelabrũ
Menſa.
Thuribulũ.

Tẽpli pars interior.

Ara.

Lorica populũ à sacerdotibus discernens in templo.

eam ferrum tetigerat. Templum autem, aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usq; ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluẽtes, itẽq; leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus dausa erat. Prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui nõ per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere nõ fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant, partesq; generis consequebãtur: uestibus tantum utebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare uero, templumq; accedebant carẽtes omni uitio

Sacerdotes, eorumq; uestes.

sacerdotes, uestẽ quidem amicti byssina: maxime uero mero abstinẽtes, ac sobrij religionis metu, ne quid res diuinas faciendo peccarent. Pontifex autẽ cum ipsis nõ tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos mẽses Calendis: uel si quando patria festiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine præcinctus, eoq; tectus femora usq; ad genitalia: lintheũ uero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, hyacinthinũ desuper indumentũ rotundum, ex quo fimbriæ pendebãt, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis uero fulgura designantibus. Pectoris aũt uestimentum, uittæ cingebant, quinq; uariatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam uela templi diximus esse contexta. Habebat idem etiam chlamydem temperatam, in qua plus auri erat: habitu quidem indumento thoraci similis uidebatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie uinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq; sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. Ex altera uero parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi: hoc est, sardius, topazius, smaragdus, anthrax, iaspis, sapphirus, achates, amctisthus, ligurius, onyx, beryllus, chrysolithus: quorum singulis singula iterum cognomina erant scripta. Caput autem byssinus tyaras tegebat, hiacinthis coronatus. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidem uestẽ post tempus, minus autem ambitiosa utebatur, si quando adyta introibat. Solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare deo mos erat. De ciuitate quidem, ac templo iterum & moribus, & legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed Antonia quidem, in angulo duarum porticum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. In

Arx Antonia.

saxo autẽ fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & undiq; prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maxime ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuatis crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui uel ascendere uel descendere tentauissent. Deinde ante priores turres, ædificium murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spatium Antoniæ, in quadraginta cubitis erigebatur. Intus autem, regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem usum, habitationem, & genera, & species, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut

quantum

quantum ad uſum neceſſarium pertinet,ciuitas uideretur, magnificentia uero pa latium:inſtar uero turris toto habitu formata,quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarum cætcræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ uero ad meri dianum,orientalemq; angulum ſita erat, ſeptuaginta cubitis eminebat, ut ex ea totum templum uideri potuiſſet. Quà uero porticibus iungebatur,utrinque de ſcenſus habebat,unde cuſtodes commeabant.Semper nanque in ea Ro. milites reſidebant: & cum armis circa cuſtodes poſitis, ne quid populus feſtis diebus no ui committeret,obſeruabāt.Caſtrum enim erat impoſitum oppido, & oppidum quidem templo,templum uero Antoniæ. In hac autem porticu cuſtodes erant, & ſuperioris ciuitatis aliud caſtellum, regia Herodis erat. * Abiſade autem collis, ita ut dixi, ab Antonia ſeparabatur: qui cum omniū eſſet altiſſimus,etiam parti nouæ ciuitatis cōiungebatur,temploq; ſeptentrionali ſolus obſtabat. De ciuita te quidem,ac muris eius,iterum ſcribere plenius cupiens,in præſentia ſatis dixi. *Aliàs Beſa the.*

Deditionem Iudæi recuſant, & Romanos adoriuntur. Cap. VII.

PVgnaciſſima quidem, maximeq; diſſentiēs multitudo circa Simonem erat, hominum decem milia,præter Idumæos:quinquaginta uero decem milium duces,quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erāt eius partium,cum eſſent numero quinq; milia,duces decem habebāt. Horum autem principes uidebantur, Soſæ Iacobus,& Cathlæ filius Simon.Ioannes autem qui templum occupauerat,ſexq; armatorum milia habebat,quos uiginti duces rege bant,tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarum,depoſitis diſcordijs,duo milia quadringenti: qui Eleazaro,quem ante habuerāt,& Simone * Arim filio uteban tur ducibus. His autem(ut diximus)bellum inter ſe gerentibus,populus erat præ mium:& plebis pars, quæ non eadem,quæ ille committeret, ab utriſq; diripieba tur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem ciuitatem, murumq; maiorem uſque ad Cedron,& antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem,& uſque ad Monobazi aulam deſcendit. Is autem rex eſt Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat autem etiam montem Acræ,quæ inferior eſt ci uitas,uſq; ad Helenæ regiam,quæ Monobazi fuerat mater.Ioannes autem, tem plo & circum templum aliquatenus incēſis omnibus,itemq; Ophla,& ualle quæ Cedron appellatur, & alijs quæ interiacebant, medium bello quod inter ſe gere bant, ſpatium aperuere. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra ciuitatem ſeditio quieſcebat:ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſani tate recepta,mox ad priſtinum morbum rediere.Rurſusq; diſcreti,pro ſua quiſq; parte pugnabat:omnia faciendo,quæ obſidentes optarent.Nihil enim impius à Romanis paſſi ſunt, quàm ipſi ſe tractarunt: neq; poſt illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta eſt.Sed illa quidem grauiores prius caſus pertulit,antequam ſubuerteretur. Qui uero eam debellarant,maius aliquid perfecere. Dico enim, q; ſeditio ciuitatem,Romani uero ſeditionem cepere,quia multo erat mœnibus tu tior:& res quidem aduerſas ſuis,iuſticiam uero recte quis Romanis aſcribit.Intel ligit autem quod dies cuiq; ſuggeſſerit. Veruntamen his intra ciuitatem ita ſe ha bentibus,Titus cum lectis equitibus foris circuiens,quà muros aggrederetur, ex plorabat.Hæſitanti autem,quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus,qua ualles *Aliàs Iairi.*

erant,& ab alio latere,prior murus inſtrumentis ſiue machinis firmior uidebatur, placuit ad Ioannis pontificis monumẽtum (hæc enim tantummodo & prius humilior erat, nec ſecundo muro concingebatur) inuadere. Neglecta enim fuerat munitio,propterea quia non ſatis noua ciuitas frequẽtabatur. Sic in tertium mutum facilis aditus illac erat: per quem,ſuperiorem ciuitatẽ,& per Antoniam,templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine,ad humerum læuum ſagitta percutitur: cum propius unà cum Ioſepho acceſſiſſet: pacemq; in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat)ſuadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus, Cæſar ex eo,quod nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuere, excitatur in obſidionem: ſimulq; ſuburbana militibus uaſtare permittit. Collectaq; omni materia, iubet aggerem conſtrui. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores, & ſagittarios conſtituebat, & ante eos balliſtas,aliasq; machinas, atq; tormẽta: quibus & excurſus hoſtium in opera prohiberet, & qui ex muris obſtare tentarent. Cæſis autem arboribus, momento ſuburbana ſpoliata ſunt. Collectis autem lignis in aggeres,cum totus operi intentus eſſet exercitus,nec Iudæi ſegnes erant,populum quidem in rapinis & cædibus cõſtitutum fiducia tunc habebat,quod reſpiraturus eſſet: illis aduerſus hoſtes diſtractis, exiſtimantem pœnas ſe ab noxijs repetiturum, ſi romani ſuperaſſent. Ioãnes autem quamuis in externos ſocij ſui irrumpere properaſſent,metu tamen Simonis manebat. Verum Simon quieſcebat: proximus enim erat obſidioni, miſſilibus per murum diſpoſitis, quæ pridem Romanis abſtulerat: cum præſidium quod apud * Antoniam fuerat, cepit. Sed horum poſſeſſio, propter imperitiam pleriſq; non erat utilis. Pauci autem à transfugis docti,male utebantur inſtrumentis. Sed cum lapidibus & ſagittis aggerem iacientibus militibus imminebant,perq; cuneos excurrentes,manus etiam cõſerebant. Operantes autem minora ſcuta ſuper uallum expoſita protegebant, omnibusq; agminibus contra excurſus erant machinæ comparatæ mirabiles. Præcipue uero decimæ legionis balliſtæ uehementiores, & tormenta ſaxorum, quibus non ſolum irruentes, ſed etiam ſuper murum ſtantes euertebantur. Nam & ſingula ſaxa talenti pondus æquabant,& ultra ſtadij modum torquebantur. Ictus autem,non ſolum primis quos offendiſſet, ſed aliquando poſterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudæi primo quidem cauebant à lapidibus,quod erant candidi: nec tantum ſono ac fremitu noſcebantur,ſed etiam daritudine proſpiciebantur. Deniq; ſpeculatores in turribus præſidentes,prædicebant,quando impelleretur machina,ſaxumq; ferretur: patria lingua damantes, filius uenit. Itaq; præſciebant,in quos ueniret,atq; ita uitabant: & hinc eueniebat, ut illis declinantibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani cogitabant,atramento decolorare lapides. Tunc enim miſſi,non ſimiliter incertos ictus habebant,multosq; ſimul unius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudæi,aggeris inſtruendi Romanis copiam dabant. Omni uero eos molitione, atq; audacia,die noctuq; prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & ligno ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum ſpatium metiuntur. Nec iam aliquid fieri poterat,quoniã deſuper telis petebãtur. Cumq; pares interuallo arietes inueniſſent,eos applicant: propiusq; diſpoſitis machinis.

Nicanor pacẽ ſuadens uulneratur.

Aliàs Aiam.

Machinæ bellicæ muris admotæ.

Filius uenit.

Titus

Titus,ne ex muro arietes prohiberentur,ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autē circumstrepente ciuitatem,clamor ingēs ciuium sublatus est, itemq; seditiosos pauor inuasit.Et quia periculum commune utrisq; uidebatur,communiter iam repugnare cogitabant. Vociferantibus inter se discordibus,quia omnia pro commoditate hostium facerent:cum si non perpetuam concordiam sibi deus præbeat,saltem in præsentia contra Romanos oporteat cōspirare.Simon autem præcone misso,uolentibus ex templo ad murū egrediendi copiam dedit:idemq; & Ioannes, licet minus crederet,permisit.Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarū,in unum corpus coëunt:murumq; amplexi,faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum,contraq; impulsores arietum:eosq; sine intermissione telis petebant.Audacissimi uero cateruatim prosilientes, machichinarum tegmina dissipabant.Hisq; appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura uero audacia perficiebant.Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus : & iuxta utrasque machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat,iaculantes uero à turribus,reprimebat,nocēdi tempus arietibus faciens : & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autē stabat incolumis. Nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autē ab excursibus paululum quieuissent,obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes, quà turris erat Hippicus,porta latenter:ignemq; operibus inijciunt. Vsque ad castrorum quoq; munimenta,in Romanos animati procedebāt.Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati sunt,& qui procul aberant cōuenere. Romanorum autem disciplina uincebat audaciam Iudæorū:& quos prius offenderāt, in fugam uersis alijs qui colligerētur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est,illis incendere, his incendium prohibere certātibus.Incertusq; clamor utrinq; tollebatur,& multi qui in fronte steterant,ceciderunt.Sed Iudæi confidentia superiores erant,ignisq; opera tetigerat. Incensaq; omnia cum instrumentis penitus essent,nisi lecti de Alexandria restitissent plericq;,præter opinionem sui uiriliter dimicātes. Nam glorioſissimis in hoc bello prælati sunt,donec imperator equitum potentissimis comitatus, in hostes irruit:& ipse quidem duodecim repugnatores peremit.Metu autē cladis eorum,cætera multitudine in fugam uersa,omnes compulit in ciuitatem, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, unum ex Iudæis uiuū capi contigit,eumq; Titus crucifigi pro muro iussit,si forte reliqui uel hoc spectaculo territi concederent.Post eius uero discessum,etiam dux Idumæorum Ioānes,dum ante muros cum noto milite loquitur,à quodam Arabe pectus sagitta percussus,continuo perijt: magnumq; & Iudæis luctum,& seditiosis mœrorem reliquit.Nam & manu promptus erat,& sapientia nobilis.

Excursus Iudæorū in Romanos.

Ignis à Iudæis iniectus machinis Romanorum.

Ioannes sagitta ictu interimitur.

De casu turris & duorum murorum obtentu. Caput VIII.

NOcte uero quæ secuta est,incredibilis tumultus Romanis incidit.Nam cum tres turres imperator Titus quinquagenūm cubitorum cōstrui præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam

Casus unius turrium.

uerteret,una earum ſponte ſua nocte intempeſta lapſa eſt. Ingenti uero ſonitu facto,metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos ſuſpicati,ad arma currebant, eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat. Cumq; nemo quid accidiſſet,referre poſſet,diu queruli,alius aliud opinabantur: nullisq; interueniẽtibus hoſtibus,ſemetipſos timebãt:ſignumq; diligẽter ſinguli à proximis requirebant, tanquam Idumæi iam caſtra poſſiderent:larualiq; terrore capti uidebantur, donec Titus,cognitis quæ res erant, uerũ cunctis indicari iuſſit:tandemq; tumultus eo nuntio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter ſuſtinẽtes, male turribus affecti ſunt. Machinis enim leuioribus,& iaculatoribus,ac ſagittarijs,ſaxorumq; tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipſi poterant celſitudinem,& turres excidendi ſpes non erat. Cumq; neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebãtur,facile poſſent, ultra iactum teli fugiẽtes, arietum impetus non uitabant: qui ſine intermiſſione ferientes,paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum,quem Iudæi Niconam uocabant, quod omnia uinceret, quamuis & antea defeſſi erant pugna,& uigilijs,cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia,uel quod male conſulerent,murum ſibi ſuperuacuum eſſe credentes,quibus alia duo munimenta ſupereſſent,laſſatiq; plurimi receſſere. Cum autẽ Romani,quampri mum murum Niconas perruperat, aſcendiſſent,ad ſecundum omnes Iudæi relictis cuſtodibus,refugerunt. Portis autem Romani qui tranſierunt,patefactis,exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro,die quintodecimo menſis Maij,& partem eius maximam diruunt, ad ſeptentrionalem ciuitatis regionem, quam ante Ceſtius uaſtauerat. Titus autẽ notato quia Aſſyriorum caſtrum eſt, militem transfert,occupato enim,quod inter Cedron fuerat ſpatio,& ultra ſagittæ iactum à ſecundo muro ſeparatus,expugnationem ſtatim aggreſſus eſt. Tunc igitur partiti murum Iudæi,fortiter reſtiterunt. Et Ioãnes quidem, eiusq; ſocij,ex Antonia & ſeptentrionali porticu templi ab Alexandri monumẽto pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum dauſerant, uſque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem proſilientes è portis,cominus dimicabant:fugatiq; à muris,in conflictu quidẽ Romanorum diſciplina,propter imperitiam uincebãtur: in murali autẽ certamine ſuperabant. Eos autem fortuna atq; ſcientia, Iudæos uero audacia,quam timor aleret,ſuſtentabat:quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autẽ, & iſtis ſuberat ſpes ſalutis,& Romanis citæ uictoriæ. Neutros autem laſſitudo fatigabat:ſed aggreſſiones, murorumq; oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos, diebus totis agebantur:nullaq; præliorum ſpecies aberat,cum à prima luce incipientia,utriſq; inſomnibus & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus,illis uero,ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes,prima luce utrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant,quis eſſet promptior ad periculum,eoq; modo gratia emineret à ducibus ſuis. Maxime uero Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, ut ad ſemet quoq; interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad uirtutem hortabatur conſuetudo uincendi, & quia

Primus murus ab ariete diruptus.

Romãi potiti primo muro.

Oppugnatio ſecundi muri.

uinc

unde non assueuerant, crebræq; militiæ, exercitationesq; perpetuæ, & imperij magnitudo. Ante omnia uero, Titus semper ubiq; præsens. Nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. Præterea fructus erat, uel cognosci solum principi uirum fortem: idcirco multorum malorum rebus alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, ualidissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisq; utrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisq; deiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primos occurrit. Ille quidem ob uirtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent, cõsiderabant: morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quàm uictoriæ consulebat, & temerarios impetus desperationem dicens, solã uero esse uirtutem, siquis prudenter & caute sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, diros esse præcipiebat.

Audacia cuiusdam equitis Romani.

De Castore Iudæo Romanis illudente. Cap. IX.

ITaq; à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam uersutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem alijs militibus suis deliuerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub thoracibus aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt. Extentisq; manibus, Castor, ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uoce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autẽ quid uellet eloqui, permittit. Cumq; ille respõdisset, ad fœdus uelle descendere. Titus gratulari se ait, si omnes eadem sentire uoluissent, paratoq; animo fidem pacis, etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinque itidem supplices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis seruituros dãmant, dum mori liberis liceat. Denique illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuntios admonebat, ut dum uacuum esset tempus, de rebus urgentibus consilium caperet; pauliſper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem rogare contradicentes socios uidebatur. Illi autem uelut hæc referentes, in thoracas nudos fixere gladios, hisq; percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uero eiusq; socij obstupuere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, uere uidere nõ potuissent: mirabãturq; simul audaciam, & calamitati miserebantur. Interea Castorem ad natem quidã sagitta percutit. Tumq; ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus inuisato qui hoc emiserat, astãtem Iosephum dirigit, ut Castori dexteram porrigeret. Verum is neq; se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respõdit: & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidam ex profugis Aeneas, iturum sese dixisset ad eum, & inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet,

Dolus cuiusdam Castoris Iudæi.

peret. Ad hæc cum ille ſtudioſe aperto ſinu cucurriſſet, ille ſuper eum ſaxum demiſit. Et ipſum quidem, quoniã præcauerat, ferire non potuit, alterum uero militem qui aderat, uulnerauit. Cæſar uero fallaciam reputans, intellexit miſericordiam in bello nocere, minuſq; decipi calliditate ſæuitiam: arietis impulſionibus, iracundia fraudis, uehementius utebatur. Caſtor autem eiuſq; ſocij, turrim ictibus iam cedentem incendunt: perq; flammas in eiuſdem miſſi cuniculis, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam ſe ignibus tradidiſſent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto, poſtquam primum cœperat: fugatiſq; inde Iudæis, intro cum lectis mille tranſijt, quos circa ſe habebat armatis, ubi noua ciuitas & lanæ uenditores erant, fabriq; ærarij, ueſtiumq; mercatus, & ad murum anguſtæ uiæ tranſuerſæ tendebãt. Enimuero ſi uel ſtatim muri diſturbaſſet maximam partem, uel quæ cœperat lege belli uaſtaſſet, nullum credo damnum uictoriæ fuiſſet admixtum. Nunc autem Iudæos male tractando exoratum iri ſperans, cum liceret capere, facile diſceſſioni aditum non dilatauit. Nec enim quibus conſulebat, inſidiatores ſibi putabat.

Secundus murus à Romanis captus.

De ſecundo muro bis obtento à Romanis. Caput X.

DEnique poſtquam ingreſſus eſt, neq; occidi quenquam permiſit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: ſed tam ſeditioſis, ſi pugnare uellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quàm ipſi populo fortunas propri as ſe redditurum pollicebatur. Plurimi nanque petebãt ſibi ciuitatem ſeruari, tem plum uero ciuitati. At enim populum quidem, ad ea quæ hortabatur, & antea paratum habebat, bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumq; imbelli animo, quod cæteram ciuitatem tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant, mortem populo denuntiantes: & ſi uerbum quiſquam de tradi tione feciſſet, pacémue nominaſſet, mox interficiendum eum eſſe minitantes. Romanis qui introiere, alij per uiarum anguſtias obſtabant, alij ex ædibus: alij murum per ſuperiores partes egreſſi, pugnare cœperunt. Quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerant, relictisq; turribus in caſtra receſſere. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium dauſis contubernalibus metuẽtium, creſcente numero Iudæorum: & propter locorum peritiam uiarumq; ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cum magis neceſſitate reſiſterent. Nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omneſq; penè qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma uiarum ſagittarijs, & ubi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiam in illo prælio comprobatus, durauitq; tam diu, ſagittis eos prohibens irruere: donec omnes milites receſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremũ pulſi ſunt: Oppidanis uero, qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque uinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. Nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententijs deus, & neq; Romanorum uim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebãt: neq; famem, iamiamq; ſerpẽtem. Ad hæc enim malis publicis alebantur.

Tito clemẽtia ſua nocuit.

Romani rurſum urbe pelluntur.

ulebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant: propter bonos autem continebatur exitium, & penuria uictus iam multi defecerāt: Populi tamen interitum, ſeditioſi pro uelamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quiq; uiuere contra Romanos optarent. Contrariam uero multitudinem, uelut onus quoddam, conſumi gratulabantur: & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quod ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſſectis muri partibus obiectu corporum præmunitis, ac per triduum ſuſtinuere fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum uehementius aggreſſum nequaquam ferre potuerunt: ſed ui coacti, rurſum quò antea refugerunt: Ille autem interim muro potitus, totam eius ſeptētrionalem partem ſtatim depoſuit: in meridiana uero per turres præſidia collocauit. *Titus iterum ſecundo muro potitus eſt.*

De aggeribus in tertium murum & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum. Caput XI.

IAmq; tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpatiumq; conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſtur batione ſecundi muri aut famis metu dimitterent. Nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: & ipſe otio commode utebatur. Nam cum dies aduenisſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris & uaginis, ſeptiq; procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaq; ſuburbana per multum ſpatium auro argentoq; lucebant: Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus uidebatur. Spectantibus enim & uetera plena erant mœnia, & ſeptentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullamq; ciuitatis partem quam non infuſa multitudo tegebat. Metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorumq; pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem uirorum. Et fortaſſe ad illā ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſerāt, dādam ſibi ueniam à Romanis deſperaſſent: imminēte autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij, bello mori præſtabilius eſſe ducebāt. Præuidebat etiā fatum, quod innocentes cum nocētibus, & ciuitatem cū ſeditioſis perire decreuerat: Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cū omnia faciēs Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Antoniā uerſus ad Ioannis munimētum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorē ciuitatē captum iri cogitās, & per Antoniam templū. Nanq; hoc niſi cepiſſet, nec oppidum quidē tutum erat obtinere. In utraq; autem parte duo aggeres erigebātur, à ſingulis agminibus ſinguli. Et iuxta munimentū quidē operantes, à Iudæis & Simonis ſocijs infeſtantibus prohibebātur: ad Antoniā uero ab Ioānis ſocijs cū multitudine Zelotarū, non ſolū quia de ſuperiore loco pugnabant, uerum etiā quia machinis iā uti didicerāt. Paulatim enim uſus quotidianus aluit peritiā. Habebant autē baliſtas trecētas, & quadraginta torméta ſaxorum, quibus difficiliorē aggerum extructionē Romanis efficiebant. Titus autē ſibi ſaluam fore fortunā ſciens, & perituram eſſe ciuitatem, unà & obſidioni uehemēter inſtabāt: nec pœnitudinem Iudæis ſuadere ceſſabat: cōſiliumq; factis admiſcens,

& orationem ſæpe armis efficaciorem cognoſcens, tam ipſos ut ſaluari uellent rogabat, tradita ſibi ciuitate, quæ iam capta uideretur, quàm & Ioſephum allegabat, patria lingua uerba facturum: ſperans eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaque Ioſephus murum circuiens, ſimulq; extra teli iactum ſtans, unde exaudiri facilius poſſet, multis orabat, ut ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néue contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim ſancta reuereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manusq; ſuas ad hoc uſque cohibere. Ipſos uero in his edoctos, cum ſeruare poſſent, ſponte ad eorum interitum ruere: quin potius uidere muros concidiſſe firmiores, exciſis uero infirmiores ſupereſſe: Romanorumq; uires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, hisq; ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pulchrum ſit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. Semel autem ſubditum, qui multo tempore paruiſſet imperio, iugum excuti, malæ mortis cupidum non libertatis amatorem uideri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in poteſtate ſunt omnia. Nam quod Romanos effugit, niſi quod propter æſtus aut frigora eſſe inadibile? imò uero tranſiſſe ad eos undiq; fortunam, deumq; per ſingulas nationes ducẽtem imperium, nunc eſſe in Italia. Hanc autem ualidiſſimam legem, tam feris beſtijs quàm hominibus eſſe præfinitam, potentioribus cedere: apud eosq; eſſe uictoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs ſubſidijs meliores, ceſſiſſe Romanis, qui niſi deum ſciſſent illis fauere, nũquam perpeſſi fuiſſent: ipſos uero concidentes adhuc reſiſtere, cum ex magna parte capta ſit ciuitas: ciues autem etiam ſi muros integros haberent, excidio pariter affecti ſunt. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidem conſumi populum, continuo uero etiam bellatores interituros: nam etſi Romani deſierint, & ab obſidione ceſſauerint, neque ciuitatem ſtrictis gladijs irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus aſſidere, quod horis ſingulis aleretur: niſi forte quoque contra famem arma caperent ac dimicarent, ſoliq; poſſent etiam clades ſuperare. His addebat optimum eſſe, ante intolerabilem calamitatem mutare ſententiam: dumq; liceret, ſalutare conſilium ſequi. Nec etiam antea geſtorum cauſa ſuccenſere Romanos, niſi ad finem uſq; inſolentes eſſent: natura eos eſſe in imperio mansuetos, atq; iracundiæ præferre quod utile eſt. Vtile autem putare, neq; ciuitatem uacuam uiris, neq; deſertam habere prouinciam: idcirco uelle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam ſalutem daturum ſi ui ceperit ciuitatem, præſertim qui nec in extremis ei dadibus rogati paruerunt. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti ſunt, fidem facere. Et quamuis perrumpi tutamina nõ poſſint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Ioſephum multi in muro ſtantes uituperabãt, multi uero cõuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebãt. Ille autem cum manifeſtis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles tranſit hiſtorias: O miſeri, uociferans, ueſtrorumq; auxiliatorũ immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quaſi quem alium ſi uicerimus. Quãdo autẽ non deus omnium cõditor, Iudæorum defenſor eſt, ſi lædantur? Non reſipietis? Vnde progreſſi pugnatis, quãtumq; auxiliatorem uiolatis?

Non

Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc ſanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit. Ego autem facta dei narrare auribus indignis horreſco: ſed tamen audite, ut cognoſcatis non ſolum uos Romanis, ſed etiã deo reſiſtere. Nechias, qui tunc erat rex Aegyptiorum, idemq; Pharao uocabatur, cum infinita manu deſcendit, reginamq; Saram materni noſtri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noſter? Armis credo ultus eſt iniuriam? Atqui ccc. & xviij. præfectos habebat, quorũ ſingulis infinita multitudo parebat. An ipſe quidem quieſcere maluit abſenti deo? Puras autẽ manus ad hunc locum tendens, quem uos polluiſtis, inuictũ ſibi auxiliatorem ad militiam legit. Nónne ſecũda ueſpera incorrupta regina remiſſa eſt ad maritum? Adorãs autem quem uos gentili cæde cruẽtaſtis, ac tremens, nocturnis ſomnijs Aegyptius exagitatus aufugit, auroq; & argento amantiſſimos deo donauit Hebræos. Dicam translata in Aegyptum maiorum noſtrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis ſubiacerent, armis ac manibus ulciſci poſſent, ſemetipſos deo potius permiſere. Quis neſcit Aegyptum repletam omni genere ſerpentium, omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuoſam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes noſtros cum præſidio incruentos, & ſine periculo deduci, quos deus ſibi ſacerdotes ducebat. Sed ab Aſſyrijs raptam nobis ſanctam arcam, Palæſtina & Dagon ſimulacrum gemuit, etiam tota gens quæ rapuerat: corruptis uero occultis corporum, ac per ea cum cibo uiſceribus exhauſtis, cymbalorum ac tympanorum ſono manibus noxijs reportarunt, ſanctum placationibus expiantes: deus erat qui hæc parentibus adminiſtrabat, propterea quod omiſſis armis ac manibus, eius ſe iudicio permiſere. Rex Aſſyriorum Sennacherib, cum totam ducens Aſiam ad hanc urbem caſtra poſuiſſet, manibus non humanis cecidit. Nam ab armis quieſcentes in uotis erant, & angelus dei in una nocte infinitum deleuit exercitum. Poſteroq; die excitatus Aſſyrijs dxxxv. milia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec perſequentes fugiebat. Scitis etiam in Babylone ſeruitium, ubi per annos lxx. populus exulans, non ante libertatem recepit, quàm eam dominus donaret, qui eos etiam eſt perſecutus, iterumq; auxiliatori ſuo ſacerdotum more ſeruiebant. Breuiter dicam, nullũ eſt operæpretium quod armis parentes noſtri perfecere, aut nõ ſine armis deo permiſſa poteſtate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici ſuperabant. Pugnantes uero, ſemper de ſpe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorum oppidum obſidente contra Hieremiæ prædicationem, Sedechias rex noſter cum eo congreſſus eſt, tam ipſe captus eſt, cẽq; cum templo ciuitatem uidit excindi. Atqui uidete, quãto ille rex ueſtris ducibus, eiusq; populus uobis erat mediocrior. Deniq; Hieremiã uociferãtem, inuiſos eſſe eos deo propter delicta quæ in eum commiſerãt, captum iri autẽ niſi traderent ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos (ut intus geſta prætermittã, neq; digne poſſum iniquitates ueſtras exponere) me, qui uobis ſalutẽ ſuadeam, quærimini, teliſq; appetitis irati, quod uos ueſtrorũ cõmonefacio peccatorũ, nec dici ea toleratis, quorũ quotidie facta cõmittitis. Idem tunc fuit, cũ Antiocho, qui dictus eſt Epiphanes, obſidẽte ciuitatẽ, multis modis offenſa diuinitate, maiores noſtri cum

armis

armis progreſſi,ipſi quidem in pugna perempti,oppidum uero ab hoſtibus direptum eſt:ſanctumq; per triennium ſexq; menſes penitus deſolatum eſt.Et quid pluribus opus eſt? Ipſos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? Nónne indigenarum impietas? Vnde ſæuire cœpimus? Nónne à ſeditione maiorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis deus indignos libertate ſubiecit? Deniq; tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale uos in ſanctum legesq; deliquerant, & maioribus ad bellum ſubſidijs utebantur,ſeſe tradiderunt.Antigoni autem filij Ariſtobuli neſcimus exitum? quo regnum obtinente, deus iterum captiuitate perſequebatur populum delinquentem.Et Herodes quidem Antipatri filius, Soſium & Romanum adduxit exercitum. Circundati uero per ſex menſes obſidebantur,donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt:direptaq; eſt ab hoſtibus ciuitas,ita nunquam genti arma data ſunt.Oppugnationi uero ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo,ut opinor,ſacri loci poſſeſſores iudiciũ deo de omnibus permittere:manusq; tunc humanas contemnere,cum à ſuperno ſibi iudice non recedant.Vos autẽ quid ex his,quæ legis conditor bene dixit,egiſtis? Quid,quod is execratus eſt,prætermiſiſtis? Quãtum autem illos,qui cito periere, impietate ſuperaſtis? nã occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidias atq; adulteria,rapinis,cædibus certatis,nouasq; maleficiorum excogitaſtis uias.Sanctum uero templum,factum eſt omniũ receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus,quẽ Romani ex tã longinquo adorabant,multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impij, hunc auxiliatorem ſperaſtis? Valde quidem iuſti eſtis,ſupplices,puriſq; manibus adiutorem ueſtrum rogatis? Talibus rex noſter precibus aduerſum Aſſyrium ſupplicauit, cum magnum illum exercitum deus una nocte proſtrauit? Similia uero Aſſyrijs Romani committunt,ut etiam ſimilem ultionem ſperetis.Nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia,ut uaſtitati parceret,ciuitatis neglecto iureiurando,ad incendium templi deſcẽdit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant.Et ſi hoc impetrauerint,neq; populantes ciuitatem,neque ſancta omnino tangunt. Concedunt autem uobis familias liberas & poſſeſſiones tenere,ſacrasq; leges ſaluas manere patiuntur.Inſania eſt profecto, ſperare deum talem circa iuſtos fore, qualis iniuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim ulciſci nouerit cum oportet. Deniq; Aſſyrios prima nocte, qua caſtra ciuitati admouerãt,fregit. Quod ſi etiã ueſtram progeniem liberaret, Romanos uero dignos pœna iudicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyrijs iraſceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo poſt illũ Soſius aſcẽdit,quo Galilæam Veſpaſianus excidit,poſtremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret.Sed neq; Magnus, neq; Soſius quicquam paſſi ſunt, & ciuitatem uictoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit,etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiã fontes nunc uberiores profluũt, qui prius uobis aruerant. Deniq; ante eius aduentum ſcitis & Siloam & omnes extra ciuitatem fontes adeo defeciſſe,ut ad utrunq; aqua mercaretur.Nunc autẽ ita hoſtibus noſtris largi ſunt, ut non modo ipſis & iumentis eorum,ſed etiam hortis ſufficiant.

Deniq;

Deniq; huius prodigij, & ante periculum factum eſt in excidio ciuitatis, quando ſupra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis ut opinor nihil tunc illi, quãtum uos impie nunc, commiſiſſent. Itaque ſanctis relictis, deum fugiſſe putauerim: hiſq; nunc adeſſe, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem uir domum flagitioſam fugiet, & domeſticos oderit: Deum uero malis ueſtris inhærere arbitramini, qui etiam occulta cõſpicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud uos tacetur? quid celatur? quid non etiam planum inimicis factum eſt? Iniquitates enim ueſtræ uelut in promptu neminem latent: inq; dies ſingulos, quis peior ſit, certamen habetis, atq; ita nequitiam, ut uirtutem demonſtrare cõtenditis. Veruntamen reliqua ſalutis uia eſt, ſi uelitis, & diuinitas confeſſis ac pœnitentibus ſolet ſeſe placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat uos patriæ iam dirutæ, conuertite oculos, & proſpicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidũ, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hoc flammas adduxit? quis hæc iam non eſſe deſiderat? Et quid eſt hoc quod ſaluum eſſe debeat dignius? ô lapidibus duriores. Si hæc non ueris luminibus cernitis, ſaltem familiarum ueſtrarum miſereamini. Verſentur in conſpectu cuiuſq; filij, coniuges, & parentes, quos paulo poſt aut bellum aut fames abſumpſerit. Scio quia unà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domuſq; olim dariſſima. Et fortaſſe propterea me quiſquam hæc ſuadere crediderit: Interficite illos, accipite mercedem ſalutis ueſtræ ſanguinem meum. Ipſe quoq; mori paratus ſum, ſi poſt me reſipiſcitis. Hæc Ioſepho uociferante cum lachrymis, ſeditioſi quidem neque animos flexerunt, neq; tutam ſibi mutationem fore iudicauerunt. Populus uero ad profugiendum commotus eſt: & alij quidẽ poſſeſſionibus ſuis, alijſq; rebus chariſſimis exiguo pretio uenundatis, ſolidos quidem, ne latrones eos deprehẽderent, tranſglutiebant. Qui uero ad Romanos elapſi fuiſſent, exonerato uentre habebant uſui neceſſaria. Titus autem pleroſq; per agros, quo uellet quiſq; pergere, dimittebat: idq; magis eos ad perfugium hortabatur, quod inteſtinis malis carebãt, Romanis conſeruire. Ioannes autem & Simon cum ſocijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obſtruebant: & qui uel umbram ſuſpitionis dediſſet, continuo necabatur. Ditioribus quidem manere etiam ſicut profugere, par cauſa erat pereundi: nam quaſi transfugere uoluiſſet, propter patrimonium quiſque occidebatur. Cum fame autem creſcebat deſperatio ſeditioſorum, & in dies ſingulos utrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem ſcrutabãtur domos. Et ſiquidem inueniſſent aliquid, eos qui negauerunt uerberabant: ſi uero nihil inueniſſent, quaſi diligentius celauiſſent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miſerorum, cum ea quæ ſolidis uiribus ſtarent, abundare cibo putarentur. Tabidi autẽ transfigebãtur: nec rationis eſſe uidebatur, ſtatim famè morituros occidere, multi uero dàm ſubſtantiam ſuã uno frumenti modio, qui ditiores eſſent, itemq; pauperes ordei permutarũt. Induſi deinde intimis ædiũ tectis, quidã ſumma penuria infectũ triticũ comedebãt. Panẽ alij cõficiebãt, ut neceſſitas metusq; monuiſſet. Et mẽſa quidẽ nuſquam apponebatur, ſed incoctum ſubtrahẽtes igni

cibum

cibum diripiebant. Miſerabilis autem erat uictus, dignumq; lachrymis ſpectaculum, cum potẽtiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cũ fames ſuper omnes clades haberetur: Nihil ſic perdit hominẽ ut pudor: nam quod reuerẽtia dignum eſt, in fame negligitur. Deniq; uxores uiris, & filij parentibus, & quod miſerrimum, matres cibum infantibus ex ipſo ore rapiebant, & marceſcentibus inter manus chariſſimis nemo parcebat, quin uitæ guttas auferret. Edentes uero talia nõ latebant, ſed ubiq; aderant qui iſta diriperent. Nam ſicubi dauſam domum uidiſſent, eos qui intus erãt, cibum capere hoc ſuſpicabantur indicio, ſtatimq; ruptis foribus irruebant, uictumq; iam cõtuſum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipſos faucibus ſtrangulãtes. Pulſabãtur autem ſenes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullaq; miſeratio uel cani capitis, uel infantiæ: ſed abſtractos pueros & ex buccella pendentes, humo allidebant. Si quis autẽ incurrentes anteueniſſet, quodq; rapturi fuerant deuoraſſet, tanquam læſi cruẽtiores erant. Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc extruentes genitalium uias, nunc uirgis acutis podices transfigendo. Horrendaq; etiam auditu quis patiebatur, in unius panis confeſſionem, & ut unum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec eſuriebant (minus enim crudele uideretur, quod neceſſitas imperaret) exercentes autem dementiam ſuam, ſexq; ſibi dierum uiatica præparantes, hisq; occurrentes, qui Romanorum cuſtodias agreſtis oleris herbarumq; gratia colligẽdarum nocte reperiſſent, cum iam ſe hoſtes euaſiſſe credebant, quæ attuliſſent eripiebant, multumq; ſupplicantibus, & horribile dei nomen implorantibus, ut aliquam partem ſibi concederent eorum, quæ cum periculo ſibi collegiſſent, nihil penitus dabant: gratumq; uidebatur, ſi ſpoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à ſatellitibus patiebãtur. Honorati uero ac diuites, ad tyrannos perducebantur, quorum alij inſidiarum falſò accuſati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator ſubornatus agebat, quod profugere uoluiſſent. Sic uero quem Simon expilaſſet, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliaſſet, eum Simon excipiebat: ſibiq; inuicem propinabant ſanguinem popularium, miſerorumq; cadauera partiebantur. Et dominãdi quidem erat cauſa in utroq; diſſenſio, ſcelerum uero concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, ſibi totum uendicans, non dediſſet, nequiſſimus uidebatur. Et qui non accepiſſet, uelut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruiſſet. Sigillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: ut autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem unquam talia perpeſſam puto, neq; ullam nationem poſt hominũ memoriam malitia ferociorem fuiſſe. Poſtremo etiam gentibus Hebræorum maledicebant, ut minus impij uiderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & ſeruos ſe, & degeneris gentis abortiones eſſe confeſſi ſunt. Deniq; ciuitatem ipſi euertere, & Romanos inuitos hanc triſtem admittere uictoriam coẽgere: tardiusq; uenientem in templum ignem penè traxere. Deniq; cum hi ardere ſuperiorem ciuitatem uidiſſent, neque doluere, neq; illachrymauere: ſed apud Romanos qui hæc paterentur inuẽti ſunt. Verum quæ per territorium geſta ſunt, poſtea cum rerum documentis dicemus.

De Iudæis

De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis. Caput XII.

TIto autem aggeres proficiebant, quibus à muro milites male afficerentur, parte uero equitatus directa, iussit per ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minime præda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus, nec dum enim seditiosis fieri posse sperabãt, ut cũ coniugibus ac liberis diffugerent: eósq; latronibus relinquere nõ patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehẽsi autem necessitate repugnabant, metu supplicij, seróq; uidebantur supplicare: post pugnam itaq; uerberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunq; etiã plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantámq; asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiam: maxime uero propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanq; similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autẽ diuersis modis suffigebãt, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quã cepissent, iam spatium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis uero tantũ defuit, ut ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerẽt, demonstrabant: & qui cõprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse ducebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec uerum cognosceretur, inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant: Multis autem captiuorũ Titus etiam manus abscindi præcepit, eosq; ad Iohannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderẽtur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, nec uere compellerent ad excidiũ ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata uoluntate, & proprias animas, & patriam tantã & templum, cuius participem non habebant. Simul autem dictis ageres circũeundo, operantes urgebat, ueluti facta uerbis nõ multo post secutura. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq; se contemnere damabãt, eamq; seruituti recte præferre: multa uero mala in Romanos facere dum sperant, nec se nec patriam curãtes, ut ipse diceret, perituros, mundumq; deo templum seruare, hoc melius esse, cuius & is securus sit qui incoleret, quem ipsi quoq; auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros, quibus facta non aderunt: finẽ enim dei esse. Talia conuicijs admiscentes uociferabãtur. Et inter hæc Antiochus quoq; aderat Epiphanes, multos alios armatos secũ ducẽs: & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur: omnes ætate pares & paulo magis proceres adolescẽtuli, more Macedonum instructi armis & eruditi, unde etiã nomen habebant, plericq; tamen famam gentis æquare non poterant. Omniũ enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenũ fieri contigit, prius q; fortuna mutaretur. Obstẽdit ille quoq; in senecta ætate, nul

Manus præcisæ multis captiuorũ.

Conuicia tum deorum in Titũ & milites.

lũ ante mortẽ beatũ dici oportere. Cæterũ filius eius adhuc eo uigẽte præsens se mirari aiebat, quidnã esset quod Romanos adire pigebat muros. Erat enim bellator ipse naturáq; promptissimus, tantusq; uiribus, ut multũ peccaret audacia. Cũ uero Titus ad hoc subrisisset, laboremq; cõmunẽ esse dixisset, sicut erat, Antiochus cũ Macedonibus in murũ impetũ fecit, & ipse quidẽ pro uiribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorũ, sagittis eos appetens, adulescentuli aũt omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi saucij recessere: hoc reputantes, quod etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mẽsis Maij, aggeres inchoati, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt, & unus quidem qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthiũ uocatur: alter uero à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uero legio, quæ supra memoratis præstabat, in septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnũ est quod appellatur Amygdalon. Adhuc aũt quintadecima legio, triginta descendentem cubitis, aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam uero admotis aggeribus, Iohannes suffossa intus terra usq; ad aggeres Antoniam uersus dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit, illatáque sylua pice ac bitumine illita, ignem immittit. Succensus autem fulcimẽtis, fossa repente subsedit, cumq; magno sonitu in ea aggeres decidẽre, ac primo quidẽ cum puluere fumus ex alto excitatus est, cum ignem ruina cõcluderet. Peræsa uero materia, qua premebatur flamma, iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat, molitionem Iudæorum ægre ferebãt, iamq; se uicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignẽ minus utile uidebatur, etiã si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo uero post, alios etiã aggeres Simon cum socijs aggreditur. Illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murũ cœperant. Testeus autem quidã ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Magassarius ex regalibus familijs Mariamnes, cũq; his Adiabenus quidam, filius Nabatæ, nomen habẽs ex fortuna Egiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarũt: Hisq; uiris neq; audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere, neq; magis horrendi. Nã uelut in amicos, non ut in agmen hostiũ excurrerent, nihil cunctati sunt aut substitere: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendẽre. Acti autẽ missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, q; ignis instrumenta corriperet. Sublata uero iam flamma, Romani quidem concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eos prohibebant, manusq; cum his conserebant, qui flammas extinguere conarentur, propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur, Iudæi etiã per flammas eos retinere certabant, & quàmuis feruens nacti essent ferrum, tamẽ arietes non amisere. Hinc autem auxiliantes flamma transijt, & aggeres iam occupabat incendium. Itaq; Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra descendunt. Iudæi uerò magis instabant, cum semper eorum numerus crescceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minusq́ue cautos habe-

Struthium.

Stagnũ Amygdalon.

Aggeres succensi.

haberẽt impetus,freti uictoria.Progressi autem usq; ad munimenta castrorum, prælio cum eorum custodibus decertabant. Est ergo quædam pro castris per uices stantium armatorum,& acerbissima in eos sanctio Romanorum,ut qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur: hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter,eorumq; necessitate simul ac pudore,plurimi fugientium redierunt,ballistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant,nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem: nam quoscunq; obuios habuissent,cum his congrediebantur Iudæi:& in spicula irruentes, incaute ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque his actis magis q̃ fidutia superabant,& Romani plus audaciæ quàm quod male tractarentur,cedebant.Iam uero Titus aderat ab Antonia,quo secesserat,locum aliis aggeribus prospiciens,multumq; increpatis militibus,si cum hostium muros obtinerent,in suis periclitarentur,& uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis,obsessorum paterentur ipsi fortunam,ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit:illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. Mixta uero acie,puluis quidẽ lumina,clamor uero aures exuperabat. Neq; autem amicum quisquã internoscere poterat aut inimicum.Iudæis autem non tam uirium fidutia,quantum salutis desperatione perseuerantibus,etiam Romanos pudor armorũ & gloriæ & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores.Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, uel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos,nisi præuento pugnæ momento,in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani somno tenebantur, quod tam longum laborem una hora perdidere,& multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo. Caput XIII.

TItus autem cum ducibus quid fieret,deliberabat.Et callidioribus quidẽ placebat,omni admoto milite ui muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse,uniuersi uero militis impetum tolerare non posse,uerum fagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri,gressus eorum tantummodo obseruantes,ac ne uictus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere,neq; cum hoste manu confligere:nec enim expugnari eorum confidentiã posse,quibus optatum est ferro procumbere,uel etiam sine hoc interficere, quæ sæuior est cupiditas: Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tãto cum exercitu, honestum non uidebatur:& pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri,impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus uero ciuitatis obseruari,operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq́ue difficultatem,ab exercitu posse,& propterea ad excursus incautum: contra manifestam uero uiam obseruatam,occultas uias excogitaturos Iudæos,tam necessitate q̃ locorum scientia.Si quid autem clàm esset illatum,diutius obsidionem trahendam, uerendumq;,ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci debere:tamen si celeritate uti

lũ ante mortẽ beatũ dici oportere. Cæterũ filius eius adhuc eo uigẽte præſens ſe mirari aiebat, quidnã eſſet quod Romanos adire pigebat muros. Erat enim bellator ipſe naturáq; promptiſſimus, tantusq; uiribus, ut multũ peccaret audacia. Cũ uero Titus ad hoc ſubriſiſſet, laboremq; cõmunẽ eſſe dixiſſet, ſicut erat, Antiochus cũ Macedonibus in murũ impetũ fecit, & ipſe quidẽ pro uiribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorũ, ſagittis eos appetens, adoleſcentuli aũt omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſere: hoc reputantes, quod etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus, fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mẽſis Maij, aggeres inchoari, uix nono & uigeſimo perfecti ſunt, cum totos dies ſeptem & decem laboraſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt, & unus quidem qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium ſtagnum, quod Struthiũ uocatur: alter uero à duodecima uiginti cubitis diſtans. Decima uero legio, quæ ſupra memoratis præſtabat, in ſeptentrionali parte opus erexerat, ubi ſtagnũ eſt quod appellatur Amygdalon. Adhuc aũt quintadecima legio, triginta deſcendentem cubitis, aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam uero admotis aggeribus, Iohannes ſuffoſſa intus terra uſq; ad aggeres Antoniam uerſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus, opera ſuſpendit, illatáque ſylua pice ac bitumine illita, ignem immittit. Succenſus autem fulcimẽtis, foſſa repente ſubſedit, cumq; magno ſonitu in ea aggeres decidẽre, ac primo quidẽ cum puluere fumus ex alto excitatus eſt, cum ignem ruina cõcluderet. Peræſa uero materia, qua premebatur flamma, iam darior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti ſtupor occupat, molitionem Iudæorum ægre ferebãt, iamq; ſe uiciſſe credentium & ſpes eo caſu refrixit, & in poſterum ſubuenire aduerſus ignẽ minus utile uidebatur, etiã ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus deuoratis. Biduo uero poſt, alios etiã aggeres Simon cum ſocijs aggreditur. Illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murũ cœperant. Teſteus autem quidã ex Garſi ortus, ciuitate Galilææ, & Magaſſarius ex regalibus familijs Mariamnes, cũq; his Adiabenus quidam, filius Nabatæ, nomen habẽs ex fortuna Egiras, cuius eſt interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarũt: Hiſq; uiris neq; audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere, neq; magis horrendi. Nã uelut in amicos, non ut in agmen hoſtiũ excurrerent, nihil cunctati ſunt aut ſubſtitere: ſed per medios inimicos facto impetu, machinas incendẽre. Acti autẽ miſſilibus, & gladiis detruſi, non prius à periculo demoti ſunt, cũq; ignis inſtrumenta corriperet. Sublata uero iam flamma, Romani quidem concurrentes è caſtris, auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eos prohibebant, manusq; cum his conſerebant, qui flammas extinguere conarentur, propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere, cum eorum tegmina cremarentur, Iudæi etiã per flammas eos retinere certabant, & quàmuis feruens nacti eſſent ferrum, tamẽ arietes non amiſere. Hinc autem auxiliantes flamma tranſijt, & aggeres iam occupabat incendium. Itaq; Romani flamma circundati, quoniam ſeruare poſſe opera deſperabant, in caſtra deſcendunt. Iudæi uerõ magis inſtabant, cum ſemper eorum numerus creſceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minusq́ue cautos habe-

Struthium.

Stagnũ Amygdalon.

Aggeres ſuccenſi.

haberẽt impetus,freti uictoria.Progressi autem usq; ad munimenta castrorum, prælio cum eorum custodibus decertabant. Est ergo quædam pro castris per uices stantium armatorum,& acerbissima in eos sanctio Romanorum,ut qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur: hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter,eorumq; necessitate simul ac pudore,plurimi fugientium redierunt,ballistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant,nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem: nam quoscunq; obuios habuissent,cum his congrediebantur Iudæi:& in spicula irruentes, incaute ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque his actis magis q̃ fiducia superabant,& Romani plus audaciæ quàm quod male tractarentur,cedebant.Iam uero Titus aderat ab Antonia,quo secesserat,locum aliis aggeribus prospiciens,multumq; increpatis militibus,si cum hostium muros obtinerent,in suis periclitarentur,& uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis,obsessorum paterentur ipsi fortunam,ipse cum electis militibus hostes à latere circumuenit:illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. Mixta uero acie,pulueris quidẽ lumina,clamor uero aures exuperabat. Neq; autem amicum quisquã internoscere poterat aut inimicum.Iudæis autem non tam uirium fiducia,quantum salutis desperatione perseuerantibus,etiam Romanos pudor armorũ & gloriæ & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores.Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, uel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos,nisi præuento pugnæ momento,in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani somno tenebantur, quod tam longum laborem una hora perdidere,& multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo. Caput XIII.

TItus autem cum ducibus quid fieret,deliberabat.Et callidioribus quidẽ placebat,omni admoto milite ui muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse,uniuersi uero militis impetum tolerare non posse,uerum fastigiis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri,gressus eorum tantummodo obseruantes,ac ne uictus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere,neq; cum hoste manu confligere:nec enim expugnari eorum confidentiã posse,quibus optatum est ferro procumbere,uel etiam sine hoc interficere, quæ sæuior est cupiditas: Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tãto cum exercitu, honestum non uidebatur:& pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri,impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus uero ciuitatis obseruari,operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq́ue difficultatem,ab exercitu posse,& propterea ad excursus incautum: contra manifestam uero uiam obseruatam,occultas uias excogitaturos Iudæos,tam necessitate q̃ locorum scientia.Si quid autem clàm esset illatum,diutius obsidionem trahendam, uerendumq;,ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci debere:tamen si celeritate uti

uelit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame uictos facillime capiendos, aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant: Quod si cuiq; magnum opus & inextricabile uideatur, eum considerare debere, quod neque paruum opus Romanus decebat facere: & sine labore magnum quid perficere, nec deo quidem facile sit: His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit, ambitũq; partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio, ad duces usque pertinebat, ducum uero certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cenopolim murum duxit. Hinc per Cedron ad Elæon montem reuertens, à meridie montem complectitur, usq; ad saxum, quod Peristereonos uocatur, eiq; proximũ collem, qui super uallem imminet, Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani põtificis monumentum, circundato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septẽtrionalem redit regionem. Eam cum præcessisset ad uici partem, cui nomen est Chebronicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis cõiunxit, unde cœperat. Murus quidẽ uno minus quadraginta stadijs erat. Adhuc aũt foris castella tredecim ædificata sunt: eorũ gyrus denis stadijs numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignum mensibus uideretur, celeritas uero fide careret. Muro autem circumcluſa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spatia circuibant.

Vrbs circundatur muro.

Ambitus muri Castella.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo. Caput XIIII.

IVdæis autem cum exeũdi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctáq; iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atq; infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adulescentes autem, ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorũ, per oppidum uolutabant: & ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autẽ funera, neq; poterant præ labore, & eos quibus aliqua uis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Deniq; super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusq; fati dies ueniret, & uiui properabant: neq; luctus in illis calamitatibus, neq; fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerẽtur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem, plenáq; mortuis nox comprehẽderat. Et latrones his acerbiores (domus em tantũ sepulchra erant) & cadauera spoliabant, & uelamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. Hisq; gladiorum mucrones propinabant: nonnul-

losq; iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Siquis autem manum rogasset, aut ferrum sibi cõmodari, quo famem euaderet, super-bissime negligebãtur. Animas uero eflantium quisq;, in morte templum obtuti-bus intuebatur, cum uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem, primo quidem sum-ptu publico iubebant mortuos sepeliri, cum odorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in ualles eos ex muro præcipitabãt. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaueribus uidit, altáq; sanie tabefactis corporibus defluentes, inge-muit: & extentis manibus, deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani uero, cum iam nemo seditiosorũ auderet excur-rere (nam etiam eos mœror, famésq; tangebat) dies lætos agebant: frumenti, alia-rumq; rerum necessariarum habentes copiam, de Syria proximisq; prouincijs. Multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimentorum abundantiam de-monstrantes, satietate sui famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltẽ hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter ma-teriam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima cõsumpse-rant. Ex nonagesimo uero stadio, milites alias congerebant: & ad Antoniam so-lam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atq; opus urgens, demonstrabat, quod in manibus eorũ latro-nes haberet. Sed illis pœnitudo planè perierat: & animis & corporibus separa-ti, utrisq; uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mãsueta, uel cor-pora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, reple-bantq; languentibus carcerem.

Iterum extruuntur aggeres.

De cæde Iudæorum intra & extra Hierosolymam. Caput XV.

DEnicq; Simon Matthiam quidem, per quem obtinuerat ciuitatem, excrucia-tum peremit. Boëthi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & cha-rus. Is, cum à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Iohannes accesse-rat, ut adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cũ eo prius habita pactione, aut aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciui-tatem, inimicum eũ æque atq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, ue-lut hoc simplicitate suasisset, productum eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate cõcessa, cum tribus filijs suis. Quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi, quàm filios obsecrantem: atq; hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuissent, gratiam po-stulantem, ut augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus, ita enim Si-mon Anano Magadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauil-latus si quid eum iuuarent, ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohi-buit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masabali, nobilis & scriba curiæ, uir fortis, ex Emmaus genus ducẽs, & cum his quindecim ex populo clariores ne-cabantur. Iosephi uero patrem conclusum asseruabant: missoq; præcone denun-ciant, ne quis in ciuitate degentium uel colloqueretur cum eo, uel in unũ ueniret, proditionis metu proposito: Et eos qui hæc cũ illo deflerent, ante questionẽ peri-

Matthias à Simone occiditur.

Ananias pontifex occiditur.

Iosephi pater.

mebant. Ista uidens quidam Iudas filius Dudi, unus ex numero præfectorũ Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiã misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousq; tãdem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámue salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat, Romani uero penè intus sunt, Simon autẽ bene quoq; meritis infidelis est: metusq; etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autẽ graue Simon patietur, si cum de se desperauerit, pœnas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, mane cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorũ quæ cogitauerat, proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat: illorum autem alij superbiam contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murum cum armatis accederet, antè rem Simon cognouit, turrimq; uelociter occupat, Romanisq; eos inspectãtibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq; circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statim attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptusq; esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, nihil quod ageretur intelligens. Seditiosi uero, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Dicitur autem hic nuncius per ciuitatem, ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, uere periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem ex Iotapatis hæc ait: certo se credere, nec enim uiuo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas: hũc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraſſet. Verũ ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neq; latrones refecit. Cito enim curato uulnere Iosephus resipuit: progressusq; clamabat, illos quidem non sibi multo post uulneris pœnas daturos, populum autem rursum ad fidem rogabat. Vnde populo quidem fiducia, seditiosis uero stupor incidit eiũs aspectu. Profugorũ autem alij, statim de muro necessitate prosiliebant: alij uelut ad pugnam cum lapidibus progressi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea cẽs intus pertulerant, fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerãt, uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. Aderant autem inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde uacuata replẽtes corpora disrumpebantur: nisi quod periti desideria cohibuissent, paulatimq; cibũ desueto corpori obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam enim apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autem (ut supra diximus) eò ueniebant, quod cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima uis auri fuerat in ciuitate. Deniq; duodecim atticis comparabant, quod antea uigintiquinq; ualebat. Verũ hac arte per unum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni uenirẽt. Arabum autem multitudo & Syri, scissis uentribus supplicium minitabantur. Et

Iosephus lapide uulneratus.

Mater Iosephi.

Interitus trãsfugarũ.

hac

hac ego dade nullam credo ſæuiorem contigiſſe Iudæis: una deniq; nocte duorũ milium patefacta ſunt uiſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſſiſſet autores circumfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorũ: multóque plures puniendi, q̃ qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliatorum ducibus, itemq; militum Romanorum (nam etiam militum quoſdã hæc tangebat inuidia) utriſq; iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committeret lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóq; facta: Arabi autem & Syri, primo quidem in alieno bello iure ſuo calamitatibus uterentur: deinde qui crudelitatem in cædibus & in Iudæis odra, Romanis aſcriberent: (hac enim quoſdam eorum milites infamia participare) & his quidem mortẽ interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. Ad legiones aũt literas dedit, ut ſuſpectos inueſtigarent, atq; ad ſe referrent: Verum profecto auaritia contemnit omne ſupplicium, ſæuiſq; hominibus lucrandi amor innatus eſt: nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur: imò uero hæc alias, & modum habentes metus, ſubiungit. Deus autem, qui damnauerat populũ, omnem uiam ſalutis ad interitum uerterat: deniq; id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occulte in profugos admittebatur. Et ſi quis trãſfugiſſet, circumſpectantes autem ne quis Romanorum uideret, eos ſcindebãt, & ex uiſceribus quæſtum nefarium trahebant. In paucis autem reperiebatur, & pleroſq; ſola ſpes cõſumebat. Hic quidem caſus, multos tranſfugarum ſeduxit.

De ſacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaueribus & fame. Caput XVI.

Donaria templi à Iohanne rapta.

IOhannes autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: multáq; donaria templi retinens, multaq; uaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & mẽſas, ne urceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiuſque uxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper tẽplum atque ornauerunt: Tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat, ad ſocios autem dicebat, ſine metu diuinis abuti debere, qui pro deo, q pro templo militarent, & ex ipſo ali. Propterea q̃ ſacrum uinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificijs reſeruabant, tutum erat effudiſſe. Nanq; in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore ungebantur & potabant. Nõ quidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios uenire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam eſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulgura, aut Sodomitana incendia paſſuram. Multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. Denique cum eorum pertinacia deſperata, totus populus interijt. Et quid opus eſt ſingulatim narrare clades? Annius Eleazari filius, tranſgreſſus ad Titum per unam portam, quæ ſibi credita fuerat, centum & quindecim milia, & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die caſtra propè ciuitatem poſita ſunt, ex die quartadecima menſis Aprilis, uſq; ad calendas Iulij. Hæc autem immenſa eſt multitudo: Nec tamen uel ipſe fuit appoſitus portæ, ſed publicã mercedem diuidens, mortuos ex neceſſitate numerabat. Cæteros enim propinqui ſepeliebant. Sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. Poſt hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum ſexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorũ

uero numerum minime posse comprehendi: cum autem pauperes ferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera essent inclusa: & frumenti quidem modium uenisse talento. Post ubi autem muro circũdata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, ut cloacas rimarentur, boumq; ueterem fimum alimentum haberent. Stercus inde collectũ, & quod nec uisui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidẽ audientes miserati sunt: seditiosos autem ne uidentes quidem pœnitebat, sed patiebantur usque ad ea progredi: Fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis erat & ciuitati.

Stercore boũ uesci sunt eo acti.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS.

De suffossione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum. Caput 1.

Lades quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi; postquàm populum fames ipsosque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & uisu horrenda erat, odoremq; pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium morarerur. Nam ueluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata, conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque superabantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabãt, tanquàm exprobrãtes deo (ut mihi uidetur) supplicij sui tarditatem. Non enim spe uictoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intrà uiginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis undique arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Iudæam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc uideret, continere lachrymas poterat, uel non gemere mutationem naturæ, quantũ pristinæ derogasset. Omnia nanq; insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: ne si quis subito aduenies, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. Nanque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis alios parare. Nam & materiæ defecerant, & labori quidem corpora militum crebris offensionibus cesserant.

Verum

Verum ciuitatis cladibus tristius Romani q̄ ciues in ea degentes afficiebantur. Ad mala enim quæ hinc accedebant, etiam pugnatoribus nihilo segnius utebantur. Sed eorum spes frangebatur, cum aggeres insidijs, machinæ soliditate muri, manus uero conflictus audacia repugnātium superaretur: & præcipue, quod cū seditione famēq; ac bello, totq; malis, præstantiores Iudæorum animos inueniret. Virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, inuictā uero animorum magnitudinem, quæ calamitatibus aleretur. Nā quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad uirtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias præparabant. Iohannis autem factio, apud Antoniam simul & futura timebat. Si diffideretur murus cauebat: & antequam arietes admouebantur, operibus instabat, nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauere. Nā primum ne concordare quidem eorum uidebatur consilium, paulatim & per interualla, & conctanter, non sine metu prosiliētium, neq; Iudæorum more, ut breuiter dicā. Deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores progressi, q̄ solebant, etiam Romanos solito promptiores offendere: qui pro corporibus quidem atq; armis ita undiq; aggeres sepsere, ut nusquam igni aditum relinquerent. Animum uero ita confirmauerūt, ne quis loco anteq; occumberet, moueretur. Nā præter omnium rerum desperationem, si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia cum illis faciebant in prosilientes delata: & qui ceciderat, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores efficiebat. Qui uero intra teli iactum uenire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremū alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis, Romani machinas admouere: q̄uis ab Antonia saxis atque igni ferroq; peterentur, & quodcunque hostibus telū necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinasq; contēnerent, tamen eas applicare prohibebāt Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cū nullis periculis desuper uenientibus lassarentur, arietum opus urgebant. Cum uero inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, alij scutis super corpore concameratis, fundamēta manibus & uectibus suffodiebant. Itaque saxis quatitur obstinato labore concussis. Quietem utriq; nox attulit, & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Iohannes aggeribus insidiando, murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Parum præter spem utrorumq; animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus memoria esse oportebat, quod ruina præter spem accederet, & aduersum eā præcauti non fuerant, tāquam mansura esset Antonia confidebant. Romanorū autem inopinatam lætitiam sub celeri subuersione natam, conspectus alius mutus, quem intrinsecus Iohannes ædificauerat, cito restrinxit. Veruntamen prior

Tentata expugnatio.

Casus muri.

facilior

facilior impetus uidebatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antoniam ſatis eſſe infirmiorem (murus quoq; recens erat) cito deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quod ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus uero ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promiſſis ſæpe quidem periculorũ naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in unum congregatos forti-

Oratio Titi ad milites.

ſſimos experiebatur, dicens: O commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperte & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. Exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem uobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quod autem uel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare difficillimis rebus, pulchrumq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum, ſi quæ primi fortiter fecerint, proſequar. Primum quidem uos illud hortetur, quod nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorum patiens animus, & in aduerſis rebus dura cõſtantia. Romanos enim eósq; milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem uincere conſuetum eſt: à Iudæis manu uel animo ſuperati turpiſſimum eſt, idq; in fine uictoriæ, cum etiam dei nitamur auxilio. Nanq; offenſionis noſtræ Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore dei ueſtrisq; uirtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorumq; ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira dei, noſtrumq; adiumentum. Igitur non ſolum deterioribus inferiores uideri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, uobis non conuenit. Quopacto autem non turpe uideatur, Iudæos quidem (quibus non magni pudoris eſt uinci, qui ſeruire didicerint) quo minus in poſterum patiantur, mortem contemnere: atq; in nos medios frequenter excurrere, non uictoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: uos autem totius penè terræ marisq; uictores, quibus etiam non uincere probro habetur, otioſos cædentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famam ac fortunam cum his armis operiri: maxime cum paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Deniq; iam in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatẽ. Nam & ſi pugnandũ ſit aduerſum intus poſitos, quod nõ arbitror, attamen capta hac reſpiratione hoſtium, incedere uictoriam nobis pleniſſimam repromittit. Et ego prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidere: & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortẽ aliter ſentiẽtibus imprecabor, quorum anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim uirorum fortium neſcit, quod animas in acie, ferro, corporibusq; abſolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manesq; ſe bonos ac propitios heroas, uidendos offerunt poſteris ſuis. Quas uero morbus corporis tabesq; conſumpſerit, & ſi maxime probris ac piaculis purgatæ ſunt, ſubterraneæ tenebræ operiũt, altáq; obliuio ſuſcipit, & corporis ſimul ac uitæ ac memoriæ fine circũſcriptas. Quod ſi neceſſario mors homini decreta eſt, ad hucomni morbo leuius eſt ferri miniſterium, cui nõ uideatur ignauũ negare uſui, quod debito redditurus ſit: Et hæc quidẽ ueluti ſeruari nequeãt, uel qui conati fuerint, proſecutus ſum. Eſt autẽ ſalutis ſpes in maximis quoq; periculis, qui uirilem animum gerunt: Primum enim quod decidit patet inceſſu: Deinde totum quod

ædificatum est,facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus aggredientes,alius alij pro adhortatiõe fiet atq; subsidio, uestráq; obstinatio in breui animos hostium franget:ac fortasse nobis,si eam tantum ceperimus,incruenta res efficietur: Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. Si uero dàm, uel etiam per uim aliquid egerimus, semel quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat,nisi qui primus hoc fecerit,inuidendum remunerationibus fecero: & qui uixerit quidem similibus præsit: beatissima uero præmia sequãtur occisos. Talia dicente Tito,cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum uero unus,qui in cohortibus militarent,Sabinus quidã,genere Syrus, uir & manu simul & animo fortis apparuit:licet si quis eũ ante uidisset,quantum ex habitu corporis,ne specie quidẽ militem esse credidisset. Erat enim colore nigro,exilis habitudine: sed anima quædã heroica in macro corpore,itaq; angustiore uiribus suis,habitabat. Cũ primus itaque surrexisset:itaq; dedo me,inquit, tibi alacri animo Cæsar,& ante omnes in murum ascendo:atq; opto quidẽ,ut uires ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. Quod si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit:sed quod sic decreuerim,pro te moriturũ. His dictis,& scutum læua manu capiti prætendens, strictóq; dextera gladio,circa horã diei sextam murum petebat. Sequebãtur autem ex alijs,qui soli eius uirtuti æmuli esse cupiebant, undecim uiri. Multo autẽ omnes antecedebat diuino quodã impetu excitatus,cũ de muro custodes iaculis & sagittis undiq; insinitis appeterẽt, atq; ingentia saxa deuoluerent,qui nonnullos de undecim deceperũt. Sabinus autẽ missilibus occurrens,licet obrueretur sagittis, non tñ ante impetũ cohibuit,q; summa muri prehenderet,hostesq; in fugã uerteret. Viribus autẽ eius atque animi pertinacia territi,pluresq; ascendisse rati,non steterunt. Qua in re fortunã quis,ueluti uirtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat,non incusauerit? Siquidẽ hic uir neq; ab incepto erauit,& offensione lapidis cũ maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est,ut Iudæi reuersi,ubi solum & iacentem uidere, ex omni eũ parte iaculis peterent. Ille genibus nixus, & scuto protectus,primo quidẽ ulciscebatur hostes,multósq; ad se appropinquantes sauciauit:uulnerũ autem multitudine remisit dexterã:& ad extremum, priusq; redderet animã sagittis est obrutus, uir dignus, pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur. Pro mẽsura uero cœpti facinoris,cecidit. Cæteri autem tres penè iã summa tenentes,obtriti lapidibus perierunt,& octo sauciati detracti,& in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Sabinus murũ conscẽdit.

Sabinus sternitur.

Romani Antoniam inuadunt,& à Iudæis repelluntur. Caput II.

BIduo autem post,uiginti de numero excubantium,per aggeres militũ congregati,signiferum ordinis sui,& duos quosdã ex ala equitum,& tubicinem unum ad se uocant:nonáq; noctis hora per ruinas ad Antoniã otiose procedũt: occisis autem primis custodibus somno oppressis,murum obtinẽt, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito excitantur,& fugiunt priusq; multitudinem quæ murũ ascenderat,cernerent. Nam & timor illis,& tuba imaginem quandã,ut magnum hostium numerum ascendisse crederẽt,ostendit. Cæsar aũt signo audito,propere armat exercitum: & cum ducibus primis lectorum

ctorum caterua comitatus, aſcendit. Cũ autem Iudæi ad templum interius confugiſſent, ipſi quoq; per cuniculũ irruperunt, quem Iohannes aduerſum Romanorum aggeres aperuerat. Diſpoſitiq; amborum agminum ſeditioſi, tam Iohannis q̃ Simonis, arcebant eos ſumma ui atq; alacritate repugnandi. Siquidẽ excidij finem putabant, locum ſanctum penetraſſe Romanos, quod & his uictoriæ principium fuit. Ad ipſum autem adytum ualidiſſima pugna committitur: his quidem templum ui occupare certantibus, Iudæis uero Antoniã uerſus eos repellentibus. Et ſagittæ quidem atque haſtæ utriſque inutiles erant, ſtrictis autem enſibus dimicabant. Neque conflictu diſcerni poterat, ex qua parte quiſque pugnaret permixtis uiris, & propter anguſtias permutatis, cum & uocis intellectum magnitudo confunderet, multáq; mors eſſet utrinq;, armáq; ſimul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem ſi bellum fluens grauaſſet alterã partem potiorum, exhortatio & inferiorum conqueſtio naſcebatur: Neq; aut fugæ aut perſecutioni locus erat: ſed propinquæ mutationes confligentiũ, & indinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui uero inter primos ſtetiſſent, aut occidendi aut moriendi neceſſitatem habebant, quod refugere non dabatur. Nam & poſteriores utriuſque partes, ſuos in frontem urgebant, nullumq́ue inter dimicantes bello uacuum interuallum reliquerant. Cum aũt Iudæorũ animi Romanorum peritiam uincerent, iamq; omnino tota acies pelleretur (ex nona enim hora noctis ad ſeptimam uſque diei pugnabãt) hi quidem ſimul omnes excidij periculum pro nutrimento uirtutis habebant: Romani uero exercitus parti (nondũ enim aſcenderant agmina, illiſq; ſpes pugnantium nitebatur) ſatis eſſe uiſum eſt in præſentia, Antoniam obtinere.

Vincũtur Romani.

De Iuliano Romano milite inſigni fortitudine. Caput III.

Fortitudo Iuliani.

IVlianus uero quidam hecatontarchus ex Bithynia non ignobilis, quem in ſollo bello & armorum peritia, & uiribus corporis, & cum ſpiritu omnium fortiſſimum ipſe cognoui, ubi Romanos iam cedere & male repugnare conſpexit: propter Titum autem qui apud Antoniã ſtabat, ſubito proſiliit, iamq; Iudæos uincentes ſolus ad interiorem uſq; templi angulum perſecutus eſt. Fugiebat aũt uniuerſa multitudo, neq; uim eius neq; audaciam hominis eſſe opinãtes. At ille per medios ruens, quo alios aliò diſiecerat, per ipſos quem occupaſſet interficiebat: eáque facie nihil Cæſari admirabilius, aut alijs horribilius uiſum eſt. Verũ & ipſum profecto fata perſequebantur, quæ ab homine uitari non poſſunt. Calceos náq; habens, creberrimis atq; acutis clauis, ut cæteri ſolent milites, fixos, dum ſtrato ſaxeis cruſtis ſolo occurreret, labitur: magnóq; cũ armorum ſono deiectus, in tergũ fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia ſublatus eſt, ſaluti eius metuentium: Iudæi uero multis ſimul gladijs & haſtis undiq; feriebãt. Ille autem multam quidem ferri uim ſcuto excipiebat: ſæpe autem conatus erigere, percutientium multitudine reuolutus eſt, & iacens tamen gladio multos percuſſit. Nec enim cito peremptus eſt, quãdo galea & thorace omnia membra neci opportuna ſeptus erat. Nanq; diu ceruicẽ contraxerat, donec conciſis alijs eius membris remiſit uires, cum ei nemo auderet ſuccurrere. Nimius autem dolor Cæſarẽ

Caſus Iuliani.

tenuit.

tenuit, ubi tantæ fortitudinis uirum in conſpectu tantæ multitudinis uidit occidi, & quod locus ſe quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne poſſent, metus impediebat. Iulianus quidem diu cum morte lactatus, cum non paucos interfectorum ſuorum ſaucios reliquiſſet, ægre peremptus eſt: magna ſui gloria, non apud Romanos tantum & Cæſarem, uerum apud hoſtes quoque relicta. Iudæi uero etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam uerſos, in Antoniam conduſere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas qui dem Aegyptius, ex agmine Ioannis: ex parte uero Simonis, Malchius, & Militonis filius Iudas, & Ioſue filius Iacobi duces Idumæorum: Zelotarum uero fratres duo iuuenes, Arſimon & Iudas. *Fortes Iudæorum.*

Ioſephi oratio pro deditione Iudæorũ & profugiũ eorũ. Cap. IIII.

TItus autem militibus ſuis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémq; aſcenſum cuncto exercitui præparare. Ipſe uero Ioſepho ad ſe uocato (nanque audierat eo die, qui erat menſis Iulij ſeptimus decimus, diuinam obſeruantiam, quæ entelechiſmos uocatur, uirorum penuria defuiſſe, eáq; re populum nimis dolere) iterũ dici Ioanni præcepit quæ ante mandauerat: quod etiam ſi quis eum pugnandi ſæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret: dummodo non unà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum: ſanctum tamen locum uiolare deſineret, neúe in deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi uellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaq; Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, unde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multũ autẽ ab his quo patriæ parcerent precabatur, ignémq; depellerent iam templo cõtiguũ, deóq; uota redderent cõſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tegebatur. Multis autem conuicijs tyrannus, Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremo addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam dei ciuitas eſſet. Atq; cum exclamatione: ſanè uero inquit Ioſephus, eam puram deo conſeruaſti, inuiolatáq; ſancta manſere: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicq; impium deliquiſti: ſed ſolennitas ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impiũ eum hoſtem putabis: deum uero, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas, qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem: cum alieni quidem, hoſtéſq; impietatem tuam corrigant: tu uero Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has ſæuior inueniaris. Atqui Ioannem etiam quidem pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonorúmq; tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt. Iechonias rex iudæorum, qui quondam Babyloníjs bellũ ſibi inferentibus, ſponte ciuitatem priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua uoluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, deiq; domum uideret exuri, ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: eumque memoria tranſmiſſa per ſecula, ſemper nouam immortalitatem poſteris tradit. Bonum ò Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem ueniam quoq; tibi à Romanis ſpondeo, dum me- *Fundamenta Antoniæ diruuntur.* *Ioſephus rurſus hortatur deditionem.*

mineris,quod non gentilis moneam,& Iudæis iſta promittam,ſpectaríq; oporteat,qui ſit autor,& unde conſilium. Abſit enim unquam me ita captiuum uiuere,ut genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíq; maledicis.Etiam acerbiora mereor,qui hæc aduerſus fata ſuadeo,deíq; ſententia condemnatos ſeruare contendo.Quis ignorat ſcripta ueterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere,cum quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantum,ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè,deus ipſe cũ Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, tótq; ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lachrymis proſequente,uox eius ſingultibus interrupta eſt.Et Romani quidem miſerati dolorem, admirati ſunt. Ioannes autem eíúsq; ſocij magis contra Romanos iritabantur, illũ quoq; capere cupientes.Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio: & nonnulli quidem ſeditioſorũ cuſtodias formidantes,locis ſuis manebant,iamdudum certi de ſuo pariter & ciuitatis exitio.Fuerunt autem,qui capto diſceſſionis tempore,ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Ioſippus & Ieſſe.Filij uero pontificum, tres quidem Iſmaëli,cui apud Cyrenem fuerat caput abſciſſum,& Matthiæ quatuor: alterius uero Matthiæ unus,qui poſt interitũ patris aufugerat,quem Simon Gioræ cum tribus filijs,ut ſupra dictum eſt,interemit.Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eósq; imperator cum per alia humane ſuſcepit,tum ſciens alienigenis moribus illic uerſari moleſtum eſſe, in Gophnam dimiſit,ut ibi manerent: interim munitas etiam pollicitus poſſeſſiones cuiq; peracto bello redditurum eſſe. Illi quidem in deſtinatum municipium læti cum omni cautione diſcedunt.His autem in ciuitate non uiſis,rumor ſeditioſis iterũ diffamatus eſt, quod Romani tranſfugas occidiſſent,ut hoc metu uidelicet à fuga reliquos deterrerẽt. Et pauliſper quidem hæc calliditas eorum ſicut antea ualuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rurſus autem, poſtquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Ioſepho murum circumire,& populo conſpici iuſſit,multi ad Romanos fugiebant.In unum uero congregati,& ante Romanos ſtantes, cum lachrymis atq; ululatu ſeditioſos rogabant, ut primo quidẽ paucos in ciuitate Romanos ſuſciperent,patriamq; ſeruarent. Si hoc diſpliceret, ſaltem de fano certi exirent,templúmq; ſibi liberarent. Nec enim auſuros ſine maxima neceſſitate Romanos ignem ſanctis immittere.His illi magis aduerſabantur,multáq; in tranſfugas uociferati conuicia, ſupra ſacras portas iacula & baliſtas & ſaxorum diſpoſuere tormenta, ut omne quidem circum fanum ſpatium multitudine mortuorum ſepulchro,templum uero ipſum caſtello ſimile uideretur.In loca uero ſancta & inacceſſa,cũ armis adhuc,& manibus gentili cæde calentibus, inſiliebant:& ad hanc proceſſere legis iniuriam, ut quã Iudæos indignationẽ oporteret exercere, ſi hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria ſacra temerantes,uterentur Romani milites. Nemo tamen fuit eorum, qui non cum honore templum aſpiceret, atque adoraret: latronésque optaret,antequam intolerandum malum contingeret,pœnitere. Titus autem dolens uicem eorum, iterum Ioannem eiúsque ſocios increpabat, dicens: Nónne uos ò ſceleratiſſimi, cancello ſancta loca protexiſtis?

Multi Iudeorũ profugiunt ad Romanos.

protexistis? Non literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicit? Nō eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos cōculcastis ò nocentissimi? Aut templū & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum ante aspexit, (nunc enim neminem credo) itémq; testor & exercitum meum, & Iudæos qui apud me sunt, & uosipsos, quod non ego uos uiolare hæc compellam: quin & si locum acies uestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorum, neque quicquam in eius contumeliam faciet. Seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorū. Cap. V.

HAec Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seipsos miserari eos, neq; templo parcere perspiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed uniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis enim de singulis centurijs uiris fortissimis, lectis etiam chiliarchis, singulis millenos attribuit: hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoq; in armis esset, unáq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinē ducumq; dicta cōtinuerunt. Plus enim operis eū in Antonia sedentem, quàm militum certamina facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos ballatores: His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, ut de eorum uirtute iudicaret, ne aut fortis quispiam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora, qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speluncam, de Antonia, quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, ut sperabant, somno oppressos inuenere custodes: sed excitatis cum clamore, confestim manus conseruere excubitorum intus. Mane autem cæteri cateruatim excurrêre. Itaq; primorum quidem impetū excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen propriū incidebant, multisq; suorum uelut hostibus utebantur. Vocis nanq; agnitionem confusus partim clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenq; sine discretione feriebant. Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi uero disiecti, tam impetus quàm recessus temere facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alij demonstrabant: cum reuertentem suum quisque per tenebras, Romanum quasi aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque lapidibus agerentur. Neutri uero cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant. Illumque diem sibi quisque promotionis

Iterum Ro. insadunt urbem

Titus spectator pugnæ.

initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Iudæis autem & proprium cuiuſque periculum, & quod templo metuerent, miniſtrabat audaciam: quod tyrannus ſtans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerunque pugnatum eſt, ſed cito & breui momento prælia mutabantur. Neutra enim pars prolixum fugæ ſpatium uel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: erátque ueluti quoddam belli theatrum. Nec enim uel Titum uel alios, qui unà erant, quicq; eorũ quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremo nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei diſſoluti ſunt. Cum neutri eo loco, unde pugnam iniere, certa fuga ceſſiſſent, uerum mediam in ancipiti prælio uictoriam reliquiſſent, Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt: Iudæorum partis quidem Simonis, Iudas Marion filius, & Simon Ioſiæ: Idumæorum uero Iacobus, & Simon alter Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſocijs, Getheus & Alexander: de Zelotis autem, Simon filius * Tagiræ. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam uiam uſque ad templum compoſuit. Admotáque munro agmina, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad ſeptentrionalem orientémque ſpectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem, inter duas portas ædificatũ. Aliorũ duorũ unum contra portam occidentalem templi exterioris, alterum ab Aquilone. Magno tamen opus cum labore ac miſerijs proficiebat, cum materias ſexcenteſimo uſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidijs lædebantur, cum ipſi quidem uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uero propter deſperationem ſalutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quotiens ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant: quos Iudæi per cuneos irrumpentes rapiebant. Itaque dum id crebro fieret, Cæſar exiſtimans, quod erat uerum, negligentia ſuorum magis quàm Iudæorum uirtute rapinas contingere, triſti animaduerſione cæteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: unóque milite, qui equũ perdiderat, morte damnato, eo metu equos ſuos cæteris cõſeruauit. Nunquam enim eos poſt hæc in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templũ oppugnabant, aggerésque erigebant. Altera uero die poſt eorum aſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinæ defecerant, & fames urgebat, congregati, in præſidia Romanorum, quæ Elæon montem uerſus collocata erant, circa undecimam diei horam impetum faciunt. Sperabãt enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis cauſa quieſcentes, facile decipi poſſe. Verum cognito illorum conatu, Romani de propriſs cuſtodijs celeriter collecti obſtabant eis, murum tranſcendere ac perrumpere uiolenter ambitu conatis. Conflato autem uehementi prælio, multa quidem & alia ab utraque parte fortiter geſta ſunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi uero immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autẽ his pudor erat, illis neceſſitas. Nam & amittere Iudæos, ueluti laqueis irretitos, Romanis turpiſſimum uidebatur: & illi unam ſpem ſalutis, ſi murum ui perrumpere poſſent, habebant. Ibi tum quidam ex ala

Anceps pugna.

Alijs Iairi.

Aggeres ex tracti.

equitum

equitũ, Pedanius nomine, Iudæis in fugam uersis, atque in uallem coactis, equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undique septum, talo comprehensum: Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ uim, itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captum, quia murum aggredi tentauerat, supplicio affici iussit. Et ipse quidem templi oppugnationem curabat, utq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Iudæis aduersis prælijs male tractatis, tumescente paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore, sola membra peste occupata, præuenientes, ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientẽ pertinens, Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad uiginti ferè cubitos abrupere, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post idus prædicti mensis, uicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & usque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt: neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium bellum. Hisdem autem diebus, quidam ex Iudæis uir, & corpore breuis, & uultu despicabilis, tamque genere quàm rebus alijs uilissimus, Ionathes nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent, ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uero non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus, neque deum habere placabilem: & cum his in discrimen uenire, quos neque uincere magnum sit, & uinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Cum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, erat arrogantissimus quidam & superbus è Romanis, ex ala equitum, nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsulte prosilijt, & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit: sed à fortuna proditus est. Lapsum enim Ionathes interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextráque cruentum gladium corruscabat: armisque cum fremitu concussis exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem, quidem Priscus centurio sagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor uarius excitatus est. Ille autem dolore in uertiginẽ tortus, supra corpus hostis incubuit: bellicq; felicitatem ratione carentem, quàm uelox ultio sequeretur ostendit.

Pedanius.

Porticus incensa.

Pudens cadit.

Ionathes à Prisco occiditur.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Argorio quodam. Cap. VI.

SEditiosi uero templum tenentes, aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis,

huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpatium, quod inter culmẽ & trabes erat uacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuere. Deinde uelut oppreſſi cedebãt. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. Qui uero prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verum porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. Excitata undique ſubito flamma, Romanos, & qui extra periculũ ſteterunt, ingens ſtupor inuaſit: & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti, ſemetipſos in oppidum, alij uero in hoſtes præcipitabãt: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, illico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendiũ: alij ferro flammam antecedebant. Statim uero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem uero, licet præ morientibus indignaretur, quod iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cumque nemo prohibere poſſet incendium, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiuſque uoces & affectiones quiſque, uelut aliquam prædariſſimam ſepulturam, ſecum afferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſere. Obſeſſi autem, Iudæis cum diu faucij reſtitiſſent, poſtremo uniuerſi cecidere. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine * Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria qui periere, omniũ tamen fortiſſimus demonſtratus eſt. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater uero eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanámque militiam dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit: ſublatóque altius gladio, ut ab utriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum quos ignis obſederat, Argorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara uoce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredẽ te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem qui ſe in eum proiecerat, uixit: Lucius uero pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus ſolo alliſus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterũ tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúnq; loca morésq; hominũ neſcientes lædebantur. Exuſta eſt uero porticus ad turrim uſq; Ioannis, quam ille belli tempore, quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes quæ in Xyſtum ducerent ædificauerat. Reliquum uero Iudæi, quoniam cõſumpti fuerant qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticũ quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem uſque totam incendunt: cõtinentem angulos eius, quæ appellatur Cedron, ſuper uallem ædificata: unde etiam profunda erat, & horribilis eius altitudo.

Romani flammis exuſti.

Alias Longinum, Logiſton.

De fame Iudæorum. Caput VII.

CIrca templum quidem ita res ſe habebant. Eorum uero qui per ciuitatem fame cor-

me corrũpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. In dies nanque ſingulos, ſi uel unquam aliquid cibi apparuiſſet, bellum illico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus ueniebant, miſeris diripientes animis uiaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos uiderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem forte cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate uictus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant: omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere paciebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuere, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quinetiam fœni ueteris laceramenta, uictui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor atticis uenundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? factum enim relaturus ſum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu uero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteri æſtimarent, niſi teſtes multos haberem: & fortaſſe aliquam patriæ referrem gratiam, parcius ea diſſerens, quorum fata perpeſſa eſt.

De muliere quæ per famẽ filiũ coxerat. Caput VIII.

MVlier quædam ex plebe trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia, de uico Vatezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine fugiens, in Hieroſolymam recepta, cum cæteris obſidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias uero conditorum, & ſi alimenta reperiſſent, irrũpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: proptereáq; ſæpiſſime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe uehementius iritabat: cum neq; iratus, neque miſerans, eam quiſquam uellet interficere. Sed uictum quidem patrando alijs parabat: undiq; autẽ adempta iam erat ei etiam reperiendi facultas, famésq; uiſceribus & medullis irrepſerat. Plus uero quàm fames iracundia ſuccendebat. Igitur ui animi ac neceſſitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur, raptóque filio, quem latentem habebat, miſerum te, ait, infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud Romanos etiam, ſi uixeris, ſeruiturus es: fames autem præuenit ſeruitutem: his uero ſeditioſi ſæuiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humanæ uitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum. Et hoc ſimul dicens, occidit filiũ, coctúmq; medium comedit. Adopertum autem reliquum ſeruauit. Ecce aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet oſtenderet, minabantur. Illa uero bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit atque dementia, uiſuq; ipſo diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt uere filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo ut ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores: Quod ſi uos pietatem colitis, & mea

Filium à matre coctum.

& mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc ſolum timidi, uixq; hoc cibi matri ceſſere. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & unuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priuſquam id paterentur interijſſent. Cito autem Romanis nunciata eſt illa calamitas, eorúmque alij non credebant, alij miſerebantur, multos autem uehementius eius gentis odium cepit: Cæſar autem ſuper hoc deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eiſque liberam propoſuiſſet omnium obliuionem quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſacietate atque opulentia famem optaſſe: & qui propriis manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi uictus, ruina ſeſe patriæ operturum: neque relicturum in orbe terræ, ut ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic ueſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta deberi: qui nec poſt eiuſmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, deſperationem hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam pertuliſſent, quibus antequam ea paterentur, mutare ſententiam ſperabantur.

De expugnatione muri & incendio templi. Caput IX.

OCtauo autem die menſis Auguſti, cum duæ legiones aggeres perfeciſſent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iuſſit: cum diebus antè ſex, qui firmiſſimus erat, aries, parietem ſine intermiſſione pulſando, nihil omnino profeciſſet. Verum & huius & cæterorum magnitudinem ſtructura lapidũ ſuperabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta ſuffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere. *Scalæ muris admotæ.* Ab interioribus autem portæ ſuſtinebantur: iámque diu manſere, donec inſtrumentorum & uectium conatibus deſperatis, Romani ſcalas porticibus applicuere. Iudæi uero præuenti, ne eos ſubire prohiberent, cum his congreſſi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios ſubſidio trucidabant. Multos de ſcalis egredientes, priuſquam ſe ſcutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant. Nonnullas autem ſcalas armatorum plenas, in latus deijcientes, declinabant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes ſequabatur. Alij ſignis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauiſſimæ fore turpitudini ducentes. Poſtremo tamen Iudæi & ſignis potiuntur: & eos, qui unà aſcenderant, interficiunt. Cæteri uero clade intereuntium perterriti deſcendunt. Romanorum quidem nemo, no aliquo facto opere, procubuit. Seditioſorum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem, cum uideret ſe alienis & templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis ſubij- *Transfuge.* ci iuſſit. Inter hæc autem ad eum profugi ueniunt, Ananus ex Emaus, Simonis ſatelles crudeliſſimus, & Archelaus filius Magadati: idcirco ſperantes ueniam, quod Iudæos uictores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Iudæos

crudelitatem

crudelitatem audiuit,utruncꝫ obtruncare decreuit. Dicebat enim neceſſitate,non uoluntate ueniſſe:nec ſalute dignos eſſe, incenſam ipſorum cauſa patriam deſerentes. Veruntamem cohibuit iracundiam fides,cóſcꝫ dimiſit:ſed nõ eo loco habendos,quo etiam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant, liquefactóꝫ argento,cito lignum flammæ abſumpſerant,cum ſubito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis uero ignem circum ſe uidentibus, corpora ſimul animæcꝫ ceciderunt: & ſtupore attoniti,adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus eſt: ſtantes uero aſpiciebant,nec tamen his quæ abſumerentur dolentes:ſaltem ut quod reliquum eſſet, ſaluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die,& quæ ſecuta eſt nocte,creſcebat incendium: paulatim enim nec ſimul undicꝫ inflammari porticus potuerunt. Poſtero autem die Titus partem militum iuſſit incendium reſtinguere, pércꝫ proxima portis loca uiam ſternere, ut facilior agminibus eſſet aſcenſus. Rectores ad ſe conuocat: ſexcꝫ collectis qui erant proceres, Tiberio Alexãdro totius militiæ præfecto,& Sexto Cereali quintæ legionis præpoſito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Phrygio quintædecimæ,cum quibus erat etiam Fronto, ac Ternius magiſter duarum Alexandrinarum legionum, & M. Ant. Iulianus procurator Iudææ,congregatiſcꝫ præterea chiliarchis & procuratoribus,conſilium de templo propoſuit. Aliis quidem uidebatur lege belli utendum eſſe:nunquam enim Iudæos à nouis rebus poſſe deſinere templo manente, quo omnes ubicunꝫ eſſent colligerentur. Nonnulli monebant,ut ſi templum reliquiſſent Iudæi, necꝫ armis pro eo quiſquam certaret,conſeruandum eſſe ſuadebant. Si uero id pugna obtinuiſſent,ignibus conſumendũ: quoniam caſtellum iam uideretur eſſe non templum: & piaculum non ipſe id,uerum illi qui fieri coëgere,committerent. Tito autem, nec ſi ſtantes dimicarent Iudæi,pro hominibus animo carentibus,ulciſcendum eſſe dicente,necꝫ ſe unquam tantum opus incenſurum:iam enim Romanorum fore hoc damnum,ſicut ornamentum quocꝫ foret imperij,ſi maneret: iam certi quid uellet, ad eius accedunt ſententiam Fronto,Alexander,& Cerealis. Tunc quidem conſiliũ dimiſit,iuſſiſque militibus requieſcere, itémcꝫ ducibus ut his in procinctu ualidioribus uterentur,uiam ſternere per ruinas,lectis ex cohortibus imperat, ignémcꝫ reſtinguere. Illo quidem die Iudæos labor itémcꝫ timor ab impetu cõtinuit. Poſtero autem collectis uiribus,& recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exteriorꝫ cuſtodes,ſecunda hora diei procurritur. Illi autem primam quidem concionẽ fortiter excepere:ſepticꝫ ſcutis,à fronte murum condenſa acie imitantur. Certum tamen erat eos non diu duraturos,quod & multitudine infeſtantiũ & animis uinterentur. Cæſar autem priuſquam uerterenturacies (nam pugnam ex Antonia proſpectabat) cum equitibus lectis uenit auxilio. Impetum uero eius non ſuſtinuere Iudæi: ſed primis interfectis,plericꝫ fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis,reuertentes inſtabant. Cum autem illi retorſiſſent,iterum refugiebant; donec circa horam quintam, Iudæi ui coacti templum introire,conduſi ſunt. Titus autem diſceſſit in Antoniam, decreto poſtridie mane cum omni exercitu aggredi,templúmcꝫ obſidere. Sed id planè dei ſententia iamdudum igne damnauerat:euolutiſcꝫ temporibus aderat fatalis dies,qui erat decimus menſis Auguſti, quo

Porticus templi accenſæ.

Iterũ cõflictus.

ſti, quo etiam prius à rege Babyloniorum fuerat concrematum. Ex ædibus autem cauſam principiúmq; ſumpſit incendium. Nam cum pauliſper Titi diſceſſu ſeditioſi quieuiſſent, Romanos rurſus aggrediuntur, cuſtodúmque templi cum ignem interioris fani reſtinguentibus pugna committitur. Hicq; Iudæis in fugam uerſis, uſque ad templum tranſierunt.

Quemadmodũ templũ incenſum eſt inuito Tito. Caput X.

Templũ ſuccenditur.

HIc itaq; tunc militũ quidam, non expectato cuiuſquam edicto, neque tantum facinus ueritus, ſed diuino quodam motus impetu, à contubernali ſuo ſuſtollitur: & exardente materia raptum ignem in feneſtram inſerit auream, inde ad membra circum templum ædificata de ſeptentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata, Iudæorum quidem calamitati dignus clamor exoritur, & ad ulciſcendum properabant: neque iam uitæ parcendum rati, neq; uiribus temperandum, amiſſo eo cuius gratia cautiſſimi uidebantur. Mature autem hoc Tito quidem nunciat. Et ille (nanque caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut à prælio redierat) exilijt: templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: omnésque poſt eum duces, & hos agmina perterrita ſequebantur. Clamor autem ac tumultus erat, tanto exercitu ſine ordine concitato: Cæſar autem uoce ſimul ac dextera pugnantibus ſigno dato, ignem iubebat extingui. Sed neque uox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obſtrueret, nutumque dexteræ nõ attendebant, cum alios bellum, alios ira diſtraheret. Introcurrentium uero agminũ impetum, non præcepta neque interminatio continebant: ſed quò furor eos duceret, ſequebantur. Ad ipſos autem introitus obſtruſi, multi quidem ſeſe inuicem cõculcabant: multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticũ incendẽtes ruinis, liuore quidem utebantur. Cum uero ad templũ acceſſiſſent, edicta quidẽ Cæſaris non audire ſimulantes, præcedentem quiſq; ut ignem immitteret, hortabatur. Seditioſis autẽ iam ſubeundi quidẽ ſpes nulla erat, ſed fuga & cædes omnia poſſidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis, ubicunq; occupati fuerant, interficiebantur: & circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur. Per gradus uero templi, & ſanguis multus profluebat, & eorũ corpora qui ſupra ceciderant delabebantur. Cæſar autem ubi neq; impetũ inſanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingreſſus, & ſanctum templi, & quicquid illic erat aſpexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, pompa uero & opinione domeſtica non minora. Cum autem flamma nondũ ex ulla parte ad interiora penetraſſet: nec membra quæ circum erant templũ depaſceretur, quod erat uerũ, exiſtimans adhuc illud opus poſſe ſeruari, & ipſe prõſiluit, militésq; rogare ut ignem reſtinguerent conabatur: & Liberalem hecatontarchũ de ſtipatoribus ſuis, fuſte multatos qui non obedirent iuſſit arcere. Illorũ autẽ furor belliq; impetus quidam uehementior, Iudæorumq; odia, & Cæſaris reuerentiam & prohibentis metũ ſuperabant. Pleroſq; autem prædarũ ſpes incitabat, ſuſpicantes intus omnia pecunia referta eſſe: quoniam fores auro factas cõſpicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, cum Cæſar ad inhibendũ incendiũ cucurriſſet, ignem iam cardinibus portæ ſubiecerat. Tumq; ſubito, poſtquam flamma intus apparuit, & duces cum

Cædes multorum.

Cæſar ingreditur templi adyta.

Cæſare

Cæsare discedebant,& stantes extrà succendere nemo prohibebat. Templū quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendū putet,ut opus omnium quæ audiuimus aut uidimus maxime admirabile, tam extructionis genere,quàm magnitudinis, itémq; munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus,ita operibus locisq; fatū sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis fidem. Nam & mensem,ut dictum est,eúmque diem seruauit,quo primum ab Babyloniis templum erat incensum. Et à prima structione templi,quam Solomon rex inchoauerat,usq; ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centū triginta colliguntur anni, & septem menses,ac dies quindecim. A posteriore uero,quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat,usq; ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas,anni sexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinque.

De sacerdotibus,Gazophilatioq; & porticu. Caput XI.

DVm templum autem incenderetur,etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur,& cædes erat infinita deprehensorū. Nec actæ fuit ætatis miseratio,aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri ac profani similiter interficiebantur,atq; omne genus hominum belli calamitas persequebatur, unáq; supplices cum repugnantibus necabantur: flammáq; ulterius progrediens,cum gemitu occumbentiū concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisque operis magnitudine,totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorū agminū fremitus erat,& seditiosorum,ferro ignique clausorū clamor ingens tollebatur,& populi sursum deprehensi ad hostes fuga,cum stupore ac calamitate cōquestio. In colle autem cōstitutis,etiam multitudo oppidi cōsonabat. Iam uero multi fame marcidi, in mortē penè luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in questus interim uires clamorémq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circūpositi grauiorem impetū faciebant: & tamen erant clades acerbiores tumultuū. Nam collem quidem in quo templū erat, euelli radicitus quis putaret: ita undiq; belli plenus uidebatur,& sanguis igne largior esse,plurésq; interfectoribus interfecti,omniq; terra cadaueribus tegebatur: & supra corpora mortuorum gradientes milites, cursum fugientiū sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo,tandem pulsis Romanis,in exterius templum,deinde ciuitatem euadit. Populi autem quod fuit reliquū,in exteriorem porticū confugerat. Sacerdotum autem Iudæorúmq; nonnulli,primū quidē uiribus itémq; sedibus suis,quæ ex plumbo factæ erant,auulsis, in Romanos pro missilibus utebantur. Deinde cum nihil proficerent,ignisq; in eos euomeretur,in parietem secedentes octo cubitis latum,ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus,cum ad Romanos transeundo seruari possent,aut cōmunē cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignē iniecere,& cum templo cōcremati sunt. Meirus filius Belgæ, & Iosippus Dorcæ. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificijs parcere iudicabant, cum ipsum templū arderet,omnia simul incendunt,& quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter unam ex parte orientali, alteram ex meridiana,

Sacerdotes in tẽpli se muris occultantes.

quamuis

quamuis eas quoq; poſtea funditus euerterint: Quinetiam arculas, quæ gazophi lacia uocantur, incendunt, in quibus magna uis erat pecuniæ, ac plurimũ ueſtiũ, aliáq; ſubſtantia, & (ut breuiter dicam) omnes Iudæorũ congeſtæ diuitiæ, quod opulentiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam ſuper eam, quæ reſtabat, unam porticum, extra templum, quò confugerant ex populo mulierculæ; itémq; pueri & promiſcuæ multitudinis, propè ad ſex hominũ milia. Sed priuſquam de his Cæſar quicquam decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hincq; contigit, ut alij cum ſe ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipſa corrũmperet. Ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus quidem pſeudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum deus aſcendere ſigna ſalutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc ſubornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui ſupra timorem & cuſtodiam fierent, ſpes retineret: Cito autem in aduerſis homini perſuadetur. Quod ſi etiam malorum inſtantium liberationem pollicea-tur qui fallit, neceſſario qui ea patitur, ſpei totus efficitur.

De prodigijs excidiũ Hieroſolymæ præcedentibus & præſagijs. Cap. XII.

DEniq; miſerabilis populus, illis quidẽ fallacibus deũq; calũniantibus, credulus erat. Certis uero prodigijs & futuram ſolitudinẽ pronunciantibus, neq; attendebant animo, neq; credebant: ſed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta dei diſſimulauere: modo cum ſupra ciuitatem ſidus ſtetit, ſimile gladio, & per annum perſeuerauerit cometes: modo cum ante defectionem, primiq; belli motus ad diem feſtum Azymorũ populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis menſis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantũ lumen effulſit, ut dariſſimus dies putaretur: & hoc uſque ad mediam permanſit horam: quod imperitis quidem bonum augurium eſſe uidebatur: ſacrorum uero peritis, priuſquam eueniret, ſtatim dijudicatum eſt. Eodém que feſto die etiam bos, cum ad hoſtiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum eſſet ænea atque grauiſſima, & poſt meridiem uix à uiginti uiris clauderetur, ferisq; ferro iunctis obſeraretur, peſſulósq; altos haberet in ſaxeum limen demiſſos, uno perpetuo lapide fabricatũ, uiſa eſt noctis hora ſexta ſponte pateſcere. His autem curriculo per cuſtodes templi magiſtratui nunciatis, aſcendit ille, uixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem ſignum optimum uidebatur. Deum nanq; bonorũ portam ſibi aperuiſſe dicebant. Prudentiores uero templi tutamen ſponte ſua diſſolutum iri cogitabant: & hoſtium donum eſſe, portas aperiri: ſolitudinem uero illo oſtento ſignari inter ſe pronunciabant. Poſt dies autem feſtos, in diebus paucis, uicesimo primo die menſis Maij, larualis quædam imago uiſa eſt, fidem ſuperans. Monſtrum autem fortaſſe quod dicturus ſum, etiam his eſt cognitum qui uiderunt: & quæ ſecutæ ſunt clades, dignæ præſagijs extitere. Nanq; ante ſolis occaſum uiſi ſunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies, tranantes nubila, & ciuitatibus circunfuſæ. Feſto autem die, quam pentecoſtem uocant, nocte ſacerdotes intimum templum more ſuo ad diuinas res celebrandas

ingreſſi,

ingressi, primum quidem motum quendamq; strepitum senserunt: postea uero subitam uocem audiere, quæ diceret, migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priusq; bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atq; opulẽtia, cum ad festum diem uenisset, quo ategias in honorem dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymã & templum: Vox in maritos nouos nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc interdiu noctuq;, omnes ciuitatis uicos damitans circuibat. Nonnulli autem uirorum insigniũ, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multisq; uerberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se multabant, secretò quicquam locutus, eadem quæ prius uociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinum esse hominis motũ, ducunt eum ad Romanorũ præfectũ, ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq; supplex quicq; fuit, neq; lachrymauit: sed ut poterat inclinans, maxime flebiliter uocem ad singulos ictus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nanq; iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit luctus miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usque tempus neq; adibat quenquam ciuium, nec quenquam uidit: sed quotidie uelut orationem quandam meditatus, ueh ueh Hierosolymis, querebatur. Sed nec imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos multaretur, nec uictum offerentibus benedicebat. Sola uero eius responsio ad omnes erat in triste præsagium. Maxime autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septẽ & quinque menses continuos faciens, neq; uoce raucior fuit, neq; laborauit, donec obsidionis tẽpore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murũ em̃ circũiens iterum, ueh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima damitabat. Cum autem ad extremum addidisset, ueh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inueniet, deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiã suam malis uoluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam, quadratum fanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiẽdam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed etiam homines fatum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uero hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio suaq; pernicie, eorum iniquitas confutata est.

Clamor ruinosus ac mortalis.

Præsagia sinistre Iudæis intellecta.

De imperio Titi & sacerdotum interfectione. Caput XIII.

ROmani quidem,postquam seditiosi ad ciuitatem confugêre,templo itêq; omnibus circum locis ardentibus,signa in fano reposuere contra portã oriẽtalem:hicq; ibi sacrificio celebrato,maximis cũ clamoribus declarabant Titum imperatorem. Vsq; adeo uero præda satiati sunt milites uniuersi,ut in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri ueniret.Ex his autem sacerdotibus,qui in templi pariete perdurauerant,puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat,sitimq; fatebatur.Sed ubi illi tam ætatis quàm necessitatis miserati,dedere ei dexteram,& ipse bibit,& quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abijt ad suos, nec eum quisquam custodum insequi ualuit, sed eius perfidiæ maledicebant.Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dextera enim sibi data, non ut apud ipsos remaneret,sed ut tantum descenderet, atq; ut aquam acciperet:quæ cum fecerit,in fide mansisse. Astutiam quidẽ propter ætatem,maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta uero die sacerdotes oppressi fame descendunt,& à custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi concederet orabant.Ille autem ueniæ quidem tempus illis præterisse fatus,perisse uero id cuius eos gratia merito conseruasset,decere autem sacerdotes interire cum templo,duci homines ad supplicium iubet.Sed tyranni cum sociis,quoniam bello undiq; tenebantur,circundatis autem nusquam erat fugere copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali salutem oppidum seruare cupiens,& amicis præterea suadentibus(latrones enim iã moderatiores factos esse arbitrabantur)in parte occidua templi exteriore constitit.Hic enim super Xystum erant portæ,ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat,isq; tunc inter tyrannos ac Titum interuenicbat.Multi aũt militũ utrinq; densi astabant:Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannẽ suspensi spe ueniæ:Romani uero ad Cæsarem speculandi studio,qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus,ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete,quo argumento superior ostẽdebatur,prior alloqui cœpit.Etiamne saturati estis patriæ malis,ò uiri? quibus neq; uirtutis nostræ,neq; infirmitatis propriæ uenit in mentem:sed inconsulto impetu ac furore perditis populo & ciuitate simul ac templo,ipsi quoq; iuste perituri:qui primum quidem,postq; uos Pompeius fortiter debellauerat,nouas res affectare non destitistis.Deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis:utrumne multitudine freti? an quod parua manus uobis Romani exercitus satis restitit? Auxiliatorum fide? Et quæ gẽs imperio nostro libera,Iudæos præ Romanis optaret? Sed uiribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos.Firmitate murorum ? Et qui maior Oceano murus,atq; obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum.Animorum obstinatione,uel astutia ducũ? Atqui etiã Carthaginẽses captos esse noueratis.Itaq; uos contra Rom. ipsorũ excitauit humanitas,qui primũ uobis & terrã dedimus possidendã, & gentiles imposuimus reges.Deinde leges seruauimus patrias,& uiuere uos nõ solũ discretos, sed cum alijs etiã uestra uoluntate cõcessimus:quodq; maximũ est,tributũ capere dei nomine

De puero quodam.

Oratio Titi ad seditiosos.

mine,ac donaria colligere permiſimus:eaq; offerẽtes neq; monuimus,neq; prohibuimus,ut hoſtes nobis efficeremini ditiores,noſtraq; pecunia uos cõtra nos inſtrueretis.Ergo tantis bonis affecti,ſacietatem in eos qui hæc uobis præſtiterant,extuliſtis,& immitium exemplũ ſerpẽtium uirus blandientibus infudiſtis. Eſto,Neronis negligẽtiam contẽpſiſtis,& ueluti ruptum aliquod membrũ, ſiue contractũ aliâs,male quieti in maiore uitio detecti eſtis,& ad ſpes improbas, etiã cupiditates immodicas explicaſtis.Venit pater meus ad patriam ueſtrã,non ut pœnas à uobis ob ea quæ in Ceſtium cõmiſeratis,exigeret,ſed monitis emendaret.Denicq; cum deberet,ſi depopulandæ nationis cauſa ueniſſet,ſtirpẽ ueſtrã petere,atq; hanc delere ciuitatem,Galilæam & circa eam loca uaſtare maluit, ut pœnitẽdi uobis præberet inducias.Sed hæc eius humanitatis infirmitas uidebatur,noſtraq; lenitate aluiſtis audaciã. Et Nerone mortuo,feciſtis quod nequiſſimi ſolẽt,& ex inteſtinis ueſtris diſſenſionibus fiduciam præſumſiſtis:mecq;,ac patre meo digreſſis ad Aegyptũ,ad ſtruendum bellũ tempus illud utile putauiſtis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti.Deniq; ubi ad nos confugit imperiũ,& omnibus in eo quieſcentibus,per legatos autem gratulantibus exteris nationibus,iterum hoſtes Iudæi,& legationes quidem à uobis trans Euphraten uſq;,nouarũ rerũ gratia miſſæ:murorum autem noui ambitus reparabantur,ſeditio etiam,tyrannorũq; cõtentio,& bellum inteſtinum,quæ ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ego ab inuito patre cum mandatis triſtibus ad ciuitatem uenire,lætabar, cognito populũ de pace ſentire.Ante bellũ rogabã uos deſiſtere,pugnãtibus aliquãdiu parcebã,ſpõte ad me ueniẽtibus dexterã dedi,fidẽ ſeruaui cõfugiẽtibus,multos captiuos miſeratus,uerberibus urgentes bellum coërcui,muris ueſtris machinas inuitus admoui,ſemper cædis ueſtræ cupidos milites continui.Quotiens uici,totiens uos ad pacem tanq; uictus prouocaui.Cum propè ad templum acceſſiſſem,conſultò iterum legis belli oblitus parcere uos propriis ſanctis orabam, tẽplũq; ſeruare,data uobis exeundi copia,& fide ſalutis: uel etiã pugnare alio tẽpore ſi uelletis,in alio loco facultates præbui.Iſta omnia ſpreuiſtis,& templũ manibus ueſtris incendiſtis.Deinde ſceleratiſſimi nũc me ad colloquium prouocatis,ut quid tale cõſeruetis quale periit.Qua uoſmetipſos ſalute dignos eſſet poſt templi excidiũ iudicatis? Quinetiam nũc armati ſtatis,& nec in extremis ſupplices aſſimulatis.O miſeri,quæ fiducia? Nónne populus ueſter exanimatus? Tẽplũ uero periit,mihiq; ſubdita eſt ciuitas: in manibus aũt meis habetis animas ueſtras.Et tamẽ fortitudinis eſſe gloriã mortem arbitramini? Nõ contendã cum pertinacia ueſtra.Proiectis aũt armis,traditisq; corporibus,uitam uobis indulgeo,& ſicut in priuata domo,dominus mitis ultus grauiora,cætera mihi ſeruo. Ad hæc illi reſponderũt,fidẽ quidem ſe ab eo minime poſſe accipere:nã iuraſſe nunq; id eſſe facturos:exeundi uero per munitiones,qua murũ ſepſerat,cũ coniugibus ac liberis facultatẽ petebant.Ituros enim ſe in ſolitudinem,ipſisq; oppidum relicturos.Hoc Titus uehementer iratus,quod in ſorte captorum conſtituti, uictorum ſibi cõditiones ponerent,declarari quidem his iuſſit uoce præconis, ne ulterius ad ſe profugerent,neue fidem ſperarent:nulli enim eſſe parcendum:

Superba reſponſio ſeditioſorum.

cunctis autem uiribus dimicarent,& quantum poſſent,ſaluti ſuæ conſulerent:iã enim ſe omnia iure belli geſturũ.Militibus aũt diripere ciuitatẽ, atq; inflãmare permiſit.Illi autem ipſo quidẽ die nihil egerũt. Poſtero autem die,Archium, & Acram,& curiam, quæ uocatur Ophla, ſuccendere, & progrediebatur ignis uſq; ad Helenæ regiam,quæ in media erat Acra:nec minus ciuitatis mortuis plenæ uici ardebant,domusq; fumo conſumptæ.Eodem die* Galeza regis filia,& fratres,cum his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem ſibi daret,Cæſari ſupplicarunt.Ille aũt,quanq; cæteris omnibus iratus erat,mores tamen nõ mutauit,ſed eos ſuſcepit.Et tunc quidem omnes in cuſtodia habebat: regis autem filios, ac propinquos poſtea uinctos, Romam perduxit, fidem obſidum præſtaturos.

Permittitur ciuitas prædæ & incendio.

Aliàs Zare

De præda ſeditioſorum & ſuccenſione interioris ciuitatis. Caput XIIII.

Seditioſi deprædantur regiam.

SEditioſi autem ad domum regiam profecti,ubi(quia tuta erat)multi facultates ſuas depoſuerant,& Romanos hinc pellũt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant,propè ad octo milia & quadringentos occiſis,pecuniam etiam diripuere.Viuos autem duos milites Rom.cepere,unum equitem,alterum peditem,& peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatẽ,uelut uno corpore omnes Ro. ulciſcerentur. Eques uero quidã his quod ſaluti foret, ſuadere pollicitus,deducitur ad Simonem.Cumq; ibi,quæ diceret non haberet. Ardali cuidã ex numero ducũ traditur puniẽdus.Is aũt eum reuinctis poſt terga manibus,ceruice atq; oculis in cõſpectu Romanorũ,ueluti capite cæſurus, produxit. Verum ille dum gladiũ Iudæus educeret,ad Rom.refugit. Hunc Titus quoniã ab hoſtibus eſſet lapſus,nõ eſt paſſus quidem occidere,indignum uero eſſe Romanorum militẽ iudicauit,quia uiuus fuerat captus,& armis ablatis eum agmine pepulit.Quæ res prudẽti uiro grauior eſſe morte uidebatur. Poſtero aũt die Romani,uerſis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam uſque igni tradidere,& oppidum quidem gaudebant abſumi, rapinis uero carebant: quoniã latrones exinanitis prius omnibus,in ſuperiorẽ ciuitatẽ recedebant. Erat nãq; illis malorum quidẽ nulla pœnitudo:arrogantia autem,tanquam in rebus ſecundis.Denicq; ardere ciuitatem lætis uultibus aſpicientes,alacri uoto mortem ſe expectare dicebant,quod perempto populo,incenſo templo,& flagrante oppido,nihil eſſent hoſtibus relicturi.Sed tamen Ioſephus in extremis eorum rebus,pro reliquis ciuitatis obſecrando laborabat.Sed multa quidẽ in eorũ crudelitatẽ,atq; impietatem locutus,multa uero pro ſalute adhortatus,nihil amplius quàm eluſus eſt:quia neq; ſe tradere propter iuſiurãdũ patiebãtur, neq; pugnare cũ Romanis exæquo iam poterant,ueluti cuſtodia circumuallati: cædiſq; inſuper conſuetudo dexteras commouebat.Diſperſi aũt per ciuitatem, per ruinas latitabant,profugere parati inſidiantes.Multi autem capiebantur,omnesq; interficiebantur.Nã propter inediã fugere nõ ualebãt,mortuos aũt canibus proiiciebant.Omne aũt pereũdi genus,fame leuius uidebatur:adeo ut ad Ro.quoq; ſine licentia,etiam deſperata miſericordia,tamẽ fugerent,atq; in ſeditioſos à cæde nõ ceſſantes,ſponte inciderẽt:nullusq; in ciuitate locus uacuus erat, ſed cũcta mortuos habebant,quos fames aut latrões cõfecerãt,& cadaueribus eorũ plena

Duo milites Romani capti.

erant

qui alimentorum penuria,uel ſeditione perierant. Tyrannos autem fouebat,factionemq; latronum, ſpes ultima, ſita in cloacis: quò ſi fugiſſent,minime inueniri poſſe arbitrabantur Sed peracto excidio,poſt Romanorũ digreſſum prodire ac fugere cogitabãt. Id enim planè illis erat ſomnium. Nec enim uel deum, uel Romanos fuerant latitaturi. Tunc quidẽ ſubterraneis freti,plura quàm Romani concremabant,& qui ex incendijs fugientes in cuniculos deſcendiſſent,eos improbe necabant,itemq; ſpoliabant. Quinetiam cibum ſicubi reperiſſent concretum ſanguine rapientes,deuorabant. Erat autem inter ſe illis iam rapinarum cauſa bellũ:eosq; putauerim,niſi excidio præuenti eſſent,nimia crudelitate mortuorum quoq; corpora deguſtaturos fuiſſe.

Superior pars ciuitatis adoritur,& confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.
Caput XV.

CAeſar autem fieri non poſſe proſpiciens,ut ſine aggeribus ſuperiorem caperet ciuitatem,in prærupto undiq; loco ſitam,diſtribuit operibus militem,uicesimo die menſis Auguſti. Erat autem tranſuectio impendiorum difficilis: omnibus, ut dictum eſt,circum ciuitatem uſq; ad centeſimum ſtadium in priorũ aggerum extructionem detõſis. Quatuor quidem legionum opus,in occidentali parte ciuitatis,contra aulam regiam erigitur:auxiliatorum uero manus,& cætera multitudo Xyſtum uerſus,ac pontem,& Simonis turrim:quã Ioannes bellũ gerens,pro caſtello ſibi ædificauerat. His autem diebus,Idumæorum duces dàm congregati,cõſilium de ſui traditione cepere:miſſis ad Titum quinq; uiris,ut dexterã ſibi darent,precabãtur. Ille tyrannos ſperans eſſe ceſſuros Idumæis abſtractis,quoniã belli pars uidebãtur,ſero quidẽ,ueruntamẽ uitã his pollicitus, legatos remiſit. Diſceſſum autem parãtibus Simon præſenſit,& eos quidem, qui ad Titum perrexerant,quinq; uiros ſtatim occidit. Duces uero,quorũ nobiliſſimus erat Soſæ filius Iacobus,correptos in cuſtodiã conijcit. Nec multitudinem Idumæorum,abductis rectoribus quid aggeret neſcientem,ſine cuſtodia habebat: ſed diligentioribus eam cuſtodijs amplectebatur,& tamen cuſtodes profugientibus obſtare non poterant. Quamuis multi necarentur,plures tamẽ erant, qui fugerent. Omnes autem ſuſcipiebantur à Romanis,quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipſiq; milites iam & ſpe lucri,& ſatietate, cædibus tẽperabant. Sola enim relicta plebe,aliud uulgus cũ cõiugibus ac liberis, paruo quenq; pretio uenũdabãt. Cũ multi aũt diſtraherẽtur,& emptores pauci eſſent, quanq; uoce præconis edixerat,ne quis ſolus trãſfugeret, ut eo modo familias ſuas educerent,tamen hos quoq; recipiebat:appoſitis,qui ab his ſecernerent, ſi quis dignus ſupplicio uideretur. Et infinita quidem multitudo uenit. Ex populo uero ſeruati ſunt,plus quàm quadraginta milia,quos imperator quomodo cuique gratum erat,dimiſit. Iiſdem autem diebus,etiam ſacerdotum aliquis, filius* Nebuthi,nomine Ieſus,accepta fide ſalutis à Cæſare,ut de ſacris donarijs quædã traderet,egreditur,ac tradit ex fani pariete candelabra duo,his quæ in tẽplo erant poſita, ſimilia:mẽſasq; & crateras, & pateras omnia ex auro ſolido & graui ſſimo facta. Tradit etiam uela,& põtificum indumenta,cum gemmis, & uaſa

Aliàs Thebuthi.

multa ſacrificio comparata. Quinetiam cuſtos ſacræ pecuniæ cõprehenſus, Phinees nomine, ueſtes & cingula ſacerdotũ oſtendit, multamq; purpuram, & coccum, quæ ad uſum repoſita, catapetaſmatis ſeruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, caſiæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis deo in dies ſingulos adolebant. Tradita ſunt autem ab eo, & ex alijs opibus multa, & ſacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet ui capto, tranſfugæ tamen data eſt uenia.

De potita reliqua parte ciuitatis. Caput XVI.

IAm uero perfectis aggeribus, Septembris menſis die ſeptimo, qui erat cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Sedition ſorum quidem alij, qui ciuitatem deſperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij autem ſe in cloacas demittebant. Multi autem diſpoſiti ulciſcebantur eos, qui arietes applicarent: hos autem ſuperabãt multitudine ac uirtute Romani: quodq; maximum eſt læti mœſtos atq; iam debiles. Cum autem pars eſſet aliqua muri ſubruta, nonnullæq; turres arietibus pulſatæ ceſſiſſent, ſtatim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos neceſſitate maior inuadit. Nam & priuſquam tranſgrederentur hoſtes, torpore tenebantur, & ad fugiendum ſuſpenſi erant. Videres autem paulo antè ſuperbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles eſſe, ac tremere, ut miſeranda eſſet, quanq; in nequiſſimis, tãta mutatio. Conati ſunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebãtur, inuaſo atq; perrupto, cuſtodes pellere, atq; egredi. Cum uero, quos antea fideles habuerãt, nuſq; uiderẽt, fugiebãt quò quẽq; neceſſitas impuliſſet. Adeuntes aũt alij, cũ totũ ab occidente murũ ſubuerſum eſſe nuntiarẽt, alij ſubijſſe Romanos, ac etiam propinquare ſe querentes, alij etiã uidere hoſtes in turribus affirmarent, metu fallente conſpectũ, in ora proſtrati, pro ſua demẽtia querebantur: ac ueluti ſucciſi neruos, quà fugerẽt hæſitabãt. Vnde & maxime quis, & uirtutem dei perſpexerit contra iniuſtos, & fortunam Romanorum. Tyranni quidem ſemetipſos tuitione priuauere, ac ſponte de turribus deſcendere: unde ui nunq;, ſola uero fame capi poterant. Romani uero, qui tantum in muris infirmioribus laborauerant, eos quos inſtrumentis non potuiſſent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus ſuprà memorauimus. Relictis itaq; his, uel (quod eſt uerius) dei nutu in his deprehenſi, cõfeſtim quidem ad uallem Siloam cõfugere. Rurſum autem ubi à metu paululum reſpirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus, ex ea parte petiere. Vſi autem infirmiori audacia, quàm neceſſitate (iam enim uires eorum labor, metus, & calamitas fregerat) à cuſtodibus retruduntur, & per diuerſa diſiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani uero muris potiti, ſigna in turribus poſuere: & plauſu atq; lætitia uictoriã & cantu celebrabãt, quod principio finẽ belli multo ſenſerãt leuiorem. Deniq; ſine ſanguine murum nacti, nouiſſimum non eſſe credebant: cumq; nullum reluctantem uiderent, pro in certo mirabantur. In anguſtias autem uiarum ſtrictis gladijs fuſi, & quos cepiſſent interficiebãt nullo diſcrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas uero uaſtãtes, quas prædæ cauſa penetraſſent, integras mortuorum familias,

& plenas

& plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectũ, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodẽ modo peremptos miserantes. Non idem aũt circa uiuos patiebantur, sed unũquenq; obuiũ transfigendo, & angusta uiarũ cadaueribus obstruendo, totamq; ciuitatem sanguine diluere, ut plerosq; incensorum cædes extingueret. Et occidẽtes quidem uespere cessabant, nocte uero crescebat incendiũ. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quod bonis, si usa esset, ex quo fuerat condita, inuidenda mansisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quod talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earũ solida altitudine, itemq; magnitudine, subtiliq; lapidum cõpagine singulorum, quantũcunq; paterẽt uel quantũ erigerẽtur, deo, inquit, plane adiuuante pugnauimus, & deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nã quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas ualerẽt? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est. Quos uero à tyrãnis uinctos in castellis reperit, relaxauit. Cũ autẽ alia ciuitatis deleret, muros q; subuerteret, eas turres fortunæ suæ monumentum reliquit: quia eo militante, his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo laborabant, magna adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manũ opponerent, iubet interfici, reliquam uero multitudinem saluam esse. Illi aũt cum his, quos occidi mandatũ fuerat, etiam senes ac debiles trucidabant: uegetos aũt atq; utiliores coactos in templum, indestinatum mulieribus ambitũ cõduserũt. Custodes aũt his Cæsar apposuit: unũ ex libertis & amicis suis Frontonẽ, qui fortunã quam quisq; meritus esset, decerneret. Ille aũt latrones quidẽ omnes, atq; seditiosos, cũ alius ab alio indicaretur, occidit. Iuuenes aũt lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triumpho seruabat. Ex residua multitudine septẽ & decẽ milia maiores annis, uinctos mittit ad Aegyptũ, operibus deputãdos. Plurimos aũt per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui uero infra decimum & sextũ annum ætatis agerẽt, uendidere. Hisdem autẽ diebus, quibus secernebãtur à Frontone, mortui sunt fame duodecim milia, quibus partim odio custodũ non præbebatur cibus, partim quoniã ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat autẽ præ multitudine hominum frumenti penuria.

Titus ingreditur urbẽ.

De numero captiuorum & peremptorum. Caput XVII.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonagin ta & septem milium comprehensus est numerus. Mortuorum uero per omne tempus obsidionis, decies centena milia. Horum plericq; gentiles fuere, sed non indigenæ. A totis enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circũfusi sunt: ubi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tãtam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc uires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiẽs, contemnenti nationem,

Captiuorũ & peremptorum numerus.

à pōtificibus petijt,ut ſi quo modo poſſent,multitudinem numerarent: Illi aūt, cum dies feſtus adeſſet,qui Paſcha uocatur,quando à nona quidē hora uſq; ad undecimam hoſtias cædunt (ſingula quidem contubernia non pauciorum,quā decem hominum fiunt:ſolum enim epulari non licet:multi etiam uicini cōueniunt)hoſtiarum quidē ducenta & quinquaginta ſex milia & quingentas numerauere. Fiunt autem,ut denos epulatores per ſingulas imputemus,* uicies centena ac ſeptingētena milia,ſancti oēs ac puri:nec em̄ leproſis ſiue uitiliginoſis, aut ſermine fluentibus, quos gonoritas uocant,neq; mulieribus menſtruo cruore pollutis, neque alijs inquinatis participare ſacrificia permittebantur:ſed nec alienigenis quidē, niſi qui religionis cauſa ueniſſēt. Magna uero hæc multitudo ab extraneis cōgregabat. Tūc tamē uelut in carcerē tota gens fato cōcluſa eſt,& farta hominibus ciuitas bello obſidebatur. Itaq; ſuperat oēm humanā,& diuinitus emiſſam peſtem numerus peremptorum,quos partim palàm occidēre,partim cepere Rom. Rimātes enim cloacas,& ſepulchra eruentes,quos offendiſſent iugulabant. Inuenti ſunt autem ibi quoq; pluſq; duo milia,quorū alij manu ſua, plures autem mutuis ſe uulneribus interfecerāt,cum alios fames corrupiſſet. Sæuus aūt corporū odor introeuntibus occurrebat, adeo ut ſtatim multi recederēt: alij plura habenda cupidine,cōgeſta cadauera calcantes,ſe immergerēt,multæ nāq; opes in cuniculis inueniebāt, nefaſq; oēm uiā lucri faciebat. Subducebātur autē multi,quos tyranni uinxerant:nec em̄ in extremis à crudelitate ceſſauerant. Vltus eſt autem deus utrunq; merito. Et Iohannes quidem oppreſſus fame,cum fratribus in cloacis,quam ſæpe deſpexit,à Romanis dexteram ſibi dari precatus eſt. Simon uero multa ui cum neceſſitate luctatus ſicut infra deſignabimus, ſemet tradidit. Seruatus eſt autem alter triumpho, Ioannes autem uinculis ſempiternis. Romani uero extremas oppidi partes incendunt, murosq; ſubuertunt.

Alijs uicies.

Ioannes & Simon capti

Hieroſolymæ urbis hiſtoria breuis. Caput XVIII.

ITa quidē Hieroſolyma capta eſt,ſecundo anno principatus Veſpaſiani, Septembris mēſis octauo die. Quinquies aūt prius capta,tunc iterū uaſtata eſt. Aegyptiorū quidē rex Aſochæus,& poſt eum Antiochus,deinde Pompeius,& poſt hos tū Herodes & Soſius captū oppidū ſeruauere. Antea uero rex Babyloniorū eo potitus excidit:poſt annos ex quo ædificatū eſt,mille trecētos ſexaginta,& menſes octo,& dies ſex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorū potentiſſimus,qui patria lingua iuſtus appellatus eſt rex. Erat quippe talis. Ideoq; ſacerdotium deo primus exhibuit,& fano primum ædificato, Hieroſolymā ciuitatem uocauit,cum antè Solyma uocaretur. Chananæorū quidē populo rex Iudæorū Leobius pulſo,colēdā ſuo populo tradidit,& quadringēteſimo ſexageſimoquarto āno poſt,ac mēſibus tribus,à Babyloniſs euerſa eſt. A rege aūt Leobio,qui primus Iudæus in ea regnauit,uſq; ad id,qd̄ Titus fecit,excidiū,āni mille centum ſeptuagintaquatuor. Ex quo primū aūt condita eſt, uſq; ad excidiū, anni mille centū ſeptuagintaſeptem. Sed enim neq; antiquitas,neq; ingētes diuitiæ,neq; per totū orbē terræ diffuſa notio,nec magna religionis gloria quicq; iuuit, quo minus periret. Talis quidem finis Hieroſolymorum obſidionis fuit.

Melchiſedec iuſtus rex primus urbis conditor

Quia

Quia uero quos occideret, quidue raperet, nō habebat exercitus, quod īratis ānimis omnia deerāt (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totā fundītus iam eruere ciuitatē ac templum: relictis quidē turribus, quæ præter alias eminebāt, Phaselo, & Hippico, & Mariamne: muricꝫ tāto, quā to ciuitatem ab occidente cingebant. Id quidem, ut esset castrū illis, custodiæ cau sa relinquendis: turres aūt, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quamúe mu nitissimam, Romanorum uirtus obtinuisset. Alium uero totum ambitum ciuita tis ita complanauere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitatam aliquādo uix esse crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere ten tauerunt, Hierosolymis fuit: dariſſimæ ciuitati, & apud omnes homines præ dicatissimæ.

Vrbs fun ditus diruta

De præmio militum. Caput XIX.

CAesar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionē, nō nullasꝫ alas equitum, ac peditum cuneos. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare uniuersum cupiebat exercitū, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante ca stra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis, ait, habere se gratiam, quod benevolentia er ga se utendo perseuerassent. Laudabat autem, quod per omnia bella morigeri fuissent, quodꝫ præliando fortitudinē in multis magnisꝫ periculis monstras sent, patriæ per se amplificātes imperiū: omnibusꝫ planū faciētes hominibus, quia neꝫ hostiū multitudo, neꝫ munitiones regionū, neꝫ magnitudines ciui tatū, uel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersantiū, possint unquā Romanorū uires, uel manus effugere, quāuis in multis rebus aliqui fortunā opi tulantē habuerint. Bonū quidem esse, ait, illos etiam bello finē imponere, quod & multo rēpore gestū sit. Nec enim optasse his quicꝫ melius, cū id ingrederen tur. Hoc aūt pulchrius atꝫ præclarius, quod duces Ro. & procuratores imperij, ab his declaratos ac præmissos, in imperium cūcti libēter suscipiūt. Et his quæ ipsi decreuere, manendū putant, agētes his gratias qui legissent: mirari aūt se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatē habuit tardiorē. Et illis tamē, qui pro maiore ut clarius decertassent, uitāꝫ suā cōdecorassent fortibus factis, etiā re bene gesta, militiā suā nobiliorē fecissent, dixit se & honores & præmia reddītu rū: nec ullū eorū qui plus alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine carīturū: ma gnāꝫ sibi huius rei fore diligētiā, quod magis uellet honorare uirtutes eorū, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata. Cōfestim ergo iussit eos quorū partes sunt, indicare, quosnā scirent fortiter aliquid in bello feciſſe, & nominatim singu los appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimiū læ taretur, & coronas eis aureas imponebat, & torques, longasꝫ hastas, & signa ex argēto facta donabat, & uniuscuiusꝫ ordinē mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurū & argentum, itemꝫ uestes, aliamꝫ prædā largiter distribuebat. Omnibus aūt ita donatis, ut quisꝫ se meritum præbuerat, uotisꝫ cum uniuer so exercitu factis, magno fauore descendit, uertitꝫ se ad sacra, pro uictoria cele branda: magnaꝫ astante boū multitudine circū aras, immolatos omnes exer

citui

citui dedit ad epulas, ipſe uero cum honoratis per triduũ lætatus, milites quidẽ alios quo quenq; conueniret, dimittit. Hieroſolymorum autem cuſtodiam decimæ legioni credit. Neq; ad Euphratem, qui pridem ibi fuerant, miſit, duodecimæ legionis memor, quod Ceſtio duce Iudæis conceſſerat, totam quidem illam de Syria pepulit. Erat autem olim apud Taphnæos. Ad Meleten autem, quæ ſic uocatur, miſit. Hæc ad Euphraten in confinio Armeniæ & Cappadociæ ſita eſt. Duas uero ſibi obſequi ſatis eſſe duxit, donec ad Aegyptum peruenirent quinta & decima legiones. Deinde cum ad maritimam Cæſaream cum exercitu deſcendiſſet, in eam manubiarum multitudinem repoſuit, captiuosq; ibi aſſeruari præcepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De nauigatione Veſpaſiani, deq; comprehenſo Simone & ſpectaculo die natalitio exhibito. Caput XX.

PEr idem uero tempus, quo Titus Cæſar obſidionis cauſa apud Hieroſolymam commorabatur, aſcenſa naui oneraria Veſpaſianus Rhodum tranſmittit. Hinc autem uectus triremibus, poſtquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuaſit, & ab his cum uotis exceptus, in Græciam ex Ionia trãſit. Egreſſus deinde *cecia in in Iapygiã delatus eſt, unde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæſarea reuerſus, in Cæſareã quæ Philippi uocatur, aduenit, diuq; ibi commorabatur, celebrans omnia genera ſpectaculorum: multiq; in ea captiui conſumpti ſunt, alij beſtijs obiecti, alij autem cateruatim more hoſtium inter ſe depugnare coacti. Hic Simonem etiam minorem Gorgiæ filium comperit, hoc modo comprehenſum. Iſte Simon, cum Hieroſolyma obſideretur, in ſuperiore ciuitate conſtitutus, poſtquam muros ingreſſus fuit exercitus, totam uaſtare ciuitatem cœperat: tunc fideliſſimis amicorum aſcitis, & lapidarijs cum ferramentis eorum neceſſitati congruis, & alimentis quæ multis diebus ſuffi cere poſſent, unà cum illis omnibus in aliquam occultiorem cloacam ſeſe demittit, & quoad foſſa patebat, illi progrediebantur: ubi uero ſoliditas obſtitiſſet, eam ſuffodiebant, ſperantes poſſe ulterius progreſſos tutò emergere, atq; ita ſeruari. Sed hanc expectationem ueram non eſſe, rei periculum refellebat. Vix enim paululum foſſores proceſſerant, iamq; alimenta, quãuis parce his uterentur, eos deficiebant. Et nunc igitur uelut ſtupore poſſet Romanos fallere, albis tunicis, innexaq; fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obſtupuere qui eum uiderunt, locisq; ſuis manebant. Deinde propius cum acceſſiſſent, qui eſſent, percontati ſunt, & id quidem Simon non dicebat. Iubebat autem ad ſe ducem uocari: ſtatimq; accerſitus ab his qui ad eũ cucurrerãt, uenit Terẽtius Rufus: nãq; is rector militiæ relictus erat. Omni aũt ab eo ueritate cõperta, ipſum quidẽ uinctũ cuſtodiebat: Cæſari uero, quemadmodum eſſet cõprehẽſus, indicauit. Simonẽ quidem in ultionem crudelitatis, qua in ciues ſuos amare ac tyrannice fuerat uſus in poteſtate hoſtium, quibus maxime inuiſus erat (ita deus poſuit) non ui ſubditum eorum manibus, ſed ſua ſponte ad ſupplicium adductum, propterea quod plurimos ipſe crudeliter interemerat, falſis criminationibus inſimulatos

Corcyra.

tos,defectionis ſcilicet ad Romanos. Nec enim poteſt iram dei effugere nequitia,nec inualida res eſt iuſticia,ſed quandoq; ſui temeratores ulciſcitur,& grauiorem pœnã ingerit criminoſis,cũ iam ſe liberatos eſſe crediderint,eo quod nõ ſtatim luere commiſſa. Id etiam Simon didicit,poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem aſcenſus è terra, magnam etiam aliorum ſeditioſorum multitudinem ijſdem diebus fecit in doacis deprehendi. Cæſari autem maritimã Cæſaream reuerſo,uinctus Simon oblatus eſt,& illum quidẽ triumpho, quem Romæ acturus erat,ſeruari iuſſit. Ibi autem moratus,fratris ſui natalem diem clariſſime celebrabat,multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum beſtijs depugnarunt,quiq; ignibus cremati ſunt,& inter ſe digladiatores periere,duo milia quingẽtos exceſſit. Omnia tamen Romanis uidebantur hæc,licet mille modis illi conſumerentur,minus eſſe ſupplicij. Poſtea Cæſar Berithum uenit(hæc autem eſt ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum)& in hac quoq; diutius demoratus eſt,maiore uſus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia ſpectaculorum, quàm ſumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes. Caput xxi.

EVenit autem per idem tempus,Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erãt, acerba & exitioſa pericula perpeti,concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia,quàm propter ea quæ fuerant non multo ante commiſſa. De quibus neceſſarium mihi uidetur pauca prædicere,ut etiam quæ poſtea geſta ſunt,conſequenti narratione referamus. Iudæorũ nãq; gens multũ quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimũ autem Syris in ciuitate permixta,præcipue apud Antiochiam uerſabatur, propter magnitudinem ciuitatis. Maxime uero his liberam domicilij facultatem reges,qui poſt Antiochum fuerant,præbuerunt. Nanq; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt, uaſtatis Hieroſolymis templum ſpoliauit. Qui uero poſt eum regnum aſſecuti ſunt, quicquid æneum in donarijs fuit,hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidere,in eorum ſynagoga dedicatum:cõceſſeruntq; ,ut pari cum Græcis iure ciuitatis uterentur. A ſecutis quoq; eodem poſtea regibus modo tractati, & multitudine profecere & extructione,itemq; magnificẽtia munerum,templum darius reddidere:ſemperq; religione ſibi ſociantes magnam paganorum multitudinẽ,etiã illos quodãmodo ſui partẽ fecere. Quo tempore aũt bellum fuerat condamatum,& recens in Syriam Veſpaſianus delatus eſt nauigio,Iudæorum uero odium apud omnes pullulabat,tunc unus eorũ Antiochus quidã,plurimum patris cauſa honorabilis(erat enim princeps apud Antiochiã Iudæorum)cum Antiochenſiũ populus concionaretur in theatro,progreſſus in medium, patrem ſuum & cæteros deferebat,inſimulans eos,quod una nocte totam ciuitatem incendere ſtatuiſſent,& ueluti geſtorũ participes quoſdam hoſpites Iudæos tradidit. His aũt auditis,populus irã cohibere nõ poterat,ſed in eos quidem qui traditi fuerant,ignẽ iuſſit afferri:ſtatimq; omnes in theatro cõcremati ſunt. In multitudinem uero Iudæorũ properabat irruere:ſi eos celeriter ulti

eſſent

essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiã magis accendere, mutato quidem uoluntatis argumento, quodq; Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idemq; iussit & cæteros compelli facere: renuẽdo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidẽ cõsenserunt: alij uero qui nolu erunt, perempti sunt. Antiochus aũt acceptis à Romanorũ duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittẽs, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerẽt. Tamq; ualidam necessitatem imposuit, ut non modo apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis aũt, apud Antiochiã qui tunc erant, eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq; persecuti fuimus. Nãq; quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorumq; receptacula publicorum, itemq; basilicas, uixq; ignis inhibitus est, super omnem ciuitatem magnanimus uiuens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendio tumultu facile calumniã pepulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, ut penè se uidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanq; furore correpti, magno cũ ardore cũcti aduersus eos qui accusabãtur, impetũ facerent. Vix aũt motus eorum potuit reprimere Colligas adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem nanq; Syriæ Cæsennium Priscũ iam quidem Vespasianus ad eum miserat, nondum autẽ ille peruenerat. Habita uero diligenti quæstione Colligas reperit ueritatẽ, & eorum Iudæorum quidẽ quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. Omne autem facinus admisere homines quidam nocentissimi necessitate debitorum: rati quod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidẽ pro suspectis consultatione criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Alia calamitas.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est. Caput XXII.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuntio, quod uniuersis quidẽ Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maxime uero, quod urbs eũ Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximã lætitiam uoluntatemq; trãslatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianũ enim etiã longe absentem, omnes homines Italiæ uoluptatibus ut præsentẽ colebant expectatione sua, quod nimis eũ uenire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illũ beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatũ, quæ mutatione principum contigissent, optatum erat imperatorem suscipere, senectutis honore, bellicorumq; gestorũ maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebant soli saluti subiectorum cõmodaturam: quod & populus malis intestinis solicitus, magis eũ uenire cupiebat: tunc se calamitatibus quidẽ pro certo absoluendum esse cõfidens, antiquam uero libertatem cum opulentia recepturũ: præcipue pars militaris ad eũ respiciebat. Hi enim maxime bellorũ per illum patratorũ nouerãt magnitudinẽ, imperitiam uero aliorũ ducũ experti atq; ignauiam, magna quidẽ se optabãt turpitudine liberari. Eum uero,

qui se

qui ſe & ſeruare & honeſtare ſolus poſſet, recipere precabantur. Cum uero hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis uiris ulterius expectare intolerabile uidebatur, ſed eum longiſſime ab urbe Roma cõuenire antè properabant: Nec tamen quiſquam moras eius conueniẽdi ferebat, ſed ita ſimul omnes effundebantur, & uniuerſis facilius & promptius ire quàm manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipſa tunc primum inter ſe iucũdam ſentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanẽtes. Vbi uero eum appropinquare indicaretur, quamq; manſuete ſingulos ſuſcepiſſet, qui præceſſerãt, nuntiatum eſt, omnis iam reliqua multitudo per uias cum cõiugibus & liberis præſtolabantur: & quò tranſiens adueniſſet, uidendi eius uoluntatem, uultusq; lenitatem omnium generum uocibus proſequebantur, benemeritum & ſalutis datorem, ſolumq; dignum Romanorum principem appellãtes. Tota uero ciuitas ueluti templum erat, ſertis atque odoribus pleria. Cum autem uix per circunſtantem multitudinem in palatium uenire poſſet, ipſe quidem penatibus dijs aduentus ſui gratulatoria ſacra celebrauit. Vertũt autem ſe ad epulas turbæ, perq; tribus & genera & uicinias conuiuia exercentes, deo libabant, & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimum temporis in Romano imperio perſeuerare, & filium eius, & qui ex his naſcerẽtur ſeruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Veſpaſiano ita ſuſcepto, ſtatim maxima felicitate creſcebat.

Domiciani geſta cum Germanis & Gallis. Caput XXIII.

ANte hæc uero tempora, quibus Veſpaſianus quidem apud Alexandriam erat, Titus uero Hieroſolymam obſidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota eſt: quibus etiam Gallorum proximi conſpirantes, magnam ſpem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellumq; inferre, ſuſtulit primo natura bonis cõſilijs uacua, parua ſpe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam ſoli ſciunt præ cæteris gẽtem ſuã ui coactam ſeruire Romanis: necnon equidem maximam tempus eis fidutiam dedit. Nam cum uideret Romanum imperium crebris imperatorum immutationibus inteſtina ſeditione turbari, omnemq; his ſubditam orbis terræ partem pendere ac mutare cognoſcerent, hoc ſibi optimum tempus ex illorum rebus aduerſis atq; diſcordijs oblatum eſſe putauerunt. Id autem conſilium dabant, & hac eos ſpe decipiebant, Claſſicus quidam & Ballis, ex eorum potentiſſimis, qui olim quidem res nouas cupiebant: tempore autem abducti, ſuam ſententiam prodidere: iamq; alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: uerum maxima parte Germanorum defectione pollicita, & cæteris fortaſſe non diſſentientibus, ueluti quadã diuina prouidentia, Veſpaſianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum conſulem declarauit: iuſſitq; ad Britãnias adminiſtrandas proficiſci. Igitur ille quod iuſſus erat abijciens, audita rebellione Germanorum, in eos iam congregatos inuadit ordinata acie, magnum in conflictu numerum peremit, depoſitaq; amentia ad ſobrietatem coëgit. Sed quàm cito illi ad loca peruenijſſent, tunc aut multo poſt erant ſupplicio luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuntius allatus eſt Romam, Domitianus Cæſar, hoc audito non ſicut alter in illa ætate feciſſet

Claſſicus & Ballis duces Germanorũ.

(nam omnino adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc existimare maximum nacti, ut sine ulla dade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur. Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta uero Germanorum defectione, hisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudo dam transgressi flumen Istrum, uiolenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum, multos quidem Romanorum, quos in præsidijs offendere, interficiũt. Et cõsularem uirum seniorem Pompeium Aggrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones totas feriendo atq; diruendo, omnia quæ incendissent peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & uastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum dirigit, pœnas his impositurum, à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt. Qui uero salui esse potuere, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum diffinito, etiam futuri temporis cautioni cõsulit. Pluribus enim & maioribus præsidijs loca circumdedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis trãsitus. In Mœsia quidem bellum ea celeritate discretum est.

Pompeius Agrippa occisus.

De amne sabbatico & triũpho Vespasiani ac Titi celeberrimo. Cap. XXIIII.

PRinceps uero Titus aliquandiu quidem Berithi commorabatur, ita ut diximus. Inde autẽ reuersus, & per omnes, quas obiret, Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphaneas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddã peculiare miraculũ. Nã cũ sit quando fluit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur, atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic nominatus. Ciuitatis autẽ Antiochensium populus, quoniam Titum aduentare cognouit, manere quidẽ intra mœnia præ gaudio non patiebatur. Omnes autem obuiam ei pergere properabant, usque ad triceſimum uel eo amplius stadium progressi, non modo uiri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem uidissent, ex utroq; uiæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidue facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem uersus iter cõtendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum uenere, auream ei ferentes coronam, quod Iudæos uicisset. Eaq; susceptа etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiam remeauit. Curia uero & populo Antiochensi multũ petentibus, ut in theatrum ueniret,

Munera Tito à Parthis missa.

ubi

ubi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rursus autẽ fortiter ijsdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingenioſe respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerant interijsse, nullumq; iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quod priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorũ. Sed ne id quidem Titus adnuit: uerum in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Aegyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam uenisset, tristemq; solitudinem, quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talem & tam funditus excidisset, uerum multa imprecans seditionis autoribus, & qui hanc pœnam ei inferri coëgere: ita certus erat, quod nunquam uirtutem suam uoluisset punitorum calamitate daresci re. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura uero captiuis indicantibus auferebant, aurum atq; argentum, aliaq; instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad Aegyptum tendens, emensa uelociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum se duæ legiones comitarentur, utranq; unde uenerant, remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam uero decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos uiros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portare præcepit, cupiens eos triumpho præterducere. Peracta uero nauigatione pro uoto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & excursus exhibuit ei quos patri. Claritudinem uero Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eumq; suscepit. Multitudini autẽ ciuium diuinam quãdam lætitiam suggerebat, quod uidebat in unum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, unum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis utrisque senatus proprium decreuisset. Prædicto autẽ die, quo futura erat pompa uictoriæ, nemo ex tã infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca ubi tantũ stare possent præuenerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta uero parte militari ante lucem per turmas atq; ordines progressa, cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus, lauro quidem coronati, amicti uero patria ueste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt (ibi enim senatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præstolabãtur aduẽtum) tribunal autẽ ante porticus factum erat, sellæq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cum ascendissent, consederunt. Statimq; partis eos militaris fauor excepit, multis uirtutum testimonijs prædicans. Illi autem inermes erant, in ueste serica laureis coronati. Perceptis autẽ laudibus eorum Vespasianus cum dicere adhuc uellent, silentij signum dedit. Magnaq; omniũ quiete facta, surrexit, & amictu magnam

Captiui missi Romam, Titus triũphans cum patre Romam ingredi tur.

partem capitis adopertus, ſolennia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perfectis autem uotis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus eſt. Milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. Ipſe uero ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus ueſtibus amicti, diſs ad portam collocatis, cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes, triumphum ducebant, ut multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo illorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt, in omnibus quæ quiſq; cogitauerit, uel artium factis, uel diuitiarum opibus, uel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus qui uſquam ſunt fortunatis, paulatim quæſita ſunt, aliis alia mirabilia atq; magnifica, hæc uniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auriq;, necnon eboris, in omni genere ſpecierum ſiue operum multitudinem, non ut in pompa ferre cerneres, ſed ſi quis dixerit omnia fluere, & alias quidem ueſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari, alias diligentiſſima pictura uariatas arte Babylonia: gemmæ autem dariſſimæ, & tam multæ aliæ coronis aureis, aliæ ſpeciebus, aliæ fortunæ induſæ traductæ ſunt: ut appareret fruſtra nos eorum uſquam uerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur ſimulacrorum ſigilla: quæ illi deos habebant, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. Horumq; nihil nõ ex pretioſa materia. Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erant autem quæ etiam ſingula portaret magna hominum multitudo, purpureis ueſtibus atq; inauratis ornata. Ipſi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne captiuorum quidem uulgus inornatum uideres, ſed uarietas & pulchritudo ueſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maxime autẽ ſtupor erat machinarum, quæ portabantur: ſiue pegmatum fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. Multa enim in tertium nidum quartumq; ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multisq; aurata ueſte circũdatis, cum aurum præterea factum atq; ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere uaſtari quidem fortunatiſſimã terrã, totas uero interfici acies hoſtiũ, & alios fugere, alios captiuos duci, muroſq; excellẽtes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarũ ciuitatum mœnia diſturbari, exercitumq; intra muros infundi, cædisq; omnia loca plena, & eorũ qui manu reſiſtere nõ poterant preces, ignemq; templis immiſſum, ædiumq; ſuper dominos, & poſt multam uaſtationem euerſionis atq; omnis triſtitiæ defluentis, nõ in arua culta, neq; ad hominum uel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrãtem. Hæc enim Iudæi bello paſſuros eſſe ipſi experti ſunt. Ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc fieri tanquam præſentibus oſtẽdebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat, ordinatus.

Spolia. Multæ autem naues ſequebantur: ſpolia uero alia, alia quidem paſſim ferebãtur. Eminebant autem duces eorum, quæ apud Hieroſolymam in templo reperta

ſunt.

sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum quidem similiter auro factum, sed opere commutato abusus nostra cõsuetudine. Nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab eo cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, & summum cuiusq; in lychni speciem fabricatæ. Erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicãtes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulacra portantes: omnia ex auro & ex ebore facta: Post quæ Vespasianus prior ibat: & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumq; spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. Quò postquam uentum est, constitere. Erat autem uetus mos patrius operiri, donec ducis hostium mortem quispiã nũtiaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circundatus per publicum trahebatur, quo eum simul cæderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem uitæ habere nũtiatum est, omniumq; fauor secutus est, tunc hostias inchoauere. Hisq; omnino peractis, secũdo per uota solennia in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hũc enim diem urbs Romana celebrat uictoriæ quidẽ in hostes gratulatoriũ, finem uero malorum ciuilium, & spei bonæ pro felicitate principum. Post triumphos uero, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectũm est. Magna enim diuitiarum largitate usus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia nanq; in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum uisendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumẽta, his se magnifice ferens. Legem uero eorum, & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Simon Gioræ occisus.

Templum pacis à Vespasiano constructum.

Herodium & Macherus à Basso capta. Caput XXV.

IN Iudæam uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vitelliano militum magistro, castellum quidem Herodion ab incolentibus sibi sociauit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macheruntijs statuit. Valde enim necessarium uidebatur id excindi castellũ, ne multos sui munimine ad defectionẽ inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggrediẽtibus hæsitationem atq; formidinem, natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidem, quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgẽs, & ob hoc etiã capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posse eò natura excogitarat, quæ uallibus eum ex omni parte uallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset, nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nã ea quæ ab occidẽte sita erat uallis, sexaginta stadijs distẽditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. Ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. A septentrione autẽ & meridie, ualles magnitudine quidem suprædicta cingũtur, similiter

Herodij situs & munitio.

Macherus.

uero ſunt inextricabiles. Ad conatum uero eius uallis quæ ab oriente eſt, altitudo non minor centũ cubitis inuenitur. Monte uero ex aduerſo Macherũti poſito terminatur. Ea loci natura perſpecta, rex Alexander primitus in eo caſtellũ communiuit, quod poſtea Gabinius bello cũ Ariſtobulo geſto depoſuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura uiſa eſt, & conſtructione tutiſſima, propter Arabum præcipue uicinitatẽ. Nanq; opportune ſitus eſt, eorũ fines proſpectans. Magno ergo locũ muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, unde in arcem ipſam ferebant aſcenſum. Quin & circa ipſum uerticem rurſus murũ ædificauerat, turresq; in angulis centũ ſexaginta cubitis erexerat. In medio autem ambitu regiam ſtruxerat, magnitudine ſimul habitationum & pulchritudine locuplete. Multas uero ciſternas recipiendis aquis abundeq; ſuppeditãtibus, locis maxime idoneis fecerat, ueluti cũ natura certaret: ut quod illa ſitu loci inexpugnabile fecerat, ipſe manu inſtructis munitionibus ſuperaret. Inſuper enim & ſagittarum multitudinem machinarumq; repoſuit: & omnem apparatũ excogitauit, qui habitatoribus poſſet magnæ obſidionis præſtare cõtemptũ. Erat autẽ in ipſa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo enim caryce uel celſitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebãt autem eam ex Herodis temporibus perſeueraſſe: mãſiſſetq; ulterius profecto, ſed ab Iudæis qui locũ ceperãt, exciſa eſt. Vallis autem, qua ciui-

Aliâs Debras. tas à parte ſeptẽtrionali cingitur, quidam locus * Babras appellabatur, ubi radix eodem nomine gignitur, quæ flammæ quidem aſſimilis eſt colore, circa ueſperam uero ueluti iubare fulgurãs: accedẽtibus eamq; euellere cupientibus facilis nõ eſt: ſed tamdiu refugit, nec prius mãnet, q; ſi quis urinã muliebrem uel mẽſtruum ſanguinem ſuper eam fuderit. Quinetiã tunc ſiquis eam tetigerit, mors certa eſt, niſi forte illam ipſam radicem ferat de manu pendẽtem. Capitur autẽ alio quoq; modo ſine periculo, qui talis eſt: Totã eam circumfodiunt, ita ut minimum ex radice terra ſit cõditum. Deinde ab ea religant canem, illoq; ſequi eũ à quo religatus eſt cupiente, radix quidẽ facile euellitur: canis uero cõtinuo moritur, tãquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. Nullus enim poſtea accipientibus metus eſt. Tantis autẽ periculis propter unam uim capi eã operæpretiũ eſt. Nanq; uocãtur dæmonia peſſimorum hominum ſpiritus, uiuis immerſa, eosq; necantia, quibus ſubuentum nõ fuerit: hæc cito, etiã ſi tantũmodo auferatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autẽ ex eo loco aquarum fontes etiã calidarum, multum inter ſe ſapore diuerſi. Alij nanq; amari ſunt, alijs nihil dulcedinis deeſt. Multi autẽ frigidæ aquæ ortus, nõ ſolũ in humilioribus locis fontes alternos habẽt: ſed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quædã ſpelunca cernitur, nõ quidem alte caua, ſaxo autẽ imminẽte protecta: ſuper hoc ueluti duæ mammæ inter ſe paululũ diſtãtes: & altera quidẽ frigidiſſimum fontem, altera calidiſſimum fundit. Qui mixti lauacrum ſuauiſſimum præbent, multisq; morbis ac uitijs ſalutare: maxime uero neruorum curationi cõueniẽs: Habetq; idẽ locus metalla ſulfuris & aluminis. Baſſus autem cõtemplatus undiq; regionẽ ualle orientali repletã, expugnatione aggredi ſtatuit, opusq; inchoauit, properãs aggerem quamplurimũ extollere, facilemq; per eũ obſidionem facere. Qui uero intus fuerãt deprehenſi, ab externis ſegregati Iudæi, illos quidem coëgere, inane uulgus eſſe exiſtimãtes, inferiorem obſeruare

ciuitatem,

ciuitatem,ac pericula priores excipere: ſuperius uero caſtellum ipſi occupatum tenebant,& propter munitionis firmitatem,& ut ſaluti ſuæ conſulerent. Impetraturos enim ſe ueniam opinabãtur,ſi locum tradidiſſent Romanis. Prius autẽ ſpem uolebant experiendo obſidionis declinandæ conuincere, ideoq; alacri animo in dies ſingulos excurſus habebant, & cum his quos ſors obtuliſſet conſertis manibus,multi quidem moriebantur,multosq; Romanos interficiebant: ſemper autem utriuſq; plus ex tempore uictoriæ captabatur: Iudæis quidem,ſi incautiores aggrederentur:in aggere autem poſitis,ſi improuiſum excurſum eorum bene ſepti armis exciperent. Sed nõ is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuito geſta,inopinatam caſtelli tradẽdi neceſſitatem Iudæis impoſuerat. Inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox eſt,& manu ſtrenuus,Eleazarus nomine,is autem fuerat,& incurſibus nobilis, multos aggredi aggreſſumq; prohibere obſeruans, etiam in prælijs ſemper grauiterq; Romanos afficiẽs, audaciaq; ſua ſocios proſequens:impetum quidem facilem his, periculo autem uacuum diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreto quodam die pugna progreſſa ex utraq; parte, ipſe tanquam deſpiciens omnes,exiſtimãs neminem tunc hoſtium prælium excepturum, extra portam remanſit, & in muro ſtantes alloquebatur, tota tamen mente illos attẽdens. Hanc autem opportunitatem uidit quidam ex caſtris Romanorum Aegyptius, nomine Rufus:& quod nemo ſperaſſet,impetu facto cum ipſis eum armis repente correptum, cum hoc uiſo ſtantes in muro ſtupor teneret,in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam uero dux nudum præcepit extendi,& in aperto conſtitutum,ut ex ciuitate conſpiceretur, cædi uerberibus uehementer,Iudæos cõfudit caſus aduleſcentis,uniuerſaq; ciuitas in fletu erat,& queſtibus, unius uiri clade perculſa. Id ubi Baſſus animaduertit,conſiliorũ aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit:eorumq; miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionẽ facerẽt, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, uelut mox Eleazarum ſuſpenſurus,crucem defigi iuſſit. Ea uero conſpecta,maior caſtellanos dolor inuaſit,& ululando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatem uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne uel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſe ſubiturum, ſibiq; ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum uiribus ac fortunæ conciderent. Illi autem & eius ſermone fracti,& quod multi intus pro eo precabantur(ex magna enim & populoſa propinquitate genus ducebat)& contra ingenium ſuum miſericordia uicti ſunt:& quibuſdam celeriter miſſis colloquebãtur,caſtelli traditionem facere petentes,ac reddito ſibi Eleazaro,ſine metu dimitti. Cum autẽ his aſſenſus eſſet dux Romanorũ, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione,ipſi dàm nocte aufugere ſtatuêre. Cũ uero portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant,ad Baſſum nuntius uenit,ſiue inuidia ſalutis eorum,ſiue formidine,ne eorum fugæ cauſas ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium,qui præceſſerant,euaſere. Reliquorum autem,uiri quidem mille ſeptingenti perempti ſunt,mulierculæ uero & pueri in ſeruitium ducti. Sponſiones autem cum his qui caſtellum dedidere habitas, Baſſus conſeruandas eſſe ratus,& ipſos dimiſit,& Eleazarum reddidit.

Tormẽta Eleazari fuere cauſa deditionis.

De Iudæis à Baſſo interemptis & Iudæa diuendita. Caput XXVI.

His autem adminiſtratis, in ſaltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. Multi enim illuc congregati eſſe nuntiabantur, qui pridem tempore obſidionis, ex Hieroſolymis & Macherunte profugerant. Ergo cum ad locum ueniſſet, neq; falſum fuiſſe nũtium reperiſſet, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: ut ſi quis Iudæorum conatus fuiſſet euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. Pedites autem ſyluam iuſſit cædere, ne inde confugerent. Hoc modo ad neceſſitatem adducti ſunt fortiter aliquid faciẽdi, uelut ex audaci certamine fortaſſe fugam etiã reperirẽt. Itaq; ſimul uniuerſi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerãt, irruunt. Illi autem fortiter excipiebãt multaq; his audacia illis cõtentione uſis, diu quidem prælium tractum eſt. Non autem ſimilis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorũ quidẽ duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos ſauciari: Iudæorum uero ex illo prælio nullus euaſit. Sed cum nõ eſſent pauciores tribus milibus, proſtrati ſunt omnes: Eorumq; dux Iudas Gioræ filius, de quo ſupra meminimus, quod ordini cuidã fuit præpoſitus cum Hieroſolyma obſideretur, quibus demerſus fuerat doacis, latenter effugit. Eodem uero tempore Cæſar etiam ad Liberium Maximum ſcripſit (erat autem procurator) ut omnem terram uenderet Iudæorum. (Nec enim ciuitatem in ea condidit) propria ſeruans & patriam ſuam. Solis uero octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Maſſada. Diſtat autem ab Hieroſolymis triginta ſtadijs. Stipẽdium uero ubicunq; degerent Iudæis indixit: binasq; dragmas ſingulis annis deferre in Capitolium iuſſit, ita ut ante hæc Hieroſolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc ſtatum habebant.

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam. Cap. XXVII.

Iam uero quarto anno, Veſpaſiano adminiſtrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas dadẽs cum tota domo incurrere, ex cauſa huiuſmodi. Ceſennius Petus, qui tunc Syriam adminiſtrabat, ſiue re uera, ſeu propter inimicitias Antiochi (certum non ualde patefactum eſt) literas ad Cæſarem miſit, Antiochum dicẽs deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuiſſe, pactis habitis cũ rege Parthorum, propterea q; debere illos antecapere: ne ſi prior res nouas res adorti eſſent, totũ Romanorum imperiũ bello perturbarent. Non erat autẽ Cæſar huiuſmodi nũtium ad ſe perlatũ neglecturus. Nã uicinitas regũ, maiore negotiũ prouidẽtia dignũ eſſe faciebat. Samoſata eñ Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratẽ ſita eſt, ut eſſet Parthis (eo nanq; id cogitauere) facillimus trãſitus, totũ autẽ receptaculũ. Fide igitur habita, & poteſtate ſibi permiſſa, ut ageret quod expedire uideretur, negligendũ nõ putauit. Subito tamen, Antiocho eiusq; ſocijs nihil opinãtibus, in Comagenẽ ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextã ducens, & inſuper quoſdã cuneos, alasq; equitum. Habebat autẽ auxilio reges terræ quidẽ, quæ Chaldaica uocatur, Ariſtobulũ, eiusq; fratrẽ Maſadamum. Introitus autẽ illis ſine certamine, quod nemo indigenarũ manus ualebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nũtio, bellum quidẽ cõtra Romanos ne cogitatione cõcepit. Decreuit autẽ, toto regno in eo quo erat tractu relicto,

cum

cum coniuge ac liberis egredi. Hoc se Romanis purum ab ea suspitione, quæ sibi ingereretur, probaturum esse ratus. Progressusq; de ciuitate, centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent, mittit, & per eos ciuitatem tenebat. Ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est, aduersum Romanos aliquid belli congerere. Sed fortunam suã questus, quiduis pati sustinebat. Adulescentibus autem, belliq; peritis, uiq; corporis præstantibus filijs eius, non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callennicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaq; parte suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero, neq; pugna hoc modo peracta, manere domi tolerabile uidebatur: sed abducta coniuge cum filiabus, in Ciliciam fugit, atq; hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transtulere, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. Fiuntq; omnes equites decem, qui cum his unà trãsgressi sunt flumen Euphratem: hinc iam sine metu profecti, cum ad Bologesem Parthorum regem uenissent, non quasi fugitiui despecti sunt: sed adhuc fortunam pristinam retinentes, omni honore dignati sunt. Antiochum uero, ubi Tarsum Ciliciæ uenit, misso hecatontarcho Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autẽ ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, ueteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiã obseruare. Itaq; iubet ei iter agenti auferre uincula, intermissaq; interim profectione Romã, apud Lacedæmoniam degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet, ut nõ modo copiose sed etiam regie uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebãt, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Bologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent: extra Romanum uiuere patiebantur imperium:) & cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset, Romam uenerunt. Patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cum omni honore is haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ sunt, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio, ut terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. Nanque is est illius transitus dominus: quem rex Alexãder ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorum plenos, diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus cesserat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & usq; ad Armeniam uastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, non multum abfuit, quo uiuus in illa acie caperetur.

Fuga Antiochi.

Antiochus uinctus mittitur Romam.

Clementia Vespasiani.

Alanorum in Mediam eruptio.

Pacorus.

Procul

Procul enim quidam missō eum laqueo circūdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnā uero hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediere.

Excidium Massadæ castelli munitissimi. Caput XXVIII.

APud Iudæam uero mortuo Basso, Flauius Syluius in administratione succedit. Et aliam quidem terram bello subactam uidens, unum autem adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps uero sicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat uir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui nō paucis Iudæis persuaserat, ut ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam directus est. Tuncenim se sicarios uocauere, qui Romanis dicto audientes esse nollent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem, & circumagendo eorum bona, ignem uero domibus injciēdo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem, tanta ignauia perdidissent: magisq; se optare, si Romanis seruitium spopondissent. Erat autem id planè causatio & crudelitas, atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeste autem rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperē. Causa uero peior illorū in eos facta est: & cum mētita prior eorum refellere tur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiæ suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundissimum, ut nullum opus intermitteretur infectum: ne siquis excogitando fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem male tractando, multitudo uero ad interitum potentium properando: Illis enim erat dominandi cupiditas: his autem uim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primo quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque uerbo indicto ad iniuriam, neque facto intentato ad exitium eorum, quibus insidiarentur, & penitus prætermisso. Verum & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat, qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos, eiusq; modi maxime ciues tractans: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit. Qualia facturus fuerat, qui deum quoque iam esset ausus impietate contemnere? Nam & mensa nefaria uescebatur, & legitimam patriamq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minime mirum, si māsuetudinis communionem minime seruabat hominibus, qui dei pietatem furore contempserat. Rursus igitur Simon Gioræ, quid mali non commisit? quáue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eū creauere tyrannum? Quæ uero eos amicitia, quæue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? Nanq; alienos quidē male tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: dirissimam uero gloriam, parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horū furoris æmuli, etiā Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus

Eleazarus princeps sicariorum.

Ioannes Giscalenus.

Simō Gioræ.

Idumæi.

pontificibus,ne qua pars conſeruaretur pietatis in deum,totum quod ex ciuitatis facie ſupererat, abſcidere,ſummamq; per omnia iniuſtitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zeloti appellati ſunt,uiguit:qui nomen factis uerum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati ſunt, nullo inæmulato,quod ante commiſſum memoriæ tradidit, prætermiſſo,quamuis nomen ſibi ex bonorum æmulatione impoſuiſſent: qui eos quos læderent,propter efferam ſui naturam cauillãdo fallebant,qui malorum quæ maxima eſſent bona ducebant. Itaq; debitum uitæ finem inuenere, merita illis omnibus pœna dei uoluntate decreta. Cũcta enim,quæ natura hominis poſſet ferre ſupplicia,in eos uſq; ad extremum uitæ terminum congeſta ſunt,quæ uatijs perempti cruciatibus pertulere. Verum fortaſſe dixerit aliquis,minora eos,quàm commiſere perpeſſos, uerum his qui iuſte ea paterẽtur,hærebant. De illis autem,qui in eorum crudelitatem inciderunt, non huius temporis pro merito conqueri. Rurſum igitur ad eam narrationis partem redeam,unde digreſſus ſum. Venit autem dux Romanorum contra Eleazarum,& qui cum eo Maſſadam tenebant,ſicarios,exercitũ ducens:& fines quidem ſtatim omnes obtinuit,præſidijs ubique locis opportuniſſimis collocatis. Caſtellum autem muro circundedit, ne quis obſeſſorum fugiendi facultatem haberet: utq; cuſtodes perſeuerarent:ipſe uero caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum,quem delegerat,qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur,cæterum difficilem ad copias utenſilium. Nõ ſolum enim commeatus ex longinquo,& cum labore Iudæorũ maximo portabãtur, quibus hæc fuerat cura mandata,uerumetiã potus aliunde in caſtra ducebatur: quoniã in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Syluius obſidionem aggreſſus eſt,maxime molis ac laboris egentem,propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt:Saxum gyro non exiguum,& excelſum,longitudine undiq; abruptis atq; altis uallibus cingitur ex inuiſibili,ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæq; omnium ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quod duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem unum iter ab lacu Aſphaltite ad ſolis ortum,& alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem unum ſoluber,ex anguſtia, crebriſq; flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes,frãgitur,ac ſæpe in ſe reuertẽs,paulatim rurſum producitur:uixq; illo itinere gradiens promouet pedẽ. Nanq; mutanti ueſtigiũ,neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autẽ certa pernicies. Altitudo enim rupium utrinq; dehiſcit, ut quæ horrore quemuis terrere audaciſſimũ poſſit. Per eiuſmodi uiã,cum triginta ſtadijs aſcẽderis,quod reſtat,uerticis eſt nõ in acutũ finem coacti, ſed ut habeat in ſummo planiciẽ. In hac primus quidẽ Ionathes põtifex caſtellũ ædificauit,& appellauit Maſſadam. Poſt autẽ Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nã & murũ per omnem eius gyrũ erexit,ſtadiorũ ſpatio ſexaginta,& cãdido lapide factũ, & per duodecim altũ,latumq; octo cubitis: & uigintiſeptẽ turres quinquagenis cubitis in eo ſtabãt, ex quibus aditus mẽbra per omnẽ murũ intus ædificata. Rex enim uerticem,quod fœcũdus,omniq; planicie mollior eſſet,culturæ deſtinauerat: ut ſi quãdo externorũ alimẽtorũ penuria cõtigiſſet,hãc quidẽ laborarent,qui ſalutem ſuam caſtello tradidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat,ab occidẽtalis partis aſcenſu,

Zelotæ.

Situs Maſſadæ & munitio.

aſcenſu,intra mœnia quidem arcis poſitam,uergentem autem ad ſeptentrionem. Regiæ uero murus erat magnus, ac firmiſſimus, celſitudine quatuor ſexagenûm cubitorum.In angulis turres habebat.Mẽbrorum autẽ intus,& porticuũ, itemq; balnearum uaria erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidẽ & ſingularibus ſaxis undiq; ſubſtitutis: parietibus autem,membrisq;,ſolida compage lapidum uariatis.Ad ſingula uero habitacula,& ſurſum,& circa regiam,& ante turres,multos magnosq; puteos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum:tantam molitus abundantiam,quãtam qui fontibus uterentur, haberent. Foſſæ uero iter ex regia in arcem ſummã ducebant,quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem uiæ facilem ſui uſum præbere hoſtibus poterant.Nam orientalis quidem uia natura eſt inacceſſa, ut ſupra memorauimus. Occidentalem uero, magna in angu-ſtia poſita turri conduſit, quæ non minore mille cubitorum ſpatio ab arce diſta-ret:quam neque tranſire poſſe,neque capi facile uidebatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impetus natura ſimul & manu caſtellum erat communitum:Intus autem repoſiti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. Nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus ſufficere poſſet: uinumq; multum& oleum,ſuperant cuiuſq; leguminis fructus:& palmæ coaceruatæ.Cum etaq; repperit Eleazarus,caſtello per dolum cũ ſicariis occupato,matura,nihilq; recens depoſitis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata ſunt,ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre.Si quis autẽ cauſam diuturnitatis auram eſſe exiſtimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia ſit remota:Inuenta eſt autẽ omnigenûm quoq; armorum multitudo,ab rege condita,quæ decem milibus uirorum ſufficerent,ferrumq; infectum,necnon æris & plumbi materia:quippe ut magnis de cauſis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe,duplex periculum ſuſpicãtem: unum quidem ab Iudæorum populo: ne ſe depoſito,illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum uero maius atque atrocius, ab regina Aegypti Cleopatra.Hæc enim ſuam ſententiam non celabat, ſed cum Antonio ſæpe uerba faciebat, poſtulans Herodem interfici,ſibi autem obſecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur,nõdum eius imperio Antonium paruiſſe,male eius amore mancipatum, quàm nõ dominaturam ſperaſſet.Propter eiuſmodi metus Herodes cõdita Maſſada,in extremum belli contra Iudæos Romanis opus dimiſit. Nam quod foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſupra diximus,ac ne quis effugeret diligẽtiſſime procuraueratincipit obſidionem,uno tantum loco reperto,qui aggerum iactum poſſet excipere.Nam poſt eam turrim,quæ iter ab occidẽte,quod ad regiam ſummumq; mõtem duceret,præludebat, erat quædã cõtinentia ſaxi uaſtior latitudine,multumq; porrecta:celſitudine autẽ Maſſadæ trecẽtis cubitis inferior,cẽ Leucen appellabant:Hãc igitur Syluius ut aſcẽdit ac tenuit,aggerem apportare militibus iuſſit:illis autẽ alacri animo & magna manu operãtibus,ſolidus ad ducẽtos cubitos erectus eſt tumulus. Verum neq; firma,neq; ſufficiẽs machinis ferendis

Aggeres ingẽtis altitudinis.

hæc mens.

hæc menſura uidebatur: ſed ſuper eũ tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus, factũ eſt altum, itemq; latum cubitis quinquaginta. Erat autem aliarum machinarum fabrica illis aſſimilis, quas primo quidem Veſpaſianus ad obſidiones, poſtea uero Titus excogitauerat: turrisq; quinquaginta cubitis euecta eſt, tota ferro conſepta. Vnde multis balliſtarum tormentorumq; iaculis, Romani cito eos reppulere, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Syluius crebro murum pulſari iubet: ac uix quidem tamen aliquam eius deiecit partem interruptam. Cito autem præuenere ſicarij, muro intus altero conſtituto. Qui, ne machinis quidem ſimile aliquid pateretur (mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolentiam poterat) hoc modo cõſtructas trabes proceritate magnas, & quæ ſectæ ſunt, continentes compoſuere. Earum autẽ ordines erant duo ſimiles, tantumq; diſtantes quantum eſſet muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggeris ſpatium. Ne uero creſcente cumulo terra defflueret, alijs tranſuerſis trabibus, quas in longitudinem poſuerant, colligabant. Erat ergo illis quidem opus ædificio ſimile: ſed quod cædendi inferebantur machinarum ictus euaneſcebant, lutoq; ſubſidente ſtructiorem fabricam faciebant. Vbi hoc Syluius conſiderauit, igni magis murum captum iri putãs, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem quippe, ut maxima ex parte lignis conſtructus, ignem cito comprehendit: & uſq; ad imum ſuã laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incẽdio, ſpirans aquilo Romanis erat horribilis, auertens enim deſuper flammas in eos abigebat, & penè machinas quaſi iam conflagraturas deſperauerant. Deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidentia, excitatus auſter, multáq; ui contra obuios eas referens, muro appulit: iãq; totus ardebat ex alto. Romani quidẽ cum dei uterentur auxilio, ad caſtra læti digrediebãtur, decreto hoſtes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorũ dàm ſubterfugeret. Sed neq; ipſe Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alij cuiquam permiſſurus erat ut faceret. Videns aũt murum igne conſumptum, alium uero nullum ſalutis modum neq; uirtutis excogitans: ſed his, quæ Romani in ſe liberoſq; ſuos & coniuges facturi eſſent ſi uicij ſent, ante oculos poſitis, de omnium morte conſilium cœpit: idq; ex præſentibus fortiſſimum ratus, ualidioris animi ſocijs ueſperi cõgregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretum ſit uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquam alij ſeruire, niſi deo: is enim ſolus eſt uerus & iuſtus deus hominum: ecce nunc tẽpus adeſt, quod factis ueſtros probare animos iubeat. Nec igitur ipſi nos dehoneſtemus, antè quidem ſeruitutem uel ſine periculo paſſi, nunc autem cum ſeruitute intolerabiles pœnas amplexi, uiuemus ſub Romanis futuri? Primi eñ omnium ab his defecimus, & nouiſſimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à deo gratiam datam, ut bene ac libere poſſimus mori, quod alijs non euenit præter ſpem ſuperatis: Nobis autem certum eſt, orto die futurũ excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus, nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profecto nos optant uiuos abducere, neque nos illos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus, omnia & à nobiſipſis acer-

Ariete muri quaſſati.

Ignis muris iniectus.

ba peioráq; ab hoſtibus eueniebant. De dei uoluntate cõſ̃cere & ſcire, quod amica ei quondam Iudæorũ natio damnata eſſet interitu: manẽs enim propitius, uel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam uero urbem ſuam igni hoſtium excidióq; prodidiſſet. Nos autem ſoli, ſcilicet ex omni genere Iudæorum, ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in deum deliquiſſemus, nulliusq; culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaq; uidetis quemadmodũ nos uana ſpectaſſe redarguit, fortiore nobis inſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem. Sed & alimentorum copiam, ſed armorum multitudinem, aliumq; habentes abundantiſſimũ apparatum, ipſo manifeſtiſſime deo ſpem ſalutis auferẽte, perdidimus. Ignis emi qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminũ, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos deo præſtemus: iſte autem illis moderatiores ſunt. Morientur enim coniuges iniuria uacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſi nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Prius tamen & pecunias & caſtellum igni exuramus. Mœrebuntur enim Romani, certe ſcio, ſi neq; corpora noſtra tenuerint, compendióq; caruerint. Alimenta ſola relinquemus: hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quod non penuria uicti ſumus: ſed ita ut ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, quaſi uolũtate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui uero molliores erant, coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, uel etiam proprius quenq; apertiſſimus deterrebat interitus: alius alium intuens, contrarium uoluntatis ſuæ motum lachrymis deſignabant. Quos cum uidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit, ne etiã qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationẽ non intermiſit: ſed erectior, multóq; repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaq; uſus exclamatione, lachrymantes attentius aſpectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus ſum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, q̃ uiuere. Vos autem, nec cuilibet quidem homini quicquam, neq; audacia neq; uirtute præſtatis: qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret uos ſuper hoc neq; cunctari, neq; expectare monitorem. Olim enim & à primo ſenſu nos eruditos ſacræ patriæ orationis, maiorumq; noſtrorum factis & animis confirmando perſeuerabant: quod uiuere hominis eſt, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præſtat, ad proprium purumq; locum eas dimittit, ab omni dade ſuturas intactas. Donec autem mortali corpore iunctæ ſunt, unaq; malis eius implentur, quod ueriſimile dicitur, mortuæ ſunt. Diuina enim cum mortali ſocietas turpis eſt: Multũ quidem poteſt anima iuncta cum corpore: inſtrumentum emi facit ſuum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam geſtis producens: Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pendet, abſolu-

ta, pro-

ta,proprium locum receperit,tunc beatam & undiq; liberam participat fortitudinem:& humanis oculis,ut ipse deus, inuisibilis manens:nec enim cum est in corpore,conspicitur:Nã & accedit occulte,neq; rursus cum recedit uidetur,unã quidem ipsa habens incorruptam naturam :corpori autem causam præbens mutationis:Nam quod anima attigerit,hoc uiuit atq; uiget:unde uero digressa fuerit, hoc marcidum moritur,tãtum immortalitatis ei superat usus rationis. Argumentum uobis sit somnus:in quo in se collectæ animæ,nunquam eas detrahente corpore,iucundissimam quietem agunt. Cum deo uero pro cognatione degentes, ubiq; adsunt,ac multa futura prædicunt.Cur igitur mortem timere cõueniat,qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum,breuitatem uitæ sequentes,sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos,alijs esse exemplo promptæ uolũtatis ad mortẽ. Nam si ab alienigenis etiam rei fides petenda sit,Indorum uideamus sapientes, qui sapientiam profitentur:Illi enim cũ sint boni uiri,uitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus,inuiti sustinent: properant autẽ homines corporibus soluere:nullóq; urgẽte neq; exagitante malo,propter immortalis conuersationis desiderium, alijs quidem prædicunt se esse abituros.Nec est qui prohibeat quicquam,sed omnes fortunatissimos appellantes eos,ad familiares suos literas mittunt:Ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinem credidere. Alij autem, cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puráq; anima secernatur,paulatim moriũtur.Facilius enim ad mortem illos amicissimi persequũtur, q; exterorum hominum quisquam suos ciues,in longinquã peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit,si deterius Indis sapiamus,propriáq; ignauia leges patrias,quæ omnibus hominibus æmulandæ uidentur,inhoneste despiciamus: quanquam & si contraria nos à principio instituisset eruditio,quod enim summum bonũ est hominibus uiuere, mors autem calamitas :attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare,dei uoluntate,& necessario morituros.Olim enim quantum apparet,cõtra õmne Iudæorum genus hoc decretum posuit deus,ut uita careremus, qui ea nõ eramus quemadmodum oportebat,usuri. Nec ausim enim uobis metipsis ascribere,néue Romanis gratificari,quod nos omnes eorum bellum absumpserit.Nõ enim uiribus illorum hæc accidêre:sed causa fortior interueniens, illis præstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt,qui Cæsaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis,dum diem septimũ celebrarent,aggressa Cæsarienſium multitudo, neq; manus referentes,cum coniugibus ac liberis mactauerunt,ne uel ipsos erubuere Romanos,qui nos tãtummodo hostes,quod defeceramus,putabant.Sed dicet aliquis,Cæsarienſibus semper cum suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiam ,tempusq; nactos uetus odium exuperasse:quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt,an non cũ propinquis nostris Romanos ulcisci? Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit,ac non ab ipsis cum totis familijs acerbissime trucidati sunt,ac pro auxilijs gratias eis reddidere? Nam quæ il

Ab Indorum moribus petitum exẽplũ.

los à nobis pati prohibuere, hæc paſſi ſunt, uelut ea ipſi committere uoluiſſent. Lõgum fiet, ſi uelim nũc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis em̃, quod Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis q̃ Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidẽ probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuã cæde nefaria repleuere, octodecim milibus Iudæorum cum coniugibus, ac familijs iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorum ſexaginta milium numerum audiebamus excedere: illi quidem fortaſſe in aliena terra, cum nullum inueniſſent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. Omnibus autem, qui domi cum Romanis bellum ſuſcepere, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere uictoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorũ inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hæc ad paucũ tempus cum ſuffeciſſent, ſeq; ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitere principiũ. Omnia enim capta ſunt, omniáq; hoſtibus ſuccubuerunt, uelut illorum nobilioris cauſa uictoriæ, non ad eorum ſalutẽ, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſunt. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periere. Eorum uero multitudinis, qui à Romanis ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quisue non antequam illa patiatur, mori properet? Quorum alij torti, tamq; igne q̃ uerberibus excruciati periere, alij ferociſſime à beſtijs ad ſecũdum eorum cibum ſeruati uiui ſunt, illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc uiuunt, qui ſæpe mortem optantes non accipiunt: Vbi eſt autem illa magna ciuitas? Aut ubi eſt quæ totius gentis Iudææ Metropolis fuit? Tantis quidem murorum ſeptis munitiſſima, tot uero ante muros caſtellis turriumq; obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum uix capiens, tot autem uirorum pro ſe pugnantium multitudinem continens, quid nobis facta eſt, quæ deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta eſt, ſolaq; eius monumenta reſtant eorum à quibus exciſa eſt, impoſita reliquijs caſtra. Senes uero infelices ad cineres templi aſſident, & paucæ mulieres ad turpiſſimam pudoris iniuriam ab hoſtibus reſeruatæ. Hæc ſecum reputans quiſquam noſtrorum, aſpicere ſolem durabit, etiam ſi uiuere ſine periculo poſſit? Quis inimicus adeo patriæ? quis tam imbellis, aut parcus anima, ut eum non pœniteat hucuſque uixiſſe? Atque utinam omnes fuiſſemus mortui, priuſquam illam ſacram ciuitatem hoſtium manibus uideremus excindi, priuſquam templum ſanctum tanta impietate funditus erui: ſed quoniam ſpes non inſtrenua nos illexit, quaſi forte poterimus pro ea hoſtes ulciſci: nunc autem euanuit, ac ſolos neceſſitate dereliquit. Mori bene properemus, noſtrimet ipſi miſereamur, & coniugum liberorumq;, dum nobis licet à nobiſipſis miſericordiam capere. Ad mortem nanq; ipſi nati ſumus: & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortiſſimi quidẽ poſſunt. Iniuria uero & ſeruitus, & uidere coniuges ad turpitudinẽ duci cum liberis, non eſt malum hominibus ex naturæ neceſſitate profectũ: ſed hæc ſua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit, noluere. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & poſtremo nunc illis ad ſalutem hortantibus, non paruimus. Cui igi-

tur

tur non eſt eorũ iracundia manifeſta, ſi nos uiuos ſubiugare potuerint? Miſerãdi quidẽ aduleſcentes erunt, quorũ uires corporis ad multos ſufficiẽt cruciatus: miſerãdi autẽ prouectiores, quorũ ætas dades ferre non poterit. Videbit alius coniugẽ abduci, alius manibus reuinctis uocẽ filij patrem implorãtis exaudiet. Sed dũ liberi ſunt & gladios habent, pulchrum miniſterium nobis præbeãt, expertes ſeruitutis hoſtium: Moriamur liberi, cum filijs & coniugibus uita decedamus, nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum neceſſitatem deus miſit, his contraria Romani uolunt, & ne quis noſtrum ante excidium pereat, timent. Feſtinemus igitur eis, pro ſperata potiundi noſtri uoluptate, ſtuporẽ mortis admirationemq; relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti lassis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc ſpecimen eſſe fortitudinis, rectiq; conſilij exiſtimãtes, ne quis extremus remanere uideretur: Tantus eos & cõiugum & filiorũ & propriæ cædis amor inuaſit. Sed nec id quod aliquis putauerit, cum facinus accederet obtuſi ſunt, uerumetiam ſeruauere ſententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: proprium quidem charumq; affectum retinentibus cunctis, rationi uero cedẽtibus, quia iam optime filijs conſuluiſſent. Simul enim ualere uxoribus cum amplexu dicebãt, ac liberos gremijs captos extremum lachrymantes oſculabantur. Et ſimul quidem manibus alienis iuſſa peragentibus uolentes eos configebant: malorum quæ ſubditi hoſtibus paſſuri fuerant cogitationem, habentes pro ſolatio neceſſitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus eſt. Cuncti autem coniunctiſſimos tranſfixere: miſeri, quibus id neceſſe fuit, quibusq; filios atq; uxores occidere, malorum omniũ uidebatur eſſe leuiſſimum. Igitur neq; horum iam factorum dolorem toleranteſ, & interfectos læſos exiſtimantes, ſi uel breuiſſimum tempus eis ſuperueniret: cito quidem uniuerſis bonis in unum congeſtis, ignem inijciunt. Sorte uero ex numero ſuo decem lectis omnium percuſſoribus, uniuerſi etiam propter liberos ac coniuges proſtratos compoſiti, eosq; complexi manibus, cum communicaſſent, parato animo ſe mactandos præbebant, infeliciſſimum illud exhibentibus miniſterium: iſti autem intrepide cunctis occiſis, eandem ſortis legem in ſua quoq; morte ſtatuerunt, ut cui obtigiſſet, nouem peremptis, ſemet ſuper eos occideret. Ita omnes ſibi confidebant, quod neque in audendo, neque in ſuſtinendo facinore, præſtaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem ſe neci ſuppoſuere: Vnus uero atque nouiſſimus, circumſpecta multitudine mortuorum, ne quis forte in multa cæde ſupereſſet, qui ſuæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: uehementi uero manu, toto per ſe tranſacto gladio, iuxta ſuos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero ſuo Romanis ſubditam reliquiſſe. Latuit autem una mulier ſenior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina ſapientiáque mulieribus præſtans, & quinque pueri per cuniculos, qui aquam ſub terra potui ducebant abditi, cum alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & ſexaginta, cum mulieribus ſimul ac pueris. Hæc autẽ calamitas acta eſt Aprilis menſis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes

Numerus interemptorum nongenti & ſexaginta.

manè deſiſtunt,& aggeribus ſcalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum uero hoſtium neminem uiderent,ſed undiq; uerſum acerbam ſolitudinẽ, ignemq; intus ac ſilentiũ, quid factum eſſet conijcere non poterant,ad extremũ uelut impellentes ictum arietis, ululatum, ſi quem forte prouocarent,dederant. Clamorem autem ſenſere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factũ Romanis ut erat indicarunt,altera earum quemadmodum dicta uel geſta fuiſſent omnia narrante manifeſte. Non tamen Romani facile his uerbis adducebantur,auſi magnitudinem,ueriſimilem nõ credentes. Ignem uero extinguere conabantur,perq; hũc uiam ſectantes cito in regiam peruenere: conſpectaq́ue multitudine mortuorũ, non ut in hoſtibus gauiſi ſunt: ſed conſilij fortitudinem,& obſtinatum in tanto numero rebus ipſis contemptum mortis admirabantur.

Interitus ſicariorum,qui in Alexandriã & Thebas profugerant. Caput XXIX.

HViuſmodi autem peracto excidio,in caſtello quidem præſidium dux reliquit,ipſe uero cum exercitu ad Cæſarem profectus eſt. Nec enim quiſq; ſupererat in illis regionibus hoſtium,ſed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate ſubuerſa: multisq; ſuorum etiam procul incolẽtibus ſenſim perturbationibus periculum exhibuerat. Nam & circum Alexãdriam Aegypti ciuitatem poſtea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione ſicariorum illuc effugere potuerunt, non ſatis erat ſaluos eſſe: uerum & illic nouas res conabantur,ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil ſe meliores putarent,deũ uero ſolum dominum dicerent. Cum autem quidam ijs Iudæorũ nõ ignobiles aduerſarentur,illos quidem mactauere, alijs quidem inſtabant, ad defectionẽ eos rogantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes ſeniorum,iam cohibere tutum ſibi non eſſe arbitrabantur: ſed congregatis omnibus in congregationem Iudæis,ſicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum cauſam eſſe demonſtrantes: & nunc aiebant eos quod nec ſi fugiſſent,certam ſpem ſalutis habituri uiderentur: à Romanis enim cognitos ſtatim perituros eſſe, & proprias calamitates explere. Ipſis autem qui nullius fuiſſent eorum delicti participes,cauendum eſſe ab eorum exitio: & multitudinem precabantur,ut illorum cauſa Romanis ipſorũ traditione ſatiſfacerent. His dictis,proſpecta periculi magnitudine paruere,multq; óimpetu ſicarios aggreſſi corripuere: quorum ſexcenti quidem ſtatim capti ſunt. Qui uero in Aegyptum ac Thebas,quæ in illo tractu erant,elapſi ſunt,non multo poſt comprehenſi reducti ſunt: quorum non eſt qui duritiam,ſiue confidentia ſiue pertinacia uoluntatis ſit dicenda,non obſtupeſcat. Omni enim genere tormẽtorũ & uexatione corporum in eos excogitata,ob hoc ſolummodo ut Cæſarem dominum faterentur,nemo ceſſit,neque dicere uelle uiſus eſt: ſed omnes illæ neceſſitatis ualidiorem ſententiã conſeruauere, tanquàm brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemq́ue ſuſciperent: Maxime uero puerorum ætas, miraculo ſpectantiũ fuit. Nec enim uel eorum quiſquam commotus eſt, ut dominum Cæſarem nominaret: uſque adeo corporum infirmitatem uis audaciæ ſuperabat.

Magna ſicariorum pertinacia.

Oniæ

Oniæ templum clausum apud Alexandriam. Caput XXX.

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat,& de hoc ad Cæsarem mo-
tu uelociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studiũ,
cauendum esse existimans,ac ueritus ne rursus in unum congregarentur,& quos-
dam sibi adiungerẽt,præcepit Lupo,ut templũ Iudæorum,quod esset apud Oni De templo
on(quæ sic appellatur)ciuitatem,destrueret: Hæc autem est in Aegypto : quæ ob Oniæ.
hanc causam & coli cœpit,& nomen sumpsit: Onias Simonis filius,unus ex pon
tificibus,ex Hierosolymis fugatus,Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellũ geren
te,Alexandriam uenit : & à Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea quod
Antiocho erat inimicus : ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum,si di-
ctis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit
ut in aliqua parte Aegypti templũ sibi ædificare permitteret, & more patrio de-
um colere. Ita enim & Antiochũ magis odiosum Iudæis,qui templum apud Hie
rosolymam uastauisset, ipsique beneuolentiores fore,eóque multos ad eos reli-
gionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus,eiq; locum dedit centum &
octoginta stadijs à Memphi distantem : Heliopolitanus autem ille tractus dici-
tur : ubi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ab eo quod est in
Hierosolymis, turrim autem similem instruxit, ingentibus saxis sexaginta cubi-
tis erectam. Areæ autem fabricam secundum patriam imitatus est,& donarijs si-
militer exornauit,præter candelabri confectionem: Candelabra enim non fecit,
sed informatum aureum lignum tanquam iubare in luce radiante, de aurea cate
na suspendit. Totum uero circa templum spatium structo latere circundedit,sa-
xeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum,ac pecu-
niæ reditus : ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ dei cultus desideraret :
Non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat,sed erat ei contentio cum Iudæis
apud Hierosolymam degentibus,propter fugæ memorem iracundiam. Et hoc tẽ
plo ædificato, arbitrabatur ad id omnẽ ab Hierosolymis multitudinem reuoca-
turum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta.
Esaiasq; prædixerat huius templi futuram in Aegypto constructionem à quodã
uiro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Ale Templum
xandriæ, susceptis literis imperatoris,cum ad templum aduenisset,nonnullis ab- Oniæ depra-
latis donarijs, templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus,qui eius datum est.
potestati successit,neque donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacer
dotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) Neque ad templum religionis
causa adire uolentes admisit, sed clausis foribus ita inaccessum fecit,ut ne uestigiũ
quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum tem
plum ex quo fuerat conditum,anni trecenti trigintatres.

De interfectione Iudæorum apud Cyrenen. Caput XXXI.

ADdacia uero sicariorum,ueluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cy
renen oppida erant,contigerat. Elapsus enim ad eos Ionathes homo ne-
quissimus,& arte gynæciarius,non paucis imperitorum ut se attenderent,presua-
sit : perduxit in solitudines,cum signa umbrarum imagines se polliceretur osten-
dere,& alios quidem hæc agendo atq; fallendo latebat. Dignitate uero præstan

tes Cyrenēſium Iudæorum,apparatum eius & profectionem,Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo pronnuciant. Ille autē equitibus ac peditibus miſſis,inermes facile comprehendit:& magna quidem pars manibus interijt.Nonnulli autem ui ui capti,ad Catullum perducti ſunt. Autor autem conſilij Ionathes tunc quidem potuit effugere: multum uero ac diligenter per omnes quæſitus regiones incidit, adductuſq; ad Catullum,ſibi quidem moram pœnæ moliebatur,Catullus autē iniquitatis præbuit occaſionem.Nam ipſe quidem locupletiſſimos Iudæorū falſoq; inſimulans,autores ſibi huius conſilij fuiſſe dicebat. Catullus autē crimina tiones alacri animo ſuſcipiebat,remq; delatam multimode inumulabat,tragicis etiam uerbis exaggerans,ut & ipſe quoddam bellum Iudæorum patraſſe uideretur:quodq; hoc atrocius eſt,præter credendi facultatem, etiam doctor erat calumniandi ſicarios. Deniq; cum uidiſſet Iudæorum aliquem Alexandrum nomine: cui iamdudum infenſus,odium publicauerat etiam uxor eius Beronicæ crimi nationibus implicata,hos quidem priores occidit, deinde omnes ſimul pecuniarum copijs eximios,tria ſimul milia trucidauit.Et hæc ſecure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Cæſaris ſociabat. Ne uero uel alibi degentiū quiſquam Iudæorum, eius iniuſtitiam confutaret,etiam longius mendaciū propagauit, ac Ionathæ nonnulliſq; alijs,qui comprehenſi fuerant,perſuadet,nouarum rerum accuſationem uiris inferre probatiſſimis Iudæorum,apud Alexādriā Romamq; degētium. Horum autem qui per inſidias accuſati ſunt,unus erat Ioſephus qui hæc ſcripſit.Non tamen Catullo factio,ita ut ſperauerat,ceſſit. Nam Romam quidem Ionathen,cæterósque uinctos ducens, finem arbitrabatur eſſe quæſtionis apud ſe,ac per illam conflatam calumniam: Veſpaſianus autem rem ſuſpicatus,ueritatem requirebat,cognitione non iure hominibus accuſationem illatam,illos quidem Titi ſtudio criminibus ſoluit, merito uero pœnam in Ionathen ſtatuit. Prius enim uerberatus,uiuus exuſtus eſt. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius reprehēſibile experiretur. Non multo autē poſt,multiplici morbo & inſanabili correptus,acerbiſſime uerberatus eſt,nō corporis tantum cruciatum ſuſtinens,ſed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expaueſcebat,& crebro uidebat ſibi inſtātes umbras eorum quos peremerat, & damitabat. Cumq; ſe tenere nō poſſet,exiliebat ſtratis,tāquam tormentis ſibi & flammis adhibitis.Hoc autē ſemper multū proficiente malo,extisq; defluentibus,ac inteſtinis exhauſtis, ita eſt mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quod nequiſſimos ulciſcatur.

Iudæorū tria milia occiſa.

Ionathes exuſtus eſt.

Iuſta dei uindicta in Catullum.

PERORATIO.

Hic nobis eſt finis hiſtoriæ,quam promiſimus nos cum omni ueritate traditu ros,cognoſcere cupientibus,quemadmodum hoc bellū Romanis ita geſtum eſt cū Iudæis:& qualiter ſit quidem expoſitum lecturis,ut dicant,relinquatur.De ueritate autem confidenter dicere nō pigebit,quod eam ſolam per omnia,quæ ſcripſi,habuerim conjecturam.

Flauij